

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Skjoldenæsholm Birk - Tingbog 19/3/1695 - 12/3/1709. Afskrift af Christopher Emil Hagedorn, foretaget 16-25. april 2021.

Sproget er let moderniseret, især i forhold til datidens ofte ret omvendte ordstilling. Ønskes den ordrette tekst må protokollen konsulteres.

Navnene kun meget delvist standardiserede; søg derfor efter flere stavemåder (f.eks. Lars, Laurs, Laurids, Lauritz.)

Protokollens første 16 sider (otte blade) er ikke bevarede.

Tinget holdtes om tirsdagen, medmindre dette var en helligdag, i hvilke tilfælde det flyttedes til første hverdag derefter.

(s. 17) [...] loven, dem i al Guds sandhed at være bevidst, at fornævnte Bertel Jørgensen er barnefødt på hans højexcellences grund i Ordrup i det hus, som Hans Smed nu iboer, og er nu omtrent 24 år gammel, og forklarede Mads Olsen at han har været fadder til ham udi Tåstrups kirke. Ydermere forklarede samtlige vidner, at bemeldte Bertel Jørgensens fader Jørgen Pedersen omtrent for 15 år siden flyttede fra Ordrup og hen til Jyderup i Tuse herred, og da havde bemeldte hans søn Bertel Jørgensen med sig. Fornævnte Bertel Jørgensen blev tre gange påråbt, men mødte ikke, ej heller nogen på hans vegne, her imod at gøre noget genmæle. Derefter var M: Henrich Steen på sit nådige herskabs vegne tingsvidne begærende.

19. marts 1695 (s. 17)

Jacob Jensen birkefoged og Rasmus Mouridsen i skrifters sted.

Tingmænd: Jens Sørensen i Jystrup Mølle; samt Jep Nielsen, Cornelius Jensen, Poul Madsen, Jens Pedersen, Christen Christensen, Jens Hansen og Peder Sørensen, alle af Jystrup.

Hans højexcel. højborne hr. stadtholder Gyldenløve ved sin ridefoged M: Henrich Steen på Skjoldenæsholm lod irettelægge en landstingstillysning angående den undvegne forrige skytte Adolf Jacob Thebark hans undvigelse fra Valsøllille, efter at han havde begået det foromvundne drab, hvilken landstingslysning melder ord efter andet som følger:

- Som en person ved navn Adolf Jacob Thebach, sidst logerende udi Valsøllille til Kiervet Rasmussens, og tilforn tjente mit nådige herskab hans højexcel. højb. hr. stadtholder Gyldenlew her ved Skjoldenæsholm for skytte, har næst afvigte den 16. januar klokken omtrent 7 slet om aftenen, udi bemeldte Kiervet Rasmussens stue på Skjoldenæsholms gods, uden nogen ret eller billighed eller årsag, med en gårde eller hirtsfænger s[...] en hans højexcel. bondesøn, navnlig Niels Jensen ig[ennem] hans venstre kind og ned i hans hals, så han deraf str[aks på] stedet er døbleven, men som ingen så nær havde været [ved...] da gerningen skete, som samme manddraber har k[unnet have anholdt] eller antastet, er han ved nattens mørke desårsag [...] bortkommet, og ihvorvel han efter lovens b[ogs ...] er eftersat, er han dog ikke kunnet blive [...] betræffet, hvorfor som sagen med samme dra[...] til Skjoldenæsholms birketing til næstk[ommende ...], da er jeg på højbem. det nådige hersk[abs ...] endnu forårsaged til Sjællandfars la[ndsting...] (s. 18) lyse efter bemeldte manddraber Adolf Jacob Thebarh, som er en mådelig høj karl af person, med et lidet slet brunt hår, er braknæset og gusten, bleg

under ansigtet, om nogen godtfolk kunne ham overkomme, eller om ham gør kundskab, så han derved kunne blive antastet og hid til Skjoldenæsholm ført, skal deres umage taknemmelig blive forskult. Denne efterlysning begæres tjenstligt at måtte læses, påskrives og mig igen tilstilles. Forblivende høj- og velædle hr. landsdommernes tjenstvilligste, Henrich Steen, Skjoldenæsholm den 20. februar 1695. (...) protokolleret af P. Clemmensen, som samme landstingstillysning ord fra ord indeholdte læst og påskrevet, hvorefter M: Henrich Steen, på det nådige herskabs vegne, satte udi rette, at eftersom med forhen førte vidner lovligt er bevist, at oftbemeldte Adolf Jacob Thebach uden nogen ringeste givne årsag, med beråd hu og ondt forsæt, har udi Kiervet Rasmussens stue i Valsølille udtaget hans egen kårde eller hirtsfænger, og dermed stukket Niels Jensen ind igennem hans venstre kind ned i hans hals, så han af samme stød i bemeldte stue straks er faldet til jorden og dødblevet, hvorefter Adolf Jacob Tebach straks om nattetide er bortrømt og undviget, så han efter flittige ransagninger og efterlysninger til hjem- og landsting i så rum tid ej endnu er blevet opsporet eller ertappet, at han som billigt har kunnet lide for sine onde gerninger, hvorfor Henrich Steen formener merbemeldte Adolf Jacob Tobach bør for denne hans øvede idræt og onde gerning, som ikke er sket af våde eller nødværge men af frit forsæt, fuldkommen anses for en manddraber, og derfor hvor han findes eller antræffes, at bøde med sit liv for Niels Jensens liv, og imidlertid agtes og anses som en fredløs mand, og denne proces' omkostning at betales af hans efterladte gods og formue samt hans hovedlod at være hans nådige herskab, som rette eftermålsmand, på hans bonde den afdøde Niels Jensens fader Jens Andersens vegne, hjemfalden. Herpå forventes en retmæssig og forsvarlig dom. A.J. Tobach blev endnu lydelig påråbt men mødte ikke for at gøre genmøle.

- Birkefogden, efter lovens befaling [...] 7 art. 19, tog til sig efterskrevne otte dannemænd at bi[...] ham at afsige dom i denne sag, nemlig: Jens Sørensen i Jystrups Mølle, Jep Nielsen i Jystrup, Cornelius Jensen, [...] Jens Pedersen, Christen Christensen, Jens Hansen [...] alle sammesteds, hvor da efter denne sag [...] tning, af dommeren og ermeldte otte dan[nemænd ...] forermeldte i sagen passerede bevisligheder [...]. - [Thi blev] for ret kendt og afsagt: Etersom det nå[...] højexcel. højborne hr. stadtholder [...] husbonde og eftermålsmand på (s. 19) hans bonde Jens Andersen i Nye Skovhus hans vegne, ved højbem. hans højexc. ridefoged på Skjoldenæsholm Henrich Steen i dag 6 uger sidst afvigte søgte og tiltalte Adolf Jacob Tebach, forrige skytte her ved Skjoldenæsholm, og sidst logerende til Kiervet Rasmussens i Valsølille, imod vidners føring, og nu i dag ved hans irettesættelse til endelig dom at lide for manddrab han skal have begået på ermeldte Jens Andersens søn Niels Jensen, ungkarl, i Kiervet Rasmussens stue i Valsølille næstafvigte 16. januar, da som af de førte vidner i sagen, nemlig Kiervet Rasmussens hustru, hans tjenestepige og Jacob Jacobsen i Valsølille samt Kiervet Rasmussen, samtlige deres med ensstemmige vidner erfares: Er Adolf Jacob Thebach fornævnte dag mod aften indkommet i Kiervet Rasmussens stue i Valsølille, hvor fornævnte Niels Jensen tillige med ermeldte Jacob Jacobsen Bødker sad på bænken ved bordet fredeligt for dem selv og spillede kort til et par potte øl, og de uden nogen ukvemsord eller tale af Niels Jensen imod Tehbach eller lovlig given årsag, har Adolf Jacob Thebach med beråd hu og ondt forsæt grebet fat på hans egen kårde eller hirtsfænger, som lå for bordenden i samme stue på to søm, den udtaget af bælggen, og dermed udi en il og hast stukket over bordet til Niels Jensen, som sad på bænken under vinduerne, og ramte ham i hans venstre kind og ned i hans hals, så han af samme stød er nedfaldet og straks blevet død i

stuen, så ingen anden årsag har været til denne Niels Jensens død end bemeldte tilføjede skade, hvilket også af de to synsmænd, som Niels Jensen efter hans død har synet og besigtiget, nemlig Christen Laursen og Rasmus Nielsen i Valsølille, udi deres vidne også fuldkommen har forklaret, og efter at denne gerning var sket, er han førend nogen folk kunne komme dertil og ham hindre, om nattetide undviget og bortrømt, så han ikke er blevet antastet, ej heller efter flittig randsagning og efterlysning til hjem- og landsting, endnu antræffet /: så er også videre med to vidner, nemlig Simon Schnitger og hans hustru i Jystrup, bevist at Adolf Jacob Thebach for dem havde bekendt, at han nogle dage førend dette drab passerede, har med sin blotte kårde udjaget Kiervet Rasmussen i Valsølille af hans stue, fordi derudi ikke var varme, hvilket dog ikke denne sag vedkommer, men alene deraf ses hans idræt og forsæt til at gøre ondt. ./ Af denne forbemeldte Adolf Jacob Thebachs øvede medfart imod den afdøde Niels Jensen, ses klarligt denne gerning ikke er sket af både eller nødværge, men af beråd hu, og frit forsæt, og at han derudi fuldkommen er hans banemand, derfor han også som en manddraber billigt bør at anses, hvorfor han også desårsag hermed tilkendes at straffes efter lovens pag. 886, 1. art., og bøde med sit liv for Niels Jensens liv, og som han er bortrømt og nu ej han opspørges og betræffes (s. 20) da bør han efter samme artikels videre indhold, imidlertid indtil han udstår denne hans straf, at være fredløs, hvilket bliver ham til straf, og andre hans ligesindede til sky, og denne proces' omkostning at betales af hans efterladte gods, samt det nådige herskab, på egne vegne som husbonde og på hans bondes vegne, som eftermålsmand efter lovens pag. 886 og 887, 1. og 3. art., at være hans hele hovedlod og boslod hjemfalden.

2. april 1695 (s. 20)

Tingmænd: Christen Laursen, Rasmus Nielsen, Ole Christensen, Tyr Andersen, Peder Madsen, Christen Dinesen, Peder Andersen og Hans Andersen; alle af Valsølille.

Hans højexcel. højb. hr. stadtholder Gyldenløve ved sin fuldmægtig M: Henrich Steen på Skjoldenæsholm lader tillyse, at nu på lørdag førstkomende, som er den 6. april, skal holdes skifte og deling udi Valsømagle efter afgangne salig Rasmus Knudsen, om nogen noget efter den salig mand kan have at fordre, de da til samme tid sig på stedet vil lade indfinde, skal de bekomme udlæg så vidt boet kan tilstrække.

28. maj 1695 (s. 20)

Tingmænd: Christen Laursen, Hans Andersen og Christen Dinesen i Valsølille; Morten Pedersen og Jens Tuesen i Høed; Frederik Jensen; Anders Nilausen og Jens Andersen i skovhuset.

Mathias Hansen af Valsømagle ved kaldsmænd Anders Hellesen og Hans Olsen, begge af Valsømagle, har stævnet Hans Mortensen, tjenende Mads Nielsen i Egtved, til at påhøre vidner og lide dom angående Kirsten Hansdatter, tidligere tjenende Laurs Jensen i Valsømagle, som han skal have besøvet, i mening at han derfor skulle tage hende til ægte. Men som ingen vidner er stævned, så begærede Mathias Hansen en uges anstand.

18. juni 1695 (s. 20-21)

Tingmænd: Ole Christensen, Christen Dinesen, Ole Andersen og Laurs Madsen, alle af Valsøllille; Jens Sørensen i Ordrup; Peder Jensen i Tåstrup; Peder Mogensen i Allindemagle.

Gyldenløve, ved M: Henrich Steen, lader tillyse at nu på næstkommende lørdag den 22. juni skal holdes skifte og deling i Jystrup efter Niels Jensens afgangne hustru Maren _____, som boede og døde sammesteds.

27. august 1695 (s. 21)

Mourids Tygesen som skriver.

Tingmænd: Ole Pedersen, Peder Jørgensen, Laurids Jensen og Knud Hansen i Valsømagle; Frederik Jensen i Høed; Christen Dinesen og Rasmus Nielsen i Valsøllille.

Intet forrettet.

3. september 1695 (s. 21)

Tingmænd: Ole Olsen, Tue Jensen, Oluf Pedersen, Poul Jensen, Poul Nielsen, Laurs Ibsen, Laurs Sørensen og Jep Lauritzen; alle i Ordrup.

Gyldenløve, ved M: Henrich Steen, ved kaldsmænd Ole Madsen i Skovhusene og Niels Jensen i Jystrup, har hidkaldt Peder Christensen, som skal være barnefødt i Jystrup på Skjoldenæsholms gods, og ham kaldt på det sted hvor han skal være barnefødt, nemlig i den gård, som Laurs Pedersens enke sammesteds nu iboer, til at påhøre vidner og svare på spørgsmål angående hans vornederrettighed at pleje til Skjoldenæsholm. Samme kaldsmænd har stævnet, for at vidne: Jens Dinesen, Jens Hansen, Nilaus Marquorsen og Ole Marquorsen, alle i Jystrup.

- (s. 22) Jens Dinesen i Jystrup vidnede, at forommeldte Peder Christensen er barnefødt udi Jystrup her i Skjoldenæsholms birk, udi den gård som Laurs Pedersens enke nu iboer, hvor samme Peders Christens forældre da var, begge ægtefolk, og til husværelse som imesten hos Peder Christensens farfader Peder Schnitker, som da boede udi fornævnte gård, og forklarede vidnet, at han var fadder til ham ved dåben, og at Peder Christensen er omtrent 26 år gammel.

- Jens Hansen sammesteds vidnede ord fra ord ligesom Jens Dinesen, undtagen at han ikke var fadder til hans dåb.

- Nilaus Marquorsen og Ole Marquorsen vidnede at Peder Christensens forældre boede eller var til huse udi fornævnte Jystrup, [i den gård] som Laurs Pedersens enke nu iboer, og det er omtrent for en 26 eller 27 år siden, men de kan ikke fuldkommet erindre dem om denne Peder Christensen er barnefødt der eller ej.

- Nok mødte (uden varsel) ermeldte Peder Christensens moder Bodil Pedersdatter, nu værende i Tolstrup i Lejre herred, og vidnede at hendes ægte søn Peder Christensen er barnefødt i Jystrup i den gård Laurs Pedersens enke nu iboer, og at hun og hendes mand Christen Pedersen havde den tid samme deres søm blev født været tilsammen i ægteskab i 6 år, og de var der samme tid til husværelse hos hendes mands fader Peder Schnitker, som da boede udi fornævnte gård i Jystrup.

- Endnu fremlagte M: Henrich Steen et skriftligt udtog af Jystrups kirkebog under sognepræsten hr. Jacob Olsens hånd, angående fornævnte Peder Christensen, og lyder som følger: At Christen Pedersens søn Peder er født i Jystrup, og kristnet i Jystrups kirke den 5. søndag efter

trinitatis år 1669, testerer jeg underskrevne, Jacob Olsen, Jystrup
Præstegård den 21. august 1695.

- Fornævnte Peder Christensen blev påråbt men mødte eller, ej heller
nogen på hans vegne. M: Henrich Steen begærende tingsvidne beskrevet.

17. september 1695 (s. 22-23)

Tingmænd: Mads Olsen og Jens Sørensen i Ordrup; Ole Laursen, Jens Jensen
og Hans Hansen i Tåstrup; Cornelius Jensen, Poul Madsen og Jens Pedersen
i Jystrup.

Gyldenløve, ved M: Henrich Steen, ved kaldsmænd Jep Ingvorsen og Villads
Jensen, begge af Valsøllille, har hidkaldt Poul Madsens tjenestekarl Laurs
Olsen af Høed, såvel også Poul Madsen selv samt Niels Sørensen
sammesteds, alle til at påhøre vidnesbyrd og svare på spørgsmål angående
ulovlig skovhugst de skal have begået sidste onsdag.

- Samme kaldsmænd har også stævnet vidner: Niels Nielsen tjenende Morten
Pedersen i Høed, Jacob Hansen Pottemager i Sandvadshus og hustru Karen
Christensdatter, såvel også Morten Pedersen i Høed og Jep Nielsen i
Jystrup, som har synet samme skovhugst.

- Niels Nielsen af Høed vidnede, at forleden onsdag var han ude på sin
madfader Morten Pedersens arbejde i marken for at meje, da han hørte en
hugge i skoven ved Lundevad, hvor han gik hen, og da han kom til stedet
så han fornævnte Poul Madsens tjenestekarl Laurs Olsen stå på jorden og
hugge en bøgegren i stykker, som han nyligt havde nedhugget af en bøg, og
samme gren var så lang, at der kunne blive tre skifter brændevæd udi at
flægge engang, hvortil den også var overhugget i tre stykker. Så gik
vidnet hen til Jacob Pottemager og ville have ham hen med sig at bese
samme skovhugst, og som pottemageren ej samme tid var til stede, gik hans
hustru med vidnet hen til stedet, og da havde bemeldte Laurs Olsen
imidlertid været oppe i en anden bøg straks hos den første, og havde
nedhugget en gren, som han også stod og huggede i to stykker, hvorudi
også kunne blive en kløvet brændevæd udi, og vidnet sagde til Laurs
Olsen: "det gik ham ilde for han således huggede i skoven til upligt
foruden minde", hvortil Laurs Olsen svarede, at "hans Madfader Poul
Madsen befalede ham at hugge noget til et læs tørvebrænde". Så bad vidnet
pottemagerens hustru om at blive ved brændet indtil hendes mand kom hjem,
og vidnet gik til sit arbejde igen. Omtrent en halv time derefter kom
bemeldte Laurs Olsen med sin madfaders heste og vogn kørende for at ville
hente samme brænde, og Poul Madsen tilligemed vidnet kom til ham på vejen
og fulgte med ham til stedet hvor grenene var nedhugne. Da hørte vidnet,
at Poul madsen bad sin tjenestekarl læsse brændet, som han havde
nedhugget, på vognen; han ville forsvare det. Men vidnet sagde at de
skulle lade det ligge, og da førte de intet derfra af samme brænde
foruden en lille gren som de tog på vognen med dem. Videre forklarede
vidnet, at om torsdagen næstedagen derefter så han at fornævnte Niels
Sørensen af Høed kom kørende af Høeds skov med nogle bøgegrene på sin
vogn og småbrænde ovenpå, hvilke bøgegrene vindet forklarede at Niels
Sørensen havde forvaret i hans stegers og gård, og næste lørdag derefter
hørte han at Niels Sørensen bekendte for skovfogden Thomas Jensen i
Valsøllille, Jep Nielsen i Høed og Jacob Pottemager, at det var det samme
brænde, som Poul Madsens karl Laurs Olsen nedhuggede om onsdagen tilforn,
som omvundet er.

- Karen Christensdatter i (s. 24) Sandvadshus vidnede, at foromvundne tid
kom hun efter Niels Nielsens begæring udi Høeds skov, hvor hun så at der
var nedhugget, af to bøge, to grene, hvorudi der kunne blive en kløvet

brændeved, og Laurs Olsen stod og huggede samme brænde i stykker, som var færdigt til at læsses, og vidnet bad Laurs Olsen at han ej skulle tage samme brænde fra stedet, da han kom i fortræd derfor, men dette uagtet gik han hjem, og lidt derefter kom han igen med hans madfader Poul Madsens heste og vogn, og Poul Madsen selv tilligemed fornævnte Niels Nielsen kom til stedet, og Laurs Olsen holdt hestene mens madfaderen Poul Madsen ville have læsset, men som vidnet tilligemed Niels Nielsen forhindrede det, fik de ikke mere på vognen end som et stykke af samme brænde, og det andet blev da liggende på stedet.

- Jacob Hansen Pottemager vidnede, at foromvundne dag kom han fra Valsøllille og ville gå hjem til sit hus. Da mødte han fornævnte Poul Madsens karl Laurs Olsen, som kom kørende fra Høeds skov og til byen, og havde en trind bøgegren på vognen, og da spurgte vidnet ham ad hvor samme gren var hugget, hvortil han svarede "det var huggen i Høeds skov", og det andet brænde, som lå derhos, droges de om der i skoven, så gik vidnet først hjem til sit hus og straks derfra og hen i skoven som brændet var hugget, der fandt han Poul Madsen ved samme brænde, tilligemed vidnets egen hustru og Niels Nielsen, og så han at der var nedhugget to grene af to bøge, som var hugget i stykker til at læsse på vogne. Så spurgte vidnet Poul Laursen hvem der havde givet ham forlov dertil, hvortil Poul svarede "det kom ham intet ved", dermed gik vidnet til Skjoldenæsholm og gav ridefogden det til kende. Næstedagen derefter, som var om torsdagen, da han kom på stedet med synsmænd, da var fornævnte nedhugne brænde borte, hvilket han også gav ridefogden til kende; fik derefter kundskab om fredag aften at Niels Sørensen i fornævnte Høed havde taget samme brænde, som og om lørdag morgen blev fundet i hans gård og stegers, som var tilsammen fire stykker, og bekendte han da for vidnet og andre hans medfølgere, at det var samme brænde som Laurs Olsen havde nedhugget, som omvundet er.

- Morten Pedersen i Høed og Jep Nielsen i Jystrup vidnede hver for sig, at forleden lørdag, da ridefogden Henrich Steen blev vidende om dette skovhugst, befalede han dem at de tilligemed skovfogden Thomas Jensen i Valsøllille skulle møde i Høed Skov og efterse hvad skovskade der var sket. Da så de to stævninger, en af hver bøg, den ene halvotting tyk og den anden noget mindre, nylig stævnt [hugget], og brændet var borte fra stedet, og foregav pottemageren for dem at Laurs Olsen tjenende Poul Madsen i Høed havde nedhugget samme brænde, da han efter hans madfader Poul Madsens befaling var udgået for at skulle skaffe dem noget til et læs tørvebrænde.

- Poul Madsen var også mødt og tilstod at have bedt sin karl Laurs Olsen at udkøre i skoven (s. 25) for at hugge noget til et læs tørvebrænde, men ikke bad ham at skulle stævne noget ned af træerne til nogen skovskade; de beder derfor begge allerydmygst at det nådige herskab ikke ville strenge med dem efter loven, men nådigst denne deres forseelse denne gang efterlade.

- Sr. Henrich Steen remitteree dette hen til hans højexcel. nådige vilje, og ellers var tingsvidne begærende.

Jacob Hansen pottemager i Sandvadshus på egne og hustrus vegne, ved kaldsmænd Jep Ingvorsen og Villads Jensen, begge af Valsøllille, har stævnet Poul Madsen i Høed til at påhøre vidner og svare på spørgsmål angående skældsord, som han imod dem begge skal have øvet og begået udi Høed skov nu forleden onsdag. Efterskrevne vidner er også stævnet: Laurs Olsen tjenende Poul Madsen i Høed, Niels Nielsen tjenende Morten Pedersen i Høed, så og Morten Pedersens datter Kirsten mortensdatter.

- Laurs Olsen vidnede at sidste onsdag var der kommet en del bæster ind i Høeds bygvang af vangeleddet ud til gaden, og bymændene mente at nogen af fortræd skulle have ladet vangeleddet stå åbent efter sig. Da hørte vidnet, at hans madfader Poul Madsen sagde, at "den som havde ladet vangeleddet stå åbent og ladet bæsterne gå i vangen havde gjort som en skælm", men vidnet hørte ikke at Poul Madsen navngav nogen. Videre hørte han samme dag /: da han havde nedhugget noget brænde, som hans madfader Poul Madsen ville have til tørveved, og Jacob Pottemagers hustru dem det ville formene fra stedet at borttage :/ at hans madfader Poul Madsen skældte pottemagerens hustru Karen for en pottækælling, og det nogle gange.

- Fornævnte Jacob Pottemagers hustrus broder Niels Nielsen vidnede, at foromvundne tid hørte han at Poul Madsen sagde, at "den som luggede vangeleddet op og lod bæsterne gå i vangen gjorde som en skælm", hvor da vidnet spurgte Poul ad hvem der gjorde det, hvortil han svarede at det gjorde pottemageren, og bandede ham derhos at han havde gjort det. Videre hørte vidnet samme tid, at han skældte ermeldte Jacob Pottemagers hustru for en pottetaske.

- Poul Madsen, imod Niels Nielsens vidne, svarede at han ikke har navngivet Jacob Pottemager for at have lukket leddet op for vangen og ladet bæsterne gå derind, langt mindre skældt ham for en skælm eller hans hustru for en pottetaske, men nægte ikke jo i hans hastighed at have skældt hende for en pottækælling, og det ikke af nogen foragt; skulle det anderledes optages bad han derfor om forladelse.

- Og blev parterne således forenede, at de anlover her for retten at være hverandres gode venner, og ej efterdags hinanden enten udi ord eller gerning at begegne, hvorpå de her for retten hav hverandre deres hænder.

22. oktober 1695 (s. 25-26)

Tingmænd: Mads Nielsen i Egtved, Ole Laursen i Tåstrup, Jep Nielsen og Jens Pedersen i Jystrup, Claus Henriksen i Næbs Mølle, Svend Sørensen i Valsølille, Anders Nielsen i Valsømagle og Ole Olsen i Ordrup.

Gyldenløve, ved M: Henrich Steen, ved kaldsmænd Rasmus Nielsen og Peder Madsen, begge af Valsølille, har hidkaldet efterskrevne... [oplæsning af restansregister s. 26-30] ...som skal betale inden 15 dage eller efter des forløb at lide nam efter loven. De udeblevne er påråbt og ej mødt, hvorfor de blev forlagt at møde om 14 dage.

5. november 1695 (s. 30)

Tingmænd: Jep Nielsen, Nilaus Marquorsen, Ole Marquorsen, Niels Jensen, Christen Christensen, Peder Sørensen og Jep Laursen; alle af Jystrup.

(s. 31) De for 14 dage siden udeblevne, som ikke mødte for at anhøre deres restans, som de af deres nådige herskab skyldig kunne være, og derfor til i dag er forelagt laugdag, om de derimod har haft noget at svare; men ingen efter forelæggelse i dag har fremstillet sig, undtagen Niels Jensen i Jystrup, som mødte og endnu som forleden år svarede og ydmigst begærede at hans restans måtte ham nådigst blive eftergivet for den ulykkelige ildebrand hans gård med gods og formue om sommeren for 2 år siden blev hændet. De øvrige er ikke mødt efter forelæggelse for noget her imod at svare eller afbevis.

- Hvorfor herpå blev således for ret kendt og afsagt: Eftersom det nådige herskab hans højexcell. højbårne hr. stadtholder Gyldenløve ved hans

ridefoged M: Henrich Steen i dag 14 dage sidst afvigte søgte og tiltalte forhen indførte Skjoldenæsholms tjenere, bomænd og husmænd til dom at lide for hvis restans af landgilde og forstrækning for underskellige åringer der til højbemeldte deres nådige herskab skyldig er, hvoraf den største del første tingdag er mødt og tilstået de hos dem søgende fordringer, de øvrige er ikke mødt i dag som er laugdag efter forelæggelse, nogen ringeste genmæle herimod at gøre, hvorfor de og samtlige enhver af forindførte Skjoldenæsholms bønder og tjenere tilfindes at svare og betale de hos dem søgende fordringer, til højbemeldte deres nådige herskab med billig forårsagende omkostning inden 15 dage, under rettens execution efter loven. Hvad sig angår Poul Madsen i Høed, Niels Jensen i Jystrup, Niels Christensen i Hørbjerg, Ole Pedersen i Attrup og Poul Jensen i Ordrup, deres ydmygste foregivende om efterladelse på deres gårdes restans for underskellige årsager ved deres gårde, da remitteres det alene til det nådige herskabs gunstige vilje og gode behag, om deres ansøgninger nådigst må anses.

===== 1696 =====

31. marts 1696 (s. 31)

Christen Laursen i Valsøllille tilforordnet at betjene retten udi birkefogdens fravær.

Tingmænd: Ole Pedersen og Knud Hansen i Valsømagle; Cornelius Jensen, Jens Pedersen, Poul Madsen, Christen Christensen, Peder Sørensen og Hans Jensen, alle af Jystrup.

Efter ridefogdens M: Henrich Steens begærende blev hans nådige herre, hans højexcellences kontrakt med Christen Simonsen oprettet, angående Skjoldenæsholms forpagtning, udi bøndernes overværelse og til efterretning allerunderdanigst læst og påskrevet, som herefter skal kontinuere udi 3 år fra 1. maj 1696 til dato 1699.

(s. 32) Gyldenløve, ved M: Henrich Steen, ved kaldsmænd Tim Pedersen ("Temb Pedersen") og Jørgen Villadsen, begge i Valsøllille, har hidkaldt Ole Jensen på hans fødested i Valsøllille i det hus som Niels Pedersen nu iboer, til vidnesbyrd at påhøre og spørgsmål at svare, angående hans vornederrettighed og fødested. Efterskrevne vidner er stævnet: Hans Andersen i Valsøllille, Mads Andersen og hans hustru Karen Nielsdatter, Tyr Andersen, Jep Ingvorsen, Kiervet Rasmussen og hustru Sidsel, Maren ["salig" overstreget] Mads Mikkelsens, alle i Valsøllille, og Jens Andersen i Ny Skovhus.

- Hans Andersen i Valsøllille vidnede at fornævnte Ole Jensens moder Karen Henningsdatter var til huse udi Valsøllille i det hus, som Niels Pedersen nu iboer, hvor da hendes moder boede, og det udi mange år, og ellers siden opholdt sig på andre steder der i byen i lang tid, men vidnet ved ikke egentlig /: såsom han var ude at tjene :/ om samme Ole Jensens fødested, heller om moderen var nogen andensteds end der i byen.

- Jep Ingvorsen vidnede at fornævnte Ole Jensens moder Karen Henningsdatter tjente i Valsøllille i den gård, som Ole Christensen nu iboer, og nogen tid derefter fik hun et barn, som døde, og derefter opholdt hun sig der i byen hos sin moder Maren Hennings ("Maren Henniches") i mange år. Han ved også at en person ved navn Jens Knudsen, som var soldat, ofte besøgte Karen Henningsdatter i de tider hun var hos sin moder i Valsøllille.

- Maren, Mads Mikkelsens i Valsøllille vidnede, at forbemeldte Karen Henningsdatter er barnefødt i Valsøllille, og vidnet kendte hendes forældre, og fornævnte Karen avlede først et barn, som var en dreng ved navn Anders, som døde. Siden var hun stillesteds hos sin moder der i byen og blev der med et barn imidlertid som hun fødte hos moderen, og blev kristnet i Valsøllille kirke, og vidnet forklarede at samme barn blev kaldt Ole, og da han var født blev vidnet skikket hen til en person, navnlig Jens Knudsen, som da var i Allindemagle, som moderen sagde at være fader til barnet, og fik penge af ham til at ofre med barnet den dag det skulle kristnes.

- Mads Andersen i Valsøllille vidnede, (s. 33) at fornævnte Karen Henningsdatter fra den tid hun havde fået det første barn, som omvundet er, da var hun stillesteds til husværelse hos sin moder Maren Hennings indtil hun fik det sidste barn Ole Jensen, som blev født i Valsøllille. Vidnet ved også at fornævnte Jens Knudsen tit og ofte kom til hende og besøgte, og ved også at han blev udlagt for barnefader.

- Tyr Andersen i Valsøllille vidnede ligesom Mads Andersen, og ydermere forklarede, at nogen tid efter Karen Henningsdatter havde født samme sin søn Ole Jensen, da rejste hun hen til sin broder, som den tid boede i Hjelmsø.

- Kiervet Rasmussen i Valsøllille vidnede, at fornævnte Karen Henningsdatter var hos sin moder i Valsøllille, og at fornævnte Jens Knudsen imidlertid kom ofte til hende, og de begge kom tit og ofte i hans hus og fulgtes med hverandre derfra og hjem til hendes moder igen; [Karen] blev så med et barn og fødte det i det hus som Niels Pedersen i Valsøllille nu iboer, og fornævnte Jens Knudsen blev udlagt som barnefader, og imidlertid opholdt hun sig stillesteds hos moderen i Valsøllille.

- Jens Andersen i Nye Skovhuse vidnede, at fornævnte Karen Henningsdatter er barnefødt i Valsøllille, og hun opholdt sig der i byen i lang tid efter at hun havde fået sit første barn, mens som han formedelst stor svagthed og vanførhed i de tider ham var påkommet ej kan erindre hvorledes siden er tilgået med Karen Henningsdatter.

- De andre vidner mødte ikke. Ole Jensen mødte ikke. M: Henrich Steen begærede tingsvidne.

5. maj 1696 (s. 33)

Tingmænd: Christen Laursen og Ole Christensen i Valsøllille; samt Morten Pedersen, Anders Nilausen, Jep Nielsen, Jens Tuesen, Jens Nielsen og Jørgen Hansen, alle af Høed.

Gyldenløve, ved M: Henrich Steen, ved kaldsmænd Mikkelt Sørensen tjenende på Skjoldenæsholm og Jep Nielsen i Jystrup, har hidkaldet Oluf Jensen [Ole Jensen], tjenende Frederik Degn i Tybjerg, angående formenende vornederet at pleje til Skjoldenæsholm, tillige med Sr. Erich Jørgensen, ridefoged på Tybjerggård, og Frederik Degn i Tybjerg, angående samme vornede, og det efter en skriftlig kaldseddel så lydende: "Som jeg underskrevne næstforleden den 5. april om eftermiddagen (s. 34) udi Fridrich Deigns hus udi Tybjerg, efter lovlig erhvervede tingsvidne udi minde og venlighed ved mine udskikkede ville lade affordre en mit nådige herskabs hans højexcell. højbarne hr. stadtholder Gyldenleus vornede til Skjoldenæsholm, navnlig Ole Jensen, som tjente ermeldte Fredrich Deign, og samme mine udskikkede, da de kom hjem med uforrettet ærinde, foregav at de af ridefogden ved Tybjerggård Sr. Erich Jørgensen og ermeldte Fredrich Deign blev hindrede, hvilket jeg ikke havde formodet, med derhos

deres beretning at bemeldte ridefoged ikke ville acceptere det medbragte tingsvidne, eller derefter lade vorneden være følgagtig, med videre som skal være passeret, og til sin tid og sted til påtale beroer. Da som jeg nu er vidende hvor ermeldte vornede er og opholder sig, siden han her fra godset undveg, forårsages jeg denne sag til videre oplysning at lade hermed på højbeholdt mit nådige herskabs vegne lovlig 14 dages kald og varsel give Eder fornævnte Ole Jensen, tjenende fornævnte Fredrich Deign i Tybjerg, til Skjoldenæsholms birketing den 5. maj førstkommende at møde, videre vidner og oplysning af kirkebogen om Eders rette avle- og fødested at være på Skjoldenæsholms gods, så og Eders undvigelse derfra at anhøre, og til spørgsmål at svare. Til bemeldte tid og sted at møde stævnes også med 14 dages kald og varsel: Erich Jørgensen ridefoged på Tybjerggård og Frederich Degn i Tybjerg, /: som vorneden skal have hindret :/ samme vidner at anhøre, om de vil have noget hertil at svare, og ellers Frederich Deign sin udgivne missiv til hr: Hacob Olsen sognepræst til Valsøllille og Jystrups menigheder angående samme vornede Ole Jensen at anhøre, som tjener sagen og retten til oplysning, datum Skjoldenæsholm den 15. april 1696, Henrich Steen".

- Dernæst fremstillede M: Henrich Steen andre kaldsmænd Mikkil Sørensen på Skjoldenæsholm og Jep Ingvorsen i Valsøllille, som har stævnet efterfølgende til at vidne om hvad de kan være bevidst om Karen Henningsdatters slegfredsøn, fornævnte Oluf Jensens [Ole Jensens] avle- og fødested, nemlig: Oluf Andersen og hans hustru Maren Andersdatter i Valsøllille, Sidsel Kiervet Rasmussens, Mads Andersens hustru Karen Nielsdatter og Christen Dinesen, alle i Valsøllille; samt Hans Jensens hustru Karen Stefansdatter i Valsømagle.

- Med samme kaldsmænd er også hidkaldet de vidner, som i sagen angående Ole Jensens avle- og fødested her til tinget den 31. marts sidst afvigte har vidnet, om de vil have noget imod de nu agtende vidner som skal føres at svare, og ellers på videre spørgsmål at svare, på hvad som kan være denne sag til oplysning.

- (s. 35) Sr. Erich Jørgensen, ridefoged på Tybjerggård, begærte at vidnerne måtte separeres, som og af dommeren blev tilladt.

- Ole Andersens hustru Maren Andersdatter af Valsøllille vidnede, at Karen Henningsdatter, som havde sit tilhold i Valsøllille, kom derfra til hende og hendes mand, fornævnte Oluf Andersen, da de boede i Valsømagle, i det hus som Anders Væver nu iboer, og havde samme tid med sig en lille dreng, navnlig Ole, som var hendes søn og den tid gik i kjole og endnu ikke havde fået bukser, og var nogen kort tid der til huse hos dem, men hvor længe der er siden kan hun sig ej ret erindre, men der er en rum tid siden. Derefter da hun havde været noget hos dem til huse kørte vidnets fader Anders Mortensen, som også boede i fornævnte Valsømagle, hende med bemeldte hendes søn Ole hen til hendes slægt på hin side Ringsted, men til hvad by ved hun ikke at erindre. Vider eforklarer samme vidne, at næstforleden vinter var der nogen kort tid en ungarl til Kiervet Rasmussens i Valsøllille, som var indhentet som vornede her til godset. Samme person talte vidnet med i Kiervet Rasmussens stue ermeldte tid, da hun der indkom, og bandt på en huse. Da sagde ermeldte karl Ole til vidnet, at dersom han havde husepinde kunne han også binde huser, såsom han det havde lært af hans moder, hvorpå vidnet spurgte ham hvem hans moder var. Dertil svarede han hende, at det var Karen Henningsdatter ("Karen Henniches"). Derpå svarede vidnet ham, at hun vel kendte hans moder, og sagde at hun med ham var nogen tid til huse hos hende i Valsømagle, og spurgte om han det kunne mindes, hvortil han svarede nej, han kunne ikke huske det. Nogle dage derefter gik ermeldte karl Ole fra Kiervet Rasmussen og sagde til vidnet, at han ville gå hen og se til sit

korn, som lå på loen hos en degn han tilforn havde tjent, men vidnet er ikke vidende om det var med Kiervet Rasmussens vilje at han gik bort eller ej. På spørgsmål svarede vidnet, at denne Ole Jensen er et slegfredsbarn, som hans moder Karen Henningsdatter, som ellers af en del blev kaldt Karen Henniches, for hende bekendte imidlertid hun var til huse hos hende i Valsømagle, sagde og derhos at hun havde avlet den ved en soldat navnlig Jens Knudsen.

- Erich Jørgensen tilspurgte vidnet om hun kender denne Karen Hennings søn Ole, som hun har vidnet om at have været til huse med sin moder hos hende, og om hun ved hvor han er, eller om det er denne her som i dag er indstævnet? Hertil svarede vidnet, at hun ikke har set denne Ole Jensen som var til huse med hans moder hos hende i Valsømagle i rum tid, og havde ikke heller endnu kendt ham, havde han ikke selv opladt sig for hende udi Kervet Rasmussens stue næstforleden vinter, som hun førhen har vidnet om; sagde også den tid at have tjent en degn.

- Ole Andersen af Valsølille vidnede, at Karen Henningsdatter, som elelrs kaldtes Karen Henniches (s. 36), som havde sit tilhold i Valsølille, hun flyttede derfra og til Valsømagle med hendes uægtesøn Ole for 21 år siden, og var der med bemeldte sit barn en sommer over til huse hos ham, da han den tid boede i bemeldte Valsømagle, [i det hus] som Anders Væver nu beboer, og imidlertid hun var til huse i Valsømagle hos vidnet bekendte moderen, fornævnte Karen Henniches, for ham, at samme hendes uægte søn Ole var avlet i Valsølille i det hus som Niels Pedersen nu beboer, hvor hun samme tid var til husværing, og avlede ham ved en soldat navnlig Jens Knudsen. Og efter bemeldte sommers forløb, som meldt er, flyttede bemeldte Karen Henniches med hendes søn Ole Jensen fra Valsømagle, og Anders Mortensen i fornævnte Valsømagle kørte dem hen forbi Ringsted til et af Hjelmsørene hvor hun havde slægt, og havde samme hendes søn den tid ikke fået bukser men gik i kjole, dog så stor og vittig at han nogenledes kunne beskytte sig selv.

- Erich Jørgensen tilspurgte vidnet om han kender denne Karen Henniches søn Ole, som han har vidnet om, eller om han ved hvor han er? Hertil svarede vidnet, at han ikke nu kendte ham, såsom det var over 20 år siden han så ham i Valsømagle, da han var et barn, men den karl som blev indhentet næstforleden vinter her til godset, som nogen kort tid var til Kiervet Rasmussens i Valsølille, navnlig Ole, sagde for vidnet at han var fornævnte Karen Henniches søn.

- De øvrige vidner mødte ikke.

- Til videre oplysning producerede Henrich Steen et udtog af Valsølille kirkebog under sognepræsten hr. Jacob Olsens hånd, som melder: "Ao 1671 d: 18 Søndag effter Trinitatis var Karen Hennichesdrs: u-Egte Søn Olluf af Walsøelille til Dend H: Daab i Walsøelille Kirke, oc der af mig vnderschrefne blev døbt, ved Daaben blef vdlagt Jens Knudzen som da var Soldat; Ao 1672 Nytttaars Dag blef bem.te Karn Henniches Daatter publice absolueret oc Aabenbarlig schriffted for samme Leyermaal med ermelte Soldat, Saa det sees iche at Ofuerschr.nr Oluf kand andensteds verre Auflet oc tillagt end i Walsøelille Sogen, huor hun effter mit Viddenschab oc Erindring paa 40 Aars tiid derom Continuerlig hafuer hafft sit tilhold oc ophold. Thi hafde beme.te Olluf andensteds verret Auled end i Walsøelille Sogen, effter Moderens egen bekiendelse, hafde Jeg ingenlunde hende hoes mig til Aabenbarlig schrifftemaal Annammit, huilchet Saaledes Testerer oc Widner, Jacob Oelssen, m. ppa. Jystrup Prestegaard d: 24 April 1696".

- De vidner, som tilforn har vidnet i sagen, var mødt, og havde intet imod disse nu førte vidner at svare, såsom samme vidner deres vidner stadfæster.

- Ole Jensen (s. 37) mødte ikke.
- Ellers som Fredrich Degn i Tybjerg også i denne sag er indkaldt om han vil have noget hertil at svare, så og sin udgivne missiv til hr. Jacob Olsen i Jystrup, angående forermeldte Ole Jensen, at anhøre, da blev ermeldte hæderlige mand Fredrich Deign i lige måde påråbt, samme missiv efter indstævning at anhøre, såsom den skal tjene sagen og retten til oplysning, men han ikke mødte, hvorfor Henrich Steen fremlagde samme missiv med derhos afskrevne rigtig kopi på det forordnede papir, som begærtes for retten at måtte læses, påskrives og i akten ord til andet indføres, hvilket og blev stedt, læst og påskrevet og skal blive i akten indført; hvorefter M: Henrich Steen var tingsvidne begærende.

Gyldenløve, ved M: Henrich Steen, ved kaldsmænd Michel Sørensen tjenende på Skjoldenæsholm og Jep Ingvorsen i Valsøllille, har hidkaldt Jacob Hansen pottemager i Sandvadshus til at påhøre vidnesbyrd, svare på spørgsmål og lide dom, angående skovhugst. Denne sag beroer til nyt stævning, såsom oplysning i denne sag videre behøves.

Jens Pedersen i Jystrup på egne og Cornelius Jensens, Poul Madsens og Johanne salig Laurs Pedersens samtlige deres vegne, efter ridefogden M: Henrich Steen på herskabets vegne hans tilladelse, lader aflyse at ingen efterdags sig tilfordrister at bruge enten køre- eller ridevej igennem lillevangsgærdet på Jystrup mark, hvortil forled har været og nu er igen lukket, såsom de ved samme vej, som dog ej er alfar vej, har lidt skade, og er nu samme led og vej henvist op til byen ved Poul Madsens gård, hvilket gives enhver til efterretning og tingmændene befales at advare dette hos vedkommende her i birket.

19. maj 1696 (s. 37)

Ting,ænd: Rasmus Nielsen, Hans Andersen, Tyr Andersen og Kiervet Rasmussen, alle i Valsøllille; Peder Jørgensen og Laurs Jensen i Valsømagle; samt Jens Jensen i Tåstrup.

Gyldenløve, ved M: Henrich Steen, ved kaldsmænd Jørgen Villadsen og Svend Sørensen, begge af Valsøllille, har hidkaldt Jacob Hansen pottemager i Sandvadshus og Niels Nielsen i Høed, begge imod vidner at påhøre og spørgsmål at svare (s. 38) angående formenende begangne skovhugst i højbemeldte det nådige herskabs skove.

- Efterskrevne er med samme kaldsmænd stævnet til at vidne: Laurs Olsen tjenende Anders Nilausen i Høed, Jørgen Skytte boende i Næs og hans tjenestepige Anna Andersdatter.

- Laurs Olsen af Høed vidnede, at næstforleden vinter efter jul var han en dag ude i Høeds skov sammen med sin madfader Anders Nilausen og flere af Høeds mænd for at skove deres udvisning, da imidlertid hørte han en huggende i samme skov nær ved pottemagerens vange i Yslingemosen, så gik han derhen og ville se hvem der huggede, og da han did kom så han at fornævnte Niels Nielsen stod på jorden og sønderhuggede noget brænde, som var nedhugget af en bøg, men hvem samme brænde havde nedhugget ved han ej, og han ikke samme tid talte med Niels Nielsen eller spurgte ham ad om han havde nedhugget samme brænde, såsom hans madfader imidlertid råbte til ham at han skulle komme tilbage til sit arbejde.

- Anna Andersdatter tjenende i Næs vidnede, at næst forleden faste, noget før påske, da så hun at fornævnte Niels Nielsen af Høed huggede et læs stavre, der ene på Bønnemosebjerg og det andet neden for udi Høeds skov, og samme stavre huggede han ned af børe, og hun fulgtes ad med at læse

det ene læs af samme stavre som Anders Høg i Benløse bekom, det andet læs bekom Anders Høg også, som han hentede ved Jacob Pottemagers hus, og ved hun at Niels Nielsen selv annammede betaling af Anders Høg for samme stavre, men hvor meget ved hun ikke, hvilket hun har hørt sige af Niels Nielsen i Jacob Pottemagers hus.

- Niels Nielsen var mødt og tilstod at have hugget fornævnte omvundne to læs stavre, og derfor har bekommet til hans føde og ophold af fornævnte Anders Høg 2 skæpper rug.

- Videre er [Anne Andersdatter] bevidst, at næstforleden vinter huggede fornævnte Niels Nielsen ned af bøgene udi Høeds skov nogle læs brænde, som Peder Hansens vogn i Ortved kørte hjem til Jacob Pottemagers hus, og der blev forbrugt til at brænde lerkar ved, og derforuden er hun bevidst, at der blev og nu i vinters af fornævnte Niels Nielsen og Laurs Andersen i Vielvadshus fældet en anden bøgestump i Jacob Pottermagers venge omtrent en måned før påske, efter Jacob Pottemagers hustrus begæring, som blev skovet (s. 39) hjem til Jacob Pottemagers hus.

- Niels Nielsen og Jacob Pottemager tilstod at have næstforleden vinter bekommet af det nådige herskabs skove, som er forbrugt til hans potteovne, nogle læs brænde, hvilke Niels Nielsen tilstår at have hugget, og Jacob Pottemager også tilstår 4 læs af samme brænde at have bekommet, så tilstår de også begge at de den omvundne bøgestump i Jacob Pottemagers venge er også fældet og skovet hjem til Jacob Pottemagers hus, derhos foregiver Jacob Pottemager at hans hustru har berettet for ham at Jørgen Skytte i Næs havde givet hende samme stump næst forleden vinter et år siden for en kugleform og haglpung, som hun derfor skulle give ham, samme kugleform og haglpung så han hans hustru leverede ham næst forleden sommer, og han selv tog det ned af loftet og flyede hende samme tid hun ham det leverede i hendes hus, såsom Jacob Pottemager og hans hustru den tid var trolovede folk.

- Niels Nielsen foregiver også det samme at hans søster Jacob Pottemagers hustru, da hun bad ham fælde samme stump, at have den bekommet af fornævnte Jørgen Skytte for bemeldte haglpung og kugleform.

- Jørgen Skytte svarede hertil, at den syump Jacob Pottemagers hustru begærede af ham blev siden udvist til Helle, salig Henrich Meyers i Jystrup, anden stump ved han ikke af at sige.

- Fornævnte vidne Anna Andersdatter foregav at der er kommet tvende læs brænde af små grene til Ortved næstforleden vinter til den mand Peder Hansen som havde lånt Jacob Pottemagers vogn til at køre ler og brændeved hjem til sit hus, og kørte hun selv det ene læs derhen til Ortved. Derhos foregav vidnet at Niels Nielsen har også hugget nu i vinter to små risbøge, som hun bar den ene af, og Niels Nielsen den anden hjem til pottemagerens hus, som der blev forbrugt til hans pottebod.

- Niels Nielsen tilstod disse risbøge. M: Henrich Steen var tingsvidne begærende, og tilspurgte skovfoged Thomas Jensen om han vidste noget om samme skovhugst, hvortil han svarede nej, at han ganske intet derom er vidende.

16. juni 1696 (s. 39)

Tingmænd: Rasmus Nielsen, Thomas Jensen, Christen Dinesen ("Christen Deignesen") og Jens Christensen, alle af Valsøllille; Ole Pedersen, Knud Hansen og Peder Jørgen af Valsømagle; og Peder Jensen i Skovhuset.

Hans Andersen af Høed ved kaldsmænd Niels Nielsen af Høed og Søren Andersen af Jystrup (s. 40) har stævnet Niels Sørensen i Bendskovshus til vidnesbyrd at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide, angående en ny

sæk med lidt boghvede udi som bemeldte Hans Andersen lagde fra sig ved sin ager da han havde sået boghvede anden lørdag før Pinse sidstafvigte, på Morten Pedersens høvd på Højestens Agger ud mod vejen som går til Jystrups mølle og til Høed, og imidlertid han var hjemme og søgte om hans heste blev sækken borte, og han så at fornævnte Niels Sørensen gik fra Jystrups mølle og ad samme vej som sækken lå ud mod på høvden, noget lidt før, førend han savnede sækken.

- Samme kaldsmænd har også stævnet efterskrevne for at vidne: Mette Andersens værende til huse hos bemeldte Niels Sørensen i Bendskovshus, samt Christen Lauridsen og Peder Andersen i Valsølille, som var efter Hans Andersens begæring hos bemeldte Niels Sørensen og hans hustru, angående fornævnte bortkomne sæk, med videre Niels Sørensens og hans hustrus medfart imod hans søn Hans Hansen da han var hos dem og spurgte om samme sæk.

- Endnu uden kald og varsel er mødt for at vidne ermeldte Hans Andersens søn Hans Hansen.

- Hans Andersens søn Hans Hansen af høed, som efter faderens beretning nu skulle være på 18. år, vidnede at fornævnte lørdag aften som indført er, da kom hans fader hjem af marken, da han den dag havde sået boghvede, og klagede sig at han var blevet af med en sæk i marken, som han havde levnet noget boghvede udi, hvilken han havde lagt fra sig på ageren imidlertid han søgte om sine heste, og da han kom tilbage igen var sækken borte, og hans fader sagde at Niels Sørensen i Bendtskovshus gik der forbi lidt før han savnede sækken, og hans fader befalede ham at han om (s. 41) morgenen tidligt derefter skulle gå hen til Niels Sørensen og spørge om han ikke havde fundet samme sæk, som han også gjorde, og da han om søndag morgen kom hen til Niels Sørensens hus var dørene lukkede, og Niels Sørensens hustru kom til døren for at lukke ham ind da han bankede på døren, og da han kom ind lå Niels Sørensen på hans seng, bød så god morgen og spurgte om Niels Sørensen ikke havde fundet en sæk ved vejen imellem Jystrups mølle og Høed da han gik fra møllen om aftenen tilforn, såsom hans fader havde lagt en sæk med lidt boghvede udi samme tid for enden af sin ager ud mod vejen da han havde sået boghvede, imidlertid han ledte efter sine heste, og da han kom tilbage igen og ville tage den hjem med sig var sækken borte. Dertil svarede Niels Sørensen nej: han så ingen sæk. Så satte vidnet sig lidt ned der på en kiste ved kakkelovnen. Da blev han en sækkebund var under Niels Sørensens kjole, som lå på kakkelovnen. Så gik han hen til fødderne af sengen som Niels Sørensen lå udi, og der så han midt for kakkelovnen en sæk lige på kakkelovnen under Niels Sørensens kjole, og han gik hen og fandt på den og fandt at der var noget boghvede i den. Da sagde han: "her ligge min faders sæk", og tog så samme sæk og kjole ned af kakkelovnen, og Niels Sørensens hustru tog straks samme kjole og sæk fra ham. Sækken kastede hun bag kakkelovnen og kjolen beholdt hun i hænderne hos sig, og spurgte om han kejtede sig ved den, hvortil han sagde "nej, jeg kender mig ikke ved den, mens lader mig få sækken", og ville så have taget sækken i kakkelovnskrogen, men Niels Sørensen hustru skød ham derfra og sagde til sin mand: "Niels stå op og slå ham, han tyvter os i vor eget hus!", hvortil vidnet svarede "jeg tyvter Eder ikke, mens om i har taget den o i den mening at den kunne være tabt eller glemt, så lad mig (s. 42) få den, så er der ingen mere mangel på færde". Dertil svarede Niels Sørensen "har du flyet mig nogen sække?" - svarede og sagde ja - "du skalt få sæk!", stod så op af hans seng og slog ham tre ørefigner så han faldt hen af gulvet og hans hat faldt fra ham, og Niels Sørensen løb hen til væven og ville tage noget der at slå ham med, så løb vidnet ud af døren i en hast, bart hoved fra sin hat, så gik han ind til Jens Bødker i det andet Bendskovshus og

klagede dette for ham og bad ham at han ville gå med ham derind igen, men han undskyldte sig og sagde, at hans fader kunne give ridefogden det til kende, som også skete.

- Mette Andersens, værende i Bendtskovshus, vidnede at foromvundne næste søndag før Pinsefest sidstafvigte om morgenen tidligt, så hun fornævnte Hans Andersens søn af Høed Hans Hansen sidde på en kiste inden for Niels Sørensens stuedør i Bentskovshus, men hun ved ikke hvem der lukkede ham ind. Niels Sørensen lå udi hans seng og hans hustru var opstået, og bemeldte dreng Hans spurgte så Niels Sørensen ad om han ikke fornåm en sæk liggende på en ager aftenen tilforn da han gik fra Jystrups mølle, hvortil Niels Sørensen svarede nej, han så ingen sæk, og stod der samme tid i Niels Sørensens stue en sæk med noget med udi på kisten, som drengen sad, da sagde drengen "dette er sådan en sæk som var vores, det er vel intet denne?", og Niels Sørensens hustru sagde "du kan se ad om det er den", så stod der også en post med en skæppe boghvede i på en anden stol, og drengen sagde om samme post "det er lige sådan en så stor". I det samme gik drengen Hans hen til børnenes seng og satte sig ned på knæene for ved kakkelovnen og så til den, tog til Niels Sørensens kjole som lå på kakkelovnen og sagde "her ligger min faders sæk", og ville fornævnte dreng Hans tage (s. 43) det ned som lå på kakkelovnen, men Niels Sørensens hustru førte og skød ham derfra og sagde "hvad har du i minde klæder at ransage?", tog så kjolen fra ham og holdt den hos sig, men om der var noget mere ved samme kjole den tid eller om hun da lagde noget fra sig, ved vidnet ikke eller så det, men hun så vel at drengen Hans søgte at ville i kakkelovnskrogen; formente hun ham atter det, og skød ham bort, og hørte hun imidlertid at drengen ville tage det ned som lå på kakkelovnen at han sagde, at han fandt boghvede i den sæk som lå på kakkelovnen, men om der enten var boghvede eller sæk ved hun ikke; og Niels Sørensen sagde "vil hu ha' en sæk så skal jeg fly dig en!", stod så op af sin seng og gav ham en ørefigen så han styrtede på gulvet og hatten faldt af ham, og drengen stod op og løb ud af døren fra sin hat, og lagde Niels Sørensens hustru efter at dette var sket hendes mands kjole på kakkelovnen, men om det skete før eller efter at drengen løb ud ved hun ikke.

- Niels Sørensen var mødt og svarede til disse vidner, at han ikke havde set eller fundet Hans Andersens sæk, ikke heller har haft den i hans hus, men ej nægtede jo at have givet drengen en ørefigen fordi han ville ransage i hans klæder.

- Niels Sørensens hustru var også nødt, og nægtede ikke at Hans Andersens søn Hans Hansen jo sagde fornævnte tid i hendes hus, at der var boghvede i den sæk, som lå på kakkelovnen. Dette var hendes første ord. Siden sagde hun, at hun ikke kunne vide sig at erindre om hun sagde disse ord; tilstår derhos at hendes mand Niels Sørensen slog ham en ørefigen så han faldt på jorden.

- Hans Andersen begærede dette beskrevet, og videre vil have sig forbeholden på sine egne og hans søns vegne ved retten med fordreiligste at udføre.

Sr. Peder Nielsen Flyng af Roskilde på (s. 44) stifts skriverens Sr. Otto Funchs på Duebrødre Kloster udi Roskilde hans vegne, ved kaldsmænd Hans Knudsen af Ringsted og Christen Jensen fra Havbyer, har kaldet hr. Jeremias Wolff, sognepræst til Haraldsted og Allindemagle menigheder, til breve og dokumenter at høre læse og dom at lide efter en skriftlig kaldseddel, som melder som følger:

- "Efter ædle hr. stifts skriver Sr. Otto Funch udi Duebrødre Kloster udi Roskilde, hans begæring, lader jeg underskrevne hermed lovlig 8 dages

varsel give den hæderlig og fornemme vellærde mand hr. Jeremias Wolf, sognepræst til Haraldsted og Allindemagle sogne, at møde på Skjoldenæsholms birketings ret førstkommande tirsdag den 16. juni, der breve og dokumenter at høre læse, angående et hundrede rigsdaler med deres forfaldne rente og omkostning, som han til Roskilde Domkirke befindes at være skyldig, og derfor efter loven dom at lide, datum Roskilde den 8. juni 1696, Peder Nielsen Flyng."

- Dernæst, til forbemeldte krav at bevise, producerede Peder Nielsen udi retten et notarialinstrument på to ark papir af no. 20 forfatted, hvorudi findes indført først hr. Jeremias Wolffs kvittering af dato 19. november 1688, hvormed bevises at han forbemeldte 100 rigsdaler har bekommet. Dernæst findes indført en missiv af no. 2 dateret [...] april 1694, nok et ditto under salig doktor Hans [...]ger biskoppens enke S. Svane, dateret 24. december 1694; nok et ditto under hr. Jeremias Wolffs hånd dateret 9. december 1695, hvilke alle fornævnte dokumenter udi omtalte notarialinstrument rigtig findes indført, som ved konferering imod hinanden blev befunden. Samme (s. 45) notarialinstrument blev læst, påskrevet og ord efter andet udi akten skal blive indført.

- Hvorefter Peder Nielsen på stiftskriverens vegne kort satte udi rette, at som med hr. Jeremias Wolffs kvittering er bevist at han de prætenderende 100 rdl. har bekommet, som han i sine foromtalte missiver lover at holde domkirken og stiftskriveren derfor skadesløs, med videre af fornævnte dokumenter er at fornemme, desårsag påståes det hr. Jeremias Wolff bliver tilfundet at betale forskrevne 100 rigsdaler med sin rente fra kvitteringsdato, samt forårsagede omkostning, som er for det notarialinstrument 1 dlr. 3 mk., varselspenge og denne doms bekostning 2 dlr. 2 mk., fuldmægtigen for sin rejse og umage 6 rdl., er tilsammen omkostningen seks rigsdaler 5 mk., og det alt inden 15 dage under rettens videre befordring, hvorpå dom er begærende.

- Jeremias Wolff mødte ikke, hforvor ham efter lovens anledning pag. 440 art. 30 blev forelagt lovdag og ved tingmanden Ole Pedersen i Valsømagle advaret i dag 14 dage næstkommende her i retten at møde, om han herimod kunne have noget at svare eller denne fordring med afbevise.

23. juni 1696 (s. 45)

Tingmænd: Poul Nielsen, Anders Jensen, Tue Jensen, Jens Sørensen og Jens Sørensen husmand, alle af Ordrup; Jnud Hansen af Valsømagle; samt Jørgen Hansen og Hans Andersen af Høed.

Hans Andersen af Høed var mødt, og foregav at han med herskabets samtykke er med Niels Sørensen i Bendtskovshus forliget, angående (s. 46) den sag, som imellem dem sidste uge her i retten blev indført, angående Hans Andersens frakomne sæk, og det således at Niels Sørensen skal fornøje Hans Andersen inden Mikkelsdag med en dygtig ny sæk og betale ham den omkostning som derpå allerede er anvendt, som er 2 mk. 4 sk., hvilket M: Henrich Steen tilstod dette forlig at være sket imellem Hans Andersen og Niels Sørensen her på Skjoldenæsholm, og videre foregiver M: Henrich Sten at fornævnte Niels Sørensen anlovede også i går, da fornævnte forlig skete, at han også til Mikkelsdag førstkommande skulle give Hans Andersen på hans søn Hans Hansens vegne, fordi at Niels Sørensen havde slået ham i hans eget hus, 1 rdl., og til det nådige herskab for samme forseelse 1 rdl., hvorved denne sag uden doms avsigelse ophæves.

På Gyldenløves vegne komparerede M: Hendrich Steen og fremstillede kaldsmænd Peder Madsen og Jep Ingvorsen, begge af Valsølille, som

hjemlede at have stævnet Karen Christensdatter, Jacob Pottemagers hustru i Sandvadshus, til at forklare og vedstå hvor og af hvem hun har bekommet den bøgestump som forhen her i tingsbogen er forklaret, som hun og hendes mand Jacob pottemager skal have ladet hugge udi Sandvadshus' tilliggende vænge, på herskabets grund, og hjemskovet til Sandvadshus.

- Deslige er stævnet Jørgen Hansen Skytte i Næs, som hun har beråbt sig på samme stump af ham at have bekommet; såvel også stævnet Jacob Pottemager og Niels Nielsen i Høed (s. 47), som om samme stump her i retten har fjort forklaring, om de ville have noget hertil at svare.

- Jacob Pottemagers hustru Karen CHristensdatter gav efterskrevne forklaring, at næstafvigte jul for et år siden kom fornævnte Jørgen Skytte af Næs til hende i Sandevadshus og købte nogle lerkar, og samme tid klagede hun sig for Jørgen Skytte at hun ikke var til stede da udvisning skete, at hun og kunne have fået et af de gamle stød som stod i vænget, og fulgte hun Jørgen Skytte ud i samme vænge, og viste ham et gammelt bøgestød ud mod vejen, hvilket hun ville have begæret, om hun havde været hjemme da udvisningen skete. Hertil svarede Jørgen Skytte hende, at der var igge megen fare ved det, hun kunne vel lade hugge det om hun kunne slå stødet rent op af jorden eller og brænde det op. Derpå fulgte hun ham noget hen i skoven og han ville til Næs mølle. Da de nu skiltes ad sagde hun til Jørgen Skytte, efterdi han havde været så god, og givet hende fornævnte bøgestump, så ville hun heller intet have for et krus han af hende havde bekommet samme tid, og derfor blev hende 8 sk. skyldig for, men hun ikke turde lade fælde samme bøgestump, for hun frygtede derfor at komme i fortræd. Ved påsketid sidst afvigte lod hun først fælde samme stump, efter at fornævnte Jørgen Skytte om høhøsten året tilforn kom atter igen i hendes hus, og da hun den tid klagede sig for brænde spurgte Jørgen hende ad om hun ikke havde ladet fælde fornævnte stump, hvortil hun svarede nej, og Jørgen bad hende fælde stumpen og skaffe roden af vejen, men hun som før er meldt ved påsketid lod fælde samme bøgestump, og skovede den hjem til sit hus, og stødet blev bestående urørt, og er samme brænde som er(?) (s. 48) "huid gl: trysche tøy" liggende endnu ved hendes hus ubrugt. Videre foregiver bemeldte Jacob Pottemagers hustru, at den tid Jørgen Skytte anden gang gav hende lov at fælde fornævnte bøgestump, da gav hun ham en gl. haglpung, et gl. spænde, en kuglefoorm, en lille haglpung og en kradser, som havde tilhørt hendes forrige salig mand.

- Jacob Pottemager var mødt og foregav, at nogen kort tid efter fornævnte bøgestump var hugget, kom Jørgen Skytte til Sandvadshus, og da sagde til ham, at han skulle brænde stødet op, som samme stump var hugget af.

- Jørgen Skytte var mødt, og svarede hertil, at han ikke nogen tid har givet Jacob Pottemagers hustru i Sandevadshus lov eller tilladelse til at lade hugge eller hjemskove ermeldte stump, ej heller har befalet hende eller hendes mand at skaffe stødet af vejen eller lade det opbrænde, ej heller kan eller vil han være deres hjemmel derfor.

- Henrich Sten tilspurgte Jørgen Skytte om han ikke tilforn har her i retten foregivet at den stump, som Jacob Pottemagers hustru af ham havde begæret, var den stump som Helle, Hendrich Meyers, siden blev udvist? Jørgen Skytte tilstod dette.

- Henrich Steen begærede dette beskrevet, og videre sin ret forbeholden efter lovens måde.

30. juni 1696 (s. 48)

Tingmænd: Nilaus Marquorsen, Peder Sørensen, Rasmus Hemmingsen (el. Rasmus Henningsen?), Jep Nielsen, Jens Pedersen, Cornelius Jensen, Poul Madsen og Hans Jensen; alle i Jystrup.

Hr. Jeremias Wolff af Haraldsted blev påråbt om han i dag efter forelæggelse havde sig noget til befrielse i den gældssag, som stifts skriver Sr. Otto Funch forrige uge lod søge ham for, men han mødte ikke, ej heller nogen på hans vegne, derimod at gøre (s. 49) genmæle; hvorefter derpå nu blev for ret kendt og afsagt: Eftersom kgl. majst. stifts skriver over Sjællands stift Sr. Otto Funch på Roskilde Domkirkes vegne ved Peder Nielsen af Roskilde den 16. juni sidst søgte og tiltalte hr. Jeremias Wolff, sognepræst til Haraldsted og Allindemagle menigheder, til dom at lide for 100 rdl. courant som han til sig på salig biskoppen Doctor Hans Bagers vegne /: foruden 400 rdl. i kroner som han tilforn havde bekommet :/ efter hans udgivne kvittering af 19. nov. 1688 af salig stifts skriveren Claus Toffte har annammet og lånt af Roskilde Domkirkes penge, som fra 11. dec. 1688 skulle forrentes efter samme kvitterings videre indhold, som in originali her i retten er anvist, tillige med trede missiver på slet papir, denne sag vedkommende, som alt udi et notarialinstrument på to ark stemplet papir no. 20 er translateret og indført, hvilket notarialinstrument også nu er produceret; For det andet anvises derudi hr. Jeremias Wolffs missiv velermeldte stifts skriver Funch den 10. juli 1694 tilskrevet, hvorudi meldes at bemeldte 100 rdl. skulle efter salig biskoppens vilje have været lånt til Sr. Peder Grum hospitalsforstander i Helsingør, og hans hustru dem annammede, og derfor formoder ermeldte forstander til samme penge bør være responsabel, derhos anlover hr. Jeremias at føre det med ham til rigtighed og endskab at domkirken og stifts skriveren på domkirkens vegne kan være og blive skadesløs; For det tredje produceres salig (s. 50) biskoppen dr. Hans Bagers enke Sofie Svanes (el. Søster Svanes?) missiv til stifts skriveren af 24. dec. 1694 hvorudi blandt andet meldes at hr. Jeremias ikke kan bevise at have ført sig bemeldte 100 rdl. til indtægt i hendes salig husbonds regnskab, men dem til sin egen nytte oppebåret, og derfor til dem selv bør at svare; For det fjerde er også fremlagt hr. Jeremias Wolffs egen missiv til stifts skriveren af 9. december 1695, hvorudi han begærer dilation på fornævnte 100 rigsdaler, og derforuden tilforpligter sig at holde stifts skriveren på domkirkens vegne for sig og sine arvinger skadesløs: imod fornævnte fordring har hr. Jeremias Wolff ikke noget svaret eller anvist efter forelæggelse, sig i denne sag til befrielse. - Efter sliig lejlighed og fremlagte bevisligheder tilfindes velermeldte hr. Jeremias Wolff at betale fornævnte oppebårne 100 rdl. courant til stifts skriveren Sr. Otto Funch på Roskilde Domkirkes vegne, tillige med denne proces' omkostning, modereret til 5 rdl., og det alt inden 15 dage, under rettens execution efter loven, og derimod sig forbeholden at søge sin regres hvor han bedst ved og kan.

På Gyldenløves vegne mødte M: Henrich Steen ved kaldsmænd Jep Ingvorsen og Peder Madsen, begge af Valsøllille, som har hidkaldt Jørgen Skytte i Næs, som sigtes og saggives af Jacob Pottemagers hustru i Sandvadshus for en bøgestump i Sandevadshus' tilliggende vænge, som han hende skal have givet, hvilken bøgestump ikke (s. 51) tilforn var udvist, og Jørgen Skytte forhen her i retten har udsagt at han ikke ville være hendes hjemmel for samme bøgestump eller han hende den at have givet. Også stævnet er Jacob Pottemagers hustru, som sigter og saggiver Jørgen Skytte i denne sag. Begge her i retten at møde, enten ed efter loven at anhøre eller ed at gøre, til oplysning udi sagen, eftersom ingen fuldkommen

vidner herudi enten Jørgen Skytte har tilsagt Jacob Pottemagers hustru samme bøgestump eller ikke.

- Så var mødt Jørgen Skytte, som frembød sig at ville gøre sin højeste ed efter loven, at han ikke havde givet eller tilsagt fornævnte Jacob Pottemagers hustru den bøgestump i Sandvads Vænge som hun i dette næstforleden år har ladet hjeskove.

- Jacob Pottemagers hustru erbød sig også nu at ville gøre sin ed, at Jørgen Skytte havde givet hende samme bøgestump.

- Og som denne sag ikke med vidner kan oplyses, og begge parter erbyder dem ed at gøre, da i henseende til frygt af "mæen æderi" som herved kunne begåes for så ringe en sag og skovskade, så har Henrich Steen denne sinde på det nådige herskabs gode behag ladet hvile med denne sag indtil det behager Gud at føje det nådige herskab lykkelig hjemsat, da sagen hans højexcel. ydmygst kan foredrages til videre nådigste vilje, derudi at afvartes. Imidlertid opstår det også med Jacob Pottemagers og Niels Nielsens anden sag skovhugst angående, som forhen passeret er.

11. august 1696 (s. 52)

Tingmænd: Christen Lauridsen, Rasmus Nielsen, Ole Christensen, Christen Dinesen ("Christen Deynesen"), Hans Andersen, Peder Andersen, Tyr Andersen (Thøyer Andersen) og Mads Andersen; alle af Valsølille.

På Gyldenløves vegne lader Henrich Steen tillyse og advare, at skifte og deling er berammet at skal holdes efter salig Peder Pedersen, som boede og døde i Valsølille, næstkommende torsdag den 20. august.

25. august 1696 (s. 52)

Tingmænd: Anders Nelausen, Frederik Jensen, Jens Nielsen og Hans Andersen af Høed; samt Ole Pedersen, Laurids Jensen, Peder Jørgensen og Knud Hansen af Valsømagle.

Intet forrettet.

8. september 1696 (s. 52)

Tingmænd: Poul Nielsen, Marquor Sørensen, Jens Sørensen og Peder Christensen af Ordrup; Ole Larsen, Hans Hansen og Peder Larsen af Tåstrup; og Jens Dinesen ("Jens Deynesen") i Jystrup.

Niels Nielsen, husmand af Høed, lyser efter hans trolovede fæstekvinde, navnlig Maren Hansdatter, som her af egnen er undviget næstafvigte 1. september om natten, efter at af prædikestolen var lyst og udlyst for dem, og deres bryllupsvielsesdag var berammet næstforleden søndag den 6. september, og hun sig ikke til den tid i kirken indstillede at lade sig vie til ham. Ellers foregiver han at hun samme tid har og med sig taget hans pung og nøglen til hans skrin, et par nye fine strømper af værdi 3 mk., så også et kludebundt (s. 53) af værdi 12 sk. Ellers har hun med sig taget alt hendes eget tilhørende gods, som hun var indflyttet til ham med, nemlig en beslagen fyrkiste, en kobberkedel, to messingkedler, en jerngryde, tre dyner, med mere, hvilket alt skete fornævnte tid om natten i hans fraværelse da han var i Atterup for at gøre høstarbejde, og er i dag hans første efterlysningsting.

15. september 1696 (s. 53)

Christen Laursen i Valsølille betjente retten udi dommerens fraværelse.

Tingmænd: Ole Christensen, Mads Andersen, Hans Andersen, Tyr Andersen, Rasmus Nielsen, Jørgen Villadsen og Laurs Nielsen, alle af Valsølille; samt Jens Pedersen i Bomhuset.

Niels Nielsen, husmand af Høed, lyste til 2. ting efter sin trolovede fæstekvinde Maren Hansdatter.

22. september 1696 (s. 53)

Cornelius Jensen af Jystrup betjente retten udi dommerens fraværelse.

Tingmænd: Jens Pedersen, Poul Madsen, Christen Christensen, Nelaus Marquorsen, Ole Marquorsen og Peder Sørensen, alle Jystrup; samt Lars Jensen i Mortenstrup.

Niels Nielsen af Høed lyste til 3. ting efter sin trolovede Maren Hansdatter.

30. september 1696 (s. 53)

Tinget blev holdt om onsdagen såsom rette tingdag, som var i går, indfaldt på Mikkelsdag.

Tingmænd: Hans Hansen og Jens Jensen af Tåstrup, Tim Pedersen ("Temb Pedersen"), Laurids Nielsen, Svend Sørensen, Thomas Iespersen og Villads Jensen af Valsølille; samt Niels Sørensen i Bendskovshus.

Blev forkyndet K.M. plakat og privilegier for ind- og udenlandske søfolk samt hånd- og manufakturværkerne som sig på Møn og Bogø ville nedsætte, bestående udi seks poster, af dato 12. september 1696.

(s. 54) Niels Nielsen af Høed, hans lovligt forfulgte fjerdeting som han har ladet lyse efter hans trolovede fæstekvinde Maren Hansdatter, som fra ham er undviget, og til førsteting angivet er, hvorefter Niels Nielsen var tingsvidne begærende.

20. oktober 1696 (s. 54)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Jens Pedersen, Poul Madsen, Christen Christensen, Jens Hansen, Peder Sørensen og Niels Andersen, alle i Jystrup; samt Laurs (...?) i Valsølille.

M: Henrich Steen på herskabets vegne lod tillyse, at 26. oktober skal holdes skifte og deling i Næbs Mølle efter afgangne salig Claus Hendrichsen [Claus Henriksen].

På Gyldenløves vegne var mødt M: Henrich Steen og var begærende ham her af retten måtte udmeldes fire uvildige og fornuftige dannemænd, som dem med allerfordreiligste kunne begive til Skee-Tåstrup i Haraldsted sogn og der ved rigtig reb og mål udi fire lige dele at dele og lode alt den ager og eng, som ligger til ermeldte Skee-Tåstrups by, som er fire gårde, at til enhver gård lige meget ager og eng udi alle tre marker og enghaver herefter kan blive, at enhver gård udi byen og dens opsiddere kan have

lige meget at svare kongens og herskabets tyngde af, og hver lod med rigtig pæl og skel at afdele, så derpå kan kastes lodder hvad enhver deraf kan tilfalde, hvorom de og her indentings med forderligste deres forretning efter loven måtte afsige, som de ved ed vil bekræfte og agter at forsvare. Til sligt at forrette blev udmeldt formand Christen Laursen af Valsøllille, Mads Nielsen i Egtved, Ole Olsen i Ordrup og Peder Andersen i Valsøllille, hvilke bemeldte fire mænd her af retten forelægges dem med fordreiligste at begive til denne forretning, og efter denne deres medgivne taksts indhold alting nøje og vel iagttage, og med flid forrette, hvorom de og efter loven deres tov og forretning her indentings har at afsige og ved ed bekræfte, som de agter at forsvare.

(s. 55) Jens Andersen bødker i Bentskovshus ved kaldsmænd Thomas Jespersen og Svend Sørensen, begge af Valsøllille, har hidkaldet Niels Sørensen i fornævnte Bentskovshuse til vidner at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide angående hug og slag han skal have øvet imod fornævnte Jens Bødkers hustru Svenborg Joensdatter næstforleden 6. oktober udi hans hus og udenfor.

- Derefter fremstillede sig for retten, uden kald eller varsel, Thomas Jensen og Ole Christensen, begge af Valsøllille, som hver for sig vidnede under ed, at fornævnte dag, som indført er, da var de efter ridefogden M: Hendrich Steens befaling til fornævnte Thomas Jensens at syne fornævnte Svenborg Joensdatter, hvis skade hun var tilhøjet som hun for dem berettede at bemeldte Niels Sørensen havde gjort, og da var hun revet på den venstre kind tre steder, som ansås at være gjort med negle, og blodet var udløbet ned af kinden og på hendes klæder, og var hun noget hævet på den højre skulder og våd bag på hendes klæder.

- Niels Sørensen var mødt og nægtede ikke jo at have slået Svenborg Joensdatter fornævnte tid, men foregiver at han gjorde det af den årsag, at hun kom ind og overskældte ham i hans hus.

- Svenborg Joensdatter svarede hertil, at hun ikke overskældte ham i hans hus, som han foregiver, men alene var gået derind og spurgte ham ad hvorfor han således slog hendes svin, såsom han samme tid havde slået et af dem med en kæp.

- Ridefogden M: Hendrich Steen tilspurgte Niels Sørensen hvorfor han ikke delte sig til rette om det var som han foregiver, at Svenborg ham med unyttige ord i hans hus havde overfaldt, men hende imod loven slået, som han end selv her for retten har tilstået?

- Niels Sørensen svarede endnu som tilforn, og ellers tilstod Niels Sørensens hustru her for retten at hendes mand skubbede Svenborg baglæns ud af døren. Niels Sørensen ellers imidlertid fornævnte blev indført sagde her for retten, at derfor Svenborg kom så tiere ind i hans hus, da skulle hun endnu få flere hug, og det ved ed bekræftede.

- Efter forbemeldte Niels Sørensens egen tilståelse forårsagedes M: Hendrich Steen på Jens Bødkers vegne at sætte udi rette og formente at Niels Sørensen for slig hans forøvede gerning, som han ikke nægter jo at have gjort, pligtig er og bør derfor at lide efter loven, så og at betale denne proces' omkostning, og hvis han ikke skulle have at betale md, da at lide på kroppen; og begærede dom.

- Da blev herpå således for ret kendt og afsagt: eftersom Niels Sørensen af Bentskovshus her for retten nu selv villigt tilstår at han for to uger siden har slået og hårdtaget Jens Andersen Bødkers hustru Svenborg Joensdatter (s. 56) i Bentskovshus, med foregivende han det havde gjort fordi hun indkom i hans hus og overskældte ham, hvilken hans foregivende Svenborg Joensdatter nægter ikke at have overskældt ham, alene hun havde spurgt ham ad samme tid af hvad årsag han havde slået hendes svin; videre

undsiger Niels Sørensen Svenborg Joensdatter nu her for retten, at om hun så tiere kom i hans hus, skulle hun få flere hug, og således imod loven har rettet og agter at rette sig selv; Hvorfor ermeldte Niels Sørensen tilfindes for denne øvede gerning med slagsmål på Svenborg Joensdatter at bøde efter lovens pag. 900, 8. art., for nævehug trende 6 lod sølv, og for hårdrag i lige måde trende 6 lod sølv, og det inden 14 dage, under rettens execution efter loven, og i fald at hans bos middel ikke kan tilstrække, eller til den tid at indbringe fornævnte bøder til veje, da han efter lovens pag. 157 og 158, 11. art., at straffes på kroppen, han til straf og andre hans ligesindede til afsky, og derforuden at betale processens billig forårsagede omkostning.

3. november 1696 (s. 56)

Tingmænd: Christen Dinesen, Peder Andersen, Tyr Andersen, Hans Andersen, Peder Madsen, Kiervet Rasmussen, Poul Christensen og Hans Pedersen; alle af Valsøllille.

På Gyldenløves vegne var mødt M: Henrich Steen og var begærende ham her af retten måtte udmeldes 4 uvildige og fornuftigte dannemænd, som dem med fordreiligste sig kunne begive til Mortenstrup by i Jystrup sogn, og der ved rigtig reb og mål udi fire lige dele at dele og lodde al den ager og eng, som ligger til ermeldte Mortenstrups by, som er fire gårde... [m.v., se 20. okt. for lignende tekst].

22. december 1696 (s. 57)

Tingmænd: Ole Pedersen, Laurs/Peder Sørensen, Poul Nielsen, Jep Lauritzen, Jens Sørensen, Laurs Ibsen og Jens Sørensen husmand, alle af Ordrup; samt Hans Pedersen af Valsøllille.

M: Henrich Steen på herskabets vegne fremaskede de fire mænd, som her af retten 20. oktober sidst blev udmeldt på Skee-Tåstrups bys marker udi Haraldsted sogn, og dem at rebe og måle, at de nu herom ville gøre deres afsigt.

- Så fremstod formand Christen Lauritzen i Valsøllille og hans medfølgere Mads Nielsen i Egtved, Ole Olsen i Ordrup og Peder Andersen i Valsøllille, samtlige fire mænd, og nu først udi retten lagde deres medgivne takst fornævnte 20. okt. her af retten udstedt, som blev læst og påskrevet og i akten skal blive indført; dernæst gjorde de deres afsigt mundtligt som følger: at de efter deres medgivne taksts indhold den 21. oktober sidst har anfanget med deres forretning, og derved tid efter anden kontinueret, indtil for omtrent to uger siden, da de den har ført til ende, således at de al Skee-Tåstrups by i alle måder har grundigt eftersat og dens pløjejord fra by til markskeld, såvel som enge, udi alle marker og byens enghave, eftermålt, først pløjejorden ås for ås, hvert stykke for sig, målt og lignet udi fire lige dele, og derpå lodkastet hvad enhver af ermeldte fire mænd udi hver ås kunne tilfalde, tillige med engene udi alle markerne og enghaven, som deres forretning skriftligt forfattet videre forklare, og har derudi hver ås og engskifte kastet hul og sat sten og ris imellem hvert skifte, og ved de med en god samvittighed at de ikke i denne deres forretning har gjort andet end de med en god samvittighed kan forsvare, og at ingen af ermeldte Tåstrups mænd ved samme forretning dem noget kan have at besvære i ringeste måder at være forurettet, hvorpå de gjorde deres ed efter loven.

- Efter advarsel var mødt ermeldte Skee-Tåstrups mænd, nemlig Oluf Lauritzen (s. 58), Hans Hansen og Jens Jensen på deres egne og deres nabo Peder Lauritzens vegne, og havde dem intet over de fire mænds afsigt noget at besværges, men de dermed udi alle måder var vel tilfredse og fornøjede. Herefter var M: Henrich Steen tingsvidne begærende.

Sr. Severin Bremer af Haraldsted var mødt på Hans Lauritzens vegne sammesteds, og her for retten ledig og løs lod fremstille en person ved navn Christen Pedersen, som tilforn har beboet et hus i Allindemagle på Skjoldenæsholms gods, og nu er anholdt i Haraldsted til ermeldte Hans Lauritzens for tyveri af fem galtsvin som han fra ham skal have stjålet, hvilken ermeldte Christen Pedersen er med kaldsmænd Christian Polman og Anders Hansen, begge af Haraldsted, til i dag hidkaldet imod vidnet at anhøre og spørgsmål at svare til, så og til hans egen bekendelse her for retten sandfærdigt at udsige, angående ermeldte tyveris gerninger, og hvad videre han i så måde kan have forøvet og begået.

- Desuden blev uden kald og varsel fremstillet efterskrevne vidner: Anders Nielsen og Niels Mortensen af Haraldsted, samt Maren Nielsdatter, Poul Hansen og Jep Rasmussen af Allindemagle.

- Anders Nielsen og Niels Mortensen vidnede hver for sig under ed, at næstafvigte onsdag 9. december var de efter Hans Lauritzen af Haraldsted hans begæring tilligemed ham udi Roskilde til en borgers der udi byen, navnlig Atzer Statz, boende på torvet, hvor ermeldte Hans Lauritzen af Haraldsted udi deres nærværelse vedkendte sig 5 stk. hvide galtsvin, som den tid kom ud af Atzer Stadzis gård, og Atzer Statz for dem berettede at have købt samme fem galtsvin af fornævnte Christen Pedersen, som den tid var af Atzer Stadz i Atzers eget hus arresteret for samme svinekøb, /: såsom ermeldte Hans Lauritzen mandagen næst tilforn havde fået kundskab om samme svin, og sig dem først havde vedkendt hos Atzer Statz, og Adzer Stadz straks har søgt efter sin købmand fornævnte Christen Pedersen og ført ham til Roskilde, hvor han fornævnte onsdagen som forklaret er var arresteret udi Atzers stue :/ og da de formeldte tid så samme fem galtsvin komme ud af Adzer Stadz gård kendte de dem på mærket og lyd at det var Hans Lauritzens svin i Haraldsted, og har de alle hans gårds kvægmærke, som er det venstre øre afskåret og en huling for på stumpen og intet mærke på det højre øre, og har de hørt at Hans Lauritzen har beklaget sig at være frakommet samme fem stykker galtsvin uden hans vilje og minde nogen kort tid, omtrent 8-10 dage, førend han fik kundskab at de var i Roskilde, hvor han og hjemme har lyst og ledt efter dem; og hørte de fornævnte onsdag at Atzer Stadz udi deres og tvende borgers der af byen deres nærværelse tilspurgte denne nu anholdne Christen Pedersen, om han ikke havde solgt ham fornævnte fem galtsvin på Roskilde torv ved hans gård, hvortil ermeldte anholdne Christen Pedersen svarede jo, at det var de selv samme fem stykker svin, som han solgte ham, og videre hørte de at K.M. byfoged i Roskilde Sr. Thomas Christensen samme tid spurgte fornævnte Christen Pedersen hvor han havde fået samme svin, dertil han svarede byfogden at han have købt dem af en karl ude på Kongevejen mellem skovriderens og Allerslev. Så blev Christen Pedersen tilligemed de fem stk. svin leveret til Hans Lauritzen i Haraldsted, som han tilligemed svinene antog, og Hans Lauritzen gav sin skriftlige forpligt fra sig til byfogden at han skulle forfølge samme sag med Christen Pedersen efter loven, og har Hans Laursen stillesteds haft ham hos sig udi forvaring siden den tid.

- Dernæst blev den anholdne Christen Pedersen her for retten tilspurgt hvor han havde bekommet samme 5 stk. galtsvin, med formaning derhos at han ville blive ved den rette og bare sandhed om denne, såvelsom andre

hans øvede onde idrætter, og nu rumt ud sige hvad han ved tyveri og andre ugerninger kan have begået.

- Hertil svarede han, at næstforleden fredag for tre uger siden om morgenen, to timer før dag, da tog han tilligemed hans hustru Anna Nielsdatter de 5 stk. hvide galtsvin som Hans Laursen i Haraldsted i dag her til tinget har ladet fremføre, på Haraldsted mark ved skoven ude ved et gårde, som går af Egtved til, og var samme 5 svin iblandt en anden stor flok, og var hans og hans hustrus tanke ikke at ville tage flere end to af samme svin, men som de fem ikke ville skilles ad tog de dem alle fem og drev dem for sig lige ad Kongevejen til Roskilde, og var deres tanke at de dermed ville drive lige af København, men som det var regn og ond vejrlig den dag, drev de svinene ind på Roskilde torv, hvor Adzer Stadz stod i sin gadedør, og Christen Pedersens hustru spurgte ham om han ville købe samme svin af dem, hvortil Adzer først svarede hende, at han ikke vidste hvad, og spurgte så derhos hvad de skulle koste, hvortil Christen Pedersen svarede og begærede først 9 sletdaler, hvorpå Adzer bød ham 5 sletdaler, og blev de forligt om købet således, at Adzer gav ham i varer og (s. 60) penge 5½ sldlr., og foregiver Christen Pedersen at han har betalt Adzer Statz samme 5½ sldlr. igen, da han blev angrebet udi sit hus i Allindemagle for fornævnte 5 svin, og ellers den tid han solgte Adzer Stadz samme svin berettede Christen Pedersen for ham at have hjemme i Haverup ved Sorø. Omtrent 10 dage efter han havde solgt samme svin kom Adzer Stadz til ham om natten udi Allindemagle lidt over midnatstid og bankede på døren, og havde tre andre med sig, og sagde til ham da han kom ind, at der var kommet ejermand til ham om samme svin, om Christen Pedersen nu kunne hæle ham dem. Derhos blev de samme penge for svinene fordret og betalt, som før er meldt. Så førte Adzer og hans medfølgere ham først til Haraldsted, men som ejermanden til svinene Hans Laursen ikke samme tid var hjemme, førte de ham med sig til Roskilde hvor han blev i Adzer Stadzes hus anholden indtil Hans Laursen med hælingsmænd udkom og vedkendt sig svinene, og dem tillige med ham udførte til Haraldsted. Forklarede derhos, at han næsteden tilforn førend han tog samme svin var han i Skee at ville købe sig et par skæpper mel, og da gik han derfra og til Haraldsted, hvor han undervejs så en stor del svin, hvilket han sagde for sin hustru da han hjemkom, og om morgenen derefter før dag, som før er meldt, da de ville gå til København, kom svinene i vejen for dem, hvor de tog og drev dem for sig til Roskilde, som forklaret er.

- Fornævnte 5 svin, som Christen Pedersen nu her for retten har bekendt at have tillige med hans hustru Anne Nielsdatter stjålet på Haraldsted mark, drevet til Roskilde og der solgt, er nu her for retten af tvende dannemænd, nemlig Ole Olsen i Ordrup og Mads Nielsen i Egtved, vurderede således: de to største for 7 sldlr., de andre tre for 6 sldlr., og er de alle fem galtsvin, hvide og mærkede med det venstre øre afskåret og en huling for på stumphen, og intet mærke på det højre øre, og foregiver samme tvende vurderingsmænd at de ville give samme penge for svinene som de nu har vurderet dem for, om de var fol/fal(?).

- Christen Pedersen blev formanet til videre bekendelse om hans onde idrætter. Hertil svarede han, at han aldrig tilforn har stjålet eller imænget sig med tyveri, ej heller har gjort nogen andre udædiske gerninger, førend nu han af ond indskydelse har stjålet fornævnte fem svin.

- Severin Bremer videre tilspurgte Christen Pedersen hvor han havde bekommet det røgede kød, som fandtes i hans hus efter han var arresteret. Hertil svarede Christen Pedersen, at han intet havde haft mere røget kød i sit hus videre end et stykke, to medistre (s. 61) og en svineryg, som

hans kones søster havde givet dem, så havde de også to halve sider flæsk, som var af deres egne slagtede svin.

- Maren Nielsdatter i Allindemagle vidnede under ed ikke at vide noget af fornævnte Christen Pedersens idrætter, ej heller har fornummet noget tyveri af ham eller hans hustru så længe hun har været til huse hos dem.

- Poul Hansen i Allindemagle vidnede under ed, at samme dag da de rejste bort med fornævnte Christen Pedersen var vidnet efter begæring i hans hus tillige med Jens Ringsbjerg for at efterse hvad midler og andet, som kunne findes i huset, hvoriblandt fandtes to halve sider flæsk og noget kødmat i en halvtønde, men hvad slags det var er vidnet ubevidst.

- Jep Rasmussen i Allindemagle vidnede at han aldeles intet var vidende om Christen Pedersens forhold.

- Sr. Severin Bremer var tingsvidende begærende.

===== 1697 =====

19. januar 1697 (s. 61)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Nelaus Marquorsen, Ole Marquorsen, Jens Hansen, Peder Sørensen, Niels Andersen, Offer Nielsen og Jep Nielsen; alle af Jystrup.

M: Henrich Stehn fremæskede de 4 mænd, som her af retten 3. november 1696 blev udmeldt for at ligne og dele Mortenstrups bys ager og eng imellem de fire bomænd der sammesteds, at de nu her for retten ville gøre deres afsigt.

- Så fremstod formanden Laurids Jensen i Valsømagle, Ole Pedersen sammesteds, Jens Pedersen og Poul Madsen i Jystrup, samtlige fire mænd, og først irettelagde deres medgivne takst, som blev læst og påskrevet. Dernæst afsagde de deres mundtlige forretning som følger:

- At de den 5. november sidstafvigte har været efter deres medgivne taksts indhold på Mortenstrups marker for at ligne jord og eng der til byen i fire lige dele imellem de fire bymænd der i byen, og først begivet dem til Mortenstrups bys Lille Vang, som i år er rugvang, hvor de først har delt og loddet al den tjenelige jord til rug og byg i samme mark, så enhver af bymændene var dermed vel fornøjede, og deres forretning skriftligt forfattet (s. 62) som her ved Skjoldenæsholm herefter forbliver og vidste forklarer(?).

- Hvad udjorden sig angår i samme mark, som ej var tjenlig til rug og byg, såvelsom engen i bemeldte Lille Vang, derom blev samtlige de fire mænd i Mortenstrup med hverandre om forenet, at enhver ville og skulle beholde sit eget, som de tilforn har haft, og til gårdene af alders tid har ligget.

- I den anden mark, som kaldes Kællingevangen, og til foråret skal være bygvang, derefter så de alt pløjejorden til Jens Mortensens og Søren Rytters gårde, hvor de befandt at samme to gårde var nogenledes lige i samme mark på pløjejorden, dog blev i deres nærværelse byttet to stykker jord fra Jens Mortensens gård til Søren Rytters, som var tjenlig byggjord, i stedet for to stykker fra Søren Rytters gård, som var lejdejord, hvilket bytte nu blev ophævet af de to mænd selv her for retten, og således vedtaget, at som de efter de fire mænds overslag på jorden har lige meget jord hver til sin gård i ermeldte Kællingevang, da er Jens Mortensen og Søren Rytter selv med hverandre blevet forenede, at enhver af dem herefter beholder alt den jord i Kællingevangen, som af alders tid har ligget til enhver af deres nu iboende gårde, og Jens Mortensen fordi hans jord er bedre rygtet i samme mark end Søren Rytters anlover desårsag

udi næst tilkommende sommer med Jens Mortensens egen gødning og på hans egen omkostning forsvarligt at gøde på en ager, kaldet Driftveds Ager, til Søren Rytters gård i den 3. Mortenstrups mark, som i dette år skal være fælled og kaldes Fyemark, at skal gøde fire skæpper sæd efter gl. mål at regne, så det af dannemænd kan anses at være ret og forsvarligt gødet.

- I samme Fyemark såvel som i fornævnte Kællingevang er alle fire Mortenstrups bymænd i deres nærværelse enhver af dem vel tilfredse og fornjede med den jord og eng i samme to marker so maf alders tid har ligget til enhver gård, at den uforandret herefter dertil ska lforblive, og de samtlige herefter skal svare til kongens og herskabets tyngge enhver lige meget.

- Herpå er Mortenstrups mænd, som nu var til stede, nemlig Jens Mortensen, Lars Jensen og Søren Rytter, gjorde hver andre håndsrækning og foregav (s. 63) bemeldte tre mænd, at den fjerne mand Jens Christensen i Mortenstrup for sin svagheds skyld ej selv her for retten kunne møde, men dog udi alle måder var hermed vel tilfreds, og ingen af dem havde sig noget i ringeste måder over de fire mænds afsigt at besvære, og de fire mænd var samme afsigt i alle måder gestændig, og efter loven ved ed bekræftede.

På Gyldenløves vegne lod M: Henrich Sten tillyse at skifte og deling er berammet at skal holdes efter Kiervet Rasmussens hustru Sidsel Jensdatter i Valsøllille den 25. januar.

26. januar 1697 (s. 63)

Tingmænd: Christen Larsen, Hans Pedersen og Christen Dinesen ("Christen Degnesen") af Valsøllille; samt Anders Nelausen, Jep Nielsen, Poul Madsen og Jens Nielsen af Høed.

Hans Andersen af Høed ved kaldsmænd Laurids Pedersen og Villads Jensen af Valsøllille har stævnet Niels Sørensen i Bendskovshus til dom at lide for hvad han til Hans Andersen er skyldig, penge 2 sldl. 4 sk., så og for en ny søk som Niels Sørensen skulle give Hans Andersen, hvilket ej er efterkommet, hvorfor han påstår for den 3 mk., er tilsammen 2 sldl. 3 mk. 4 sk., hvilket alt skulle have været betalt efter forening, som skete her i retten den 23. juni, til Mikkelsdag sidst afvigte. Satte udi rette og formente Niels Sørensen pligtig er og vør forskrevne fordring at betale til ham inden 15 dage, med anvendte bekostning, eller efter dets forløb at lide nam og vurdering i hans bo, gods og formue for det findes, efter loven, og begærede dom.

- Niels Sørensen mødte ikke for at gøre genmæle.

- (s. 64) Da blev herpå således for ret kendt og afsagt: Eftersom erfares at Niels Sørensen i Bentskovshus ikke har holdt og efterkommet det løfte han til Hans Andersen i Høed har forhen gjort den 23. juni sidstafvigte, i det han de fordrende 2 sldl. 4 sk. og en ny søk til næstafvigte Mikkelsdag ikke har betalt og fra sig leveret, han og ikke heller nu efter indstævning er mødt noget genmæle her imod at gøre, eller Hans Andersen i minde at fornøje, hvorfor ermeldte Niels Sørensen tilfindes at betale fornævnte søgende fordring tilsammen 2 sldl. 3 mk. 4 sk., tilligemed denne proces' billig fororsagede omkostning, til Hans Andersen inden 15 dage, eller efter dets forløb at lide nam og vurdering i hans gods og formue hvor det findes efter loven.

20. april 1697 (s. 64)

Tingmænd: Christen Larsen, Hans Andersen, Christen Dinesen, Rasmus Nielsen og Hans Pedersen, alle af Valsøllille; Anders Nelausen og Niels Nielsen af Høed; samt Laurids Jensen i Valsømagle.

Gyldenløve, ved M: Henrich Sten, lader til vedkommendes efterretning tillyse og advare, at skifte og deling skal holdes i Valsøllille efter salig Peder Andersen næstkommende mandag den 26. april, og efter afgangne Tyr Andersen ("Thyer Andersen") næstkommende tirsdag den 27. april.

27. april 1697 (s. 64)

Tingmænd: Ole Pedersen, Ole Olsen, Jep Larsen, Lars Sørensen, Jens Sørensen, Poul Nielsen, Mads Olsen og Søren Lauridsen; alle af Ordrup.

Gyldenløve, ved M: Henrich Sten, lod tillyse at skifte og deling skal holdes efter afgangne Anders Larsen, som boede og døde i Krudthuset i Jystrup sogn, næstkommende torsdag den 6. maj; og efter Lars Huggers afgangne hustru i Valsøllille Karen Jensdatter den 7. maj næstefter; (s. 65) i lige måde efter Ole Christensens afgangne hustru i Valsøllille Anne Nielsdatter samme 7. maj.

Niels Nielsen af Høed, ved kaldsmænd Jens Thuesen og Rasmus Larsen, begge af Høed, har stævnet Laurids Andersen i Vievadshus, imod vidnesbyrd at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide, angående ermeldte Niels Nielsens hustru Maren Hansdatters gods, bestående i adskillige varer, som Laurids Andersen skal have for hende i forvaring udi sit hus taget, og ikke efter anfordring vil lade være følgagtig.

- Så og hidkaldet ved samme kaldsmænd efterskrevne for at vidne: Jørgen Hansen og Jep Nielsen i Høed, samt Karen Jacob Pottemagers i Sandvadshus.

- Laurids Andersen i Vievadshus mødte og tilstod at nu sidstforleden kornhøst, dagen kan han sig ej ret erindre, kom ermeldte Niels Nielsen i Høed hans trolovede fæstekvinde Maren Hansdatter og begge hendes døtre til ham i Vievadshus, og leverede ham til forvaring en jerngryde omtrent seks stabe stor, en gammel malmpande med en jerngreb udi, en kedelkrog, en gammel linneds sengedyne, en fyrhalvkiste hvortil han har nøglen med nogle gamle pjalter i, som ikke er af nogen værdi, samt en hjulrok.

- Niels Nielsen tilspurgte Laurids Andersen om hans fæstekvinde ikke leverede ham og samme tid i forvaring to hoveddyner og tre sengelagener, hvortil Laurids Andersen svarede, at der var en hvid vårgarnspude, men han ved ikke at der kom nogle hoveddyner eller lagner i hans hus, og foregav Lars Andersen ikke at være vidende at have videre af Niels Nielsens fæstekvindes gods i hans hus end som meldt er, hvilket han er overbødig igen fra sig at levere.

- Niels Nielsen begærede at kald og varsel måtte have anstand til næste uge, da han vil her i retten fremstille hans fæstekvindes datter Lucie Nielsdatter for at give videre oplysning i denne sag. Efter begæring beroer sagen til den tid.

4. maj 1697 (s. 65-66)

Tingmænd: Jørgen Hansen i Næs, Jens Pedersen i Overdrevshus, Jens Pedersen i Jystrup, Peder Madsen i Valsøllille, Hans Pedersen og Jens Christensen sammesteds, Johan Frederich Stephan sammesteds.

Niels Nielsen af Høed mødte i retten og foregav at an ikke efter hans løfte her i retten af sidste uge har kunnet bringe hans fæstekvindes datter Lucie Nielsdatter, tjenende Frederik Hansen i Ågerup, her til tinget for at give oplysning om videre af hans fæstekvindes gods hvor det var henkommen, og det af årsag at hendes madfader skal have undskyldt sig derudi at det ikke var hendes værneting, men derforuden beviste fornævnte Niels Nielsen med kaldsmænd Jens Thuesen og Rasmus Larsen, begge af Høed, som har stævnet Poulo Madsen og hans hustru af Høed, til Laurids Andersen i Vievadshus hans foregivende her i retten om overmeldte gods noget til ham skal være hankommet, at anhøre om de har noget her imod at svare.

- Så var mødt Poul Madsen og hustru af Høed, og ikke nægtede de jo har købt af Niels Nielsens fæstekvinde omtrent 14 dage før hun bortrejste 5½ pund fjedre, som hun gav hende for pundet 6 sk. i penge, så haver og Poul Madsens hustru bekommet af hende en kobberkeddel hvorfor hun foregiver at hun har fornøjet hende i varer og penge med 8½ eller 9½ mark, desuden en rok at spinde på som hun straks gav hende for rede penge 2 mk.

- Niels Nielsen foregav at næste søndagen, som hans fæstekvinde gik bort imellem mandag og tirsdag næst derefter, så han samme søndag morten da hans fæstekvinde redte sengen i hans stue at den dyne som Laurids Andersen i Vievadshus har bekendt Niels Nielsens fæstekvinde kom med våret i hans hus af, var den tid fyldt med fjer og lå i sengen, og havde hun ikke nogle andre fjer end du som var i dynerne i sengen, så Poul Madsens hustru endelig må have købt fjer med hende den samme dag, som hun gik fra ham, og ikke 14 dage tilforn, som hun foregiver.

- Poul Madsens hustru vedstår endnu det hun tilforn har udsagt og indført er.

- Laurids Andersen af Vievadshus var mødt, og endnu vedstod at der var i hans hus iblandt andet to gamle blågarmslagener, som han tilforn sig ej kunne erindre, og videre er ham ikke bevidst.

- Niels Nielsen ebgærede beskrevet hvad som er passeret i sagen.

(s. 67) På Gyldenløves husmand Anders Nielsen Væver i Valsømagle hans vegne fremstillede M: Henrich Stehn kaldsmænd Enevold Knudsen i Valsølille og Hans Olsen i Valsømagle, som har stævnet Peder Smeds hustru i Valsømagle med hendes mand fornævnte Peder Smed, imod vidner at påhøre og spørgsmål at svare, angående utilbørlige skældsord som Peder Smeds hustru skal have sagt til Anders Vævers hustru, hendes ærlige navn og rygte til forklejning. Efterskrevne er stævnet for at vidne: Anders Hellesen i Valsømagle og hustru Mette Madsdatter.

- Anders Hellesen vidnede under ed, at nu forleden omtrent tre uger før påske hørte han, som han stod i sin have i Valsømagle, at Peder Smeds hustru sammesteds Karen Andersdatter stod uden for Anders Vævers hus på gaden og skældte Anders Vævers hustru, som stod inde i sin gård, for en hore og en tyv, og Anders Vævers hustru sagde til Peder Smeds hustru samme tid, at det kunne hun selv være, indtil hun hende sligt kunne overbevise, men hvoraf deres ord kom ved hun ikke.

- Anders Hellesens hustru Mette Madsdatter vidnede, at bemeldte tid stod hun også i sin have og hørte at Peder Smeds hustru skældte Anders Vævers hustru for en hore, tyv og taske, og sagde derfor til hende, at når hendes mand var til hove købte hun øl og brændevin og gav rytterne, men hvoraf deres ord først kome ved hun ikke.

- Peder Smed i Valsømagle var mødt på egne og hustrus vegne, og svarede hertil, at han vil også høre vidner i denne sag, imod disse vidner.

- M: Henrich var på Anders Vævers vegne begærende tingsvidne beskrevet.

18. maj 1697 (s. 67)

Tingmænd: Rasmus Nielsen og Christen Larsen af Valsølille; samt Morten Pedersen, Jep Nielsen, Anders Nelausen, Frederik Jensen, Jens Nielsen og Søren Andersen af Høed.

(s. 68) Jep Nielsen af Jystrup, på egne og samtlige Jystrups bymænds vegne, ved kaldsmænd Peder Pedersen og Jørgen Pedersen begge af Jystrup, har stævnet Jens Sørensen i Jystrup Mølle samt hans hustru Engel Sofie, i lige måde hans tjenestekarl Casper Sørensen, tjenestedrengen Christen Lauridsen, tjenestepigen Karen Lauridsdatter; alle imod vidner at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide, anlangende Jens Møllers kvæg, som de nemlig Jystrups bymænd skal have optaget i deres rugvang og sat i deres fold, hvilket kvæg uden deres minde igen skal være udtaget af folden, som videre med vidnesbyrd skal forklares. Desuden er efterskrevne stævnet for at vidne: Jens Pedersens tjenestekarl Anders Lauridsen i Jystrup, salig Laurids Pedersens enke Johannes tjenestekarl Anders Pedersen, Cornelius Jensens tjenestekarl Peder Madsen, Poul Madsens tjenestekarl Poul Jensen, Jep Nielsens pige Anne Jensdatter, Offer Nielsens hustru Sofie Thomasdatter og Niels Jensens hustru Mette Madsdatter.

- Anders Larsen af Jystrup vidnede under ed, at næstafvigte Valborgmisse aften i mørkningen gik han på Jystrups gade, og da samme tid så han, som han gik forbi byens fold, at Jens Møllers tjenestedreng Christen var inde i folden hos fire nød, som var der indhegnede, og var Jens Møllers kvæg, og var da samme tid lås og lukke for folden, og Jens Møllers tjenestepige Karen Lauridsdatter krøb over foldeleddet ind i folden, og imidlertid de så var begge i folden, og gik så hen af gaden bag folden imidlertid hørte han at de klingrede ved låsen, men hvad de gjorde derved, ved han ikke. Så kom vidnet og samme tid imod Casper Sørensen udenfor Jørgen Pedersens hus i Jystrup, og som de stod og snakkede med hverandre kom bemeldte Jens Møllers tjenestepige og dreng drivende med fornævnte fire nød, som stod i folden, og som de drev forbi ham sagde vidnet til dem: "dette går Eder intet an", og drengen drev kvæget hen ad hovgårdene og i fælleden og pigene derefter gik fra kvæget hjem, men Casper befattede sig intet med kvætet, enten i folden eller udenfor.

- Dernæst fremstod Anders Pedersen, som vidnede under ed, at fornævnte tid om aftenen som omvundet er, da blev han befalet af hans madmoder at skulle gå op og se om Jens (s. 69) Møllers kvæg var i folden, som da var indtaget, og da han kom ud på gaden tilligemed Cornelius' karl og Poul Madsens, som begge var i følge med ham, kom Jens Møllers dreng Christen imod dem med de fire køer drivende som tilforn stod i folden, og drev dem ud i fælleden, og de spurgte ham hvor han var kommet til de køer, dertil svarede han at han havde bekommet dem oppe i byen. Så gik de alle tre op til folden og ville se hvorledes kvæget var kommet ud af folden; da kunne de ikke se at gærdene var brugt, ej heller leddet eller låsen der for, men det alt sammen var helt lige sådan som det plejede at være når der var kvæg i folden, og kunne de ikke vide hvorledes kvæget var kommet ud af folden. Så gik de andre to efter drengen i fælleden og tog kvæget og drev det tilbage igen til folden og vogtede det udenfor folden til det blev dag, så blev der tudet og mændene samledes, og så blev mændene hos kvæget, og han gik hjem.

- Vider efremstod Peder Madsen og Poul Jensen af Jystrup, som hver for sig vidnede under ed ord fra ord ligesom fornævnte Anders Pedersen, og ydermere forklarede, at da kvæget kom ind igen af fælleden spurgte de Jens Møllers dreng Christen ad hvorledes det var kommet ud af folden, dertil svarede han at nogle gange deres pige Karen lod det ud af folden,

og om morgenen da bymændene blev amlede blev kvæget leveret Jens Møllers dreng Christen, og han drev det i fælleden.

- Endnu at vidne fremstod Anne Jensdatter, som vidnede under ed, at fornævnte tid da Jens Møllers kvæg var kommet ud af folden og igen indtaget på gaden var hun med at vogte kvæget om natten, og om morgenen derefter kom hun til Jystrups Mølle og imidlertid faldt der ord imellem hende og Jens Møllers pige om hvorledes kvæget var kommet af folden, og Jens Møllers pige Karen sagde til hende, at deres dreng Christen havde en tang i sine bukser hvormed han tog maren ud af stolpen imidlertid kvæget kom ud, og slog den så fast igen med tangen da kvæget var udkommet, og sagde Karen ydermere til vidnet at hun var bange at de skulle have ransaget drengen og taget tangen fra ham.

- Jens Møllers pige Karen var mødt, og tilstod at have været med i folden, noget før kvæget kom ud, for at hjælpe en syg ko op som (s. 70) var iblandt de andre, men hun ikke var hos da drengen lukkede kvæget ud af folden, men hun gik "næder" og ville have lånt penge til at løse det ud for, og da hun kom tilbage igen kom drengen fra folden med kvæget.

- Drengen Christen var mødt, og nægtede ikke men tilstod at have taget maren ud med en tang, og så lukket kvæget ud, og så slået den i igen med en sten. Ermeldte dreng Christen blev tilspurgt om hans madfader Jens Møller, hans madmoder eller nogen anden har forført ham til sådan gerning, han det nu her for retten sandfærdigt at ville bekende og udsige. Hertil svarede han, at hans madmoder bad ham om han ville se at han kunne hjælpe kvæget ud af folden for den syge kos skyld, og bad ham han kunne få en sten at banke narnen ud med, men hun lovede ham ikke noget der for, men tog en tang som før er meldt og gjorde det af hans tåbelighed, og ej tænkte at det havde noget at betyde.

- Jens Møller var mødt og nægtede at han aldrig var vidende herudi, langt mindre befalede hans tjenestdreng det at gøre, ved ej heller om hans hustru har befalet ham at gøre det, og hvis sligt skulle have været sket, må det have været sket i hendes store enfoldighed.

- Efter at alt dette således var indført blev Jep Nielsen på sin egen og samtlige Jystrups bymænds vegne, som også selv var her til stede, udi minde forenede om denne sag med Jens Sørensen i Jystrups Mølle, at som de nu formener Jens Møller for sin egen person er uskyldig, da de dog ham herfor havde mistænkt, men fornemmer sligt at være sket af hans hustrus enfoldighed, som dette ikke bedre havde forstand, og den umyndige drengs tåbelighed, som erfares kvæget skal have udbrudt af folden; derfor Jens Møller nu så snart han hjemkommer skal give Jystrups bymænd for deres omkostning og fordrevet skade hans kvæg dem på deres korn kan have tilføjet, penge 3 sletdaler, foruden at betale hvad i dag i retten er passeret; hvorimod denne sag dem imellem derefter at være ophævet, død og magtesløs, og anlover de samtlige efterdags at leve samdrægtig som naboer vel egner og anstår, og være hverandres gode venner, hvorpå de gjorde hinanden håndsrækning, og denne sag uden doms afsigelse ophæves.

8. juni 1697 (s. 70-71)

Tingmænd: Jens Pedersen, Nelaus Marquorsen, Cornelius Jensen, Poul Madsen, Ole Marquorsen, Niels Andersen, Hans Jensen og Christen Christensen; alle af Jystrup.

På Christian Gyldenløves vegne lod M: Henrich Stehn tillyse, at ingen i hvo det være må sig tilfordriste at afføre eller lade afføre noget af Skjoldenæsholms tilliggende bønders agre eller enge dette indeværende år, det være sig af korn, hø eller andet i hvad navn det kan have, som loven

forbyder ikke at må afføres, at enhver sig derfra ville entholde under påfølgende skade og ulempe efter loven, og er i dag hans første ting som han i trede næstfølgende tingdage agter at lade forfølge, og derefter siden tingsvidne at forhverve.

Peder Mortensen Degn i Valsøllille på egne og samtlige Høeds bomænds vegne, ved kaldsmænd Christen Andersen i Valsøllille og Rasmus Lauridsen i Høed, som har stævnet samtlig Valsøllille bomænd, og de som sæd bruger, imod fire uvildige dannemænds opkrævelse på Valsøllille og Høeds mark, kaldet Bendtskovs Mark, som indeværende år er udi fælled, hvor mange høvder derpå til enhver by kan græsses, og de som er kaldet er efterskrevne, nemlig: Christen Lauridsen, Ole Christensen, Hans Pedersen, Thomas Jensen, Søren Jensen, Niels Pedersen, Hans Andersen, Peder Madsen, Lars Pedersen, Christen Dinesen, Rasmus Nielsen og Kiervet Rasmussen; alle i fornævnte Valsøllille.

- Så anmeldte M: henrich Stehn også på sit herskabs vegne, nu for anmeldte mænds opkrævelse at være advaret, som også uden nogen givne kald og varsel til det nådige herskab tillader denne billige begæring, i henseende at de alle vedkommende bønder og degnen i Valsøllille (s. 72) er det nådige herskabs tjenere, og derfor gerne ser at kan træffes enighed imellem dem samtlige.

- Angående deres fælleds græsgang, så forklarede også formeldte kaldsmænd at have stævnet formeldte Valsøllille mænd imod bemeldte fire mænds afsigt at påhøre. Peder Mortensen var derfor begærende at ham her af retten måtte udmeldes fire uvildige dannemænd som dem med allerfordreiligste kunne begive til bemeldte Valsøllille og Høeds Bendtskovs Mark, som indeværende år er fælled, den overalt med muligste flid grandske syne og besigtige hvor mange kvægs høvder på enhver bys markers fang med rette kan og bør græsses i dette år, såvel og hvert tredje år herefter når fælled er i samme mark, og det overalt på bemeldte to byers vang, såvidt dette årligt og med rette bør ligge til til fælled, og det på begge sider af Valsøllille by, og at samme mænd måtte forelægges dem deres forretning her indentings efter det forhen afhjemlede kald og varsel til i dag 8 dage førstkommende at afsige, og efter loven ved ed bekræfte, som de agter at forsvare.

- Efter denne begæring og til dette at forrette blev opmeldt formand Jens Jensen i Skee-Tåstrup, Hans Hansen sammesteds, Jørgen Lauridsen i Ordrup og Laurids Ibsen sammesteds, hvilke bemeldte fire mænd her af retten forelægges dem med allerfordreiligste at begive til denne forretning og efter denne deres medgivne taksts indhold alting flittigt og vel i agttager og forretter derom de og haver samme deres forretning i dag 8 dage førstkommende efter loven at afsige og ved ed bekræfte som de agter at forsvare.

Anders Væver af Valsømagle, ved kaldsmænd Hans Olsen i Valsømagle og Hans Olsen begge husmænd sammesteds, har stævnet Peder Kjeldsen Smed af fornævnte Valsømagle imod vidner at påhøre og spørgsmål at svare, angående at Peder Smed har truet Anders Væver og hans hustru med at de skulle få en ulykke, og efterskrevne er hidkaldet for at vidne: Anders Hellesen husmand i Valsømagle, Niels Andersens hustru Margrethe og Karen Andersdatter tjenende (s. 73) Ole Pedersen i Atterup, Peder Jørgensens pige i Valsømagle Maren Pedersdatter; alle med en uges varsel.

- Anders Hellesen af Valsømagle vidnede under ed, at nu forleden anden påskedag imod sol"biere"(?) stod Anders Vævers hustru Karen på Valsømagles gade og talte med vidnets datter Karen Andersdatter, imidlertid kom Peder Smed af Valsømagle til dem og hilste og bød god

aften, og han var drukken. Da sagde han samme tid til bemeldte Karen Vævers, at hun "skulle få en ulykke for resten", og derhos holdt hans hånd imod hendes ansigt og truede hende, hvortil Karen Vævers svarede Peder Smed: "I slår med vel intet?", hvortil Peder Smed svarede, at "det var ikke tilbørligt".

- Margrethe Pedersdatter vidnede under ed, at fornævnte tid så og hørte hun, som hun stod i sin have, at Peder Smed kom gående på Valsømagle gade og var drukken, og Karen Anders Vævers stod også samme tid på gaden, og Peder Smed sagde til hende, at hun "skulle få en ulykke om en dag".

- Karen Andersdatter vidnede under ed, at forommeldte tid stod hun hos Anders Vævers hustru Karen på Valsømalge gade. Imidlertid kom Peder Smed gående til dem og var drukken, da sagde han til Anders Vævers hustru at hun skulle "få en ulykke", og "høftte" af hende med sin hånd imod hendes ansigt. Da sagde Karen Vævers til ham "I slår mig vel intet?", hvortil Peder Smed svarede, at det var "ikke tilbørligt".

- Maren Pedersdatter vidnede under ed, at næstforleden vinter ved juletid, imidlertid at Peder Smed var til huse hos Anders Vævers, kom hun derind og havde noget at forrette, og da hørte hun at Peder Smed sagde til Anders Væver i Anders Vævers egen stue, at "han skulle få en ulykke om en dag". Ydermere sagde han, at han "skulle mage så med ham, at han skulle aldrig trives", (s. 74) hvorpå Anders Væver straks gik af sin stue fra ham.

- Forhen anførte vidner blev tilspurgt om Anders Vævers hustru gav Peder Smed nogen årsag til at han således, som omvundet er, hende truede og lovede ulykke, hvortil de tre førte vidner svarede, at de ikke hørte at hun gav ham nogen årsag til samme trusler, enten med ord eller gerninger.

- Peder Smed var mødt og svarede hertil, at han ikke kan erindre sig at have truet og undsagt Anders Væver eller hans hustru, som vidnerne nu forklarer, såsom han fornemmer at have været drukken da dette skulle have været sket.

- Anders Væver begærede tingsvidne beskrevet.

15. juni 1697 (s. 74)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Jens Hansen, Peder Sørensen, Christen Christensen, Niels Andersen, Offer Nielsen, Engel Nielsen og Jep Nielsen; alle af Jystrup.

M: Henrich Stehns - andet ting han lader forbyde afførsel på Skjoldenæsholms tilliggende bøndergods.

Peder Mortensen Degn i Valsøllille var mødt på egne og samtlige Høeds bymænds vegne, og fremæskede de fire mænd, som her af retten sidste uge blev opmeldt for at besigtige og taksere Valsøllille og Høeds fællend indeværende år, kaldet Bendtskovs Mark, at de nu herom ville gøre deres afsigt.

- Så fremstod formanden Jens Jensen af Skee-Tåstrup og Hans Hansen sammesteds, Jørgen Larsen og Lars Ibsen af Ordrup, samtlige fire mænd, og først udi retten lagde deres medgivne takst, som blev læst og påskrevet og udi akten ord for ord skal blive indført.

- Dernæst afsagde de deres forretning mundtligt som følger: At de samtlige næstforleden fredag som var den 11. juni har været på bemeldte Valsøllille og Høeds fællend, kaldet Bendtskovs Mark, og der udi samtlige Valsøllille og Høeds bomænds hosværelse så dem udviste enhver bys marks begreb såvel og markskel den overalt gransket, synet og besigtiget, hvorefter de har for ret aget, at udi dette år, såvel også hver tredje

år herefter, (s. 75), når samme vang er i fælled, kan græsses til Valsølille by foruden Peder Mortensen Degn og Laurids Skrædder husmand, som ikke herudi for deres jord og brug er beregnet, på begge sider af byen 183 store høvder, foruden enhvers tillæg, og hvis han overføder om vinteren småkvæg som får, svin og gæs.

- Peder Mortensen Degn, for sin gårds græsgang i samme mark: 15 høvder, foruden får, gæs og svin.

- Lars Pedersen husmand, efter hans forevisning, kan græsse på en ager 2 får.

- Samtlige Høeds bymænd kan græsse på deres bys fang udi summa vang = 105 store høvder, foruden får, gæs og svin, af deres eget tillæg som de selv overføder om vinteren.

- Og anser de fire mænd for billigt, at det beregnes for stort hoved af bæster og kvæg, som er 3 år gl. og derover; men 2-års høvder at gå 2 stykker imod et stort hoved, og 3 stykker fjorkalve imod et stort hoved.

- Hvilken afsigt de fire mænd udi alle måder er gestændige og ved ed efter loven bekræftede.

- Christen Lauridsen af Valsølille var mødt på sine egne og samtlige Valsølille bomænds vegne, Peder Degn undtaget, og besværgede dem over denne de fire mænds forretning, og for det første begærede afsigten beskrevet, såsom de er forårsaget at lade opkræve otte mænd på denne deres forretning.

- Peder Mortensen Degn, på egne og samtlige Høeds bys bomænds vegne, begærede også afsigten beskrevet.

- Efter at alt foromrørte var passeret blev Høeds bomænd anmodet af Valsølille bomænd at de, for videre pengespild at forekomme, ville afslå nogle få høvder til dem, så deres græsningstal kunne blive noget højere end det nu af de fire mænd er ansat, og det samme (de...?) begærede af Peder Mortensen Degn, hvorpå også blev sluttet og vedtaget af dem samtlige, med det nådige herskabs fuldmægtiges tilladelse, således at Høeds bomænd af deres ansatte 105 høvder nu afstår dette år, og ellers årligt herefter, når samme Bendtskovs Mark er fælled, 8 høvders græsgang, og beholder så igen til deres by på græsgang 97 høvder.

- Peder Mortensen, på samme måde, af sine ansatte 15 høvder afstår til Valsølille bymænd 2 høvder, og bliver så altså Valsølille bys /: foruden Peder Mortensens som herudi ikke er beregnet :/ herefter berettiget på samme fælled (s. 76) at have tilsammen 93 høvder.

- Så er og vedtaget, at hvem som har mindre kvæg end som hans andel er takseret for, og hans nabo behøver at leje kvæg ind hos ham, da skal han give den han indlejer sit kvæg hos for hvert stort hoved 1 mk. 8 sk., enten det er bomænd eller husmænd som indlejes.

- Ydermere er vedtaget, at til enhver by skal i dette år, såvel også hver tredje år herefter, når fælled er, angives hvor mange høvder enhver mand agter at holde på fælled, på det at om nogen de ikke havde sit tal fyldest kunne det indtage på sit tal enten af fælledsbrødrene, om de det behøver som ogførst skal hjælpes eller af andre førend eening sker, og der som nogen fordølger noget kvæg når op-ening(?) er, eller har mere på fælleden end angivet, er da den skyldige at have forbrudt ttil den by som rejser eningen 2 mk. for hvert hoved, og dersom samme bøder ikke straks betales, da den skyldige bys oldermand straks når han advares af den byes mænd, som rejser eningen, at følge dem og af den skyldiges bo udpante så meget som han kan være brystholden for, hvilket pant forbliver den skyldige til løsning efter loven.

- Så beholder og Høeds bymænd Bendtskovs husmænds kvæg, får og svin at indtage på samme fælled frem for Valsølille bomænd, dog får og svin af

samme huse altid at følge Høeds bymænd på denne fælled med græsgang, ligesom andre Høeds bys husmænd, med deres svin og kvæg.
- Hermed samtlige Valsølille og Høeds bys bomænd var vel tilfredse og fornøjede, og herefter begærede tingsvidne beskrevet.

22. juni 1697 (s. 76)

Tingmænd: Christen Larsen, Rasmus Nielsen og Christen Dinesen af Valsølille; Anders Nelausen, Frederik Jensen, Poul Madsen, Jep Nielsen og Morten Pedersen af Høed.

M: Henrich Stens 3. ting, han lader forbyde afførsel på Skjoldenæsholms tilliggende bøndergods.

29. juni 1697 (s. 76)

Tingmænd: Jørgen Villadsen, Tim Pedersen ("Temb Pedersen"), Christen Andersen, Svend Sørensen og Lars Nielsen af Valsølille; Erik Jensen i Bækhus; og Poul Jensen i Ordrup.

(s. 77) M: Henrich Stehn på Gyldenløves vegne, hans lovlige forfulgte fjerdeting fra 8. juni sidstleden, han har ladet aflyse og advaret, at ingen, i hvo det være må, sig vil fordriste at afføre eller lade afføre noget af Skjoldenæsholms tilliggende bønders agre eller enge dette indeværende år, det være sig korn, hø eller andet, i hvad navn det have kan, som loven forbyder ikke at må afføres; at enhver sig derfra ville entholde under påfølgende skade og ulempe efter loven. Hvorefter M: Henrich Stehn var tingsvidne begærende.

6. juli 1697 (s. 77)

Christen Lauritzen i Valsølille tilforordnet at betjene retten i birkefogens absens og lovlige forfald.

Tingmænd: Mads Nielsen i Egtved; Laurs Jensen, Ole Pedersen, Peder Jørgensen og Knud Hansen i Valsømagle; Ole Christensen, Hans Andersen og Peder Madsen i Valsølille.

M: Henrich Steen på herskabets vegne lod tillyse, at den 14. juli skal holdes skifte og deling udi Valsømagle efter Peder Jørgensens hustru, afgangne salig Bodil Hansdatter.

13. juli 1697 (s. 77)

Tingmænd: Christen Laursen og Peder Madsen af Valsølille; Jep Nielsen og Jens Pedersen af Jystrup; Mads Nielsen af Egtved; samt Ole Olsen, Laurs Sørensen og Jørgen Laursen af Ordrup.

Peder Kjeldsen Smed i Valsømagle, ved Sr. Frederik Hansen i Ågerup, ved kaldsmænd Laurs Pedersen i Valsømagle og Niels Laursen tjenende Niels Hansen sammesteds, har stævnet Karen Olsdatter med hendes mand og lavværge Anders Nielsen Væver i Valsømagle, til breve at høre læse, spørgsmål at svare og dom at lide, angående skælds- og ukvemsord og eftertale hun skal have haft imod Peder Kjeldsens hustru og hans datter Sara (s. 78), hvorom Frederik Hansen irettelagde et tingsvidne udstedt af Ringsted og Tybberg herredsting onsdagen den 16. juni sidtafvigte, som

her for retten blev læst og påskrevet og i akten ord fra ord skal blive indført, hvorefter Frederik Hansen satte udi rette, at såsom med tingsvidne er bevist, at fornævnte Karen Olsdatter har begejnet Peder Kjeldsens hustru utilbørligt, idet hun ikke alene har overslået hende med vand, men end og med skælder og ukvemsord overfaldt hende, såvel også med hendes ubevislige på sagen påsat Peder Kjeldsens datter Sara en skamplet ("Skandflich") på hendes ære; Thi formodes fornævnte Karen Olsdatter er pligtig at lide efter lovens pag. 1001, 6. og 7. artikler, og Anders Nielsen Væver, som har bragt Peder Kjeldsen udi denne proces, at betale den derpå gjorte omkostning, og var herpå en retmæssig dom begærende.

- M: Henrich Steen, ridefoged på Skjoldenæsholm, på Anders Væver og hans hustrus vegne, var mødt og foregav at deres svar til om to uger skal blive indgivet, og begærende den til samme tid må have anstand.

- Opsat 14 dage.

M: Henrich Steen, på Gyldenløves vegne, ved kaldsmænd Søren Jensen og Hans Pedersen, begge af Valsøllille, har stævnet alle efterskrevne Skjoldenæsholms tilliggende bønder og tjenere, til deres restans at anhøre og derefter dom at lide for hvad de til deres nådige herskab skyldige er til 1. maj 1697, og tiltale M: Henrich Steen efterskrevne som følger, nemlig:

- Oluf Christensen i Valsøllille, for år 1691, 2 tdr. byg à 7 mk. 12 sk., er 2 rdl. 3 mk. 8 sk., og for år 1693, 6 tdr. byg à 10 mk., er 10 rdl. Summa 22 rdl. 3 mk. 8 sk. Han mødte ved retten og vedgik sin restans.

- Rasmus Møller, for år 1691, 3 tdr. byg er 3 rdl. 5 mk. 4 sk. Han mødte og vedgik.

- Tyr Andersen, gammel restans 25 rdl., for år 1691 4 tdr. byg er 5 rdl. 1 mk., for 1692 2 tdr. byg er 2 rdl. 4 mk. 8 sk., for 1694 6 tdr. byg er 10 rdl., for 1696 6 tdr. byg er 10 rdl., summa 52 rdl. 5 mk. 8 sk. Til samme restans er efter afgangne Tyr Hansen på skiftet holdt den 27. april sidstafvigte leveret Niels Pedersen, en af Skjoldenæsholms vornede, den tid han blev nød til antage gården, adskillige varer, som der fandtes ved gården af Tyr Andersens gods, som kunne opløbe til restansens afbetaling, men ikke var så meget til overs fra restansen som kunne opløbe til gårdfældet, hvorfor godset er forblevet ved stedet og ham betroet, til det nådige herskabs gunstige resolution, enten fornævnte Niels Pedersen skal svare fremdeles til Tyr Andersens restans eller den ham til gårdens fortsætning nådigst må efterlades. (s. 79) Niels Pedersen tilstod at have annammet Tyr Andersens gods efter skriftebrevet til sig.

- [Længere restans... kort sagt: Christen Dinesen summa 14 rdl. 2 mk. 4 sk., mødte og vedgik; Hans Andersen summa 18 rdl. 2 mk., mødte og vedgik; Peder Madsen summa 3 rdl. 2 mk., mødte og vedgik; husmand Jens Christensen 2 mk. vedgik; husmand Jacob Bødker 12 sk. mødte ikke; husmand Svend Sørensen 1 mk. 8 sk. [...] Villads Jensen 1 mk. 8 sk. mødte ikke; Jens Lauritzen i Sparegols hus for 9 år à 12 sk. er 1 rdl. 12 sk., mødte ikke; Nyskovhuse (el. Nye Skovhuse) Søren Rytter 1690-94, nu Peder Jensen i samme hus for 95-96, mødte ikke; Jens Bech i Bomhuset for 1691 af Bækhuset, 1692, af bomhuset 1693-96 summa 5 rdl., mødte og vedgik; Ole Madsen 1695-96 1 rdl. 2 mk. mødte ikke. Af Høed: Morten Pedersen summa 52 rdl. 1 mk. 6 sk., vedgik; Jep Nielsen 59 rdl. 4 sk., mødte og vedgik; Frederik Jensen 26 rdl. 4 mk. 8 sk., mødte og vedgik; Anders Nelausen 22 rdl., vedgik...]

- ...Poul Madsen vedstod ingen landgilde det år (1693) at have ydet, for han gården i så slet og ringe tilstand antog, som han dertil blev nød og tvungen, beder derfor ydmygt at hans nådige herskab ham samme

eftergiver, efterdi at fuldmægtigen ham det tilforn på nådigste behag har tilsagt. Desuden for 1696, summa 20 rdl. Nok resterer han ligeledes af den gård i Kallerup, som han tilforn iboede, for 1692 i alt 12 rdl., hvilket han vedgik.

- [...fortsat restans i kortform: Hans Andersen for 1696, nok af hans forrige iboende hus for (s. 80) 3 år 1692-94, mødte og vedgik; Jørgen Hansen 1695-96 2 mk., mødte og vedgik; Niels Nielsen af Hans Andersens hus for 2 år 1695-96 2 mk., mødte ikke; Jens Tuesen vedgik. Af Bendtskovshuse: Jens Bødker 1694-96 4 rdl. 3 mk., vedgik; Niels Sørensen af det hus i Jystrup for 1690-91 1 mk. 8 sk., og af Bentskovs hus for 1696 1 rdl. 3 mk., vedgik. Af Wittenberg: Hans Madsen 9 rdl., mødte og vedgik. Af Oldhuse: Morten Pedersen, 3 rdl. 2 mk., vedgik; Niels Andersen, 1 rdl. 4 mk., vedgik. Af Jystrup sogn og by: Offer Nielsen 17 rdl. 2 mk. 14 sk., mødte og vedgik; Cornelius Jensen 13 rdl. 4 mk. 10 sk., vedgik; Anne Hanses rester 2 rdl. 3 mk. 2 sk., vedgik; Hans Jensen 10 rdl. 2 mk. 2 sk., vedgik; Poul Madsen 11 rdl. 1 mk. 6 sk., vedgik; Cornelius Jensen anviste Poul Madsens afregningsbog og befandtes rigtig. Peder Sørensen 29 rdl. 1 mk. 8 sk., vedgik; Christen Christensen, rester 6 rdl. 3 mk. 4 sk., vedgik; Nelaus Marquorsen 6 rdl. 4 mk., vedgik; Ole Marquorsen 4 rdl. 3 mk. 12 sk., vedgik. Husmand Peder Jyde 3 mk., vedgik; husmand Jørgen Pedersen 4 mk., mødte ikke; husmand Mads Dinesen 12 sk. mødte ikke; husmand Jøp Laursen 2 mk. mødte ikke. Af Højbjerg: Niels Christensen 23 rdl. 5 mk., mødte og tilstod dette, dog formoder han at det nådige herskab ham landgilde for 1693 gunstigen efterlader, såsom han gården i slet og ringe tilstand tog. (s. 81) Af Vievadshus: Laurs Andersen, rester 11 rdl. 11 sk., vedgik. Af Tyskland: Niels Nielsen, 3 rdl. 2 mk. 8 sk., vedgik. Af Atterup: Ole Pedersen 6 rdl. 5 mk. 8 sk., vedgik dette, for formoder han at det nådigste herskab ham samme års (1694) landgilde gunstig efterlader, såsom han gården i slet og ringe tilstand antog. Af Mortenstrup: Jens Mortensen, 31 rdl. 3 mk., vedgik; Laurs Jensen 7 rdl., mødte ikke; Jens Christensen 2 rdl. 4 mk., vedgik; Peder Jensen som nu bor i de Nye Skovhuse, for 1691-94, 15 rdl. 5 mk., vedgik; Sørren Rytter for 1695-96, 20 rdl., Søren Rytter tilstod denne fordring, dog formoder at ham det første års landgilde bliver efterladt, såsom han gården i slet tilstand antog. Husmand Truels Nielsen 4 mk., mødte og vedgik. Af Sandvadshus, Jacob Hansen [Pottemager], rester 3 rdl. 3 mk., vedgik. Af Valsømagle: Ole Pedersen 39 rdl. 1 mk. 12 sk., vedgik; Peder Jørgensen 65 rdl. 2 mk. 12 sk., vedgik; Laurs Jensen 21 rdl. 13 sk., vedgik; Rasmus Knudsens eftermand Knud Hansen rester af hans formands restans 55 rdl. 4 mk. 12 sk., vedgik; husmand Hans Jensen 2 rdl. 4 mk. 8 sk., mødte ikke; husmand Cornelius Pedersen (s. 82) 2 rdl. 1 mk. 8 sk., mødte ikke; husmand Anders Hellesen 2 rdl. 1 mk. 8 sk., mødte ikke; husmand Hans Knudsens efterkommer 1 mk. 8 sk., mødte ikke; husmand Ole Andersen 1 mk. 8 sk., mødte ikke; husmand Anders Væver 3 mk., vedgik; husmand Hans Olsen 3 mk., vedgik. Af Tåstrup: Jørgen Mogensen, som antog Peder Laursens gård, rester af hans formands gæld 54 rdl. 2 mk., fornævnte Jørgen Mogensen, som ridefogden har nødt til gården, har beholdt gods og formue som fandtes på stedet til at svare restanserne med, men han mødte ikke; Hans Hansen rester 19 rdl., vedgik; Jens Jensen 35 rdl. 1 mk. 4 sk. (kun gl. restans), vedgik; Ole Laursens enke 3 rdl. 2 mk., mødte ikke; husmand Søren Jensen 2 mk. 4 sk., mødte ikke; husmand Jørgen Brun 1 rdl. 1 mk. 2 sk., vedgik. Allindemagles husmænd: Jøp Skomager 1 rdl. vedgik, Peder Jørgensen 1 rdl. 3 mk. vedgik, Niels Mortensen 1 rdl. 3 mk. vedgik, Rasmus Hansen 1 rdl. 3 mk. vedgik. Af Ordrup: Poul Nielsen, 13 rdl. 1 sk., mødte ikke; Laurs Ibsen 23 rdl. 1 mk., vedgik; Jens Sørensen 39 rdl. 12 sk., vedgik; Jøp Lauritzen 13 rdl.

1 mk. 4 sk., vedgik; Tue Jensen 26 rdl. [...], vedgik; Anders Jensen 25 rdl. 5 mk., vedgik; Jørgen Lauritzen 2 rdl. 1 mk. 8 sk., vedgik; (s. 83) Ole Pedersen 73 rdl. 1 mk., vedgik...]

- ...Poul Jensen er skyldig, som han udi adskilligt af Ole Pedersen har bekommet, til gårdens fortsætning desto bedre at opbringe, som ham på nådigste behag er fri forvet(?), penge 32 rdl. 3 mk. 12 sk., (m.v.), summa 56 rdl. 5 mk. 8 sk. Poul Jensen mødte og vedgik, men ydmygst formoder hans nådige herskab ham det første år eftergiver, efter fuldmægtigens gjorde løfte, som ham dertil nødte, såsom gården da han den bekom var i nogen slet tilstand, så lover han derimod igen at svare efterdags hvad ham tilkommer.

- [...fortsat: husmand Mads Olsen 1 rdl. 1 mk., mødte ikke; Lave Poulsen 4 rdl. 9 sk., mener at have betalt og med seddel vil bevise det om to uger. Af Have Borup: Morten Jensen rester 14 rdl. 1 mk. 12 sk., vedgik. Af Tune: Niels Mikkelsen 37 rdl. 5 mk. 4 sk., Ole Andersen fremviste Niels Mikkelsens afregningsvog og befandtes rigtig efter indførte fordring; Ole Andersen 32 rdl. 3 mk. 4 sk., mødte og vedgik. Møllerne: Ny Mølle: Hans Hansen, 18 tdr. mel, mødte ikke. Næbs Mølle: M: Johan, et kvart år fra nytår 1697, 4 rdl. 6 sk., vedgik; Jystrup Mølle: Jens Sørensen, 24 tdr. mel eller 26 rdl., mødte ikke.]

- M: Henrich Steen, på sit nådige herskabs vegne, satte udi rette og formente enhver af forindførte pligtige er og bør at betale denne søgende og fordrende restans med anvendte bekostning inden 15 dage under nams execution efter loven, og var dom begærende. De udeblevne blev forelagt lovdag til (s. 84) om 14 dage at møde, om de kan have noget herimod at svare eller afbevise. Opsat 14 dage.

27. juli 1697 (s. 84)

Tingmænd: Jens Jensen og Hans Hansen af Tåstrup; Ole Olsen, Jep Lauridsen, Jørgen Lauridsen, Anders Jensen, Laurids Sørensen og Poul Nielsen af Ordrup.

På Gyldenløves husmand Hans Henningsen Smed i Ordrup hans vegne fremstillede M: Henrich Stehn to kaldsmænd Ole Pedersen og Mads Olsen, begge af Ordrup, som har stævnet et kvindfolk, navnlig Anne Christensdatter, som sidst havde sit tilhold hos Laurids Poulsen i Ordrup. Desuden er stævnet Lauge Poulsen [kaldes konsekvent "Lave Polsen"] og hans hustru Christenze Lauridsdatter i Ordrup. Alle mod vidner at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide, angående hug og slag Hans Smeds hustru skal være tilføjjet af dem.

- Efterskrevne er ved samme kaldsmænd stævnet for at vidne og til spørgsmål at svare: Gørrild Madsdatter, Birgitte Hanses, Sidse Anderses, Lars Ibsen, Søren Lauridsen, Knud Jensen, Tue Jensen og Jens Sørensen, alle af Ordrup.

- Gørrild Madsdatter vidnede under ed, at nu sidstforleden nogen kort tid før Sankt Hansdag, på en søndag om eftermiddagen, så vidnet at fornævnte Anne Christensdatters barn, som er på 4 år, gik i Lauge Poulsens gård og "lægte" for sig, og havde en dukke på ryggen, og sagde "din hore" og "din taske". Imidlertid kom Hans Smeds hustru forbi Lauge Poulsens led for hans gård og hørte disse ord af barnet, og svarede dertil "den est du selv". I det samme kom samme drengebarns moder Anne Christensdatter og sagde til smedens kone: "gak hjem, din fulde so, og læg dig!". Så skræppede de hverandre for horer og tasker, og vidnet så at (s. 85) Anne Christensdatter gik udenfor Lauge Poulsens led på gaden og slog Hans Smeds kone et slag over hendes ryg med et træ, som lignede den lille ende

af en lægte, og Lauge Poulsens hustru stod i sin gårddør og råbte nogle gange til Anne at hun skulle beskytte sig selv.

- Birgitte Hanses vidnede under ed, at fornævnte tid sad hun udenfor Anders Jensens gård i Ordrup og snakkede med Sidsel Andersens, imidlertid kom bemeldte Hans Smeds hustru over Laurids Ibsens havegærde til dem og klagede sig at være blevet slået af "den hore", og viste dem hvorledes hun var rød over hendes skuldre af samme slag. I det samme kom fornævnte Anne Christensdatter til dem og havde et stykke træ af en snedsker(?) af sit led under sit forklæde, og sagde om smedekonen "den sakramentske taske, jeg skal lære hende til, for hun overskælder os", men hun slog ikke Hans Smeds hustru i deres nærvær med samme træ, og dermed skældte de fra hverandre.

- Sidsel Andersens vidnede under ed, at fornævnte tid, da hun sad sammen med fornævnte Birgitte Hanses udenfor sin egen gård, da kom Hans Smeds hustru over Laurids Ibsens gærde til dem og sagde til dem: "I skal vide hvorledes den taske har slået mig!", og i det samme klappede hænderne sammen, og sagde "den hore" og "den taske" der havde slået hende "skulle få en ulykke derfor, og den anden taske med, I tasker tilsammen I skal møde mig for ridefogden!". I det samme kom fornævnte Anne Christensdatter til dem og havde et træ under sit forklæde, og klagede at de måtte ikke være i deres gård med ro for Hans Smeds hustru, at dersom hun ikke endnu kunne "høtte" sig selv og lade dem være med fred, "da skulle hun få". Så skiltes de ad, og var Hans Smeds hustru samme tid drukken.

- Søren Lauridsen i Ordrup vidnede under ed, at fornævnte tid så han, som han stod i Laurids Ibsens gård i Ordrup, at Hans Smeds hustru sammesteds gik flere gange forbi Lauge Poulsens led, ind i sin egen gård og tilbage igen, og skældte Lauge Poulsens kvindfolk hans hustru og ermeldte Anne Christensdatter for tyvepak, horepak, rakkerpak og keltringepak, og i det samme kom kvindfolket Anne (s. 86) Christensdatter rendende ud af Lauges gård og havde et træ i sin hånd og slog smedekonen et slag over hendes ryg dermed, men han hverken hørte eller så at Lauge Poulsens hustru samme tid talte noget til smedens hustru eller gjorde hende nogen fortræd.

- Knud Jensen vidnede under ed ord fra ord ligesom fornævnte Søren Lauridsen.

- Tue Jensen og Laurids Ibsen, som også er indstævnedes i denne sag, vidste ikke noget at vidne om dette slagsmål.

- Samtlige vidnerne svarede på spørgsmål, at Lauge Poulsen ikke var hjemme da dette klammeri skete.

- Hans Henningsen Smed [el. Hans Hemmingsen Smed?] og hans hustru var mødte og svarede imod de førte vidner, dvs. Søren Lauridsens og Knud Jensens, at de aldrig ved at de har skældet eller ilde omtalt Lauge Poulsen eller hans hustru, som de forklarer, og de ved ikke noget usømmeligt at tillægge eller skylde dem for i ringeste måde, men alene klagede over det kvindfolk Anne Christensdatter, som har været årsag til denne irring.

- Lauge Poulsen og hans hustru var mødt og anlovede her for retten at de efter denne dag aldrig skal huse eller helle fornævnte kvindfolk Anne Christensdatter, såsom de fornemmer nu at hun er årsag til uenighed imellem dem. Ellers anlover parterne på begge sider, at de efter denne dag skal leve fredeligt og samdrægtigt med hverandre som smukke naboer vel egner og anstår udi alle måder, hvorpå de her for retten gjorde hverandre håndsrækning, og M: Henrich begærede herefter tingsvidne.

Frederik Hansen i Ågerup, på vegne af Peder Kjeldsen Smed i Valsømagle, mødte og foregav at såsom den sag og stridighed som imellem ham, hans hustru og datter på den ene, og Anders Nielsen Væver og hans hustru i

Valsømagle på den anden side, alt er bilagt og forligt, så begærer fornævnte Frederik Hansen ingen dom udi den sag som imellem fornævnte parter for to uger siden her indentings er gjort anhændig, men alene begærede at den arrest, som er gjort på Peder Kjeldsens gods, nu igen må blive relaxeret, hvilket ridefogden M: Henrich Stehn og lovede at skulle blive efterkommet, og blev Frederik Hansen igen her i retten tilstillet det tingsvidne som han for 14 dage siden udi fornævnte sag har protesteret.

M: Henrich Stehn ønskede dom i dag over forhen for 14 dage siden indførte Skjoldenæsholms bønder og tjenere for hvad de rester til deres forrige nådige herskab, hans højexcel. hr. statholder (s. 87) Gyldenløve, efter gjorde irettesættelse, hvorpå var mødt Poul Nielsen af Ordrup, og efter at hans restans for ham blev opløst tilstod han den at være skyldig. De øvrige er ikke mødt efter påråbelse noget herimod at svare eller afbejse, hvorfor på forermeldte restans blev nu således for retten kendt og afsagt:

- Eftersom det nådige herskab ved sin ridefoged for 14 dage siden søgte og tiltalte forhen indførte Skjoldenæsholms bønder og tjenere, bomænd og husmænd, til dom at lide for hvad landgilde, restans og andre forstrækninger enhver af dem for forskellige år, beregnet fra 1691 inklusive og sluttet til 1. maj 1697, skyldige er, som hos hver mands navn findes specificeret og forklaret, hvoraf den største del af de indførte har til første ting været mødt og tilstået den hos dem søgende fordringer at være skyldig. Poul Nielsen Ordrup har også i dag efter lavdags forelæggelse været nødt og tilstået hvad han søges for. De øvrige er ikke mødt efter forelæggelse, noget her imod at svare eller afbejse, hvorfor enhver af forermeldte indførte Skjoldenæsholms bønder og tjenere tilfindes at svare og betale til deres herskab hvad de søges for, med billig forårsagede omkostning, inden 15 dage :/ og det efter et hvert års kapitelskøb at svare :/ eller efter dets forløb at være nams execution undergivet efter loven. Belangende de, som er sat til gårde hvor der har været besværing hos, og de ikke har formue restansen som de søges for at svare eller betale, og derfor ved deres nu tilfaldte fordringer har ydmygst anholdet om nogen forlindring og afslag på restansen, den sag remitteres til det nådige herskabs egen nådige vilje.

M: Henrich Sten lader tillyse og advare, at torsdag 5. august skal holdes skifte og deling efter afgangne Ole Lauridsen i Skee-Tåstrup.

28. september 1697 (s. 88)

Tingmænd: Jens Pedersen, Cornelius Jensen, Poul Madsen, Christen Christensen, Jens Hansen, Nelaus Marquorsen, Niels Andersen og Simon Snedker; alle af Jystrup.

Intet forrettet.

19. december 1697 (s. 88)

Tingmænd Christen Larsen, Hans Pedersen og Villads Jensen i Valsøllille; Rasmus Hemmingsen i Jystrup; Anders Nilausen, Frederik Jensen, Niels Nielsen og Søren Andersen i Høed.

På det nådige herskab, hans højexcel. højborne hr. general, feltmarskal og løjtnant Christian Gyldenløve hans vegne, lader M: henrich Stehn til

alles efterretning tillyse, at skifte og deling skal holdes efter salig Jørgen Lauridsen, som boede og døde i Ordrup, fredag 22. oktober; såvel skifte og deling efter afgangne salig Rasmus Nielsen Møller, som boede og døde i Valsøllille, den 27. oktober.

===== 1698 =====

11. januar 1698 (s. 88)

Tingmænd: Ole Olsen, [...]s Sørensen, Poul Nielsen, Jep Larsen, Jens Sørensen, Peder Mortensen og Poul Jensen, alle af Ordrup; samt Peder Jensen i Ny Skovhuse.

På Gyldenløves vegne lod M: Henrich Stehn tillyse, at skifte og deling efter afgangne Ole Larsen i Skee-Tåstrup skal holdes (s. 89) mandag den 17. januar, eftersom det ikke til den forhen berammede tid kunne foretages, desårsag den salig mands efterladte hustru var frugtsommelig den tid, men som hun nu for nogen tid siden har gjort barsel, skal skiftet som meldt er til foromrørte tid foretages.

På Gyldenløves vegne var mødt M: Henrich Stehn med kaldsmænd Oluf Pedersen og Thue Jensen, begge af Ordrup, som har stævnet Ole Lauridsen, tjenende Jørgen Mogensen i Skee-Tåstrup, som ellers for sig og sin hustru havde sit tilhold som inderste i bemeldte Jørgen Mogensens gård, imod vidner at påhøre, spørgsmål at svare og endelig til dom at lide, for begangne slagsmål og derpå fulgte drab, som han skal have begået på Hans Hansens tjenestekarl i Skee-Tåstrup, navnlig Hans Rasmussen, hvilket skete næste lørdag før jul sidst afvigte, som var den 18. december, imod aftenen, da de var i flok og følge med hverandre fra Holbæk, og på deres hjemvej ad Tåstrup til, ved Sønderstrup Gårde i Eskildstrup sogn; og forklarer kaldsmændene at da de kaldte for denne sag Juleaften sidstafvigte fandt de ikke bemeldte Ole Lauridsen til stede, men Jørgen Mogensen og de andre udi gården sagde for dem at han var borte.

- Endnu afhjemlede samme kaldsmænd at have stævnet efterskrevne Skee-Tåstrups bymænd, bomænd og husmænd, med deres hustruer, karle og piger, såvel også Hans Hansens søn, en lille dreng ved navn Hans Hansen, som var i flok og følge med fornævnte afdøde Hans Rasmussen og bemeldte Ole Larsen til og fra Holbæk, (s. 90) og særdeles Jens Jensen og Jørgen Mogensen i Skee-Tåstrup, som fornævnte Hans Rasmussen har synet og besigtiget i Hans Hansens stue i Skee-Tåstrup næste dag efter han var blevet slået, tidligt om morgenen, førend han ved døden samme dag afgik, og som rette eftermålsmand er den bortdøde Hans Rasmussens fader Rasmus Hansen, husmand i Allindemagle, her på Skjoldenæsholms gods, som sig har "undslagget" ikke for alderdoms og fattigdoms skyld sagen ikke vil eller kan udføre, men er begærende at det nådige herskab ved sin ridefoged vil lade det gøre.

- Så efter lovens anledning og befaling forårsages M: Henrich Stehn på det nådige herskabs vegne sig det at antage, helst som den afdøde Hans Rasmussen og hans fader, bemeldte Rasmus Hansen, var og er begge hans nådige herskabs tjenere her til Skjoldenæsholm.

- Derefter mødte første vidne Jørgen Mogensen af Skee-Tåstrup, som vidnede under ed, at næste lørdag før sidste jul var han og hans inderste og tjenestekarl Ole Lauridsen, såvel også Hans Hansens tjenestekarl Hans Rasmussen og Hans Hansens søn, en lille dreng Hans, alle i flok og følge med hverandre til Holbæk, og de kørte hver en slæde med brænde på, som de der alle solgte på et sted hos borgmester Laurids Christensen, og den

slæde som Ole Lauridsen kørte samme tid tilhørte dette vidne Jørgen Mogensen, og da de havde aflæsset veddet og drukket en kande øl, som borgmesteren gav dem, kørte de op til Christen Christensens, hvor vidnet købte noget salt og andet til sit hus' fornødenhed. Imidlertid var fornævnte Ole Larsen, Hans Rasmussen og Hans Hansens søn Hans alle inde i Christen Christensens stue, og da vidnet omsider kom ind i stuen sad Ole Lauridsen og Hans Rasmussen ved (s. 91) kakkellovnen og havde en kande øl, som de drak, men vidnet drak ikke hos dem, men tog sig selv brændevin for en skilling, eftersom han var frossen. Imidlertid hørte han ikke nogen ord til ond forligelse imellem dem, og da de havde af drukket samme kande øl kørte de alle fire fra Holbæk på deres hjemvej, og som de kom til kroen ved Vebberøds Led blev de tilsinde at hver ville have brændevin for en skilling, og drak så alle fire en pæl brændevin, som de samtlige betalte, og imidlertid de drak samme brændevin havde de ikke bundet deres bæster fast ved slæderne, hvorover vidnets bæster, med den slæde han selv kørte, gik af hjemvejen til, og var gået ind i Ågerups by, ham uvitterligt, og som vidnet blev vidende at hans slæde var borte fulgtes han med Hans Rasmussen noget hen af vejen, men som han fornåm at Ole Larsen var drukken og ikke vel kunne køre den slæde han skulle køre, tog vidnet samme slæde og kørte dermed på hjemvejen til skimmet(?) i mening han ville opkøre hans andre bæster som var bortgået med den slæde han selv havde kørt. Så kørte Hans Rasmussen i forvejen med sin slæde foran vidnet til Skimmet ("Schimed"), og vidnet bad Hans Hansens søn Hans at han ville blive tilbage og tage hans tjenestekarl Ole Larsen på med sig, eftersom han var som før er meldt så drukken at han selv ikke kunne køre slæden, men var faldet af den :/ såsom vidnet forklarer at han drak brændevin for en skilling i fornævnte kro for sig selv, foruden det de drak tilsammen der, og muligt havde drukket noget mere i Holbæk end vidnet havde set /: så tog drengen Ole Larsen med sig efter begæring på sin slæde til Skimmet, og da de kom alle sammen i Skimmet var det aften, og som vidnet fornåm at hans heste med slæden ikke var kommet der til byen sagde han til de andre, at han ville gå tilbage igen og lede derefter, og derfor bad vidnet Hans Rasmussen, som havde på sin slæde hvad vidnet havde købt (s. 92) i Holbæk, at han ville se vel dertil, at det kunne komme uskadt hjem. Imidlertid var Ole Larsen kommet noget til sig selv igen, og syntes ikke så drukken som han var tilforn, hvorfor vidnet leverede ham den slæde igen, som han havde kørt tilforn, at skulle køre hjem med, og gik så tilbage for at lede efter sin egen slæde og bæster, og da han fandt dem kørte han hjem om natten, og var ikke i noget hus undervejs førend han kom hjem, og da han hjemkom lukkede hans tjenestepige Valborg ham ind i gården. Da sagde hun til ham, at hans fornævnte tjenestekarl Ole Larsen havde sagt til hende om samme aften, da han var kommet hjem fra Holbæk, at havde sloges den aften, og da pigen spurgte hvem han havde sloges med, svarede han hende at han havde sloges med Hans Hansens karl Hans Rasmussen, og at han var blevet slået ilde. Ydermere sagde Valborg at have spurgt Ole Lauridsen ad hvor hendes madfader var blevet af, hvortil han svarede, at det vidste han ikke, hvorfor hun var gået ned til Hans Hansens og fik der at vide af Hans Hansens søn, at bæsterne var gået fra ham, og at han var blevet tilbage for at lede efter slæden og bæsterne; og ydermere sagde Valborg til ham, at Ole Larsen efter at han var hjemkommet løb længe i gården og hujede, og siden gik ind i hans stue. Tidligt om morgenen kom Hans Hansen i Skee-Tåstrup op til ham i hans gård og sagde til ham, at hans tjenestekarl Hans Rasmussen var ilde slået og medhandlet af vidnets tjenestekarl Ole Larsen på Holbækvejen om aftenen tilforn, og bad ham derfor at han ville følges ned med ham for at syne og bese hvorledes han var medhandlet, som

han også gjorde, og da kom ind i Hans Hansens stue, da så han at Hans Hansens tjenestekarl Hans Rasmussen lå i en seng, og der var et stort hul på den højre side i hans hoved, en finger langt, og han var ganske blodig, og der var også løbet blod ud af hans højre øre, og "stod leveblod deri". Hans venstre arm var hævet og blåslagen, og han rørte den ikke, og vidnet hørte at det rallede i hans hals, og han kunne ikke snakke eller gøre noget rede for sig, men Hans Hansens søn Hans sagde til sin fader, som faderen for vidnet igen berettede, at Ole Larsen, tjenestekarl hos dette vidne, havde således uden årsag slået ham med en vognkæp ved Sønderstrup Gårde. Så gik vidnet hjem og ind i sin gård i Ole Lauridsens stue, for at ville se om han var der til stede. Da var han alt borte, og hans kone var heller ikke i stuen, men kom straks ind i gården derefter, grædende, og vidnet spurgte hende ad hvor Ole var, hvortil hun svarede, at hun "ej vidste hvor han var afbleven". Ved middagstid samme dag, som var om søndagen, døde fornævnte Hans Rasmussen, og da det blev kundbar i byen ledte de efter ham [Ole Lauridsen] både i Tåstrup, Merløse og de andre omliggende byer, såsom de havde hørt sige at han skulle have gået til Tåstrups kirke, men kunne ikke finde ham. Om morgenen derefter, som var om mandagen, blev der atter søgt og ledt efter ham i M: Henrich Stehns nærværelse, eftersom det var berettet at han havde søgt skoven, og blev endda den dag på mange steder vidt omkring søgt efter ham i skov og mose, såvel også i Tåstrup by, hus for hus.

- Hans Hansens søn af Tåstrup, navnlig Hans, en lille dreng på 14. år, som ikke kunne tages i ed efter loven, gav i denne sag efterskrevne oplysning og forklaring, at han var med fornævnte tid i Holbæk og der tilligemed Jørgen Mogensen og hans tjenestekarl Ole Larsen, såvel også hans faders tjenestekarl Hans Rasmussen, solgte hver et læs ved til borgmester Lars Christensen, og som de havde aflæsset veddet og fik der noget mad og en kande øl kørte de op med alle fire slæder til Christen Christensen i Holbæk, hvor Ole Larsen og Hans Rasmussen drak hver en kande øl, og de lod ham drikke en gang eller to, og de talte ikke noget ondt til hverandre mens de drak samme øl. Imidlertid var Jørgen Mogensen ude. Så kørte de alle fire til den kro ved Veberøds Led, der gik de alle fire ind, og de tre andre drak en pæl brændevin, og Ole Larsen drak derforuden for en skilling for sig selv. I det samme kom der en ind i stuen og sagde (s. 94) at der gik to bæster med en slæde ned af vejen, og Jørgen Mogensen gik ud og så at det var hans slæde. Så kom han ind igen, og som de havde betalt for brændevinen fulgtes de alle ud af kroen, og Jørgen Mogensen satte sig på Hans Rasmussens slæde, at ville opkøre sine bæster, og som Ole var blevet drukken og faldet ned af den slæde han kørte, da tog Jørgen Mogensen samme slæde og kørte selv med til Skimmet, og fulgtes så med Hans Rasmussen som kørte sin egen skæde, bad så denne dreng Hans at han ville tage Ole Larsen op at age med sig som han også gjorde, og kørte ham med sig til Skimmet, hvor de der igen kom til Jørgen Mogensen og Hans Rasmussen, og som Jørgen ikke da havde fundet sin egen slæde gik han tilbage igen, og først bad drengen Hans han ville køre den slæde hjem som Jørgen kørte til Skimmet, at Ole Larsen kunne blive på drengens slæde, såsom han var drukken, hvilket også skete. Så kørte Hans Rasmussen først fra Skimmet på hjemvejen og Ole Larsen dernæst efter, og drengen Hans bagefter lige til Sønderstrup, og kørte alle ind på gaden, og blev holdende uden for Jens Olsens gadeport, og den tid var det mørkt, og Hans Rasmussen sagde at han ville ind til Jens Olsens og tænde en pipe tobak, som han også gjorde, og Ole Larsen tilligemed drengen gik med derind, og blev de der omtrent en halv time. Hans Rasmussen stod på gulvet og smøgede tobak og snakkede med kvindfolkene der i stuen, såsom der var ingen karlfolk hjemme foruden en lille dreng. Imidlertid sad Ole

Larsen ved kakkellovnen og tav stille, og så gik drengen Hans ud på gaden til slæderne, og de andre straks efter ham, og Ole gik forud og skød lågen hastigt op, og Hans Rasmussen sagde "Sagte! Handl ikke så med folkenes tøj!", og Ole svarede intet dertil, men blev stående udenfor porten og satte ryggen op til den, og Hans Rasmussen bad Ole Larsen nogle gange om han ville komme og sætte sig på slæden så de kunne køre hjem, og Ole tav alt stille, og gik så hen til slæderne, og imidlertid (s. 95) da Ole var kommet til slæderne tog Hans Rasmussen en tømme og svøbe i hånden og ville vride hestene om for sin slæde at ville køre ud ugen af gaden, og imidlertid stod Ole Larsen bagved Hans Rasmussens slæde, og Hans vendte ryggen til Ole. Så slog Ole Larsen til Hans Rasmussen med en slædekæp, som han havde taget bag på Hans Rasmussens slæde ved den nærmere side, og ramte ham dermed på en højre side af hans hoved med et slag, så Hans Rasmussen faldt til jorden, og straks derefter slog han ham atter 2-3 slag med samme slædekæp, på kroppen, så og at Ole kastede sig ovenpå Hans Rasmussen, slog og stødte ham, og Hans råbte en gang eller to "Ole, Ole!", og imidlertid dette skete tav Ole stille, og drengen Hans gik ind til Jens Olsen og sagde til kvindfolkene hvorledes Ole slog Hans Rasmussen med en vognkæp og bad dem de ville komme ud på gaden til dem. Så løb drengen Hans først ud igen på gaden, og Jens Olsens kvinde og en lille dreng kom ud efter ham. Da havde alt Ole Larsen taget sin egen slæde /: som han kørte fra Skimmet og til Sønderstrup som før er meldt :/ og vendt den om og kørt af byen da drengen Hans kom i længen(?), og i det samme hujede han og kørte bort fra dem, og han ikke har set ham siden den tid, og Hans Rasmussen lå da ned på gaden, og de gik til ham, nemlig drengen Hans, Jens Olsens kvinde og den anden lille dreng, og han bad dem at de ville hjælpe ham på slæden at han kunne komme hjem, som de og gjorde, og drengen Hans kørte Hans Rasmussens slæde, som han lå næsegrus på, og lod sin egen, som han kørte, følge bagefter til Eskildstrup, hvor han satte de to heste og slæde til om morgenen, såsom han ikke kunne få nogen som ville køre slæden hjem, og hestene ville ikke længere løbe alene bagefter. (s. 96) Så kørte han siden hjem til Skee-Tåstrup om aftenen med Hans Rasmussen, og da han var kommet i gården løb han straks ind til hans fader og sagde til ham hvorledes Ole Larsen havde slået Hans Rasmussen. Så kom hans fader Hans Hansen ud med hans tjenestepige og hjalp ham ind i stuen og hjalp ham i seng, siden døde Hans Rasmussen i samme seng om dagen derefter, som var søndag, ved middagstid.

- Dernæst fremstod Jørgen Mogensens tjenestepige Valborg Jensdatter, som vidnede under ed, at foromvundne næste lørdag før jul var hendes madfader Jørgen Mogensen og en inderste, som tjente ham, navnlig Ole Larsen, begge i Holbæk med to læs ved, og ud på aftenen, som hun stod i hendes madfaders gård, hørte hun fornævnte Ole Larsen kom imod byen, hujende og skrigende, og som han kom til tofteporten lukkede hun ham ind, og som hun fornam hendes madfader ikke var med, spurgte hun straks om ham, hvortil Ole sagde, at han vidste ikke andet, end han var kommet hjem, og sagde derhos, at han havde sloges i aften, og som hun spurgte med hvem, sagde han at han havde slået Hans Hansens Hans fordærvet, hvortil hun svarede "da haver I været uvenner?", dertil han sagde "nej, haver vi ikke", og bad hende så at lade hestene fra slæden, som hun også gjorde, og han gik ind i sin egen stue, og imidlertid han var i gården og i hans egen stue hujede han mange gange, og Ole Larsens kone bad vidnet at hun ville bære lys ind til ham, såsom hun ikke selv turde gå ind til ham, hvilket hun også gjorde. Så gik hun ned til Hans Hansens i Skee-Tåstrup for at ville høre om det var sandt hvad Ole havde sagt, såsom hendes madmoder også bar frygt at han skulle have slået hendes madfader, efterdi han ikke var i følge med ham hjem, og som hun kom i Hans Hansens stue så hun at (s. 97)

Hans Hansens tjenestekarls Hans Rasmussen lå i en seng i stuen og var slået og ilde medhandlet og blodig, og hørte hun at Hans Rasmussen bad Hans Hansens hustru at hun ville komme og "lenne" det klæde han havde om sit hoved, thi der rendte blod ned i øret. Så spurgte hun Hans Hansens dreng Hans hvor hendes madfader var blevet af, dertil han svarede at hestene og slæden gik fra ham på vejen. Ellers sagde Hans Hansen og hans hustru til hende "Ole har vel flyet vor karl til i aften", nemlig Ole Larsen som tjente i gården med hende, hvortil hun svarede "det var synderlig de var så bleven uvenner". Om morgenen dernæst efter, et par timer før dag, var hun inde i Ole Larsens stue, og fulgtes derind med hans hustru. Da så hun han lå afklædt i sin seng, og siden den tid har hun ikke set ham.

- Dernæst fremstod Jørgen Mogensens hustru Kirsten Jensdatter, som vidnede under ed, at hun aldeles intet var bevidst til denne sags oplysning, andet end hun fornævnte tid om natten, da hun lå i sin seng, hørte at hendes tjenestekarls og inderste kom hujende ind i hendes gård, nemlig fornævnte Ole Larsen, men hun hørte ikke hvad ord han havde med hendes tjenestepige, og hun har heller ikke set ham siden den lørdag før jul da han fulgtes med hendes mand til Holbæk. Ellers har hun vel hørt sige af andre, at Ole Larsen skulle have slået Hans Hansens tjenestekarls Hans Rasmusen samme aften, så han derover skulle have taget sin død. Hun var også med til at klæde samme Hans Rasmussen om søndagen efter han var død.

- Den undvegne Ole Larsens hustru Sidsel Nelausdatter vidnede under ed, at omvundte lørdag (s. 98) før jul så hun hendes mand fulgtes med Jørgen Mogensen af Skee-Tåstrup ad Holbæk til, og kørte en slæde med et læs ved på, og hun ikke vidste at Hans Hansens karl eller søn var i følge med dem førend hendes mand samme aften, ud på natten, kom hjem alene hjem med hans slæde, hujende i gården, og da samme tid hørte af hendes mand at han sagde til Jørgen Mogensens pige Valborg, som lukkede ham ind i gården, at han havde slået Hans Hansens karl Hans fordærvet på vejen, som de fulgtes ad fra Holbæk, og som hendes mand kom i gården turde hun ikke gå ind i deres egen stue til ham, formedelst han ville slå hende når han var drukken. Ellers samme aften, da Jørgen Mogensens pige Valborg havde været til Hans Hansens og spurgte efter hendes madfader, og med det samme så at Hans Rasmussen lå i sengen og var slået, sagde Valborg for hende, da hun hjemkom, at Hans Rasmussen var så ilde slået, at hun troede ikke kunne leve. Så tog hun et lys i hånden og gik ind i stuen til hendes mand Ole Larsen, da han var afklædt og sad overende i sengen, og sagde ham hvad Valborg havde sagt til hende herom, hvortil hendes mand hende ikke svarede andet, end han tog hende med sin ene hånd hårdt for hendes bryst så hun tabte lyset, og sagde derhos "om det ikke var for en tings skyld, skulle han lige så handle med hende", hvorfor hun gik ud fra ham. Om morgenen før dag var hun atter inde hos ham med Valborg efter en balje, da så hun at han også da lå i sengen, og han talte intet til hende, eller hun til ham. Da det var nu blevet dag, samme morgen, gik hun atter hen til stuen at ville se om ham; da stod (s. 99) dørene åbne og han var borte, og siden den tid har hun ikke set, hørt eller fornemmet til ham, hun ikke heller ved at hendes mand har haft noget ondt i sinde med fornævnte bortdøde Hans Rasmusen, det han for hende har åbenbaret.

- Jens Jensen af Skee-Tåstrup fremstod og vidnede under ed, at fornævnte tid, næste søndag før jul, en time op ad dagen, kom Hans Hansen sammesteds til ham og bad ham følge hjem med sig og se hvorledes hans tjenestekarls Hans Rasmussen var slået og medhandlet, som han også gjorde, og da han kom i hans stue lå fornævnte Hans Rasmussen i en seng i stuen, og befandt han tilligemed Jørgen Mogensen sammesteds som også synede ham

således, at han var slået i hans hoved ved den højre side og havde der et sår, en finger langt, og var meget blodig i hovedet. Så havde der og gået blod af hans højre øre, og sad end da løbet blod derudi. Hans venstre arm kunne han slet ikke røre, såsom den var hævet, og fandtes to røde og blå slag over armen; og Hans Rasmussen var den tid ganske målløs og kunne intet tale med dem, men Hans Hansens søn Hans sagde til dem, at Ole Lauritzen, som tjente Jørgen Mogensen, havde således slået og medhandlet ham på Sønderstrup gade næste aften tilforn, da de kørte fra Holbæk. Vidnet er også vidende, at bemeldte Ole Larsen er undviget og bortrømt, og der er søgt og ledt efter ham.

- Fornævnte Hans Hansen i fornævnte Skee-Tåstrup vidnede under ed, at fornævnte tid, som omvundet er, kom hans søn Hans, som forhen har vidnet, fra Holbæk om lørdag aften med slæde i hans gård, og havde hans tjenestekarl (s. 100) Hans Rasmussen på slæden hos sig, da de samme dag var kørt hans ærinde til Holbæk med to læs brænde at sælge, og bad hans søn ham at han ville komme ud af stuen og hjælpe Hans Rasmussen af slæden; Thi han var slået og ilde medhandlet af Jørgen Mogensens tjenestekarl Ole, og som han kom ud i gården til slæden, spurgte Hans Hansen bemeldte Hans Rasmusen ad hvor det var fat med ham, dertil han svarede, at "det var ilde fat", da Ole Larsen til Jørgen Mogensens havde slået ham. Så hjalp han ham ind i stuen og af sine klæder, og kom så straks i seng, men han kunne ikke gøre andet rede for sig end det bemeldte Ole havde slået ham. Om morgenen, før dag, havde han bud til Allindemagle til hans forældre, som begge kom til ham i dagningen, men han talte intet med dem af hvad han hørte. Så lod vidnet også om søndag morgen tidlig ved to mænd syne og besigtige bemeldte Hans Rasmussen, hvorledes han var medfaret, og derefter straks lod eftersøge om fornævnte Ole Lauridsen i Jørgen Mogensens gård, hvor han da var undviget, og omtrent samme dag ved middagstid døde Hans Rasmussen, og blev siden søgt både i by og udenbys efter ham, som Jørgen Mogensen forhen omvundet og forklaret har.

- Fornævnte Hans Hansens hustru Sidsel Andersdatter, såvel og hans tjenestepige Maren Olsdatter (el. Maren Olufsdatter, "Maren Ollesdatter") vidnede hver for sig under ed, at fornævnte lørdag aften, sent ud på aftenen, høfte de først at fornævnte Ole Larsen, som tjente Jørgen Mogensen i Skee-Tåstrup, kom uden for Tåstrup ved den øde mølledam, hujende, og lidt derefter kom deres lille dreng Hans kørende ind i deres gård og havde deres tjenestekarl Hans Rasmussen på slæden med sig, og som han blev hjulpet af slæden (s. 101) og ind i stuen af hendes mand Hans Hansen så de, at han var slået og ilde medhandlet, og blodet var løbet ham af hovedet og ned over ansigtet, og som de havde tørret blodet af hans ansigt og bundet et klæde om hans hoved hjalp de ham af hans klæder og i seng i stuen, det snarest de kunne, og som han var kommet i seng løb der meget blod ud af hans højre øre, og den venstre arm var ganske død, at han ikke kunne røre den. Om natten havde han stor pine og bad de ville holde på hans hoved. Videre forklarer tjenestepigen, fornævnte Maren Ollesdatter, at hun var med hendes madmoder ude i gården og hjalp Hans Rasmussen af slæden, da hørte hun at han sagde til hendes madfader Hans Hansen, at Ole Lauridsen til Jørgen Mogensens havde således slået og handlet med ham, og ellers er dem bevidst at Hans Rasmussen lå død i samme seng, som han blev lagt i om aftenen, den tid de kom af kirken om søndagen, som var næste dag efter han var blevet slået.

- Endnu for at vidne fremstod Jørgen Brun, husmand i fornævnte Skee-Tåstrup, og vidnede under ed, at næste søndag før jul sidst afvigte, et par timer før aften, da han kom fra kirke, så han, som han kom imod Skee-Tåstrup, at fornævnte Ole Lauridsen, som tjente Jørgen Mogensen

sammesteds, kom løbende ud fra havegærdene ved byen og løb ned udi en ellemose, kaldet Sonnesmose, og som vidnet kom op til byen kom Jens Jensen gående ud af hans tofteport. Da sagde vidnet til ham, at han så fornævnte Ole Larsen løbe fra byen og ned af mosen til, hvortil Jens Jensen svarede "det kan vel være, nu er Hans død!", og videre er han i denne sag ej bevidst.

- Ydermere for at vidne fremstod Jørgen Nielsen, tjenende salig Ole Lauridsens enke i Skee-Tåstrup, som vidnede under ed, at næstforleden år, nu nytårsaften et år siden, var vidnet tilligemed fornævnte Ole Lauridsen og Hans Rasmussen, som nu er død, med flere, til "hoffue" at fiske, og som de kom på vejen hjemad faldt Ole Larsen og Hans Rasmussen nogle ord imellem, men hvad det var erindrer han sig ikke, hvorover Ole ville have slået Hans Rasmussen, havde de andre, som var i følge med, det ikke forhindret. Ellers ved han ikke anden årsag til dette, at Ole Hans Rasmussen nu således har overfaldet. Videre er ham ikke erom bevidst, uden at han har været med til at eftersøge Ole Larsen, men han er endnu ikke blevet fundet.

- Husmand Søren Jensen og hans hustru Anne Christophersdatter, husmand Peder Nielsen, Jens Jensens hustru Lucie Jensdatter og hans tjenestekarl Niels Pedersen vidnede alle hver for sig under ed, at de ikke var vidende noget til denne sags oplysning i nogen måder.

- Den indstævnte og undvegne Ole Larsen fra Skee-Tåstrup blev tre gange lydeligt påråbt, men han ikke eller nogen på hans vegne mødte nogen genmæle imod de førte vidner at gøre, hvorfor på det nådige herskabs vegne mester Henrich Stehn denne sinde var tingsvidne begærende, og videre sig forbeholden sin irettesættelse til doms i denne sag inden i dag 6 uger at gøre, såsom han endnu forårsages om videre vidner i sagen til dens oplysning at søge og efterforske. Imidlertid hviler sagen efter M: Henrich Stens begæring.

15. februar 1698 (s. 102-103)

Tingmænd: Jens Pedersen, Cornelius Jensen, Poul Madsen, Christen Christensen, Hans Jensen, Nelaus Marquorsen, Ole Marquorsen og Peder Sørensen; alle af Jystrup.

Comparerede for retten på Gyldenløves vegne Sr. Henrich Steen ved kaldsmænd Lars Ibsen og Søren Larsen, begge af Ordrup, som har stævnet Ole Lauridsen, inderste og tjenestekarl hos Jørgen Mogensen i Skee-Tåstrup, som for begangne grab på Hans Hansens tjenestekarl Hans Rasmussen sammesteds er undviget og bortrømt, og ham kaldet i fornævnte hans madfader Jørgen Mogensens gård, imod tingsvidner at høre læse, som over ham i samme sag er forhvervet, spørgsmål at svare og dom at lide for bemeldte begangne drab på ermeldte tjenestekarl Hans Rasmussen.

- Den indstævnte Ole Lauridsen blev tre gange lydeligt påråbt, om han eller nogen på hans vegne imod dette indførte kald og varsel ville have noget at svare, men ingen mødte her imod at gøre nogen genmæle; hvorda først blev oplæst hvad i denne sag den 11. januar sidst her i retten passerede. Dernæst blev oplæst et tingsvidne udstedt af Merløse Herredsting 20. januar næstforleden, som blev læst og påskrevet og i akten ord fra ord skal blive indført.

- Herefter gjorde Henrich Steen sin irettesættelse, at eftersom 11. januar sidstafvigte såvelsom i dag med et tingsvidne af Merløse Herredsting udstedt den 20. januar næsteften med vidner er bevist, at den undvegne og bortrømte Ole Lauridsen, inderste og tjenestekarl hos Jørgen Mogensen i Skee-Tåstrup, har tilligemed Jørgen Mogensen og Hans

Hansens søn i Skee-Tåstrup, en dreng på 14 år, været i flok og følge med den dræbte Hans Rasmussen, tjenestekarl hos Hans Hansen sammesteds, til Holbæk, den næste lørdag før jul sidstafvigte, hvor de alle fire har haft hver et læs brændeved at føre, som de har solgt der i byen, og de to, nemlig Ole Larsen og Hans Rasmussen, siden der i byen drukket et par kander øl tilsammen, derefter er de derfra kørt på deres hjemvej og begge tilligemed de andre tvende, som var i følge med dem, indgangen udi en kro ved Vebberød og der tilsammen drukket brændevin, hvoraf den undvigede Ole Larsen er blevet drukken, så han ikke selv har kunnet køre sin slæde, derfor er opkommen at age med Hans Hansens søn Hans, først til Skimmet hvor Jørgen Mogensen er skiltes fra dem og gået tilbage at opsøge samme bæster og slæde, som var gået fra ham, og siden forbleven på samme slæde til Sønderstrup, hvor de alle tre har indkørt på gaden med deres slæder og der blevet holdende, imidlertid fornævnte Hans Rasmussen og Ole Larsen er indgangen i Jens Olsens stue sammesteds at smøge tobak og drengen Hans Hansen har fulgt med dem, hvor de der i stuen såvelsom på vejen til og fra Holbæk til den sted har været færdige og talt venligt til hverandre, at man ikke har fornemmet nogen årsag til uforligelighed imellem dem, førend de igen er udkommet af Jens Olsens stue, og på Sønderstrup gade om aftenen da det var mørkt, hvor Ole Larsen med beråd hu og uden nogen given årsag har stilletiende taget en slædekæp af Hans Rasmussens slæde, imidlertid han stod og ville vende hans heste og slæde på hjemvejen, og dermed slog ham i hans hovede så han deraf er faldet til jorden og derefter således slået og medhandlet ham at han ikke kunne hjælpe sig selv på slæden igen, hvorefter bemeldte Ole Larsen straks har sat sig på sin egen slæde og kørt sin vej af byen, derover har drengen Hans Hansen igen indgået i Jens Olsens stue og straks givet dette til kende og gået Jens Olsens hustru og en lille dreng ud med sig til at hjælpe Hans Rasmussen på slæden, som den tid og har fundet ham liggende slået på gaden ved sin slæde, og Ole Larsen var den tid bortkørt; derefter kørt med ham, først til Kirke Eskildstrup og siden hjem til Skee-Tåstruå samme nat, hvor den afdøde Hans Rasmussen har og bekendt for hans madfader Hans Hansen og hans tjenestepige hvorledes han var slået og ilde medhandlet af fornævnte Ole Larsen; er så omsider kommet i seng, og siden næstedagen derefter om søndagen ved middagstid af samme slag dødbleven. Ole Larsen har også bemeldte tid, efter at han havde gjort denne onde gerning, kørt hjem og kommet hujende til Skee-Tåstruå by, og ind i hans madfaders Jørgen Mogensens gård, hvor han for tjenestepigen Valborg har bekendt og udsagt at han ilde havde slået fornævnte Hans Rasmussen uden årsag, hvilken bekendelse Oluf Larsens hustru også har hørt; er så samme nat mod dag undviget og borttrømt for denne gerning og ikke siden kunnet blive fundet eller antræffet, med videre sagens bevislighed, som akten videre forklarer.

- Hvorfor Henrich Steen formener at bemeldte Ole Larsen, som med beråd hu og uden årsag har slået ermeldte Hans Rasmussen så han deraf er blevet død, bør for denne hans øvede onde gerning fuldkommen at anses som en manddraber, og derfor hvor han findes eller antræffes at bøde med sit liv for Hans Rasmussens liv, og imidlertid agtes som en fredløs mand, og denne proces' omkostning at betales af hans gods og formue, samt hans hovedlod at være forfalden til det nådige herskab, som rette eftermålsmand, på hans husmand Rasmus Hansens vegne hjemfalden, hvorpå en retmæssig dom ervartes.

- Birkefogden, efter lovens befaling pag. 57 art. 19, tog til sig efterskrevne otte domsmænd af birket (s. 106) med ham at afsige dom i denne sag, nemlig: [dagens otte tingmænd], hvor da efter denne sags flittig betragtning af dommeren og ermeldte otte domsmænd, samt efter

foregående i sagen passerede bevisligheder, blev således herudi for ret kendt og afsagt:

- Eftersom det nådige herskab Gyldenløve som rette eftermålsmand på hans bonde, den afdødes fader Rasmus Hansen husmand i Allindemagle hans vegne, ved sin ridefoged Henrich Steen den 11. januar sidstafvigte, såvel som i dag, søger og tiltaler Ole Lauridsen, inderste og tjenestekarl hos Jørgen Mogensen i Skee-Tåstrup, til endelig dom at lide for manddrab han skal have begået på ermeldte Rasmus Hansens søn Hans Rasmussen, tjenestekarl hos Hans Hansen i fornævnte Skee-Tåstrup, på Sønderstrup gade næste lørdag før jul sidstafvigte, hvorom forhen er ført vidner i sagen, og først derudi bevises... [sagen endnu engang gentaget...]

- (s. 108) Da som af denne akt erfares, haver den undvegne Ole Larsen ej haft nogen billig føje eller afgang til dette drab på Hans Rasmussen at øve, såsom de til og fra Holbæk indtil de kom af Jens Olsens gård i Sønderstrup har været fredige tilsammens og de talte venligt med hverandre den dag, som akten forklarer, men alene synes at Ole Larsen af beråd hu og frit forsæt har søgt lejlighed, da det var mørkt og ingen var hos dem foruden den lille dreng Hans, således at slå ham og give ham sit banesår, har ej heller kunnet dølgge denne sin onde gerning, men den ved sin hjemkomst straks bekendt og rost deraf; og derpå efter at han den samme nat havde af hans egen hustru erfaret at der var tvivl om Hans Rasmussens liv, hemmeligt er undviget og ej ville lade sig finde, han er og for denne gerning af den afdøde Hans Rasmussen selv for tvend ensstemmige vidner sigted og saggivet; Efter slig denne sags bevisligheder ses klarligt denne gerning ikke er sket af våde eller nødværge, men af beråd hu og frit forsæt, og at Ole Larsen derudi fuldkommen er Hans Rasmussens banemand, derfor han også som en manddraber billigen bør at anses, hvorfor han også (s. 109) desårsag hermed tilkendes at straffes efter lovens pag. 886, 1. art., og bøde med sit liv for Hans Rasmussens liv, og som han er bortrømt, og nu ej kan opspørges og betræffes, da bør han efter samme artikels videre indhold, imidlertid indtil han udstår denne hans straf, at være fredløs, hvilket bliver ham til straf og andre hans ligesindede til afsky, og denne sags bekostning at betales af hans gods, hvor det findes, samt det nådige herskab på egne vegne, som hosbond, og på hans bondes vegne, som eftermålsmand, efter lovens pag. 886 og 887, 1. og 3. artikler, at være hans hele hovedlod og boslod hjemfalden. M: Henrich Steen begærede dommen beskrevet.

22. februar 1698 (s. 109)

Tingmænd: Anders Nilausen, Morten Pedersen, Jep Nielsen og Poul Madsen i Høed; Hans Andersen, Hans Pedersen, Niels Pedersen og Christen Dinesen i Valsøllille.

På Gyldenløves vegne fremstillede sig for retten Henrich Sten med kaldsmænd Mads Andersen på Skjoldenæsholm og Lars Nielsen i Valsøllille, som har stævnet Jørgen Hansen, forrige skytte på Skjoldenæsholm, nu boende udi Næs, imod vidner at påhøre og til spørgsmål at svare, angående hvad ord han skal have talt på adskillige steder om jægeren her på Skjoldenæsholm Esperanze(?) (el. Esper Ranse?, "Espe Ranse"), som kune være ham til forklejning, såvel og andet Jørgen Hansens forhold sær med dyrhavegærdene, som Jørgen Skytte skal have brudt efter ermeldte jægers foregivende, ham dermed at føre udi fortrød.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne: Tim Pedersen ("Temb Pedersen") og Peder Madsen i Valsøllille, Peder Jensen i Ny Skovhus, Jørgen Adersen i

Høed, Ole Marquorsen, Cornelius Jensen og rasmus Henningsen i Jystrup, så og Jørgen Skyttes tjenestepige Maren Nielsdatter.

- Da efter at vidnerne var taget i ed fremstod først Tim Pedersen af Valsølille, som vidnede at fornævnte jæger Espe Ranse kom til ham ridende ved hans hus i Valsølille nytårsaften næstafvigte om morgenen, og spurgte ham ad om han havde hørt nogen skud imidlertid han var i København, såsom jægeren havde været i København i helligdagene tilforn. Dertil svarede vidnet, at han hørte et skud den samme morgen, som jægeren kom til ham, da solen stod op, af Svalmstrup siden, men enten det var i olden eller i Svalmstrups marker ved han ikke, og gik han samme tid skuddet gik af på søen ved Valsølille, og syntes at det var som et bøsseskud, og jægeren red så straks fra ham igen. Nogle dage derefter kom Peder Jensen af Ny Skovhus ind til ham om aftenen, da spurgte vidnet ham ad om han havde hørt fornævnte skud, hvortil han svarede nej, ellers sagde Peder Jensen at han havde hørt nogle hunde løbe og bjæffe. Da spurgte vidnet ham ad hvis hunde det skulle have været, dertil Peder Jensen svarede at han mente det måtte have været Bunderups hunde.

- Henrich Sten tilspurgte vidnet om han havde hørt eller fornemmet noget til at fornævnte Jørgen Hansen Skytte havde talt noget utilbørligt om fornævnte jæger Esperanse, eller om han havde været noget vidende om Jørgen Skytte eller nogen af hans vedrørende havde brudt eller beskadiget dyrehavegærdene her ved Skjoldenæsholm? Hertil svarede vidnet at han intet havde hørt, ej heller vidste at give nogen forklaring på ermeldte ridefogeds spørgsmål i nogen måde.

- Dernæst blev fremkaldet Peder Jensen af Nye Skovhus, som vidnede at nogle dage efter nytårsdag sidstafvigte havde han været en dag til Thomas Jensens (s. 111) i Valsølille at arbejde, da gik han ind om aftenen til ermeldte Tim Pedersens, da spurgte han ham ad om skytten, ermeldte Esperanse, havde været op ad Svalmstrups side i går, hvortil Tim svarede nej. Da sagde vidnet samme tid til Tim, at han hørte nogle skyttehunde gø deroppeaf i går, hvortil Tim svarede og ved ed bekræftede at de hunde måtte være fra hin side, men vidnet ikke hørte nogen skud samme tid, ej heller han så nogen skytter eller hunde, alene han hørte hunde gø, som før er meldt, ej heller ved at gøre forklaring om hundene var inde på Skjoldenæsholms grund i vildtbanen eller udenfor på fællid da han hørte dem, men det var nord for hans hus at han hørte hundene gø.

- Henrich Stehn tilspurgte vidnet om han havde hørt eller fornemmet noget til at fornævnte Jørgen Hansen Skytte havde talt noget utilbørligt om fornævnte jæger Espe Ranse, eller om han kunne være noget vidende om Jørgen Skytte eller nogen af hans medrørende havde brudt eller beskadiget dyrehavegærdene her ved Skjoldenæsholm? Hertil svarede vidnet, at han ikke nogen tid havde hørt eller set noget herom, ej heller var noget bevidst herudi i ringeste måde.

- Nok at vidne fremkom Peder Madsen i Valsølille, som vidnede ej heller derom noget at have hørt, set eller fornemmet.

- Videre blev fremkaldet Jørgen Adersen i Høed, som vidnede, at nogen tid efter jul sidstforleden var han i Næbs Mølle, og Ole Marquorsen af Jystrup var der samme tid, da sagde vidnet til Ole Marquorsen at han hørte sige i Valsølilles smedje noget før den tid, at Jørgen Skytte skulle mene, at han skulle gå sin tjeneste igen på Skjoldenæsholm.

- Henrich Sten tilspurgte vidnet om han havde hørt eller fornemmet hvad årsager Jørgen Skytte kunne foregive eller bruge hvorved han kunne få tjenesten igen, eller om han er bevidst at Jørgen Skytte har sagt noget utilbørligt om jægeren Esperanse, eller om (s. 112) Jørgen Skytte eller nogen af hans vedrørende har beskadiget Dyrehavegærdene? Hertil svarede

vidnet, at han på bemeldte to spørgsmål ikke vidste at give nogen oplysning.

- Endnu blev fremkaldet Ole Marquorsen af Jystrup, som vidnede, at nogen tid efter jul næstafvigte var han i Næbs Mølle, da var Jørgen Adsersen af Høed også der, og Jørgen sagde til ham samme tid, at han havde hørt sige, at Jørgen Skytte skulle bekomme hans tjeneste igen på Skjoldenæsholm. På ridefogdens spørgsmål, som til de forrige vidner, vidste dette vidne ikke at give nogen oplysning.

- Cornelius Jensen af Jystrup vidnede at han ikke var noget bevist til denne sags oplysning.

- Rasmus Hemmingsen i Jystrup ditto.

- Maren Nielsdatter, Jørgen Skyttes tjenestepige, vidnede at hun for nogen tid siden, tiden kan hun sig ikke erindre anderledes end at det var da fårene gik ude næst før denne vinter, var hun en dag udi i vænget til Næsses hus at skulle gjenne deres får hjem som havde ligget om natten ved dyrehavegærderne, og da kom jægeren Esperanse imod hende igennem leddet ved deres hus og spurgte hende hvad hun gjorde, hvortil hun svarede, at hun gjennede deres går i gårde, og samme tid hun gjennede fårene i gården tog hun en kæb, som lå ved dyrehavegærdet, og gjennede på fårene med, hvilken hun igen kastede fra sig da fårene var kommet i gårde.

- Henrich Stehn tilspurgte dette vidne, med formaning at hun vil blive ved ret og sandhed, om hun nogen tid har brudt noget af dyrehavefærdet og båret hjem til hendes madfaders hus for at brænde, eller om hendes madfader eller madmoder nogen tid har befalet hende det at gøre, og om hun nogen tid har set eller fornemmet at dyrehavegærderne er blevet brudt eller beskadiget (s. 113) af hendes madfader eller madmoder, eller af nogen som de har kunnet have bestilt det at gøre? Herpå begæres hendes sandfærdige svar.

- Hertil svarede vidnet, at hun aldrig nogen tid har brudt af dyrehavegærdet noget at bære hjem, enten til at brænde eller i andre måder, langt mindre er blevet det befalet af hendes madfader eller madmoder det at gøre, hun har og ikke nogen tid enten set, hørt eller fornemmet at bemeldte hendes madfader eller madmoder enten selv eller ved andre har brudt dyrehavegærdet eller i nogen måder gjort det skade.

- Henrich Stehn tilspurgte dette vidne videre om hun har set eller fornemmet at hendes madfader Jørgen Skytte i denne vinter, siden han kom hjem fra Samsø, nogen tid har udredet eller udgået af huset med sin bøsse, og om han i denne vinter dermed har skudt noget vildt, og enten hjemkommet dermed eller det til andre leveret, såvel og om der er kommet nogen skytter eller andre til ham ved nattetide og ved nattetide igen bortrejst?

- Hertil svarede vidnet, at hun ikke har set eller fornemmet at hendes madfader har skudt sin bøsse af siden han kom fra Samsø, ej heller været ude med den udenfor hans hus, ved også at ingen skytter eller andre imidlertid hun har tjent der er kommet til huset om nattetider eller rejst igen om natten.

- Jørgen Skytte var mødt efter indstævning, og havde ej noget imod disse vidner at svare, men vel ville haft spørgsmål til jægeren Esperanse, som fornemmes at have været årsag til at han i dag er hidkaldet, men som han ikke nu møder her i retten får det at bero denne sinde. Ellers tilspurgte Jørgen Skytte samtlige de indstævnte vidner om de sandfærdigt kan tillægge eller beskyldte ham at han har handlet noget utilbørligt imod nogen eller gjort noget usømmeligt imidlertid han har været i det nådige herskabs tjeneste eller siden, de det nu ville give til kende?

- Hertil samtlige vidnerne enhver for sig svarede (s. 114) at de intet andet vidste eller kunne svare på dette Jørgen Skyttes spørgsmål, end

dette: at de ikke har hørt eller fornemmet Jørgen Skytte har begået noget usømmeligt imidlertid han var i herskabets tjeneste eller siden.

- Henrich Sten, på herskabets vegne, begære herefter tingsvidne beskrevet, og Jørgen Skytte, på egne vegne, begærede genpart.

På herskabets vegne, Henrich Sten ved kaldsmænd Tim Pedersen og Svend Sørensen, begge af Valsøllille, som har stævnet Frederik Jensen i Høed og hans tjenestedreng Mikkell, til vidnesbyrd at høre og dom at lide, for formenende skovhug han skal have begået i Høed skov. Efterskrevne er stævnet til at vidne: Hans Andersen i Høed, Ole Christensen i Valsøllille, så og Søren Jensen i Valsøllille.

- Hans Andersen fremstod og vidnede under ed, at næstedagen før taksigelsesfæst sidst forleden gik han i Høeds mark at lukke gærde ved Maglemose, da så han at Frederik Jensens dreng i Høed, Mikkell, stod og huggede på en egegren som lå på jorden på Maglemoseholm, men hvem samme gren havde nedhugget af træet så eller ved han ikke. I det samme kom jægeren Esperanse gående fra Høed og til vidnet, og spurgte ham ad hvem der huggede, hvortil vidnet svarede, at det var Frederiks dreng, Så gik jægeren hen til stedet som grenen lå, og imidlertid løb drengen Mikkell fra grenen. Så kom jægeren tilbage igen til vidnet, og befalede ham at skulle gå hjem efter heste og vogn og køre frenen hjem i sin gård, hvilket han også gjorde, og der ligger den endnu.

- Ole Christensen og Søren Jensen i Valsøllille, som samme gren har synet, vidnede hver for sig, at de efter skovfogden Thomas Jensens befaling har synet samme gren som ligger i Hans Andersens gård, og den befundet at være en gl. skør egegren, som ikke til (s. 115) noget andet var tjenelig end at brænde, og var ingen top på den, og vurderede de amme gren for 4 skilling danske.

- Frederik Jensen af Høed var mødt, og svarede hertil, at dersom hans tjenestedreng Mikkell skal have hugget noget til skade i herskabets skov, er det imod hans vilje, og ham ganske uvitterligt, såsom han ham sligt ikke har befalet, men alene udvist ham at hugge noget af underskoven til at brænde i hans bageovn, og har ikke hans hestevogn været ude den dag efter noget brænde eller noget indkommet i hans gård samme dag, derfor formoder at det nådige herskabs ridefoged ham herudi ingen sag påfører.

- Drengen Mikkell blev påråbt men var ikke mødt, men hans madfader foregav at han var i husbondens rejse.

- M: Henrich begærede denne sinde tingsvidne, og vil have sin ret forbeholdt til vedkommende efter videre lovlig medfart.

AFKALD

- Fremstod for retten Hans Christensen, barnefødt i Atterup her på Skjoldenæsholms gods, gav og gjorde hans broder Niels Christensen, boende i Højbjerg/Højbjerg, et fuldkomment, fast og urykkeligt afkald, kvittering og forvaring for hans mødrene arv, som han var loddet og tilfaldet efter hans salig moder Else Marquorsdatter, som boede og døde i bemeldte Højbjerg, som var 35 sldl. 2 mk. 13 sk., hvilket gods ermeldte hans broder Niels Christensen blev tilsat at være værge for på skiftet efter deres salig fader Christen Jensen, som boede og døde i Atterup, hvilket skifte blev holdt 28. november 1692, og som Hans Christensen nu er fuldmyndig og hans egen værge efter loven, så har han derfor nu annammet samme gods til sig fra sin broder Niels Christensen, hvorfor ham han nu fuldkommen kvitterer og takker ham for god og oprigtig medhandling derudi i alle måder, og vil derfor ydermere have hans broder Niels Christensen, såvel og hans to morbrødre Nelaus Marquorsen og Ole Marquorsen i Jystrup, som begge var tilsynsværger for samme (s. 116) gods, såvel og deres

arvinger, for sig og sine arvinger, derfor kræves- og skadesløs holden i alle måder, hvorfor de her for retten gjorde hverandre håndsrækning, og Niels Christensen begærede afkaldstingsvidne beskrevet.

AFKALD

- Ole Pedersen (el. Oluf Pedersen) boende i Atterup på Skjoldenæsholms gods gav Nelaus Marquorsen i Jystrup, på sin søster Johanne Marquorsdatter i Jystrup hendes vegne, afkald for hans hustru Anne Lauridsdatter, som er salig Laurids Pedersens datter i Jystrup, hendes fædrene arv, som hende ved skifte var tilfaldet efter ermeldte fader, som boede og døde i Jystrup, som er holdt 24. september 1694, som er 49 rdl. 2 mk. 3 1/3 sk., hvilken hans hustrus fædrene arv hendes kære moder, ermeldte Johanne Marquorsdatter, har betalt og derfor gjort ham god fornøjelse, så han derfor på hans hustrus vegne takker hende for god og opritig medhandling (.etc.)

1. marts 1698 (s. 116)

Tingmænd: Ole Pedersen, Knud Hansen, Jens Larsen og Lars Jensen af Valsømagle; Peder Madsen, Kiervet Rasmussen og Christen Larsen af Valsølille; og Peder Jensen i Skovhuset.

Lars Olsen, tjenende Hans Pedersen i Valsølille, ved kaldsmænd Jens Tuesen og Rasmus Larsen, begge af Høed, har stævnet Ole Andersen, inderste hos Jacob Bødker i Valsølille, imod vidner at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide for hug og slag han (s. 117) skal have begået på fornævnte Lars Olsen næstforleden søndag på Valsølille gade.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne: Niels Nielsen i Høed, samt Ole Christensen, Niels Pedersen og Thomas Jensen i Valsølille.

- Først fremstod Niels Nielsen af Høed, som vidnede under ed, at forleden søndags sidstafvigte efter prædiken var han tilligemed en stor del af Valsølille sognefolk inde til Kiervet Rasmussens sammesteds, og der drak de en tønne øl, som forpagteren på Skjoldenæsholm havde givet dem, efter en af hans tjenestepiger som blev begravet samme dag, og benævnte Laurids Olsen og Ole Andersen var også derinde samme tid, og imidlertid de drak samme øl var der en som skød [skubbede] benævnte Ole Andersens søn Anders hen på ermeldte Lars Olsen, men hvem der gjorde det så han ikke, såsom der var mange folk samme tid i stuen der trængte på hinanden, og Laurids rejste sig op derved og sagde "må jeg ikke være i fred for jer?", gik så ud af Kiervet Rasmussens stuedør og sagde igen "må jeg ikke være i fred for jer græde(?) tyve?", men han navngav ingen særdeles. I det samme rejste bemeldte Ole Andersen sig op af sædet, som han sad, og gik ud af stuen i gården efter Lars Olsen, og der tog en slædekæp af Kiervet Rasmussens slæde, og Lars gik ud af Kiervet Rasmussens port på gaden, og Ole Andersen fulgte efter ham med slædekæppen i hånden og tav stille, og vidnet blev imidlertid stående i Kiervets gård. Da hørte han at Lars sagde til Ole Andersen "hvorfor slår I mig, jeg har ingen onde gjort jer?", så gik vidnet ud af porten og ville se hvorledes det var fat, i det samme kom Ole Andersens kone løbende og tog slædekæppen fra hendes mand, og dermed skiltes de fra hverandre.

- Ole Christensen i Valsølille vidnede under ed ligesom Niels Nielsen førhen har vidnet.

- Niels Pedersen og Thomas Jensen, begge i Valsølille, vidnede hver (s. 118) for sig under ed, at benævnte tid tildrog det sig imellem fornævnte Lars Olsen og Ole Andersen i Valsølille i Kiervet Rasmussens stue ligesom Niels Nielsen førhen har vidnet og forklaret, og de så at Ole Andersen

rejste sig og gik ud samme tid efter Lars Olsen, men hvad imellem dem siden skete er dem ubevidst.

- Ole Andersen var mødt efter indstævning, og nægtede ikke at han jo slog Lars Olsen samme tid et lille slag med kæppen, som han tog af Kiervets slæde, bag på hans ryg, fordi han slog hans søn under øret i stuen.

- Lars Olsen nægtede at han ikke havde slået hans søn, som han foregiver, og derhos tilspurgte fornævnte vidner om de så at han slog Ole Andersens søn eller gjorde ham nogen fortræd? Hertil svarede samtlige vidner, at de ikke så at Lars Olsen slog Ole Andersens søn eller gjorde ham nogen fortræd i nogen måde.

- Lars Olsen satte udi rette og formente, at såsom Ole Andersen har slået og overfaldet ham uden nogen given årsag, om han da derfor ikke pligtig er og bør at lide efter loven, og derforuden at betale sagens anvendte bekostning, og begære dom.

- Ole Andersen begærede at denne sag måtte opstå under dom til om to uger, om han imidlertid kunne afhandle sagen i minde. Opsat 14 dage.

5. april 1698 (s. 118)

Tingmænd: Anders Nelausen, Morten Pedersen, Jep Nielsen, Frederik Jensen og Jens Nielsen i Høed; Ole Christensen og Søren Jensen i Valsøllille; og Ole Madsen i Ny Skovhus.

Den sag imellem Lars Olsen tjenende Hans Pedersen i Valsøllille contra Ole Andersen inderste hos Jacob Bødker sammesteds, angående slagsmål som Ole Andersen skal have øvet på Lars Olsen, som her i retten 1. marts sidst til dom blev indført, er imellem parterne i minde forenet, hvorfor Lars Olsen, for sin person, afstår dom i sagen, men for herskabets tiltale til Ole Andersen i denne sag har ridefogden Henrich Stehn på herskabets nådige behag efterladt ham sagen for hans (s. 119) alderdom og armods skyld på 2 sletdaler med fordreligste at betale, herved udi alt sagen uden doms afsigelse ophæves.

10. maj 1698 (s. 119)

Tingmænd: Hans Hansen og Jens Jensen af Tåstrup, Christen Dinesen af Valsøllille, Cornelius Jensen af Jystrup, Peder Mouridsen og Marquor Sørensen i Ordrup, samt Ole Madsen i Skovhuset.

M: Henrich Sten på herskabets vegne lader tillyse, at 16. maj er berammet skifte og deling efter salig Christen Lauridsen, som boede og døde udi Valsøllille, [at holdes].

- I lige måde lader han også tillyse, at 18. maj skal holdes skifte efter salig Malene Ibsdatter [el. Malene Jepsdatter], som var Mads Nielsens hustru i Egtved.

Peder Nielsen, husmand i Skee-Tåstrup, ved kaldsmænd Poul Mortensen og Niels Pedersen sammesteds, har stævnet Jørgen Mogensen i Skee-Tåstrup til dom at lide anlangende en ko, som han af Peder Nielsen har haft i leje siden Mortensdag, og nu forleden 3 dage før Valborgsdag er blevet død i marken og omkommet for forsømmelses skyld; satte udi rette og formente Jørgen Mogensen pligtig er og bør fornævnte ko til ham at betale med 8 sletdaler, og det inden 15 dage, eller efter dets forløb at lide nam; men parterne blev venligt og vel forenede med hverandre, at Jørgen Mogensen skal lade Peder Nielsen bekomme nu i denne bygsæd tvende gode skæpper bygsæd (s. 120) i lovlig god jord, og dem selv dyrke forsvarligt, men

Peder Nielsen selv at lade sæde kornet til og kornet (med for...es?) uden nogen påanke at føre hjem til sig selv, hvilket og ridefogden mester Henrich Sten på herskabets vegne og gode behag samtygte, hvorefter de hav hverandre hænder på på begge sider var vel tilfredse og fornøjede.

Var mødt for retten en fattig kone af Valsøllille, navnlig Mette Hansdatter, som sig vemodeligt beklagede at have fire stakkels små faderløse børn at forsørge, hvoriblandt den ældste af dem, navnlig Margrethe Andersdatter, har nu på andet års tid været svag og sengeliggende og meget rad og elendig på alt sit legeme, så hun ikke kan røre nogen lem derpå uden den venstre arm, og hun stakkels kone intet har råd eller middel i nogen måde at ernære hende eller de andre små faderløse børn, medmindre Guds børn af kristen medlidenhed vil forhjælpe hende og dem med nogen ringe almisse i Jesu navn, og at dette hendes foregivende desværre således i sandhed befindes, fremstillede hun tvende dannemænd, navnlig Jørgen Villadsen og Ole Jensen, begge af Valsøllille, som hver for sig, uden givet kald og varsel, vidnede ved ed og oprakte fingre efter loven, sandfærdigt at være desværre ligesom fornævnte børns moder Mette Hansdatter her for retten har angivet og foredraget, og hun er så fattig og arm, at hun intet har, enten til sig selv eller denne hendes elendige datter og de andre hendes børn med at forsørge, ej heller kan hun selv komme ud af huset fra bemeldte hendes sengeliggende datter, og ydermere fremlagde ermeldte Mette Hansdatter den hæderlige og vellærde mand Hr. Jacob Olsens, sognepræst for Valsøllille og Jystrups menigheder, hans skriftlige attest, som i alle måder stadfæster hendes foregivende. Forskrevne to dannemænd videre var efter begærende Mette Hansdatter tingsvidne, godtfolk om hjælp dermed at besøge, hvilket hende og det nådige herskabs fuldmægtig på Skjoldenæsholm M: Henrich Stehn hans konsens i henseende til hendes armod og elendige tilstand blev stedt.

17. maj 1698 (s. 120-121)

Tingmænd: Jens Pedersen, Cornelius Jensen, Poul Madsen, Jens Hansen, Nelaus Marquorsen, Ole Marquorsen og Erik Jensen; alle af Jystrup.

På herskabets bonde Jens Larsen i Valsømagle hans vegne var mødt Henrich Stehn med kaldsmænd Anders Nielsen og Cornelius Pedersen, begge af Valsømagle, som har stævnet Anders Olsen, tjenestekarl hos Jacob Nielsen i Valsømagle, imod vidner at påhøre og spørgsmål at svare, angående skældsord som han skal have haft til fornævnte Jens Larsen af Valsømagle næstforleden Valborgmisse. Efterskrevne er stævnet til at vidne: Jens Nielsen, Ole Nielsen og Adser Poulsen, alle af Valsømagle.

- Nok ved andre kaldsmænd Mads Andersen på Skjoldenæsholm og Lars Nielsen i Valsøllille er stævnet Lars Jensen i Valsømagle og hans tjenestekarl Lars Jensen, også for at vidne.

- Først fremstod Jens Nielsen af Valsømagle, som vidnede under ed, at sidste Valborgsdag om eftermiddagen, da Valsømagle bymænd havde gået med gærder, var de siden forsamlede i vidnets stue og drak en fjerding øl sammen, imidlertid faldt der nogle ord imellem fornævnte Anders Olsen, tjenestekarl hos Jacob Nielsen, og bemeldte Jens Larsen, og de skændtes og bandede af hinanden, men vidnet kan ikke erindre hvad ord de havde sammen. Henrich Stehn tilspurgte vidnet hvad ord de havde sammen da de skændtes og bandede, så og hvad der var årsag til samme skældsord, som han forklarer, eftersom det er sket i hans egen stue, og derfor des bedre må vide hvad der er faldet imellem dem? Herpå ville vidnet ikke give

anden forklaring end som førhen er indført, (s. 122) ej heller ville give nogen forklaring til årsagen hvorfor de skændtes og bandede.

- Laurids Jensen vidnede, at da de havde gået med gærder var han tilligemed en del hans naboer og unge karle inde i Jens Nielsens stue der sammesteds, da hørte han at Jacob Nielsens tjenestekarl Anders Olsen havde ord til Jens Larsen i Valsømagle angående pløjning, som han havde forrettet på hans madfaders vegne, på Peder Jørgensens gårds jord, som Jens Larsen nu har i brug og fæste, og Anders Olsen sagde samme tid til Jens Larsen, at han havde oppløjet og sået på samme gårds jord, som en ærlig karl, men Jens Larsen havde høstet samme sæd som en skælm. Videre ord hørte han ikke at de havde sammen, som de i det samme skiltes ad og gik hver til sit.

- Niels Hansen af fornævnte Valsømagle vidnede, at foromvundne tid hørte han i Jens Nielsens stue, da han kom derind og de andre havde drukket øllet, at fornævnte Jens Larsen sagde til Jacob Nielsens tjenestekarl Anders Olsen, at han havde pløjet og sået hans jord som en skælm, hvortil Anders Hansen svarede at han havde pløjet og sået hans jord som en ærlig karl, men Jens Larsen havde høstet den som en skælm, og vidnet forklarer videre at han ikke hørte samme klammeris første begyndelse, ej heller ved hvo af dem dertil gav årsag, såsom han ikke kom i deres selskab dørend i det samme de skiltes ad.

- Uden kald og varsel fremstod Ole Pedersen af Valsømagle, som vidnede at fornævnte tid, som omvundet er, hørte han som han havde været ude i gården og kom ind igen i Jens Nielsens stue imod de havde drukket øllet og der hørte at de havde ord tilsammen, nemlig Anders Olsen og Jens Larsen, om fornævnte pløjning og høst, og videre hørte han at de skældte hverandre for skælme, men hvem der først skældte eller gav årsag til sammen skælden ved han ikke, og i det samme det passerede skiltes de ad.

- Henrich Stehn tilspirgte Anders Olsen, som nu her for retten i egen person er mødt, om han med en god samvittighed kan nægte jo at have skældt Jens Larsen foromvundne tid for en skælm? Hertil svarede han og ikke kunne nægte jo at have skældt ham for en skælm, men Jens Larsen har i lige måde også skældt ham. Ellers foregiver (s. 123) Anders Olsen at han intet ved noget at beskyldte Jens Larsen i nogen usømmelige måder, andet end det som en ærlig mand vel egner og anstår, og har de haft disse ord tilsammen i deres drukkenskab, og derfor beder gerne der højnådige herskab om forladelse.

- Henrich Sten beråbte sig på de udeblevne vidner at føre til næste tingdag, med begæring birkefogden ville forelægge dem som svarer under birket her til samme tid at møde under tilbørlig straf efter loven.

- Lars Jensen tjenestekarl blev forelagt til næste uge at møde her i retten, sin sandhed at aflægge, under påfølgende ulempe efter loven.

24. maj 1698 (s. 123)

Tingmænd: Anders Nelausen, Jep Nielsen og Frederik Jensen i Høed; Ole Pedersen i Atterup; Christen Christensen og Offer Nielsen i Jystrup; Ole Madsen og Anders Jensen i Skovhus.

M: Henrich Stehn mødte for retten, og udi den sag opsat fra sidste uge fremæskede det sidste gang udeblevne og til i dag forelagte vidne Laurids Jensen, tjenestekarl hos Lars Jensen i Valsømagle, som nu efter forelæggelse mødte, og efter at være blevet taget i ed vidnede, at sidste Valborgsdag imod aften, da Valsømagle bymænd havde gået gærdegang og var siden forsamlede inde til Jens Nielsens i Valsømagle, og der drak en fjerding øl, da kom han ind i Jens Nielsens stue imod at de havde drukket

op, og da hørte han at Jacob Nielsens karl Anders Olsen sagde til Jens Lauridsen i Valsømagle, at han, nemlig Anders Olsen, havde pløket og sået som en bra karl, mens Jens Larsen havde høstet som en skælm, og efter at disse ord var talt gik vidnet ud igen af Jens Nielsens hus og hjem til hans madfaders, og ellers på spørgsmål svarede vidnet ikke at være noget vider ebevidst i denne sag.

- Herefter, såvel som hvad sidste uge passerede, begærede M: Henrich tingsvidne beskrevet.

På (s. 124) herskabets vegne var mødt M: henrich Sten med kaldsmænd Mads Andersen på Skjoldenæsholm og Lars Nielsen i Valsølille, som har stævnet Jacob Nielsen, rytterbonde i Valsømagle, imod vidner at påhøre og soørgsmål at svare, angående hvor meget korn og havre han har sået næstforleden år 1697 på en det nådige herskabs bonde Peder Jørgensen i Valsømagle hans da iboende gårds grund, som Jens Larsen nu beboer, og af samme sæd hans frøgæld ham blev tilstået at skulle måtte nyde, eftersom samme sæds afgrøde blev indhøstet til ermeldte Jens Lauridsens nu iboende gård.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne: Peder Jørgensen i Valsømagle, Thomas Jensen i Valsølille, Ole Pedersen i Valsømagle og Anders Hansen tjenestekarl sammesteds.

- Først fremstod Peder Jørgensen af Valsømagle, som vidnede at næstforleden forår 1697 byttede han en hoppe bort til fornævnte Jacob Nielsen i Valsømagle og bekom en hest igen, hvortil vidnet skulle give ham til bytte en tønne havresæd og to skæpper bygsæd, som Jacob Nielsen også selv lod pløje og så i vidnets gårds jord, dog ej med herskabets vilje eller ridefogdens videnskab, og som vidnet kom fra samme sin iboende gård samme år i høstens tid, da blev fornævnte Jens Larsen sat til gården igen, hvor han og efter ridefogdens befaling høstede fornævnte sæds afgrøde, med andet som var sået til gården samme år, hjem til gården, men som Jacob Nielsen begærede af ridefogden og derhos påstod at ville have samme hans sæds afgrøde hjem til hans egen gård, såsom den ham var tilladt af vidnet til hestebytte som før er meldt, undskyldte ridefogden sig derudi ikke at turde tillade at føre samme sæds afgrøde fra boligen, såsom det var sået uden herskabets minde, dog på det Jacob Nielsen ikke skulle lide skade på hans sædekorn befalede ridefogden Jens Larsen, som fik gården igen, at så snart han fik tærsket skulle han levere Jacob Nielsen sit sædekorn igen. Vidnet ved også at Jens Larsen lod indføre i Jacob Nielsens hus en tønne havre af samme (s. 125) sædekorn, som og stod der nogle dage i Jacob Nielsens stue i tvende af Jens Larsens sække, og da Jens Larsen viste sin tjenestekarl Anders Hansen hen til Jacob Nielsens for at hente de tomme sække igen og derhos på Jens Larsens vegne skulle sige til Jacob, at så snart han fik de tomme sække igen skulle han bekomme bygget han skulle have, men karlen kom tilbage igen med en anden karl der af byen med samme to sække havre, og berettede for Jens Larsen at Jacob Nielsens hustru ikke ville have samme havre og det tilbudte korn, medmindre hun kunne få hele sin frøgæld igen, af hvad de havde sået på samme gårds grund det år, hvortil Jens Larsen svarede sin karl, at dersom Jacob Nielsens hustru ikke ville beholde samme korn, da ville han nok have det selv. Videre forklarer vidnet, at Jacob Nielsen ydermere havde sået samme år på hans gårds grund en tønne havre, som vidnet havde lejet ham jord til, og en skæppe byg til villighed for penge han var ham skyldig, hvilket og herskabet og fuldmægtigen var uvidende, samme sæds afgrøde blev og indført på Jens Larsens bolig, men ridefogden ville ikke tilstå Jacob Nielsen nogen

frøgæld deraf, såsom han ikke til herskabets tjeneste derfor havde gjort noget vederlag.

- På Henrich Stehns spørgsmål svarede vidnet, at fornævnte Jacob Nielsens sæd, som blev indhøstet til Jens Larsens gård, forblev der på boligen, Jens Larsen, tilligemed anden sæd og andet boligen tilhørende, leveret til gårdens nytte og brug, og ikke til andet anvendt. Endnu på Henrich Stehns spørgsmål svarede vidnet, at Jacob Nielsen har nogle år tilforn haft sæd på hans gårds grund af byg og havre, hvilket herskabet eller hans fuldmægtig ikke har været vidende.

- Dernæst at vidne fremstod Anders Hansen, ermeldte Jens Larsens tjenestekarl, som vidnede at Jacob Nielsen af Valsømagle havde forleden år noget byg og havresæd på Peder Jørgensens gårds grund, men hvor meget det var ved han ikke, men samme sæd blev indhøstet til Jens Larsens gård. Han er også vidende at hans madfader ved (??) lod age en tønne havre i to sække hen til Jacob Nielsen, og hans hustru tog derimod og sagde, at den kunne stå der nogle dage indtil hun kunne få noget (s. 126) mere. Nogle dage derefter blev han henskikket at skulle hente sækkene igen, og derhos lod hende vide at så snart han kom hjem med sækkene skulle hun få 3 skp. byg af samme frøgæld, hvortil hun svarede, at hun ville ikke have havren eller bygget uden hun kunne få frøgælden altsammen af det hun havde sået, og sagde han skulle tage havren hjem igen, "hun kunne vel få sin føde den foruden". Så tog vidnet den ene sæk, og en karl der i byen navnlig Hans Henriksen den anden sæk med havre og bar dem hjem til Jens Larsen, og Jens Larsen sagde "vil hun ikke tage imod kornet, så vil jeg nok selv beholde det!"

- Endnu at vidne fremstod Thomas Jensen af Valsøllille og Ole Pedersen af Valsømagle, som hver for sig vidnede, at næstforleden år først i kornhøsten blev Peder Jørgensen af Valsømagle sat fra sin gård, og Jens Larsen sat til den igen, og de som vurderingsmænd var der overværende. Da hørte de samme tid at Jacob Nielsen af Valsømagle begærede af ridefogden henrich Stehn at han måtte høste og hjemføre hvad han havde sået der på grunden samme år, og sagde at en del deraf havde han sået til hestebytte, hvortil ridefogden svarede ham, at han det ikke kunne tillade, men det skulle indhøstes til Jens Larsens gård. Omsider tillod ridefogden ham sin frøgæld igen af hvad han havde sået til hestebytte, og befalede Jens Larsen at så snart han fik høstet skulle han levere ham samme frøgæld, og derhos forbød Jens Larsen at han ikke skulle lade Jacob Nielsen høste noget af samme sæd eller levere ham videre frøgæld end meldt er. De har vel også hørt sige, at Jens Larsen har ladet opføre til Jacob Nielsens en tønne havre af samme frøgæld, men han måtte hente den hjem igen. Videre er dem bevidst, at alt sæden som var sået til [går]den både af Peder Jørgensen og Jacob Nielsen blev indført på Jens Larsens gårds grund, og derfor bleven (...?) til gårdens nytte og fremtarv, og ikke til andet anvendt.

- Jacob Nielsen af Valsømagle blev ofte gange påråbt, om han eller nogen på hans vegne imod disse vidner, som ført er, havde noget at svare, men ingen fremstillede sig; hvorefter M: Henrich begærede tingsviden beskrevet.

(s. 126) Hans Hansen af Ringsted, på Sr. Jacob Sams, borger og indvåner sammesteds, hans vegne, med kaldsmænd Rasmus Larsen af Høed og Ole Jensen af Valsøllille, har stævnet Peder Mortensen, sædedegn til Valsøllille og Jystrups sogne, til dom at lide for 4 sldlr. 1 mk. 8 7 sk., som han ham for adskillige købmandsvarer skyldig er, som han tid efter anden hos Jacob Sams bekommet har. Satte udi rette og forment Peder Mortensen

Degn pligtig er og bør fornævnte fordring med anvendte bekostning at betale inden 15 dage, eller efter dets forløb at lide nam (etc.)
- Peder Mortensen Degn mødte ikke; skal møde næste tingdag.

Jens Jensen af Skee-Tåstrup, med kaldsmænd Peder Thomassen og Rasmus Andersen, begge af Allindelille, har stævnet Knud Jensen af Skee-Tåstrup til vidnesbyrd at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide angående skældsord han skal have øved og brugt imod fornævnte Jens Jensen.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne: samtlige Skee-Tåstrups bomænd, husmænd og indsiddere med deres hustruer samt tjenestekarle og -piger.

- Først fremstod Jens Jensens tjenestekarl Niels Pedersen, som vidnede at forleden lørdags om morgenen, noget efter solens opgang, da kom Knud Jensen til ham op hans madfaders ager, og spurgte ham ad hvem der havde slynget de sten i renden imellem samme ager og Knuds ager, hvortil vidnet svarede "det gjorde min madfader Jens Jensen". Da sagde Knud Jensen "det haver han gjort som en skælm!".

- Lars Jensen, tjenestekarl hos Jørgen Mogensen (s. 128) vidnede at fornævnte dag og tid kom Knud Jensen fra Jens Jensens karl og ned i marken til ham og hans madfader, og sagde for dem, at Jens Jensen havde pløjet af ham og kastet sten i renden, "jeg skal gå ned og søle ham i mosen, han skal få en ulykke", gik så ned til Jens Jensen, som han gik og såede på en ager, og som han kom til ham havde de ord sammen, som han ikke alt kunne høre, og siden sagde Jens Jensen til ham at han havde pløjet ret, og dersom han havde pløjet videre kunne han tage det igen med ploven, hvortil Knud svarede at han har "gjort ret som en skælm som han altid havde gjort". Da sagde Jens Jensen til Knud "vedst du noget med mig eller mine?", hvortil Knud svarede "nej", og derhos spurgte Knud Jens Jensen igen om han vidste noget med ham eller hans, hvortil Jens Jensen svarede også "nej".

- Jørgen Mogensen vidnede, at foromvundne tid kom Knud Jensen til ham i marken og klagede sig at Jens Jensen havde pløjet af hans ager og kastet sten i renden, og sagde derhos at han skulle "gå ned til Jens Jensen og søle ham i mosen, han skulle få en ulykke" fordi han gjorde ham uret og pløjede af hans ager, og gik så hen til Jens Jensen, men hvad ord de havde først tilsammen kunne han ikke høre, men omsider hørte at Knud bad Jens Jensen han ville følge med ham hen til ageren, men Jens Jensen svarede at han "ville ikke være hans dreng, han ville passe på sin sæd".

- Hans Hansens tjenestepige Maren Olesdatter vidnede, at fornævnte tid gik hun og harvede på en ager der næst op til, som Jens Jensen såede, og Knud Jensen kom imidlertid til Jens Jensen og sagde til ham, at han havde pløjet af hans ager og kastet sten i renden og han "havde gjort som en skælm, og den var han og [...] blev han så længe han levede", og Jens Jensen bad hende drages til minde.

- Efter at dette således var passeret blev parterne efter godtfolks tilskyndelse om denne sag således i minde forenede, at Knud Jensen nu her for retten bekendte sin forseelse og bad Jens Jensen om forladelse for hvad usømmelige ord han i hans ubesindige (s. 129) hastighed efter vidnernes forklaring har talt, anlovede derhos at sligt efterdags ikke mere skal ske, derhos erklærer også Jens Jensen at han intet ved andet mod ham i nogen måder end det som en ærlig mand vil egner og anstår, med denne erklæring var Jens Jensen denne sinde fornøjet, dog om Knud Jensen herefter således imod ham skulle forse, da sig forbeholden denne sag videre at påtale, hvorpå de gjorde hverandre håndsrækning og lovede herefter at være hverandres gode venner, hvorpå de gjorde hverandre håndsrækning, og Knud Jensen anlovede at betale til Jens Jensen for

sagens omkostning 1 rdl, hvorefter Jens Jensen begærede tingsvidne bskrevet.

31. maj 1698 (s. 129)

Tingmænd: Ole Pedersen, Knud Hansen, Peder Jørgensen og Cornelius Pedersen af Valsømagle; samt Poul Christensen, Hans Pedersen, Søren Jensen og Jørgen Villadsen af Valsølille.

Peder Mortensen Degn af Valsølille var efter forelæggelse mødt og anhørte den sidste uge over ham indførte fordring af Jacob Sams i Ringsted, nemlig 4 sldl. 1 mk. 7 sk., han ham for købmandsvarer skal være skyldig, hvilken fordring Peder Mortensen tilstod at være Jacob Sams skyldig, og anlovede straks efter førstkommende pinse at kontentere ham med rede penge.

- Hans Hansen, på Jacob Sams vegne, kunne ikke være fornøjet med dette tilbud medmindre rede penge straks fulgtes, derfor skød sig til sin forrige irettesættelse og æskede endelig dom.

- Da blev herpå således for ret kendt og afsagt: eftersom Jacob Sams, borger af Ringsted, sidste uge lod søge og tiltale Peder Morgensen Degn i Valsølille til dom at lide for 4 sldl. 1 mk. 7 sk., som han ham for købmandsvarer skyldig skal være, hvilken fordring ermeldte Peder Mortensen Degn sig her i retten har tilbundet og vedstået at være skyldig, hvorfor han og tilfindes samme fordrende og tilstående krav at betale til ermeldte Jacob Sams med billig forårsagede omkostning inden 15 dage, eller efter dets forløb at være nams execution undergivet efter loven.

(s. 130) På herskabets vegne mødte Henrich Stehn med kaldsmænd Lars Pedersen i Valsølille og Lars Jensen i Høed, som har stævnet M: Johan Julius Kramer, boende i Næbs Mølle, imod vidner at påhøre og spørgsmål at svare angående hvad træ og andet som i bemeldte mølles vænge og tilliggende grund er hugget fra rode.

- Nok er af samme kaldsmænd stævnet for at vidne og til spørgsmål at svare: Peder Pedersen Jyde, Mads Jensen, Ole Marquorsen, Cornelis Jensen, Nelaus Marquorsen, Jep Nielsen og Jens Pedersen, alle i Jystrup; Jens Sørensen i Jystrup Mølle og hans karl Hans; Morten Pedersen, Poul Madsen, Hans Andersen, Frederik Jensen, Jens Tuesen, Laurids Andersen og Rasmus N. i Høed; samt Jørgen Hansen i Vievadshus.

- Desuden er stævnet efterskrevne to mænd, som samme skade har synet og besigtiget, navnlig Anders Nelaus og Jep Nielsen i Høed.

- Henrich Stehn forlangte ej videre denne sinde end at kald og varsel måtte stå for gyldig til næste uge, og vidnerne da at tages til forhør, om i fald denne sag ikke imidlertid hos det nådige herskab bliver afhandlet.

- Frederik Hansen i Ågerup var mødt på fornævnte M: Hohans vegne, og tilstod dette kald og varsel at blive ved sin fulde kraft til næste tingdag, og vidnerne blev af dommeren forelagt deres sandhed til den tid at vidne.

7. juni 1698 (s. 130)

Cornelius Jensen i Jystrup tilforordnet af ridefogden M: Henrich Sten på Skjoldenæsholm at betjene retten på birketinget udi birkefogdens lovlige forfald og absens.

Tingmænd: Kiervet Rasmussen, Mads Andersen, Hans Smed og Hans Andersen af Valsølille; Hans Jensen, Offer Nielsen, Peder Sørensen og Poul Madsen af Jystrup.

M: Henrich Stehn var mødt angående den sag contra Johan Julius i Næbs Mølle opsat fra sidste uge (s. 131) angående skovhug, som til i dag med vidners førelse skulle have anstand, og på det nådige herskabs vegne ophævede sagen, efter det nådige herskabs vilje og befaling, som af en missiv under hofmesterens hånd, den post angående, blev oplæst, af dato 4. juni 1698, som tilholder M: Johan herefter intet, af hvad det end være kan, at hugge eller lade hugge på nogen steder udi herskabets skove eller enemærker, uden derom expresse meddelte ordre, såfremt han ikke for forseelsen selv vil stå til rette som vedbør, og dermed sagen ophæves.

15. juni 1698 (s. 131)

Tinget holdt om onsdagen eftersom 14. juni var 3. pinsedag.

Tingmænd: Ole Olsen og Peder Madsen af Ordrup, Søren Jensen, Christen Dinesen, Mads Andersen, Laurids Pedersen, Kiervet Rasmussen og Peder Madsen af Valsølille.

På herskabets vegne fremstillede ridefogden Henrich Stehn to kaldsmænd Poul Nielsen og Peder Mouridsen, begge af Ordrup, som har stævnet en person, navnlig Hans Eriksen Skrædder, ungkarl, tilforn værende hos sin svoger Peder Mortensen i Ordrup på Skjoldenæsholms gods, men nu fængslet og anholdt på Skjoldenæsholm, for formenende manddrab han skal have begået på Ole Olsens tjenestekarl i Ordrup Niels Christensen, hvilket skal være sket i Skee-Tåstrup om morgenen efter sidste Kristi Himmelfartsdag i dagningen, imod vidner at påhøre, spørgsmål at svare til og endelig dom derfor til straf efter loven at lide.

- Desuden har samme kaldsmænd stævnet Tue Jensens tjenestekarl i Ordrup ved navn Jep Mortensen, også imod vidner at høre, spørgsmål at svare og dom at lide angående at han skulle have været hos da drabet er sket, og menes han dertil skulle have givet årsag med hans onde råd og tilskyndelse.

- Så er også efterskrevne i (s. 132) denne drabssag stævnet for at vidne: Jørgen Mogensen, hans tjenestekarl Lars Jensen og tjenestepige Valborg Jensdatter, Søren Jensen husmand og hustru Anne, Hans Hansen og hustru Sidsel samt tjenestekarl Mogens Pedersen, denne karls hustru Bodil, Jørgen Brun husmand og hustru Sidsel, Knud Jensen og hustru Karen samt tjenestekarl Poul Mortensen, denne karls hustru Kirsten, Jens Jensen med hustru Lucie og tjenestefolk Niels Pedersen, Sidsel og Gyde, samt endelig Peder Skåning ("Peder Schoning") husmand og hustru Kirsten, alle i Skee-Tåstrup.

- Hvor da Henrich Stehn lod her for retten ledig og løs fremstille formeldte anholdte person Hans Eriksen Skrædder, som efter formaning om ret og sandfærdig bekendelse at gøre, gjorde efterskrevne sin bekendelse om denne sag således: at nu sidst forleden Kristi Himmelfartsdag var han hos Jørgen Mogensens i Skee-Tåstrup og arbejde, da holdtes der samme dag sommergilde hos Jens Jensen sammesteds, og Jørgen Mogensens tjenestekarl Lars Jensen bad ham gå med sig til samme gilde. Så fulgtes han også med ham og Hans Hansens karl derhen om eftermiddagen ved midaftenstid klokken omtrent 4, og straks derefter bad nogen af karlene ham om han ville gå ned til Knud Jensens der i byen og hente hans karl Poul op til dem, hvilket han også gjorde, og da han kom til Knud Jensens var hans

tjenestekarl Poul Mortensens broder Jep Mortensen, som tjener Tue Jensen i Ordrup, kommet til hans broder tilligemed Ole Olsens tjenestekarl Niels Christensen af Ordrup. Så fulgtes Knud Jensens tjenestekarl Poul med ham til gildet, og Poul bad sin broder, ermeldte Jep Mortensen, at han skulle gå med til gildet og drikke i stedet for hans kone, men Niels Christensen talte han ikke med, alene han så ham i Knud Jensens køkken, og om aftenen i mørkningen kom bemeldte Ole Olsens tjenestekarl Niels Christensen [...g]ildet til dem af sig selv, såsom han ikke ved at nogen [...] bud efter ham, og som de "nøylig" var samlede i gildet og havde alene drukket 3-4 kander øl tilsammen, hvilket var førend Niels Christensen kom til dem begyndte fornævnte Jep Mortensen at true og undsige ham, og sagde til Hans Eriksen: "de siger du var med at slå mig og drage mig i håret i Tues gård i Ordrup, du skalt få en ulykke derfor!", hvilket (s. 133) han ofte gange sagde til ham. Dertil svarede Hans Eriksen ham, at han ikke havde gjort ham nogen uret, men at han alene hjalp til med at skille dem ad /: såsom Hans Eriksen forklarer at ermeldte Jep Mortensen og Hans Eriksens halvbroder Henrik Andersen, som tjener hans svoger Peder Mortensen i Ordrup, droges tilsammen i håret i Tue Jensens gård i Ordrup den anden søndag næst før Kristi Himmelfartsdag, hvor han da hjalp at skille dem ad. :/ Så gik Hans Eriksen fra bordet, som han sad ved, og ud på gulvet, i mening han ville gå fra dem, og Jens Jensens hustru Lucie sagde til ham "det er bedst I går fra dem, thi Jeppe vil endelig klammes med Eder". Så gik han også ud i Jens Jensens gård, i mening at ville gå bort. Da kom Jepes broder Poul Mortensen ud i gården til ham og sagde, at han skulle betale sit øl før han gik, han skulle ikke gå bort "som en hundsvot", hvortil Hans Eriksen svarede, at han havde ikke drukket ret meget endnu, tog så 4 skilling op og ville give Poul for samme øl han havde drukket, men Poul ville ikke tage dem, men tog ham ved armen og bad ham gå ind igen i stuen, og sagde "der skulle ingen klammeri ske", og som han nu igen havde sat sig ved bordet hos de andre begyndte Jeppe Mortensen atter igen at tale om det forrige. Straks derefter kom fornævnte Niels Christensen ind til dem og i deres selskab begyndte at drikke med dem, men han ikke talte noget ondt til Hans Eriksen derinde, og som de tilsammen havde drukket øllet som han blev budt ind på, som var en fjerding øl, begyndte de at skilles ad og gik bort, undtagen han, fornævnte Jep Mortensen, Niels Christensen og Marquor Sørensen af Ordrup, som også var kommet til dem, som igen blev siddende ved bordet i Jens Jensens stue, og Knud Jensens tjenestekarl, fornævnte Poul Mortensen, førend han gik bort, gik stiltiende til ham og slog ham under øret så hans hue faldt af ham han på bordet, og han spurgte ham "hvorfor gjorde du det?", hvortil han tav stille og gik ud af døren, men Hans Eriksen blev stille siddende ved bordet, for han befrygtede sig at de skulle falde på ham og slå ham. Noget derefter gik Jep Mortensen, Niels Christensen og Marquor Sørensen ud i gården og Hans Eriksen blev efter Jens Jensens hustrus advarsel siddende i stuen, at han ikke skulle komme i klammeri med dem i gården, og imidlertid kom Jørgen Mogensens tjenestekarl Laurids Jensen ind (s. 134) i Jens Jensens forstue og talte til ham, og sagde "broder, kom hjem med mig", hvortil han svarede "ja, og havde du ikke kommet nu til mig, så havde jeg blevet her i nat". Så fulgtes de ad ud af Jens Jensens tofteport og hen til Jørgen Mogensens gård mens de gik og sang. I det samme kom Jep Mortensen og Niels Christensen efter dem ved Jørgen Mogensens gård og råbte efter dem, og Jeppe sagde "er det os i hujer eller råber efter, djævlens skal abstinere Jer!", og havde han samme tid en økse i hånden. Så undløb Hans Eriksen og Laurids Jensen ind i Jørgen Mogensens gård; Hans Eriksen løb ind i humlehaven og skyndte sig ind i nogen nælder mens Lars Jensen også løb i

skjul, og imidlertid han lå der hørte han at Jeppe talte med Jørgen Mogensen inde i gården, og han imidlertid truede og undsagde ham, hvorover Hans Eriksen blev bange og ikke turde blive i nældeerne som han lå i, men løb hen i humlen for bedre at ville skjule sig. I det samme kom Jeppe ind af haveloven og blev ham var, løb hen til ham og sagde "gjorde jeg nu din ret, da skulle jeg slå din pande i stykker, fordi I hujer efter os!", hvortil Hans Eriksen svarede, at han kunne slå ham ihjel om han ville, han havde ingen onde gjort, og Jeppe sagde ydermere "du skal herud, du skal få en ulykke" og drev ham så foran sig ud af haven igennem Jørgen Mogensens gård ud af hans tofteport, ud på toften hvor Niels Christensen stod, og Niels sagde da først til ham "hujer du efter os? Da skal du få en ulykke!", hvortil Hans Eriksens svarede "nej", han "hujede ikke efter dem", og bad for sig at de ikke ville gøre ham noget ondt, de kunne slå ham ihjel om de ville og gøre hvad de ville, han havde ingen onde gjort dem, og Jeppe svarede og sagde til ham "ja, vi skal slå dig så du skal få en ulykke inden vi slipper dig!", hvortil Hans Eriksen svarede ham "I skal slå næse i røv, her er fred i landet!", hvortil både Jeppe Mortensen og Niels Christensen svarede "ej, skal du!". I det gik så begge til ham og sagde til ham "da skal du få en ulykke", og Hans Eriksen bad dem at skulle ikke begge gå til ham, og sagde til Jeppe "kommer du, så hugger du mig ihjel!", såsom Jeppe holdt øksen ud for sig i sin hånd, men sagde til Niels Christensen "det er nok du kommer", for han havde kun en kæp i sin hånd, og tænkte han skulle være blevet barmhjertig, og da sagde Niels Christensen "her er jeg, du hund!", og Hans Eriksen havde kun sin bare skjorte på sig på overkroppen, og Niels Christensen slog ham først et slag med kæppen over (s. 135) hans ryg, tog så fat på ham så hans skjorte gik fra limningen ved halsen, slog ham så med det samme til jorden, og som han igen ville rejse sig stødte Niels Christensen ham nogle gange igen til jorden med sine fødder og slog ham mange slag over hans ryg og arme med kæppen så det gjorde meget ondt, såsom han ikke havde andet på det sted han blev slået end hans bare skjorte. I det samme begyndte Hans Eriksen at tage til sin lomme efter sin kniv, såsom han intet andet havde på den tid at forsvare sig med, hvilket Niels Christensen blev var, og sagde "tager du til kniv, da haver jeg også kniv!". Så blev Niels Christensen atter ved med at slå ham med sin kæp. Så kom Hans Eriksen op i det samme og drog sin kniv ud og holdt den foran sig imod Niels Christensen, i mening at han dermed ville værge sig for hans mange slag, og ikke i den mening eller tanke at dermed ville såre, langt mindre at han ville ombringe ham dermed, og har Niels Christensen udi sin hastighed muligt selv været årsag herudi og løbet kniven i sig, hvilket Hans Eriksen nu forklarer at han med en god samvittighed kan bestå for Gud og den kristne øvrighed at han ikke vidste, at Niels Christensen havde fået nogen skade af hans kniv, førend fornævnte Skee-Tåstrups bymænd kom om morgenen ind til ham i Jørgen Mogensens kammer, hvor han gik ind og lagde sig hos hans tjenestekarl i hans seng og sagde ham det, og dermed tog fat på ham og assisterede ham, men som han nu som før er meldt stod og "bøtte" for sig med kniven holdt Niels Christensen op med at slå ham i det samme med kæppen, og så skiltes de ad, og idet de skiltes ad hørte han at Niels sagde til Jeppe "kom og lad os gå", men han hørte ikke nogen flere ord af Niels Christensen den tid. Imidlertid dette skete stod Jep Mortensen stille og så derpå og ville ikke hjælpe eller styre til rette.

- Dernæst fremstillede Henrich Stehn nu indstævnedede og tilstedeværende vidner, og efter at de var blevet taget i ed fremstod først Jørgen Mogensen af Skee-Tåstrup, som vidnede at morgenen efter sidste Kristi Himmelfartsdag i dagningen (s. 136) hørte han, som han lå i sin seng, at

der kom to gående udenfor hans gård på toften, som snakkede til hverandre, og den ene af dem, som han kendte på målet, var denne nu anholdte Hans Eriksen Skrædder, som gik og sang for sig, og undertiden råbte "hej", men han hørte ikke at han hujede eller navngav nogen. I det samme blev de to stille, og han hørte ikke mere til dem. Straks derefter kom der en rendende ind i hans gård så det dunrede under ham som han lå i hans seng. Så rejste Jørgen Mogensen sig hurtigt op i sin seng og lukkede vinduerne op, som var over sengen ud til gården, og så ud i gården. Så kom Tue Jensens karl Jep Mortensen af Ordrup hurtigt hen til ham ved vinduet fra gårddøren hvor han stod og spurgte ham ad hvor hans karle var, der løb og råbte efter dem, hvortil han svarede at han ikke vidste hvor de var. Så spurgte han atter om de ikke var inde i hans huse, hvortil Jørgen Mogensen svarede at han ikke vidste hvor de var og bad ham om at gå af hans gård, "han havde der intet at bestille", og ud på toften hvor han sidst hørte dem snakke. Så sagde Jeppe igen at han skulle have "ledt dem op hvor de var at finde, enten de var ude eller inde, så de skulle få en ulykke". I det samme løb Jeppe ind i vidnets have, og vidnet blev liggende i sin seng af frygt. Straks derefter hørte han ved den anden side af stuen, ude i hans have, at fornævnte Jeppe og Hans Eriksen Skrædder var der sammen, men hvad Jeppe først sagde til Hans Skrædder hørte han ikke, men han hørte at Hans Skrædder svarede ham, at "de havde intet at være uvenner om, de have ingen klammeri haft i aften". Så hørte vidnet at de begge kom ud af haven gennem gården og forbi vinduerne som han åbnede, og alt brugte munden, men han hørte ikke hvad de imidlertid sagde. Så kom de hen til hans tofteport, men om de var indenfor tofteporten eller udenfor ved han ikke, og han hørte at der faldt ord imellem dem som var der, men hvad ord det var, eller hvor mange de var tilsammen, ved han ikke, andet end han hørte fornævnte Hans Skrædder (s. 137), som han kendte på målet og fordi han talte højere end de andre, sagde "vil I slå mig ihjel, så slå mig ihjel i Jesu navn". Noget derefter hørte han at Hans Skrædder sagde "ja, i skal slå næse i røv", og derhos hørte han Hans Skrædder sagde "bliv du borte og lad Niels komme hid", men hvem han sagde det til ved han ikke, og det var først da at han vidste, at der var flere end Jeppe og Hans Skrædder, og efter at disse sidste ord var talt hørte han et slag blev slået af en kæp, men hvem som fik samme slag eller hvem der slog ved han ikke, men Hans Skrædder og vidnets tjenestekarl Lars Jensen kom straks derefter igennem stuen og op i kammeret og lagde dem i deres seng. Omtrent et kvarter derefter kom bymændene og andre der af byen ind til ham og vækkede Hans Skrædder op, som da sov, og sagde til ham at han skulle have slået Niels Christensen, Ole Olsens tjenestekarl, med hans kniv så de troede at han ikke kunne leve. Dertil svarede Hans Skrædder, at dersom han havde gjort den gerning, da ville han gerne lide derfor. Så blev Hans Skrædders kniv eftersat, som han havde i lommen, og det er en lille skovkniv som vidnet nu anviste i retten, og Hans Skrædder tilstod nu at dette var hans kniv som han havde haft i sin hånd at værne sig med da Niels Christensen slog ham, hvilken kniv der var blod på, og bymændene flyede vidnet at forvare.

- På Henrich Stehns spørgsmål svarede vidnet (Jørgen Mogensen), at han ikke ved at den afdøde Niels Christensen eller den nu anholdte Hans Eriksen Skrædder nogen tid har haft nogen strid eller uenighed sammen hvoraf noget klammeri eller nogen ulykke kunne rejses, ej heller ved han om Hans Eriksen Skrædder har øvet denne gerning på Niels Christensen af frit forsæt, eller om det er sket af våde eller nødværge eller hvor han har bekommet den ulykke.

- Derefter fremstod Jørgen Mogensens tjenestepige Valborg Jensdatter, som vidnede at foromvundne tid hørte hun, som hun lå i hendes seng i hendes

madfaders stue, at Tue Jensens tjenestekarls Jep Mortensen (s. 138) kom til hendes madfader da han havde lukket vinduerne op ved hans seng og ville se hvem der var i gården, og spurgte ham hvor hans karle var, hvortil han svarede at han ikke vidste det, og derhos bad hendes madfader bemeldte Jeppe om at gå ud af hans gård, "han havde der intet at bestille", og gå ud på toften hvor han sidst havde førte dem snakke. Videre spurgte Jeppe hendes madfader ad om hans karle ikke var ikke at finde, hvortil han svarede nej og atter viste ham af sin gård. Så sagde hendes madfader "hør, jeg tror grand at jeg haver hørt Hans i haven", og i det hørte hun at Hans Skrædder bad for sig og sagde "jeg ved jeg har ingen onde gjort dig", men hvad ord Jeppe talte kunne hun ikke høre. Så kom Jeppe og Hans Skrædder sammen begge ud af haven, men om han gik villigt med eller om Jeppe tvang ham til at gå med sig ved hun ikke. Siden kom de udenfor tofteporten, og hun hørte Hans Skrædder bad den ene komme og den anden blive borte, men hun hørte ikke at han navngav nogen. Straks hørte hun et slag af en kæp, men hvem der blev slået eller hvem der slog ved hun ikke. Lidt derefter kom Hans Skrædder og deres tjenestekarls ind i kammeret ved stuen og lagde dem i deres seng, men hun hørte ikke at de talte om noget klammeri, men Hans Skrædder førte sig af alle sine klæder før han lagde sig, og lastede karlen at han ikke også førte sig af sine klæder. Noget derefter kom bymændene ind til Hans Skrædder og sagde, at han havde slået Niels Christensen, så de troede ikke han levede, hvortil Hans Skrædder svarede, at om han havde tilføjet ham nogen skade ville han gerne lide derfor. På Henrich Stens spørgsmål til hendes madfader svarede hun ligesom hendes madfader Jørgen Mogensen. Videre forklarede hun, at hun var med til gildet fornævnte Kristi Himmelfartsdag hos Jens Jensen i Skee-Tåstrup, og da hørte hun ikke at Hans Eriksen gjorde noget klammeri eller gav årsag til uenighed, men han betalte 6 skilling for øl han havde drukket, i hvor vel at der kun blev fordret 4 skilling. Hun ved også at Jep Mortensen sad i samme gilde og havde ord til Hans Skrædder, og havde ham mistænkt at han skulle have draget ham i hans hår i Ordrup, hvortil Hans Skrædder havde svaret nej, at han kun skilte dem ad. Hun hørte også at Jens Jensens hustru bad Hans Skrædder skulle gå hjem, at han ikke skulle komme i (s. 139) klammeri med dem, og Hans Skrædder gik derpå fra bordet og ville gå hjem, men Jeps broder Poul kom ind med ham igen af gården i stuen, og som Jeppe atter igen begyndte at klammes med Hans Skrædder bad Poul Hansen Skytte sig selv de ville ingen klammeri have der om aftenen. Ellers så hun, at da Poul gik hjem strøg han Hans Skrædders hue med sin hånd af hans hoved så den faldt på bordet, og Hans tog huen op igen og satte den på sit hoved og sagde "hvorfor gjorde du det?", og Poul sagde "sid der nu", og efter de var gået hjem blev de fremmede karle, nemlig Niels Christensen, Jep Mortensen, Hans Skrædder og Marquor Sørensen af Ordrup, der tilbage igen. - Laurids Jensen, tjenestekarls hos Jørgen Mogensen, vidnede at fornævnte dag bad han Hans Eriksen Skrædder, som da arbejdede til hans madfaders, med sig hen til Jens Jensen i Skee-Tåstrup til gilde, hvor de unge karle og pigerne der af byen var forsamlede, og Hans Skrædder efter deres begæring hentede Knud Jensens tjenestekarls Poul, som også havde sin broder Jep med sig, tjenestekarls hos Tue Jensen i Ordrup, og som de havde drukket noget af øllet sagde Jep Mortensen til Hans Skrædder, at han gjorde ikke ret, han drog ham i hans hår i ordrup, og det var ham og foresagt han havde banket ham i hans hoved med en sten, hvorudi Hans Skrædder sig undskyldte og sagde at det ikke skulle findes i sandhed, men han alene var med til at skille dem ad, og stod på hans egen broder imidlertid han tog hans hænder af hans hår. Hvad ord de siden havde tilsammen gav han ingen agt på, såsom han undertiden var ude og

sommetider inde, han hørte og ikke samme tid at Niels Christensen og Hans Skrædder ikke havde nogen ord tilsammen enten ondt eller godt, såsom Niels Christensen (s. 140) sad stille hos vidnet og de sad og snakkede sammen. Han så ikke at nogen som var til gildet var drukken, og havde de ikke uden en fjerding øl at drikke, som de var vel 16 personer om, både af karle og piger, og som samme fjerding øl var drukken skiltes de ad, undtagen Niels Christensen, Jep Mortensen og Hans Skrædder, som blev tilbage i stuen igen. Så gik han atter ind i Jens Jensens gård igen efter at han havde stået lidt på toften, og ville have Hans Skrædder med sig. Imidlertid gik Niels Christensen og Jep Mortensen ud af Jens Jensens tofteport ud af Ordrupsvejen, og da vidnet kom i Jens Jensens forstue sagde han til Hans Skrædder "broder, vilst du nu gå hjem med mig?", hvortil Hans Skrædder svarede "ja, nu vil jeg gå hjem med dig, efterdi du kommer, ellers ville jeg have blevet her i nat." Så fulgtes de begge af ud af Jens Jensens tofteport. Så gik de hjem til Jørgen Mogensens gård og undervejs begyndte de at synge "tra lae la la" for dem selv af deres egen lystighed, og ikke enten hujede eller gjorde nogen fortræd, ej heller navngav nogen, og som de kom til strædet ved tofteporten begyndte Jep Mortensen at råbe "djævlén skal abstinere jer, er det os I råber efter?", og Jeppe kom først løbende og havde en økse i hånden, som han også havde hos sig til gildet, og Niels Christensen kom løbende bagefter. Så blev Hans Skrædder og vidnet bange og løb ind i Jørgen Mogensens gård; Hans Skrædder søgte humlehaven og vidnet skjulte sig bag et gærde i gården. Imidlertid kom Jeppe løbende i gården hen til forstuedøren og blev der stående. I det samme lukkede hans madfader et lille vindue op, som er ud til gården ved hans seng. Da løb Jeppe hen til vinduet og spurgte Jørgen Mogensen ad hvor hans karle var, hvortil han svarede at han ikke vidste hvor de var, udover at de var på toften, og bad ham så om at gå af hans gård, "han havde der intet at bestille". Så spurgte Jep hans madfader atter ad om hans karle ikke var at finde i husene eller i gården, hvortil han atter svarede nej, og Jeppe sagde at han skulle "have fat på (s. 141) dem i hvor han fandt dem, de skulle få en ulykke", og Niels Christensen kom indenfor tofteporten i gården og råbte til Jeppe, og sagde to eller tre gange "de er i haven". Så løb Jeppe ind i haven og Niels Christensen løb igen ud af gården på toften. Så blev Jeppe noget i haven, men hvad der skete kunne han ikke se eller høre. I det samme kom de begge igen ud af haven, Hans Skrædder kom foran ind af havelågen i gården og Jep Mortensen kom bagefter ham, og vidnet hørte at Hans Skrædder spurgte Jeppe ad hvor han ville med ham og hvor han ville have ham hen, og sagde derhos at han havde ingen onde gjort, ville han slå ham ihjel med hans økse, som han havde på armen, da kunne han gøre det, hvortil Jeppe svarede, at han ville ikke slå ham ihjel med hans økse, men han skulle følge ham ud på toften, hvortil Hans Skrædder svarede ja, "han kunne endelig gå ud med ham, ville de så slå ham ihjel kunne de gøre det i Jesu navn, han var vorherre dog en død skyldig". Så gik de begge ud på toften igennem strædet imellem begge havegærderne. Så stod vidnet op fra det sted han lå ved gærdet i gården og gik hen i tofteporten og ville se hvor de blev af og hvad de bestilte, og samme tid var det end da mørkt, så man knap kunne se, og en af dem, enten det var Niels Christensen eller Jeppe kan han ikke fuldkommen forklare, sagde "se om karlene rente ikkun i skjul", og vidnet gik derefter ud til dem og sagde "nej såmænd gør jeg ikke, vi løber sagt i skjul, vi haver ingen onde gjort jer". Så gik Niels Christensen hen til Hans Skrædder, som den tid stod ved det gærde ud for stuelængen, og sagde til ham "Skrædder, du est en hund!", hvortil Hans svarede "den hund est du selv". Da sagde Niels Christensen "er jeg din hund?" og "skal jeg være din hund?", og med det samme løb til (s. 142)

Hans Skrædder og tog ham med sin venstre tång i hans højre skulder og slog ham til jorden så han der blev siddende. Så tog Niels Christensen en lille knortekæp, hvoraf det ene stykke nu i retten blev fremvist, i sin venstre hånd /: såsom vidnet forklarer at Niels Christensen var kejthåndet :/ og slog Hans Skrædder imidlertid han sad på jorden over hans bare ryg, såsom han ikke havde andet på sig end hans bare skjorte på overkroppen, et slag af det han så, hvorover vidnet blev bange og løb ind i gården, og Jeppe stod den tid stille hos dem og rørte ikke nogen af dem eller talte noget til dem. Ellers hørte vidnet at Hans Skrædder sagde til Niels Christensen da han slog ham til jorden og over ryggen med kæppen "Ih broder, hvi gjorde du det?", men hvad Niels Hansen [fejl for Niels Christensen] svarede hørte han ikke, såsom han i det samme løb ind i gården som før er meldt, og med det samme havde noget at bestille for sig selv på naturens vegne, så han over det samme ikke så eller hørte hvor det videre tilgik med dem på toften. Lidt derefter kom Hans Skrædder ind i gården til ham, som han stod ved forstuedøren og ville gå ind i stuen, og havde intet i sine hænder, enten kniv eller andet. Vidnet fik først ind i stuen og op i kammeret til sin seng, og Hans Skrædder kom straks derefter op til ham. Vidnet lagde sig i sine klæder på sengen, men Hans Skrædder klædte sig af sine klæder og sin skjorte og lagde sig nøgen i sengen, og imidlertid Hans Skrædder stod og førte sig af sine klæder sagde han til vidnet "broder, vedst du hvad?", dertil vidnet svarede nej, da sagde Hans Skrædder at han "ramte Niels Christensen i hans klæder med sin kniv, men om jeg ramte ham i skindet ved jeg ikke", og videre ord derom blev ikke talt imellem dem, og faldt de begge straks i søvn. I dagningen kom Jens Jensens tjenestekvinde SIDse og sagde til vidnet "hvordan haver I båret Eder ad med Niels Christensen, han ligger og er hårdt ad død", og vidnet sprang straks af sengen og gik ned til (s. 143) de andre som var hos Niels Christensen i Søren Jensens bo, og vidnet sagde til dem at han hørte en sige, at de menge han skulle have slået Niels Christensen med en kniv, hvortil de andre, som hos var, svarede nej, at ingen have mistænkt ham derfor, og de spurgte vidnet ad om Hans Skrædder havde ligget i sengen hos ham, hvortil han svarede "ja, han ligger i sengen og sover". Så fulgte bymændene med ham, tilligemed fornævnte Jeppe, og tog Hans Skrædder i arrest. Så blev Hans Skrædders kniv eftersat, og der fandtes blod på den.

- Søren Jensens hustru vidnede, at morgenen efter sidste Kristi Himmelfartsdag i dagningen kom der to karle til hendes stuevinduer, og den ene af dem råbte "stå op og luk denne karl ind!", hvorpå hendes mand sagde til hende, at hun ikke skulle lukke de drukne karle ind, "de kunne gå hen hvor de havde drukket deres øl". Så råbte Niels Christensen, som hun kendte på målet, "O Anne, stå op og luk mig ind!". Så bad hendes mand at hun skulle stå op og lukke ham ind. Så gik hun straks til uddøren på huset og lukkede den op, og samme tid så hun ingen ved døren, men hun hørte at Niels Christensen lå oppe ved deres mødding i gården og gav sog, og ingen var hos ham, og hun gik udenfor hendes gårdsled at ville se hvor de blev af som var i følge med ham, men hun så ingen, gik så ind i stuen igen til hendes mand og bad ham stå op og se hvor det var fat med ham som lå på møddingen. I det samme kom Hans Hansens huskvinde Bodil og fornævnte Jep Mortensen ind i gården og gik til Niels Christensen, og vidnet gik ud til dem. Da sagde Bodil at Jep Mortensen siger, at Hans Skrædder og Laurids Ladby har slået Niels Christensen med en kniv, hvorpå vidnet gik op til Jens Jensens og spurgte hans hustru ad hvor (s. 144) det var gået til med Niels Christensen, mon han var så medhandlet, hvortil hun svarede, at der skete ingen klammeri, men de var der(?), og fulgtes så med vidnet ned til Niels Christensen. Da havde hendes mand

taget ham op og stod med ham i sin favn op til møddingen. Imidlertid talte Niels Christensen intet, men var besvimet. Så fik de ham ind i deres lo og lagde ham der på nogle klæder. Så kom han til sig selv igen og vidnet fik straks løstnet og revet hans klæder op og beså ham: da var det et stort hul oven for hans venstre bryst, og vidnet tilligemed flere, nemlig fornævnte Bodil Hans Hansens huskvinde og Jens Jensens hustru, hørte at Niels Christensen bekendte at Hans Skrædder havde slået ham samme hul med sin kniv, men han ikke sagde af hvad årsag han det havde gjort, ej heller tilspurgte hun ham derom, og i det samme kom Jeppe Mortensen ind i loen til dem. Da sagde Niels Christensen til ham "O Jeppe, Jeppe, havde du ikke været da havde jeg været en frisk karl endnu", men hun hørte ikke at Jeppe svarede ham noget derpå. Så fik de ham derefter ind i Hans Hansens stue i en seng, hvor han efter en times forløb døde.

- Søren Jensen, husmand i Skee-Tåstrup, vidnede at foromvundne tid kom han ud om morgenen af hans gårds dør efter at hans hustru var stået op, og fandt omvundne Niels Christensen liggende på hans mødding, og ingen var hos ham. Så tog han og rejste ham op, men han ikke enten kunne sidde eller stå, og syntes ligesom besvimet, og da der kom flere folk til hjælp fik de ham ind i hans lo, men han var ikke inde hos ham i loen at høre ham tale, og ved heller ikke hvad sår og skade han havde, langt mindre hvem ham det har tilføjet.

- Hans Hansens huskvinde Bodil vidnede, at fornævnte tid kom fornævnte Jep Mortensen til hende ved hendes vindue og kaldte på hende som hun lå i sin seng og bad hende hun ville stå op og hjælpe ham Niels Christensen ind, et sted han var hårdt ad død for ham(?). Så gik hun omsider med ham og fandt ham liggende i Søren Jensens rendesten hvorfra han blev indbåret i hans lo, hvor hans klæder blev åbnet og hun så at han havde et hul i det venstre bryst, tre fingre bredt, ovenfor brystvorten, og hun spurgte ham ad hvem ham samme skade havde tilføjet, hvortil han svarede "broder Hans Skrædder", og han sagde til Jep Mortensen, som i det samme kom ind i loen til dem, "o broder Jeppe, havde du ikke været, da havde jeg voren en frisk karl endnu". Så blev han indbåret i Hans Hansens stue og kom der i en seng at ligge, og døde så en times tid derefter.

- Knud Jensens hustru Karen vidnede, at om morgenen tidligt i dagningen kom fornævnte Jep Mortensen råbende ved hendes stuevinduer og bad hendes mand og hende at de ville følge med ham ned til Søren Jensens, hvor Niels Christensen lå og var slagen af Hans Skrædder med en kniv. Så gik de begge ned. Da lå bemeldte Niels Christensen i Søren Jensens lo, og hun så at han have et hul på den venstre side af hans bryst, tre fingre bredt, ovenfor brystvorten, hvilket han sagde at Hans Skrædder havde tilføjet ham, og hun stoppede en klud i samme hul og bandt hans skjorte tæt derom med et bælg, og Jep Mortensen kom i det samme ind til dem. Da hørte hun at Niels Christensen sagde til ham "Jeppe, du est en skælm, havde du ikke været, da havde jeg voren en frisk karl endnu", og Jeppe svarede ham ikke et ord dertil, men gik ud fra ham. Så bar de ham ind i Hans Hansens stue i en seng hvor han derefter straks døde.

- (s. 146) Hans Hansen i Skee-Tåstrup vidnede, at fornævnte tid så han at Niels Christensen lå i Søren Jensens rendesten, og han var med at hjælpe ham ind i Søren Jensens lo, der så han at han havde et hul, som var aflangt, i hans venstre bryst, tre fingre bredt, ovenfor brystvorten, som man rumt kunne stikke en stor finger udi, men han hørte ikke at han talte et ord mens han var hos ham, men vidnet gik med de andre bymænd hen og arresterede Hans Skrædder, som da lå til Jørgen Mogensens. Videre var han også med samme dag ved middagstid at syne Niels Christensen i ridefogden

Henrich Stens hosværelse, og da befandt hans sår og skade som han førhen har vidnet om.

- Hans Hansens tjenestekarl Mogens Pedersen, Knud Jensens tjenestekarl Poul og hans hustru Kirsten, Jørgen Brun og Peder Skåning husmand, alle i Skee-Tåstrup, vidnede at de aldeles intet var bevidst til denne sags oplysning i nogen måder.

- Knud Jensen i Skee-Tåstrup vidnede at han fornævnte tid så fornævnte Niels Christensen ligge i Søren Jensens lo, efter at han havde fået skade. Han var også med til at arrestere Hans Skrædder i Jørgen Mogensens gård. Han var også med samme dag til at syne liget af den afdøde, og befandt ham da med et langt hul i hans venstre bryst, ligesom Hans Hansen før ham har vidnet om.

- Jens Jensen i Skee-Tåstrup vidnede, at han var med til at arrestere Hans Skrædder, men han ellers ikke give oplysning i sagen andet, end at han hørte Hans Skrædder sige, da han blev arresteret, at dersom han var årsag i Niels Christensens død ville (s 147) han gerne lide derfor, eftersom han var en ærlig karl.

- Jens Jensens tjenestekarl Niels Pedersen var intet vidende i sagen.

- Jens Jensens tjenestekvinde Sidsel vidnede, at fornævnte tid hørte hun ikke at nogen havde onde ord sammen i gildet, men efter de var skiltes ad, da hørte hun at Hans Skrædder, den tid han gik hjem med Jørgen Mogensens karl Laurids, sang og råbte "hey" lystigt, og Laurids sang også samme tid, hvilket varede indtil de kom til Jørgen Mogensens gård. I det samme hørte hun, som hun stod i deres have, at omvundne Niels Christensen og Jep Mortensen kom gående op fra mølledammen til Jørgen Mogensens gård, og kunne høre at det var dem på deres mål, og da de kom til gården var Hans Skrædder og Laurids Jensen alt kommet ind i gården, og i det samme hørte hun at Niels Christensen sagde til Jep Mortensen "min gære broder, lad os ingen klammeri gøre i denne by i aften, dersom vi gør klammeri da er vi intet klammeri foruden, thi vi er fremmede karle kommet i deres gildelav", og Jeppe svarede ham, at han ville have at vide hvad de hujede efter, "de hujer efter tyve og skælmer og ikke efter ærlige karle". Så hørte hun at Jørgen Mogensens port gik atter igen, og det blve stille ved porten, hvoreover hun gik ind og lukkede havedøren og hørte ikke videre.

- Jens Jensens tjenestepige Gyde (el. Gøde) vidnede i alle måder ord til andet ligesom fornævnte Sidsel, og ydermere hørte dette vidne Niels Christensen at have samme tid bedt Jep Mortensen at han (s. 148) ville gå med ham hjem og ikke gøre klammeri. Videre forklarer dette vidne at have hørt samme tid, da Hans Skrædder var kommet ud til dem udenfor Jørgen Mogensens gård på toften, at Hans Skrædder bad for sig og sagde til Niels Christensen og Jep Nielsen [fejl for Jep Mogensen] "her står jeg for Eder, vil I slå mig ihjel så kan I", og derhos hørte at Hans bad at Jeppe ville blive stående med hans økse og Niels at komme til ham. Så gik Niels hen til Hans Skrædder og slog ham to slag med en lille knortekæp, og Hans Skrædder havde ingen trøje eller kjortel på men bar skjorte på overkroppen. Så hørte hun en sagde "drager du kniv så har jeg også kniv", men hvem af dem der sagde samme ord eller til hvem de blev sagt, det ved hun ikke. Derefter hørte hun at Niels Christensen sagde til Jep Mortensen "kom nu min broder, lad os gå ned til Søren Jensens, jeg kan intet gå længere, thi det sludrer i hullet". Vidnet blev af Henrich Stehn tilspurgt hvad hul det var hun nu forklarer Niels Christensen havde sagt at det sludrede udi, som hun nu har forklaret; om Hans Skrædder havde tilføjet ham samme hul eler hvor han det havde bekommet, hvortil hun svarede, at hun ej så, ved eller har hørt at Hans Skrædder slog eller stak Niels Christensen med sin kniv, ved og ikke hvor han fik samme hul

som han klagede over at det sludrede udi, ikke heller hørte hun at Niels Christensen klagede over nogen som ham samme skade havde tilføjet.

- Sidsel, tjenestekvinde hos Jens Jensen, blev tilspurgt om hun og kunne give nogen sandfærdig oplysning og forklaring om de poster, som Gyde Olsdatter (el. Gyde Ollesdatter, Gyde Olufsdatter) i sit vidne nu videre forklarer at have hørt og set i denne sag, hvorledes det er tilgået siden Hans Skrædder er kommet ud igen af Jørgen Mogensens gård på toften til Niels Christensen og Jep Mortensen, eftersom hun imidlertid Gyde var i Jens Jensens have var hos hende og fulgtes ind igen af haven som hun selv førhen har bekendt. Hertil svarede hun, at hun ikke kunne erindre sig eller give herom nogen fuldkommen oplysning.

- De øvrige indstævnede vidner blev påråbt men mødte ikke, hvorfor de blev forelagt til næste tirsdag her i retten at møde for at vidne deres sandhed i sagen under påfølgende straf efter loven.

- Den indstævnede Jep Mortensen, som også beskyldes i denne sag, mødte heller ikke for at gøre noget genmæle imod de førte vidner, hvorfor han også blev forelagt til næste tingdag at møde, om han da vil have noget her imod at svare.

- Så blev også den anholdte Hans Skrædder tilspurgt om han havde noget imod de førte vidner at svare. Hertil svarede han, at han til næste tingdag vil høre de vidner, som da skal føres, og så lade besvare alle vidnerne på en tid.

- Opsat til næste uge.

21. juni 1698 (s. 149)

Tingmænd: Ole Olsen, Peder Madsen, Poul Nielsen, Lars Ibsen, Ole Pedersen, Tue Jensen, Poul Jensen og Peder Mortensen; alle af Ordrup.

På herskabets vegne fremstillede M: Henrich Stehn den for manddrab mistænkte og anholdte Hans Eriksen Skrædder, løs og ledig her for retten. Hvor da og i retten (s. 150) imidlertid mødte den afdøde Niels Christensen fader Christen Christensen, boende i Dramstrup ("Drambstrup") under Birkholms birk, som rette eftermålsmand efter loven, som sig nu undskyldte ikke at kunne på hans afdøde søns vegne påtage sig denne sag at forfølge efter loven, desårsag han er en fattig husmand og ikke dertil har råd eller middel, men som hans afdøde søn Niels Christensen var det nådige herskabs vornede og barnefødt i Ordrup på Skjoldenæsholms gods, han og er blevet ombragt og død på samme gods, så formoder han og derfor ydmygst [begærer], at det nådige herskab ved sin fuldmægtig sagen fremdeles til lovs ende på hans søns vegne påtaler og forfølger.

- M: Henrich Stehn begærede at Tue Jensens tjenestekarl i Ordrup Jep Mortensen, som af de førte vidner erfares at have medværet i denne sag, måtte påråbes om han efter forelæggelse fra sidste uge var her til stede at anhøre de førte vidner, såvel og de vidner som i dag skal gøres i samme sag, og videre svare til sagen, for han da blev påråbt, men sig ikke efter forelæggelse fremstillede, alene hans fader Morten Jensen i Have Borup mødte og sagde ikke at vide hvor hans søn Jep Mortensen var eller han har talt eller set ham siden sidste pinse.

- Videre blev efter begæring de udeblevne vidner påråbt, hvor sig da også personligt fremstillede Jens Jensens hustru Lucie Jensdatter af Skee-Tåstrup, Hans Hansens hustru Sidsel Andersdatter, hans tjenestepige Maren Olsdatter og Jørgen Brun husmands hustru Sidse Andersdatter; mens Jørgen Mogensens hustru Kirsten Jensdatter ikke selv mødte, såsom det foregives at hun ligger inden kirse(?) efter hendes barnefødsel, men hendes vidne

er afhørt hos hende hjemme i hendes hus ved to mænd Anders Jensen og Jens Sørensen, begge af Ordrup, som dem og nu for retten fremstillede.

- Efter at vidnerne var blevet taget i ed fremstod først Jens Jensens hustru Lucie Jensdatter, som vidnede at sidste Kristi Himmelfartsdat fik de unge karle og piger der i byen en fjerding øl hos dem, som de drak i deres stue. Da kom Hans Eriksen Skrædder sammen med nogen af Skee-Tåstrups unge karle ind til samme gilde, og noget derefter kom Knud Jensens karl Poul der af byen til dem, som have hans broder Jep Mortensen, som tjente i Ordrup (s. 151) med sig, og en del af pigerne der i byen var der også, og som de havde drukket noget af øllet kom Niels Christensen, som var tjenestekarl hos Ole Olsen i Ordrup, også ind i stuen til dem og satte sig ved bordet og drak hos dem. Imidlertid hørte hun at Jep Mortensen havde ord til Hans Skrædder og ankede derpå at han skulle have hjulpet hans broder Henrik den tid han og Jep havde sloges i Ordrup, men hvad svar Hans Skrædder gav derpå ved hun ikke. Imidlertid sad Niels Christensen og tav stille og svarede ikke noget til deres tale, og som samme fjerding øl var drukket og det var nat skiltes de ad, og de folk der af byen gik hjem, og Knud Jensens tjenestekarl Poul slog huen af Hans Skrædders hoved så den faldt hen påbordet da han gik bort, men om han gjorde det af skæmt eller af vrede ved hun ikke. Så blev Niels Christensen, Jep Mortensen, Hans Skrædder og Marquor Sørensen af Ordrup, som også var kommet til dem, alle tilbage igen i stuen, og så begyndte adskillige ord videre imellem Jeppe og Hans Skrædder, som hun syntes kunne give årsag til klammeri, hvilke ord hun sig nu ikke kunne erindre. Så faldt der også ord imellem Jeppe og Marquor. I det samme gik Jeppe, Niels Christensen og Marquor ud af stuen, og hun bad Hans Skrædder skulle blive inde og ikke gå ud til dem, at han skulle ikke komme i klammeri med dem, som han også gjorde, men de andre gik ud af hendes tofteport, og som hun fornam ude på toften at Jeppe ville i klammeri med Marquor, og Marquor var drukken, gik hun hen til Niels Christensen og Jeppe og fik Marquor fra dem, og Nies Christensen og Jeppe gik ud fra byen af Ordrupsvejen, og dette var vel ud på natten, og da hun kom ind i gården igen med Marquor mødte Jørgen Mogensens tjenestekarl Laurids og Hans Skrædder hende udenfor tofteporten og ville gå hjem. I det samme hørte at hun Hans Skrædder lallede for sig selv og sang "hey co..."(?), men hun hørte ikke at han råbte efter nogen eller navngav nogen, og gik de samme tid ned af toften til Jørgen Mogensens gård, og som hun kom ind med Marquor i stuen blev hun der hos ham indtil ham faldt i søvn, og ved ikke hvad der siden skete, men hun hørte vel nogen brugte mund på toften, men hvem det var eller hvad de sagde ved hun ikke. Om morgenen i dagningen kom Søren Jensen husmands hustru Anne og råbte af hende ved vinduet og sagde, at Niels Christensen lå i hendes gård og var (s. 152) slagen. Så gik hun efter samme kvindes begæring med hende at se hvor det var fat, og da hun kom i Søren Jensens gård lå Niels Christensen i en rendesten ved en mødding. Så hjalp hun til og bar ham ind i Søren Jensens lo og lagde ham der, fik så straks lys tændt og beså ham. Da var hans kjortel ophægtet uden der var et hul på en skindtrøje som han havde på sig, samme hul var og gået igennem skjorten og ind i hans bryst på den venstre side, tre fingre bred ovenfor patvorten, af samme hul var lidt blod udkommet på skjorten, og lagde de en klud på hullet og bandt om den med et bånd, hvilket han ikke kunne tåle, hvorfor de løftede det igen. Så begærede han noget at drikke, som han også fik, og som han havde drukket to gange spurgte hun ham ad hvem der havde tilføjet ham den skade, hvortil han tav og ikke svarede hende, og Karen Knuds der i byen sagde til hende, at hun skulle gå hjem til hendes mand og sige at han skulle komme op til de andre mænd og tage fat på skrædderen. Vidnet blev tilspurgt om de

personer, som var sammen i hendes hus til gilde var drukne, hvortil hun svarede at de var noget beusede, men ikke så drukne at de jo kunne vide hvad de gjorde. Videre blev hun tilspurgt om hun vidste eller havde hørt at Niels Christensen og Hans Skrædder nogen tid tilforn har haft noget klammeri eller uenighed sammen, hvoraf had eller tvistighed kunne rejse sig imellem dem, hvortil hun svarede nej, og ydermere sagde, at de var fredige i hendes hus og ikke talte hinanden noget ondt til.

- Dernæst fremstod de to mænd, som har hørt Jørgen Mogensens hustrus ord, og vidnede at de var hos hende i går, og hun da ved højeste ed bekræftede for dem, at foromvundne tid om natten hørte hun, som hun lå i hendes seng, at der kom to løbende ind af tofteporten og løb forbi stuen hen ad haven til, straks derefter kom Jep Mortensen løbende hastigt ind i gården så det dunrede under hende i sengen som hun lå, så lukkede hendes mand et vindue op som var i sengen ud til gården og så ud af vinduet, og fornævnte Jeppe kom løbende til samme vindue, og Jørgen Mogensen spurgte ham hvad han løb efter, hvortil han svarede "hvor er dine karle, er de inde?", hvortil hendes mand svarede "nej, det er de ikke, de må (s. 153) være ude på toften hos jer", hvortil Jeppe svarede, at han skulle have ledt dem op, enten de var der i husene eller udenfor, "det de skulle få en ulykke", og Jørgen Mogensen bad ham atter gå ud af hans gård og lade hans karle være, han havde der intet at bestille. Så søgte Jeppe straks ud i Jørgens have, der hørte hun Jeppe fandt Hans Skrædder, som bad for sig og sagde til Jeppe "brorlille, lad mig være, jeg har ingen onde gjort, vi har ingen klammeri haft", og hørte så at Jeppe sagde til Hans Skrædder da han kom af haven med ham og ud i gården hen imod tofteporten "du skalt herud, du skalt få en ulykke", og som hun syntes de var kommet udenfor tofteporten hørte hun at Hans Skrædder atter bad for sig og sagde "kære broder, du slår mig ikke ihjel, jeg havar dog ingen onde gjort." Så kom de lidt bedre hen fra tofteporten ud på toften ved havegærdet ud for stuevinduerne. Da hørte hun at Niels Christensen, som omvundet er, og hun kendte ham vel på målet, sagde til Hans Skrædder, som han nævnte ved navn, "din hund", og i det samme hørte hun at en fik et rap af en kæg "så det skrup efter", og sagde til sin mand "der var en fik en svær rap". Så blev det stille i det samme. Lidt derefter kom Hans Skrædder og hendes tjenestekarl Laurids ind i stuen og tav alt stille, og gik straks op i kammeret og lagde dem, og hun så om morgenen at Hans Skrædder lå nøgen i sengen.

- Henrich Sten tilspurgte de to mænd, om Jørgen Mogensens hustru ikke bekendte for dem, at Hans Skrædder gav noget gensvar da han blev skældet for en hund af Niels Christensen, eller om han dertil hav ham nogen årsag, hvortil de svarede, at hun sagde for dem, at hun ikke hørte Hans Skrædder talte et ord imod ham.

- Hans Hansens hustru Sidsel vidnede, at fornævnte tid om morgenen tidligt kom hun efter begæring ind til Søren Jensens og så Niels Christensen lå i hans lo og havde en åben skade i hans venstre bryst ovenfor hans patvorte, og i det samme kom der en karl (s. 154) til ham, enten samme karl var Poul Mortensen som tjener Knud Jensen i Skee-Tåstrup eller hans broder Jeppe han kun ikke fuldkommen vide, men det var en af de to, og samme karl bukkede sig ned til Niels Christensen, som da sagde til samme karl "Jeppe, Jeppe, havde du ikke været, da havde jeg været dette foruden", men hun hørte ikke at Niels Christensen sagde eller navngav nogen der havde tilføjet ham samme skade. Siden blev Niels Christensen båret ind i Hans Hansens stue og kom i en seng, hvor han efter en halv times forløb døde, og ikke talte til eller om nogen mennesker siden han kom derind.

- Hans Hansens tjenestepige Maren Olsdatter vidnede, at foromvundne tid om morgenen tidligt var hun med til at være fornævnte Niels Christensen in af Søren Jensens gård og ind i hans lo. Da så hun at han havde et åbent hul på hans venstre side på hans bryst. Så hørte hun også at Niels Christensen sagde til dem, som der hos var, at de skulle tage skrædderen, men hun hørte ikke at han klagede på Hans Skrædder at han havde tilføjet ham samme skade. I det samme kom Jep Mortensen til ham, tog ham på hans venstre hånd, og talte noget til ham sagte, som hunkunne høre, og Niels Christensen sagde til Jeppe højt, så alle der hos var kunne høre det: "Jeppe broder, havde du ikke været, da havde jeg været en frisk karl nu." Så blev han båret ind til hendes madfader, og der efter en halv times forløb døde.

- Sidsel, Jørgen Bruns, og Kirsten, Peder Skånings, vidnede hver for sig, at de ikke var noget bevidst til oplysning i denne sag.

- Henrich Stehn tilspurgte samtlige de i dag førte vidner, om de nogen tid har hørt, set eller fornemmet at afdøde Niels Christensen og den anholdte Hans Eriksen Skrædder har haft nogen trætte, kiv eller uenighed tilsammen, hvoraf had og afvind imellem dem kunne rejse sig, at de det nu sandfærdigt ville udsige; hvortil de samtlig svarede, at de ikke vidste eller har hørt andet end de jo altid har været gode venner med hverandre, der samme den afdødes fader Christen Christensen også tilstod.

- Hans Eriksen Skrædder tilstod endnu det som han sidste tingdag i denne sag havde bekendt, og om han kunne få nogen at svare for sig (s. 155) ville han til næste tingdag lade svare imod disse indførte vidner.

- Jep Mortensen mødte ikke.

- Henrich Stehn anlovede til næste tingdag at gøre sin irettesættelse til doms i denne sag. Opsat en uge.

På herskabets vegne mødte Henrich Stehn med kaldsmænd Poul Christensen og Hans Pedersen, begge af Valsøllille, som har stævnet efterskrevne Skjoldenæsholms bønder og tjenere, bomænd og husmænd, til dom at lide for hvad gammel og ny restans, af landgilde og anden forstrækning, til deres brugs og avls forsættelse, enhver af dem til deres nådige herskab skyldig er, hvilket kald og varsel for tidens kortheds skyld da blev vedtaget til i dag at skulle stå for gyldigt, og sagen derefter i dag at have sin fremgang, hvor da enhver nu er tiltalt som følger... [restans s. 155-160...] M: Henrich Steen, på sit nådige herskabs vegne, satte udi rette og formente enhver af forindførte pligtig er og bør at betale den nu søgende og fordrende restans med anvendte bekostning inden 15 dage (etc.)

28. juni 1698 (s. 160)

Tingmænd: Cornelius Jensen og Jep Nielsen i Jystrup; Poul Christensen, Ole Christensen, Peder Madsen, Søren Jensen, Niels Pedersen og Peder Rasmussen i Valsøllille.

På herskabets vegne mødte M: Henrich Stehn og æskede dom over de sidste tingdag indførte bønder for restans, som da til doms blev indført, hvor da de udeblevne blev påråbt, men ingen af dem var mødt, hvorfor derpå nu således blev for ret kendt og afsagt [de skal betale deres restans og sagsomkostninger inden 15 dage, etc.]

- (s. 161) Belangende de, som har besværet dem over deres ikomne restans, enten for deres gårdes slette tilstand da de den antog eller for fatigdom eller andre måder, det remitteres alt til det højborne nådige herskabs egen nådige vilje. Henrich Stehn begærede dom beskrevet.

Jep Nielsen af Jystrup var mødt med kaldsmænd Mads Jensen husmand i Jystrup og Dirch Ibsen (el. Didrich Ibsen), tjenestekarls sammesteds, som har stævnet efterskrevne til dom at lide for hvad de til ham er skyldige, nemlig Kiervet Rasmussen i Valsøllille, for malt han af ham to gange siden Mikkelsdag sidstafvigte har bekommet, 4 sldl. 3 mk. 10 sk. Han blev påråbt men mødte ikke. Desuden Peder Mortensen Degn i Valsøllille, skyldig lånte penge 7 sldl.

- Peder Mortensen Degn var mødt og tilstod samme syv sletdaler at være Jep Nielsen skyldig.
- Jep Nielsen satte udi rette og forment bemeldte to mænd pligtige er og bør fornævnte fordringer at betale med anvendte bekostning inden 15 dage [etc.]
- Peder Mortensen Degn blev tilfundet at betale.
- Med Kiervet Rasmussen opstår sagen til næste uge.

Ved retten var mødt den afdøde Niels Christensens, (s. 162) som menes at være ombragt af den nu anholdte Hans Eriksen Skrædder, hans fader Christen Christensen, boende udi Dramstrup, og på hans søns vegne beråbte sig på til næste tingdag ved vidner nærmere ville oplyse denne sag, såsom han er endnu i den stadig tanke at Hans Eriksen Skrædder skal have dræbt hans afdøde søn.

- Opsat til næste uge.

5. juli 1698 (s. 162)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Jens Pedersen, Erik Jensen og Offer Nielsen af Jystrup; Ole Pedersen af Atterup; Jens Mortensen, Lars Jensen og Søren Pedersen af Mortenstrup.

M: Henrich Stehn fremstillede den anholdte Hans Eriksen Skrædder, som for drab er mistænkt og som sidste uge af den afdødes fader Christen Christensen af Dramstrup er stævnet med kaldsmænd Christen Dinesen i Valsøllille og Jens Pedersen i Bomhuset, som afhjemlede at have stævnet anmeldte Hans Eriksen Skrædder imod flere vidnet at anhøre til nærmere oplysning i denne sag.

- Så og er stævnet Jørgen Mogensens tjenestekarls i Skee-Tåstrup Laurids Jensen imod vidnet at høre og til spørgsmål at svare angående nogle ord, som han skal have udeladt af sit forrige vidne den 15. juni.
- Nok har samme kaldsmænd stævnet alle de vidner, som forhen har vidnet i denne sag den 15. og 21. juni, om de imod disse vidner, som i dag agtes at føres, vil have noget at svare.
- I lige måde er også stævnet ladegårdsfogden på Skjoldenæsholm ved navn Jep (el. Ib) til at vidne om hvad ord han skal have hørt af fangen Hans Eriksen da han var taget i arrest i Skee-Tåstrup (s. 163).
- Så fremstillede Christen Christensen også uden givet kald og varsel efterskrevne, boende udenfor birket, for at vidne, nemlig Rasmus Pedersen i Merløse, Peder Knudsen i Allindelille og Hans Rasmussen sammesteds.
- Efter at vidnerne var blevet taget i ed, og de efter begæring af Sr. Niels Christensen Andeløv /: som af Hans Eriksen Skrædders frænder er begæret for ham at svare i denne sag, som og af ridefogden Henrich Stehn på herskabets vegne i henseende til rettens befordring er tilladt :/ blev separeret, fremstod først Ib Larsen (el. Jep Larsen), ladegårdsfoged på Skjoldenæsholm, som vidnede at samme dag, som denne ulykke var sket om morgenen, og Hans Eriksen Skrædder var taget i arrest i Skee-Tåstrup, så han at Hans Eriksen Skrædder lå på Jørgen Mogensens bænk i Skee-Tåstrup og havde jern på sig, da spurgte ridefogden Henrich Sten ham ad hvor han

kom til Niels Christensen og Jeppe, hvortil han svarede at han og Jørgen Mogensens karl Laurids gik på toften og sang og trallede, så kom Niels Christensen og Jeppe til dem på toften og Niels Christensen spurgte Hans Skrædder af hvorfor de råbte på dem, "de råber efter tyve og skælmer", så gav Niels ham et par slag over hans skulder med en kæp som derved knækkede, og det gjorde ondt såsom han var i hans bare skjorte. Så tog han ned i hans lomme efter hans kniv og Henrich Sten spurgte Hans Skrædder ad om han slog til Niels Christensen med den, dertil Hans Skrædder svarede "Gud bedre meget", da sagde Henrich Stehn "kunne du ikke få noget andet i hånden at værgе dig med, at du skulle ikke gøre den samme gerning dermed?", hvortil Hans Skrædder svarede nej, det kunne han ikke. Så sagde Henrich Stehn "så nægter du ikke du har jo gjort det?", dertil svarede Hans Skrædder at han ikke kunne nægte det.

- Den anholdne Hans Eriksen (s. 164) imod dette vidne svarede endnu som tilforn af ham er både bekendt og omvundet, at han aldrig enten den tid hujede efter den afdøde eller Jep Mortensen, som var i følge med ham, eller udi nogen måde tilføjede dem nogen fortræd efter de var skiltes ad, førend de ham opsøgte og således medhandlede som forhen omvundet er; har han da som menes taget sin kniv, har det ej været i anden mening end for at frelse sit liv, af årsag han alene ved to personer, den ene ham slåget til jorden og med en kæp pryglet og hans skjorte sønderrevet, den anden med en økse stående hos ham, så han ej vidste den time han havde livet, efter aktens videre formelding, hvorfor han formoder at dette førte vidne ikke kommer ham til nogen hinder.

- Henrich Stehn svarede hertil, at dette vidne tilligemed hvad vidner i sagen passeret er stiller han til dommerens og hans domsmænds retmæssige påkendelse.

- Jørgen Mogensens tjenestekarl Laurids Jensen, som var indstævnet for et ord som menes han skulle have forglemt af hans vidne denne sag til oplysning, mødte, og som hans vidne som han 15. juni har aflagt i denne sag for ham nu her i retten ord til andet blev lydeligt oplæst, tilstod han det i alle måder, men nu besværges sig over at han siden han kom fra retten erindrede sig et ord, som Hans Skrædder havde til ham da de gik til sengs om morgenen efter Kristi Himmelfartsdag, efter at han havde været i klammeri på toften som før er meldt, hvilket ord han nu forklarer således: at den tid Hans Skrædder sagde til ham de ord, han tilforn har vidnet, som er at han ramte Niels Christensen i hans klæder med hans kniv, men om han ramte han i skinder vidste han ikke; da sagde Hans Skrædder videre til ham, "ramte jeg ham ikke nu, så skal han dog få en ulykke", og Laurids Jensen forklarer at han intet svarede ham derpå, men de lagde dem begge til søvns.

- Niels Andeløv tilspurgte dette vidne om den anholdte Hans Skrædder var af sengen fra ham siden disse (s. 165) ord skulle være faldet af skrædderen førend han af bymændene blev arresteret? Vidnet svarede hertil, at skrædderen ikke var af sengen fra ham desimidlertid, men endda lå og sov da bymændene kom og antog ham.

- Den arresterede Hans Skrædder svarede imod dette vidne, at han aldrig har sagt dette nu foromvundne ord, og meget mindre mente eller tænkte Niels Christensen noget ondt at tilføje, men hellere havde ønsket at måtte have nydt fred for ham.

- Endnu at vidne fremstod Rasmus Pedersen i Store Mærløse, som vidnede at nu sidst forleden næste dag efter Kristi Himmelfartsdag, om morgenen, var han i Skee-Tåstrup og ville tale med Niels Christensen, og da han did kom var han død. Så gik han hen til Jørgen Mogensens, hvor den anholdte Hans Skrædder var, og spurgte ham ad hvor det var gået til mens det er så ilde fat, hvortil Hans Skrædder svarede "det er ilde", og sagde derhos at

Niels Christensen var en god, ærlig karl, "og han døde for mig, da vil jeg dø for ham igen", og bymændene viste vidnet Hans Skrædders kniv, som var blodig, og han tilspurgte skrædderen om det var hans kniv, hvortil han svarede ja, og skrædderen tog sin skjorte af skulderen og viste dem, som det ville se, hvorledes Niels Christensen havde slået ham med en kæ, men vidnet så det ikke.

- Peder Knudsen i Allindelille var godvilligt mødt uden kald og varsel, og vidnede at næste dag efter sidste Kristi Himmelfartsdag imod aften gik han ned til Skee-Tåstrup og ville se den afdøde Niels Christensen, og da han kom derned lå han død i Hans Hansens herberg; han gik så derfra og op til Jens Jensen, hvor Hans Skrædder var anholdt med jern på, og vidnet sagde til Hans Skrædder "Herre Gud Hans, hvad I nu har gjort ilde", dertil svarede Hans "Gud bedre mig, så sandt jeg har gjort ilde". Videre sagde vidnet til ham "nu får I give liv til et godt tål(?), i får vel snart ende derpå" (s. 166) hvortil han svarede, at han så det hellere i dag end i morgen.

- Hans Rasmussen i Allindelille vidnede, at dagen efter sidste Kristi Himmelfartsdag, om morgenen hen imod kl. 8 eller 9, gik han ned til Skee-Tåstrup såsom han havde hørt i marken af folk, at der var sket ulykke i byen, og da han kom ind til Jørgen Mogensens lå Hans Skrædder der fængslet. Da spurgte vidnet Hans Skrædder ad hvor det var med ham, og hvoraf klammeri var kommet, hvortil Hans svarede, at han tilligemed Lars Jensen, som tjente hos Jørgen Mogensen, ville gå fra Jens Jensens og hen til Jørgen Mogensens, imidlertid bekendte Hans Skrædder at han gik og sang for sig selv "tra la la la", så fornam han at omvundne Jeppe og Niels Christensen kom tilbage igen fra mølledammen og gik op igen til Skee-Tåstrup, og skrædderen sagde til Laurids at de fik nok hug, det var bedst de skjulte dem, og de løb så begge ind i Jørgen Mogensens gård. Lars skjulte sig bag et gærde i gården og Hans løb ud i haven og skjulte sig, og Jeppe kom så ind i haven, og som Hans Skrædder mente at han ikke havde skjult sig vel krøb han hen ud mod gærdet og tænkte at ville skjule sig bedre. Da blev Jeppe ham var og kom til ham og tog fat på ham med den ene hånd, og han havde en økse i den anden hånd, og Hans Skrædder bad Jeppe skulle lade ham blive, de havde intet ondt haft tilsammen. Så truede Jeppe Hans ud af haven ud på toften igennem gården hvor Niels Christensen stod på toften, og skrædderen sagde at han stod i sin bare skjorte, og Hans Skrædder bekendte at Niels Christensen havde slået ham et slag med en knortekæp oven om og taget så fat på ham så hans skjorte var gået fra limningen, hvilket Hans Skrædder også viste vidnet, og slog ham så omkuld, og som Hans Skrædder var slået omkuld og sad på hans rumpe drog han sin kniv og i det samme rejste sig op og slog til Niels Christensen med kniven, men om han ramte ham eller ej vidste han ikke.

- Den anholdne Hans Skrædders svoger Peder Mortensen af Ordrup fremviste samme skjorte, som Hans Skrædder da var i, og befandtes således i stykker (s. 167) som omvundet er.

- De indstævnte vidner af Skee-Tåstrup vare alle mødt, og intet havde imod de i dag førte vidner at svare, såsom de fornemmer at hvad de har omvundet er sket og talt siden den tid de omvundet haver, og ellers tilstod de samtlige deres vidner som de forhen ved ed aflagt har i denne sag.

- M: Henrich Stehn endnu tilspurgte den afdøde Niels Christensens fader Christen Christensen om han vidste nogen videre vidner at føre i denne sag, eller nogen videre oplysning at gøre, om han det nu ville tilkendegive og udsige, hvortil Christen Christensen svarede, at han ej vidste noget videre til denne sags oplysning end allerede ført og vidnet er.

- Hvorfor på herskabets vegne Henrich Stehn var forårsaget i denne sag at sætte udi rette, først over Hans Eriksen Skrædder, med formening at han, for det første ikke selv jo at have uddraget sin kniv imod forermeldte afdøde Niels Christensen på toften udenfor Jørgen Mogensens gård i Skee-Tåstrup, og dermed givet ham skade i hans bryst hvorefter han også er dødblevet en times tid derefter i Hans Hansens stue i Skee-Tåstrup; men end også fornemmes af mange ensstemmende vidner, at Niels Christensen har, før hans død og imidlertid han var ved hans fulde fornuft, da han lå i Søren Jensens lo i Skee-Tåstrup, bekendt på ermeldte Hans Skrædder at han havde tilføjet ham samme dødelige sår med hans kniv, hvilken kniv også hos ham er begundet blodig da han herfor er arresteret, og har tilstået det at være hans kniv; og vides ikke at han til denne ulykke at gøre har haft nogen billig årsag. Derfor påstås bemeldte Hans Eriksen Skrædder bør at lide som en manddraber og efter lovens s. 886, 1. artikel, at bøde med sit liv for Niels Christensens liv, og processens omkostning at betales af hans gods, samt hans hovedlod at være det nådige herskab hjemfalden.

- Belangende Jep Mortensen, som med mange vidner bevises at have medværet (s. 168) og selv givet årsag til denne ulykke, i det han med en økse har om nattetide kommet tilbage igen til Skee-Tåstrup fra hans rette hjemvej til Ordrup, der indgik i Jørgen Mogensens gård, der søgt og ledt efter Hans Skrædder og Jørgen Mogensens tjenestekarl, truet og undsagt dem med en ulykke, siden indgik i Jørgen Mogensens have og der ligesom voldeligt udført Hans Skrædder, som havde skjult sig i haven, hen ud på Jørgen Mogensens toft, der bragt ham til at gøre klammeri med Niels Christensen hvorefter denne ulykke og manddrab er rejst sig, han og har stået og set derpå at skade og ulykke er hændt og den ikke har hindret og afværget, den afgangne Niels Christensen har og i sit yderste, imidlertid han havde sit fulde vid fuldkommen, klaget på ham i ermeldte Søren Jensens lo, med de ord "O Jeppe Jeppe, havde du ikke været, da havde jeg været en frisk karl endnu", og "Jeppe havde du ikke været, da havde jeg været dette foruden", og et vidne tillægger dette med at han skældte Jeppe for en skælm; imod denne klage og saggivelse har Jeppe ikke svaret Niels Christensen et ord, men gået stiltiende bort fra ham. Derfor påstås Jep Mortensen bør at anses som den, der selv i sin gerning til dette drab medværet haver, og derfor efter lovens pag. 887, 2. artikel, at miste sin fred og hans hovedlod at være det nådige herskab hjemfalden, hvilket bliver dem begge til straf og andre deres ligesindede til afsky. Herpå begæres en retmæssig og forsvarlig dom.

- Sr. Niels Christensen Andeløv, på den anholdte Hans Eriksen Skrædders vegne, imod Henrich Stehns hårde gjorte irettesættelse, svarede med formening efter førte vidners beskaffenhed udi denne sag, at Hans Eriksen Skrædder for det første har skyet klammeri, og som bevises da han (s. 169) først fornam den afdøde Niels Christensen og medfølger Jep Mortensen vendte tilbage fra deres hjemvej mod Ordrup og til Skee-Tåstrup igen, har undløbet fra dem og skjult sig udi mening som klarlig fornemmes at ville være fri, både fra ulykke at gøre og hælde, men som de ham har forfulgt uden alt billig årsag ind udi hans logement og fri frelse og ham derfra voldeligt har udført, med trussel og undsigelse, og han derimod har begæret fred og at måtte nyde sit liv, men alt uagtet faret fort i deres onde forsæt, slået ham til jorden, sønderrevet hans kæder og ham med en knortekæp slået, og derhos af Hans Skrædder, seende for hans øjne hans uven og fjende Jep Mortensen med en økse udi sin hånd, hvorfor fanten Hans Skrædder ey vidste den time eller øjeblik han havde livet eller ej, hvorfor han som et andet fattigt menneske, der gerne elsker livet og det frelser så længe man kan, hvorfor han meget ugerne måtte nødes til at

gribe til nødværge, hvilket Niels Andeløv på fangens Hans Skrædders vegne allerydmygst vil formode også at skulle kunne anses efter Kgl. Majst. allernådigste lovs pag. 930, art. 1, hvorpå dommerens retmæssige kendelse forventes.

- Henrich Stehn forblev ved sin forrige irettesættelse, og ønskede dom.
- Birkefogden tog otte domsmænd til sig, navnlig Jens Sørensen i Jystrup Mølle, Mads Nielsen i Egtved, Cornelius Pedersen, Jens Pedersen og Offer Nielsen i Jystrup, Jens Mortensen og Lars Jensen i Mortenstrup samt Ole Pedersen i Atterup, hvilke 8 mænd, undtagen Jens Sørensen af Jystrup Mølle, var her i dag i retten til stede, og blev de samtlige nu advarede at møde her i (s. 170) retten til næste ting i god tid om morgenen, da man samtlig med hverandre sig kan rådføre og denne akt grundig efterse, hvorda derefter dom kan udfalde i sagen, og til den ende beror sagen til den tid.

12. juli 1698 (s. 170)

Tingmænd: de overnævnte otte domsmænd.

Dom afsagt. [Hele sagens beskaffenhed ridses op igen s. 170-177] (s. 177) Jep Mortensen er ikke mødt, men ganske undviget og ikke ville lade sig finde. [Sagen kort opridset endnu engang].

- (s. 179) ...Efter slig denne sags beskaffenhed og øvede medfart understår vi os ikke at følge ridefogden Henrich Stens gjorte irettesættelse over Hans Eriksen Skrædder i denne sag med at frakende ham hans liv for denne gerning, som mere synes at være sket af nødværge til at frelse sit liv end af beråd hu til at skade eller dræbe den afdøde, som ham før har overfaldet og slået, men Hans Eriksen Skrædder bør derfor at anses i alle måder efter lovens pag. 931 art. 3, som den der er blevet usamdrægtig med en anden (s. 180) og begærer fred, og dog overvældes af den anden og ikke kan slippe, men bekommer sår og hug, da dersom han da dræber den anden til at forsvare sit eget liv beholder han sin fred, og bøde 40 lod sølv til den dræbtes arvinger.

- Belangende Jep Mortensen, som befindes af denne akt at have været Hans Eriksen Skrædders uven, og som voldeligt har udført ham af sin fri frelse og henført ham ud på Jørgen Mogensens toft, der braft ham i klammeri og slagsmål med den afdøde Niels Christensen, hvoraf ulykke og manddrab er påfulgt, har og imidlertid stået hos dem med en økse i hånden, tilskyndet skade, og den ikke har hindret og afværget, han og er højlig saggivet af Niels Christensen i hans egen nærværelse, at have herudi med hans onde tilskyndelse været årsag; derfor han billigen bør at lide efter lovens pag. 892, 11. artikel, og bøde fuld mandebod, trende 18 lod sølv.

- Og denne vidtløftige proces' omkostning det nådige herskab af begge deres gods og formue, hvor det findes, at svares og betales.

9. august 1698 (s. 180)

Tingmænd: Poul Christensen, Ole Christensen, Peder Madsen, Hans Pedersen, Hans Nielsen, Peder Rasmussen, Niels Pedersen og Hans Andersen; alle i Valsøllille.

På herskabets vegne mødte Henrich Stehn og lod tillyse og advare, at der skal holdes skifte og deling i Valsømagle efter Knud Hansens afgangne hustru Birgitte Pedersdatter næstkommende fredag den 12. august; såvel og skal holdes skifte i Ordrup efter Ole Olsens afgangne hustru Inger Madsdatter førstkommende lørdag den 13. august.

Dom afsagt imellem Jep Nielsen i Jystrup contra Kiervet Rasmussen i Valsølille angående gældsfordring. Da blev herpå således for ret kendt og afsagt: Eftersom Jep Nielsen i Jystrup den 28. juni sidstafvigte søgte og tiltalte Kiervet Rasmussen i Valsølille til dom at lide for 4 sldl. 3 mk. 12 sk. (s. 181) han til Jep Nielsen for malt, som han tid efter anden til hans fornødenhed siden Mikkelsdag sidstafvigte bekommet haver, og derfor skyldig er, imod samme fordring har Kiervet Rasmussen ikke mødt efter stævnemål til førsteting, ej heller efter lovdags forelæggelse eller til i dag imidlertid sagen under dom har været optaget noget her imod at svare eller afbejse, hvorfor han hermed tilfindes at betale anmeldte søgende fordring med billig forårsagede omkostning til Jep Nielsen inden 15 dage, eller efter dets forløb at lide nam og vurdering i hans bo og gods, hvor det findes, efter loven.

16. august 1698 (s. 181)

Tingmænd: Ole Olsen, Ole Pedersen, Poul Nielsen, Jep Lauridsen, Laurids Ibsen, Lars Sørensen, Ole Henriksen og Poul Jensen; alle i Ordrup.

Jørgen Hansen Skytte, boende i Næs, med kaldsmænd Tim Pedersen og Laurids Pedersen, begge i Valsølille, har stævnet Jens Christensen, møllersvend hos M: Johan i Næbs Mølle, til vidner at påhøre og spørgsmål at svare angående trussel og skældsord han skal have haft til Jørgen Hansen Skytte for nogen tid siden da Jørgen eftersøgte en gren, som var hugget i skoven ved Næbs Mølle.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne: Jørgen Hansen i Vievadshus og Dorthe Jensdatter tjenende M: Johan i Næbs Mølle.

- Så er også for processens skyld stævnet M: Johan i Næbs Mølle, om han ville have noget hertil at svare.

- Da efter at være blevet taget i ed fremstod for retten Jørgen Hansen i Vievadshuset, som vidnede (s. 182) at torsdag for tre uger siden kom han til Næbs Mølle efter Jørgen Skyttes begæring for at skulle se en gren, som Jørgen Skytte for ham sagde var hugget i skoven. Så hørte han at Jørgen Skytte forbød Jens Christensen at han ikke måtte hugge samme gren i stykker førend der blev andet gjort derved, og Jens Christensen svarede Jørgen "jo, han turde hugge den i stykker for Jørgen Skyttes næse", og Jørgen Skytte sagde atter anden gang at han ikke skulle hugge den i stykker. Så gik Jens Christensen ind efter en brændeøkse og kom ud med den i gården, og sagde "jeg tør hugge den i stykker", og Jørgen atter forbød ham det, men han [vidnet] så ikke at Jens Christensen huggede samme gren i stykker, men han [Jens] sagde til Jørgen Skytte at "han skulle slikke hans mås", og Jørgen Skytte bad "fanden slikke hans mås". Så satte Jørgen Skytte sig på sin hest, og Jens Christensen sagde til Jørgen at han skulle "tjene ham på hans salighed", og i det han talte disse ord stod Jens Christensen i døren som grenen var inde og havde øksen i begge sine hnder og rakte imod Jørgen Skytte, og Jørgen Skytte tog sin bøsse og red bort.

- Ydermere at vidne fremstod for retten Dorthe Jensdatter, so mvidnede under ed, at foromvundne tid hørte hun, at Jørgen Skytte forbød Jens Christensen, møllersvend i Næbs Mølle, på sin herres vegne at han ikke måtte hugge den gren i stykker som han fandt i møllen, hvortil Jens Christensen svarede, at han "turde hugge den i stykke for Jørgen Skyttes næse", og løb så ind i køkkenet og tog en økse, som huset ejede at hugge brænde med, og løb dermed ud i gården til Jørgen Skytte og sagde "jeg tør hugge den i stykker". Dertil svarede Jørgen "gør det", hvortil Jens

Christensen svarede til Jørgen "slik min mås". Så gik vidnet ind til sin gerning og hørte ikke flere ord talt imellem dem. Da hun kom ud igen hørte hun at hendes madfader og madmoder havde ord til Jørgen Skytte, men hvad det var ved hun ikke, og Jørgen Skytte (s. 183) red bort.

- I retten var mødt M: Johan i Næbs Mølle, og sagde at hans tjenere ikke havde skældt Jørgen Skytte, men han selv havde skældt ham, som han ville bevise.

- Jørgen Skytte svarede hertil, at han formodede at M: Johan sit angivende lovligt bør at bevise, eller og at han selv bør at være den samme som han agtede at skælde ham for, og imidlertid begærer beskrevet hvad i dag passerede.

På herskabets vegne lod M: Henrich Stehn tillyse og advare, at den 24. august skal holdes skifte og deling i Jystrup efter afgangne Jep Larsen husmand. [ses ikke i skifteprot.]

30. august 1698 (s. 183)

Tingmænd: Jørgen Hansen og Søren Jensen i Tåstrup, Peder Nielsen i Allindemagle, Jens Pedersen i Bomhuset, Jens Tuesen, Peder Mouridsen og Søren Lauridsen i Ordrup; samt Niels Christensen i Højbjerg.

Var mødt Niels Christensen Andeløv udi Stestrup på Jørgen Hansen Skytte på Skjoldenæsholm hans vegne, og beviste med kaldsmænd Laurids Pedersen og Tim Pedersen, begge af Valsøllille, at have stævnet M: Johan og hans hustru i Næbs Mølle imod vidner at påhøre og spørgsmål at svare samt dom at lide, angående hvad ærerørige ord af dem blev talt her i retten den 16. august i Jørgen Skyttes egen nærværelse, Jørgens ærlige navn og rygte til forklejning. Desuden er de stævnet for at høre læse Jørgen Skyttes passer og afskeder fra hans forrige tjenester.

- Desuden er stævnet efterskrevne vidner: M: Johans egne tjenestefolk, nemlig hans møllersvend Jens Christensen og hans tjenestepige Dorthe Jensdatter; desuden de 8 mænd, der var tingmænd 16. august, (s. 184) såvel også Thomas Jensen i Valsøllille.

- Da efter af vidnerne var taget i ed fremstod først fornævnte møllersvend Jens Christensen, som vidnede at næstforleden 16. august, da han her i retten var indstævnet og sagen imod ham var ført, blev hans husbonde M: Johan Julius efter stævnemål også påråbt, om han havde noget i samme sag at svare, og da M: Johan fremkom for retten samme tid, spurgte han på tysk "hvad han her skulle?", og "hvorfor han var citeret?", og som han derom blev underrettet og tilspurgt om han havde noget på ermeldte sin tjeners vegne at svare i samme sag, dertil svarede M: Johan først på tysk, at "hans tjener ikke havde skældet Jørgen Skytte, men han selv havde skældt ham", hvilket han ville bevise, og bad derhos at hans hustru måtte indkomme for retten; hun havde bevis derom. Og som hans hustru indkom for retten fremviste hun to breve - hvad deres indhold var ved han ikke - men han hørte birkefogden undslog(?) sig for ikke at kunne tage imod nogen breve i retten angående samme skælderimellem M: Johan og Jørgen Skytte førend derfor lovligt blev kaldet. Desuden hørte han at hans madfader her for retten samme tid offentligt skældte Jørgen Skytte, både for en tyv og en skælm, og bad han Jørgen nogle gange, at "han skulle hun ride med ham, han skulle nok få bevis derpå". Vidnet hørte også at M: Johans hustru her i retten havde adskillige skældsord til Jørgen Skytte, og sagde derhos at han "burde ikke at sidde hos ærlige folk" og spyttede af ham. Vidnet hørte også, at rettens betjente formanede dem, at de skulle tage dem vare hvad ord de havde i retten, at

de derover ikke skulle komme i skade og fortræd, og M: Johan derover blev vred og løb tilligemed hans hustru ud af retten, og vidnet hørte at Jørgen Skytte bad tingmændene drages dette til minde.

- M: Johans tjenestepige Dorthe Jensdatter blev påråbt, men mødte ikke.

- Thomas Jensen i Valsøllille vidnede under ed at være bevidst om fornævnte ord, som M: Johan og hans hustru næstforleden 16. august havde her i retten til Jørgen Skytte, og det ord til andet ligesom fornævnte Jens Christensen førhen har vidnet.

- Ydermere at vidne fremkom for retten de førhen indførte otte mænd, som ermeldte 16. august til stokken (s. 185) var skreven, som enhver for sig vidnede ved ed med oprakte fingre efter loven dem i Guds sandhed at være bevidst om fornævnte skælderier af M: Johan og hans hustru til Jørgen Skytte, ord fra ord ligesom ermeldte møllersvend og Thomas Jensen førhen har vidnet.

- Niels Andeløv tilspurgte samtlige vidnerne om de og ikke samme tid hørte fornævnte M: Johan sagde og beskyldte Jørgen Skytte at have "forvendt sit navn" og "ladet sig kalde Jørgen Hansen", da M: Johan sagde at ville bevise, at han hed Jørgen Pedersen!

- Hertil svarede samtlige vidner, at de hørte samme ord af fornævnte M: Johan at være talt, som spørgsmålet om formelder.

- M: Johan og hans hustru blev nogle gange lydeligt påråbt, men mødte ikke, ej heller nogen på deres vegne.

- Hernæst lod Jørgen Hansen Skytte læse og påskrive sine passer fra sine husbonder hvor han førhen har tjente som skytte, nemlig 1) fra salig baron Holch, under hans egen hånd og signet af dato 19. april 1682; 2) fra K.M. politimester Claus Rasch under hans egen hånd og signet af 3. april 1683; 3) fra Adolf Hans von Holsten til Gelskov ("Gieldzschó") under hans hånd og signet af 5. september 1684; 4) fra Ejler Pedersen ridefoged på Åstrup på hans herskabs, frue Søster Cavini Velgur, hendes vegne under hans hånd og signet af 6. oktober 1685; 5) fra velb. Christian Møller til Katterup under egen hånd og signet af 18. okt. 1687; 6) fra velb. hr. kancelliråd Peder Hjort til Bonderup(?) ("Bynderup") under egen hånd og signet af 15. juli 1692; 7) fra velb. frue Bodil Hjort, salig kammerråd Emanuel Junges til Sonnerupgård, under egen hånd af 3. oktober 1694.

- Hvorefter Niels Andeløv, på Jørgen Hansen Skyttes vegne, satte udi rette og formente, at efterdi her lovligt bevises med lovfaste vidner, at fornævnte M: Johan Julius i Næbs Mølle sig så højligt har forset med formastelse og skældsord imod Jørgen Hansen Skytte, og det ej har bevist, og tilmed beviser Jørgen her med sine lovlige passer og afskeder fra sine forrige husbonder (s. 186) at have skikket og forholdt ærligt, troligt og vel efter deres indhold, daformodes han pligtig er og bør at lide efter lovens bogs sider 998 og 999, 2. artikel, og der foruden at erstatte og betale denne proces' anvendte bekostning, og herpå forventer dommerens retmæssige kendelse.

- M: Johan blev igen påråbt men mødte ikke, hvorfor han blev forelagt lavdag til om 14 dage her i retten at møde, om han vil have noget herimod at svare.

Kiervet Rasmussen i Valsøllille, med kaldsmænd Laurids Pedersen og Tim Pedersen sammesteds, har stævnet Peder Mortensen Degn i Valsøllille til dom at lide for 5 sldl. 3 mk. 12 sk., som han til Kiervet Rasmussen skyldig er for adskillige varer han af ham har bekommet; satte udi rette og formelte Peder Degn pligtig er og bør fornævnte fordring med sin omkostning at betale til ham inden 15 dage (etc.)

- Peder Degn mødte ikke, skal møde om 14 dage.

6. september 1698 (s. 186)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Christen Christensen, Peder Sørensen og Jens Hansen, Nilaus Marquorsen, Poul Madsen og Ole Marquorsen, alle af Jystrup; samt Jens Christensen af Mortenstrup.

På herskabets vegne mødte M: Henrich Stehn med kaldsmænd Christen Dinesen og Laurids Nielsen, begge af Valsøllille, som har stævnet Peder Rasmussen og Ole Christensen i Valsøllille til vidnesbyrd at påhøre og spørgsmål at svare, angående ulovlig skovhugst de skal have begået i Vester- og Stenskov i Valsøllille bys marker (s. 187) og er befunden i deres gårde i benævnte Valsøllille.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne, som har besigtiget samme skovhugst, nemlig Hans Pedersen og Kiervet Rasmussen i Valsøllille.
- Så var mødt Peder Rasmussen af Valsøllille, og vedstod at have hugget samme gren, som var en "forned" gren, som han ville have til bageved [bageovnsbrænde], og formodede det mådige herskab ikke strengerer med ham efter loven derfor.

- Ole Christensen i Valsøllille var også mødt og tilstod at have hjemført et læs af en gren, som lå nedhugget i Valsøllille Stenskov, men han nægter at han ikke har nedhugget den af træet eller ved hvem den har nedhugget. Samme gren behøvede han højligt til bageved.

- Videre at vidne om denne sags oplysning fremstod ermeldte Kiervet Rasmussen og Hans Pedersen, som hver for sig vidnede under ed, at nu forleden lørdag sidste uge blev de befalede af skovfogden Thomas Jensen i Valsøllille at de skulle gå med ham til Peder Rasmussen der sammesteds for at syne en bøgegren, som var nedhugget i Valsøllille Vesterskov, og da de der indkom befandtes der i gården en stor bøgegren liggende, som kunne være småt og stort til sammen 3 læs brænde.

- Herefter begærede M: Henrich Stehn tingsvidne beskrevet.

Sr. Poul Olsen på Ravnstrup, på Morten Pedersens ["Morten Ibsen Pedersens", men "Ibsen" delvist overstreget] tjenende i Valsøllille hans vegne, beviste med kaldsmænd Christen Nielsen tjenende på Ravnstrup og Enevold Knudsen i Valsøllille at have stævnet på Skjoldenæsholm dettes høje herskab og fuldmægtig Sr. Henrich Stehn imod vidner at høre, angående en del gods som skal være kommet fra Bukkerup og til Valsøllille.

- Ligeledes er stævnet for at vidne: salig Peder Pedersens efterleverske Karen med lavværge Christen Dinesen, Mads Andersen, Jens Andersen, Lars Skrædder og Kiervet Rasmussen, alle i Valsøllille.

- Sr. Niels Christensen Andeløv af Stestrup, på Henrich Stens vegne, forårsages for det første at (s. 188) tilspørge Sr. Poul Olsen hvorledes dette kald og varsel er givet, om ham noget derom er vidende, såsom ej fornemmes nu af indførte enten dette skal være skriftligt eller mundtligt kald og varsel? Poul Olsen besvarede dette kort, som fornemmes Sr. Niels Andeløv vil lade spørge om han er vidende om det indførte kald og varsel, så kan deraf vel fornemmes, efterdi Poul Olsen er mødt og lader det indføre, angående kald og varsel om det skal være skriftligt eller mundtligt, så ses ikke at det er Poul Olsen foreskrevet nogen af samme poster, men beroer på kaldsmændenes afhjemling, som forhåbes bliver imodtaget.

- Poul Olsen afstod dette hans kald og varsel denne sinde til nyt stævne mål.

M: Henrich Stehn, efter klagemål af velærværdige magister Christen Blichfeld, provst over Ringsted herred, fremstillede kaldsmænd Christen Dinesen og Laurids Nielsen, begge af Valsølille, som har stævnet efterskrevne tjenestefolk i Valsølille sogn til spørgsmål at svare, hvorfor de ikke mødte i kirken i søndags for tre uger siden da velermeldte provsten var i Valsølille Kirke at visitere og overhøre ungdommen, så og til dom at lide for deres udeblivelse og forsømmelses skyld samme tid, nemlig: Af VALSØLILLE: Poul Christensens tj.folk Anne Christensdatter, Sophie Christensdatter og Peder Thomassen; Niels Pedersens tj.folk Mads Jensen, Maren Madsdatter og Laurids Madsen; Søren Jensens tj.karl Hans Jensen; Rasmus Nielsens [Rasmus Nielsen Møllers] tj.folk [og børn] Maren Rasmusdatter, Peder Rasmussen og Niels Rasmussen; Af HØED: Morten Pedersens tj.folk Jens Mortensen og Kirsten Madsdatter; Jep Nielsens tj.folk Jens Larsen og Margrethe Nielsdatter; Frederik Jensens tj.karl Mikkel Jensen; Anders Nelausens tj.karl Peder Jensen.

- Nok med andre kaldsmænd stævnet Jystrups tjenestefolk, nemlig: Jens Pedersens tj.karl Peder Madsen; Johanne Lauridses tj.karl Erik Jensen; Cornelius Jensens tj.karl Peder Pedersen; Af ATTERUP: Ole Pedersens tj.folk Anders Lauridsen og Kirsten Jensdatter.
- Sagen imod disse indførte personer beroer til næste tingdag videre at foretage, og derimod Peder Mortensen Degn i Valsølille skal blive kaldet.

13. september 1698 (s. 189)

Tingmænd: Anders Nilausen, Morten Pedersen, Frederik Jensen og Poul Madsen af Høed; Lars Jensen og Jens Mortensen af Mortenstrup; Ole Pedersen i Atterup; og Offer Nielsen i Jystrup.

M: Henrich Stehn med kaldsmænd Christen Dinesen og Laurids Nielsen, begge af Valsølille, har stævnet Peder Mortensen Degn i Valsølille imod den sidste tingdag indstævnte ungdom af Valsølille og Jystrup sogne, som ikke havde mødt udi kirkerne da provsten i Ringsted herred der visiterede, deres foregivende klagemål over ham og årsagerne hvorfor de ikke mødte at anhøre, om han vil have der imod noget at svare.

- Efter afhjemlede kald og varsel tilspurgte M: Henrich Stehn ungdommen, som var mødt i retten, af hvad årsag de ikke mødte i kirken om søndagen for fire uger siden? Hertil svarede Søren Jensens tjenestekarl i Valsølille Hans Jensen, at han ikke kom tidligt nok til Valsølille Kirke mens provsten var der, men gik så straks over til Jystrup Kirke, hvor han der læste for provsten, hvilket degnen Peder Mortensen også vedstod.

- Rasmus Møllers [Rasmus Nielsen Møllers] søn og tj.karl Peder Rasmussen med sine søskende [Maren Rasmusdatter og Niels Rasmussen] foregiver at de ikke var hjemme og til stede i Valsølille den dag provsten visiterede, men om dagen tilforn var rejst hen til deres gode venner i Snogstrups ("Snodstrups") præstegård. Ellers skulle de vel have mødt samme tid i kirken. Peder Mortensen Degn tilstod også at være bevidst at de var af byen.

- Sophie Christensdatter tjenende Poul Christensen i Valsølille, Maren Madsdatter, Mads Jensen og Lars Madsen tjenende Niels Pedersen sammesteds, samt Jep Nielsens tjenestekarl i Høed Jens Larsen, svarede samtlige at de ikke turde møde for provsten og læse, fordi at de ikke kunne læse deres børnelærdom, som de burde, bordi der bliver ikke læst uden få tider af degnen for dem, tilmed var degnens tjenestetående både karl, dreng og piger ikke i kirken samme dag at læse for provsten, hvilket gav dem og anledning at de ikke kom (s. 190) i kirken, og ønskede de at degnen ville læse så flittigt for dem, som de gerne ville møde og

læse, og ellers beder de alle ydmygst at de denne sinde forskånes for videre tiltale og straf, vil de gerne herefter love bod og bedring.

- Var og mødt af Jystrup sogn Johanne Laurs Pedersens tjenestekarl Erik Jensen og Ole Pedersens tjenestefolk i Atterup Anders Lauridsen og Kirsten Jensdatter, som svarede ligesom de sidste forhen indførte.

- Cornelius Jensen var mødt og foregav at hans tjenestekarl Peder Pedersen var i Københavnsrejse samme tid.

- Peder Mortensen Degn var mødt og foregav at dersom ungdommen havde haft noget at klage over ham, kunne de have mødt i kirken og givet provsten det til kende.

- M: Henrich Stehn begærede denne sinde dette beskrevet.

Peder Mortensen Degn var mødt og vedstod at være Kiervet Rasmusen de 5 sldl. 3 mk. 12 sk. skyldig, som han her i retten for to uger siden søgte ham for, hvorfor som Peder Mortensen Degn nu tilstår den af Kiervet Rasmussen søgende fordring, tilfindes han at betale Kiervet Rasmussen fornævnte 5 sldl. 3 mk. 12 sk. inden 15 dage (etc.)

Niels Andeløv var mødt på vegne af Jørgen Skytte her ved Skjoldenæsholm og begærede dom udi den sag imellem ham og M: Johan i Næbs Mølle, såfremt han ikke efter forelæggelse vil svare i sagen.

- Var mødt M: Johan Julius' hustru og undskyldte sig ikke i dag at kan svare efter forelæggelse imod Jørgen Skytte, men begærer at sagen endnu i to uger måtte optages, skal da imod Jørgen Skyttes påstående blive svaret.

M: Henrich Stehn, på herskabets vegne, var begærende ham her af retten måtte udmeldes fire vederhæftige dannemænd, som dem med allerforderligste kunne begive til alle Skjoldenæsholms tilliggende skove for dem at syne og besigtige (etc. ...) dertil udmeldt formand Ole Olsen i Ordrup, Jens Jensen i Skee-Tåstrup, Poul Christensen (s. 191) i Valsøllille og Ole Marquorsen i Jystrup (...etc.)

For retten var mødt Peder Nielsen Bryde af Allindemagle, og vemodeligt gav til kende hvorledes hans hustru Maren Nielsdatter på 30 års tid med stor legemes svaghed har været belagt, og der foruden desværre med den faldende syge imidlertid, og daglig endnu, er med behæftet, tilmed er de begge aldrende og fattige, så de har intet til livsnæring og ophold, medmindre medlidende Guds børn dem af medynk og kristen kærlighed sig over deres armod og fattige vilkår for Guds skyld sig vil forbarme med nogen ringe almisse i Jesu navn.

- Og til slig hans foregivende og ynkelige tilstand at bevise, fremstillede ermeldte Peder Nielsen Bryde tvende dannemænd, nemlig Ejler Jørgensen og Jørgen Jensen, begge af Allindemagle, som hver for sig vidnede under ed, at det sig således desværre er beskaffen udi alle måder med Peder Nielsens hustru og deres armelige tilstand såsom ovenbemeldt er.

- Herefter begærede Peder Nielsen Bryde ham at måtte udstedes et tingsvidne, hvilket det høje herskabs fuldmægtige M: Henrich Stehn på sin nådige herres vegne ham også tillod.

27. september 1698 (s. 191)

Cornelius Jensen af Jystrup tilforordnet at betjene retten i birkefogdens lovlige forfald.

Tingmænd: Ole Pedersen, Knud Hansen, Peder Jørgensen og Lars Jensen i Valsømagle; Ole Christensen og Christen Dinesen i Valsølille; Jep Nielsen og Jens Nielsen i Høed.

Sr. Niels Christian Andeløv af Stestrup på Jørgen Hansen Skytte på Skjoldenæsholm hans vegne var mødt, og æskede dom i den sag contra fornævnte (s. 192) Jørgen Hansen Skytte og M: Johan Jullius i Næbs Mølle. Blev endnu opsat til næste tingdag, da herredsfogden selv sidder i retten, såsom han nu ej er her til stede.

På M: Henrich Stehns vegne var mødt Thomas Jensen i Valsølille, som fremæskede de fire mænd, som her af retten sidste 13. september blev opmeldt for at syne og besigtige alle Skjoldenæsholms gårds tilliggende skove, hvad olden derpå i dette år befindes, efter deres taksts videre indhold, at de nu herom ville gøre deres afsigt.

- SÅ fremstod formand Ole Olsen i Ordrup, Jens Jensen i Skee-Tåstrup, Poul Christensen i Valsølille og Ole Marquorsen i Jystrup, samtlige fire mænd, og afsagde deres forretning og afsigt som følger: Gårdens skove: 195 svins olden. Højbjerg: 35 svin. Mortenstrup: 52. Atterup Skov: 72. Jystrups skove: 55. Jystrup Kirkes skov: 7. Valsølille: 205 svin. Høeds skove: 220. Valsømagle: 45 svin. Haraldsted Kirkes skov: 7. Egtved: 55 svin. Ordrups skove: 200 svins olden. SUMMA: 1058 svins olden. De fire mænd bekræftede deres afsigt med ed, og Thomas Jensen begærede på M: Henrichs vegne afsigten beskrevet.

4. oktober 1698 (s. 192)

Tingmænd: Kiervet Rasmussen, Poul Christensen, Hans Pedersen, Søren Jensen, Christen Dinesen og Hans Andersen, alle i Valsølille; samt Offer Nielsen i Jystrup og Peder Nielsen i Allindemagle.

M: Henrich Sten lader tillyse og advare, at 12. oktober skal holdes skifte og deling udi Jystrup efter Erik Jensens salig hustru Kirsten N:.

Var mødt M: Johan Julius af Næbs Mølle, hans hustru Sofie Dorthe [el. vel nærmere Sophia Dorothea], som fremlagde hans skriftlige indlæg under (s. 193) hans egen hånd af dags dato på 6-skillings papir no. 18, som følger: - "Velfornemme Sr. Jachob Jensen Kongl: Maytz: Herridz Fouget til Valdborgs Herredt og Horrensherridt, och birchefogit til Skioldenesshollemb's birch, Saasom min huustru seniste d: 13. Septembr: var mødt, og begierte at iche kunde Suare til dend bestemte tid, mens begierte opsettelse udj Sagen, Da sees af ded udstede Tingsvinde Jørgen Schøtte fremleget 7 Passer af de høye Herrer som hand Aar Effter Anden schulle hafue tient, Da begieres først af Dommeren at maatte faa Copie af alle de fremlagde Passer, til effter Siun, for det Andet begieres af Dommeren at sagen maatte opsettes udj 4re ug: Saasom ieg er kommet udj Erfating at der schal verre tagen tuende Domme offr hanm: til Tudtze Herridzting udj Aar 1678 udj Aug: Maaned, dend eene schal verre tagen af Tomess Jensn Som Nu er Borgm: udj Callundborig, dend Anden af Christen Christensn som var schrifr paa Draxhollemb, som ieg dermed skall beuisse hanm: offr: hvad for een person hand er, och vad hand for hans gierninger har fortient, saasom ieg schal vere forAarsaget at søge de protocoller i hans Maytz: Cancellie eller og hoes Velbr: Ambtmand Tage Tott, for det 3de Stilles Dommeren Til Paa skiøn huad Saadan en Person er som gifuer sig tuende Nafne, den gang hand hafuer verit paa Katterup, Da lod hand sig kalde Jørgen Pedersn: da hans skiød efter Henrich Maltis Kone udj

Dynnerip, som med Things Vinde skal beuises, och Nu lader sig kalde Jørgen Hansen udj hans dremviste Passer, Derfor begieres af Dommeren at mig matte vorde gifued Delation vdi sagen, begieres af Dommeren at dette maatte blifue Læst og vdi Acten Jndført, forblifvr veluise hl: Birchefogdet hans beredVilligste Tiener, Nebs Mølle d: 4 Octobr: Ao 1698, Johan Julius Kramer."

- Niels Andeløv, på Jørgen Hansens vegne, var mødt og herimod svarede at han ikke vel sig turde understå at tillade længere opsættelse i sagen end som loven om formelder, men kunne det komme dertil at de godtfolk, som sig således efter aktens indhold sig imod Jørgen Hansen Skytte har forset med forlastelser af ærerørige ord ville indfinde sig med fornøjelse og satisfaktion imod Jørgen Skytte for begangne forseelse kan dem endnu tillades en uges dilation over 6-ugersdagen, som indfalder om en uge, dvs. til om to uger, såsom fornemmes at de ikke skal være kyndige udi landets lov, så og (s. 194) skal det vel falde dem helt besværligt deres tanke udi denne sag at fuldbyrde.

- Belangende Jørgen Skyttes passer, hvoraf kopi begæres, får de nu vel ved anden lovlig medfart at søge, såsom det ej af dem er blevet udiagttaget da de her udi retten blev produceret, hvorimod M: Johan Julius lovligt var kaldt, som akten udviser. Det øvrige udi dette nu producerede indlæg, som synes helt unødigt, eroer på M: Johan Julius hans bevis, eller og at forblive som det forrige, hvoraf denne sag sig rejser, etc., hvilket Niels Andeløv ikke denne sinde for nødigt eragtede at besvare.

- Johan Julius' hustru begærede dette beskrevet, hendes mand til efterretning, hvorimod hendes mand om 14 dage videre hertil vil svare, eftersom hun fornemmer Jørgen Skyttes fuldmægtig til den tid vil lade sagen under dom opstå.

- Efter begge parters vedtagelse her i retten opstår sagen under dom til om 14 dage, og dersom Johan Julius til den tid agter noget at føre eller irettelægge imod Jørgen Hansen Skytte i denne sag, da ham derfor lovligt at kalde.

M: Henrich Stehn fremstillede den person, navnlig Hans Eriksen Skrædder, som hidtildags her på gården har været arresteret og anholdt for det drab, som skete i Skee-Tåstrup næstafvigte Kristi Himmelfartsdag, hvorfor han er blevet frifundet på livet efter aktens videre indhold, men til penges bøder at betale efter loven, nemlig 40 lod sølv til den dræbtes arvinger, hvilke alt er betale og derfor lovligt kvitteret, hvilke fornævnte penge 20 rigsdaler for ermeldte Hans Eriksen Skrædder er lånt og medforstrakt af hans svogere og frændskab her på godset, navnlig Peder Mortensen og Jep Larsen, begge af Ordrup, så og af hans broder Henrik Andersen tjenende i Ordrup, samt andre hans gode venner, hvilke fornævnte penge 20 rdl., som endnu [...] betalt af Hans Skrædder tilligemed den omkostning som er gået på ham i hans arrest med kost og underholdning, "hvilket udi alt jeg Hans Nielsen Skrædder nu anlover og tilforpligter mig igen til enhver af fornævnte mine gode venner og andre, som mig udi denne min nød har hjulpet, redeligt og vel skadesløst at kontentere og betale, hvilket jeg ydermere hermed (s. 195) anlover og tilforpligter mig at forbliver og ikke undvige af dette Skjoldenæsholms gods, førend jeg fornøjeligt har afbetalt hver som mig udi denne min nød har hjulpet og med penge forstragt, som før er meldt. At dette forskrevne af mig ubrydeligt holdes og efterkommes skal, har jeg også venligt ombedt begge mine kære svogere Peder Mortensen og Jep Larsen, begge af Ordrup, for mig at løve og godsige til fuldmægtigen M: Henrich Stehn", hvorpå de og ham

her for retten nu gjorde håndsrækning. M: Henrich Stehn begærede dette beskrevet.

18. oktober 1698 (s. 195)

Tingmænd: Jens Jensen, Hans Hansen og Knud Jensen af Tåstrup, Christen Dinesen af Valsøllille; Jens Sørensen og Peder Mouridsen af Ordrup; Lars Jensen af Mortenstrup; og Cornelius Jensen af Jystrup.

M: Henrich Stehn med kaldsmænd Henrik Jacobsen på Skjoldenæsholm og Hans Andersen i Valsøllille har stævnet efterskrevne til dom at lide for hvad de til velermeldte M: Henrich skyldige er, nemlig: Kiervet Rasmussen i Valsøllille 5 rdl. 3 mk., Peder Mortensen sammesteds 8 rdl. 4 mk.; Anne Hans Madsens i Jydstrup 4 rdl., Peder Sørensen i Jystrup af koleje 4 rdl. 4 mk., Frederik Jensen i Høed 3 rdl. 2 mk., Poul Madsen i Høed gl. gæld 4 rdl. og koleje for fire år 4 rdl., Ole Madsen i Ny Skovhus 13 rdl. 2 mk. 4 sk.

- Efter at denne fordring således var indført gav den ene kaldsmand Hans Andersen i Valsøllille denne forklaring, at han har været med Henrik Jacobsen at kalde de indstævnte personer, undtagen Anne Hans Madsens og Peder Sørensen af Jystrup, hvilke begge er stævnet med lige varsel til dom at lide af fornævnte Henrik Jacobsen på Skjoldenæsholm og Erik Jensen af Jystrup, som deres kald og varsel, som før er meldt, enhver afhjemlede efter loven.

- M: Henrich Stehn satte udi rette og formente enhver af de indførte pligtige er og bør den indførte fordring at betale inden 15 dage (etc.)

- (196) Peder Mortensen af Valsøllille var mødt og vedstod den indførte fordring. De andre blev påråbt men mødte ikke. De skal møde om 14 dage.

Birkefogden foreholdt M: Johan Julius Kramer om han havde noget nu at fremlægge efter hans hustrus påråbelse for to uger siden til bevis over Jørgen Hansen Skytte, imod de beskyldninger han på ham her i retten den 16. august har gjort, hvorefter sagen idere til dom kan udfalde. Hertil svarede han, at han intet har nu noget videre at fremlægge denne sag til oplysning, men begærer at der kunne træffes en billig forlig i sagen, videre pengespild at forekomme.

- Her på svarede Niels Andeløv, på Jørgen Hansen Skyttes vegne, at han ikke vil begære M: Johan Julius hans fordærvelse og ruin, enten på ære eller (madeles?), når M: Johan Jørgen Hansen både på ærens og omkostningens vegne billigen fornøjer, hvilket formodes at være kristeligt og tilbørligt, og påstod Jørgen Hansen for sin omkostning udi alt penge 10 rdl.

- Efter imellemhandling og godtfolks tilskyndelse blev denne sag imellem Jørgen Hansen Skytte og M: Johan Julius Kramer udi minde bilagt og forenet således, at de ord, som M: Johan Julius har udi hastighed her udi retten den 16. august talt og udsagt imod Jørgen Hansen Skytte, skal ikke komme ham til nogen hinder eller forklejning på hans ærlige navn og rygte i nogen måder, såsom M: Johan ved dette hans påsigende ikke ved ham andet at påsige og beskylde end det en ærlig mand vel egner og anstår, og skal denne begyndte sag ikke efter denne dag komme nogen af parterne til videre påtale [...]der eller skade i nogen måde, og lovede de begge herefter at være og blive hverandres gode venner af hjertet, hvorpå de begge her for retten gjorde hverandre håndsrækning.

- Processens omkostning er også imellem parterne således forenet, at M: Johan giver Jørgen Skytte herfor til sammen 4 tdr. byg, hvoraf 1 td. straks betales og resten tid efter anden, inden Nytårsdag, (s. 197) i

godt ydefærdigt korn at svares og betales, hvorved denne sag uden doms afsigelse efter parternes samtykke ophæves.

22. november 1698 (s. 197)

Ting,ænd: Poul Christensen, Hans Pedersen, Peder Madsen, Søren Jensen, Christen Dinesen, Hans Andersen og Niels Pedersen; alle af Valsøllille.

M: Henrich Stehn anmeldte, at en del af hans debitorer, som til doms den 18. oktober blev indført, har siden den tid betalt på de hos dem da søgende fordringer, nemlig: Peder Mortensen Degn i Valsøllille har betalt 4 rdl. og rester igen, som nu begæres dom på, 4 rdl. 4 mk.; Kiervet Rasmussen i Valsøllille har betalt 1 rdl. og rester igen, som begæres dom på, 4 rdl. 3 mk.; Peder Sørensen i Jystrup og Poul Madsen i Høed har nu talt i minde med ham for hvad de søges for, at han denne sinde afstår dom over dem. Ellers æsker han nu dom over de øvrige, nemlig Anne Hans Madsens i Jystrup, Frederik Jensen i Høed og Ole Madsen i Ny Skovhuse, efter forrige irettesættelse.

- Alle fornævnte indførte blev påråbt, men mødte ikke, hvorfor herpå blev således for ret kendt og afsagt: [de skal betale inden 15 dage etc.]

6. december 1698 (s. 198)

Tingmænd: Jens Pedersen, Nelaus Marquorsen, Christen Christensen, Offer Nielsen, Peder Sørensen, Poul Madsen og Hans Jensen, alle af Jystrup; samt Jens Christensen af Mortenstrup.

Intet forrettet.

===== 1699 =====

17. januar 1699

Mourids Tygesen i Allerslev tilforordnet af ridefogden Henrich Steen på Skjoldenæsholm at betjene retten i dag udi birkefogdens Jacob Jensens lovlige absens; og i Mourids Tygesens sted var Henrik Jacobsen tilforordnet at være skriver.

Tingmænd: Jep Nielsen, Morten Pedersen, Peder Jensen og Niels Nielsen af Høed; Hans Pedersen, Christen Dinesen [her stavet "Christen Dønnesen"] og Ole Andersen i Valsøllille.

M: Henrich Steen, på vegne af Søren Pedersen i Næs' Overdrevshus, med kaldsmænd Truels Nielsen (el. Truid Nielsen) og Peder Ibsen (el. Peder Jepsen), begge af Mortenstrup, har stævnet Thomas Jensen i Valsøllille til tingsvidne at høre læse og spørgsmål at svare, og efter at dette kald og varsel var afhjemlet fremlagde Søren Pedersen et tingsvidne udstedet af Lellinge Birk den 8. november sidstafvigte, som lydeligt blev læst, påskrevet og i akten skal blive indført, og melder samme tingsvidne i meningen at ermeldte Søren Pedersen samme dag har tilspurgt fangen Anders Jensen, som da var anholdt på Lellingegård og stod for retten, om han kunne beskyldte ham for nogle klæder, som var taget fra Thomas Jensen i Valsøllille for et år siden, som samme bemeldte Thomas Jensen (s. 199) selv har sagt til Søren Pedersen at han dem skulle have taget, som Anders Jensen næstafvigte Allehelgensdag skulle have sagt til Jens Pedersen i Bomhuset. På spørgsmål svarede fangen Anders Jensen, at han det aldrig

har sagt, ej heller vidst noget andet med ermeldte Søren Pedersen end det, som ærligt og kristeligt er, og videre efter samme tingsvidnes indhold som blev læst og påskrevet.

- Kaldsmændene har også stævnet Thomas Jensen til vidner at høre, samt efterskrevne til at vidne, nemlig: Ole Christensen af Valsøllille og Jens Pedersen af Bomhuset.

- Efter at være blevet taget i ed fremstod Ole Christensen, som vidnede at nu forleden næste landsting, som nu forleden blev holdt før jul, da hørte han at fangen sagde til Thomas Jensen, at han skulle kun tale med Søren Rytter, så fik han vel sine klæder igen, og sagde derhos: "jeg siger ikke, at han har stjålet dem, og jeg siger ikke han tog dem", og sagde derhos at klæderne skulle være i en lille by der hedder Tokkerup (el. Tågerup?) udenfor skoven imellem Roskilde og Skjoldenæsholm, og der skulle de være anbøden der hos fangens stedsøn Morten, som den tid skulle have tjent i Tokkerup, og skete samme tale af fangen Anders Jensen til trumpeterens, som Peder Kræmmer boede i Ringsted.

- Endnu at vidne fremkom Jens Pedersen i Bomhuset, som vidnede ligesom Ole Christensen før ham har vidnet, såsom han også samme tid var derinde med Thomas Jensen.

- Endnu at vidne fremstod Anne Jensdatter i Bomhuset, som vidnede ligesom Ole Christensen og hendes fader Jens Pedersen før hende har vidnet.

- Ole Jensen i Overdrevshuset, som Søren Rytter er til huse hos, vidnede at næstforleden i bemeldte Mortensdags tid var Thomas Jensen til Søren Rytters og talte med Søren udenfor hans hus, men vidnet hørte ikke hvad de talte med (s. 200) hverandre, og da Thomas Jensen var bortgående kom Søren ind i stuen og satte sig på en stol, og så noget bedrøvet ud, og sagde derhos til vidnet, at Anders Jensen på Lellinge skulle have lagt ham ud, mens han sad i fælgslet, og have sagt til Jens Bech, da han var der og spurgte om hans bæst, som var borte, og da iblandt andet talte Jens Pedersen med fangen om Thomas Jensens klæder, som var blevet borte, og da sagde Søren Pedersen til vidnet at Thomas Jensen havde sagt til ham, at Anders Bech havde sagt til Jens Pedersen i Bomhuset, at Thomas "skulle kun høre Søren Rytter ad, så fik han nok at vide hvor hans klæder var afbleven". Så bød Søren Rytter vidnet at han ville følges med ham til Lellingegård hvor Anders Bech var anholdt, om dagen efter dette erfaredes, og gik så med ham, og da de kom til Lellingegård, hvor han lå udi fængslet, da hørte han at Søren Rytter tilspurgte fornævnte om Jens Pedersen i Bomhuset havde været hos ham og spurgt om en hoppe, hvortil han svarede ja, at han havde været der, og hørte ydermere at Søren tilspurgte ham om det var sandt at han havde sagt til Jens Pedersen at han skulle vide hvor Thomases klæder var blevet af? Da hørte vidnet at fangen Anders Jensen [Bech] svarede Søren [Pedersen] Rytter, at hans navn var ikke nævnt, ikke heller havde sagt det, og Søren bad ham og tillige dem som havde vagt hos fangen at de skulle drages dette til minde, og så gik Søren ned til ridefogden i Lellinge Mølle og bad ham at han ville give ham en lille seddel om hvad der var passeret, som de der havde vagt havde hørt hvad Anders Jensen havde sagt, hvortil ridefogden svarede Søren Rytter og sagde til ham "sandemand, haver ingen godt af sådan en løs seddel, men I kan rejse hjem og tage tvende mænd og lade høre om han ville vedstå de ord, som han havde sagt derhjemme, så kan I komme igen på tirsdag og høre om fangen ville vedstå det, som han første gang havde sagt", så kunne han tage tingsvidne derefter. Mandagen derefter, som var om andendagen derefter de kom fra Lellingegård, lod Søren Rytter Jens Pedersen beskikke, men hvad svar Jens Pedersen gav ved han [vidnet] ikke. Mandag nat rejste han med ham hen til Lellinge Birketing, som var om tirsdagen, da hørte han at Søren Rytter tilspurgte fangen Anders Jensen

for retten om han vidste nu noget med ham om de klæder, som han har tilforn talt om, og ridefogden på Lellingegård formanede fangen for Jesu døds skuld at han skulle have hans salighed i agt og ikke lyve nogen noget på, og fangen svarede nej, han skulle ikke heller, og ridefogden tilspurgte fangen ydermere ad om han vidste noget med fornævnte Søren Rytter i nogen måde, hvortil fangen svarede nej, at han vidste ikke andet med ham end ærligt og kristeligt, og Søren bad de otte stokkemænd at de dette ville drages til minde, og begærede straks dette at føres ind i tingbogen.

- Var mødt Thomas Jensen af Valsøllille og foregav at han aldrig har beskyldt Søren Rytter for at have taget nogen af hans klæder, alene han har sagt efter hvad de andre har talt efter, det vidnerne forhen i tingbogen har vidnet, og ved intet andet med Søren Rytter i nogen måde end det som en ærlig mand vel ejner og anstår.

- Søren Rytter begærede dette beskrevet.

24. januar 1699 (s. 201)

Tingmænd: Jens Mortensen, Jens Christensen og Laurids Jensen i Mortenstrup; Ole Pedersen i Atterup; Nelaus Marquorsen, Peder Sørensen, Christen Christensen og Jens Dinesen i Jystrup.

Intet forrettet.

14. februar 1699 (s. 201)

Tingmænd: Ole Christensen, Peder Madsen, Poul Christensen, Niels Pedersen, Søren Jensen, Jacob Jacobsen og Jens Christensen, alle i Valsøllille; samt Jacob Hansen i Sandvadshus.

Erik Jensen af Jystrup var mødt her for retten og fremstillede kaldsmænd Jens Dinesen og Jens Nielsen, begge af Jystrup, som har stævnet (s. 202) ermeldte Erik Jensens trolovede fæstemø Karen Ingvorsdatter med hendes lavværge imod vidnesbyrd at påhøre og spørgsmål at svare til, angående at hun skal være krænket af en anden person og der ved ham er blevet frugtsommelig førend hun er blevet af præsten trolovet til ermeldte Erik Jensen.

- Med samme kaldsmænd er stævnet to dannemænd, nemlig Jep Nielsen og Cornelius Jensen, begge af Jystrup, som har været beskikkelsesmænd til ermeldte Karen Ingvorsdatter og hendes forældre, angående forermeldte krænkelse, til deres sandhed nu at vidne, hvad dem i denne sag kan være bevidst.

- Efter afhjemlede kald og varsel var mødt fornævnte Karen Ingvorsdatter samt hendes fader Ingvor Jørgensen af Tolstrup og havde intet imod dette kald og varsel at svare.

- Da efter at eden af lovbogen med formaning af lovbogen for vidnerne var blevet oplæst, fremstod for retten forermeldte Jep Nielsen og Cornelius Jensen, som hver for sig vidnede ved ed med oprakte fingre efter lovn, dem i Guds sandhed at være bevidst, at forermeldte Erik Jensen af Jystrup kom til dem i fredags sidste uge hjemme i deres hus, og sagde for dem at hans trolovede fæstemø, ermeldte Karen Ingvorsdatter, havde bekendt for ham at være krænket af en anden person førend hun blev trolovet til ham, hvilket han havde givet hans nådige herskabs ridefoged M: Henrich Stehn på Skjoldenæsholm til kende, som havde befalet ham dette med to dannemænd hos hende selv og hendes forældre at fornemme, sagde derhos det var ridefogdens befaling at de skulle forrette det. Så gik de begge hen til

fornævnte Karen Ingvorsdatter, som da var hos ermeldte hendes trolovede fæstemand Erik Jensen i fornævnte Jystrup, og tilspurgte hende om hvorledes det var fat med hende, om det var sandt folk sagde at hun var krænket af en anden og frugtsommelig før hun blev trolovet til Erik Jensen? Hvortil hun dem svarede ja, da var desværre sandt, og bekendte fuldkommen for dem at hun var næstforleden sommer, imellem høhøsten og kornhøsten, krænket af en ungarl, som hun foregav da tjente i Avnstrup hos Jens Pedersen, hvis navn ej her nu kan indføres, desårsag som erfares han ej herimod er stævnet, ved samme unge karl hun og bekendte at være blevet frugtsommelig længe førend hun blev trolovet til Erik Jensen, som skete omtrent 3 uger efter sidste Mikkelsdag. Så begærte Erik Jensen videre af dem at de ville gå hen til Tolstrup til Karens forældre at fornemme hos dem om de var vidende at hun var krænket af en anden, førend hun blev trolovet til Erik Jensen. Hertil hendes fader og moder, ermeldte Ingvor Jørgensen og hans hustru Anne Ingvors, dem svarede, at de aldeles herom var uvidende førend deres datter, ermeldte Karen Ingvorsdatter, nogen dage før den tid selv bekendte det for dem hjemme i deres hus i Tolstrup, at hun var krænket af en anden førend hun blev trolovet til Erik Jensen.

- Efter indstævning var Karen Ingvorsdatter mødt og frivilligt tilstod og bekendte, at hun næstforleden sommer imellem hø- og kornhøsten blev krænket af en ungarl, som da tjente og endnu tjener i Avnstrup, hos Jens Pedersen, men hun vidste ikke fuldkommen at hun ved ham var blevet frugtsommelig førend efter den tid hun var blevet trolovet til Erik Jensen, som var omtrent tre uger efter Mikkelsdag.

- Ingvor Jørgensen, Karens fader, tilstod bemeldte to vidner og endnu forklarer, at det var ham og hans hustru ganske uvidende at denne deres datter var krænket af en anden førend hun blev trolovet til Erik Jensen, førend nu for en kort tid siden hun det for dem bekendte.

- Herefter begærede Erik Jensen tingsvidne beskrevet.

7. marts 1699 (s. 203)

Tingmænd: Ole Olsen, Ole Pedersen, Peder Sørensen, Jep Larsen og Tue Jensen i Ordrup; Jens Jensen, Hans Hansen og Jørgen Hansen i Tåstrup.

På herskabets vegne lod M: Henrich Stehn til alles efterretning tillyse, at skifte og deling skal holdes 10. marts efter afdøde (s. 204) Peder Pedersen, ungarl, som tjente i Jystrup og døde til Ole Marquorsens der sammesteds. I lige måde skal holdes skifte 13. marts i Høed efter afgangne salig Frederik Jensen, som boede og døde der sammesteds.

21. marts 1699 (s. 204)

Tingmænd: Peder Mouridsen, Poul Nielsen, Laurids Ibsen og Jens Sørensen af Ordrup; Christen Dinesen af Valsøllille; Morten Pedersen i Oldhusene; Ejler Jørgensen i Allindemagle; Ole Jensen i Overdrevshuset.

På herskabets vegne var mødt M: Henrich Stehn med kaldsmænd Poul Jensen og Peder Mortensen, begge af Ordrup, som har stævnet Hans Hansen og Jørgen Mogensen i Skee-Tåstrup med deres tjenestekarle Jens Olsen og Niels Lauridsen, alle imod sigtelse og ed, angående ulovlig skovhugst som skal være beganget for kort tid siden i Ordrup Skov til Skjoldenæsholm liggende, med to unge bøge som fra rode i samme skov er hugne, tilligemed nogle stævninger af bøgen.

- Samme kaldsmænd har også stævnet Knud Jensen og Jens Jensen, såvel også deres tjenestekarle Niels Pedersen og Niels Hansen, så efter anledning af en lille pige som er Jep Larsens datter i Ordrup navnlig Anne Jepsdatter af alder 13 år, som skal have set forermeldte Hans Hansen og Jørgen Mogensens tjenestekarle fornævnte Jens Olsen og Niels Larsen, næstforleden søndags 14 dage noget efter middag i Ordrup Skov, som begge stod og fældte en ung bøg fra rode samme tid, haver bemeldte to tjenestekarle efter indstævning i dag været mødt og efter at eden af lovbogen, med formaning for dem begge, var blevet oplæst, omsider tilstod at de begge fornævnte tid havde i Ordrup Skov omhugget i Kuglebjerg en ung bøg (s. 205) og derpå begyndt at hugge i stykker på den, og da de fornævnte at Ordrups mænd kom ud fra byen i skoven samme tid gik de derfra og af frygt for dem lod bøgen blive liggende.

- M: Henrich tilspurgte fornævnte to personer hvem der havde bedt dem at hugge samme bøg, og hvor den skulle henhøres? Hertil svarede først Jens Olsen, at fornævnte søndag på eftermiddagen ville han ride til Merløse til smeden med en hest, som var syg, da sagde hans madfader Jørgen Mogensen til ham at han skulle gå ned til Hans Hansens og tage hans karl med sig og gå ud i skoven og hugge dem noget brænde. Så gik han straks efter hans madfaders befaling ned til Hans Hansens, og Hans Hansen sagde til ham, at han skulle tage hans karl Niels Lauridsen med sig, og gå vest Ordrup Skov ved Knuds svinesti, og der enten hugge en gren af en bøg eller gå indenfor gærdet i den anden mark og hugge en lille bøg, som de hver kunne få et læs i. Så gik de begge ud og omhuggede fornævnte bøg, som blev liggende på stedet, som før er meldt.

- Niels Larsen, Hans Hansens tjenestekarl, var mødt og tilstod det samme, at have medværet og omhugget fornævnte bøg i Ordrup Skov, som Jens Olsen bad ham, og sagde for ham at hans madfader Hans Hansen havde befalet det, at han skulle gå ad skoven med ham, men hans madfader sagde det ikke selv til ham.

- Ellers tilstod de begge at begge fornævnte deres madfædre kom ud til dem i skoven, da de havde hugget bøgen om, og hjalp dem med at hugge i stykker på den, og Niels Larsen imidlertid skulle se til om nogen kom i skoven, at han kunne vare dem ad, som huggede på træet. I det samme blev han var, at der kom tre af Ordrups mænd og ville gå i skoven. Da råbte han af de andre, og dermed løb de fra træet og hjem, og træet blev liggende på stedet.

- Jørgen Mogensen tilstod at han var med at hugge på træet efter at det var omhugget. Hans Hansen tilstod det samme. Ellers bad de allerydmygst at det nådige herskab ikke med dem for denne deres forseelse efter loven ville strengere; thi nød og trang har drevet dem hertil at de således ved deres tjenestekarle havde ladet omhugge denne lille bøg, i mening at de deraf kunne have bekommet lidt til hjælp til hjultømmer til deres vogne, som de skal bruge til herskabets rejser, såsom de intet hjultømmer (s. 206) ved seneste udvisning dertil bekom, ej heller at de kan bekomme hjultømmer hos nogen at købe for penge, hvilket underdanigst formodes det nådige herskab i nåde anser.

- M: Henrich Stehn, på det nådige herskabs vegne, begærede denne sinde herefter tingsvidne, og videre sin ret og tiltale til dem forbeholder, efter lovlig medfart.

Hæderlige og vellærde Peter Jacobsen Abild i Jystrup var begærende her af retten måtte udmeldes fire uvildige dannemænd, som kunne syne og besigtige hans anneksgårds brøstfældighed, men som derfor ikke var kaldet kunne samme mænd ikke denne sinde udmeldtes før lovlig kald og varsel sker.

Ole Olsen af Ordrup, med kaldsmænd Poul Jensen og Peder Mortensen sammesteds, har stævnet Jep Rasmussen Skomager, inderste i Ordrup, til dom at lide for 3 sldl. 2 mk., som han ham skyldig er på to bæster, han af Ole Olsen har bekommet; satte udi rette og forment fornævnte Jep Rasmussen pligtig er og bør ham fornævnte 14 mk. at betale med anvendte bekostning inden 15 dage, eller efter dets forløb at lide nam efter loven, og var dom begærende.

- Jep Rasmussen mødte ikke; han skal møde om 14 dage.

28. marts 1699 (s. 206)

Mourids Tyrsen (el. Mourids Tygesen) i Allersløv betjente retten efter M: Henrich Steens ordre i birkefogdens lovlige absens; Henrich Jacobsen var skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Cornelius Jensen, Jens Pedersen og Poul Madsen af Jystrup; Ole Pedersen af Atterup; Jens Mortensen, Jens Christensen og Laurs Jensen af Mortenstrup; og Niels Christensen i Højbjerg.

M: Henrich Steen på (s. 207) Skjoldenæsholm lader tillyse og advare, at nu på førstkommende torsdag skal holdes skifte og deling efter afgangne salig Jørgen Pedersen, som boede og døde i Jystrup.

M: Henrich, på vegne af vellærde Peter Jacobsen Abild samt enken Maren salig hr. Jacobs i Jystrup, beviste med kaldsmænd Christen Christensen og Rasmus Henningsen, begge i Jystrup, at have stævnet Peder Mortensen, sædedegn til Valsøllille og Jystrups menigheder, imod fire mænds opkrævelse som kunne syne og taksere hvad brøstfældighed som befindes på hans nu iboende gård, som er præstens anneksgård, som ermeldte Peder Degn har i fæste, det være sig på tømmer, tag, ler, lofte, vinduer, døre, porte, hængsler, skorsten"kiølle" og bageovn, brød- og brøndværk, ymper, pile og humpekuler, samt alt hvad pligtigt er og bør at holdes ved lige efter loven, alt for penge at anslå og specificere.

- I lige måde afhjemlede samme kaldsmænd at have stævnet fornævnte Peder Mortensen Degn imod fornævnte fire mænds afsigt at høre og derefter dom at lide.

- Så til dette at forrette blev udmeldt formald Ole Pedersen, Knud Hansen, Jens Laursen og Laurs Jensen, alle i Valsømagle, hvilke forskrevne fir emænd forelægges her af retten straks at begive dem til fornævnte Peder Mortensens nu iboende gård, og der samme deres medgivne trakst udi alle måder at efterkomme, såvel og på gærdenes brøstfældighed, såsom de igen her indentings næste uge ved deres eds aflæggelse her indentings agter at forsvare.

- Peder Mortensen Degn var mødt og havde iktet imod dette kald og varsel at svare, men var tilfreds med samme mænds opkrævelse.

4. april 1699 (s. 207)

Tingmænd: Anders Nilausen, Jep Nielsen, Morten Pedersen, Hans Andersen og Jens Nielsen af Høed; Peder Sørensen, Ole Marquorsen og Offer Nielsen i Jystrup.

M: Henrich Stehn på Skjoldenæsholm (s. 208) var mødt, og på hæderlige og vellærde Peter Jacobsen Abel, såvel og på enkens Maren salig hr. Jacobs i Jystrup begge deres vegne, fremæskede de fire mænd, som her af retten

sidste uge var opmeldt for at syne og taksere Peder Mortensen Degns nu iboende anneksgård, dens brøstfældighed, efter deres medgivne traksts vider eindhold, at de nu herom ville gøre deres afsigt. [...afsigt af syn...]

- ..Hvilken afsigt de fire mænd udi alle måder har tilstået og er velermeldte Marne salig hr. Jacobs og hendes stedsøn Hans Jacobsen, på hans broder Peter Jacobsens vegne, såvel også Peder Mortensen Degn samtlige med de fire mænds forretning vel fornøjede, som de med deres egne hænder under mændenes forretning har bekræftet. Herefter M: Henrich Sten på begge deres vegne var denne afsigt begærende beskrevet.

M: Henrich Stehn, på herskabets vegne, med kaldsmænd Erik Jensen og Christen Christensen (s. 209), begge af Jystrup, har stævnet efterskrevne fire tjenestekarle i Jystrup, nemlig Erik Jensen tjenende Johanne salig Laurids Pedersens, Poul Jensen tjenende Poul Madsen, Morten Pedersen tjenende Nilaus Marquorsen og Jens Hansen tjenende Hans Jensen, alle i Jystrup, imod vidnet at høre og på spørgsmål at svare, angående en ung bøg, som er hugget i Jystrup Skov ved Videsø for omtrent en måned siden, som formenes de skal have hugget, og fra stedet bortført.

- Så er og forskrevne tjenestekarles madfædre og madmoder stævnet, om de vil have noget at svare.

- End og er stævnet Hans Madsens enkes Annes tjenestekarl i Jystrup Jens Henriksen for at vidne hvad han herom kan være bevidst.

- Da efter at være blevet taget i ed fremstod fornævnte Jens Henriksen, som vidnede under ed, at omtrent for tre uger siden, dagen kan han sig ikke erindre, var han ude og skære tjørne, da imod aften han ville gå hjem kom fornævnte fire karle kørende fra hove, og hver havde sin vogn, da så han at de huggede på en ung bøg ved Hvidesø på Jystrup mark, og samme unge bøg huggede de omkuld fra roden, og da smme bøg var hugget til jorden gik han fra dem, og var der meget lidet top på samme bøg, og ikke mere end som en karl kunne bære på sin ryg, og udi rodenden kunne der blive ringe tømmer til et par hjul.

- Var mødt fornævnte fire unge karle, og ikke nægtede at de jo har hugget ommeldte unge bøg, og den sønderhugget på stedet, og delt dem i fire parter, og hver fik til sin part en hjulbænk til tre hjulfølge, hvilket de tog hjem med dem, og skete dette af dem selv, uen deres madfædre og madmoders vilje og samtykke. Årsagen hertil foregiver Laurids Pedersens enkes Johannes karl Erik Jensen, at da han var i København i rejse for herskabet kørte han et hjul i stykker, og dertil ville have hans andel af dette samme hugne at fly det med igen.

- Johanne Laurids Pedersens, tillige med de andre indstævnte, var mødt, og ikke nægtede at deres karle kom hjem fra hofskov og havde hver med dem på vognene en lille hjulbænk til tre hjulfølge, som de ikke andet vidste end de havde bekommet det på hofskoven af det de skovede til hove, og er det sket uden deres vilje (s. 210) og samtykke at deres karle har hugget denne unge bøg fra roden.

- M: Henrich begærede herefter denne sinde tingsvidne.

18. april 1699 (s. 210)

Tingmænd: Lars Jensen, Ole Pedersen, Knud Hansen og Jens Laursen af Valsømagle; Poul Christensen, Hans Pedersen og Ole Andersen af Valsølille; samt Peder Pedersen af Jystrup.

På det nådige herskab, hans højexcel. højbårne hr. feltmarskal løjtnant Christian Gyldenløves vegne, var mødt M: Henrich Stehn, ridefoged på

Skjoldenæsholm, og fremstillede tvende kaldsmænd Erik Jensen og Christen Christensen, begge af Jystrup, som afhjemlede ved ed med oprakte fingre efter loven, lovligt med to ugers varsel til i dag at have hidkaldet en husmand, navnlig Ole/Oluf ("Olle N:"), boende i Avnstrups hus i Særløse sogn, imod vidner at påhøre og spørgsmål at svare til, angående hvad ord han har tale og udsagt i Ole Marquorsens stue i Jystrup næstforleden fredags for tre uger siden, angående en af højbemeldte hans højexcellences fornede, navnlig Hans Lauridsen, barnefødt i Valsømagle, som for omtrent 10 år siden her fra godset uden minde er undgivet, og bemeldte Olle N: husmand fornævnte tid i Jystrup har sagt at vide hvor samme vornede nu var.

- Og efterskrevne er hidkaldet med en uges varsel, deres salighed herom at vidne, hvad end de har hørt af samme husmand om ermeldte vornede, nemlig: Jørgen Hansen Skytte i Næs; Thomas Jensen og Peder Mortensen Degn i Valsølille; samt Jens Pedersen, Cornelius Jensen og Ole Marquorsen i Jystrup.

- Da efter at vidnerne var taget i ed fremstod først Ole Marquorsen af Jystrup, som vidnede at nu forleden fredags for tre uger siden ved middagstid, da kom fornævnte Olle N. husmand i Avnstrupshus ind i hans stue i Jystrup, hvor fornævnte Jørgen Skytte, Thomas Jensen, Peder Degn, Cornelius Jensen og Jens Pedersen også var der samme tid, hvor der da imellem dem og fornævnte husmand faldt adskillige ord og tale om vorneder. Da sagde samme Ole husmand til dem, (s. 211) at han vidste hvor Jens Larsens broder af Valsømagle, navnlig Hans Larsen, nu var, og hvad by han nu tjente udi; sagde derhos at samme Hans Larsen havde tilforn tjent en præst i Store Heddinge i 2-3 år, og Jørgen Skytte, såvelsom de andre, bad ham at han ville sige hvor Hans Lauridsen nu var, så skulle han bekomme en tønne byg for hams umage, hvortil han svarede, at han sagde det ille til nogen; thi han havde lovet Hans Larsen og svoret for ham aldrig at skulle sige hvor han var eller røbe ham; sagde også ydermere at hans kones søster tjente nu i samme by, som Hans Larsen nu tjener.

- Jørgen Hansen Skytte, Thomas Jensen, Peder Degn og Cornelius Jensen vidnede hver for sig under ed ord fra ord i denne sag ligesom fornævnte Ole Marquorsen forhen har vidnet og forklaret.

- Den indstævnte Ole N, husmand i Avnstrup, blev påråbt men mødte ikke.
- Herefter begærte M: Henrich tingstidne beskrevet.

Endnu M: Henrich Stehn, med fornævnte kaldsmænd, har stævnet fire unge karle af Jystrup, nemlig Erik Jensen tjenende Johanne Lars Pedersens, Poul Jensen tjenende Poul Madsen, Morten Pedersen tjenende Nelaus Marquorsen og Jens Hansen tjenende Hans Jensen, alle i Jystrup, imod tingsvidne at høre læse og derefter dom at lide for begangne skovhugst.

- Så blev læst det tingsvidne her af retten over dem udstedt angående ermeldte skovhugst af 4. april næstforleden, som blev læst, påskrevet og i akten ord fra ord skal blive indført, hvorefter M: Henrich Stehn på sit herskabs vegne satte udi rette og formente, at samme bemeldte fire unge karle for det dem over beviste og selv tilståede begangne skovhugst uden minde i det nådige herskabs skov, bør at anses og lide efter K.M.

allernådigste skovforordning af dato 13 november 1687, dens 29. artikel, at bøde deres voldsbøder til deres herskab, som skaden har lidt, og den øvrige del af deres boslod at være forfalden til det nådige herskab, og hvis de ikke har at bøde med, da de at straffes på Bremerholm år og dag, såvel og betale denne sags anvendte bekostning, og var dom begærende.

- Var mødt bemeldte (s. 212) fire unge karle, og bad om nåden og ikke om retten, såsom dette skovhugst af dem er sket i deres store

uforstandighed, og de ikke derved har haft nogen ringeste nytte eller fordel.

- henrich Stehn svarede hertil, at det ikke stod i hans magt at efterlade eller bemidle denne sag imod dem, men sligt alene det nådige herskab, og ellers nu efter forrige irettesættelse æsker dom.

- Da blev herpå således for ret kendt og afsagt: Eftersom med tingsvidne her af retten udstedt den 4. april næstafvigte bevuses, at forermeldte fire unge karle Erik Jensen, Poul Jensen, Morten Pedersen og Jens Hansen, alle tjenende i Jystrup, her på Skjoldensholms gods, har for kort tid siden begået ulovlig skovhugst, og alle samtlige på deres hjemvej fra hove, har som en mand udi Jystrup Skov ved Hvidesø [har vidnet], [sammesteds] fra rode omhugget en liden ung bøg, som efter, som efter vidnets forklaring kunne blive hjultømmer udi til et par hjul, hvoraf de hver har nydt en hjulbænk til tre hjulfølge, hvilken de selv tilstår, at enhver af dem har lagt på deres madfaders vogne, som de samme dag skovede med til hove, og hjemkørt dermed enhver til sin madfader, med foregivende at de havde fået det i skoven af det de skovede til hove samme dag, for denne deres formastelse og øvede gerning de ikke for straf kan befries, men de samtlige hermed tilfindes at lide efter K.M. skovforordning som meldt, og alle fire, såsom de i en misgerning tilsammen med hverandre i dette skovhugst har været, derfor de og tilsammen at bøde deres voldsbod til deres nådige herskab, som skaden har lidt, og den øvrige del af deres boslod i lige måde at være forfalden til deres nådige herskab, medmindre det de i mindelighed kan aftinge, såfremt de agter at befeies for straf udi arbejde på Holmen efter samme artikels videre indhold, og herforuden at betale denne sags forårsagede omkostning, og alt det inden 15 dage, eller efter dets forløb at være rettens execution undergIVEN, efter loven.

- Henrich Sten begerede dom beskrevet.

25. april 1699 (s. 213)

Tingmænd: Ole Christensen, Peder Madsen, Søren Jensen, Mads Hansen, Hans Andersen, Niels Pedersen, Kiervet Rasmussen og Christen Dinesen; alle i Valsøllille.

På herskabets vegne mødte H: Henrich Stehn, som beviste med kaldsmænd Erik Jensen og Christen Christensen, begge af Jystrup, at have stævnet Christen Christensen, inderste i Valsøllille, imod vidner at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide for ulovlig skovhugst, han skal have begået udi Høed skov ved Næbs mølle forleden torsdags sidste uge, såvel og med samme kaldsmænd stævnet Peder Pedersen, husmand i Jystrup, til vidner at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide for skovhugst han i lige måde har begået udi Høed skov nu i februar måned næstafvigte.

- Og efterskrevne herom er stævnet til deres sandhed at vidne, nemlig: Niels Nielsen i Sandvadshus og Jørgen Adersen i Vievadshus. Efter at være blevet taget i ed fremstod først fornævnte Niels Nielsen, som vidnede at fornævnte torsdags i sidste uge så han, at fornævnte Christen Christensen, inderste af Valsøllille, stod i Høed skov ved gærdebroen og huggede i stykker på noget bølgebrænde, som der lå og var hugget ned. - Dernæst, uden kald og varsel, fremstod at vidne Jørgen Hansen Skytte af Næs, som vidnede under ed, at fornævnte tid, som han kom tidende i Høed skov, så han at fornævnte Christen Christensen stod der og huggede noget brænde i sønder, som var hugget ned af tre bøge, og var der i samme brænde omtrent et læs, og han spurgte Christen Christensen ad hvem der

havde givet ham forlov at hugge så i skoven, men (s. 214) han tav ganske stille. Så tog han øksen fra ham.

- Christen Christensen blev tilspurgt hvorfor han således uden forlov huggede i det nådige herskabs skov, og til hvem han huggede samme brænde. Hertil svarede han, at den tid han huggede samme brænde, arbejdede han i Næbs Mølle, hvorfra han gik ud fornævnte tid på hans egen hånd og nedhuggede af tre unge bøge omtrent et læs brænde, som han ville have at varme sig ved om natten, som han lå i stuen, men M: Johan og hans hustru var ikke hjemme samme tid, eller vidste deraf at sige.

- Dernæst fremstillede sig to synsvidner, nemlig Morten Pedersen og Jep Nielsen, begge af Høed, som hver for sig vidnede, at næstedagen efter at dette skovhugst var sket blev de befalet af skytten og skovfogden Thomas Jensen i Valsøllille at syne og besigtige samme skovhugst, som de også gjorde, og befandtes der at være nyhygget af tre unge bøge i Høed Skov ved gjærdebred(?) omtrent et læs brænde, som lå på stedet, og de berettede for dem at fornævnte Christen Christensen inderste i Valsøllille havde det nedhugget.

- Videre forklarer fornævnte Niels Nielsen af Sandvadshus, at nu i vinter sidst forleden ved Kyndelmisse tider så han at Peder Pedersen husmand af Jystrup nedhuggede af to bøge i Høed Skov ved Øslinge Mose nogle små grene, stavre store, omtrent et læs, men han så ikke hvor det blev af.

- Peder Pedersen var mødt og nægtede ikke jo at have hugget noget småbrænde fornævnte tid, men han huggede det ikke til sig selv, men til en anden her på godset, som ikke nu her ved navn kunne indføres da han ikke var stævnet.

- M: Henrich Stehn begærede denne sinde tingsvidne på det skovhugst Peder Pedersen nu vedstår at have begået, men på det skovhugst som Christen Christensen, inderste i Valsøllille, tilstår på sin egen hånd at have hugget, begærer han dom over ham efter skovforordningens 29. artikel, med anvendte bekostning.

- Hvorpå og blev for ret kendt og afsagt: Eftersom med to ensstemmende vidner, såvel og fornævnte Christen Christensens egen bekendelse, bevises at han næstafvigte torsdags sidste uge har uden nogens begæring, såvel og uden minde og tilladelse, nedstævnet af tre unge bøge et læs brænde, og derved (s. 215) gjort ulovlig skovhugst; Da tilfindes han derfor at lide efter K.M. skovforordnings 29. artikel, at betale hans voldsbod til det nådige herskab, som skaden har lidt, tilligemed den øvrige del af hans boslod, medmindre han det i mindelighed kan aftinge, og det såfremt han vil undgå straf derfor på Holmen, efter samme artikels videre indhold, og herforuden at betale processens anvendte bekostning, og det inden 15 dage, under rettens execution efter loven.

23. maj 1699 (s. 215)

Tingmænd: Hans Jensen, Jens Jensen og Jørgen Mogensen af Skee-Tåstrup; Peder Sørensen og Hans Jensen af Jystrup; Poul Jensen, Jep Larsen og Ole Henriksen af Ordrup.

Svend Sørensen i Valsøllille, med kaldsmænd Lars Pedersen og Jørgen Villadsen, begge af Valsøllille, har stævnet Jacob Hansen Pottemager i Sandevadshus hans hustru Karen Christensdatter med hendes lavværge, til vidnesbyrd at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide, angående utilbørlige ord og påsigen på ermeldte Svend Sørensens hustru Karen Pedersdatter, til hende selv talt og udsagt i Peder Mortensen Degns hus i Valsøllille forleden søndags sidste uge, hendes ærlige navn og rygte til forklejning.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne: Sidse Olsdatter nu værende i Bomhuset, Ole Christensens hustru Kirsten Christensdatter i Valsøllille, Jacob Bødskers hustru Ellen og Hans Smeds hustru Dorthe af Valsøllille, og Anders Nelausens hustru Gjertrud i Høed.

- Efter at kald og varsel var indført blev parterne således herom i minde forenede, at Karen Christensdatter, Jacob Pottemagers hustru i Sandevadshus, bad Svend Sørensen af Valsøllille og hans hustru Karen Pedersdatter om forladelse for de ord, hun havde talt og udsagt til hende i degnens hus i Valsøllille nu sidstforleden i søndags sidste uge, i det hun skældte hende for hendes "bugsøster", med videre ord som da passerede, såsom Karen Jacob Pottemagers nu forklarer samme ord at have talt i lystighed og ikke mente eller tænkte noget ondt dermed; erklærede også Svend Sørensens hustru herhos, at hun intet andet vidste med hende end det en ærlig kone vel egner og anstår i alle måder. For hendes forseelse (s. 216) herudi anlovede Karen Pottemagers at give til de fattige i Valsøllille sogn 2 mk. penge, som til ridefogden M: Henrich Sten med fordreligste skal betales, såvel og denne sags omkostning med penge 3 mk. 4 sk., og var Svend Sørensen og hustru med denne erklæring fornøjede, og de begge her for retten gjorde hverandre håndsrækning.

13. juni 1699 (s. 216)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Jens Pedersen, Poul Madsen, Nelaus Marquorsen, Erik Jensen og Jep Nielsen af Jystrup; samt Jep Ingvorsen og Ole Jensen af Valsøllille.

Ole Marquorsen af Jystrup, med kaldsmænd Rasmus Hemmingsen og Jens Dinesen begge af Jystrup, har stævnet Peder Mortensen Degn i Valsøllille til dom at lide for 8 sldl. 3 mk. 11 sk. han til Ole Marquorsen skyldig er; satte udi rette og forment Peder Degn pligtig er og bør forskrevne penge til ham at betale inden 15 dage (etc.)

- Peder Degn mødte ikke; skal møde om 14 dage.

Morten Pedersen, nu tjenende Jens Pedersen i Jystrup, med samme kaldsmænd, har også stævnet Peder Degn i Valsøllille, for resterende tjenesteløn forgangne år, da han tjente Peder Mortensen, penge 3 sldl. 1 mk. 12 sk. Satte udi rette (...etc.)

- Peder Degn skal også hertil møde om 14 dage.

27. juni 1699 (s. 216-17)

Tingmænd: Anders Nilausen, Jep Nielsen, Morten Pedersen, Hans Andersen og Poul Madsen af Høed; samt Hans Andersen, Mads Hansen og Ole Christensen af Valsøllille.

Ole Marquorsen af Jystrup var mødt og ønskede dom over Peder Degn i Valsøllille [... Peder Degn ikke mødt, dom afsagt: han skal betale.]

Morten Pedersen, nu tjenende Jens Pedersen i Jystrup [...som ovenstående sag: Peder Degn skal betale.]

På herskabets vegne frimstillede M: Henrich Stehn kaldsmænd Poul Christensen og Peder Madsen, begge af Valsøllille, som har stævnet samtlige Skjoldenæsholms underliggende bomænd og husmænd til dom at lide for hvad restans, af landhilde, enhver af dem kan skyldig være til deres

nådige herskab til næstafvigte første maj 1699, og tiltale enhver som følger: [...restansregister s. 217-223...])

- ... M: Henrich Stehn, på sit nådige herskabs vegne, satte udi rette og formente, enhver af forindførte pligtige er og bør at betale den nu søgende og fordrende restans med anvendte bekostning inden 15 dage (etc.)

(s. 224) M: Henrich Stehn lader lyse efter en person, navnlig Svend Sørensen, som boede i Valsøllille, og på Skjoldenæsholm for fisketyveri af hyttefadet var anholdt, og forleden Sankt Hans nat ud af fængsel udbrudt og bortrømt, om nogen godtfolk kan give M: Henrich kundskab om samme person, vil han gerne deres umage forskylde, og er i dag hans førsteting.

4. juli 1699 (s. 224)

Tingmænd: Ole Pedersen, Knud Hansen, Jens Larsen og Lars Jensen af Valsømagle; samt Christen Dinesen, Niels Pedersen, Hans Pedersen og Søren Jensen af Valsøllille.

M: Henrich Stehn var mødt og æskede dom over Skjoldenæsholms bønder og tjenere, deres restans, som sidste uge til doms blev indført. Så var mødt efter forelæggelse... [flere bønder møder og tilstår eller fornægter de imod den fordrede restanser... Dom afsagt: alledømmes til at betale hvad de ikke har afbevist at have betalt, undtagen Jens Møller i Jystrup Mølle som har betalt sin restans.]

(s. 226) Christen Lauridsen, byfoged i Ringsted, dommer i denne efterfølgende sag, og det efter inspektør Sr. Jørgen Hansens begæring af dato Christianshavn den 1. juli 1699; Erik Hansen på Skjoldenæsholm tilforordnet skriver.

- Sr. Henrich Steen med kaldsmænd Jens Klog i Ridstrup/Kidstrup(?) og Peder Henningsen ladefoged på Skjoldenæsholm har stævnet Svend Sørensen Drejer af Valsøllille, som på Skjoldenæsholm i fængsel var anholdt, men nu derfra er udbrudt, til en hans gjorde bekendelse om fisketyveri at vedstå eller og vidner om hans bekendelse at høre. Med fornævnte kaldsmænd er også stævnet Sr. Peder Brychmand af Ringsted, Jacob Hansen Snedker og David Thomassen Hattemager, begge sammesteds, så og Hans Hansen i Skee Mølle, alle Svend Drejers gjorde bekendelse eller vidner derom at anhøre, hvorover og mange gange enhver af dem skulle efter hans beretning have købt og handlet med ham, og hvad han derfor har bekommet, og ellers til spørgsmål herom at svare.

- Derefter blev Svend Drejer påråbt, om han ville fremkomme, sin forhen gjorde bekendelse for birkefogden Jacob Jensen og birkeskriveren Mourids Tygesen at vedstå, men Svend Drejer ej mødte.

- Hvorfor Sr. Henrich Steen fremstillede bemeldte rettens betjente til at aflægge deres vidne, hvad dem herom kan (s. 227) være bevidst, hvor da uden givet kald og varsel først fremstod birkefogden her til Skjoldenæsholms Birk, Sr. Jacob Jensen i Særløse, som vidnede ved ed med oprakte fingre efter loven at ham i Guds sandhed at være bevidst, at næstafvigte 13. juni, da han sammen med birkeskriveren Mourids Tygesen udi Arridslev(?) var her på Skjoldenæsholm og holdt ting, da foregav ridefogden Sr. Henrich Steen for dem at han her på Skjoldenæsholm havde anholdt en husmand af Valsøllille her på godset, navnlig Svend Sørensen Drejer, for mistanke til ham for fersk fisk som tid efter anden af hyttefadet her ved Skjoldenæsholm om nattetide var bortstjålet, og han nu havde fået et kundskab bemeldte Svend Drejer at skulle være samme tyv, begærte derfor af vidnerne, som rettens betjente, at de udi Steens

nærværelse ville tage ham i forhør i Henrich Steens kammer, fordi det ikke kunne lade sig gøre i retten, af årsag man ej kunne vide hvorledes sagen ville udfalde og hvem derudi kunne interessere, hvilken begæring også af vidnerne blev efterkommet, og bemeldte Svend Sørensen Drejer indfordret i ridefogdens kammer, og som han der indkom, ledig og løs stående, bekendte han frivilligt, unødigt og utvungent at han for omtrent halvanden år siden om vinteren, en nat som det var månelyst, gik han til hyttefadet her ved Skjoldenæsholm hvor der nogle dage tilforn var isat en del brasen, hvoraf han samme tid uddrog af hyttefadet fire store brasen, som han straks dermed gik til Ringsted og der solgte. Omtrent en uge derefter bekendte han at have anden gang om nattetide besøgt samme hyttefad og deraf atter udtaget seks brasen, deraf han solgte nogle i Skee Mølle og nogle fortærede han hjemme i hans hus. Nok videre bekendte Søren for vidnerne, at næstforleden år i kornhøsten, da hyttefadet stod i grøften udenfor haven ved plankeværket, tog han deraf en nat to snese karusser (s. 228) som han solgte i Ringsted, men han ville ikke navngive til hvem han solgte dem. Ydermere bekendte han, at siden hyttefadet kom i søen at stå kunne han ikke komme deri udi rum tid at tage fisk, desårsag der var lås for hyttefadet, førend nu i foråret; da blev han engang var at låsen ikke var slået i, gik så til hyttefadet en nat og deraf udtog to mådelige gedder, som han solgte i Ringsted til Jacob Snedker. End ydermere bekendte han, at end for en måneds tidsiden blev han var at låsen for hyttefadet ikke var slået vel i, gik så om natten til hyttefadet og deraf udtog en stor karpe og en temmelig karpe, hvilke to karper han solgte i Ringsted, den store til gæstgiverens(?)

("Gardstgiævnerens") Brychmands i Ringsted og fik derfor 2 mk., den lille karpe solgte han til David Hattemagers sammesteds og fik derfor 6 skilling. Disse ovenbemeldte fisk, som Svend Sørensen Drejer for vidnerne bekendte om natten at have udtaget af Skjoldenæsholms hyttefad havde han på den måde af hyttefadet bekommet, at han havde en "turge" som et riveskaft med et garn påbunden, så det var som en lille "riedsiv" (redskab?) hvormed han fisker ud af hyttefadet, og videre bekendelse var ikke af ham om fisketyveri den tid at formå. Men dette som før er meldt bekendte han frivilligt, og derhos bad om nåde og ikke om retten for denne hans begangne forseelse [strengerer med ham efter loven], hvorfor efter at han havde gjort denne bekendelse lod ridefogden Henrich Steen ham straks hensætte i gårdens fængsel til forvaring.

- Dernæst fremstod birkeskriveren Sr. Mourids Tygesen uden givet kald og varsel, og vidnede i alle måder at være bevidst som birkefogden Sr. Jacob Jensen før ham har vidnet, såsom Svend Drejer gjorde denne forindførte bekendelse både for birkefogden og ham, og det frivilligt, unødt og utvungen i alle måder.

- Efter påråbning om Monsieur Brychmand, Jacob Snedker og David Hattemager af Ringsted og Hans Møller i Skee Mølle, om de var her til stede eller (s. 229) nogen på deres vegne her imod noget at svare, så har Sr. Brychmand ved sin tjener Peder Ibsen ladet fremlægge et hans eget skrevne og underskrevne indlæg af dato 4. juli 1699, som blev læst, påskrevet og i akten ord til andet skal være indført. De andre påråbte mødte ikke, eller nogen på deres vegne.

- Henrich Steen på hans herskabs vegne var herefter tingsvidne begærende.

Birkefogden og birkeskriveren betjente herefter selv retten igen.

M: Henrich Stehn beviste med kaldsmænd Poul Christensen og Peder Madsen, begge af Valsøllille, at have stævnet den her på Skjoldenæsholm for fisketyveri anholdte Svend Sørensen Drejer, tilforn boende i Valsøllille,

til vidner at påhøre angående hans ulovlige undvigelse og bortrømning om natten af hans fængslige arrest, og forklarede kaldsmændene at have hidkaldet ham ved arresthuset, hvor han sidst var anholdt.

- Så er også stævnet efterskrevne for deres sandhed herom at vidne og til spørgsmål at svare, nemlig: Ole Lauridsen Fisker her på Skjoldenæsholm, samt Henrik Jacobsen og Niels Pedersen tjenende ridefogden M: Henrich Steen på Skjoldenæsholm.

- Da efter at vidnerne var blevet taget i ed fremstod først fornævnte Ole Larsen Fisker, som vidnede at nu næstforleden næste nat før Sankt Hansdag ved midnatstid, da kom fornævnte Henrik Jacobsen og siden noget efter kom benævnte Niels Pedersen til ham i hans kammer, som han lå i sin seng, og sagde til ham at Svend Drejer var brudt ud her af fængslet på Skjoldenæsholm samme tid, hvortil han svarede dem, at de fik straks sige det til ridefogden.

- Dernæst at vidne fremstod fornævnte Henrik Jacobsen, som vidnede at formeldte Sankt Hans nat var han tilligemed Niels Pedersen i haven på Skjoldenæsholm, og der (s. 230) skulle se til noget lærred som lå i haven. Da blev de begge tilsinde at ville gå hen til fængslet, som er ved haven, at snakke med Svend Drejer, som der sad, og som de begge på en tid omtrent ved midnatstid did kom, var døren for fængslet åben, og Svend Drejer var borte, hvilket de straks sagde til fiskeren, og siden til deres husbond, og om morgenen tidligt derefter så han hvorledes han var udkommen, hvor da en stor jernkrampe som sad i døren var brudt i stykker, og døren derved var åbnet. En jernbolt, som han havde om sine ben, havde han fået af sig, og låsen, som sad for samme bolt, havde han åbnet, og siden slået den i den krampe, som sad i muren ind til den anden lås, som døren var bevaret med. Bolten, som han havde om benene, stod indenfor døren i fængslet, og som hans husbond fik det at vide, at Svend af fængslet var udbrudt, lod han straks søge og lede efter ham.

- Niels Pedersen vidnede ord fra ord ligesom Henrik Jacobsen før ham har vidnet.

- M: Henrich Steen var tingsvidne begærende.

11. juli 1699 (s. 230)

Tingmænd: Ole Olsen, Poul Nielsen, Lars Ibsen, Lars Sørensen, Peder Mortensen, Poul Jensen, Jep Larsen og Jens Sørensen; alle af Ordrup.

M: Henrich Stehn lod læse og forkynde en landstingslysning efter Svend Sørensen Drejer af Valsøllille, som for fisketyveri fængsligen var anholdt på Skjoldenæsholm, og af samme hans fængsel udbrudt og bortrømt om natten imellem den 23. og 24. juni. I samme landstingslysning er også fornævnte Svend Sørensen citeret til tinget at møde den 29. august førstkommende, med 6 ugers varsel, imod tingsvidne om hans begangne tyveri og udbrudelse af fængsel at høre læse, og derefter dom at lide, med videre samme landstingslysningens indhold, læst og påskrevet.

(s. 231) På det nådige herskabs vegne fremstillede M: Henrich Stehn kaldsmænd Jep Nielsen og Poul Madsen, begge af Høed, som har stævnet alle samtlige Skjoldenæsholms underliggende bønder og tjenere af bomænd, møllere og husmænd, undtagen de to gårdsbesiddere i Kallerup som ikke endnu har svaret her under birket, imod fire fornuftige dannemænds opkrævelse på deres iboende gårde, møller og huse at syne og besigtige, i hvad stand de nu findes.

- I lige måde afhjemlede samme kaldsmænd at have stævnet forermeldte Skjoldenæsholms bønder og tjenere imod fornævnte fire mænds afsigt at

påhøre, hvorefter han agter tingsvidne at erhverve. Og efter afhjemlede kald og varsel var M: Henrich Stehn begærende ham her af retten måtte udmeldes fire fornuftige dannemænd, som dem straks kunne begive til alle Skjoldenæsholms tilliggende bønders gårde, møller og huse, og der med muligste flid granske og besigtige enhver bondes gård, mølle og hus, hvor mange længer huse på enhver gårdsplads befindes, og hver mange fag enhver længe består udi, dem at taksere hvad brøstfældighed på enhver længe findes, det være sig på tømmer, tag, loft, porte, døre, vinduer og vindueskarmer, skorstene, bageovne og kjølne(?), brønd og brøndværk, pile, ymper og humlekuler, med hvad videre som en bonde efter loven er pligtig at svare til, og det alt til penge at specificere og anslå hvad brøstfældigheden på ethvert sted sig kan beløbe, og at de måtte forelægges til næste ting derom at gøre deres afsigt efter loben, som de agter at forsvare.

- Efter denne begæring og til dette at forrette blev opmeldt formand Jens Sørensen i Jystrup Mølle samt Poul Christensen, Søren Jensen og Hans Pedersen af Valsøllille (s. 232), hvilke bemeldte fire mænd her af retten forelægges dem med allerforderligste på åstederne at begive og der med muligste flid denne deres takst i alle måder at fuldbyrde, og til næste ting efter det afhjemlede kald og varsel deres forretning her indentings efter loven at afsige, som de agter at forsvare.

18. juli 1699 (s. 232)

Tingmænd: Ole Pedersen af Ordrup; Jens Jensen, Jørgen Mogensen og Hans Hansen af Skee-Tåstrup; Christen Dinesen og Ole Andersen i Valsøllille; Søren Andersen i Jystrup; samt Hans Madsen i Wittenberg.

På det nådige herskabs vegne var mødt M: Henrich Stehn, og efter forhen afhjemlede kald og varsel fremæskede de fire mænd, som sidste ting her af retten blev udmeldt til at syne og besigtige Skjoldenæsholms tilliggende bøndergods, at de nu derom ville gøre deres afsigt.

- Så fremstod formanden Jens Sørensen i Jystrup Mølle samt Poul Christensen, Søren Jensen og Hans Pedersen af Valsøllille, samtlige fire mænd, og først udi retten lagde deres medgivne takst, udstedt her af tinget den 11. juli, læst og påskrevet og udi akten skal blive indført.

- Dernæst afsagde de deres forretning som følger... [afsigt af syn på gårde, møller og huse fra s. 232-248...]

- (s. 248) ...Hvilken afsigt og forretning de fire mænd afsagde for det retteste som de kunde syne og besigtige (s. 249) og udi alle måder ved ed var gestændige. Herefter begærede M: Henrich Stehn tingsvidne beskrevet på herskabets vegne.

8. august 1699 (s. 249)

Tingmænd: Anders Nelausen, Morten Pedersen og Jep Nielsen af Høed; Hans Pedersen, Søren Jensen, Niels Pedersen, Peder Madsen og Mads Hansen af Valsøllille.

Jens Nielsen, vægter i København, på hans hustru Karne Boesdatters vegne, lod ved ridefogden M: Henrich Stehn her i dag for retten fremfordre efterskrevne dannemænd, nemlig Mads Andersen, Kiervet Rasmussen og Hans Andersen, alle i Valsøllille, med begæring at de samtlige ville meddele ham deres sandværdige vidne og forklaring om ermeldte hans hustrus sønner, som er fornævnte Jens Nielsens stedsønner, navnlig Anders og Jens, hvor de er barnefødt og hvorledes de er kommet her fra

Skjoldenæsholms gods, og hvor de siden er henkommen, til ham og vedkommendes efterretning.

- Hvor da fornævnte tre mænd sig for retten fremstillede, og først vidnede Mads Andersen i Valsølille ved ed, at fornævnte Karen Boesdatters søn Anders, såvelsom hendes søn Jens, som begge var avlede udenfor ægteskab i slegfred, er barnefødt her på Skjoldenæsholms gods; Anders barnefødt i Valsølille og Jens barnefødt i Høed. Han er og vidende, at fornævnte Anders for omtrent 12 år siden kom her fra godset, og blev udsikkert til København at tjene i hans højexcellences højbarne hr. statholder Gyldenløves køkken, hvor han også var nogle år indtil han blev befordret at sejle på Ostindien, og har han jørt sige af andre at ermeldte Anders skal være død der på landet. Vider er vidnet bevidst, at den anden af Karen Boesdatters sønner Jens skal også nu fare på Ostindien.

- Kiervet Rasmussen og Hans Andersen, begge af Valsølille, vidnede hver for sig under ed at være bevidste ord fra ord ligesom Mads Andersen (s. 250) om forermeldte to personer Anders og Jens i alle måder om har vidnet og forklaret.

- Herefter var M: Henrich Stehn på Jens Nielsens vegne tingsvidne begærende.

29. august 1699 (s. 250)

K.M. byfoged i Ringsted, Sr. Christen Larsen, betjente retten og dommerens sæde; og Erik Hansen på Skjoldenæsholm i skriverens sted.

Tingmænd: Cornelius Hansen, Jep Nielsen, Nelaus Marquorsen, Erik Jensen, Peder Sørensen, Poul Madsen og Jens Pedersen, alle i Jystrup; samt Niels Madsen i Nye Kjølsmølle.

Sr. Henrich Stehn mødte her for retten og producerede en landstingslysning og citation over Svend Sørensen Drejer, som her af Skjoldenæsholms fængsel er udbrudt, udi hvilken citation Svend Drejer er citeret her til tinget at møde i dag den 29. august, imod tingsvidner om hans begangne fisketyveri og af fængsels udbrydelse og bortrømning at høre læse, og derefter dom at lide, med videre sammes indhold dateret Skjoldenæsholm den 5. juli næstafvigte, ord til andet med sine påskrifter som følger:

- "Som en af mit nådige herskabs husmænd navnlig Svend Sørensen Drejer af Valsølille om natten imellem den 23. og 24. juni sidstafvigte af fælgslet her på Skjoldenæsholm er udbrudt og bortrømt, i hvilket fængsel han var indsat for en del fisk af adskillige slags han tid efter anden af hyttefadet her ved gården om natten havde bortstjålet, vorfor jeg hermed forårsages at lade lyse efter bemeldte Svend Sørensen Drejer, og derhos citere ham med 6 ugers varsel til Skjoldenæsholms Birketing at møde tirsdagen den 29. august førstkomende, imod tingsvidne om hans begangne tyveri og af fængsels udbrydelse og bortrømning at høre læse, og derefter dom at lide, med hvad videre imod ham kan blive proponeret. Begæres ydmygst denne lysning og citation på Sjællandsfars landsting og andre rette, hvor den an præsenteres, måtte læses, protokolleres og mig igen med påskrift tilstilles, hvorimod jeg forbliver de højædle og velbarne hr. landsdommeres ydmygst tjener; Henrich Stehn, Skjoldenæsholm den 5. juli 1699. (s. 251) Fremlagt og læst på Sjællandsfars Landsting onsdagen den 5. juli 1699. Læst på Skjoldenæsholms Birketing tirsdagen den 11. juli 1699."

- Derefter producerede velbemeldte Henrich Stehn tvende tingsvidner, begge her af retten udstedt den 4. juli sidstforleden, angående Svend Drejers begangne fisketyveri, hans fængsels udbrydelse og bortrømning, hvilke begge her for retten blev læst, påskrevne og i akten skal blive indført.

- Hvorefter Sr. Henrich Stehn satte i rette og formodede, at eftersom med de irettelagte tingsvidner er bevisliggjort hvorledes Svend Sørensen Drejer selv skal have tilstået om natten at være gået til hyttefadet her ved Skjoldenæsholm, og der udtaget brasen, karusser, gedder og karper, og der han for det ved sit forøvede værk var anholdet her i gårdens fængsel, har den deraf udbrudt og bortrømt med videre. Formoder derfor Svend Sørensen Drejer bliver tilfundet at lide som de, der begår indbrud om natten og stjæler noget af nogen mands bo, og det efter K.M. allenådigste udgangne forordning om tyveri og utro tjeneres straf, samt betale igæld og tvegæld, hans hovedlod til herskabet forbrudt, samt betale processens omkostning, og var derpå dom begærende.

- Fornævnte Svend Sørensen Drejer blev tre gange påråbt, og mødte ikke, ej heller nogen på hans vegne.

- Dommeren holdt nødvendigt efter de for ham producerede tingsvidner, såvel som og efter den gjorde irettesættelse, at tage 8 meddomsmænd til sig i denne sag, efter lovens pag. 57 art. 19, og udmeldte dertil disse efterskrevne: formand Ole Pedersen, Knud Hansen, Lars Jensen og Jens Larsen af Valsømagle; Mads Nielsen i Egtved; samt Ole Olsen, Lars Sørensen og Thue Jensen i Ordrup, hvilke om 14 dage har her på tinget og i retten at møde, de fremlagte dokumenter og den gjorde irettesættelse at anhøre, såvelsom og om Svend Drejer enten selv eller ved fuldmægtig møder, såsom han hermed forelægges lovdag til om 14 dage at møde, om han herimod vil have noget at svare.

12. september 1699 (s. 251-252)

Tingmænd: Anders Nelausen, Morten Pedersen, Jep Nielsen, Hans Andersen og Jens Nielsen i Høed; Niels Christensen i Højbjerg; Ole Pedersen i Atterup; Mathias Andersen i Glostrup.

På herskabets vegne mødte M: Henrich Stehn og var begærende ham her af retten måtte udmeldes fire vederhæftige og fornuftige dannemænd, som dem straks kunne begive til Skjoldenæsholms hovedgårds bøndergods og tilliggende kirkes skove, og der at syne og besigtige om samme skove dette år er velsignet med nogen olden, enten på eg eller bøg, hvorpå nogen svin kunne indbrændes til at fodres, hvorom de igen her indentings måtte forelægges til om 14 dage at gøre deres afsigt, som de agter at forsvare.

- Til dette at forrette blev opmeldt formand Peder Madsen og Mads Hansen i Valsø Lille samt Laurids Ibsen og Tue Jensen i Ordrup, hvilke fire mænd forelægges dem med fordreligste på bemeldte skove at begive og denne deres takst udi alle måder at fuldbyrde og efterkomme, og om 14 dage her indentings igen at afsige, som de efter loven agter at forsvare.

Svend Sørensen Drejer blev tre gange påråbt, men mødte ikke. Sagen opsat i 3 uger.

4. oktober 1699 (s. 252)

K.M. byfoged i Ringsted Christen Lauridsen betjente retten som dommer. Jens Klog udi den forordnede Erik Hansens sted som skriver.

Tingmænd: Jens Jensen, Knud Jensen, Hans Hansen og Jørgen Mogensen af Skee-Tåstrup; samt Poul Nielsen, Jens Sørensen, Peder Mortensen og Peder Mouridsen af Ordrup.

(s. 253) Sentens.

- Som ridefogden på Skjoldenæsholm Sr. Henrich Steen på sit nådige herskabs vegne tiltaler Svend Sørensen Drejer, tilforn boende i Valsølille, formedelst han om natten skal have borttaget en del fisk af hyttefadet ved Skjoldenæsholm, og derom til bevis irettelægger et tingsvidne her af retten udstedet den 4. juli sidstafvigte, hvorudi med tvende lovfaste vidner bevises, at Svend Sørensen Drejer efter at ridefogden Henrich Steen ham har ladet anholde, unødt og utvungen frivilligt bekendte og tilstod, at han på adskillige tider har taget af Skjoldenæsholms hyttefad først fire brasen, derefter seks ditto, 40 karusser, to gedder, en stor karpe og en lille karpe, og efter at han slig bekendelse havde gjort blev han i gårdens fængsel hensat, hvorfra han om natten er udbrudt, som af et andet irettelagte og her af retten udstedt tingsvidne af 4. juli næstafvigte fornemmes kan, hvorefter Sr. Henrich Steen sætter i rette og formoder bemeldte Svend Drejer for hans begangne bør at lide efter K.M. allernådigste udgangne forordning om tyve og utro tjenere af dato 4. marts 1690, derforuden at betale igæld og tvetæld, hans hovedlod til hans herskab forbrudt, og derforuden betale processens bekostning. Herimod har Svend Sørensen ej været mødt eller nogen på hans vegne noget her imod at svare, dog ham lovdag har været forelagt.

- Efter slig lejlighed og sagens befundne beskaffenhed kendes således: Ihvorvel Svend Sørensen Drejer ej har været mødt eller nogen på hans vegne noget imod ridefogden Sr. Henrich Steens over ham gjorte irettesættelse at lade svare, så dog alligevel efterdi det ej er bevist at Svend Drejer tilforn i tyverier er begunden eller greben, ej heller anderledes endnu bevist end som han sit dette hans begangne haver bekendt (s. 254) og derefter af hans fængsel udbrudt, hvorfor ses ej den gjorte irettesættelse at kan følges, nemlig idet ridefogden forlanger Svend Drejer at anses efter K.M. forordning om tyve og utro tjenere, såsom Svend Drejer ej har brudt ind i noget hus eller stjålet noget af de i den kgl. forordning specificerede poster, men såsom Svend Drejer selv har tilstået og bekendt 5 gange at have gået om natten til Skjoldenæsholms hyttefad, åbnet låsen derfor, og deraf udtaget 10 brasen, 40 karusser, 2 gedder og 2 karper; Thi bør Svend Drejer, hvor han antræffes, for slig hans begangne gerning at lide efter lovens pag. 983, 32. artikel, at miste sin hud, betale igæld og tvegæld, hans hovedlod til hans herskab forbrudt, så og betale denne proces' omkostning med 6 rdl.

- Og som K.M. allernådigste befaling af dato 12. marts 1698 tilholder dommerne i deres domme udtrykkeligt at sætte hvad skarpretterne efter taksten for deres forretninger bør at nyde, så tilkommer skarpretteren for denne execution penge 5 rdl., som han i lige måde af Svend Drejers bo betales.

- Denne dom tilstod også de otte udmeldte domsmænd.

Jacob Jensen birkefoged betjente herefter selv retten; Mourids Thøgersen [Mourids Tygesen] som skriver.

M: Henrich Stehn fremæskede de fire mænd, som her af retten 12. september sidstforleden blev opmeldt for at syne og besigtige alle Skjoldenæsholms tilliggende gårdes og gods' samt kirkeskove, hvad olden udi enhver skov

befindes dette år, på eg og bøg, efter deres medgivne taksts videre indhold, at de nu herom ville gøre deres afsigt.

- Så fremstod formand Peder Madsen og Mads Hansen i Valsøllille samt Lars Ibsen i Ordrup, og i Tue Jensen af Ordrup hans lovlige forfald og svaghed mødte Thomas Jensen af Valsøllille, som tillige med de andre mænd har været med på åstederne, og først irettelagde de deres medgivne takst udstedt her af tinget den 12. september sidstafvigte.

- Dernæst afsagde de deres forretning som følger: at de efter deres taksts indhold har været på alle åstederne, og befindes gårdens enemærke (s. 255) nogle få ege med et "stænk" agern på. I lige måde nogle få ege på Valsøllille, Jystrup og Mortenstrup samt Højbjerg og Atterups marker, med nogle få agern på. Den største del af ege og bøgeskoven findes slet ingen olden, og kan på fornævnte ringe olden, som er på nogle få af egene, ikke anses for nogen olden, hvorpå svin i dette år kan indebrændes til at fodres, hvilken afsigt de fire mænd i alle måder var gestændige og efter loven ved ed bekræftede.

- M: Henrich begærede afsigten beskrevet.

7. november 1699 (s. 255)

Tingmænd: Poul Christensen, Peder Madsen, Søren Jensen, Christen Andersen, Hans Nielsen, Hans Andersen, Mads Hansen og Niels Pedersen; alle af Valsøllille.

Mads Jensen, husmand af Jystrup, med kaldsmænd Jens Dinesen og Niels Jensen, begge af Jystrup, har stævnet Kirsten, Erik Jensens hustru i Jystrup, imod vidner at høre og spørgsmål at svare angående nogle linnedklæder, som hun skal have vedkendt sig hos Ole Ibsens tjenestepige i Tåstrup Johanne, hvilke linnedklæder skulle være en oplod af et forklæde. Nok i lige måde stævnet hende for et tørklæde, som hun skal have vedkendt sig hos en gammel kvinde ved navn Kirsten Jacobs i bemeldte Tåstrup.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne: Ole Snedkers hustru Karen i Jystrup; Rasmus Henningsen i Jystrup og hans hustru Karen Jensdatter, som er benævnte Mads Jensens søster sammesteds; Malene Pedersdatter tjenende Jens Larsen i Valsømagæ; Jens Pedersen og Jep Nielsen i Jystrup, som begge skal forklare Lars Larsens hustru Margrethe i Tåstrup hendes vidne, såsom hun selv ligge i barselsseng; Cornelius Jensens hustru Ellen i Jystrup; desuden Lars Skånings ("Lars Schønnings") hustru i Jystrup Margrethe; samt Erik Jensens tjenestepige i Jystrup Lucie.

- Efter at samtlige vidner var taget i ed (s. 256) fremstod for retten Ole Snedkers hustru Karen, som vidnede at nu sidst forleden ved Mikkelsdags tid var hun inde i Erik Jensens hus i Jystrup. Da hørte hun at Erik Jensens hustru Kirsten sagde, at hun nu vidste hvor hendes linnedklæder var blevet af: Mads Jensen husmand i Valsømagle, som kaldes Mads Dinesen, havde pantsat hendes oplod til Ole Ibsens pige i Tåstrup, hvor hun og har vedkendt sig den hos hende.

- Rasmus Henningsen af Jystrup vidnede, at i går 14 dage sidstafvigte sagde fornævnte Kirsten Erik Jensens til ham på Jystrup gade, at hun havde været i Tåstrup, medrettet(?) og kendt sig ved hendes tøj, som Mads Jensen havde taget fra hende.

- Karen Jensdatter, fornævnte Rasmus Henningsens hustru, vidnede at for omtrent 14 dage siden sagde Kirsten Erik Jensens til hende i hendes eget hus, at hun ikke havde troet hendes broder Mads Jensen til det at han skulle have skilt hende ved hendes oplod og tøj.

- Johanne Christiansdatter tjenende Ole Ibsen i Tåstrup var mødt efter fornævnte Mads Jensens begæring her i retten, og fremviste den opled som hun havde købt af benævnte Mads Jensen omtrent en måned før Mikkelssdag sidstafvigte, og havde givet ham for den en slet mark penge, og Mads Jensen og her for retten tilstod den selv samme opled, som er en hørlærreds opled, at have solgt til benævnte pige Johanne Christiansdatter, og derfor havde bekommet af hende penge en slet mark, med foregivende at samme opled var hans egen hustrus opled, som han for trangs skyld måtte sælge til skatten.

- Efter stævneføl var mødt fornævnte Kirsten Erik Jensens af Jystrup, og her for retten fuldkommen vedkendte sig denne af Johanne Christiansdatter fremviste hørlærredsopled, med foregivende at det var hendes egen opled, som hun selv har syet, og selv vævet lærredet som hun syede den af, og mistede den næstforleden først i kornhøstens tid i dette år i hendes eget hus i Jystrup, da hun havde ført sig af den fordi den var beskidt, og var samme opled blevet borte imod hendes vilje, hvilket hun alt med (s. 257) vidner vil bevise.

- Johanne Christiansdatter tilstod at denne nu af hende fremviste opled var beskidt da hun købte den af Mads Jensen.

- Mads Jensen foregav dette anderledes at ville bevise, og med begæring at omtvistede opled måtte blive i retten til sagens uddrag, og begærende dette beskrevet.

Allerunderdanigst læst K.M. forbud på at brænde vin af hvede eller rug, såsom alene af byg, havre og malt, dateret København den 28. oktober 1699, dens videre indhold læst og påskrevet.

21. november 1699 (s. 257)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Nelaus Marquorsen, Christen Christensen, Morten Pedersen, Jens Dinesen, Poul Madsen, Peder Sørensen og Engel Nielsen; alle af Jystrup.

M: Henrich Stehn beviste med kaldsmænd Tim Pedersen og Lars Nielsen, begge i Valsøllille, at have stævnet efterskrevne Skjoldenæsholms tilliggende bønder og tjenere til dom at lide for hvad de til velermeldte M: Henric hStehn er skyldige for lånte penge, korn og andet, nemlig:

- JYSTRUP: Erik Jensen 10 sldl. 2 mk., mødte og tilstod. Søren Rytter for korn, rester 2 sldl., mødte og tilstod. Søren Elias Jensen(?) ("Sørne Elius Jensen") for byg 3 dlr. 2 mk., mødte og tilstod. Peder Sørensen for lejen af to køer 3 dlr. 2 mk., nok lånt 1 sldl., mødte og tilstod. Peder Mortensen Degn efter dom 7 sldl., nok lånt ham her på tignet da han skulle fra sin gård i Valsøllille 1 sldl., blev påråbt men mødte ikke.

- HØED: Jep Nielsen, resterende koleje 3 dlr., mødte ikke. Morten Pedersen, gl. gæld for rug 2 dlr. 2 mk., mødte ikke. (s. 258) Hans Andersen, for rug, 2 dlr. 1 mk. 8 sk, og for koleje 1 sldl., mødte og tilstod. Laurids Andersen for byg 5 mk., mødte og tilstod. Jens Tuesen rester på korn 2 mk. 8 sk., tilstod. Poul Madsen på vegne af Laurids Bødker skyldig 4 dlr. 2 mk., nok lånt hans hustru forleden år til korn 3 dlr., mødte ikke. Anne salig Frederik Jensens for rug 1 dlr 2 mk., mødte og vedgik.

- MORTENSTRUP: Jens Mortensen, lånt til ekstraskatten, 5 dlr. 1 mk. 4 sk. samt exekverpenge 1 mk., for låntforn 1698 som med penge skal betales 7 dlr, mødte ikke.

- BÆKHUSET: Niels Andersen, lånte penge 4 dlr., mødte ikke.

- VALSØLILLE: Kiervet Rasmussen, for rug og byg tilsammen 6 dlr. 3 mk., mødte og vedgik. Niels Pedersen lånte penge 6 dlr., mødte ikke. Tim Pedersen 1 mk. 6 sk., vedgik. Jacob Bødker for koleje 2 dlr. og byg 1 dlr. 2 mk. 8 sk., vedgik. Villads Jensen for byg 3 mk. 4 sk. og lånte penge 1 mk., mødte ikke.
- VALSØMAGLE: Anders Hellesen 3 mk. 4 sk., vedgik. Peder Olsen på korn 1 mk. 10 sk., vedgik.
- BENTSKOVS HUSE: Niels Sørensen for byg 3 dlr. 2 mk., mødte ikke. Niels Jørgensen for korn 1 dlr. 2 sk., mødte ikke.
- M: Henrich Stehn satte udi rette og formente at enhver pligtig er og bør det fordrende at betale inden 15 dage [etc... De udeblevne skal møde næste tingdag.]

Var mødt en fattig enke, navnlig Mette Hansdatter af Valsøllille, og vemodeligt beklagede sig over hendes fattige og elendige tilstand, så og hendes store huskors med et af hendes born, navnlig Margrethe Andersdatter, som i nogle år har været meget ussel, elendig og sengeliggende i 3 år, som hendes tingsvidne her af detten den 10. maj 1698 hende meddelt det videre forklarer. For samme hendes jammerlige tilstand sandfærdig at bevise, hun her for retten fremstillede to dannemænd, nemlig Tim Pedersen og Laurids Nielsen Hugge, begge i Valsøllille, som hver for sig vidnede ved ed efter loven (s. 259) dem i Guds sandhed at være bevidst og sandværdigt denne stakkels kvindes elendige og bedrøvelige tilstand endnu at være ligesom hun nu her i retten foregiver, og hendes forrige tingsvidne om formelder, hvorefter Mette Hansdatter var begærende hendes forrige tingsvidne herved måtte fornøjes, at hun dermed godtfolk om hjælp kunne besøge, hvilket og med det nådige herskabs ridefoged M: Henrich Stehn på Skjoldenæsholm hans konsens blev stedt.

28. november 1699 (s. 259)

Tingmænd: Christen Clemensen på Skjoldenæsholm, Erik Jensen i Jystrup; Morten Pedersen og Jep Nielsen i Høed, Jacob Hansen i Sandvadshuset, Jørgen Villadsen i Valsøllille og Ejler Jørgensen i Allindemagle.

På herskabets vegne lod ridefogden M: Henrich Stehn tillyse, at skifte og deling skal holdes efter afgangne salig Karen Henrik Clausens, som boede tilforn i Næbs Mølle og nu forleden boede og døde i Jystrup, næstkommende lørdag den 2. december.

- I lige måde skal holdes skifte og deling efter afgangne Thue Jensen [Tue Jensen], som boede og døde i Ordrup, næstkommende mandag om otte dage den 11. december.

Fremstod for retten Karen Andersdatter, Ole Jensen Snedkers hustru i Jystrup, og klagelig gav til kende hvorledes hendes ægtemand, benævnte Ole Jensen Snedker, er desvære syg og stedse sengeliggende af et sært tilfælde af svaghed: afkraft i begge benene, som allerede har fået overhånd og afædt kødet ganske af det ene ben op til knæet, og det andet ben flyder med vand og blodagtig materie så stærk, at han ikke kan være af sengen eller komme over ende. Tilmed er geråden i armod og fattigdom, så han intet har til levnedsophold foruden hvad han skal lade søge hos godtfolk, og til denne hendes foregivende sandfærdigt at bevise fremstillede sig to dannemænd (s. 260), nemlig Cornelius Jensen og Hans Jensen, begge af Jystrup, som hver for sig vidnede under ed at være bevidst som benævnte Ole Jensen Snedker i Jystrup hans elendige tilstand

svaghed og fattigdom i alle måder at være sandfærdig som hans hustru fornævnte Karen Andersdatter derom foregivet haver. Og er han højlig forårsaget medlidende Guds børn om hjælp at lade besøge både til hans "curis"(?) og livs ophold. Herefter var hans hustru begærende hende tingsvidne måtte meddeles, godtfolk dermed om hjælp at besøge, hvilket og med herskabets konsens blev stedt.

M: Henrich Stehn var mødt og foregav at Niels Pedersen i Valsøllille, som iblandt andre hans debitorer sidste uge til doms blev indført for 6 sldl. lånte penge han ham skyldig var, har ham siden den tid for samme fordring fornøjet og betalt, og derfor afstår dom over ham, men de øvrige indførte har dem ikke indfundet med betaling, hvorfor han nu æsker dom over dem efter forrige irettesættelse.

- De sidste tingdag udeblevne og til i dag forelagte forermeldte Henrich Stens debitorer mødte ikke efter forelæggelse, for noget imod indførte fordringer at svare, hvorfor derpå blev således for ret kendt og afsagt: - Eftersom M: Henrich Stehn ridefoged på Skjoldenæsholm på egne vegne sidste uge søgte og tiltalte forhen indførte Skjoldenæsholms underliggende bønder og tjenere til dom at lide for hvad de ham skyldige er, som ved enhver navn findes forklaret, samme fordring har den største del af dem sidste uge været mødt her i retten efter stævneføl og tilstået de hos dem søgende fordringer. De øvrige er ikke mødt, ej og efter forelæggelse, noget herimod at svare eller afbevise. Efter slig lejlighed tilfindes enhver af dem, undtagen Niels Pedersen i Valsøllille, som erfares at have betalt hvad han blev søgt for, at betale til Henrich Stehn hvad de her søges for, med billig forårsagede (s. 261) omkostning, inden 15 dage under nams execution.

===== 1700 =====

9. januar 1700 (s. 261)

Tingmænd: Ole Olsen, Poul Nielsen, Jep Larsen, Lars Sørensen, Jens Sørensen, Poul Jensen og Erik Jensen, alle af Ordrup; samt Niels Christensen af Højbjerg.

Intet forrettet.

6. februar 1700 (s. 261)

Tingmænd: Mads Andersen, Hans Andersen, Niels Pedersen, Hans Pedersen og Hans Smed i Valsøllille; samt Hans Mortensen, Jep Nielsen og Hans Andersen i Høed.

M: Henrich Steen på herskabets vegne, ved Peder Ladefoged [Peder Henningsen] på Skjoldenæsholm med kaldsmænd Poul Madsen og Hans Jensen, begge af Jystrup, har stævnet Cornelius Jensens tjenestekarl i Jystrup ved navn Jens Skåning ("Jens Schoning") imod vidner at høre, spørgsmål at svare og dom at lide, angående at fornævnte Jens Slåning søndags aften, som var den 28. januar, skal have overfaldet Hans Madsens enke Annes tjenestekarl Laurs Pedersen på Jystrup gade på hans retfarende vej, da han tilligemed andre tjenestetyende ville gå hjem til sin madmoders hus, da de havde været henne at læse for degnen.

- I lige måde er stævnet efterskrevne herom at (s. 262) vidne og til spørgsmål at svare, nemlig: Hans Andersen tjenende Ole Marquorsen i Jystrup og tjenestepigen Karen Laursdatter; Jep Nielsens tjenestekarle

Dirk Ibsen [el. Dirk Jepsen, Didrik Ibsen, Didrik Jepsen...] og Hans Ibsen [el. Hans Jepsen]; tjenestepigen Maren Frandsdatter [Maren Frandsdatter, Maren Frantsdatter]; samt Nilaus Marquorsens søn Jens Marquorsen [Jens Nilausen].

- Da efter at vidnerne var taget i ed fremstod først Ole Marquorsens tjenestekarls Hans Andersen, som vidnede at nu næstforleden søndag otte dage siden, sent om aftenen, da en del af Jystrups unge karle, drenge og piger havde været til Johanne, salig Laurs Pedersens i Jystrup, og der læst for sognedegnen, og de derefter ville gå hjem, var Anne Hans Madsens tjenestekarls Laurs Pedersen i følge med vidnet og flere, at ville gå hjem til hans madmoders, og havde han samme tid en kæp i sin hånd, som han støttede sig ved over Haugaardsbroen, og som de kom ved Anders Vævers hus tværs over for Majbends(?) kom fornævnte Cornelius Jensens tjenestekarls Jens Skåning imod dem, og spurgte fornævnte Laurs Pedersen ad hvad han ville med den kæp han havde i sin hånd, hvortil han svarede, at han havde den i sin hånd for at støtte sig ved over broen. Så tog bemeldte Jens Skåning Laurs Pedersen i den ene arm og ruskede ham frem og tilbage og ad gaden, og som de kom ved degnens havegærde slog han ham op til gærdet, og Laurs bad han skulle skytte sig selv, da tog Jens Hansen atter i armen igen og sagde til Laurs "est du karl for dig, så er jeg kvinde for mig", og vidnet forklarer at han bad Jens samme tid at han skulle skytte sig selv og "spilde sine barme som han havde drukket sit øl", men han ville ikke, holdt fast på ham og fulgte med fire andre indtil de kom udenfor Anne Hans Madsens gårdsled, hvor da Jens Skåning slog Laurs imod jorden og tog kæppen og kastede over i haven.

- (s. 263) Karen Laursdatter vidnede, at fornævnte tid, da de kom fra læsning, kom Jens Skåning imod dem ved Anders Vævers og fulgte så op ad gaden med dem, og havde Laurs undertiden i armen, og som de kom ved degnens havegærde slog Jens Skåning Laurs ind i gærdet, og Laurs bad han ville skytte sig selv, og Jens sagde "est du karl for dig, så er jeg kvinde for mig", så tog han ham atter igen og slog ham imod jorden ud for hans madmoders led, og rykkede klyden af halsen på Laurs, og Laurs bad de der hos var at de skulle drages til minde at han ikke måtte gå i fred for Jens. Så hørte hun også at hendes medtjener Hans Andersen bad Jens Skåning skulle skøtte sig selv og spilde sine barme som han havde drukket sit øl.

- Videre at vidne fremstod Didrich Ibsen, som vidnede at fornævnte tid, da de kom fra læsning, mødte fornævnte Jens Skåning dem ved Anders Vævers hus, og Jens sagde til Laurs "kommer du der, Laurs?", tog så fat på Laurs og trak ham op ad gaden til han kom ud for degnens havegærde, så slog han Laurs ind i degnens gærde, og Laurs bad han skulle skøtte sig selv og lade ham gå med fred på gaden, men han ville ikke, men tog fat på ham og slog ham omkuld på jorden ud for hans madmoders led og tog kæppen fra ham og kastede over i haven, og Laurs bad de ville drages til minde, at han "måtte ikke gå med fred på gaden". Ellers forklarede vidnet, at han tillige med de andre bad Jens skulle skøtte sig selv, men han ville ikke.

- Videre fremstod Hans Ibsen, som vidnede at fornævnte tid, da de kom fra læsning, kom Jens Skåning imod dem ved Anders Vævers, og sagde til Laurs "vilt du til mig, med den stavre du har i hånden?", da sagde Laurs "nej, jeg haver haft den at støtte mig ved over Haugbroen". Så tog han fat på Laurs om den ene arm og trak ham op ad gaden, og Laurs bad han ville skytte sig selv, og som de kom ud for degnens havegærde slog han Laurs ind i gærdet, og siden tog fat på ham og udenfor hans madmoders led slog ham imod jorden og tog (s. 264) stavren fra Laurs og kastede bort, og Laurs' klud fløj af halsen, og Laurs bad de andre drages til minde han ikke måtte gå med fred på gaden. Vidnet forklarer også at de samtlige bad

Jens skytte sig selv, men han ville ikke, og sagde at "det kom dem intet ved".

- Jens Nilausen vidnede ord til andet at være passeret ligesom Hans Ibsen før ham har vidnet.

- Og ellers forklarer disse to sidste vidner, at Jens Skåning sagde til Laurs samme tid, at "dersom Christoffer ikke havde slået ham derinde til Ole Fiskers, så skulle han have slået ham".

- Maren Frandsdatter var mødt og ved ed forklarede ikke at kunne gøre nogen oplysning i denne sag.

- Jens Skåning var mødt for retten og foregav at han dette havde gjort af kort vilje imod Laurs Pedersen, og ikke af nogen vred hu, og som han ingen skade har tilføjet ham formoder han at det ikke kan tilregnes ham nogen hård straf efter loven at lide.

- Peder Ladefoged [Peder Henningsen] begærede at med irettesættelsen måtte ophøre til om 14 dage når ridefogden er kommet hjem, hvilket også blev samtykket.

2. marts 1700 (s. 264)

Tingmænd: Ole Pedersen, Knud Hansen, Jens Larsen og Lars Jensen i Valsømagle; Lars Ibsen, Peder Mouridsen og Peder Mortensen i Ordrup; samt Ole Andersen i Valsølille.

- Jens Skåning tjenende Cornelius Jensen af Jystrup var mødt her for retten og gerne var begærende af det nådige herskabs fuldmægtig at han ikke efter loven ville straffe ham for hans forseelse begået imod Anne Hans Madsens i Jystrup hendes tjenestekarl Laurids Pedersen, som for (s. 265) 14 dage siden her i retten med vidner blev forklaret, såsom det var sket i hans drukkenskab og ubesindighed, han ville gerne anlove og sig tilforpligtede efter dags ej at tilføje ermeldte Lars Pedersen nogen hinder, skade eller ulykke i nogen måde.

- Efter denne Jens Skånings indstændige begæring har ridefogden M: Henrich Stehn på det nådige herskabs vegne og gunstige behag denne sinde efterladt benævnte Jens Skåning denne hans begangne forseelse, på den måde, at han skal give til det nådie herskab 2 rdl. til førstkommande Mikkelsdag at betale, hvorfor han straks vil stille hans husbond til forsikring, nemlig Cornelius Jensen i Jystrup, og til Lars Pedersen anlover Jens Skåning at betale for hans gjorte omkostning 2 rdl. til næstkommende påske. Herforuden anlover Jens Skåning og sig tilforpligter at han ikke efter denne dag vil eller skal ved sig selv eller andre enten hemmeligt eller åbenbart tilføje bemeldte Laurids Pedersen eller nogen ham vedkommende, ej heller nogen af herskabets bønder eller deres tjenere eller nogen det nådige herskabs vedkommende, hinder, skade eller fortræd, i alle optænkelige måder, såfremt at denne sag til påtale og straf ikke skal stå ham i alle måder åben for. Herved er denne sag uden doms afsigelse ophævet.

30. marts 1700 (s. 265)

Tingmænd: Mads Nielsen i Egtved, Ole Pedersen i Valsømagle, Jens Pedersen i Jystrup, samt Ole Olsen, Laurids Sørensen, Jep Lauridsen, Marquor Sørensen og Jens Sørensen i Ordrup.

På herskabets vegne mødte M: Henrich Stehn med kaldsmænd Hans Pedersen og Ole Christensen, begge i Valsølille, som afhjemlede at have stævnet Niels Madsen i Nye Kjølsmølle imod fire mænds opkrævelse, som kan syne og besigtige såvel og taksere hus, jord og engbund som ligger til samme

møller, hvad deraf årligt kunne svares til afgift, om han derimod akter noget at svare. Så var mødt den indstævnte Niels Madsen og foregav at han har stedet (s. 266) og fæstet møllen med sit flademål af ager og eng, som hans formand før han haft haver, og som vnaedet er næsten fra møllen, så han ikke synderlig kan male, er ager og eng, som er til møllen, det hvoraf nogen kan svares, og kan ikke imodsige om det nådige herskab behager ved mænd at lade samme ager og eng taksere.

- Herefter var M: Henrich begærende ham her af retten måtte udmeldes fire uvildige dannemænd, som dem straks kunne begive på forskrevne ager og eng, der med muligste flid granske og taksere (etc...) dertil opmeldt formand Morten Pedersen af Høed, Lars Jensen i Valsømagle, Cornelius Jensen og Poul Madsen i Jystrup (...etc)

6. april 1700 (s. 266)

Tingmænd: Jens Jensen, Knud Jensen og Niels Pedersen i Tåstrup; Hans Pedersen, Søren Jensen, Ole Christensen og Christen Dinesen i Valsøllille; og Mads Jensen i Valsømagle.

På herskabets vegne fremæskede M: Henrich Stehn de fire mænd, som sidste uge blev udmeldt til at syne Nye Kjøls mølles ager og eng, hvor da fremstod formand Morten Pedersen af Høed, Lars Jensen af Valsømagle, samt Cornelius Jensen og Poul Madsen af Jystrup, og først (s. 267) irettelagde deres takst (etc....) dernæst gjorde de deres mundtlige afsigt som følger [...afsigt på møllens ager og eng...] M: Henrich Stehn begærede afsigten beskrevet.

M: Henrich Stehn, med kaldsmænd Laurids Nielsen og Thomas Jespersen, begge af Valsøllille, har stævnet M: Johan Julius, boende i Næbs Mølle, tillige og hans hustru Sophie Dorthe, imod vidner at høre, spørgsmål at svare og dom at lide, for overfald af skælden og skældsord, trussel, såvel og usømmelige ord herskabet anrørende, som de forleden fredags 8 dage siden udi Næbs mølle skal have øvet imod ridefogden M: Henrich Stehn, da han tilligemed jetzige ridefoged og de seks mænd, som møllens brøstfældighed besigtede.

- Desuden er stævnet efterskrevne for at vidne og til spørgsmål at svare, nemlig (s. 268) Jens Møller i Jystrup Mølle, Niels Madsen i Nye Kjølsmølle, Jens Pedersen i Jystrup, Ole Pedersen i Valsømagle, jetzige ridefoged Sr. Andreas Melby ("Andre Mælbye") og Jens Klog på Skjoldenæsholm.

- Da efter at vidnerne var taget i ed fremstod først for retten Jens Sørensen i Jystrup Mølle, som vidnede at nu forleden afvigte fredags otte dage, da han tilligemed begge ridefogderne og de andre mænd var der i Næbs Mølle at skulle besigtige møllens brøstfældighed, da faldt adskillige skældsord af M: Johan Julius imod M: Henrich Stehn, og hørte han at han skældte M: Henrich Stehn for "en tyskbuget skælm" og "en brødtiv", som "tragtede ham efter hans brød"; og sagde derhos at dersom han havde ham i Tyskland "skulle han få en ulykke, om han skulle klæde der for galge og stejle", hvilke ord han talte på tysk, "Gallien und Raat", med mange andre usømmelige ord. Så hørte han også at hans hustru og havde mange usømmelige og foragtelige ord imod M: Henrich Stehn.

- Niels Madsen i Nye Kjølsmølle, Jens Pedersen i Jystrup og Ole Pedersen i Valsømagle vidnede hver for sig ord efter andet ligesom fornævnte Jens Sørensen har vidnet, såsom de også samme tid var hos i Næbs Mølle og hørte disse ord af M: Johan og hans hustru imod M: Henrich Stehn talt og udsagt, som før er meldt.

- Sr. Andreas Melby ("Andres Mælbye") vidnede, at foromrørte tid var han med M: Henrich Stehn og mændene i Næbs Mølle da den blev besigtiget. Da hørte han at M: Johan skældte M: Henrich for en "tyskbuget skælm" og "en Brodt Dief", og sagde at "der var engang en, og tragte ham efter hans brød: han fik en ulykke, så skulle han og få", og duttede ham med mange andre usømmelige ord, både af M: Johan og hans hustru imod M: Henrich talt samme tid, og gav M: Henrich ikke ermeldte M: Johan Julius nogen årsag til ermeldte skælds- og trusselsord imod ham at øve.
- Nok fremstod for retten Jens Klog, som vidnede (s. 269) at foromvundne tid var han med M: Henrich Stehn udi Næbs Mølle, da hørte han de ord talt af M: Johan til Henrich Stehn, lige ord efter andet som Jens Sørensen Møller før ham har vudnet, såvel som ord til andet som Sr. Andreas Melby i lige måde har vidnet.
- M: Henrich Stehn tilspurgte samtlige vidnerne om de hørte, at han gav M: Johan nogen årsag i nogen måde til fornævnte skælds- og trusselsord, hvortil de samtlige svarede, at M: Henrich Stehn ikke gav nogen ringeste årsag til samme skælds- og trusselsord, men han begærede at måtte nyde fred og rolighed imidlertid de gjorde deres forretning.
- Efter førte vidner satte M: Henrich Stehn udi rette og formente, at M: Johan Julius for disse hans øvede skælds- og trusselsord imod ham bør at anses og lide efter loven som vedbør, så at betale processens billig anvendte bekostning, og var dom begærende.
- Så var mødt M: Johan Julius, hans søn Daniel Johansen, og begærede på sin faders vegne at denne sag måtte optages i tre uger, da ville hans fader selv møde og herimod svare.
- Sagen optaget først under dom til om 14 dage.

Fremkom for retten Kirsten Hansdatter, værende til huse i Valsømagle, og højligt beklagede sig, at hendes moder Maren Jørgensdatter, som er en gammel fattig enke, er af alderdom og skrøbelighed svag og sengeliggende, og der foruden næsten blind, så hun derover intet selv til livs ophold kan forhverve sig, ej heller har nogen råd og middel i denne hendes høje alderdom og skrøbelighed dertil, men forårsages medlidende Guds børn om hjælp dertil ved andre at lade besøge, og til dette sandfærdigt at bevise fremstillede hun her for retten to dannemænd, navnlig Ole Pedersen og Mads Jensen, begge af Valsømagle, som hver for sig vidnede at det i alle måder befindes i sandhed om bemeldte fattige enke Maren Jørgensdatters elendige tilstand med alderdom, svaghed og fattigdom som hendes datter Kirsten Hansdatter nu her i retten har andraget og foregivet, hvorefter hun på sin moders vegne var tingsvidne begærende, dermed godtfolk (s. 270) om nogen ringe almisse i Jesu navn at besøge, hvilket hende også med herskabets konsens blev stedt.

20. april 1700 (s. 270)

Tingmænd: Jens Christensen og Lars Jensen af Mortenstrup; Peder Madsen, Kiervet Rasmussen, Niels Pedersen, Mads Hansen og Hans Nielsen af Valsøllille; samt Anders Jensen i Ny Skovhus.

M: Henrich Stehn med kaldsmænd Lars Nielsen og Thomas Jespersen, begge af Valsøllille, har stævnet M: Johan Julius i Næbs Mølle til dom at lide for hvad han ham skyldig er, og tiltale ham nu for 9 sldl. som er for en kobberkedel han af M: Henrich bekom på skiftet i Næbs Mølle, da han bekom møllen; nok 3 rdl. han ham skyldig er.

- M: Johan var mødt og tilstod at have bekommet samme kedel, og erbød sig igen at levere den straks til M: Henrich Stehn igen, om han den vil

imodtage, hvilket M: Henrich samtykte om dan uskadte ham igen bliver leveret; og foregiver M: Johan at Henrich Stehn på bemeldte 3 rdl. har bekommet hø for 2 rdl., og tilstår at være M: Henrich skyldig 1 rdl., hvormed M: Henrich er tilfreds og satte udi rette og forment at M: Johan bør fornævnte rigsdaler at betale inden 15 dage, med anvendte bekostning, eller efter des forløb at lide nam efter loven, og begærede dom.
- Blev herpå således for ret kendt og afsagt: såsom M: Johan Julius selv for retten møder og tilstår at være skyldig 1 rdl. til M: Henrich, da tilfindes han at betale [etc..]

M: Johan Julius var mødt og anhørte de vidner, som over ham sidste 6. april her i retten blev ført, angående skælds- og trusselsord, som han har haft til M: Henrich Stehn i Næbs Mølle, og begærede derfor at samme sag måtte have anstand endnu til næste uge, så vil han da svare dertil hvad nødt eragtes.
- Opsat en uge.

27. april 1700 (s. 270)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Nielaus Marquorsen, Poul Madsen, Jens Pedersen, Hans Jensen og Peder Sørensen i Jystrup; Niels Christensen i Højbjerg; og Lars Pedersen i Valsøllille.

M: Johan Julius Cramer af Næbs Mølle var i dag (s. 271) mødt, tilligemed hans fuldmægtige Frederik Hansen, birkefoged til Svenstrup Birk, og begærede at M: Henrich Stehn ville lade sin ret falde, som han havde imod Johan Julius Cramer, angående ord, som skal være talt i Næbs Mlle af ham imod Henrich Stehn, som for tre uger siden her i retten er gjort anhændig, og derimod træde til et billigt forlig med ham, hvorimod M: Johan erbyder sig at give Henrich Stehn fornøjelse på efterskrevne måder: da som ermeldte Johan Julius Cramer ikke nu efter sit foregivende kan erindre at samme ord således er passerede forermeldte tid i Næbs Mølle, som han nu må fornemme forhen ombundet er, da tilstår han nu her for retten at samme ord, som han imod M: Henrich Stehn har talt, er sket i hans ubesindige hastighed, og derfor beder Henrich Stehn om forladelse for hvad han sig i så måde imod ham kan have forset; thi han nu fuldkommen tilstår ikke andet at kan vide eller påsige Henrich Stehn end det, som en ærlig mand vel egner og anstår, og lover derforuden med forsikring at han ikke efterdags skal eller vil have nogen ond intention imod Henrich Stehn i nogen optænkelige måder, hvorfor han og vil formode at Henrich Stehn ikke vil tilregne ham denne hans forseelse, men ham den af et oprigtigt hjerte tilgive og forlade, såsom han efterdags gerne vil være og blive hans ven af ghjerttet, det samme han og af Henrich Stehn vil formode.

- Med denne M: Johan Julius Cramers erklæring og løfte var Henrich Stehn fuldkommen fornøjet, når M: Johan det ubrydeligt holder og efterlever. Så anlover Henrich Stehn denne sag herved at ophæve uden nogen doms afsigelse, og herefter at være hans ven, hvorpå de her for retten gjorde hverandre håndsrækning, hvorved denne sag imellem parterne uden doms afsigelse er ophævet.

22. juni 1700 (s. 271)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Jep Nielsen, Poul Madsen, Ole Marquorsen og Hans Jensen i Jystrup; Ole Pedersen i Atterup; Jep Nielsen i Høed; og Lars Jensen i Mortenstrup.

(s. 272) På herskabets vegne lod ridefogden Sr. Andreas Melby tillyse og advare, at ingen, i hvo det være, må sig tilfordriste at afføre eller lade afføre noget af Skjoldenæsholms tilliggende [etc..., første ting]

Nok tillyser og advarer Anders Melby, at 29. juni skal holdes skifte og deling udi Tåstrup efter salig Jens Jensen Gjershøj ("Jens Jensen Giershøj").

M: Henrich Stehn beviste med kaldsmænd Peder Larsen i Jystrup og Hans Madsen i Mortenstrup at have stævnet samtlige Skjoldenæsholms tilliggende bomænd og husmænd til dom at lide for hvad restans af landgilde og andet, som de for næstafvigte åringer er blevet skyldige til deres herskab, sluttet til 1. maj sidst forleden, nemlig... [restans s. 272-277...]
- ...De udeblevne blev påråbt, men mødte ikke, blev forelagt at møde om 14 dage, hvorfor M: Henrich Stehn lod bero med sin irettesættelse til den tid.

Samme kaldsmænd har også stævnet Skjoldenæsholms bomænd og husmænd til dom at lide for hvad de til bemeldte Henrich Stehn kan være skyldige, hvilket kald og varsel Henrich Stehn denne sinde afstod.

6. juli 1700 (s. 277)

Tingmænd: Hans Pedersen, Peder Madsen, Søren Jensen, Niels Pedersen og Poul Christensen i Valsøllille; Morten Pedersen, Poul Madsen og Hans Mortensen i Høed.

(s. 278) M: Henrich Stehn, forrige ridefoged på Skjoldenæsholm, med kaldsmænd Hans Madsen i Mortenstrup og Peder Larsen i Jystrup, har stævnet efterskrevne til dom at lide for hvad restans de til deres herskab skyldige er, hvilke ej forrige uge var kaldet, nemlig Ole Andersen i Valsøllille, som skylder huspenge af det hus i Valsømagle han tilforn beboede efter dom 1699 3 mk. Han mødte og foregav at han ej har mødt til tinget i nogle år, endog han har været indstævnet, og ved ej noget at kan være skyldig, det han sig kan erindre.
- Henrich Stehn svarede hertil, at af forrige såvel som næstafvigte åringers restansdomme kan fornemmes, at han år efter andet lovligt for denne restans er kaldt, da og på ham er forhvervet dom for denne fordring, ikke desmindre derom Ole Andersen med en god samvittighed nu her for retten kan gøre sin ed at han samme 3 mk. huspenge til ham har betale, vil han dermed være fornøjet, hvis ikke Ole Andersen det kan gøre, formoder han at samme fordring bør at betale.
- Ole Andersen turde ej understå sig at gøre ed, men han tilstod fornævnte 3 mk. at være skyldige.
- Søren Rytter i Jystrup resterer, som han er blevet skyldig på gården i Mortenstrup han tilforn beboede, efter forleden års dom 1699, penge 4 rdl. 14 sk., møgte og vedgik.
- Jens Boesen i Sparegotshus rester efter forleden års dom 1699 huspenge 1 rdl. 2 mk. 4 sk., huspenge 1699 12 sk., er 1 rdl. 3 mk., han mødte ikke.
- Ellers foregav Henrich Stehn at Hans Nielsen Smed og Jens Christensen husmand, begge i Valsøllille, har siden forrige uge betalt til ham den over dem da indførte fordring, nemlig Hans Smed 9 rdl. 3 mk. 8 sk. og Jens Christensen 5 mk., hvorfor han ikke æsker dom over dem, men på de øvrige indførte Skjoldenæsholms bønder og tjenere forrige uge såvel som i

dag, satte M: Henrich Stehn udi rette og formente at enhver pligtig er og bør den indførte fordring at betale [etc... Dom afsagt: alle skal betale, undtagen dem der har betalt]

Sr. Anders Meelbys tredje ting om afførsel.

13. juli 1700 (s. 279)

Kiervet Rasmussen i Valsøllille tilforordnet at betjene retten i birkefogdens lovlige forfald.

Tingmænd: Christen Andersen, Lars Nielsen, Christen Dinesen, Laurids Pedersen, Thomas Pespersen, Peder Madsen og Jep Ingvorsen, alle af Valsøllille; samt Ejler Jørgensen af Allindemagle.

Sr. Anders Melbys fjerdedeting om afførsel, hvorefter han er tingsvidne begærende.

21. september 1700 (s. 279-280)

Tingmænd: Poul Nielsen, Jep Larsen, Ole Henriksen, Ole Pedersen, Anders Jensen, Lars Ibsen, Peder Mogensen og Erik Jensen; alle af Ordrup.

Sr. Anders Melby, ridefoged på Skjoldenæsholm, på herskabets vegne, var begærende ham her af retten måtte udmeldes fire uvildige dannemænd som dem straks kunne begive til alle Skjoldenæsholms tilliggende skove, enemærker og kirkeskove samt alle bøndergodsets tilliggende skove, og der med muligste flid granske, syne og taksere hvor mange svin på enhver skov og skovslod dette indeværende år kan fodres [etc...] dertil udmeldt formand Jens Jensen, Jørgen Mogensen, Hans Hansen og Knud Jensen, alle af Skee-Tåstrup [etc...]

Sr. Anders Melby på sin nådige herres vegne lader tillyse, at 30. september skal holdes skifte og deling efter afgangne salig Anne Jensdatter, som boede og døde i Bækhuset.

28. september 1700 (s. 280)

Tingmænd: Jens Mogensen, Lars Jensen og Hans Madsen i Mortenstrup, Christen Dinesen i Valsøllille, Ole Pedersen i Atterup, Ole Marquorsen i Jystrup og Niels Andersen i Overdrevshuset.

(s. 281) Afsigt af skovsyn. Godsets enemærker 415 svin, Ordrups skove 120 svin, Egtveds skove 50, Haraldsted Kirkes skov 16, Valsømagles skov 90, Høeds skov 203, Valsølilles skove 230, Højbjergs skove 54, Næbs Overdrev 70, Jystrup Kirkes skov 1, Jystrups skove 50, Mortenstrup sko og Nymølles vænge 54, Atterups skov 32, SUMMA 1391 svin.

===== 1701 =====

1. februar 1701 (s. 281)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Poul Madsen, Nelaus Marquorsen, Ole Marquorsen, Christen Christensen, Erik Jensen og Peder Sørensen; alle i Jystrup.

Intet forrettet.

22. februar 1701 (s. 281)

Tingmænd: Anders Nelausen, Poul Madsen, Hans Andersen, Morten Pedersen og Hans Mortensen i Høed; Søren Pedersen i Jystrup; samt Hans Pedersen og Peder Madsen i Valsølille.

Sr. Anders Melby lader tillyse og advare, at 28. februar skal holdes skifte og deling efter afgangne salig Jens Christensen, som boede og døde udi Mortenstrup.

(s. 282) Førrige ridefoged Sr. Henrich Stehn, med kaldsmænd Jens Klog i Kidserup og Villads Jensen i Valsølille, har stævnet Jens Pedersen i Bomhuset til dom at lide for en halv tønne byg, som Jens Pedersen af Sr. Henrich Stehn bekom forleden ved Valborgmisse tid for penge 2 sldl; nok for et års leje af en ko 1 dlr. 3 mk. Satte udi rette og formente at Jens Pedersen bør betale etc.

- Jens Pedersen mødte ikke; skal møde om 14 dage.

26. april 1701 (s. 282)

Tingmænd: Nelaus Marquorsen, Poul Madsen, Cornelius Jensen, Jens Pedersen, Ole Marquorsen og Peder Sørensen af Jystrup; samt Lars Jensen og Hans Madsen af Mortenstrup.

På herskabets vegne var mødt Jørgen Christensen på Skjoldenæsholm udi ridefogden Sr. Anders Melbys absens, med kaldsmænd Jens Klog af Kidserup og Hans Pedersen af Valsølille, som har stævnet Ole Jensen, tjenende Anders Stephansen, boende i Ågerup i Tybjerg sogn på Tybjerggårds gods, imod vidner at anhøre og spørgsmål at svare angående hans avle- og fødested her på Skjoldenæsholms grund; såvel også til vidner at anhøre og spørgsmål at svare angående hans bortvigelse fra Kiervet Rasmussen i Valsølille her på godset hans tjeneste, efter at han for nogle år siden som vornede var indhentet på godset, og af ridefogden befalet ham at tjene.

- I lige måde er stævnet hæderlig og vellærde mand Frederik Jacobsen, degn i Tybjerg, som samme Ole Jensen sidst tjente da han blev indhentet her på godset, imod samme vidner og hans udgivne missiver denne sag vedkommende, om han har noget dertil at svare.

- Nok har samme kaldsmænd stævnet efterskrevne (s. 283) som i sagen tilforn har vidnet, deres vidne videre at tilstå, nemlig Hans Andersen, Jep Ingborsen, Maren Mads Mikkelsens, Mads Andersen, Kiervet Rasmussen, Ole Andersens hustru Maren Andersdatter, Ole Andersen og Christen Dinesen, alle i Valsølille; samt Jens Andersen i Ny Skovhus.

- Desligeste afhjemlede de at have med en uges varsel stævnet efterskrevne, deres sandhed at vidne og spørgsmål at svare angående fornævnte Ole Jensens indhentelse her hid til Skjoldenæsholms gods, såvel og hans bortvigelse fra Kiervet Rasmussen i Valsølille, nemlig Jørgen Hansen SKytte ved Skjoldenæsholm, Jep Nielsen i Jystrup og fornævnte Kiervet Rasmussen i Valsølille.

- De indstævnede vidner, som tilforn i sagen har vidnet angående ermeldte Ole Jensens avle- og fødested den 31. marts og 5. maj 1696, fremstillede sig her for retten, og som deres vidner fornævnte tid passerede for dem af de forhvervede tingsvidner lydeligen for retten blev oplæst, tilstod

de samtlige deres vidner, ord til andet, som det i tingbogen og tingsvidnerne findes indført. Samme tingsvidner nu læst og påskrevet.

- Dernæst fremstillede sig at vidne Hørgen Hansen Skytte, som vidnede under ed, at omtrent ved Mortensdags tid i 1695 blev han befalet af ridefogden Henrich Stehn på Skjoldenæsholm, at han sammen med Jep Nielsen i Jystrup og Kiervet Rasmussen i Valsølille skulle rejse hen til Tybjerg og der hente en af Skjoldenæsholms vorneder, navnlig Ole Jensen, som var slegfred og avlet og barnefødt i Valsølille, hvilket de også gjorde, og da de kom til Tybjerg fik de kundskab at samme vornede tjente Frederik Degn i Tybjerg, og da de kom til ham spurgte Jørgen Skytte ham ad, om hans navn ikke var Ole Jensen, og om han ikke var vornede til Skjoldenæsholm, hvortil han svarede "jæ", og dermed tog de ham med dem til Skjoldenæsholm, og ridefogden sagde ham til at tjene hos Kiervet Rasmussen i Valsølille, hvor han forblev omtrent en uges tid, tog så bort igen uden hans madfaders forlov.
- Nok at vidne fremstod Jep Nielsen i Jystrup og Kiervet Rasmussen i Valsølille, som hver for sig vidnede (s. 284) under ed ord fra ord ligesom fornævnte Jørgen Skytte, såsom de samme tid var med ham i Tybjerg; og ydermere forklarede Kiervet Rasmussen, at da Ole Jensen gik bort fra ham, sagde han at han ville gå hen igen til Frederik Degn og tærse hans korn, som han havde der til løn, og så ville han komme igen; men han kom ikke siden til ham mere.
- Ole Jensen blev påråbt men mødte ikke. Jørgen Christensen var tingsvidne begærende.

Kiervet Rasmussen i Valsølille, med kaldsmænd Jens Klog i Kidserup og Hans Pedersen i Valsølille, har stævnet Mathias Jespersen Skrædder i Valsølille til dom at lide for hvad han til Kiervet Rasmussen skyldig er, og nu tiltalte Kiervet Rasmussen ham for 3 sldl. 3 mk. 9 sk., han ham skyldig er; satte udi rette og formente at Mathias Jespersen Skrædder pligtig er og bør fornævnte fordring at betale til ham inden 15 dage.

- [Mathias Jespersen Skrædder mødte ikke. Han tilfindes at skulle betale.]

3. maj 1701 (s. 284)

Niels Madsen i Kjølsmølle tilforordnet at betjene retten i dommerens embede udi birkefogdens Jacob Jensens lovlige absens.

Tingmænd: Jens Andersen i Ny Skovhus; Hans Jensen og Jens Dinesen i Jystrup; Tim Pedersen, Christen Andersen og Enevold Knudsen i Valsølille; Truen Nielsen [Truid Nielsen, Truels Nielsen] i Mortenstrup; og Ejler Jørgensen i Allindemagle.

(s. 285) Hæderlige og højlærde mand magister Christen Blichfeldt udi Ringsted ved sin skriftlige tillysning på papir no. 20, 24 sk., lader alle og enhver advare, at nu førstkommende den 24. maj skal holdes skifte og deling udi Haraldsted Præstegård efter salig hr. Jeremias Wolff, fordum sognepræst for Haraldsted og Allindemagle sogne, om der findes nogen som kan have nogen retmæssig fordring hos den salig mand, at de da angiver det inden bemeldte tid udi stærvboet eller hos magister Christen Blichfeldt i Ringsted, dets videre indhold af dato Ringsted den 2. maj 1701 under mag: Christen Blichfeldts egen hånd. Læst og påskrevet.

- Herefter på mag: Blichfeldts vegne var Sr. Anders Melby begærende her af retten måtte opmeldes to fornuftige og vederhæftige dannemænd, som til samme skiftes forretning kunne møde udi stærvboet den 11. maj nu

førstkommende, for at forrette og vurdere hvad dem af provsten og vedkommende bliver forevist.

- Til dette at forrette blev udmeldt Cornelius Jensen og Jens Pedersen, begge af Jystrup, hvilke forelægges til overbemeldte tid udi Haraldsted Præstegård at møde, og deres forretning så retmæssigt at forretere, som de agter at ansvare.

21. juni 1701 (s. 285)

Tingmænd: Hans Madsen, Lars Jensen og Christopher Olsen i Mortenstrup; Peder Jensen og Niels Pedersen i Tåstrup; Anders Jensen og Jens Thuesen i Ordrup; samt Hans Jensen i Valsømagle.

Jørgen Christensen på Skjoldenæsholm, på sin husbonds velfornemme Sr. Lars Lauridsen Arendateus på Skjoldenæsholm hans vegne, med kaldsmænd Tim Pedersen i Valsølille og Offer Nielsen i Bentskovshus, har stævnet efterskrevne Skjoldenæsholms tjenere til dom at lide for tærskpenge og oldengæld samt hoveripenge og græsgangspenge for forleden år 1700 til velbemeldte Lars Larsen skyldig er, nemlig:

- ORDRUP: Jens Sørensen 4 sldl. tærskpenge, 2 mk. oldengæld; Poul Nielsen 2 sldl. tærskpenge, 5 mk. oldengæld; Jep Larsen 1 sldl. tærskpenge; Lars Jensen 2 sldl. tærskpenge; Poul Jensen 2 sldl. tærskpenge.

- TÅSTRUP: Knud Jensen 4 sldl. tærskpenge (s. 286) 1 dlr. oldengæld; Jørgen Brun hoveripenge af hans iboende hus forfalden til 1. maj sidstafvigte 3 sldl.

- VALSØLILLE: Hans Pedersen 2 sldl. tærskpenge, 3 mk. oldengæld; Hans Andersen 1 dlr. tærskpenge.

- HØED: Hans Mortensen 1 dlr. tærskpenge, 3 mk. oldengæld; Poul Madsen 2 sldl. tærskpenge; Lars Andersen husmand hoveripenge af hans iboende hus forfalden til 1. maj sidstafvigte 1 dlr. 2 mk.

- JYSTRUP: Hans Jensen tærskpenge 2 sldl., oldengæld 1 dlr; Anne Hans Madsens 2 sldl. tærskpenge, 3 mk. oldengæld; Peder Sørensen 2 sldl. tærskpenge.

- MORTENSTRUP: Jens Mortensen 2 sldl. tærskpenge, 4 dlr. 2 mk. oldentæld

- VALSØMAGLE: Lars Jensen 2 sldl. tærskpenge, 1 mk. oldengæld.

- BOMHuset: Jens Bech [Jens Pedersen Bech] græsgangspenge for næstforleden år 1 sldl.

- Satte udi rette og formente enhver af de indførte pligtige er og bør fornævnte fordrende restans at betale inden 15 date med anvendte bekostning, eller efter dets forløb at være nams execution undergIVEN efter loven, og begærede dom.

- De indstævnede blev påråbt og mødte ikke herimod at gøre nogen genmæle, hvorfor de er samtlige forelagt lovdag til næste uge at møde her udi retten at give til kende om de noget her imod kan have at svare.

På det nådige herskab hans højexcel. højbårne hr. generalfeltmarskal Christian Gyldenløves vegne var mødt ridefogden på Skjoldenæsholm Sr. Anders Melby, og lod til alle vedkommendes efterretning tillyse og advare, at ingen understod sig at begå nogen afførsel på hans nådige herres grund og gods til Skjoldenæsholm liggende af alt det loven forbyder, såfremt de skyldige ikke derfor vil være tiltalt og straks undergIVEN efter loven, og er i dag hans første aflysningsting.

28. juni 1701 (s. 286)

Tingmænd: Hans Pedersen, Ole Christensen, Hans Andersen, Niels Pedersen, Mads Hansen, Mathias Jespersen og Christen Andersen, alle i Valsøllille; samt Peder Hansen i Krudthuset.

Sr. Anders Melby, hans 2.tings aflysning om afførsel.

Sr. Lars Larsen ved sin tjener Jørgen Christensen var mødt og gav til oplysning, at en del af Skjoldenæsholms tjenere, som sidste uge blev (s. 287) indført til dom, har i minde indfundet sig med betaling, nemlig Hans Pedersen og Hans Andersen af Valsøllille, Jens Mortensen af Mortenstrup og Lars Jensen af Valsømagle.

- De øvrige æsker han dom over, efter forrige irettesættelse, hvor da efter påråbelse ingen af de øvrige efter forelæggelse mødte i dag noget imod forermeldte fordring at svare eller afbevise.

- Hvorfor der så blev nu for ret kendt og afsagt: Eftersom Sr. Lars Larsen Arendatør på Skjoldenæsholm ved sin tjener Jørgen Christensen sidste uge søgte og tiltalte forhen indførte Skjoldenæsholms bønder og tjenere til dom at lide, en del for resterende oldengæld og tærskpenge, en del for resterende hoveripenge, og en mand for resterende græsgangspenge, som de til velermeldte Sr. Lars Larsen skyldige er, som hos enhver mands navn i fordringen findes antegnet, hvor da ingen af de søgende til første ting, ej heller i dag er mødt efter forelæggelse noget her imod at svare eller afbevise, undtagen forermeldte fir emend, som dem med betaling siden de blev tingsøgt har indfundet sig, hvorfor de også samtlige, undtagen ermeldte fire mænd, tilfindes at betale til Sr. Lars Larsen enhver hvad de søges for med denne sags billig anvendte bekostning inden 15 dage eller efter dets borløb at være nams execution undergivet efter loven.

Efter ridefogdens Sr. Andreas Melbys konsens betjente birkeskriver Mourids Tygesen retten i efterskrevne sag; Jørgen Christensen i Mourids' sted som skriver.

- Jacob Jensen birkefoged fremstillede tvende kaldsmænd, Tim Pedersen i Valsøllille og Offer Nielsen i Bendskovshus, som har stævnet Niels Andersen i Bækhuset og Niels Andersen i Overdrevshuset, til dom at lide for hvad de til Jacob Jensen skyldige er, og nu tiltalte hver af dem som følger: Niels Andersen i Bækhuset er skyldig siden forleden år 1700 for forstrakt rug og byg til sommerføde 7 sldl., hvorpå nu er betalt 3 daler 2 mk., rester igen 3 dlr. 2 mk. (s. 288); Niels Andersen i Overdrevshuset skyldig koleje af en ko han næstforleden sommer havde i leje 2 sldl., hvorpå i dag er betalt 3 mk., rester 1 dlr. 2 mk.

- Satte udi rette og formente enhver af dem pligtige er at betale [etc.]

- Ingen af de to Niels Andersener mødte; de skal møde næste uge.

5. juli 1701 (s. 288)

Tingmænd: Poul Nielsen og Lars Ibsen af Ordrup; Jens Jensen, Jørgen Mogensen og Hans Hansen i Skee-Tåstrup; Jens Larsen og Knud Hansen i Valsømagle; samt Hans Nielsen Smed i Valsøllille.

Sr. Andreas Melby på Skjoldenæsholm med kaldsmænd Hans Andersen og Niels Pedersen, begge af Valsøllille, har stævnet Peder Henningsen (el. Peder Hemmingsen?), ladefoged på Skjoldenæsholm, imod vidner at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide for formenende ulovlig pantning hos Anne Hans Madsens, Peder Sørensen og Jep Nielsen i Jystrup, begået næstafvigte torsdags sidste uge, da han skulle have tilsagt dem at tjene

tækkemanden, da dog han samme tid bekom folk fra dem og han ikke efter anmodning har villet levere pantet til dem igen.

- Efterskrevne er heromstævnet deres sandhed at vidne, nemlig: Hans Pedersen og Mads Hansen, begge af Valsølille, som efter ridefogdens Sr. Andreas Melbys befaling har hørt ladefogdens ord om samme pant.

- Jørgen Christensen på Skjoldenæsholm, på ermeldte ladefogeds vegne, var mødt og begærede at dette kald og varsel måtte optages til næste uge, eftersom ladefogden er i forfald. Dette blev samtygt og vidnerne forelagt at møde til ermeldte tid.

Mourids Tygesen skriver betjente retten i efterskrevne sag, og Jørgen Christensen på Skjoldenæsholm som skriver i Mourids' sted.

Birkefogden Sr. Jacob Jensen i Særløse æskede dom over Niels Andersen (s. 289) i Bækhuset og Niels Andersen i Overdrevshuset efter sidste uge gjorde irettesættelse. Fornævnte mænd blev påråbt men mødte ikke efter forelæggelse, hvorfor enhver af dem tilfindes den søgende fordring med anvendte bekostning at betale inden 15 dage under nams execution efter loven.

Herskabet, ved sin ridefoged Sr. Andreas Melby, med kaldsmænd Jep Nielsen og Hans Andersen af Høed, har stævnet efterskrevne Skjoldenæsholms bønder og tjenere, bomænd og husmænd, til dom at lide for hvad gammel og nu restans enhver af dem til deres nådige herskab skyldige er, og nu tiltalte enhver som følger... [restans s. 289-292]

- ...Satte udi rette og forment enhver af de instævnte bør betale [etc..]

Sr. Andreas Melby hans 3.tings aflysning om afførsel.

12. juli 1701 (s. 292)

Tingmænd: Ole Pedersen og Peder Jørgensen af Valsømagle; Morten Pedersen, Jep Nielsen, Hans Andersen og Poul Madsen af Høed; samt Anders Væver og Hans Andersen af Jystrup.

Dom afsagt over godsets bønder og tjenere angående restans (5/7); de skal betale.

(s. 293) Sr. Andreas Melbys fjerdetings aflysning om afførsel, hvorefter han var tingsvidne begærende.

Den sag mellem Sr. Andreas Melby og Peder Ladefoged som sidste uge blev indført er ophæved på den måde, at Anne Hans Madsens bekom sit pant igen denne sinde, og Peder Ladefoged for denne sin forseelse bad ridefogden Sr. Anders Melby om forladelse.

26. juli 1701 (s. 293)

Tingmænd: Peder Madsen, Ole Christensen, Niels Pedersen, Enevold Knudsen og Hans Smed i Valsølille; Anders Jensen i Ny Skovhus; Hans Jensen og Niels Andersen i Valsømagle.

Mads Hansen i Valsølille med kaldsmænd Lars Skrædder og Christen Dinesen, begge i Valsølille, har stævnet Søren Jensen i Valsølille imod vidner at høre, spørgsmål at svare og dom at lide for afslet og afførsem, som Søren

Jensen skal have gjort for nogen kort tid siden i denne høhøst på Mads Hansens Lærkemose Eng i Valsøllilles rugmark.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne hvad de om samme eng, som Søren Hansen sig har bemægtiget, kan være bevidst, nemlig: Hans Andersen i Valsøllille, Jens Andersen i Ny Skovhus, Peder Rasmussen tjenende Mads Hansen, så og Thomas Jensen og Hans Pedersen af Valsøllille.

- Da efter at vidnerne var taget i ed fremstod først fornævnte Hans Andersen i Valsøllille, som vidnede, at for omtrent 29 år siden i salig hr. rentemester Møllers tid, da Valsøllille Bys jord og eng blev rebet, samme tid lå denne omtvistede Lærkemose Eng til Søren Jensens nu iboende gård, men ved samme rebning (s. 294) blev der taget den nordre end af samme Lærkemose Eng og blev gjort til en hovedeng, som ved lodkastning på byens enge faldt til Mads Hansens nu iboende gård, og blev der så straks i samme eng nedsat to sten, den ene i den vestre kant og den anden i nordøst, til fuldkommen skel i Lærkemoseengen på det sted, og vidnet var selv med, sammen med flere af Valsøllille bymænd, at nedsætte samme skelsten. Udi vidnets salig broder Peder Andersens tid i Valsøllille, som var den indstævnte Søren Jensens formand på gården, blev der oppløjet i bemeldte Lærkemose Eng i den part, som faldt til Peder Andersens gård, et lille stykke jord til hø, hvilket stykke jord tid efter anden er indpløjet over det fornævnte rette skel og ind i Mads Hansens Lærkemose Eng, omtrent 9 "skorre" (?) over skelstenen tvært på fornævnte indpløjede ager, så at Søren Jensen nu tilholder sig engen i Mads Hansens Lærkemose Eng, lige så bredt som fornævnte ager i samme eng er indpløjet.

- Jens Andersen i Ny Skovhus vidnede, at for omtrent 9 eller 10 år siden slog han for Rasmus Møller i Valsøllille, som var Mads Hansens formand på gården, fornævnte Lærkemose Eng i Valsøllille Vesterskovs mark, nord for to sten som stod i engen imellem Peder Andersens og Rasmus Møllers gårdes eng på det sted, og han ved at samme to sten var rette skelsten, som omvundet er. På den søndre side af samme sten i Peder Andersens eng var der den tid pløjet en lille ager i den søndre ende til højjord, ud mod Peder Madsens vesterskovs stumper, hvilken ager den tid ikke end da var oppløjet så lang at den nåede ud til samme skelsten, men de slog engen lige op til fornævnte Peder Madsens vesterskovs stumper, men ageren er nu pløjet ind i Mads Hansens Lærkemose Eng 9 "schore" bredt indenfor skelstenene.

- Thomas Jensen i Valsøllille vidnede, at han hørte for nogen kort tid siden, at en del af bymændene, da de var ude på samme omtvistede eng, at omvundne to stene var ret skel imellem Mads Hansens eng og Søren Jensens.

- Peder Rasmussen, tjenende Mads Hansen i Valsøllille, vidnede at hans salig fader Rasmus Møller sagde til ham, at de to sten i Lærkemose Eng var ret skel imellem hans salig faders eng og Peder Andersens på det sted. Han er også bevidst (s. 295) at Peder Andersen pløjede det lille stykke jord ind i hans salig faders eng tid efter anden over skelstenene, og slog engen derefter, hvilket hans salig fader ankede på. Vider eer han bevidst, at Søren Jensen, efter hans salig faders tid, har pløjet længere ned over skellet end hans formand, 4-5 "schorre" redt i engen, og holdt sig til engen lige derefter.

- Søren Jensen var mødt, og efter at han havde hørt og erfarer af disse førte vidner, at de to sten i Lærkemose Eng er ret skelstene imellem hans gårds eng og Mads Hansens gårds eng, og at hans ager i samme eng er oppløjet ind over fornævnte skelstene i Mads Hansens eng, så er han gerne tilfreds at det herefter forbliver med samme skel, såsom han ikke uden bevus kunne lade noget gå fra sin gård, som hans formand før ham har brugt, og blev nu parterne med det nådige herskabs fuldmægtige Sr. Anders Melbys samtykke således forenede:

- At det hør, som i dette år på bemeldte eng er avlet og endnu står på stedet, skal tilhøre Mads Hansen, og han det angerløs at hjemhøste, tilligemed den havre som i år er sået i forermeldte ager så vidt som er indpløjet i Mads Hansens eng, lige efter skelstenene, og Mads Hansen efterdags at tilhøre til sin iboende gård fornævnte eng og ager, lige efter skelstenene, fra bækken og lige op til Peder Madsens vesterskovs stumpe.

- Omkostningen betaler begge parter hver sin andel, hvorved denne sag imellem parterne i minde er ophævet.

26. august 1701 (s. 295)

[Datoen er vist en fejl for 23. august, idet dagen som sædvanlig kaldes en tirsdag, men den 26. august var en fredag.]

Mourids Tygesen i dommerens sted; Jørgen Christen på Skjoldenæsholm som skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Nelaus Marquorsen, Hans Jensen, Otto Andersen og Morten Pedersen i Jystrup; Laurs Jensen og Christopher Olsen i Mortenstrup; Ole Pedersen i Atterup; og Morten Pedersen i Høed.

Poul Madsen af Jystrup, med kaldsmænd Søren Andersen og Hans Andersen sammesteds, har stævnet Cornelius Jensen (s. 296) i Jystrup imod vidnesbyrd at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide angående skældsord, som han har begået imod ham.

- Efterskrevne stævnet for deres sandhed at vidne: Poul Madsens tjenestekarle Jens Pedersen og Peder Nielsen i Jystrup, så og Niels Nielsen som tjener Morten Pedersen i Høed, Jep Nielsen i Jystrup, Ole Marquorsen i Jystrup, og endelig Hans Madsen i Mortenstrup.

- Efter at vidnerne var taget i ed fremstod for retten Jens Pedersen i Jystrup, som vidnede at forleden søndags 14 dage siden passerede nogle ord der i byen imellem vidnet og Cornelius, hvilket ikke syntes at være at nogen værdi.

- Hvorfor parterne både Poul Madsen og Cornelius Jensen blev således forenede, at de herefter skulle leve i fredelig med hverandre som naboer og genboer vel egner og anstår, og ingen af dem vidste noget med hinanden i nogen måde end det som ærligt og kristeligt var, og herefter at leve og være hinandres venne, hvorpå de for retten gjorde hverandre håndsrækning og betale begge omkostning.

30. august 1701 (s. 296)

Tingmænd: Ole Olsen, Anders Jensen, Jens Tuesen, Ole Pedersen og Erik Jensen af Ordrup; Jens Andersen i Ny Skovhus; og Hans Nielsen i Valsøllille.

På herskabets vegne fremstillede ridefogden Sr. Andres Melby to kaldsmænd navnlig Lars Skrædder og Hans Christensen tjenestekarle i Valsøllille, som har stævnet Peder Hansen i Krudthuset imod vidner at høre, spørgsmål at svare og hjemmel at skaffe for en ung eg, han skal have hugget i det nådige hrskabs skove, hvor han den siden har solgt til Peder Truelsen, som er i huse hos ham, og endelig derfor dom at lide.

- Nok er stævnet fornævnte Peder Truelsen i benævnt Krudthus til spørgsmål at svare, om han ikke fornævnte eg af Peder Hansen har købt.

- (s. 297) Såvel og stævnet Jørgen Skytte i Næs, Thomas Jensen i Valsølille og Jens Pedersen i Jystrup, som skal have været ved stedet der samme eg var hugget og siden den fundet i benævnte Krudthus.

- Så fremstod for retten ermeldte Peder Hansen af Krudthuset, som uden nogen vidners føring tilstod her for retten at han næstafvigte fredags for 3 uger siden om aftenen har i det nådige herskabs skove, liggende til Høed, hugget en lille ung eg, omtrent hjulnav stor, og efter at han den havde omhugget, huggede han den over fra toppen, og var det som han af bollen bekom til to skiftehjuleger, hvilket han tog og bar hjem på sin skulder til Krudthuset, men toppen deraf lod han ligge på stedet og solgte han samme stykke eg til Peder Truelsen i Krudthuset, som gav ham derfor 7 skillings værdi. Han tilstår også herforuden at han næstforleden vinter huggede nogle grene af tre bøge udenfor han hus til at brænde.

- Peder Truelsen af Krudthuset var mødt og tilstod at have købt samme stykke eg af Peder Hansen og givet ham 7 skillings værdi derfor, og savede han den i to stykker, og siden flækkede den ud til hjuleger, og fik af den 10 eller 11 stykker, og vidste han ikke at Peder Hansen havde hugget den, men han sagde for ham at han havde fundet den i skoven.

- Efter at denne Peder Hansens gjorde bekendelse således var indført satte Sr. Andres Melby udi rette med formening bemeldte Peder Hansen for dette hans bekendte og forøvedew skovhugst bør at lide efter skovforordningen, og herpå begærer dom.

- Peder Hansen begærer ydmygst at det nådige herskab ikke med ham herfor med retten ville strenge, såsom han det har gjort i hans enfoldighed og vidste ikke at det havde så meget at sige, som han nu fornemmer.

- Sr. Anders Melby forbliver sin forrige irettesættelse, og æsker dom.

- Da blev herpå således for ret kendt og afsagt: [... skal lide efter skovforordningen og betale voldsbøder til herskabet medmindre han det i mindelighed han aftinge, desuden betale processens omkostninger.]

(s. 298) Poul Christensen af Valsølille, med kaldsmænd Lars Skrædder og Hans Christensen sammesteds, har stævnet Kiervet Rasmussen sammesteds til vidnesbyrd at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide angående ærerørige og skældsord, som han skal have øvet imod ham nu sidstafvigte søndags for 8 dage siden i Kiervet Rasmussens eget hus.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne: Peder Madsen i Valsølille, hans hustru Sidsel Christensdatter, samt Birte Thygesdatter sammesteds.

- Efter at dette varsel således var indført blev parterne således forenede, at Kiervet Rasmussen beder Poul Christensen om forladelse for hvad ord han nu af vidnerne fornemmer han skal have talt imod Poul Christensen såvel også om hans salig fader Christen Lauridsen forermeldte tid, han tilstår nu for retten ikke at vide andet med den (s. 299) salig mand eller hans søn Poul Christensen eller nogen af deres pårørende andet, end det som ærlige folk vel egner og anstår; lovede derhos at han dem ikke efterdags på nogen utilbørlig måde skal begegne, såfremt denne sag ikke til påtale og straf skal stå ham åben for. Processens anvendte bekostning betaler Kiervet Rasmussen til Poul Christensen med 1 sldl. 1 mk.

Kiervet Rasmussen af Valsølille, med kaldsmænd Lars Skrædder og Mads Madsen sammesteds, har stævnet Jacob Jacobsen Bødker i Valsølille til dom at lide angående at han ikke er blevet i hans tjeneste hos Kiervet Rasmussen, såsom han havde tilsagt ham tjeneste fra Sankt Hansdag og til Mikkelsdag førstkomende, tre dage om ugen. Kiervet Rasmussen foregiver at skulle give Jacob Bødker 14 mk. for samme sin tjeneste, og har derpå bekommet 2 mk. og 19 sk. til fæstpenge. Han satte udi rette og formente,

at bemeldte Jacob Bødker pligtig er og bør for hans tjenestes udeblivelse at betale efter loven, som vedbør, og derforuden at betale processens anvendte bekostning, og begærer dom.

- Jacob Bødker blev påråbt men mødte ikke; han skal møde om 14 dage.

Jens Tuesen husmand af Høed, på sin hustrus Maren Lauridsdatters vegne, med kaldsmænd Enevold Knudsen i Valsøllille og Laurs Olsen af Høed, har stævnet Poul Madsens hustru Maren Kiervetsdattr i Høed imod vidner at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide angående skældsord, som hun har øved imod Poul Madsens hustru forleden lørdag for 8 dage siden.

- Efterskrevne er stævnet herom deres sandhed at vidne, nemlig: Hans Andersen hustru Karen i Høed (s. 300) og Ole Jensens hustru Johanne i Høed.

- Efter at vidnerne var taget i ed fremstod for retten Karen, Hans Andersens hustru af Høed, som vidnede at en dag i sidste uge, sidst på ugen, dagen kan hun sig ej ret erindre, da så hun at Poul Madsens hustru kom gående på gaden og ville gå ud i marken. Da kom Jens Thuesens hustru ud af sit hus og sagde til Poul Madsens hustru, at hun ville have den lomme hun havde lånt hende, hvortil Poul Madsens hustru svarede, at hun skulle få den når hendes mand kom hjem fra smedjen, og ellers sagde Jens Thuesens hustru til hende, at hun skulle betale hende hvad andet hun var hende skyldig, hvortil Pouls hustru svarede ja, hun havde endnu så meget hun kunne betale hende med. Da sagde Jens Thuesens hustru "du har godt ved det, du har rug og korn at føre på de andres lofte", hvortil Poul Madsens hustru svarede "jeg må end ledt(?), men der er ingen som køber hørsække og giver mig", hun gik ikke heller hen og lokkede mel og gryn fra hendes tyende når hun gik til kirke, som hun havde gjort ved hendes tyende. Så gik vidnet hjem til sit hus og hørte ej videre tale af dem.

- Dernæst fremstod Ole Jensens hustru Johanne, som vidnede, at hun hørte vel, som hun stod i sin have, at de havde ord med hverandre, men ikke kunne høre hvad de taltes, formedelst vinden bar fra hende og til dem.

- Poul Madsens hustru mødte ikke; hun skal møde om 14 dage.

20. september 1701 (s. 300)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Poul Madsen, Nelaus Marquorsen, Otto Andersen, Erik Jensen, Christen Christensen, Peder Sørensen og Jens Pedersen; alle i Jystrup.

Sr. Andres Melby på herskabets vegne var begærende ham her af retten måtte (s. 301) udmeldes 4 uvildige dannemænd, som dem straks kunne begive til alle Skjoldenæsholms enemærker, bøndergodsets og kirkeskovene, og der med muligste flid syn og besigtige, hvad olden som i dette år kan befindes på ege og bøge, og det på enhver skov at specificere hvor mange svin ethvert sted kan fodres [...etc...] udmeldt formand Laurids Jensen, Ole Pedersen, Jens Larsen og Knud Hansen, alle i Valsømagle [...afsigte næste uge.]

Var mødt Kiervet Rasmussen af Valsøllille og endnu ønskede dom over Jacob Bødker i Valsøllille for hans tjenestes udeblivelse, som for tre uger siden til doms over ham blev indført.

- Så var mødt fornævnte Jacob Bødker, og ikke ville tilstå at have fæstet sig med Kiervet som han foregiver, og ingen vidner var i sagen som herom kunne give oplysning, hvorfor Jacob Bødker erbød sig at gøre sin højeste ed efter loven, at han ikke havde tilsagt Kiervet Rasmussens tjeneste nu

i høst, alene tilsagt ham at aftjene hvad han var ham skyldig, hvorpå han og gjorde sin ed, hvorved sagen uden nogen doms afsigelse ophæves.

Den sag imellem Jens Tuesens hustru af Høed og Poul Madsens hustru sammesteds, angående skældsord, opstår endnu under doms til næste uge, og Poul Madsens hustru forelagt til den tid at møde, under tilbørlig straf efter loven.

Jens Jensen af Skee-Tåstrup, med kaldsmænd Søren Madsen og Peder Madsen, begge af Allindelille, har stævnet Knud Jensen i Skee-Tåstrup, men da kaldsmændene blev eksamineret havde de ikke kaldt så fuldkommen at sagen kunne have sin fortgang efter loven.

27. september 1701 (s. 301)

Tingmænd: Jep Nielsen, Morten Pedersen og Hans Andersen af Jystrup; Christopher Olsen, Lars Jensen, Hans Madsen og Peder Nielsen af Mortenstrup.

(s. 302) Jens Jensen af Skee-Tåstrup, med kaldsmænd Søren Jensen og Hans Hansen sammesteds, har stævnet Knud Jensen sammesteds til vidnesbyrd at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide for hug og slag han Jens Jensen har øvet nu forleden sidstafvigte bygsæd.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne, nemlig Jørgen Hansen, Niels Pedersen og Jens Olsen, så og Niels Lauridsen, Sidsel Niels Pedersens, end og Inger Rasmusdatter tjenestepige hos Jørgen Mogensen, alle i Skee-Tåstrup.

- Efter at vidnerne var taget i ed fremstod først for retten Niels Larsen, som forklarede intet at være vidende om dette slagsmål

- Dernæst fremstod Sidsel, Niels Pedersens, som vidnede, at nu i bygsædens tid sidstafvigte, da så hun at Jens Jensen kom gående ud i marken med noget korn på hans ryg at ville så, og da var Knud Jensen af Skee-Tåstrup ude i marken hos sin krog, og som Jens Jensen kom og ville gå hen forbi havde de nogle ord sammen, hvilket hun ikke kunne høre eller gøre nogen forskel på dem såsom hun var noget langt fra dem, og i det samme tog Knud et stykke jord eller tørv op af jorden og slog Jens Jensen for brystet med, og så slog han ham derefter under øret med sin hånd så huen fløj af Jens Jensens hoved, og imidlertid dette slagsmål skete havde Jens Jensen sin "saaløf" på armen og korn på ryggen.

- Dernæst fremstod Inger Rasmusdatter tjenende hos Jørgen Mogensen, som vidnede ord fra ord i denne sag ligesom Sidsel Niels Pedersens før hen har vidnet, såsom hun samme tid var i bygmarken og gik og kørte en harve noget agre fra dem.

- Knud Jensen var mødt og nægtede ikke at han havde ord med Jens Jensen i deres bygmark, angående at Jens Jensen havde pløjet af hans jord, og nægter ikke at han jo i sin hastighed har slået til Jens Jensen med et stykke jord og taget hans hue af hans hoved, hvad han sig derudi har forset beder han Jens Jensen om forladelse.

- Jens Jensen hertil svarede at han ikke af yderste vil strenge med ham efter loven, dersom Knud her for retten vil anlove efterdags at være ham ubevart i mark og by, og intet tilføje ham nogen hug og slag eller andet usømmeligt, i hvad måde det være kan, og han det ubrydeligt vil (s. 303) efterkomme, vil Jens Jensen denne sinde lade sagen falde.

- Knud Jensen her for retten gjorde dette løfte, som Jens Jensen havde ladet indføre, og lovede det at holde og efterkomme, så fremt at denne sag ikke skal stå ham åben for, og derforuden at betale til Jens Jensen

for omkostningen 5 mk., og herpå gjorde der hverandre håndsrækning for retten.

Jørgen Christensen på Skjoldenæsholm fremsøskede de fire mænd, som her af retten sidste uge blev opmeldt for at syne og besigtige hvad olden i dette år befindes... [Hovedgårdens enemærker 90 svin, Jystrup skov 20, Mortenstrup skove 26, Atterup skov 4, Højbjerg skov 5, Valsølille skov 6, Valsølille Kirkes skov 1 svin; SUMMA 152 svin.]

Poul Madsens hustru af Høed blev endnu i dag påråbt, såsom hun sidste uge ved to mænd blev advaret til i dag at møde, og er endnu ikke mødt, hvorfor Jens Thuesens hustru påstår at som hun ikke møder at hun kunne have hendes spørgsmål til hende i denne sag, hun da pligtig er og bør at betale processens omkostning, som anvendt er, og hun siden at have sin ret til hende forbeholdt, og var derpå dommerens kendelse begærende.

- Herpå blev således kendt og afsagt: Eftersom Poul Madsens hustru Maren Kiervetsdatter af Høed, som af Jens Thuesen sammesteds på hans hustrus vegne for 4 uger siden var stævnet at møde for utilbørlige ord, og på sagen som hun Jens Thuesens hustru Maren Lauridsdatter skulle have påsagt ikke til første ting, da et fuldkommen vidne i sagen blev ført, ej heller efter lovdags forelæggelse derefter, mindre efter budgivelse ved to (s. 304) mænd her for retten sidste uge har villet møde her i retten at til hende i sagen kunne have gjort spørgsmål til sagens oplysning, og i så måder foragtet retten ikke at ville møde noget i sagen at svare, hvorfor som hovedsagen for slig udeblivelse ej endnu er blevet oplyst, tilfindes Maren Kiervetsdatter at svare og betale til ermeldte Jens Thuesen på hans hustrus vegne den på processen anvendte bekostning med 4 1/8(?) mk., og det inden 15 dage, under nams execution efter loven.

- jens Thuesen sig forbeholden hovedsagen imellem dem efter lovlig medfart at søge.

18. oktober 1701 (s. 304)

Tingmænd: Poul Christensen, Ole Christensen, Hans Pedersen, Søren Jensen, Niels Pedersen, Hans Andersen og Mads Hansen; alle af Valsølille.

Jep Larsen af Ordrup, med kaldsmænd Peder Jensen og Christen Hansen sammesteds, har stævnet Maren Nielsdatter, værende til huse hos Jens Ibsen i Allindemagle, imod vidner at påhøre og til spørgsmål at svare, angående utilbørlige ord og påsigen, som hun skulle have påsagt bemeldte Jep Larsen på hjemrejsen fra Ringsted Lillemarked, som holdtes ote dage før Mikkelsdag sidst forleden, angående at Jep Larsen skulle på samme marked uden minde have borttaget en silketobinshue.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne: Karen Hansdatter værende til huse hos Poul Jensen i Ordrup; Poul Nielsen og Peder Mouridsen samt Lars Sørensen i Ordrup, der har været med Jep Larsen nede i Allindemagle og hørt fornævnte Maren Nielsdatters ord om samme [...] sagen.

- Nok er stævnet efterskrevne Ordrups mænd, hvad de kan være bevidst i denne sag, nemlig Jens Sørensen, Ole Olsen, Poul Jensen og Peder Mortensen.

- Nok stævnet Karen Pedersdatter, værende til huse hos Peder Jørgensen i Merløse, til hendes sandhed at vidne hvad der passerede på fornævnte Ringsted Market om ermeldte tobinshue, hvem den skulle have taget.

- Da efter at vidnerne var taget i ed fremstod (s. 305) fornævnte Karen Hansdatter [af Ordrup], som vidnede at nu forleden Ringsted Lillemarked var hun i følge med fornævnte Maren Nielsdatter af Allindemagle. Da sagde

hun til hende samme tid, at Jep Larsen stjal en silketobinshue på markedet hun var på, en rigsdaler værd, og de slog ham med en alen(?) på hans ryg, og det var "skrap", så stod han og grinede under hans forede hue, hvortil vidnet svarede, at hun ikke havde troet den mand der til: "om han det havde gjort, da har han gjort ilde imod hans kone og børn og andre hans gode venner".

- Maren Nielsdatter var mødt, og nægtede ikke jo at have haft ord med Karen Hansdatter om fornævnte hue, men foregiver at hun ikke havde sagt at Jep Larsen i Ordrup tog nogen hue, alene hun havde hørt i Ringsted af nogen folk ved huekonens bod, som mistede huen, at de mente det skulle være Jep Larsen i Ordrup som tog den.

- Karen Pedersdatter af Merløse vidnede, at hun fornævnte marked så, at de ved en huekones bod i Ringsted slog en mand, som havde taget en silketobinshue, hvilken mand hun ikke kendte. Samme mand havde en grå kjole og en foret hue på, men hun ved med en god samvittighed at det ikke var Jep Larsen i Ordrup; thi hun kender ham meget vel; endvidere havde hun set ham på markedet, og da havde han en hat på.

- Jep Larsen tilspurgte sine naboer, som nu er indstævnedes og til stede, om de har set ham, i mange år, gå med foret hue, enten hjemme eller andensteds? Så og om de har nogen tid hørt noget utilbørligt om ham i nogen måde, enten med tyveri eller andet usømmeligt?

- Dertil svarede de samtlige, at de aldrig har set Jep Larsen har brugt eller gået med foret hue, enten hjemme eller andensteds. De ved ej heller ham andet at påsige end det, som en ærlig mand vel egner og anstår i alle måder.

- Herforuden forklarer Poul Nielsen, Peder Mouridsen, Jens Sørensen og Ole Olsen af Ordrup, at de alle var til Ringsted Marked fornævnte tid, og da så de at Jep Larsen havde en sort hat på, som han ellers altid plejer at gå og rejse med.

- Efter at dette således var passeret blev parterne således forenede, at Maren Nielsdatter af (s. 306) Allindemagle bad Jep Larsen af Ordrup her for retten om forladelse for hvad hun i denne sag om ham har talt og udsagt angående fornævnte stjalne tobinshue, såsom hun har talt sligt i hendes ubesindighed, og hun ved at han derudi er ganske uskyldig, og kan ikke andet med rette påsige ham end det, en ærlig mand vel egner og anstår i alle måder, og anlover også her for retten at betale processens bekostning til Jep Larsen inden 14 dage med 1 sldl. i rede penge, og Jep Larsen begærede herefter tingsvidne beskrevet.

Sr. Melby på herskabets vegne foregiver her for retten, at han næstforleden fredags den 7. oktober har i hans nådige herskabs skur på Atterups fang, om morgenen klokken omtrent 8 slet, udenfor ret alvej, optaget en ung "halvkarl" med heste og en vogn med et læs nedstævnet ege- og bøgebrænde på. Samme person sagde sig at tjene Peder Pedersen, rytterbonde i Tune, og at have bekommet samme nedstævnedes brænde af Christopher [Olsen] i Mortenstrup, og derfor givet 24 skilling, og Christophers karl, som hjalp ham med at hugge og læsse samme brænde, fik 2 skilling, men de 24 sk. leverede han Christophers kone i hans fraværelse, og blev så om natten imellem torsdag og fredag i Christophers gård med heste og vogn, som siden derfra samme fredag blev skikket til Skjoldenæsholm ved Lars Jensen i Mortenstrup og hans tjenestekarl, i bevaring til videre, hvilke heste og vogn er endnu her til stede med det nedhugne brænde på, hvilke heste og vogn med brænde blev efter ridefogdens begæring vurderet af to dannemænd Ole Olsen og Peder Mouridsen af Ordrup således:

- 1 brunsnoped(?) hest 7-8 år for 9 dlr; 1 brun ditto 9-10 år for 7 dlr. Sele, "halskogler" og tømme som er gammel 1 mk.; en gammel sele 8 sk; en lille madpose med et lille stykke brød i, en gl. messing tobaksdåse og en hvid foldekniv, de tre tilsammen 8 sk; en lille plovøkse 8 sk; en gl. beslagen vogn med løs hamme(?) 8 dlr, brændet som ligger på vognen 26 sk.
- Var mødt her i retten Christopher Olsen af Mortenstrup, og nægtede ikke at fornævnte brænde er jo hugget af hans karl efter hans hustrus begæring i Mortenstrups skov i hans fraværelse. Bemeldte heste og vogn blev fremdeles til videre bestående på Skjoldenæsholm.

8. november 1701 (s. 307)

Tingmænd: Anders Nelausen, Jep Nielsen, Morten Pedersen, Poul Madsen og Hans Mortensen af Høed; Hans Nielsen, Hans Pedersen og Søren Jensen af Valsølille.

På herskabets vegne mødte ridefogden Sr. Andres Mælbye på Skjoldenæsholm og fremstillede kaldsmænd Peder Lauridsen og Poul Madsen, begge af Jystrup, som har stævnet Peder Pedersen, rytterbonde i Tune, såvel og hans tjener Villum, angående begangne skovhugst i Mortenstrups skov. Såvel og for processens skyld er stævnet ædle hr. regimentskriver Johan Hagsen, om han på ermeldte bondes vegne vil have noget her imod at svare. Alt efter en skriftlig kaldseddels indhold af dato 24. oktober, som blev læst og påskrevet og udi akten ord fra ord skal blive indført.

- Nok afhjemlede samme kaldsmænd at have stævnet efterskrevne til at vidne og til spørgsmål at svare, nemlig: Christopher Olsen i Mortenstrup og hans hustru Margrethe Christensdatter, såvel og deres forrige tjenestekarl, som nu tjener Erik Jensen i Ordrup, navnlig Niels Olsen; Lars Jensen i Mortenstrup; og Peder Jensens tjenestekarl samemsteds.
- Da efter at vidnerne var taget i ed fremstod Christopher Olsen af Mortenstrup, som vidnede at han i samme sag var bevidst, at omtrent fredag for en måned siden kørte han for ridefogden Sr. Andreas Melby fra Skjoldenæsholm til Tune-Ramsø Herredsting, og som de kom ind på Atterups mark, yderst ved Mortenstrups markskel, på en skovvej der gik igen nu til landevejen, kom de til Peder Pedersen rytterbonde af Tune hans tjenestedreng Villum Andersen, som have et læs brænde på sin bogn, og ridefogden spurgte ham hvor han havde bekommet samme brænde, hvortil han svarede (s. 308) at han havde fået det i den by her ovenfor, men han vidste ikke hvad byen hed. Så bad ridefogden han skulle vende om igen og køre til byen og vise ham hvor han havde fået samme brænde, hvilket han også gjorde, og kørte så op til Mortenstrup og holdt udenfor vangeledet udenfor Christophers egen gård, og sagde han lå i Christophers gård om natten, og Christophers karl var ude i skoven at fly ham læs på. Så befalede ridefogden ham at gå ind til Lars Jensen og hans karl i Mortenstrup, som begge efter ridefogdens befaling kørte heste og vogn med brændet til Skjoldenæsholm, mens drengen efter begæring kørte med ridefogden til "Saaløf", hvor Tune-Ramsø herredsting holdes, og gik så derfra og hjem til Tune.

- Mads Nielsen, K.M. regimentskriver Johan Hagsens tjener på Mørup, var mødt på den indstævnede rytterbonde Peder Pedersens vegne, og tilspurgte Christopher Olsen om han med en god samvittighed kan nægte, at han jo var vidende om aftenen da drengen kom til hans gård, at hans hustru havde solgt drengen Villum Andersen dette omtvistede læs brænde, og om han ikke selv om aftenen annammede af drengen 1 mk. 8 sk. og sagde til drengen, at han skulle give hans karl Niels Olsen 2 sk. fordi han var ude og skove

ham læs på, og som Christopher Olsen ikke var hos dem i skoven, og så hvad læs karlen havde flyet ham på om aftenen?

- Hertil svarede Christopher Olsen, og kunne ikke nægte nogen af disse poster som spørgsmålet om formelder jo i så måder at være passeret.

- Dernæst fremstod Christopher Olsens hustru Margrethe Christensdatter i Mortenstrup, som vidnede at omvundne tid, da dette omtvistede læs brænde blev anholdt og opført til Skjoldenæsholm, om aftenen tilforn, kom Peder Pedersens dreng af Tune Villum og begærede at hun ville sælge ham et læs brænde, hvorpå hun undskyldte sig at hun ikke turde, og drengen bad at han måtte få noget for betaling i hvor "scharen Veen" det var. Så bad hun sin karl Niels Olsen at han skulle følge ud med drengen i skoven og fly ham noget til et læs, dog således at de ikke kom i skade derfor, hvilket karlen også gjorde. Samme aften kom hendes mand Christopher Olsen hjem, og da sagde hun (s. 309) ham dette, og han gav hende mange tak for hun dette havde gjort. Samme aften kom drengen hjem til gården med hestene, og vognen blev stående i skoven med brændet på, og da de var kommet hjem var hendes mand også hjemme, og drengen Villum akkorderede med hendes mand om brændet, og gav ham derfor 24 sk. og karlen 2 sk. Om morgenen efter, da solen var oppe, trak drengen af gården med hestene, og hun så ham ikke siden, førend en times tid derefter da hun hørte af andre, at han var optaget til Mortenstrup med samme læs brænde.

- Niels Olsen nu tjenende Erik Jensen i Ordrup vidnede, at omvundne tid kom hans madmoder Christopher Olsens hustru i Mortenstrup til ham i loen, som han stod og tærskede, og bad ham følge denne dreng ud i skoven og fly ham et læs brænde, hvilken dreng Villum havde han siden hørt, at skulle tjene Peder Pedersen i Tune, hvortil Niels Olsen svarede sin madmoder at han ikke havde tid, eftersom han stod og tærskede på hans eget lønnkorn. Så bad hun ham atter at han ville fly drengen noget til læs, hvorpå han fulgte ud med drengen, som havde sine heste og vogn udenfor gården stående, og gik så med ham ud udi en skov, som ligger til Mortenstrup, kaldet Fælledskov, u af Atterup siden, og tog drengen Villum sine heste fra vognen og hjulede den der i skoven, og de kom til en eg som var en kroget gren, og på samme gren var nogle gamle skallinger, og samme tid var den grøn, samme gren huggede vidnet Niels Olsen ned på jorden, så krøb han ned af samme eg, og så huggede han sammen med Peder Pedersens dreng Villum begge sønder på samme gren med hver sin økse, som begge tilhørte hans madfader, og drengen lod alt sit tøj og økse blive hjemme i gården, og imidlertid de huggede sønder på hvad de skulle have til læs, kastede Villum sin kjole af og huggede på grenen uden kjole, og han tog ej kjolen på førend de fik læs, og da de havde hugget samme gren i stykker krøb vidnet Niels Olsen op i en bøg, og huggede deraf to små bøgegrene ned, men Villum var end da ved egegrenen og hugge i stykker og "snæde" op på den. Derefter krøb han ned af bøgen og huggede selv den ene (s. 310) gren i stykker. Derefter gik han hen til Villum ved egegrenen, og der læssede begge egegrenene på vognen, så mange stykker som der blev af den ene gren han huggede ned efter at den var i stykker hugget. Derefter lagde vidnet en lille bøgegren på vognen og bad så Villum at han skulle lægge på hans heste og spænde for, så ville vidnet imidlertid læsse de andre grene på og gøre læsset fyldest, hvilket de også gjorde på begge sider, og kørte så fra stedet og op imod Mortenstrup og satte vognen i en lille skov ved agerjorden, og trak så hestene hjem til Christophers gård.

- Mads Nielsen tilspurgte vidnet, om drengen Villum havde nogen økse med sig i skoven? Hertil svarede vidnet, at Villum ikke selv havde nogen økse i skoven tilhørende ham selv, men vidnet bar selv to økser med sig i skoven, hvoraf Villum brugte den ene, som før er meldt.

- På Sr. Anders Melbys spørgsmål til den indstævnte, drengen Villum Andresen, svarede han at alt hvad som dette vidne Niels Olsen nu i sit vidne har omvundet og forklaret, både om hvorledes de fulgtes ad i skoven, hjalp ham at hugge egegrenen i stykker, og læssede den på vognen med Niels Olsen og fulgtes ad fra stedet og hen i skoven, hvor vognen blev sat, og til Mortenstrup; men drengen Villum vidste ikke andet end det brænde han til læs bekom var af Christopher Olsens udvisning, og havde forlov at sælge ham det, og ydermere forklarede at hans husbonde Peder Pedersen i Tune ikke var vidende om i nogen måde, ej heller havde befalet ham, at køre til Mortenstrup eller andre steder i nogen skov at købe eller hente brænde, men alene befalede ham at køre til rytterbonden Niels Larsen i Åsted ("Osted") at købe ham et læs bøgeved, hvortil han leverede ham 28 skilling, men da han kom til Niels Larsen i Åsted ("Ousted") derom, kunne han intet brænde få der, hvorpå han selv kørte til Mortenstrup og købte dette læs brænde, hans husbond uafvidende, som han blev anholdt med, og nu sår her på Skjoldenæsholm, hvorfor han betalte til Christopher Olsen i Mortenstrup, som han det købte af, 1 mk. 8 sk., og til hans karl Niels Olsen, som skaffede ham læs, 2 sk., hvilket Villum Andreasen mener er ham hjemmel nok efterdi Christopher Olsen og hans hustru (s. 311) nu selv her for retten har tilstået, at de har solgt ham dette læs brænde, og derfor efter nøje er betalt.

- På Sr. Andreas Melbys soørgsmål til Niels Olsen svarede han, at dette læs brænde, som nu på Skjoldenæsholm på Peder Pedersens vogn af Tune, er det samme brænde som både han og benævnte Peder Pedersens tjener Villum Andresen har pålæst i hans højexcellences skove udi Mortenstrup Skov.

- Lars Jensen i Mortenstrup og hans tjenestekarl Peder Mortensen ["Peder Mortenstrup", fejl af skriveren] vidnede hver for sig ved ed, at de foromvundne tid, da ridefogden Sr. Anders Melby havde opbragt dette læs brænde til Mortenstrup, befalede han dem de skulle føre dette læs brænde med heste og vogn til Skjoldenæsholm og sætte det der i god forvaring indtil han kom hjem, hvilket de også gjorde.

- Var og mødt Ole Olsen og Peder Mortensen af Ordrup, som tilstod at forermeldte heste, vogn og brænde og andet hvad derhos var blev 18. oktober efter ridefogdens begæring vurderet tilsammen for 25 sldl. 2 sk. af dem.

- Sr. Mads Nielsen på rytterbonden Peder Pedersens vegne lod pro "protueulere"(?) at så af indførte vidner og sagens beskaffenhed klarligen fornemmes at Peder Pedersen udi denne handling er ganske uskyldig, i det hans tjenestedreng imod hans vilje og videnskab har kørt hen til Mortenstrup at købe dette læs brænde, hvormed hans heste og vogn ham til største skade i hans rugsød er blevet anholdt og arresteret, foruden ved mange rejser og omkostninger er ibragt stor besværlighed, som han således må lade sig være fornøjet med, dersom han endnu må bekomme uden videre hans heste og vogn igen som han mener ej ved denne sags beskaffenhed kan være forbrudt, men drengen Villum Andersen som muligt herudi kan have forset sig noget, for videre vidtløftighed og rejser at forekomme, erbyder sig efter yderste evne, som han kun er en fattig umyndig tjenestedreng der intet endnu kan fortjene foruden klæder og føde (s. 312), at betale for hans forseelse en rigsdaler, som hans madfader Peder Pedersen vil love for, hvilket han ydmygst formoder at ridefogden på det nådige herskabs vegne imodtager.

- Ridefogden Anders Melby hertil svarede, at som han af denn akt ser og erfarer, er Peder Pedersen rytterbonde noget at undskylde i denne sag, såsom han ikke selv har været med udi håndgerning da dette skovhug skete; drengen og i alle måder undskylder ham at han har ofte gået hans hans befaling, og sat ham som madfader i fortræd og skade. Så på det

højeherkabs nådige behag vil ridefogden lade Peder Pedersen være følgagtig hans heste og vogn, som endnu i alle måder er uskadte, når han betaler til vedkommende den fodergæld for hvad hestene her på Skjoldenæsholm har fortæret, men den ene rigsdaler, som drengen Villum for sin forseelse erbyder, kan ej imodtages, såsom det er meget ringe, men dersom Peder Pedersen vil her for retten anlove at betale til om 14 dage for drengens forseelse 2 rdl., så vil han og på det nådige herskabs vegne lade sagen falde, og Peder Pedersen sine heste og vogn at være følgagtig.

- Hvilken Sr. Melbys begæring Peder Pedersen i alle måder anlover til om 14 dage ufejlbarligt at betale og efterkomme, tilligemed fodergælden.
- Hermed er denne sag angående Peder Pedersen og hans tjenestedreng ophæved, men ridefogden til de øvrige vedkommende i sagen at have sine protentioner forbeholdt.

Sr. Andreas Melby lader advare samtlige herskabets bønder og tjenere, bomænd og husmænd, enhver for sig at vedstå eller forklare hvad bygningstømmer dem kan være forundt, både af skoven og andet fyrtømmer udi det år at regne fra 1. maj 1700 og til årsdagen igen 1701, hvor da enhver for retten fremstod og forklarede... [forklaring om tømmer s. 313-314] ...Hvilket Sr. Andres Melby begærede beskrevet.

===== 1702 =====

31. januar 1702 (s. 314)

Efter det høje herskabs ordre og birkefogdens dødelige afgang betjente Mourids Tygesen retten i dag udi dommerens sted; og Andreas Melby på Skjoldenæsholm i Mourids' sted som skriver.

Tingmænd: Ole Olsen, Poul Nielsen, Lars Sørensen, Lars Ibsen, Erik Jensen, Lars Jensen, Jens Sørensen og Jep Larsen; alle af Ordrup.

Lars Larsen fra Frederiksborg, som har dette sted Skjoldenæsholm udi forpagtning, komparerede i dag her for retten og fremstillede kaldsmænd Peder Larsen af Jystrup og Lars Andersen af Høed, som har stævnet Jens Nielsen, hollænder her ved stedet, for adskillige usømmelige ord og overlast på tjeneren Jørgen Christensen sidstafvigte 13. december, til vidner at anhøre, spørgsmål at svare og dom at lide; alt efter en skriftlig kaldseddel dateret Skjoldenæsholm 24. januar 1702, dens videre indhold, som for for retten blev læst og påskrevet og i akten skal blive indført.

- I lige måde afhjemlede samme kaldsmænd at have stævnet efterskrevne til at vidne: Margrethe som tjener ridefogden Andreas Melby (s. 315) på Skjoldenæsholm; Poul Madsens kvinde Maren i Høed; Peder Ibsens kvinde Ellen af Mortenstrup; Anders Larsen og Jens Nielsen begge tærskere her på gården; og Jens Larsen staldkarl på gården; Ole Jensen og Jens Christensen af Valsøllille; så og Mogens Pedersen af Valsømagle.

- Frederik Hansen af Vigersted mødte på Jens Nielsens vegne og begærede at disse indførte vidner efter lovens anledning måtte separeres.

- Lars Larsen ville formode Sr. Frederik Hansen bør alt fremlægge eller forevise hvad adgang han har til at betjene Jens Nielsen som en procurator, efterdi han er som en rettens betjent til Svenstrup Birketing, og fordi håber han være sig loven efterrettelig.

- Frederik Hansen, som ikke fremstillede sig her i retten som en privilegeret procurator, holdt Sr. Lars Larsens påstående meget gyldig, i

at han ville animere ham til at holde sig loven efterrettelig, hvilket og Frederik Hansen, som en skyldig under dom, er pligtig, og ej vil formode han skal have forgreben sig imod hans K.M. højpasselige(?) lov derudi, at han i dag tilligemed Jens Nielsen hollænder er mødt for at anhøre nogle imod ham agtende vidner, men alene vil foreholde vilvise dommer en lovens artikel, som således melder, at en rolig mand må jo bruge en anden ærlig uberygtet dannemand til at påtale sin sag.

- Lars Larsen udi korthed hertil svarede, at i hvor vel lovens side 93., 15. artikel, giver god oplysning om(?) hvo for anden må gå i rette, så skal der dog ikke ses Jens Nielsen jo gerne tilstås en smuk forstandig mand for ham at høre disse indstævnte vidner, og derfor begærede vidnerne at foretages deres vidne at aflægge.

- Efter dette Lars Larsens gode behag blev Frederik Hansen ved hans forrige og begærede at vidnerne måtte separeres, som de også blev.

- (s. 316) Efter at vidnerne var taget i ed fremstod først Poul Madsens hustru i Høed, som vidnede at kort før Jul kom hun ned til Skjoldenæsholm og leverede Jørgen Christensen, som tjener forpagteren Lars Larsen, nogle penge hun var skyldige og betalte dem i hans kammer. Imidlertid hun der stod kom Jens Nielsen hollænder derind, og først stod og varmede sig ved kakkelovnen, derover sagde han til Jørgen Christensen "jeg haver opdrevet ti svin her på gården, dem skal I svare mig til", hvortil Jørgen svarede Jens Nielsen "det gør jeg ikke, min husbond begærer det ikke jeg skal svare ham til svin". Da trådte Jens Nielsen fra kakkelovnen og slog med knyttet næve nogle gange i bordet for Jørgen, og sagde "du skal tage mig vare på dem, thi jeg er karl for at tage både dig og Lars Larsen i kardusen!".

- På spørgsmål svarede vidnet, at da Jens Nielsen gik ad døren knurrede og loed(?) han ilde, så hun ved og kunne tænke det var af vred hu, og videre vidste hun ikke.

- Margrethe Pedersdatter, som tjener ridefogden på Skjoldenæsholm, vidnede at kort før Jul kom Jens Nielsen hollænder til hende i ladegården, og sagde til hende om hun ikke vidste hvem der havde slået hans føl på gården? Dertil svarede hun nej. Da sagde Jens Nielsen "vidste jeg hvem, der havde slået mit føl på gården, og sat de tre køer ind igen, da skulle djævlens besætte dem!" Ydermere sagde Jens Nielsen samme tid "jeg ved nok hvem der har gjort det, den lumske skælm har gjort det, han har ikkun et øje, er jeg en (s. 317) ærlig mand, jeg skal give ham så meget i det andet!" Så gik hun op i stuen. Lidt efter kom Jens Nielsen ind til hende, og hilste og sagde, at Jørgen havde været i skoven at forbyde Thomas(?) ikke at skove ham noget brænde, hvortil hun svarede "det var vel ikke så", da sagde Jens Nielsen "jo, jeg ved nok han har gjort det, djævlens skal besætte ham derfor når jeg kommer under vindelse(?) mod ham". Ydermere sagde Jens Nielsen, at han vidste ikke hvad det var for to køer, der var kommet i hans hus, enten de var stjalne eller ikke, efterdi hver havde et mærke; thi de burde at være ham leveret med tvende mænd. Lidt efter forklarede vidnet, at hun var gået ud i gården at hente noget vand, da stod Jørgen Christensen og tørrede blodet af hans kind, og hun spurgte ham ad hvor han havde fået det, dertil han svarede, at hollænderen havde slået ham, og der var et hul på hans kind så stort omtrent som en tiskilling.

- På spørgsmål svarede vidnet, at hun ikke havde set Jens Nielsen havde slået Jørgen vider eend som han for hende selv berettede, ej heller havde set dem sammen den tid dette skulle være sket, men hun nok, som tilforn har vidnet, har hørt at Jens Nielsen havde truet Jørgen Christensen.

- Ellen, Peder Ibsens, i Mortenstrup, vidnede at hun var her på gården for at brygge, noget før Jul, samme tid hørte hun at Margrethe

Pedersdatter berettede for hende, at hollænderen Jens Nielsen havde slået Jørgen Christensen, og så hun samme tid at hollænderen Jens Nielsen stod med sin pisk i hånden og viftede mod Jørgen med den.

- Ole Jensen af Valsøllille, som var her at tærsk på en tirsdag lidt før Jul, fremstod og vidnede, at han så samme dag, at hollænderen Jens Nielsen sammen med Jørgen Christensen (s. 318) kom begge ud af hollænderens stald, og da så han at Jørgen Christensen tørrede sig i ansigtet, men ved ikke hvad han tørrede af. Samme tid blev Jens Hollænder stående i fæhusdøren og råbte til Jørgen, at han skulle komme ind til ham igen, hvilken tid Jens Nielsen havde en pisk i sin hånd. Da svarede Jørgen Christensen nej, han havde gjort imod ham som en skælm, han var ikke så ærlig at han ville gå på gården og gøre det at lade folk se derpå, som han havde gjort udi huset; og videt så vel at Jørgen var blodig udi ansigtet og var revet hul på kinden. Om morgenen derefter kom han ned på gården igen at skulle tærsk, da gik han ind i kammeret til Jørgen, hvor han lå i sengen, og var ganske omsvulmet udi ansigtet, så han næppelig kunne se, og vidnet forklarede at han ikke så at Jens Nielsen slog Jørgen Christensen, men at han hørte at Jørgen og hollænderen brugte mund sammen.

- Anders Larsen, tærsker her på Skjoldenæsholm, fremstod og vidnede at tirsdag kort før Jul kom Jens Hollænder om morgenen ind i loen og sagde til ham og Jens Tærsker samt Jens Staldkarl, at de skulle gå med ham udi fæhuset, hvilket de også gjorde. Da de kom derhen sagde Jens Hollænder til dem "karle, er er kommen tre køer udi mit hus, ved nogen hvor der er kommen, og om det er stjålet kvæg eller ikke; thi hver haver sit mærke?" Da svarede vidnet at han vidste det var kommet fra Frederiksborg og tilhørte forpagteren. Jens Hollænder sagde da, at ingen af hans folk skulle røgte dem efter at han forhen havde tilspurgt begge fornævnte tærskere ene (s. 319) staldkarl, om de var befalet at røgte dette kvæg som var indsat, nemlig de tre køer som tvistes om. Så gik vidnet og de andre to også i laden igen. Noget efter samme dag kom Jørgen Christensen indridende på gården, og gik ind udi Hollænderstalden, og derefter kom Jørgen ud igen og tørrede sig i ansigtet, som var blodigt, og Jørgen gik op ad gården. Da kom Jens Nielsen efter ham, og Jørgen blev stående og vendte sig om mod hm, og de klammedes. Da slog Jens Nielsen Jørgen i hans hoved, eller på skulderen, med hans piskeskæft. Derefter gik Jørgen fra ham og udi borgestuen, og vidnet kom lidt derefter også ind i borgstuen. Da så han at Jørgen havde fået hul på hans ene kind, og det var blå. Da sagde Jørgen, at Jens Hollænder havde sået ham dette nede i fæhuset, og Jørgen måtte ligge i sengen en dags tid derefter; thi han var meget ophævet udi ansigtet.

- På spørgsmål svarede vidnet, at han ikke så hvem som havde tilføjet Jørgen Christensen den skade han havde på sin kind med den rift, som han havde på sin kind, såvel det blå slag som han tilsammen aftørrede med sit tørklæde, og ydermere på spørgsmål svarede vidnet, at Jørgen Christensen sagde til Jens Nielsen, den tid han kom ud af fæhusdøren og stod på møddingen, "I har gjort imod mig som en skælm, kom her ud og lad folk se på Eders gerninger". Da gik Jens Nielsen hollænder til ham og slog ham med hans pisk udi hans hoved, som tilforn omvundet er, og Jørgen var den tid blodig da han kom ud af fæhuset, ej før han fik det slag af piskeskæft.

- Jens Nielsen tærsker vidnede ord fra ord ligesom Anders Larsen, undtagen at han ikke så hollænderen slå Jørgen Christensen med sin pisk.

- Jørgen Larsen staldkarl (s. 320) vidnede under ed, at en mandag noget før Jul var han gået op udi borgestuen, da fornåm han at Jens Hollænder var inde hos Jørgen Christensen i hans kammer. Da hørte vidnet at

benævnte Jens Hollænder sagde til Jørgen "her driver jeg 10 svin op til Eder, som I skal svare mig til", hvorpå Jørgen svarede "jeg svarer Eder ikke til nogen svin, min husbond begærer ikke at jeg skal svare ham til svin", og hørte han at de havde flere ord tilsammen, men ved ikke hvad det var. Hvad som skete om tirsdagen næstefter er ham i alle måder vitterligt, lige som fornævnte Anders Larsen og Jens Nielsen tærsker har vidnet. Han forklarede videre efter spørgsmåk, at samme dag så han ingen anden her på gården hos Jørgen, som ham skade kunne tilgøje, foruden Jens Hollænder, men han så ikke at Jens Nielsen hollænder slog ham det slag med piskan på møddingen eller tilføjede ham nogen skade i nogen måde.

- Mogens Pedersen af Valsømagle vidnede under ed, at lidt før Jul om tirsdagen da han var her på gården og tærske, så han at hollænderen Jens Nielsen kom ud af den ene kostald, og Jørgen Christensen stod udenfor på møddingen, og de brugte mund sammen. Da sagde Jørgen til Jens Hollænder "I er ikke så ærlig I vil komme her ud til mig og lade folk se på Eders gerninger". Samme tid stod Jørgen og tørrede sig i ansigtet, enten han tørrede blod af eller sved ved vidnet ikke. Da sprang Jens Nielsen hollænder ud til Jørgen og havde en pisk i hånden, og slog Jørgen et slag, enten det var på hovedet eller skulderen ved vidnet ikke; thi det var et piskeskraft han gjorde det med, og han så ingen anden på gården (s. 221) end samme Jens Hollænder og Jørgen Christensen samme dag og tid.
- På spørgsmål svarede vidnet, at han ikke så at Jens Hollænder havde gjort ham anden skade med end det at han slog ham med piskan.
- Hans Christensen, som tjener sin broder Ole Christensen i Valsøllille, vidnede under ed ord fra ord ligesom Mogens Pedersen før ham.
- Fremstod for retten Jørgen Christensen, at såsom ingen af disse førte vidner var hos imidlertid han den skade blev tilføjet i kostalden af Jens Nielsen hollænder, er han her for retten fremstået samme ved hans højeste ed at forklare, som han og formoder bliver ham tilladt og af dommeren konsenteret.
- Frederik Hansen, som af dette forhen afhjemlede kald og varsel ikke kunne fornemme at Jens Nielsen var hidciteret at høre nogen ed af sagsøgeren eller at han skulle påhøre af ham nogen last, kere eller klagemål, men stævnmålet forklarer at citanten sagen med lovfaste vidner agter at bevise, hvilke eneste funderer sig på loven; thi påstår Frederik Hansen at Jørgen Christensens egen bekendelse på Jens Nielsen hollænder ej denne sinde bliver anset.
- Lars Larsen vil formode videre vidtløftighed at spare, og den rette sandhed om slagsmål kan erfares, at dommeren tilstår Jørgen Christensen denne sinde at forklare sin sandhed.
- Den forordnede dommer herpå resolverede, at såsom Jens Nielsen hollænder er lovligt indstævnet til vidner at anhøre, og ingen af de vidner, som allerede i sagen har vidnet, hverken har set, hørt eller været hos i fæhuset hvad dder imellem dem har passeret eller tilgæet, hvorfor ikke kunne nægtes at Jørgen Christensen jo må forklare hvorledes der da skete, og det at gælde så (s. 322) vidt loven tillader.
- Da fremstod Jørgen Christensen, og i sandhed forklarede, at tirsdagen den 13. december sidstafvigte gik han ind i hollænderstalden og ville "slige" den sorte fynske tyr ud på gården, og idet som Jørgen havde løst tyren og hængt kloven på båsen kom Jens Hollænder gående og slog Jørgen Christensen bag i hovedet med sit piskeskraft. Da sage Jørgen til Jens "mand, hvad skader I er I goll" (?), så slog Jens Nielsen atter Jørgen med samme piskeskraft og ramte ham over hans næse sådan at knappen der var på piskan, enten af stål eller jern, derved sprang af, så bloder derover af det sidste slag løb snart ned på hans klæder. Da tog Jørgen Christensen fat på enden af Jens Hollænders pisk, som han havde i hånden, med den ene

hånd, og udi håret med den anden hånd, at ville holde Jens Hollænder fra sig, på det ham ikke mere skade skulle tilføje, og slog så fra ham ud på gården.

- Jørgen Christensen tilspurgte Jens Hollænder, om han ved en god samvittighed kan nægte eller fragå, jo dette i sandfærdighed således at være passeret, som han erbyder sig ved sin korporlige ed at bekræfte?
- Frederik Hansen, på Jens Nielsens vegne, svarede hertil, at han holdt sig hans majestæts lov efterrettelig i mening, at hvo som sigter bør at bevise, og forresten begæres sagen til om 14 dage at måtte optages, hvor foruden nøjagtig besvaring imod dette anførte skal møde, medmindre det anderledes forinden imellem parterne i mindelighed kan afhandles.
- Lars Larsen begærede dette tingsvidne at meddeles til videre irettesættelse i dag om 14 dage.
- Sagen efter Frederik Hansens begæring opsat 14 dage.

(s. 323) Jørgen Christensen, tjenende Monsr. Lars Larsen forpagter på Skjoldenæsholm, på egne vegne beviste med kaldsmænd Peder Larsen i Jystrup og Lars Andersen i Høed at have stævnet Peder Hemmingsen [kaldes også Peder Henningsen], forrige ladefoged på Skjoldenæsholm, imod vidner at anhøre og spørgsmål at svare for hvad ord han skal have talt i Kiervet Rasmussens hus i Valsølille angående Jørgen Christensen.

- Samme kaldsmænd har stævnet efterskrevne for at vidne: Kiervet Rasmussen, Søren Jensens tjenestekarl Hans Jensen og Ole Christensens tjenestekarl Hans Christensen, alle af Valsølille; så og Anders Larsen tærsker på Skjoldenæsholm.
- Peder Hemmingsen ladefoged var mødt og havde intet imod dette indførte kald og varsel at svare.
- Efter at vidnerne var blevet taget i ed fremstod først Anders Larsen tærsker på Skjoldenæsholm, som vidnede at sidstafvigte søndags 14 dage siden, da kom han ind til Kiervet Rasmussen i Valsølille, hvor der da var derinde Peder Hemmingsen, forrige ladefoged, og da havde Peder Ladefoged og Kiervet nogle ord sammen om noget grisekorn, og sagde Peder til Kiervet "ved I hvad grisekorn er, det er det, som flyver langt bort og det, som flyes af faldet og affejning, det er grisekorn: det har I fået af Jørgen Christensen, derfor døde Lars Larsens svin, og af Vejerbro Bølles, så og M: Henrich Steens ko(?)", og Kiervet svarede nej dertil, han "havde aldrig intet korn bekommet af Jørgen Rasmussen enten af affejning eller andet (s. 324) videre end som tærskernes og staldkarlenes månedskorn", og Peder ladefoged bad dem selv drages til minde.
- Hans Jensen, ungkarl, tjenende Søren Jensen, vidnede, at fornævnte tid, som omvundet er, var han også inde i Kiervet Rasmussens stue. Da hørte han, at Peder Ladefoged sagde til Kiervet, at Jørgen Christensen på gården havde taget grisekorn og flyet Kiervet Rasmussen, hvortil Kiervet svarede, at han havde "intet korn bekommet af Jørgen Christensen", men havde bekommet noget af tærskerne, som var af deres månedskorn, hvilke han havde betalt.
- Hans Christensen, tjenende Ole Christensen, vidnede at omvundne tid var han i Kiervet Rasmussens hus i Valsølille, og da hørte han at Peder Ladefoged og Kiervet Rasmussen havde nogle ord tilsammen om noget grisekorn, men hørte ej videre de talte derom, som han gik straks bort af stuen.
- Kiervet Rasmussen vidnede, at fornævnte tid, som var i søndags for 14 dage siden, da var overbemeldte ladegårdsfoged i hans hus, og da sagde Peder Ladefoged til ham, at han havde bekommet grisekorn af Jørgen Christensen på Skjoldenæsholm, hvortil Kiervet svarede nej, han havde

intet korn bekommet af Jørgen Christensen "uden tærskernes og staldkarlenes månedskorn", videre kan han sig ikke erindre.

- Peder Ladefoged var mødt, og havde intet imod de førte vidner at svare denne sinde.

- Jørgen Christensen var tingsvidne begærende.

14. februar 1702 (s. 324-325)

Mourids Tygesen endnu i dommerens sted og Jørgen Christensen på Skjoldenæsholm i hans sted som skriver.

Tingmænd: Hans Hansen, Jens Jensen og Jørgen Mogensen af Skee-Tåstrup; Jens Hansen af Ordrup; Nilaus Marquorsen, Poul Madsen, Ole Marquorsen og Peder Sørensen af Jystrup.

Frederik Hansen var mødt efter anlovning til at gøre nærmere oplysning om den sags beskaffenhed, som imellem Sr. Laurs Laursen forpagter på Skjoldenæsholm og Jens Nielsen hollænder sammesteds her i retten for to uger siden er gjort anhängig, men som Frederik Hansen fornemmer at sagen ikke endnu er departeret eller forliget imellem parterne, som han så ganske holdt venteligt, vil han fornemme sig, førend noget videre begyndes, endnu gerne havde fornummet hos Sr. Laurs Laursen om han sig til forlig og ensstemmighed med sin hollænder Jens Nielsen vil bekvemme?

- Laurs Laursen svarede hertil, og vil formode at hverken Sr. Frederik Hansen eller Jens Nielsen hollænder, som nærværende er til stede, skal rettelig kunne sige at have givet anledning enten fra sig selv eller fra hans folk til nogen stridighed eller uenighed, men han hellere ønsker fred og rolighed, som og havde været Jens Nielsens pligt, det samme på sin side at tilstå, men som for to uger siden med lovfaste vidner er bevist på hvad måde han har beegnet han tjener Jørgen Christensen, så alligevel skal Jens Nielsen se og kende(?) han ikke agter at føre ham eller nogen i fortræd og skade, vil han denne sinde efterlade sine prætentioner når han først erstatter den omkostning der hidtil er gjort på sagen, såvel forsikrer herefter at leve fredeligt og skikkeligt her ved stedet, som hans pligt er.

- Hertil svarede Frederik Hansen, at såsom han må fornemme Sr. Laurs Laursens høflighed, i det han pardonerer Jens Nielsen denne mindste/eneste(?) forseelse, så er og Jens Nielsen derimod pligtig at holde sig som en hollænder bør herefter, ligesom tilforn, og ej at begå noget usømmeligt uden hans eget ansvar som billigt, hvorfor og Jens Nielsen selv igen personligt for retten præsenterer sig, og efter dette allerede indførte Laurs Laursens gode behag rakte Jens Nielsen Laurs Laursen sin hånd, hvorved et venligt forlig imellem dem er stiftet, og intet efterdags i nogen måde, så vidt denne sag vedkommer, at opdages eller være parterne til nogen fortrydelse i forliget, men som sagt er alting at være forligt, så vel imellem Sr. Laurs Laursen som hans tjener Jørgen Christensen og Jens Nielsen, hvorom de tillige haver rakt hverandre hånd.

- (s. 326) Niels Madsen fra Kjøls Mølle med kaldsmænd Jens Dinesen af Jystrup og Hans Madsen i Bækhuset har stævnet velfornemme Sr. M: Henrich Steen udi Næbs Mølle til vidnesbyrd at påhøre, angående hvad år og tid han kom til Kølsmølle, så og hans fæstebrev at høre læse, med videre kvitteringer eller dokumenter for hans landgildes ydelse og skatters afbetaling.

- Jep Nielsen af Jystrup fremstod for retten og vidnede, at indførte Niels Madsen udi Køls Mølle kom til møllen nu forleden Mikkelsdag for tre år siden.
- Cornelius Jensen, Jens Pedersen og Hans Jensen vidnede hver for sig, at nu forleden Mikkelsdag var det tre år siden, at Niels Madsen kom til Kjølsmølle.
- Dernæst irettelagde Niels Madsen sit meddelte fæstebrev af M: Henrich Steen udgivet, af dato 6. april 1699 under M: Henrichs hånd og signet, som blev læst og påskrevet og udi akten ord fra ord skal blive indført.
- M: Henrich Steen var mødt imod Niels Møllers givende kald og varsel til i dag, og forklarede, at Niels Madsen Møller blev tilstået Kjølsmølle i fæste i september måned 1698, at han skulle svare til alle udgifter af møllen fra 1. maj 1698 og siden fremdeles så længe han stedet beboer og bliver betroet, og som han beholdt alt hvad forrige møller Niels Olsen efterlod sig på stedet, af korn, hø og foder, så skulle han også svare til landgilde og udgifter som meldt er fra bemeldte 1. maj 1698, men at han fordres for et halvt års landgilde år 1697, som udi restanstingsvidne er indført, hvulket skal være forset da restansen er uddragen og forfærdiged, det han ej heller skal tilkomme at betale eller svare, og omendskønt dom derpå forhen er erhvervet skal det ej komme fornævnte Niels Madsen til nogen hinder, så vidt det halv års tilkrav for år 1697 vedkommer.
- Hvorefter Niels Madsen begærede tingsvidne, og ridefoged Andreas Melby begærede i lige måde genpart til efterretning.

28. marts 1702 (s. 326)

Mourids Tygesen endnu i dommers sted, og Jørgen Christensen i Mourids' sted som skriver.

Tingmænd: Jens Pedersen og Søren Andersen af Jystrup; Ole Pedersen af Atterup; Jacob Bødker af Valsøllille; Hans Madsen, Jens Mortensen og Trued Nielsen af Mortenstrup.

- (s. 327) Sr. Andreas Melby på herskabets vegne lader tillyse, at der skal holdes skifte og deling på efterskrevne steder, nemlig efter salig Morten Jensen i Have Borup den 30. marts; hos Peder Mortensen i Ordrup efter hans salig hustru Else den 5. april; hos Ole Pedersen i Valsømagle efter hans salig hustru Gertrud den 6. april; i Tåstrup efter salig Jørgen Brun [husmand] den 7. april; og efter salig Niels Mikkelsen i Tune den 20. april.

4. april 1702 (s. 327)

Mourids Tygersen i Allerslev endnu i dommerens sted; Anders Melby i Mourids' sted som skriver.

Tingmænd: Christen Andersen og Mads Andersen af Valsøllille; Anders Nilausen, Morten Pedersen, Hans Andersen, Hans Mortensen og Jep Nielsen af Høed; samt Hans Olsen af Valsømagle.

William Middleton ("Willem Mideltohn") fremstillede kaldsmænd Peder Larsen af Jystrup og Jacob Jacobsen af Valsøllille, som har stævnet velfornemme Sr. Lars Larsen, forpagter på Skjoldenæsholm, efter en skriftlig kaldseddel, som blev læst og påskrevet, og som melder ord efter andet som følger:

- På hans høje excellence, højbårne hr. feltdmarskal løjtnant Christian Gyldenløves vegne, kald og (s. 328) varsel gives Eder Sr. Lars Larsen, forpagter på Skjoldenæsholm, med otte dates kald og varsel til førstkomende 4. april på Skjoldenæsholms Birketing at møde, Eders om bemeldte Skjoldenæsholms avling oprettede forpagtningskontrakt at møde, og da imod saggivelse og tiltale, med hvad videre for retten kan forefalde at propo[...] at svare, angående resterende forpagtningsafgift efter bemeldte kontrakts vider eindhold, og endelig derfor efter irettesættelse dom at lide. Samme kaldseddel dateret København den 24. marts 1702, signeret "Paa sin gunstige Principal hl: ober Inspecteur Jørgen Hansns Veigne, efter ordre, Willum Middelthon".

- Lars Larsen fra Frederiksborg, som vel har dette sted udi forpagtning men ikke er residerende her ved stedet, var ikke vidende at dette indførte stævne at sige, førend for to dage siden ved hans ankomst her til gården, og derfor er omrørte hans forpagtningskontrakt ikke her til stede men ligger i Frederiksborg. Altså begæres sagens anstand til om tre uger, som er næste ting efter påske; skal til den tid følge svar, og da blive bekendt at hvad som kan efterstå af forpagtningen har han været overbødig at ville betale, som han og endnu skyldig er, at efterleve, så hans høje excel. ingen skade skal tage.

- William Middleton svarede herimod, at hvad sig angår Monsr. Larsens formening og undskyldning sin kontrakt ej her at have ved stedet (s. 329), da formoder han at sligt ikke kan blive anset, langt mindre at nogen opsættelse hans høje excel. til prejudice bør anses, og til den ende irettelagde Middleton et notarialinstrument over bemeldte kontrakt, hvoraf kan ses hvad nødtigt eragtes, så han vil formode, des fald, ingen opsættelse at være nødig, hvilket notarialinstrument i dag her for retten blev læst, påskrevet og i akten skal blive indført.

- Dernæst irettelagde Middleton et skriftligt indlæg, ligeledes for retten læst og påskrevet og udi akten skal blive indført, og melder ord efter andet som følger: højstærede rettens betjente til Skjoldenæsholms Birketing. Såsom jeg undertegnede efter ordre på hans højexcel. højbårne hr. feltmarskal løjtnant Christian Gyldenløves vegne har været beføjet, her til birketinget, ved udstedte skriftlige stævning af dato 24. marts, at indstævne forpagteren på Skjoldenæsholm Sr. Lars Larsen til dom for resterende forpagtningsafgift, som over indstævnedes kontrakt af dato 12. oktober 1699 til forhen afvigte 11. december 1701 udi gode danske kroner, fem hundrede rigsdaler kapital, er forfalden, udi København til højstbemeldte hans højexcel. efter ordre at betale, da efterdi Monsr. Lars Larsen ikke bemeldte kontrakt tilbørligt har efterlevet, og i så måde med bemeldte terminsafgift endnu indestår, formoder jeg og på dette høje herskabs vegne sætter i rette, at Monsr. Larsen efter loven og hans egen pure forskrivning ikke alene bliver tilfundet bemeldte resterende forpagtningsafgift 500 rdl. at betale med dens vekselrente og anden endnu pågående omkostning og skadegæld (s. 330) indtil betalingen sker, men end og at anstå og tilsvare al den ulempe og miskredit høje herskabet i deres fraværelse formedelst pengenes ophold, hos en eller anden, hvem samme penge kunne blive destineret at betale, kunne tilføjes, hvilket således til dommerens retmæssige kendelse indstilles, hvorpå jeg en lovmæssig og forsvarlig dom vil afvente, mig beskreven at meddeles, datum Skjoldenæsholm den 4. april 1702. På sin gunstige principal oberinspektør Sr. Jørgen Hansens vegne og efter ordre, William Middleton.

- Lars Larsen, efter denne gjorte irettesættelse, svarede og endnu vil formode den forordnede velvise dommer tilstår ham den dilation udi de begærte tre uger, såsom til den tid skal blive bevist at han ikke kan

blive de prætenderede 500 rdl. skyldig med videre, og inden den tid ej nogen dom ham at overilet udstede, imidlertid begærer genpart beskrevet af hvad er passeret.

- William Middleton svarede herimod og sig refererede til den i retten producerede kontrakt, som udtrykkeligt forbyder Monsr. Lars den søgende forpagtning præcis til den ommeldte tid uden nogen forevending(?) at betale, og i det øvrige reserverede sig til lovens pag. 826, 6. art., og derfor ikke herudi tør understå sig nogen opsættelse (s. 331) at tilstede, og derfor endnu som tilforn er dom begærende.

- Da blev herpå af den forordnede dommer således for ret kendt og afsagt: at såsom her udi retten lægges velfornemme Sr. Lars Larsens oprettede kontrakt med hans høje herskab om Skjoldenæsholms gårds forpagtning under K.M. amtsforvalter over Frederiksbog ædle Kaj Ahlefeldts hånd og segl, såvel også Sr. Lars Larsens hånd og segl, som melder udi den 17. post, at Monsr. Larsen forpligter sig til at betale til hans høje excellense årligt 1000 rl. udi gode danske kroner, nemlig 500 rdl. til 11. december og den anden halve del til 1. maj, hvorpå og irettelægges et notarialinstrument, som af benævnte kontrakt er ekstraheret, og som Sr. Lars Larsen ikke har betalt den forfaldne termin, som han søges for, nemlig 500 rdl. kapital efter Sr. Middletons indlægs videre formelding; da turde dommeren sig ikke understå at optage sagen efter Sr. Larsens påstående og begæring, men efter hans kontraktsindhold tilfindes ham at betale de prætenderende 500 rdl. med billig anvendte omkostning og rente, og det inden 15 dage, eller lide nams execution efter loven. Og dersom Sr. Lars Larsen kan have sig noget herimod at påstå, da søges det efter lovlig medfart.

- Lars Larsen begærede dommen beskrevet.

11. juli 1702 (s. 331-332)

Mourids Tygesen i Allerslev i dommerens sted; Jørgen Christensen i hans sted som skriver.

Tingmænd: Ole Pedersen, Knud Hansen, Laurs Jensen og Peder Jørgensen af Valsømagle; samt Peder Madsen, Poul Christensen, Christen Dinesen og Søren Jensen af Valsølille.

Sr. Andreas Melby med kaldsmænd Hans Andersen og Niels Pedersen, begge af Valsølille, har stævnet Hans Pedersen i Valsølille til vidnesbyrd at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide angående ulovlig skovhugst, som han skal have begået udi hans højexcel. skove.

- Nok er stævnet for sin sandhed herom at vidne skovfogden Thomas Jensen i Valsølille.

- Så var mødt Hans Pedersen, og nægtede ikke jo at have hugget en gammel egeskalling, som der blev to stolper af da den blev overhugget, så og en bøgegren, som var vokset ud på roden af en anden bøg, så stor at han kløvede den og fik en "leid" og en "vindsker" deraf, hvilket han højligt have fornøden til hans gårds nødvendighed, som han og der har forbrugt, hvorfor han allerydmygst vil formode hans høje nådige herskab ikke med ham på det yderste efterstræber.

- Herom at vidne fremstod for retten skovfogden Thomas Jensen i Valsølille, som vidnede at nu i onsdags eller torsdags for to uger siden, da kom han til Hans Pedersen i hans gård og tilspurgte ham hvor han havde fået forindførte eg og bøg, hvortil Hans Pedersen svarede, at forgangen dag var han hos ridefogden Andreas Melby og begærede noget bygningstømmer, hvortil ridefogeden svarede, at han ikke kunne udvise ham

noget, men at han måtte bide til oberinspektøren selv udkommer, hvorpå Hans Pedersen kørte ud i skoven og huggede det på sin egen hånd, og sagde til Thomas, da han talte med ham i hans gård: "De vil intet give mig, og de lader ilde på mig at jeg lader gården forfalde. Her vil jeg sætte det: jeg har taget det på husbondens, og jeg sætter det på husbondens. Så må de gøre ved mig hvad de vil."

- Sr. Andreas Melby satte udi rette og formente, at Hans Pedersen efter sin egen gjorde bekendelse og tilståelse, at han pligtig er og bør at lide efter skovforordningens 29. artikel, såvel at betale processens (s. 333) anvendte bekostning, hvorpå ervartes dommerens retmæssige kendelse.
- Den forordnede dommer optog denne sag til næste uge, om Hans Pedersen det anderledes kan have i minde hos det høje herskab.

Ridefogden Sr. Andreas Melby forkynde at der skal holdes skifte og deling hos Peder Truelsens [Peder Truidsen] udi Krudthuset efter hans salig hustru Kirsten Tyskes den 29. juli.

18. juli 1702 (s. 333)

Mourids Thygesen i dommers sted; Jørgen Christensen som skriver i hans sted.

Tingmænd: Laurs Ibsen, Ole Olsen, Laurs Sørensen, Jep Laursen, Jens Sørensen, Poul Nielsen, Laurs Jensen og Peder Mortensen; alle af Ordrup.

På herskabets vegne fremstillede Sr. Andreas Melby to kaldsmænd Hans Jensen og Nilaus Marquorsen, begge af Jystrup, som har stævnet efterskrevne Skjoldenæsholms bønder og tjenere, gårdmænd og husmænd, til dom at lide for gl. og ny restans... [restans s. 333-336] ...Sr. Andreas Melby på sin nådige herres vegne satte udi rette med formening, at enhver af de inførte pligtige er og bør indfordrede restans at betale til deres nådige herskab med anvendte bekostning, og det inden 15 dage, under nams execution, efter loven, og begærede dom.

- De udeblevne, som ej i dag er mødt, forelægges lavdag at møde til i næste uge, om de har noget imod deres restans at svare eller afbevise.

Sagen imod Hans Pedersen af Valsølille opstår endnu til næste uge.

25. juli 1702 (s. 336)

Christen Larsen, byfoged i Ringsted, i dommerens sted. Mourids Tygesen i Allerslev er tilbage i skriversædet.

Tingmænd: Jens Jensen, Hans Hansen og Jørgen Mogensen af Skee-Tåstrup; Ole Pedersen af Atterup; Erik Jensen, Christen Christensen og Peder Sørensen af Jystrup; samt Jacob Bødker af Valsølille.

Byskriveren Sr. Jørgen Birch af Holbæk mødte her i retten og producerede en ordre fra hans excel. hr. gehejmeråd og stiftbefalingsmand hr. Otto Krabbe af dato Holmegård den 8. juli 1702, som han begærer måtte blive læst og påskrevet og i efterfølgende akt indført.

- Børge Mogensen Bring af Holbæk mødte og producerede i retten hans excel. hr. gehejmeråd og stiftbefalingsmand hr. Otto Krabbes ordre, dateret Egholm den 7. juli 1702, hvorudi han befaler ham at gå i rette for Lauge Poulsen [staves som tilforn Lave Polsen] i Ordrup i en hans

sag, hvilken hans excel. ordre for retten blve læst, påskrevet og i akten skal blive indført.

- Hvorefter Sr. Jørgen Birch fremstillede kaldsmænd Anders Lauridsen, tjenende på Skjoldenæsholm, og Peder Jensen i Valsølille, som har stævnet Lauge Poulsen i Ordrup med hans to sønner Poul Laugesen ("Povel Lavesen") og Henrik Laugesen ("Hendrich Lavesen"), imod vidner og breve for retten at høre, spørgsmål at svare og dom at lide, angående et drab, som de skal have begået på Niels Jensen, som boede udi Svinninge i Odsherred.

- I lige måde er stævnet samtlige Ordrup bymænd for at vidne.

- Efter at vidnerne var taget i ed blev de separeret efter parternes begæring.

- Da først fremkom Laurids Ibsen [Lars Ibsen, Laurs Ibsen] af Ordrup, som vidnede at for noget tid siden stod han og hans karl Christen Hansen samat en af Lauge Poulsens sønner Poul ud for vangeleddet ved Ordrup, og som de der stod så de der kom en vogn kørende på vejen fra Merløse af til Ordrup. Da sagde Poul Laugesen "her kommer Niels Jensen, jeg må hjem". Lidt derefter kom fornævnte Poul Laugesen med hans fader Lauge Poulsen og broder Henrik Laugesen gående op ad gaden imod vangeleddet, hver med sin bøsse, og samme tid holdt Niels Jensen udenfor vangeleddet og havde lukket det op, og som Niels Jensen så Lauge Poulsen komme med (s. 338) sine sønner, hver med sin bøsse, råbte Niels Jensen "er du gal Lauge?" og råbte atter "er du bantsat(?) Lauge?". Derefter gik han til sin vogn og tog sin bøsse, gik så fra vognen igen hen til vangeledsstolpen og råbte til Lauge, som da kom gående imod ham, "er fanden i dig Lauge? Er du gal? Er vi ikke gode venner? Her ligger min bøsse.", men hvor han lagde bøssen hen ved vidnet ikke. Holger Jensen, som tjente Lauge Poulsen, og er broder til den afdøde Niels Jensen, kom gående med Lauge Poulsen, og da han hørte forindførte ord af sin broder tog han fast på Lauge Poulsens bøsse og holdt fast på den indtil Lauge Poulsen fik sin kniv ud og ville genne ham fra sig med den, og imidlertid Lauge Poulsen og Holger Jensen således droges med hverandre, da skød en af Lauge Poulsens sønner, og straks derpå skød den anden af Lauges sønner, hvilken af sønnerne der skød først ved vidnet ikke, og da skuddene var gået af så han hen til vangeleddet, hvor han da så Niels Jensen stod og holdt ved stolpen i vangen, og i det samme styrtede Niels Jensen om bag gærdet og råbte "I dannemænd drages til minde hvorledes de handler med mig, hjælp mig ind eller i min vogn!", og som ingen kom at ville hjælpe ham op sprang han selv op på det ene ben og hoppede på det hen til vognen, og da så vidnet at Niels Jensens andet ben var noget blodigt nedenfor knæet, men skaden i sig selv så han ikke, og da dette var sket gik Lauge og hans kone med deres to sønner på hjemvejen, men fornævnte Holger Jensen gik til sin broder Niels Jensen, tog hans bøsse, lagde den på gærdet og sigtede efter Lauge; det samme gjorde også Søren Jensen, som var på vognen med sin broder Niels Jensen. Holgers bøsse, som han havde taget fra sin broder Niels Jensen, slog fejl da han ville skude, men Søren Jensen råbte efter sin søster Malene [Malene Jensdatter?], som gik efter sin mand Lauge Poulsen, at hun skulle gå af vejen, og som hun ikke ville, råbte han igen til hende "gæk af vejen, det djævlens besætte dig", men Lauge Poulsens hustru sagde "nej, tænk på mig", og da hun havde sigt dette tog han bøssen til sig igen og gik med den til vognen, som Niels Jensen da var kommet op i, og kørte så bort af Merløsevejen igen, og Holger gik ind i byen.

- Vidnet [Lars Ibsen af Ordrup], på spørgsmål af Børge Mogensen, svarede at nærværende tid foromvundne passerede fornam han ikke at Lauge Poulsen havde nogen ord med Niels Jensen eller hans broder Søren Jensen som var på vognen sammen, ej heller at han skød eller gjorde noget anderledes end

som omvundet er, hørte ej heller at Lauge Poulsen (s. 339) bad eller befalede nogen af hans sønner at de skulle skyde.

- Christen Hansen, tjenende forrige vidne Lars Ibsen, fremkom uden givet kald og varsel og vidnede under ed ord til andet ligesom forrige vidne.

- Endnu fremkom Ole Olsen i Ordrup, som vidnede at for nogen tid siden kom Niels Jensen Hestegiller og hans broder Søren Jensen såvelsom en kome, som mentes at være deres moder, kørende over marken fra Merløse af til Ordrup, og da disse kom kørende var vidnet i marken fra byen, og da fornævnte Niels Jensen med sin broder kom til vangeleddet ved Ordrup sprang både Niels Jensen og Søren af vognen, og Niels Jensen løb så til gærdet og så derover, løb så til sin vogn igen og tog sin bøsse og lagde den på gærdet, det samme gjorde også broderen Søren Jensen. Derefter tog de bøssten af gærdet igen og gik til leddet. Ret som han kom til det gik der et skud af, som kom fra byen, og ved det skud blev Niels Jensen stående, men straks derpå gik der et andet skud af fra byen, af hvilket skud Niels Jensen styrtede til jorden, men hvem der skød disse skud vidste vidnet ikke, eftersom han end da ej var kommet til byen. Holger og hans broder Søren Jensen tog hver sin bøsse, nemlig Holger sin broders Niels Jensens og Søren sin egen, og forholdt sig med dem ligesom forrige vidner har vidnet, alene at Niels Jensen sagde til sine brødre, da de lagde bøssterne fra dem på Niels Jensens vogn, "fy jer an mine brødre", så satte Niels Jensen og Søren Jensen dem på vognen og kørte ad Merløsevejen, og vidnet mødte dem på broen, hvor da Niels Jensen sagde til ham "drages til minde hvordan de handler med mig".

- Ydermere fremkom for retten Poul Nielsen af Ordrup, som vidnede at fornævnte tid var han hjemme i hans gård, og som han var i gården og ville gå i marken hørte han et skud, men hvem der skød så han ikke, og da han kom ud på gaden stod Niels Jensen Hestegiller inde i Vangen ved gærdet og holdt på en stavre, men gav sig straks fra gærdet og hoppede på det ene ben til sin vogn, og så satte de dem på deres vogn og kørte af Merløse.

- (s. 340) Nok fremkom for retten Hans Smed i Ordrup, som vidnede at foromvundne tid så han at Lauge Poulsen og hans to sønner Poul og Henrik kom gående forbi hans hus, hver med sin bøsse, og Lauges kone Malene fulgtes med. Derefter hørte han to skud, men hvem der skød ved han ikke. Så gik vidnet ud at ville fornemme hvem der skød, og så op til vangeleddet. Da så han Niels Jensen Hestegillers broder Søren Jensen løb ud ved gærdet med en bøsse og lagde bøssten nogle gange på gærdet, og ville have skudt til Lauge, men kunne ikke komme til dermed, formedelst hans søster Lauge Poulsens kone gik efter Lauge.

- Jep Larsen af Ordrup vidnede, at foromvundne tid i sædetiden kom Lauge Poulsens sønner Poul og Henrik til ham på gaden, og Henrik sagde til vidnet "nu var Niels Hestegiller her igen, i fjor ville han myrde min fader, nu ville han været til det igen, men han fik lidt i benet".

- Poul Jensen af Ordrup vidnede, at samme dag, da dette foromvundne passerede, mødte han Niels Jensen Hestegiller og hans karl [og broder] Søren, som kom fra Merløse og ville til Ordrup, og som vidnet kom i møde med dem rejste Niels Jensen sig op og sagde til Søren "ser du nogen på gaden?", hvortil Søren svarede "ja, jeg ser en af pokkerne(?)" ("Poggene"), hvortil Niels svarede "gid djævelen stå i ham for det", og bad derhos Søren at han skulle køre fort, hvilket han også gjorde, de kørte til byen, og vidnet gik ned ad marken til at så, hvorfor han ej videre er bevidst.

- Erik Jensen, Peder Mortensen, Peder Mouridsen, Jens Sørensen, Lars Sørensen og Lars Jensen, alle af Ordrup, mødte, og hver for sig efter

gjorte eksamen gjorde deres ed efter loven at de i denne sag intet er bevidst.

- Sr. Jørgen Birch begærede sagen under doms måtte opstå til om 4 uger, imidlertid han kan føre flere vidner i sagen, og derefter til den tid gøre sin irettesættelse, og nu alene begærer beskrevet hvad i dag er passeret.

- Sr. Børge Mogensen på Lauge Poulsens vegne lod det denne sinde herved bero som han agter vidner i sagen at føre, og ligeledes begærer sagen beskrevet.

Mourids Thygesen betjente retten i denne sag, og Jørgen Christensen i skrifters sted.

Andreas Melby, med kaldsmænd Nilaus Marquorsen og Hans Jensen, begge af Jystrup, (s. 341) har stævnet Jens Laursen i Sparegotshus og Peder Jyde i Jystrup for hvad restans de til deres nådige herre skyldige er, såsom de af kaldsmændene blev forglemt at kaldes for 14 dage siden, og nu tilalte dem som følger: Jens Laursen i Sparetodt [summa 1 rdl. 4 mk. 8 sk.] mødte og vedgik; Peder Jyde gl. restans 4 mk. 12 sk., mødte ikke.

- Andreas Melby satte udi rette med formening [at de skal betale etc.]

- Da blev således dømt og afsagt [alle forindførte skal betale deres restans].

8. august 1702 (s. 341)

Mourids Tygesen i dommerens sted, Andreas Melby i hans sted som skriver.

Tingmænd: Jens Madsen, Hans Jensen og Christoher Olsen af Mortenstrup; Niels Christensen af Højbjerg; Ole Marquorsen, Nelaus Marquorsen og Hans Jensen af Jystrup.

Intet forrettet.

22. august 1702 (s. 342)

K.M. byfoged i Ringsted Sr. Christen Larsen i dommerens sted; Mourids Thygesen i Allerslev skriver.

Tingmænd: Ole Pedersen, Knud Hansen, Peder Jørgensen og Lars Jensen af Valsømagle; Morten Pedersen og Jep Nielsen af Høed; Mads Andersen af Valsølille; samt Jens Dinesen af Jystrup.

Sr. Jørgen Birch af Holbæk, ved forpagteren Sr. Lars Larsen på Skjoldenæsholm, efter anlovning til i dag, lod irettelægge hans skriftlige forfattede indlæg udi den sag contra Lauge Poulsen og hans sønner i Ordrup, hvilket indlæg samt hosfølgende tvende tingsvidner og regimentfeldskærerens attest han begærer udi retten måtte blive læst og påskrevet og derefter i akten blive indført.

- Hvorefter dommeren, såsom han fornemmer Sr. Birchs påstående er at vil have straf over Lauge Poulsen og hans to sønner Poul Laugesen og Henrik Laugesen, efter de udi hans indlæg alligerede artikler, som alle sigter hen til livet, udmeldte otte mænd til meddomsmænd i denne sag, nemlig: formand Thomas Jensen, Poul Christensen, Ole Christensen og Hans Andersen af Valsølille, Mads Nielsen af Egtved, samt Cornelius Jensen, Jens Pedersen og Ole Marquorsen af Jystrup, som samtlige har at indfinde dem

her ved retten i næste uge til at anhøre hvad i sagen er passeret eller kan passere, hvorefter de kan vide at give deres kendelse.

- Ridefogden Sr. Andreas Melby på Skjoldenæsholm på procurator Sr. Børge Mogensens vegne af Holbæk mødte og anlovede til i næste uge at ville indlevere sit skriftlige indlæg og svar på Lauge Poulsen og hans sønners vegne contra den afdøde Niels Jensen og hans konstituereede fuldmægtig Sr. Jørgen Birch.

Mourids Tygesen betjente retten udi efterskrevne sag; Lars Larsen på Skjoldenæsholm i Mourids' sted som skriver.

- (s. 343) Ridefogden Sr. Andreas Melby fremstod og æskede dom over Hans Pedersen i Valsøllille for begangne skovhugst, hvorfor han her for retten er søgt den 11. juli næstafvigte.

- Da er derpå for retten dømt og afsagt således: Såsom Sr. Andreas Melby den 11. juli næstforleden søgte og tiltalte Hans Pedersen i Valsøllille for ulovlig skovhugst, som han skal have begået udi hans højexcel. skove, så har ermeldte Hans Pedersen været mødt og ikke nægtet jo at have hugget en gl. egeskalling, som der blev to stolper af, og en bøgegren, som var udvokset på roden af en anden bøg, så stor at han den kløvede og fik en leied(?) og en vindske(?) deraf, som han foregav højligt at have fornøden til hans gårds brøstfældigheds hjælp, med videre. Da som fornævnte Hans Pedersen uden hans højexcel. eller fuldmægtigens vilje og vidne skal selv med fri vilje have indkørt udi hans højexcel. skov og således omhugget og nedstævnet af bøg og eg, så tilfindes han denne sag hos det høje herskab at afsone inden fire ugers forløb fra dato, og hvis han det ikke gør, da for sin begangne gerning at lide efter K.M. skovforordning. Imidlertid betaler Hans Pedersen denne proces' omkostning til ridefogden Sr. Melby med penge 3 rigsdaler.

29. august 1702 (s. 343)

K.M. byfoged i Ringsted Sr. Christen Larsen som dommer; Mourids Tygesen i Allerslev skriver.

Tingmænd: Søren Jensen, Peder Madsen, Mads Hansen, Niels Pedersen, Hans Nielsen, Hans Pedersen og Kiervet Rasmussen, alle af Valsøllille; samt Jens Pedersen i Bomhuset.

Sr. Børge Mogensen Brinch af Holbæk var mødt, og efter anlovning til i dag i retten producerede sit skriftlige indlæg og besvarelse i den (s. 344) sag imellem Lauge Poulsen og hans to sønner Poul og Henrik Laugesønner i Ordrup på den ene, og afgangne Niels Jensen Hesteskærer, forhen boende i Svinninge i Odsherred, på den anden side, på hvis vegne Sr. Jørgen Birch, procurator af Holbæk, er eftermålsmand; hvilket dette hans skriftlige indlæg samt hosfølgende tvende tingsvidner, samt bartskærerens Mester Hans Leystes(?) i Holbæk i denne sag udgivne attest, begæres for retten må læses, påskrives og i akten indføres; hvorefter i alt en retmæssig dom er ventet.

- Sagen optages til i næste uge, og blev alle samtlige dokumenter, som i sagen er passeret, oplæst og forklaret for de 8 meddomsmænd, som i dag efter opmeldelsen sig her ved retten indfandt.

Ridefogden Sr. Andreas Melby mødte her for retten og begærede [udnævnelse af 4 mænd til oldensyn: Ole Olsen, Lars Ibsen, Lars Sørensen og Jep Larsen af Ordrup. Afsigt næste uge.]

5. september 1702 (s. 344-345)

Sr. Christen Larsen som dommer; Mourids Thygesen skriver.

Tingmænd: Poul Nielsen, rasmus Jensen, Peder Mouridsen, Ole Henriksen, Hans Christensen, Niels Pedersen og Poul Jensen, alle af Ordrup; samt Jens Andersen af Allindemagle.

Dommeren såvelsom de otte medomsmand udi den sag contra Lauge Poulsen og hans to sønner af Ordrup var mødt her for retten, hvor da de otte mænd besværgede dem, at de ej i dag kunne afsige nogen dom, i henseende det i dag er først 14 dage siden de her af retten blev udmeldt, og desimidlertid har været deres høsttid, så de ej har haft den lejlighed at samles og konferere om sagen; begærede derfor en uge eller to ugers dilation. De blev forelagt at de med fordragligste samles på det dom i sagen kan blive afsagt.

Sr. Anders Melby på herskabets vegne fremæskede de fire mænd, som sidste uge var udmeldt til at syne olden [hovedgårdens skove og enemærker 893 svin, Højbjerg 205, Valsømagle 181, Haraldsted Kirkes skov 29, Bentskovshuse 2, Egtveds skove 191, Valsølille skove 340, Mortenstrup skove 200, Atterup skov 130, Jystrup skov 210, Jystrup Kirkes skov 23, Nymølles Vænge 4, Ordrups skov 250 svin.]

19. september 1702 (s. 345-346)

K.M. byfoged Christen Larsen af Ringsted som dommer; Mourids Tygesen i Allerslev skriver.

Tingmænd: Hans Madsen, Lars Jensen, Jens Mortensen og Christopher Olsen af Mortenstrup; Ole Pedersen af Atterup; Niels Christensen af Højbjerg; Peder Sørensen og Erik Jensen af Jystrup.

Udi den sag imellem Sr. Jørgen Birch af Holbæk på den afdøde Niels Jensen Hesteskærers vegne på den ene, og Lauge Poulsen Hesteskærer med sine to sønner Poul og Henrik Laugesønner på den anden side, kendes således: - Som Sr. Jørgen Birch af Holbæk efter forhen i akten indførte ordre og befaling tiltaler Lauge Poulsen Hesteskærer i Ordrup samt hans to sønner Poul og Henrik Laugesønner for et drab, de skal have begået på Niels Jensen Hesteskærer af Odsherred, hvorom her til birketinget 25. juli sidst er ført en del vidner, hvis fornemmeste udsigende består derudi, at Lauge Poulsens søn Poul stod ved Ordrup ud for vangeleddet og så den afdøde Niels Jensen kom kørende fra Merløse af til Ordrup, hvorpå han Poul Laugesen sagde "jeg må hjem", og derefter kom tilligemed sin fader og broder, hver med sin bøsse, og gik op ad gaden imod vangeleddet, hvor da den afdøde Niels Jensen holdt ofr vangeleddet og havde lukket det op, og da den afdøde så Lauge Poulsen og sønner, hver med sin bøsse, råbte han noget gange "er du gal, Lauge?" og "er du bandsat, Lauge?", samt "er fanden i dig, Lauge, er vi ikke gode venner", og derefter skød Lauge Poulsens søn Poul til Niels Jensen, siden skød Henrik Laugesen, men hvem der ramte Niels Jensen, som ved benævnte andet skud blev skudt i det ene ben nedenfor knæet, ved vidnerne ikke at forklare, og at Lauge Poulsen havde ingen ord med den afdøde eller rådede eller tilskyndede sine sønner at gøre nogen ulykke; Nok bevises med et tingsvidne udstedt af Frydendals Birketing den 14. august sidst, hvor den afdødes brødre Holger Jensen og Søren Jensen samt moder Kirsten Poulsdatter vidner og tilstår at Poul

Laugesen (s. 347) skød Niels Jensen i benet med en kugle, og Henrik Laugesens skud gik i ledstolpen; forklarer ellers at Lauge Poulsen ville have skudt hvis Holger Jensen det ej havde hindret, hvorom de vidner her til tinger ført er intet melder; og som den afdøde Niels Jensen således er skudt, sætter Sr. Jørgen Birch i rette om Lauge Poulsen og hans sønner ikke jo bør at lide efter lovens pag. 886, 1. art., pag. 911, 1. art., og pag. 915, 12. art., hvilken af benævnte alligerede artikuler retten kan holde for billigt de bør at straffes efter, og betale processens omkostning med 24 rigsdaler, og for den afdøde Niels Jensens badskærerløn 50 rigsdaler, og var derpå dom begærende.

- Hvorimod også på Lauge Poulsen og på hans to sønners vegne var mødt at svare, efter forindførte ordre, Sr. Børge Mogensen af Holbæk, som indleverede sit skriftlige indlæg, hvorudi han refererer sig først til de forhen førte og forklarede vidner, og formener at som ingen af de førte vidner siger, at Lauge Poulsen har øvet og tenteret noget imod den afdøde Niels Jensen, formoder derfor at han for Sr. Birchs gjorte irettesættelse bliver frikendt. Hvad hans to sønner angår, da som de vidner, som til Frydendals birketing har vidnet, er den afdødes brødre og moder, påstås derfor deres vidner ej bør anses; og som Niels Jensen med sin broder Søren Jensen kom til Ordrup og havde to bøsser i deres vogn, hvilken den Kgl. jagtforordning af 8. dec. 1688, dens 23. artikel, forbuder slig folk at medføre, og Niels Jensen med sin sine adherenter havde forleden år været hos Lauge og ham ville ombringe, befrygtede Lauge sig for at de nu igen på samme måde ville begegne ham, hvorfor han var forårsaget at gå dem imod, at fornemme deres vilje, og ydermere påstår at det skud, som Niels Jensen fik i benet, var ingen dødelig skade, dersom han i tide havde søgt om råd, og eftersom han har forsømt de midler der (s. 348) kunne tjene igen til hans førlighed formoder han at Lauge Poulsens sønner ej kan tilkomme noget derfor at lide, uden alene at betale bartskærløn.

- Efter hvilken forindførte beskaffenhed kendes således [for ret]: Eftersom der bevises med de vidner her til birketinget ført er, at Poul Laugesen med fri vilje skød til Niels Jensen, og af de vidner som til Frydendals birketing er ført ses at Niels Jensen Hesteskærer fik skaden i benet af Poul Laugesens skud, hvoraf han omsider døde, og Niels Jensen nogle gange bad for sig, som ej blev anset, Thi vide vi ej Poul Laugesen at kunne befri, men finder for ret at han efter lovens pag. 886, 1. art., bør for hans forøvede at miste sit liv, og hans hovedlod til den afdødes arvinger og hans herskab at være forbrudt, og som Henrik Laugesen, hvilken fornemmes ikke er sine fulde 13 år, i lige måde har skudt og således været med i gerningen, bør efter lovens pag. 895, 19. art., at straffes på kroppen med ris, og derforuden at have sin hovedlod til den afdødes arvinger og herskab forbrudt, og ihvorvel Lauge Poulsen ej over bevises noget at have gjort, ej heller rådet eller tilskyndet sine sønner slig gerning at gøre, så bør dog Lauge Poulsen, formedelst han ikke har frarådet sine sønner fra sligt, at bøde fuld mandebod, trende 18 lod sølv, til den afdødes arvinger, samt betale processens omkostning med procurators salarium med 16 rdl, og som den kgl. befaling af 12. marts 1698 befaler rettens betjente at sætte i deres dom hvad skarpretterne bør nyde for executionen, de på en eller anden misdæder forretter, så tilkommer skarpretteren efter den kgl. takst 10 rdl. for Poul Laugesen at henrette, men eftersom loven ej melder hvem der med ris på kroppen skal straffe den som drab begår, der er imellem sine 10 og 14 år, så kunne vi ej heller noget derom indføre.

- Parterne, ved Sr. Pars Larsen forpagteren på Skjoldenæsholm (s. 349) og Sr. Andreas Melby, begærede dommen beskrevet.

28. november 1702 (s. 349)

Andreas Melby som dommer; Mourids Tygesen skriver.

Tingmænd: Jens Bech [Jens Pedersen] i Bomhuset; Anders Væver i Jystrup; Jørgen Hansen i Vievadshus; Ole Jensen i Valsøllille; Lars Jensen og Mogens Pedersen i Valsømagle; og Jens Tuesen i Høed.

Sr. Laurids Lauridsen, forpagter på Skjoldenæsholm, lod oplyse en del svin, som er optaget her til gården, en del ubrændte, som er fundet på olden, og nogle i gårdens rugmark, som der har gået på skade, og er alle uringede, hvilke for 4 dages tid siden er indtaget og findes af lyd og mærke som følger: [liste over svin...]

5. december 1702 (s. 349)

Sr. Andreas Melby som dommer. Mourids Tygesen skriver.

Tingmænd: Jens Pedersen, Poul Madsen, Christen Christensen, Hans Jensen, Nelaus Marquorsen, Mads Dinesen og Hans Andersen; alle i Jystrup.

- (s. 350) At de svin, som her for retten sidste uge er indført og oplyste, har Hans Pedersen udi Valsøllille på sin broder Peder Pedersen af Kallerupsgårde hans vegne vedkendt sig og tilkommet 10 stk., nemlig alle mærket med det højre øre afskåret, efter forhen indførte lyd. De øvrige 8 stk. oplyser Sr. Lars Larsen i dag til andet ting.

- Herforuden lader Sr. Lars Larsen lyse efter en sorthjelmet studsøret fedeko, på begge horn skåret lidt af enderne, og mærket på det ene horn med #, hvilken ko er ham frakommet da "effred" (?) blev opgivet udi Skjoldenæsholms Højbjerg Enemærke denne næstafvigte sommer. Skulle nogen samme ko forekomme, da det at tilkendegive på Skjoldenæsholm imod en rosenobel i dusør.

12. december 1702 (s. 350)

Andreas Melby som dommer.

Tingmænd: Anders Nelausen, Jep Nielsen, Hans Andersen, Hans Mortensen og Morten Pedersen i Høed; Niels Christensen i Højbjerg; Peter Mathiassen af Valsøllille; og Jørgen Hansen af Vievadshus.

Endnu er vekendt af de svin, som forrige og sidste uge blev oplyst, nemlig Anne, Tønne Poulsens i Skee, et hvidt galtsvin med det venstre øre dybt i hovedet afskåret og to ridser i det højre øre; Christen Ibsen i Sigersted en hvid galtgris med det højre øre afskåret; Laurids Poulsen i Sigersted to hvis galtgrise, den ene med sorte pletter og en sandet, med et stykke af det venstre øre og to skurer bagpå. Hellingsmænd Jacob Jacobsen og Christen Christensen i Sigersted.

Sr. Lars Larsen forpagter på Skjoldenæsholm ved sin tjener Jørgen Christensen lader oplyse en gråblisset so med en ridse lige ned i det højre øre, nok en hvid sø med det højre øre afskåret (s. 351) og en skure for i samme øre; hvilke forbenævnte to svin er fundet i gårdens enemærker og skove, ubrændte og uringede, og optaget her til gården i går 8 dage, og er i dag første ting han dem oplyser.

- Og i dag hans tredje ting med de øvrige svin.

Mourids Tygesen i Allerskev betjente retten i efterskrevne sag, og Jørgen Christensen på Skjoldenæsholm som skriver i Mourids' sted.

- Fremkom for retten Ole Jensen snedker, værende til huse i Jystrup, og vemodeligt beklagede sin store svaghed og elendighed i begge sin ben ud af kræft, som han har haft på 9 års tid, og desværre så stærk fået overhånd at den har indædt sig på det højre ben ganske ind til de hvide ben, så han ikke kan flytte sig nogensteds, men må gå på to krykker, hvilken hans elendighed han her for retten fremviste, hvorudover han er geråden i største armød og fattigdom, så han intet har til lefneds ophold uden hvad han skal lade sørge hos godtfolk, som af hosføjede tingsvidne udstedt her af tinget den 28. november 1699 videre forklarer, så han endnu højligt er forårsaget Guds børn om hjælp til hans kur og livsopholds at besørge, hvorefter han var tingsvidne begærende at måtte meddeles, hvilket og med det nådige herskabs ridefoged Sr. Andreas Melby blev samtykket.

===== 1703 =====

30. januar 1703 (s. 351)

Sr. Andreas Melby ses nu som den nye birkefoged.

Tingmænd: Poul Nielsen, Ole Olsen, Jep Larsen, Lars Sørensen, Lars Ibsen, Peder Mortensen, Poul Jensen og Erik Jensen, alle af Ordrup.

Intet forrettet.

7. februar 1703 [fejl for 6. februar] (s. 351)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Nelaus Marquorsen, Christen Christensen, Hans Jensen, Peder Sørensen, Ole Marquorsen og Morten Pedersen; alle af Jystrup.

Intet forrettet.

20. marts 1703 (s. 352): intet forrettet.

3. april 1703 (s. 352): intet forrettet.

17. april 1703 (s. 352)

Mourids Tygesen i Allerslev betjente retten som dommr; Laurs Laursen på Skjoldenæsholm i hans sted som skriver.

Tingmænd: Ole Pedersen og Knud Hansen af Valsømagle; Peder Jensen af Ny Skovhus; Christen Andersen, Ole Andersen og Villads Jensen af Valsøllille; samt Laurs Andersen af Høed.

På herskabets vegne lod ridefogden Sr. Andreas Melby tillyse at skifte og deling skal holdes efter bomand Laurs Jensen i Valsømagle, som for kort tid siden er bortdød, den 25. april.

22. maj 1703 (s. 352-353): intet forrettet.

3. juli 1703 (s. 353)

Mourids Tygesen idommerens sted; Jørgen Christensen på Skjoldenæsholm som skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Ole Pedersen og Knud Hansen i Valsømagle; Anders Nelausen, Hans Mortensen, Poul Madsen, Hans Andersen og Jep Nielsen i Høed; samt Ole Christensen i Valsølille.

Herskabets fuldmægtig Andreas Melby fremstillede kaldsmænd Peder Sørensen og Anders Laursen, begge af Jystrup, som har stævnet samtlige Skjoldenæsholms bønder og tjenere, gårdmænd og husmænd, til deres restans at høre læse, for hvad de efter foregående dom såvel i indeværende år til deres nådige herskab skyldige er, og derefter dom at lide.

- Andreas Melby begærede at kald og varsel måtte have anstand til næste uge, til hvilken tid da restansen over enhver skal blive angivet og irettelagt, såsom det ikke i dag formedelst det høje herskabs nærværelse her på stedet kunne ske. Kald og varsel beror til i næste uge.

10. juli 1703 (s. 353)

Mourids Thyesen i Allerslev i dommerens sted; Jørgen Christensen som skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Hans Andersen, Jep Ingvorsen, Hans Pedersen, Niels Pedersen, Peder Madsen, Mads Hansen og Søren Jensen, alle af Valsølille; samt Mads Nielsen af Egtved.

På det nådige herskabs vegne var mødt efter anlovning fuldmægtigen Andres Melby og efter det i sidste uge afhjemlede kald og varsel over Skjoldenæsholms bønder og tjenere, for hvad de til deres nådige herskab skyldige er, og nu tiltalte enhver som følger... [restans s. 353-357... Andreas Melby sætter udi retter og formener at de bør betale. De udeblevne får 1 uge til at svare.]

(s. 354) Andreas Melby på herskabets vegne lader aflyse, at ingen sig tilfordrister noget at afføre af hans nådige herres grund [etc... første aflysningsting.]

17. juli 1703 (s. 354)

Mourids Thygesen i dommerens sted, Jørgen Christensen på Skjoldenæsholm som skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Jens Pedersen, Cornelius Jensen, Jep Nielsen, Poul Madsen, Hans Jensen, Peder Sørensen, Erik Jensen og Jens Dinesen; alle af Jystrup.

Andreas Melby, på herskabets vegne... [æsker dom over de sidste uge indførte og til i dag forelagte bønder for restans. Alle som ikke kunne afbevise restansen dømmes til at betale.]

(s. 355) Andreas Melby lader lyse efter en af herskabets bønder Poul Mortensen, som boede i den lille kirkebolig i Have Borup, hvor han nu for kort tid siden er frarømt, at hvem som ham kunne hænde eller forekomme, de dat det giver til kende, skal deres umage fornøjelig blive forskyldt, og er i dag første ting.

24. juli 1703 (s. 355)

[Sr. Andreas Melbyes tredje aflysningsting om afførsel og andet efterlysningsting om Poul Mortensen af Have Borup.]

31. juli 1703 (s. 355)

Mourids Tygesen i dommerens sted; Laurs Laursen på Skjoldenæsholm som skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Didrik Ibsen, Jens Olsen og Rasmus Hemmingsen af Jystrup; Christopher Olsen af Mortenstrup; Peder Mouridsen af Ordrup; Jens Olsen af Tåstrup; og Jens Tuesen af Høed.

- Sr. Andreas Melby på Skjoldenæsholm (s. 360) fremstillede for retten to kaldsmænd Hans Hansen og Jørgen Mogensen, begge af Skee-Tåstrup, som har stævnet Knud Jensen i Skee-Tåstrup til synsmænds opkrævelse på hans gårds brøstfældighed, og til dom at lide for samme hans gårds foridelse, samt hvad han det nådige herskab skyldig er, efter derpå forhen forhvervede dom, og begærede at dommeren nu her for retten ville udmelde fire fornuftige dannemænd, der ikke alene bemeldte Knud Jensens iboende gårds brøstfældighed har at efterse, syne og besigtige på alt hvad findes forfalden på tømmer, tag og ler, med alt hvad han som en ret(?) fæstebonde efter loven bør at holde ved lige, intet undtagen; så vel forklarer hvad den kgl. besætnings tilhold kan være, og det alt for penge at takserer, som består af 8 bæster, en vogn, plov og harve, samt sædekorn til stedet kan sås dette år, hvilket de allesammen her for retten ved deres ed til i næste uge kunne afsige, som de agter at forsvare.

- Til dette at forrette blev udmeldt Ole Olsen, Poul Nielsen, Laurs Ibsen og Laurs Sørensen, alle i Ordrup, hvilke forskrevne fire mænd har sig straks på åstedet at begive [...etc.]

Endnu Sr. Andreas Melbys fjerdedeting fra den 10. juli angående aflysning. - Og tredje efterlysningsting for Poul Mortensen af Have Borup.

7. august 1703 (s. 360)

Mourids Thygesen i Allerslev som dommer; Jørgen Christensen på Skjoldenæsholm i Mourids' sted som skriver.

Tingmænd: Jep Larsen, Hans Hemmingsen, Erik Jensen, Søren Laursen, Laurs Jensen og Peder Mortensen i Ordrup; Erik Jensen i Jystrup; og Hans Nielsen i Valsøllille.

(s. 361) Sr. Andreas Melby fuldmægtig på Skjodlenæsholm fremstille for retten to kaldsmænd Jørgen Mogensen og Hans Hansen af Skee-Tåstrup, som har stævnet Knud Jensen i Skee-Tåstrup imod fire mænds afsigt at høre på hans gårds brøstfældighed, med hvad videre for retten kan passere, og derefter dom at lide.

- Knud Jensen var mødt og vedstod indførte kald og varsel at være givet, hvorefter Sr. Andreas Melby fremaskede de fire mænd, som sidste uge blev udmeldt, at de ville gøre deres afsigt.

- Så fremstod formand Ole Olsen, Poul Nielsen, Laurs Ibsen og Laurs Sørensen, alle af Ordrup, og først irettelagde deres medgivne takst udstedt her af tinget den 31. juli, som blev læst og påskrevet.

- Dernæst gjorde de deres forretning og afsigt således som følger: at den 6. august var de fire efter deres taksts indhold i Skee-Tåstrup på Knud

Jensens gård, og dens brøstfældighed i alle måder efterset, det være i tømmer, tag, porte, døre, håndslær og lukkelser og alt i dets brøstfældighed i alt takseret og ansat i penge til 33 sletdaler, herforuden alle gårdenes brøstfældighed udi mark og by, som består udi 240 favne, som findes brøstfældige og til penge ansat til 5 sldl. 1 mk. 5 sk., hvilken afsigt de fire mænd i alle måder var gestændige og ved ed bekræftede.

- Herforuden forklarede også de bemeldte fire dannemænd at have for billigt befunden til gårdens besætning så mange bæster, plov, vogn og harve, som den kgl. forordning tilholder til gårdens konservation og besætning, at koste efterfølgende: nemlig et par rejseheste 30 sldl., en fygtig rejsevogn med tilbehør 11 sldl., 6 bester til avlens fortsættelse 80 sldl., plov og harve med jern og alt tilbehør 3 sldl., hvilket gør i en summa, tillige med gårdens brøstfældighed, 162 sldl. 1 mk. 4 sk.

- Nok befindes Knud Jensen skyldig efter dom til det høje herskab penge 94 sldl. 1 mk. 12½ sk.

- Herforuden tiltalte Andreas Melby Knud Jensen for indestående børnepenge 100 sldl., hvilke Knud Jensen vedstod her for retten endnu at have hos sig bestående.

- Beløber sig så tillige med brøstfældigheden på gården, såvel gårdens besætning, item børnepenge, såvelsom det høje herskabs restans og fordring, in alles, til penge udi summa = 356 sldl. 2 mk. 15½ sk.

- (s. 362) Til denne forestående summa er ikke videre på bemeldte Knud Jensens gård af gods eller formue ham tilhørig befunden /: da det af tvende dannemænd, navnlig Thomas Jensen af Valsøllille og Hans Hansen af Skee-Tåstrup blev vurderet /:, hvilket alt udi penge efter registrering og vurdering beløber sig til 250 sldl. ½ mk. 2 sk., som de to dannemænd her for retten vestår, hvorfor Andreas Melby på sit høje herskabs vegne satte udi rette og formente, at Knud Jensen bør at betale og fornøje det høje herskab denne over ham søgende fordring, såvel at have forbrudt sin gårds iboende fæste efter lovens pag. 459 den 1. artikel, og den straks efter doms (?...)gåelse kvittere, hvorpå han var dom begærende.

- Knud Jensen var mødt og havde intet i ringeste måde imod disse indførte fordringe at svare.

- Da blev således for ret kendt og afsagt: at såsom her med fire mænds afsigt bevises, at Knud Jensen ej har holdt sin gård ved hævd og bygning, som loven tilholder, og den forbedret, ej heller årligt ydet sin landgilde, hvorfor han tilfindes fornævnte restans, børnegods og brøstfæld at betale inden 15 dage, eller derefter at lide nam i hans bo, gods og formue hvor det findes, efter loven, med anvendte bekostning, og derforuden at have sin gårds fæste forbrudt.

Nok beviste Andreas Melby med samme kaldsmænd at have stævnet Poul Mortensen på det sted i Have Borup, som han frarømte og undveg, imod vidnesbyrd at høre, på hvad som han efterlod sig i hans bolig da han den havde undviget, og til dom at lide for hans undvigelse.

- Poul Mortensen mødte ikke.

- Sr. Andreas Melby [fremæskede] de to dannemænd, som var med han på hans bolig da han var bortrømt og vurderede hvad efter ham fandtes. Da fremstod Jens Jensen af Skee-Tåstrup og forklarede ved ed, at han var med Andreas Melby på bemeldte Poul Mortensens bolig efter at han gården havde undviget, fandtes ikke videre end som:

- En sortstjernet hest, 18 år, 1 rdl; en gammel ditto, 3 mk.; en gl. hvid udlevet hoppe, 3 mk.; en gammel vogn med seletøj, 2 sldl.; et gl. stykke bord, 1 mk.; en gl. slæde, 4 sk.; en plovaksel uden jern, 2 sk.; samt tre

skæpper rugsæd, som naboerne berettede at være sået til stedet. Videre fandtes ikke.

- Knud Jensen af Skee-Tåstruå vidnede, at således i alle måder befandtes på Poul Mortensens bolig i Havborup da han den var undviget som Jens Jensen før han har vidnet.

- Og som det i dag er Andreas Melbys fjerdedeting han har lyst efter ermeldte Poul Mortensen, som ej endnu har indstillet sig på hasn fravigte gård, da formoder han bliver tilfundet at indstille sig på hans fæstehavende gård i Haveborup inden 6 ugers forløb, eller og at lide efter lovens anledning og blive anset og straffet som en rømningsmand, og var herpå dom begærende.

- Blev således for retten kendt og afsagt: At såsom Sr. Andreas Melby har lovligt i fire næstforbigående tingdage ladet lyse efter bemeldte Poul Mortensen, som fra hans iboende fæstegård i Have Borup er fravigt og han ej endnu til dato har indfundet sig, efter slig lejlighed tilfindes han endnu at indstille sig på hans nådige herres grund i sin iboende fæstegård, såfremt han ikke efter lovlig medfart vil lide som en rømningsmand.

Jens Jensen, Jørgen Mogensen, Hans Hansen og Søren Marquorsen, samtlige af Skee-Tåstrup, lader aflyse og forbude, at ingen sig tilfordrister, i hvo det være må, uden herskabets eller fuldmægtigens vilje at indgå eller køre udi deres enghave noget gjærdsel at hugge eller skære i hvad det og være må, såfremt nogen derover betræffes ikke vil lide og undgælde den straf som K.M. lov og forordning tilholder.

11. september 1703 (s. 363)

Mourids Thygesen i dommers sted; Jørgen Christensen er skrive i Mourids' sted.

Tingmænd: Anders Nilausen, Jep Nielsen, Morten Pedersen og Poul Madsen af Høed; samt Jens Jensen, Ole Pedersen, Jens Laursen og Knud Hansen af Valsømagle.

(s. 364) Fuldmægtigen på Skjoldenæsholm Andreas Melby lader tillyse at der skal holdes skifte og deling efter salig Jens Mortensen i Mortenstrup den 20. september.

Laurs Laursen, forrige forpagter her ved Skjoldenæsholm, fremstillede for retten kaldsmænd Tim Pedersen af Valsølille og Anders Laursen af Skjoldenæsholms gård, som har stævnet efterskrevne for hvad de ham skyldige er og af forpagtningen dependerer til dom at lide derfor, som er [...gældsfordring s. 364-365...] ...På indmeldte begærtes dom, med anvendte bekostning.

- Herimod at svare var mødt først Thomas Jensen i Valsølille, at såsom han ingentid har betalt nogen oldengæld af hans svin udi forrige forpagters tider, såvel når det høje herskab oldengælden selv har oppebåret, så vil han endnu formode at derfor blive fri, og Sr. Laurs Laursen lader sig derudi behage, såsom han dog tit og ofte har umage og uro med at tilsige bønderne til hove med hvad videre som kunne forefalde.

- Laurs Laursen svarede hertil, at kan Thomas Jensen fremvise nogen skriftlig tilladelse af det høje herskab, at han sin oldengæld mere end alle andre er eftergivet, begærer han det at måtte se; thi udi hans forpagtningskontrakt var oldengælden ham af samtlige skovene tilladt, og ej nogen specificeret at være frie; har Thomas Jensen efter sin egen

sigelse ej noget i forrige forpagteres tider betalt, påstår Lars Larsen at det ikke kommer hans forpagtningskontrakt ved, mere det han siger at have haft umage at sige til hove, som dog ikke er bevist, var det dog hans skyldighed; thi som han regner sig for en foged, er det og hans pligt at tilsige, og gør ej andet hoveri.

- Hans Andersen i Høed beklagede, at straks efter hans svin var brændt er to stk. af de bedste bortdøde, formoder han derfor at Monsr. Laurs Laursen ikke for dem tilregne ham at betale oldengæld.

- Laurs Laursen svarede hertil og formodede at denne Hans Andersen egen tale ikke kommer ham til hinder i hans retmæssige krav.

- Laurs Hugger i Valsøllille benægtede at være de 5 mk. skyldig, som han søges for, såsom han har tærsket i tre dage, og ellers arbejdet i den nye stald som Monsr. Laurs Laursen lod fly til rette udi to dage, og i foderboden[...] og foruden gjort en ny bagsmæk(?) for 1 mk.

- Laurs Laursen (s. 366) svarede hertil, at det nok kan være Laurs Hugger har gjort de ugedage udi afvigte år, da han skulle svare penge, men som der ikkun var akkorderet fra Mikkelsdag til Påske der er et halvt år, da tilkommer han fra Påske til Valborgsdag at gøre de tre, og som han på forrige år var efterstående med 5 af sine ugedage, som resterer, det han vil bevise om fornødent gøres, og at han begærer 1 mk. for en "bagsmeche" at gøre, synes han at være noget ubilligt, helst efterdi tømmeret var hans eget og tilforn ophugget. Vil hellere tillade Laurs Hugger af han må tage bagsnerchen(?) som endnu aldrig har været brugt når han først svarer den 1 mk. som han mener derfor skulle afgå, såvel tømmerets værdi, og for dets ophugning.

- De andre indstævnedede mødte ikke; de skal møde om 14 dage.

25. september 1703 (s. 366)

Mourids Thygesen i dommerens sted og Jørgen Christensen som skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Ole Olsen, Poul Nielsen, Jep Laursen, Erik Jensen, Hans Christensen, Laurs Jensen og Poul Jensen, alle af Ordrup; samt Bent Tønnesen i Oldhuset.

Laurs Laursen æskede dom over de i forrige uge indstævnedede for gæld, nemlig Poul Nielsen, laurs Ibsen, Laurs Sørensen og Erik Jensen af Ordrup; Hans Hansen i Skee-Tåstrup; Mads Nielsen i Egtved; Peder Sørensen og Hans Jensen i Jystrup; Christen Jyde; samt Poul Christensen, Christen Andersen, Thomas Jensen, Kiervet Rasmussen, Hans Andersen og Laurs Hugger i Valsøllille.

- De øvrige skyldnere, som samme tid forrige uge var indciterede, har afklareret og fornøjet, men på disse få indførte endnu ikke i mindelighed har ville betale, over dem begærer Laurs Laursen dom med anvendte bekostning.

- De udeblevne som endnu resterer blev påråbt men mødte ikke.

- Thi blev således her for ret kendt og afsagt: at såsom Sr. Laurs Laursen forrige forpagter her ved Skjoldenæsholm (s. 367) søger og tiltaler de forindførte for hvad de til bemeldte Sr. Laurs Laursen skyldige er, som er for forfalden oldengæld, tærskpenge og andet, da som de hverken til første ting eller i dag, som er lovdag, her imod har gjort benægtelse eller noget til afbevisning, hvorfor eragter af de søgne tilfindes at betale til Sr. Laurs Laursen hvad han af dem fordrer, med anvendte bekostning, og det inden 15 dage, eller også lide execution efter loven. Hvad sig angår Thomas Jensen i Valsøllille, som sidste uge

svarede og formodede at han ikke burde at give oldengæld, formedelst han var skovfoged og havde opsyn med skoven og derfor formodede at være fri, dersom Thomas Jensen ej har noget at irettelægge imod Sr. Laurs Laursens påstående, fra herskabet eller hans fuldmægtig, kunne han ellers ikke blive befriet, men befindes i lige måde den fordrende oldengæld at betale, inden 15 dage, med anvendte bekostning, såfremt han ikke vil være execution undergIVEN efter loven.

9. oktober 1703 (s. 367)

Andreas Melby birkedommer; Mourids Tygesen skriver.

Tingmænd: Cornelius Jensen, Oluf Marquorsen, Nelaus Marquorsen, Jens Pedersen(?), Christen Christensen, Peder Sørensen og Morten Pedersen; alle af Jystrup.

Thomsa Jensen af Valsøllille med kaldsmænd Hans Nielsen Skytte og Ole Jensen, begge af Valsøllille, har stævnet Jacob Jacobsen Bødker i Valsøllille imod vidner at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide angående skældsord, som ermeldte Jacob Bødker imod Thomas Jensen har haft nu i dag 8 dage sidst afvigte.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne: Hans Nielsen smed i Valsøllille og Niels Sørensen indsidder hos Kiervet Rasmussen sammesteds.

- Efter at kald og varsel således var afhjemlet og viderne var eksaminerede, og gode venners tilskyndelse, blev parterne således (s. 368) forenede, at Jacob Jacobsen fremstod for retten og bad Thomas Jensen om forladelse, og om han havde talt nogen ord udi hans hastighed vidste han ingen skel eller føje dertil, vidste ej heller fornævnet Thomas Jensen andet at beskylde end det, som en ærlig mand vel egner og anstår udi alle måder; hermed Thomas Jensen denne sinde med samme erklæring var fornøjet, og gjorde hverandre håndsrækning, og efterdags at være hverandres venner af hjertet, og Jacob Jacobsen Bødker anlovede i lige måde ikke enten med trussel eller andet imod Thomas Jensen eller nogen af hans pårørende nogensinde at øve, omkostningen har Jacob Bødker betalt med 1 sldl. 4 sk.

13. november 1703 (s. 368)

Mourids Thygesen [fejl: Manens Thygesen] i dommerens sted, og Thomas Andersen Ravnsvig(??) i Jystrup Mølle i Mourids' sted som skriver.

Tingmænd: Ole Christensen, Poul Christensen, Hans Pedersen, Mads Hansen, Niels Pedersen, Peder Madsen, Søren Jensen og Kiervet Rasmussen; alle af Valsøllille.

Monsr. Andreas Melby lader tillyse at der skal holdes skifte og deling efter salig Hans Andersen(?) i Valsøllille, som boede og døde sammesteds, den 22. november.

27. november 1703 (s. 368)

Anders Melby dommer; Mourids Tygesen skriver.

Tingmænd: Anders Nelausen, Morten Pedersen, Jep Nielsen, Hans Andersen, Hans Mortensen og Morten Pedersen, alle af Høed; samt Niels Pedersen af Valsøllille.

(s. 369) Staldkarlen på Skjoldenæsholm Carsten Harder fremstillede kaldsmænd Thomas Jensen af Valsølille og Anders Jensen af Ny Skovhus, som har stævnet Jørgen Hansen teglbrænder i Tilbohuset(?) ("Tielbohuset") på Høeds mark, til vidner at anhøre og dom at lide for 2 sldl. han ham skyldig er for en tilkommende og afhandlet sort hingst næstafvigte onsdag for "Deinsmysse" dag, og om samme deres handling og lii(?)købs vidner er også stævnet Kiervet Rasmussen og Peder Madsen af Valsølille.

- Efter at vidnerne var taget i ed fremstod først Kiervet Rasmussen af Valsølille, som vidnede at Jørgen Hansen teglbrænder, som nu bor i Teglbohuset(?) ("Teilbohuset") på Høeds mark, afhandlede staldkarlen Carsten Harder på Skjoldenæsholm en sort hingst den næste onsdag før "deinsmøsse" dag sidstafvigte, og skulle give ham for den efter deres forening to sletdaler, hvilke penge skulle betales inden treugersdagen derefter, og var vidnet fornævnte Kiervet med at drikke likøb(?) som skete i vidnets eget hus, og imens de sad og drak likøb på samme hest sad en anden mand, Peder Madsen i Valsølille, derhos og sagde "denne hest er skarn i frembenene", hvilket Carsten Harder også selv tilforn sagde til teglbrænderen, og teglbrænderen ermeldte Jørgen Hansen svarede dertil "det er lige godt, den drud(?) ikkun var 4 sk. værd skulle dog Carsten få sine penge", og dermed red Jørgen Teglbrænder på omrørte hingst fra vidnets gård og til Høed, og hesten gik (s. 370) meget vel med ham.

- Peder Madsen af Valsølille vidnede om denne hests handel ligesom Kiervet Rasmussen, og ydermere forklarede at han var hos først de begyndte at handle om hesten.

- Jørgen Hansen teglbrænder blev tre gange lydeligt påråbt og ej mødte, eller nogen på hans vegne, her imod at gre nogen genmæle, hvorfor dommeren forelæge ham lavdag at møde her i retten om 14 dage, om han kan have noget herimod at svare.

- Carsten Harder imidlertid vil lade bero med irettesættelsen, om Jørgen Teglbrænder sig med betalingen i mindelighed hos ham vil indfinde.

11. december 1703 (s. 370)

Tingmænd: Anders Nilausen, Jep Nielsen, Morten Pedersen, hans Andersen og Hans Mortensen i Høed; Ole Andersen og Hans Nielsen i Valsølille; samt Peder Jensen af Skovhuset.

Thomas Andersen i Jystrup Mølle, på herskabets vegne, lader tillyse at der skal holdes skifte og deling efter Jens Christensen husmand i Valsølille, hans salig hustru Kirsten, den 14. december.

Carsten Harder staldkarl på Skjoldenæsholm var mødt og foregav at Jørgen Teglbrænder har betalt til ham de to sletdaler for hesten, men ville ikke betale ham den forårsagede omkostning, som er 3 mk. 4 sk., hvilket Carsten Harder formoder (s. 371) Jørgen Teglbrænder bør og at betale inden 15 dage under nams execution efter loven.

- Jørgen Teglbrænder var mødt og blev forenet at skal give Carsten Teglbrænder for samme omkostning 3 mk. 6 sk. (el. 3 mk. 8 sk.?) som han inden en uges forløb skal betale til ham, og når sligt er sket skal denne sag være ophævet.

Carsten Harder med aldsmand Thomas Jensen i Valsølille og Anders Jensen i Skovhuset har stævnet Jørgen Teglbrænder i Høed Skov til vidner at påhøre og dom at lide angående utilbørlige skældsord, som han har haft om ham.

- Efterskrevne er hidkaldet for at vidne... før deres navne blev indført bad Jørgen Teglbrænder Carsten Harder om forladelse, og ej vidste andet med ham end det, som en ærlig karl vel egner og anstår udi alle måder, hvormed Carsten Harder for godtfolks mellemhandling denne sinde var fornøjet, og ej begærer dom.

===== 1704 =====

15. januar 1704 (s. 371) - Intet forrettet.

19. februar 1704 (s. 371)

Tingmænd: Ole Pedersen, Jens Larsen og Knud Hansen af Valsømagle; Peder Mouridsen, Poul Jensen og Peder Mortensen af Ordrup; samt Villads Jensen af Valsølille.

For retten var mødt salig feltmarskal løjtnant Gyldeløves oberinspektør, velædle Jørgen Hansen, og begærede ham her af retten måtte (s. 372) udmeldes to uvildige dannemænd, som straks kunne efterse Skjoldenæsholms gårds inventarium, udi hvad stand det nu findes, og det til penge stykvis at taksere, både rørende og urørende, som de ved ed agter at ansvare. - Til dette at forrette blev udmeldt M: Henrich Stehn, forrige ridefoged ved Skjoldenæsholm, nu boende i Næbs Mølle; og Thomas Andersen i Jystrups Mølle. Hvilke forskrevne to mænd her af retten forelægges med fordreiligste efter begæring at forrette og efterkomme, såvidt dem bliver forevist, og det fra dem under deres hænder at give beskrevet.

26. februar 1704 (s. 372)

Tingmænd: Jens Jensen, Jørgen Mogensen, Hans Hansen og Søren Marquorsen af Skee-Tåstrup; Laurids Ibsen, Jens Sørensen og Lars Sørensen af Ordrup; samt Thomas Pedersen af Valsølille.

Thomas Jensen af Valsølille, på herskabets vegne, lod producere en landstingslysning under landsdommere Embs og L: Abroe landstingshørere deres hænder og påskrift, af dato Sjællandsfars landsting den 20. februar 1704, hvilket indhold er, at der skal holdes skifte og deling efter afgangne Anne, Hans Andersens, som tilforn har beboet Krogs Mølle ved Tybjerggård, og nu døde som indsidder hos Søren Skomager i Valsølille, at hvem som efter den salig kvinde kan have at fordre eller gælde, de sig på skiftestedet den 5. marts førstkommende ville indfinde, hvor da enhver skal vederfares hvis ret kan være, af samme dato som ovenmeldt er under fuldmægtigens Sr. Anders Melbys hånd i lige måde læst og påskrevet.

4. marts 1704 (s. 372)

Tingmænd: Ole Pedersen i Atterup, Niels Christensen i Højbjerg, Jens Madsen og Peder Nielsen i Mortenstrup, Peder Jensen i Skovhuset, Jens Olsen i Skee-Tåstrup, og Cornelius Pedersen i Valsømagle.

På velædle og velb. hr. hofjægermester Frederich Svane til Svenstrupgård hans vegne var mødt Sr. Frederik Hansen af Vigersted for at anhøre hvad procedure og rettergang (s. 373) Sr. Jacob Bertelsen i Tåstrup i dag ville have imod en velbemeldte gode herres vornede Christen Jensen Smed i Jystrup, hvilken Jacob Bertelsen til i dag har ladet hidcitere imod dom at lide, med videre, etc., mens som både fornævnte Frederik Hansen og

Christen Jensen Smed i egen person er mødt i retten for at tage imod hvad prætentioner Jacob Bertelen agtede at føre, men Jacob Bertelsen, som en citant, ikke er mødt før retten blev brudt da klokken var halv gået 12, hvorfor Frederik Hansen som villigt ville have sig forbeholden den sinkelse, rejse, omkostning og umage til Jacob Bertelsen som han ved sit stævnemål og udeblivelse har forårsaget.

11. marts 1704 (s. 373)

Thomas Andersen i Jystrup Mølle i skriverens sted.

Tingmænd: Peter Skræder af Valsøllille; Jep Nielsen, (...?) Jensen, Jens Pedersen, Christen Christensen og Morten Pedersen af Jystrup; samt Lars Jensen og Poul Jensen af Ordrup.

For retten fremkom Anders Nielsen Hiort, instrumentist boende i Ringsted, og producerede et hans K.M. allernådigste udgivne tilladelse og bevillingsbrev under kgl. hånd og segl, dateret København 18. november 1702, hvilket indhold er, at han med sine musikale instrumenter for billig betaling må opvarte og betjene godtfolk til brylluper og barsler og anden venskaber både udi Ringstedby og amt, såvidt anden ikke af hans K.M. tilforn i benævnte distrikt er privilligeret, hvilken for retten tydeligt blev læst og påskrevet.

1. april 1704 (s. 373)

Tingmænd: Lars Jensen i Mortenstrup; Hans Jensen og Cornelius Pedersen i Valsømagle; Hans Andersen og Ole Larsen i Jystrup; Peder Jensen i Skovhus; og Ole Jensen i Høed.

Intet forrettet.

15. april 1704 (s. 374): intet forrettet.

6. maj 1704 (s. 374): intet forrettet.

17. juni 1704 (s. 374)

Mourids Thygesen betjente retten udi birkefogdens lovlige forfald; Thomas Andersen [i Jystrup Mølle] i Mourids' sted som skriver.

Tingmænd: Jens Jensen, Hans Hansen, Jørgen Mogensen og Søren Marquorsen af Skee-Tåstrup; (...?) Pedersen af Valsøllille; Jens Thuesen af Høed; Jens Nielsen af Bækhuset; og Mathias Andersen af Oldhusene.

Monsr. Andreas Melby fuldmægtig på Skjoldenæsholm med kaldsmænd Hans Jensen og Christen Christenen, begge af Jystrup, har stævnet samtlige Skjoldenæsholms gårds tilliggende bønder og tjenere [...restansregister s. 374-378... Andreas Melby sætter udi retter og formener de bør betale; de udeblevne forelægges at møde om 14 dage.]

1. juni 1704 (s. 378)

Mourids Thygesen betjente retten i dommerens forfald; Anders Jensen på Skjoldenæsholm som skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Hans Pedersen og Villads Jensen af Valsølille; Erik Jensen, Peder Sørensen og Morten Pedersen af Jystrup; Anders Nilausen, Hans Mortensen og Morten Pedersen af Høed.

(s. 379) Sr. Andreas Melby, forsat fra sidste uge... [nogle flere møder og svarer om deres restanser...]

- Da blev herpå således for retten kendt og afsagt: Eftersom det nådige herskab, højædle og velbårne komtesse Frederikke Louise von Danneberg ("Friderica Lovyse von Danenschiold") ved sin fuldmægtig Andreas Melby for 14 dage siden søgte og tiltalte forhen indførte Skjoldenæsholms bønder og tjenere til dom at lide for hvad enhver af dem til deres nådige herskab af gammel og ny restans, rejsende sig af landgilde og lånekorn, skyldige er; af disse indstævne er den største del mødt til første ting og har tilstået de over dem indførte fordringer. I lige måde er i dag mødt Peder Madsen, Poul Christensen, Mads Hansen, Anders Benjaminsen og Kiervet Rasmussen, alle i Valsølille, og vedstået den over dem indførte fordring. De øvrige er ikke mødt, enten til første ting eller i dag, efter lavdags forlæg, noget herudi at svare eller afbejse. Efterslig lejlighed tilfindes enhver af dem at betale til deres nådige herskab hvad de søges for, med billig anvendte bekostning, ingen 15 dage eller efter deres forløb derfor at være nams execution undergivet efter loven.

- Andreas Melby begærede dommen beskrevet.

15. juli 1704 (s. 379)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Poul Madsen og Hans Jensen af Jystrup; Christopher Olsen og Lars Jensen af Mortenstrup; Ole Pedersen i Atterup; Niels Christensen i Højbjerg(?); og Jep Nielsen i Høed.

(s. 380) Hæderlige og vellærde mand Peder Mortensen, degn til Jystrup og Valsølille sogne, var mødt med kaldsmænd Christen Andersen og Villads Jensen, begge af Valsølille, som har stævnet Søren Skomager i Valsølille til dom at lide for 5 mk., som Peder Mortensen har leveret Søren Skomager til et par sko næst afvigte Pinse, og hverken kan bekomme pengene igen eller sko, efter ofte anmodning, hvorfor Peder Degn formener Søren Skomager pligtig er og bør at levere ham fornævnte 5 mk. penge eller et par dygtige sko, og det inden 15 dage, med anvendte bekostning, eller være nams execution undergivet efter loven, og var dom begærende.

- I lige måde tiltalte Peder Mortensen Degn også Thomas Jensen i Valsølille for to års julerente, nemlig 2 mk. årlig, er 4 mk., og formoder han bør også betale inden 15 dage [etc.]

- De indstævne blev forelagt lovdag til i næste uge, om de kan have noget imod fordringerne at svare, såsom de ej mødte nu.

Laurids Pedersen Skrædder i Valsølille med kaldsmænd Hans Nielsen og Peder Jensen sammesteds har stævnet Jens Andersen og hans søn Anders Jensen i Ny Skovhuse til vidner at påhøre og til spørgsmål at svare, angående nogle ord som de skal have haft imellem hverandre forleden torsdag sidste uge, da de kørte gødning ud for Hans Pedersen i Valsølille.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne: Niels Nielsen tjenende hos Hans Nielsen i Valsølille; Deikers(?) Christensen tjenende Mads Hansen i Vamsølille; og Hans Christensen tjenende Kiervet Rasmussen i Valsølille.

- Efter at kald og varsel var afhjemlet og vidnerne var taget i ed fremstod (s. 381) for retten fornævnte Niels Nielsen og vidnede, at nu forleden torsdags sidste uge, da var han sammen med Lars Skrædder, Jens

Andersen og Anders Jensen hos Hans Pedersen i Valsølille, og hjalp ham med at køre gødning ud...

- Men imidlertid at vidnet stod at forklare yderligere hans vidne, blev parterne således forenede at Anders Jensen på sine egne, såvel hans fader Jens Andersens vegne, fremstod for retten og foregav at han ej vidste noget usømmeligt at have talt om ermeldte Lars Pedersen Skrædder, ved og ej andet med ham, hans hustru eller børn end det, som ærligt og kristeligt er og ærlige folk vel egner og anstår udi alle måder, hvormed Lars Pedersen var og denne sinde fornøjet, og efterdags at være hverandres venner, hvorpå de for retten gjorde hverandre håndsrækning, og Lars Skrædder begærede tingsvidne herefter beskrevet.

22. juli 1704 (s. 381)

Tingmænd: Hans Hansen, Jens Jensen, Jørgen Mogensen og Søren Madsen af Skee-Tåstrup; Cornelius Pedersen af Valsømagle; Peder Jensen i Skovhuset; og Christen Dinesen i Valsølille.

Den sag imellem Peder Mortensen Degn i Jystrup contra Søren Skomager og Thomas Jensen i Valsølille optages endnu i tre uger, såsom ingen af parterne efter anlovning og forelæggelse i dag er mødt.

12. august 1704 (s. 381)

Tingmænd: Ole Marquorsen, Nilaus Marquorsen, Hans Jensen, Peder Sørensen, Erik Jensen, Didrik Ibsen, Jens Dinesen og Morten Pedersen; alle af Jystrup.

(s. 382) Den sag Peder Degn i Jystrup har indstævner her i retten Thomas Jensen og Søren Skomager, begge i Valsølille, til doms for hvad de ham skyldige var, og som sagen har været optaget siden 15. juli næstforleden, og ingen af parterne har været mødt, så ophæves sagen denne sinde, uden doms afsigelse, til nyt stævne mål.

19. august 1704 (s. 382)

Tingmænd: Hans Pedersen, Poul Christensen, Ole Christensen, Peder Madsen, Mads Hansen, Anders Benjaminsen og Søren Jensen; alle af Valsølille.

Niels Madsen Møller i Nye Kjølsmølle beviste med kaldsmænd Jens Dinesen og Rasmus Hemmingsen, begge af Jystrup, at have stævnet efterskrevne unge karle udi Valsølille: nemlig Peder Larsen tjenende Søren Jensen, Peder Timsen hos Anders Benjaminsen, Peder Rasmusen tjenende Mads Hansen, Niels Rasmussen tjenende Hans Pedersen, Hans Nelausen tjenende Ole Christensen, Niels Nielsen tjenende Peder Madsen og Morten Hansen tjenende Poul Christensen, alle i Valsølille, samtlige unge karle imod vidnesbyrd at påhøre, spørgsmål at svare og dom at lide, anlangende at de har indgået udi hans vænge og skovspart uden ridefogdens og hans tilladelse.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne, nemlig: Jep Ingvorsen i Nye Mølle og Lauge Hansen ladefoged på Skjoldenæsholm.

- Efter at kald og varsel var indført blev de unge karle med Niels Madsen forligt, at de skal betale omkostningen som herpå anvendt er, og ej efterdags at komme i hans vænge at gøre ham nogen forfang eller fortræd i nogen måder, hvorpå de gjorde hverandre håndsrækning.

26. august 1704 (s. 382-383)

Tingmænd: Cornelius Jensen og Poul Madsen af Jystrup; Lars Jensen, Christopher Olsen og Hans Madsen af Mortenstrup; Ole Pedersen af Atterup; Poul Madsen af Høed; og Jørgen Hansen af Næs.

Jacob Hansen pottemager, boende i Sandvadshus, med kaldsmænd Hans Nielsen og Tim Pedersen, begge af Valsøllille, har stævnet Jørgen Hansen teglbrænder, boende i Høed Skov, til vidnesbyrd at høre, spørgsmål at svare og dom at lide, angående en risbøg som bemeldte teglbrænder Jørgen Hansen skal have beskyldt Jacob Pottemager for at have hugget udi havreløkken i Høed Skov bag teglbrænderens hus.

- Nok er stævnet Laurids Andersen i Høed og Peder Pedersen i Jystrup til deres sandhed at vidne hvad dem om denne beskyldning kan være bevidst.

- Da efter at vidnerne var taget i ed fremstod fornævnte Laurids Andersen af Høed og vidnede, at for 14 dage siden befalede Jørgen Teglbrænder ham, tilligemed Peder Pedersen i Jystrup, at de skulle kalde Jacob Pottemager hid til tinget for en risbøg, som han skulle have ladet hugge i havreløkken i "brunere tyeche" inde ved mosen, hvilket kald og varsel vidnet tilligemed Peder Pedersen forkyndte for Jacob Pottemager for 14 dage siden. Videre er ham herom ikke bevidst.

- Nok fremstod Peder Pedersen i Jystrup og vidnede ord fra ord ligesom Laurids Andersen før ham.

- Jacob Pottemager satte udi rette med formening, at Jørgen Hansen bør at bevise denne hans beskyldning eller og lide efter loven, og begærede dom.

- Jørgen Hansen teglbrænder var mødt for retten og vedstod at Jacob Pottemager havde hugget (s. 384) samme bøg for halvanden år siden, og var imellem "blide måned" [februar] og "toer måned" [marts].

- Jacob Pottemager formoder at Jørgen Teglbrænder bør slig hans angivende at bevise, og endnu som før æsker dom.

- Sagen optaget til om 3 uger, og Jørgen Hansen forelagt her forinden at føre vidner, hvis han sig kan have til befrielse.

16. september 1704 (s. 384)

Tingmænd: Nelaus Marquorsen, Ole Marquorsen, Hans Jensen, Peder Sørensen, Christen Christensen, Erik Jensen og Morten Pedersen; alle af Jystrup.

Madame Ris, salig Thomsa Bruns forpagterske på Skjoldenæsholm, ved hendes svoger Sr. Hans Rasmussen udi Stestrup, var mødt og begærede ham her af retten måtte udmeldes fire uvildige mænd, som kunne syne og besigtige alt Skjoldenæsholms gårds tilliggende skove, samt bbøndernes tilliggende gårdes skove, hvor mange svin derpå i dette år kan fodres [etc...] udmeldt formand Ole Pedersen, Knud Hansen, Jens Larsen og Jens Jensen, alle i Valsøllille [...afsigt om 14 dage.]

Jacob Pottemager var mødt og æskede dom i den sag imellem ham og teglbrænderen Jørgen Hansen, angående den risbød, som han Jacob Pottemager har beskyldt for at skulle have hugget i hendes højnådes skove, såsom sagen til i dag er optagen.

- Jørgen Hansen teglbrænder blev ofte gange påråbt og mødte ej, eller nogen på hans vegne, hvorfor sagen endnu til om 14 dage er optagen, og Jørgen Hansen forelagt til den tid at møde og føre hvad vidner han kan have at føre.

30. september 1704 (s. 385)

Tingmænd: Anders Nilausen, Jep Nielsen, Morten Pedersen, Poul Madsen, Lars Andersen og Hans Mortensen, alle af Høed; samt Søren Andersen i Jystrup; og Hans Christensen i Valsølille.

På Madame Ris' salig Thomas Bruns forpagterske på Skjoldenæsholm hendes vegne var mødt hæderlige og vellærde studiosus Jens Madsen på Skjoldenæsholm, og fremæskede de fire mænd, som her af retten for 14 dage siden blev opmeldt [afsiget af oldensyn: hovedgårdens enemærker 110 svin, Egtved skov 4, Valsølille skov 16, Valsølille Kirkes skov 1½, Højbjerg skov 3, Atterup 6, Jystrup 30, Mortenstrup 50; summa 220½ svins olden.]

Jacob Pottemager i Sandvadshus fremkom for retten og foregav, at i hvor vel han nok havde årsag at æske dom over Jørgen Hansen teglbrænder angående den risbøg, som han ham har beskyldt for, og det ej kan eller haver bevist; så dog for smukke folks (s. 386) forbøn efterlader han sine prætentioner denne sinde.

16. december 1704 (s. 386): intet forrettet.

===== 1705 =====

7. januar 1705 (s. 386): intet forrettet.

13. januar 1705 (s. 386): intet forrettet.

27. januar 1705 (s. 386)

Mourids Tygesen betjente retten udi birkefogdens lovlige forfald og absens; Jens Brun som skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Oluf Pedersen, Knud Hansen, Jens Larsen og Jens Jensen af Valsømagle; Morten Pedersen, Jep Nielsen, Hans Mortensen og Lars Madsen af Høed.

K.M. skovrider Peder Larsen tillige med Hans Mathiassen lader i dag efter hans K.M. lov og forordninger lydeligt aflyse, at ingen geder må findes i hans K.M. vildtbane, såvidt Ringsted Amts distrikt belanger, og inden 14 dage forlagt at afskaffe dem eller siden at tage skade efter loven og forordninger.

- (s. 387) I lige måder lader de forkynde at ingen løse hunde må findes, som ikke er lovligt efter forordningen linede, med mindre de vil betale skudet efter forordningerne, som og nu udi rette tider efter forordningerne ikke lader hugge gjærdsel udi de forbudne tider, ikke heller i de vanger som dette år skal være fælled, mens på de steder hvor ikke kan være dyrestederne til skade.

Madame Riis forpagterske på Skjoldenæsholm ved Monsr. Carsten Harder beviste med kaldsmænd Lauge Hansen og Klemend Andersen at have stævnet efterskrevne Skjoldenæsholms bønder og tjenere for hvad de til velædle madame skyldige er for oldengæld, korn og andet, nemlig Mortenstrups og Jystrups mænd for oldengæld, som de med resterer 14 rdl. 2 mk., Hans Andersen i Jystrup 6 skp. tør boghvede à 1 mk. pr. skp. er 1 drl, en halv tønne rug hvorpå rester 4 mk. 8 sk.; Jep Nielsen i Jystrup 4 skp. boghvede 3 mk.; Morten Skrædder sammesteds 1 skp. boghvede gl. mål som han annammede hos Oluf Marcussen [Ole Marquorsen], hvilket han skulle give madamen til tiende, og en skæppe hos enken i Mortenstrup à 1 mk. 4

sk., er 2 mk. 8 sk.; Christopher Olufsen [Christopher Olsen] i Mortenstrup er skyldig for et læs hø og en skæppe boghvede 1 rdl. 5 mk.; Mathias Andersen i Oldhuset for 7 stk. svin oldengæld er 5 mk. 4 sk.

- Satte udi rette og formente at enhver af de indførte pligtige er og bør at betale [etc.]
- Var mødt Ole Marquorsen på egne og Hans Madsen i Mortenstrup hans vegne, og erbød sig at ville skaffe velbemeldte madame Riis de udlovede af dem 14 rdl. 2 mk., så snart at denne januar kvartal bliver betalt, og det inden en måneds udgang; formoder madamen dem så længe dilaterer.
- Jep Nielsen mødte ikke.
- Christopher Olsen i Mortenstrup mødte og vedgik.
- Mathias Andersen i Oldhuset mødte og vedgik.
- Blev således for retten afsagt [de skal betale inden 15 dage.]

10. februar 1705 (s. 387): intet forrettet.

17. februar 1705 (s. 387-388)

Tingmænd: Hans Pedersen, Søren Jensen, Peder Madsen, Mads Hansen, Niels Pedersen og Laurids Jensen, alle af Valsølille; samt Jep Nielsen af Høed.

(s. 388) Madame Ris forpagterske lader aflyse, at alle og enhver heromliggende afholder deres svin her fra gården og gårdens marker, hvis ikke da forårsages hun dem at indtage og forholdes så med dem efter loven og forordningen.

3. marts 1705 (s. 388)

Mourids Thygesen betjente retten i dommerens sted; Thomas Andersen i Jystrup Mølle som skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Ole Marquorsen, Nelaus Marquorsen, Peder Sørensen, Hans Jensen og Christen Christensen af Jystrup; Lars Jensen af Mortenstrup; og Ole Pedersen af Atterup.

Sr. Andreas Melby lader tillyse at der skal holdes skifte og deling hos Nelaus Marquorsen i Jystrup efter hans salig hustru Karen Knudsdatter den 9. marts.

23. juni 1705 (s. 388)

Mourids Thygesen i dommers sted; Thomas Andersen som skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Poul Christensen, Ole Christensen, Hans Pedersen, Niels Pedersen, Peder Madsen, Bent Tønnesen, Lars Jensen og Christen Andersen; alle af Valsølille.

På herskabets vegne mødte fuldmægtigen på Skjoldenæsholm Andreas Melby og lod aflyse og forbyde al afførsel på hans høje herskabs grund [etc.]

30. juni 1705 (s. 389): [Andreas Melbys 2. ting om afførsel]

7. juli 170 (s. 389)

Mourids Thygesen i dommerens sted; Thomas Andersen i Jystrup Mølle skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Ole Olsen, Poul Nielsen, Jep Larsen, Lars Sørensen, Poul Jensen og Claus Christensen, alle i Ordrup; samt Peder Jensen i Ny Skovhuset.

Sr. Andreas Melbys tredje ting om afførsel. Var tingsvidne begærende.

Nok lader Andreas Melby tillyse, at den 15. juli skal foretages skifte og deling efter afgangne salig Mads Nielsen, som boede og døde i Egtved.

28. juli 1705 (s. 389)

Tingmænd: Søren Jensen, Niels Pedersen, Christen Dinesen, Hans Pedersen, Anders Benjaminsen, Hans Nielsen, Christen Andersen og Tim Pedersen; alle af Valsølille.

(s. 390) K.M. skovrider over Roskilde amt Sr. Niels Olsen Brun i Orup lader aflyse, at ingen sig tilfordrister at køre eller fare af kongevejen igennem hans vange efter denne dag, foruden det høje herskab selv, hvorpå er fremvist højjædle og velbårne hr. stiftamtmand og gehejmeråd Otto Krabbes tilladelse og bevilling, rejsende til efterretning.

11. august 1705 (s. 390)

Tingmænd: Jep Nielsen, Didrik Ibsen og (D...?) Dinesen af Jystrup; Christopher Olsen, Lars Jensen og Hans Madsen af Mortenstrup; Ole Pedersen af Atterup; og Niels Christensen af Højbjerg.

Jørgen Nielsen Schwartz(?) ("Jørgen Nielsen Svadtz") skriver i Ringsted, på egen og samtlige borgerskabets vegne, lod til alles efterretning løskyndige, at ingen efterdags fordrister sig til at sælge noget øl, enten udi tønne eller kande talt eller 2 sk. kande udi(?) det(?) som i Ringsted by bliver afhændet, ej heller noget brændevinstøj hos nogen møllere eller bønder etc. må findes, såfremt de skyldige ikke vil anses og straffes efter hans K.M. allernådigste udgangne forordning.

På det høje herskabs vegne til alles efterretning blev tillyst, at mandag den 17. august skal holdes skifte og deling udi Tune efter afgangne salig Ole Andersen, som boede og døde sammesteds.

1. september 1705 (s. 390-391): intet forrettet.

13. oktober 1705 (s. 391)

Mourids Thygesen i dommerens sted; Thomas Andersen i Jystrup Mølle som skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Jens Andersen, Cornelius Jensen, Poul Madsen, Ole Marquorsen, Morten Pedersen og Christen Nielsen af Jystrup; (...?) Pedersen i Atterup; og Niels Christensen i Højbjerg.

På herskabets vegne mødte Sr. Andreas Melby og fremstillede kaldsmænd Jens Nelausen og Peder Nielsen af Mortenstrup, som har stævnet Lars Larsen dragon på hans fødested udi Mortenstrup i det hus Peder Ibsen nu bebor, angående hans vornederrettighed og fødested, hvor da selv nemlig

Lars Larsen var til stede udi benævnte hus da han blev kaldet, imod vidnesbyrd at høre og spørgsmål at svare om merbemeldte vornederrettighed og fødested.

- Nok er stævnet for at vidne Lars Jensen og Hans Madsen i Mortenstrup.
- (s. 392) Efter at vidnerne var taget i ed fremstod for retten Lars Jensen af Mortenstrup, som vidnede at ermeldte Lars Larsen er barnefødt i det hus, som Peder Ibsen i Mortenstrup nu iboer, liggende til Skjoldenæsholm, og er højbemeldte høje herskabs rette vornede. Og forklarede vidnet at han selv har stået fadder til ham i Jystrup Kirke da han blev døbt Lars.
- Ydermere fremstod for retten Hans Madsen i Mortenstrup, som vidnede ord fra ord om Lars Larsens fødested ligesom Lars Jensen vidnede tilforn, undtagen at han ikke var fadder til ham ved dåben.
- Endnu fremstod uden givet kald og varsel Peder Jensen i Ny Skovhus, som vidnede under ed om fornævnte Lars Larsens fødested i lige måde som Hans Madsen i Mortenstrup vidnede, og han ved at denne indstævnte Lars Larsen er Skjoldenæsholms vornede.
- Lars Larsen blev tre gange påråbt men mødte ikke, heller ikke nogen på hans vegne, herimod at gøre nogen genmæle; hvorefter Sr. Andreas Melby på herskabets vegne var tingsvidne begærende bsskrevet.

Forpagtersken på Skjoldenæsholm Madame Riis vedhæderlig og vellærde studiosus Jens Brun ("Jens Broun") beviste med kaldsmænd Lauge Hansen og Clement Andersen på Skjoldenæsholm at have stævnet efterskrevne til dom at lide for hvad de til velbemeldte madame (s. 393) er skyldige, nemlig:

- Jørgen Hansen teglbrænder er skyldig for bekommet rug, byg og malt 4 sldl. 1 mk.
- Markus Sørensen [Marquor Sørensen] i Valsømagle for resterende hoveripenge forfalden til sidste Mikkelsdag a6 sldl. 2 mk.
- Satte udi rette og formente enhver pligtig er og bør at betale [etc.]
- De indstævnede mødte ikke; de skal møde i næste uge.

20. oktober 1705 (s. 393)

Mourids Thygesen i dommerens sted; Thomas Andersen i Mourids' sted som skriver.

Tingmænd: Jens Pedersen, Cornelius Jensen, Erik Jensen, Hans Jensen, Johan Nielsen, Otto Andersen, Morten Pedersen og Jens Dinesen; alle i Jystrup.

Jørgen Hansen teglbrænder har indfundet sig hos Madame Riis for hvad som madammen søgte ham for i sidste uge, uden omkostningen, som endnu hos ham resterer; bliver derfor denne sinde ingen dom over ham afsagt.

- Marcus Sørensen [Marquor Sørensen] af Valsømagle, som endnu ikke i dag sig indfinder efter forelæggelse eller nogen på hans vegne, hvorfor han tilfindes det fordrende krav at betale til Madame Riis inden 15 dage [etc.]

3. november 1705 (s. 394)

Mourids Thygesen i dommerens sted; Thomas Andersen af Jystrup Mølle som skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Jens Laursen og Jens Jensen af Valsømagle; Morten Pedersen og Poul Madsen af Høed; Tim Pedersen og Christen Andersen af Valsølille; Didrik Ibsen af Jystrup; og Peder Mogensen af Atterup.

På herskabets vegne mødte ridefogden Andreas Melby på Skjoldenæsholm med kaldsmænd Jep Nielsen og Peder Sørensen af Jystrup, som har stævnet efterskrevne Skjoldenæsholms bønder og tjenere [...oplæsning af restanser s. 394-399... Andreas Melby sætter udi rette og mener de bør betale; de udeblevne skal møde i næste uge.]

(s. 399) Andreas Melby lader tillyse at der skal holdes skifte og deling efter afgangne Niels Pedersen i Valsølille den 11. november.

10. november 1705 (s. 400)

Mourids Thygesen i dommerns sted; Thomas Andersen i Jystrup Mølle som skriver i Mourids' sted.

Tingmænd: Ole Pedersen og Knud Hansen af Valsømagle; Morten Pedersen, Jep Nielsen, Anders Nelausen, Hans Andersen og Hans Mortensen af Høed.

Fuldmægtigen på Skjoldenæsholm Andreas Melby var mødt og æskede dom over de sidste uge indførte Skjoldenæsholms bønder og tjenere [de tilfindes at betale inden 15 dage etc.]

1. december 1705 (s. 400-401)

Andreas Melby er tilbage i dommersædet og Mourids Thygesen er tilbage i sit skriversæde.

Tingmænd: Ole Olsen, Jep Larsen, Lars Sørensen, Erik Jensen, Poul Nielsen og Claus Christensen, alle af Ordrup; samt Jacob Jacobsen i Næs.

Der skal holdes skifte og deling efter Ole Madsens salig hustru udi Ny Skovhus den 4. december.

Poul Christensen i Valsølille, med kaldsmænd Hans Nielsen og Niels Larsen sammesteds, har stævnet Jørgen Hansen teglbrænder i teglhuset samt Markus Sørensen [Marquor Sørensen] i Valsømagle til dom at lide for hvad hver af dem til fornævnte Poul Christensen skyldige er, og nu tiltalte han Jørgen Hansen teglbrænder for 5 mk. danske han ham skyldig blev, som resterede på en stud han af ham forleden år bekom. I lige måde Marquor Sørensen som rester på en stud han af ham forleden år bekom 2 sldl. og 14 sk.
- Satte udi rette og formente at de bør betale [etc.]
- De indstævnede mødte ikke; de skal møde i næste uge.

8. december 1705 (s. 401)

Tingmænd: Jens Jensen, Hans Hansen, Jørgen Mogensen og Søren Marquorsen af Skee-Tåstrup; Poul Jensen og Peder Mortensen af Ordrup; Niels Madsen af Nymølle; og Morten Pedersen af Høed.

(s. 402) Var mødt for retten Sr. Jørgen Birch af Holbæk på Sr. Lars Larsen af Frederiksborg hans vegne, og beviste med kaldsmænd Christen Jensen og Haagen Andersen, begge af Ringsted, at have stævnet Madame Margrethe Riis, salig Thomas Bruns på Skjoldenæsholm, efter en skriftlig

kaldseddel af dato Holbæk den 25. november 1705, læst og påskrevet; hvorefter Sr. Jørgen Birch på sin principals vegne tillod sagen at have anstand under dette stævnmål til om 14 dage, da vil han irettelægge sine bevisligheder, og derefter høre irettesættelse, såfremt sagen imidlertid ikke bliver forligt.

Jørgen Hansen teglbrænder og Marquor Sørensen i Valsømagle mødte endnu ikke, hvorfor de endnu forelægges at møde i næste uge.

15. december 1705 (s. 402)

Tingmænd: Ole Marquorsen og Peder Sørensen af Jystrup; Ole Pedersen af Atterup; Niels Christensen af Højbjerg; samt Christopher Olsen, Laurids Jensen, Hans Madsen og Jens Nilausen af Mortenstrup.

Poul Christensen i Valsølille såvelsom hans kontraparter Jørgen Hansen teglbrænder og Marquor Sørensen af Valsømagle blev alle påråbt, men ingen af dem mødte. Sagen beror til nyt stævnmål.

22. december 1705 (s. 402)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Poul Madsen, Jens Jensen, Johan Nielsen, Morten Pedersen og Christen Christensen, alle af Jystrup; Peder Mortensen i Ordrup; og Truen Nielsen [Truid Nielsen, Truels Nielsen] af Mortenstrup.

Madame Ris ved sin fuldmægtig Sr. Christen Larsen i Ringsted var begærende at eftersom Sr. Jørgen Birch af Holbæk på Sr. Laurids Lauridsens vegne (s. 403) for 14 dage siden lod indføre kald og varsel over hende, og anlovede samme tid til i dag at gøre irettesættelsen, om retten da ville påråbe om enten Lars Larsen selv eller nogen på hans vegne mødte til at gøre den anlovede irettesættelse.

- Dommeren påråbte tre gange, hverken Sr. Lars Larsen selv, Sr. Jørgen Birch eller nogen på deres vegne var mødt til at gøre irettesættelse udi den anfangende sag contra Madame Riis.

- Sr. Christen Larsen, på Madame Ris' vegne, formodede at eftersom klokken allerede er slået 12, og ingen møder efter anlovning, at retten da ej antager noget foromrørte og vedkommende, førend Madame Ris lovligt derimod bliver kaldt.

===== 1706 =====

2. marts 1706 (s. 403)

Tingmænd: Poul Christensen, Mads Jensen, Hans Nielsen, Søren Jensen, Peder Madsen, Anders Benjaminsen, Jens Jensen og Hans Hansen; alle af Valsølille.

På Sr. Christen Christensens vegne i Holbæk var mødt hans tjener Jørgen Pedersen og beviste med kaldsmænd Hans Lauridsen og Anders Jensen, begge af Søndersted, at have stævnet disse efterskrevne til dom at lide og spørgsmål at svare for hvad de til Sr. Christen Christensen i Holbæk er skyldige, som er:

- Skee-Tåstrup: Søren Marquorsen, for bekomne varer, 1 dlr. 3 mk. 4 sk.
- Ordrup: Jens Sørensen 3 dlr. 8 sk. og Peder Mouridsen 2 dlr. 1 mk.

- (s. 404) Efter afhjemling satte Jørgen Pedersen udi rette og forment at de bør betale [etc.]
- De indstævnedede mødte ikke; skal møde om 14 dage.

16. marts 1706 (s. 404)

Tingmænd: Jep Nielsen, Anders Nelausen, Hans Andersen, Hans Mortensen og Lars Andersen af Høed; Villads Jensen af Valsøllille; Knud Jensen af Ordrup; og Mathias Andersen af Oldhusene.

Af de for 14 dage side indstævnedede af Sr. Christen Christensen af Holbæk er mødt Jens Sørensen i Ordrup, og imod Christen Christensens fordring svarede, at han ej vidste noget udi nogen måde at være merbenævnte Sr. Christen Christensen skyldig, hvilket han ved højeste ed erbyder sig at ville bekræfte når begæres.

- I lige måde er også mødt Peder Mouridsen i Ordrup efter forelæggelse, og vedstod de over ham indførte 5 mk. danske til Sr. Christen Christensen at være skyldig, og foregav at han siden indstævningen for 14 dage side to gange har tilbudt Christen Christensen de 5 mk., men han ville ikke annanne dem førend han den anvendte omkostning i lige måde bekom.

- Søren Marquorsen i Skee-Tåstrup mødte ikke; han skal møde om 14 dage. Samme skal Sr. Christen Christensen eller (s. 405) hans fuldmægtig om de noget til bevislighed har at forevise imod Jens Sørensens benægtelse.

30. marts 1706 (s. 405)

Thomas Andersen i Jystrup Mølle i skriverens sted, efter birkeskriverens [Mourids Tygesens] dødelige afgang.

Tingmænd: Poul Christensen, Ole Christensen, Hans Pedersen, Hans Smed, Truen Pedersen [Truid Pedersen, Truels Pedersen] og Ole Andersen, alle af Valsøllille; samt Hans Madsen af Mortenstrup.

Den sag imellem Sr. Christen Christensen af Holbæk og tre af Skjoldenæsholms bønder, som for 4 uger siden er gjort anhændig, er formedelst at ej nogen af parterne er mødt, og birkeskriverens lovlige forretning på andre steder, samt birkeskriverens dødelige afgang, opsat til doms til i næste uge, som er næste ting efter Påske.

7. april 1706 (s. 405)

Hans Nielsen i Valsøllille som skriver.

Tingmænd: Oluf Olufsen [Ole Olsen], Poul Nielsen, Oluf Jensen [Ole Jensen], Hans Christensen, Jep Lauridsen [Jep Larsen] og Erik Jensen, alle i Ordrup; samt Jep Svendsen i Allindemagle.

Jens Sørensen i Ordrup mødte og endnu nægtede og erbød sig at ville gøre sin ed, at han ej noget til velfornemme Christen Christensen udi Holbæk er skyldig.

- Christen Christensen mødte ikke, ej heller nogen på hans vegne.
- Hvorfor blev således for ret kendt og afsagt: Såsom velfornemme Christen Christensen (s. 406) i Holbæk den 2. marts sidstafvigte søgte og tiltalte Jens Sørensen i Ordrup for 3 sldl. 8 sk. han til han skulle være skyldig, og Jens Sørensen efter forelæggelse 14 dagen derefter er mødt og nægtet denne fordring, og derfor erbyder sig det med ed at bekræfte når

forlanges, hvorfor velfornemme Christen Christensen er forelagt 14 dages lovfag at møde imod Jens Sørensensens benægtelsesed at anhøre, samt at forevise hvad han her nu kan have til bevislighed, men ej er mødt, eller nogen på hans vegne, at fremlægge noget imod Jens Sørensensens benægtelse; da efter slig beskaffenhed frifindes Jens Sørensen for velfornemme Christen Christensens tiltale, og processens omkostning ophæves på begge sider.

Peder Mouridsen i Ordrup og Søren Marquorsen i Skee-Tåstrup foreviste velfornemme Christen Christensens kvittering, meldende at de ham har afbetalt og fornøjet, hvorfor denne sag uden dom ophæves.

13. april 1706 (s. 406): intet forrettet.

20. april 1706 (s. 406)

Tingmænd: Cornelius Jensen og Poul Madsen af Jystrup; Hans Madsen, Christopher Olsen, Jens Nilausen og Truid Nielsen af Mortenstrup; samt Niels Christensen af Højbjerg.

På det nådige herskabs vegne var mødt (s. 407) Carsten Harder på Skjoldenæsholm og lod tillyse at der skal den 23. april holdes skifte og deling efter afgangne salig Poul Madsen i Høed.

Dernæst var mødt Andreas Broe ("Anders Broe") af Allindelille, ædle universitetets fuldmægtig, med kaldsmænd Knud Andersen af Store Merløse og Anders Laursen (Anders Laugesen?) af Allindelille, som har stævnet efter en skriftlig kaldseddel af dato Allindelille den 18. marts 1706, under Andreas Broes ("Andreas Broes") og Faust Sørensens(?) ("Fauds(?) Sørensen") hånd, efterskrevne proprietarier med fuldmægtige og efterfølgende byers besiddere, til fire mænds opkrævelse af birket, som kan træde til taksering og forretning, med fire mænd som forhen af Ringsted og Tybjerg herred den 14.(?) april 1706 på efterfølgende byers fællede, som den skriftlige kaldseddel i sig selv formelder, for retten læst og påskrevet.

- De indstævnte blev tre gange lydeligt påråbt, om nogen på deres vegne noget herimod at svare, hvor da ingen var mødt, hvorefter var Andreas Broe begærende at de begærede fire mænd ud af birket måtte forelægges at komparere med de fire udmeldte af herredet til den 26. april førstkommende og gøre (s. 408) deres afsigt tilligemed de andre fire, så forsvarligt som de ved deres saligheds ed ingenting kan aflægge.

- Til dette at forrette og fuldbyrde blev udmeldt formand Ole Pedersen i Valsømagle, Oluf Christensen [Ole Christensen] i Valsøllille, Laurs Jensen i Mortenstrup og Jens Pedersen i Jystrup, som forelægges her af retten, tilligemed de fire udmeldte af herredet, at begive dem den 26. april førstkommende på forbemeldte byers fællede, og der granske og taksere hvor mange fårs høveder på enhver mands jordvunding(?) eller tønne hartkøen kan græsses, alt efter deres medgivne taksts indhold, og det den 28. april tilligemed de fire af herredet til Ringsted herredsting ved deres ed at afsige, som de agter at forsvare.

27. april 1706 (s. 408)

Thomas Andersen i Jystrup Mølle tilforordnet udi birkefogdens forfald; Jens Klog af Kidserup efter begæring i skrivners sted.

Tingmænd: Tim Pedersen i Valsøllille; Ole Marquorsen, Nelaus Marquorsen, Peder Sørensen, Morten Pedersen, Hans Andersen(?) og Søren Andersen af Jystrup.

På herskabets vegne lod ridefogden Andreas Melby tillyse, at der skal foretages skifte og deling efter salig afgangne Thomas Jensen, skovfoged, boende i Valsøllille, førstkomende den 3. maj.

11. maj 1706 (s. 409)

Jens Klog af Kidserup i skriverens sted.

Tingmænd: Tim Pedersen og Søren Jensen af Valsøllille; Anders Nilausen, Hans Andersen, Hans Mortensen og Jens Laursen af Høed; Offer Nielsen i Bentskovshus; og Laurs Jensen i Valsømagle.

Hans Jensen, instrumentist i Ringsted, var mødt for retten [foreviste tilladelse til at spille musik til brylluper, barseler etc., dateret 23. marts 1706].

Blev tillyst at 14. maj skal holdes offentlig auktion i Valsøllille efter salig afgangne skovfoged Thomas Jensens bo, at alle som har lyst at ville sig noget tilforhandle, at alt hvad gods der auktioneres, de sig til forermeldte tid sig ville indstille.

Dernæst blev en landstingslysning læst af dato 5. maj 1706, dens indhold at der skal holdes skifte og deling efter salig Thomas Jensen skovfoged i Valsøllille den 23. juni.

26. maj 1706 (s. 409-410), næste ting efter Pinse.

Thomas Andersen i Jystrup Mølle i skriverens sted.

Tingmænd: Ole Pedersen, Knud Hansen, Jens Jensen og Jens Laursen af Valsømagle; Tim Pedersen, Anders Benjaminsen og Hans Hansen af Valsøllille; samt Anders Jensen i Skovhus.

Jacob Bertelsen i Tåstrup ved Frederik Hansen i Vigersted med kaldsmænd Hans Pedersen og Niels Pedersen, begge af Tåstrup, har stævnet Mads Jensen, værende til huse hos Didrik Ibsen i Jystrup, imod spørgsmål at svare og dom at lide for 15 sldl. 15 sk., som han til ermeldte Jacob Bertelsen er skyldig; hvorefter Frederik Hansen foregav at fornævnte Mads Jensen var skyldig til Jacob Bertelsen 15 sldl. 15 sk. som han af ham tid efter anden i rede penge har bekommet.

- Hvilket Mads Jensen tilstod, dog forklarede han det havde optaget på det halve års løn hos Jacob Bertelsen og de af Anne Catrine bekomne 5 stk. får.

- Frederik Hansen tilstod at de 5 stk. får var indberegnet i overskrevne summa 15 dl. 15 sk., det øvrige har Jacob Bertelsen betroet Mads Jensen efter hans begæring i hans nød og trang, men ikke at være ham betalt på hans løn, i særdeleshed som han ikke den rette stævnedag opbiede, men sin tjeneste ulovligt har undviget, hvilket Frederik Hansen vel har sig forbeholdt imod Mads Jensen (s. 411) til en anden sag, dog dersom Mads Jensen sin tjeneste havde udtjent havde det været Jacob Bertelsen lige tjenligt enten balancen denne regning med ham i hans løn eller at tage imod sin betaling, og så længe det ikke er sket sætter Frederik Hansen i

rette og formener at Mads Jensen er pligtig at betale Jacob Bertelsen det prætenderede 15 sldl. 15 sk. med anvendte bekostning, inden 15 dage, og det uden nogen forevending, eller og at lide efter loven, og begærer dom.

- Mads Jensen refererede sig til sit forrige.
- Dommeren optog sagen til påkendelse om 4 uger.

Fornævnte Frederik Hansen fremstillede endnu forskrevne kaldsmænd som har støvnet forberørte Mads Jensen til spørgsmål at svare og dom at lide, angående ulovlig undvigelse af sin tjeneste, hvorefter Frederik Hansen foregav at fornævnte Mads Jensen forleden år havde sagt sig i tjeneste hos Jacob Bertelsen, idet hans hustru havde fæstet ham i et år, at regne fra afvigte Mikkelsdag til næstkommende Mikkelsdag 1707, og skulle have haft til løn 20 sldl., men som Mads Jensen ikke sin tjeneste har udtjent, men gået derfra 4 uger efter Påske uden nogen lovlig afsked og afskillelse i alle måder, hvilket Frederik Hansen holder ganske lovstridigt, formedelst(?) (s. 412) som Mads Jensen som en inderste ikke må fæste sig bort i ringere end et helt år. Sætter derfor i rette om ikke Mads Jensen er pligtig at betale et halvt års løn foruden processens omkostning til Jacob Bertelsen, og derpå begærede dom, og i øvrigt fald at ikke Jacob Bertelsen ser sin fornøjelse for disse tvende sagers udfald hos Mads Jensen, begæres velvise dommerens assistance ved en lovlig arrest på hans gods.

- Mads Jensen svarede hertil, at han ej havde sagt sig i tjeneste hos Jacob Bertelsen længere end et halvt år, hvilket han har udtjent, og fire uger derover for nogle dage han havde forsømt ved hans korn ved tærskning, formoder derfor for Sr. Jacob Bertelsens tiltale at blive frikendt. Men hvis Jacob Bertelsen lovligt beviser længere end samme et halvt år sig til ham at have bortfæstet, da at lide hvad lov og ret medfører.

- Frederik Hansen ville ikke formode at denne Mads Jensens undskyldning skulle kunne befri ham fra oven tvang, fornemmelig som hans foregivende er uden bevis, og er lettelig at slutte at han havde sagt sig i tjeneste et helt år, såsom han havde været i tjenesten indtil fire uger efter Påske, og ellers at han foreholder Jacob Bertelsen at bevise det, han hos ham længere end et halvt år var fæstet, kan ikke lettelig ske, såsom man ikke tager mange til påhør når man fæster folk; og overalt har Mads Jensen uden videnskab af Jacob Bertelsen og mod hans vilje og samtykke undviget sin tjeneste, som er ganske ulovmæssigt, og for resten mener Frederik Hansen at Mads Jensen er pligtig at beedige sit foregivende, såfremt det skal blive af nogen valør; dog begærede Frederik Hansen opstand i sagen til i næste uge, da han agtede bedre oplysning i sagen at føre.

- Mads Jensen refererede sig til sit forrige svar og formente at han sin tjeneste lovligt havde udtjent.

- Dommeren forelagde Mads Jensen at holde til gode hvad gods og formue han ejer, og det i alt efter loven.

1. juli 1706 (s. 413)

Christen Lauridsen byfoged i Ringsted betjente retten i birkefogdens lovlige forfald; Thomas Andersen i Jystrup Mølle som skriver.

Tingmænd: Poul Nielsen, Jep Lauridsen, Lars Sørensen, Lars Ibsen, Ole Jensen, Erik Jensen og Lars Pedersen, alle af Ordrup; samt Lars Pedersen af Valsøllille.

Ridefogden på Skjoldenæsholm Sr. Andreas Melby med kaldsmænd Hans Nielsen af Valsøllille og Christen Larsen af Skee-Tåstrup har stævnet efterskrevne, nemlig Skee bymænd Niels Larsen, Peder Jørgensen, Arild Arildsen, Lars Rasmussen, Peder Arildsen og Hans Hansen Møller; (s. 414), Allindelille bymænd Knud Hansen, Jens Nielsen, Hans Rasmussen, Peder Jørgensen, Rasmus Knudsen(?), Jens Rasmussen, Niels Sørensen, Hans Pedersen, Niels Christensen, Peder Knudsen og Lars Rasmussen; af Klarup Hans Rasmussen; Af Abildhuset Peder Nielsen; af Svalmstrup Hans Arildsen og Niels Hansen; af Stestrup Hans Rasmussen, Knud Nielsen, Jon Madsen, Christen Jensen, Tønne Nielsen, Niels (Louarchalsen?), Hans Rasmussen, Mads Hansen, Hans Hermandsen, Søren Mikkelsen, Niels Pedersen, Jens Ibsen og Niels Ibsen; af Ebberup(?) Christen Pedersen, Rasmus Christensen og Christen Nielsen; af Smedstrup Knud Jensen, Morten Jacobsen, Søren Christensen, Lars Pedersen, Peder Rasmussen, Lars Nielsen, Jens Iversen og Anders Hansen; af Hammershus Mads Arildsen; af Hennemose Lars Rasmussen; Af Ågerup Søren Mogensen.

- Samtlige til vidner at høre, om hvad svar de forleden har givet ridefogden på hans spørgsmål til dem angående Skee-Tåstrups græsning på olden, imod vidner at høre, hvorledes og af hvad beskaffenhed det af alders tid har været med Tåstrup Lillevang og Olden, når Tåstrup Lillevang er i fælled.

- For deres sandhed at vidne er med samme kaldsmænd stævnet Gamle Niels Knudsen i Udgerup(?), Unge Niels Knudsen, Søren Rasmussen og Anders Mogensen alle sammesteds.

- Ridefogden på Svenstrup Sr. Morten Krag var mødt, og på sin principalindes vegne lod protokollere, at eftersom (s. 415) dette kald og varsel har henseende til derefter vidner at føre om hvad beskaffenhed det har med det overdrev kaldet Olden, hvorudi hans principalinde tilligemed andre proprietarier er ejere, da som ikke velbemeldte frue herimod, som det sig burde, er indkaldet, og det hvorom vidner skal lige så vel hendes som de andre proprietariers gods og ejendom anbelanger, formoder Morten Krag at ingen vidner herom at stedes førend fruen og andre vedkommende derimod lovligt bliver kaldt, efter lovens pag. 29, 1. art.

- Sr. Andreas Melby svarede herimod, at hans intention med dette kald og varsel ikke er at betage M. Krags principalinde eller nogen andre pågrænsende proprietarier nogen deres rettighed eller herlighed som de der af alders tid har haft, men er alene om de ord, som fangsmændene gav ham da de var samlede afvigte Kristi Himmelfartsdag på Højolds Banke ved Ebberup ("Eperup"). Formoder at vidnesbyrdene derfor stedes til forhør.

- Sr. Morten Krag svarede herimod, at af hvad Monsr. Melbys intention kan være lader han stå ved sit værd, thi det ved han ikke, men det ved han nu af kald og varsel at her skal føres vidner anlangende dette overdrev Olden, hvorudi som allerede er meldt, Morten Krags velbårne principalinde er interesserende, hvorfor hun også efter loven herimod for bæringen lige her imod bør kaldes (s. 416), og for det øvrige tilspørges Monsr. Melby om han ikke ved disse agtende vidners førelse skulle vel ville have i sinde at føre sig det efter formening til nytte anlangende Tåstrups bymænd til præntion om græsning på benævnte Old, hvorpå ventes hans svar, og refererer sig ellers til sit forrige.

- Andreas Melby svarede hertil, og ville først fornemme om Morten Krag på sin principalindes vegne vil disputere Skee-Tåstrups mænd den græsning de af alders tid i Olden har haft?

- Sr. Morten Krag havde forventet Monsr. Melbys svar på det til ham gjorde spørgsmål, men som fornemmes det ikke påfølger, forbliver Morten Krag end som før ved hans protest, hvilket han til dommerens godtfindende vil have henstillet.

- Andreas Melby refererer sig til sit forrige.
- Dommeren tilspurte parterne om de havde noget videre at foregive, hvormed de agtede at hindre disse vidners gøring, end det som allerede er protokolleret?
- Monsr. Krag svarede, at han forventer på sit indførte dommerens resolution, at vidnerne ingenlunde stedes til forhør, efter den anførte årsag. Hvad videre han ellers i sagen i en eller anden måde, i fald den ydermere skulle fortsættes, kan have at sige, vil han når fornødent eragtes have sig forbeholdt at tilkendegive.
- Hans Rasmussen i Stestrup på egne og vedkommende byers fælledes tilhørende Olds mænd var mødt, og for det første i lige måde konsenterede og bifaldte Sr. (s. 417) Morten Krags indførte protest mod dette kald og varsel underkendelse. For det andet gav han dommeren til oplysning, at der er 4 af hans majestæts tjenere udi Stestrup henlagt til Sorø Skole, derforuden befindes og en af hans majestæts rytterbønder Niels Ibsen udi Stestrup, som formentlig udi denne sag, så og velædle hr. forstander og ædle hr. ridefoged inspektør ved godset, tilligemed ædle regimentskriver Richart Nielsen, billigen burde herimod have været indciteret, såsom det har udsigt til hans majst. og vedkommende proprietariers goders formastelse, og overalt fornemmes af indførte kald og varsel, at man har forglemt at stævne en af de interesserede oldmænd, nemlig Iver Madsen i Stestrup, såvel og findes og en husmand Niels Christenen i Allindelille som har jord i marken og svarer af høet korn efter matrikulen, lige ved andre gårdmænd, og derfor er participant udi samme græsgang efter advinant, hvorfor nu som tilforn påstås dette kald og varsel ej at være af nogen kraft, eller vidnerne at stedes til forhør førend derfor lovligt bliver stævnet, hvorpå han begærede dommerens kendelse.
- Peder Knudsen af Allindelille forklarede, at når den mark ligger udi fælled hvor fornævnte Niels Christensen har den tønne sæd udi har Niels Christensen fri græs udi fælled og olden og ellers altid fri græsning (s. 418) i olden, enten marken ligger i fælled eller ikke.
- Dommeren resolverede, at efterdi af de indførte protester fornemmes vedkommende samtlige ej imod disse vidners føring er kaldet, thi kan vidnerne ej modtages til forhør førend sligt bliver efterkommet.

Andreas Melby lod tillyse at skifte og deling skal foretages efter salig Jens Jensen, som boede og døde i Tåstrup, den 9. juni.

8. juni 1706 (s. 418)

Jens Klog ("Jens Klou") betjente retten i birkefodens lovlige forfald; Thomas Andersen i Jystrup Mølle i skrivers sted.

Tingmænd: Hans Hansen, Jørgen Mogensen, Søren Marquorsen og Christen Larsen af Skee-Tåstrup; Peder Mouridsen, Poul Jensen og Peder Mortensen af Ordrup; samt Jep Svendsen af Allindemagle.

På herskabets vegne var mødt Andreas Melby med kaldsmænd Ole Christensen og Søren Jensen, begge af Valsøllille, som har stævnet efterskrevne Skjoldenæsholms bønder og tjenenere... [oplæsning af restansregister s. 419-423; Andreas Melby satte udi rette og mente at de indstævnte bør betale; de udeblevne skal møde i næste uge.]

(s. 424) Andreas Melby betjente retten udi denne sag.

- Jacob Bertelsen af Tåstrup med kaldsmænd Niels Pedersen og Hans Pedersen, begge af Tåstrup, har stævnet Mads Jensen i Jystrup imod

vidnesbyrd at høre, angående hans tjeneste og hvor lang tid han sig dertil hos Jacob Bertelsen har fæstet.

- Efterskrevne er stævnet for at vidne: Mads Jensens fader Jens Dinesen og hans hustru Bodil, (s. 425) Rasmus Hermandsen og hustru Karen, Jørgen Smed og Didrik Ibsen, alle af Jystrup.

- Efter at vidnerne var taget i ed fremstod først Jens Dinesen, som intet vidste i nogen måde, enten hans søn Mads Jensen var fæstet med Sr. Jacob Bertelsen enten et helt eller halvt år, som han ikke var overværende da han blev fæstet.

- Karen Rasmusses fremstod og vidnede ord fra ord som Jens Dinesen, og svarede på spørgsmål at hun ikke havde hørt af Mads Jensen enten om han var fæstet et helt eller halvt år.

- Jørgen Larsen Smed vidnede ord til andet ligesom Jens Dinesen og Karen Rasmusses, undtagen at nogen tid før påske, hvor længe vidste han ikke, var Mads Jensen i Jystrups smedje med arbejde for Jacob Bertelsen. Da kom Johan Madsen af Tåstrup ud i smedjen. Da spurgte vidnet Johan Madsen ad, om han nu var kommet fra Hullegård, hvortil han svarede ja. Så sagde vidnet "så er det bedst, at I fæster jer med Jacob Bertelsen, han behøver dog to karle om sommeren", hvortil Johan svarede "det kunne nok ske". Så svarede Mads Jensen "skal han tjene der, så vil jeg inte tjene Jacob Bertelsen".

- På Mads Jensens vegne var mødt hans hustru Maren (s. 426) og foregav hendes mand var syg af (...kolde?), hvorfor han ej i dag kunne møde her for retten.

- De udeblevne og indstævnte vidner blev påråbt og mødte ikke; hvorfor de forelægges om 14 dage deres vidne at aflægge.

15. juni 1706 (s. 426)

Jens Klog betjente retten i dommerens forfald; Thomas Andersen i Jystrup Mølle som skriver.

Tingmænd: Christen Christensen, Erik Jensen, Peder Sørensen, Johan Nielsen Møller og Søren Pedersen af Jystrup; Niels Christensen af Højbjerg; og Niels Sørensen af Høed.

På ridefogdens Sr. Andreas Melbys vegne fremstod Carsten Harder ("Carsten Hader") på Skjoldenæsholm og æskede dom over de sidste uge indførte bønder [...dom på restans: de skal betale inden 15 dage etc.]

22. juni 1706 (s. 427)

K.M. byfoged Sr. Christen Laursen i Ringsted betjetne retten i dommerens sted efter ordre; Jens Klog af Kidserup birkeskriver.

Tingmænd: Cornelius Jensen, Jep Nielsen og Didrik Ibsen af Jystrup; Laurs Jensen, Jens Nilausen og Truels Nielsen af Mortenstrup; Niels Sørensen af Høed; og Cornelius Pedersen af Valsømagle.

Sr. Frederik Hansen af Vigersted, på ridefogden Sr. Andreas Melbys vegne, med kaldsmænd Hans Nielsen af Valsøllille og Søren Jensen af Skee-Tåstrup, har stævnet efter en skriftlig kaldseddel, såvel og mundtligt, de pågrænsende på Skee Old, proprietarierne med deres fuldmægtige og bønder undtagen kommunitetsøkonomus ædle Rasmus Byssing, med videre samme kaldseddels indhold, som begæres her for retten (s. 428) må læses, påskrives og udi akten indføres.

- Og som kaldsmændenes videre afhjemling exceperer økonomus Monsr. Byssing, så produceres en anden skriftlig kaldseddel med Monsr. Byssings egen påskrift, at han her hid til i dag er lovligt kaldet, hvilken i lige måde må læses, påskrives og udi akten indføres.

- Og efter at eden med formaning af lovbogen for vidnerne var oplæst, enhver sin sandhed at vidne hvad dem er bevidst i sagen, fremstod Bodil Jensdatter, Peder Laursens hustru i Allindemagle.

- Efter at dette var indført fremstod Hans Rasmussen af Stestrup på egne og en del fælles oldingmænds vegne og foregav, at der er en del husmænd udi Smedstrup som har jord udi marken i de pågrænsende fællede, og deraf svarer kgl. kontributioner efter matrikulen lige så vel som bomændene, og ej findes opført deres navne udi kaldsedlen, hvilke er Jens Andersen, Anders Halden og Rasmus Madsen, hvorfor forårsages at tilspørge kaldsmændene om de aparte har stævnet bemeldte tre mænd, såsom de ikke findes opført i kaldsedlen? Hvortil kaldsmændene svarede, at de kaldte Rasmus Madsen og ej de andre.

- Frederik Hansen tilspurgte fornævnte Hans Rasmussen af Stestrup på hvad herskabs grund disse tvende husmænd bor, som ej er kaldt, og om de (s. 429) to husmænd har fri græsgang udi olden?

- Hans Rasmussen ville for det første fornemme af hvad adgang Sr. Frederik Hansen af Viersted vil påtage ham nogen sag at udføre, såsom ej vides at have noget privilegeret brev eller frastiftamtmanden på hans majestæts vegne er beordret at må påtage sig den sag at udføre, og derpå begærer dommerens kendelse.

- Frederik Hansen, imod dette uformodentlige Hans Rasmussens angreb, først gav ham oplysning at han var en ærlig her i Ringsted Herred bosat dannemand, som kongens lov tillader at må tale i andre godtfolks sager i samme herred. For det andet fremstillede han Sr. Andreas Melby i egen person, som havde begæret ham som sin svoger og gadeven disse agtende vidner at føre, hvorfor han vil formode at dommeren denne sinde imod Hans Rasmussens forslag accepterer ham for gyldig, og begærede herpå dommerens kendelse.

- Hans Rasmussen svarede ellers på spørgsmål, at de omtvistede husmænd bor på Sonnerups og Åstrups gods, og efter deres advinant af hartkorn nyder deres fri græsgang i fælled og old, som kaldsmændene, på gjorte spørgsmål, tilstår her for retten ej er kaldt, hvorfor efter lovens anledning protesteres at dette kald og varsel ej at være af nogen kraft eller nogen vidner at stedes til forhør, før alle vedkommende dertil lovligt (s. 430) bliver stævnet, hvorpå begæres dommerens kendelse.

- Frederik Hansen måtte vel af Hans Rasmussens foregivende og besvaring på det gjorte spørgsmål fornemme, at de tvende husmænd i Smedstrup skal have andel græsgang i Olden, men derom er ej noget bevisligt set, hvorfor man kan holde samme foregivende dubiøst, og i øvrige fælled er deres husbonders og fuldmægtige lovligt i sagen citeret, som Frederik Hansen vil formode gyldigt kan passere, og derudi begærer rettens assistance og dommerens kendelse.

- Hans Rasmussen herpå ydermere erklærede sig, at omendskønt Sr. Frederik Hansen påstår, at proprietarierne lovligt herimod er citeret, så refererer Hans Rasmussen endnu til sit forrige påstående, at de som skatter og skylder af deres hartkorn, i hvor lidt det er, bør herimod at stævnes, såsom lovligt ikke mentionerer lidt eller meget hartkorn. Angående at Frederik Hansen mener at det skulle falde noget dubiøst om de omtvistede husmænds hartkorn, så fremstilles til sagens oplysning en del Smidstrup bomænd, som giver sagen og dommeren oplysning og til efterretning.

- Derefter fremkaldte dommeren Smidstrups mænd, om Smedstrups husmænd har nogen fri græsning (s. 431) på Olden i år, hvortil tre Smedstrup mænd svarede, at Rasmus Madsens jord ligger ud til fælled i år, men de to andre husmænds jorde ligger i vang i år. Ydermere blev tilspurgt om de med en god samvittighed kan ved ed indentings bekræfte, at de Smidstrup husmænd giver ingen græspenge enten til dem selv i byen eller til fangsmændene? Hvortil de svarede, at når husmændene har over deres hartkorn, giver de græspenge efter advenant.

- Dommeren tilspurgte parterne om de har noget videre imod dette kald og varsel at svare, førend noget videre hertil eller herudi resolveres?

- Hans Rasmussen, på Smidstrup mænds vegne, svarede at husmændene i Smedstrup har fri græsgang på olden årligt, hvilke mænd af Smedstrup selv for retten tilstod, at de omtvistede husmænd, som ej er stævned, nyder deres fri græsgang på fælled og old hvert år, hvorfor endnu som tilforn begæres dommerens kendelse.

- På det kgl. Københavns Kommunitets vegne var mødt Rasmus Pillemark og foregav, at Ole Pedersen, kommunitetsbonde, som tillige i fæste har gået med sin broder Christen Pedersen i Ebberup, ikke imod denne tvistighed er givet lovlig varsel dertil; formoder Pilemark dette stævнемål (s. 432) af dommeren at blive underkendt og ej for gyldigt at anses, i henseende som samme Ole Pedersen den halve gård på nogle og tyve års tid har svaret kgl. kontributioner og landgilde til det kgl. kommunitetsgods.

- Dommeren resolverede, efterdi af de indførte protester fornemmes at de vedkommende ej alle er kaldte, hvorfor vidnesbyrdene ej kan tages til forhør.

Forkynder K.M. åbne brev for Ringsted By, at der ved byrn, i stedet for det marked som der har været holdt 1. sankt Laurentzi dag, og som er blevet afskaffet, må holdes årligt den 19. november som et kvægmarked.

Jacob Bertelsen af Tåstrup mødte for retten og foregav, atg den sag med Mads Jensen af Jystrup, som den 26. maj her til tinget er gjort anhangig, er ophæved og forligt således, at Mads Jensen lover at betale til ham førstkommende Mikkelsdag 7 dlr. 2 mk., hvorpå Mads Jensen fremstod og gav Jacob Bertelsen hånd her for retten, at han dette forbemeldte vil efterkomme, og i så måde holde ham skadesløs.

Christen Hansen, Mogens Hansen og Niels Hansen, alle af Ordrup ("Overdrup"), med kaldsmænd Hans Christensen og Peder Jensen, begge af Ordrup, (s. 433) har stævnet Peder Olufsen, tjenende Poul Nielsen i Ordrup, imod vidnet at høre, spørgsmål at svare og dom at lide, angående skældsord som Peder Olsen forleden søndag for 8 dage siden skal have øved imod dom.

- Med samme kaldsmænd er indstævnet efterskrevne herom at vidne: Peder Mouridsen, Laurs Sørensen og Peder Olsen, alle i Ordrup.

- Peder Olsen fremkom her for retten og foregav, at han intet ved andet med Christen, Mogens og Niels Hanssønner end det, som ærligt, kristeligt og sømmeligt kan være, og hvad ord der kan være talt, som de mener dem for nær, er sket af uforstandighed, og han mente intet dermed, og beder derfor om forladelse og lover dem derfor deres omkostning at betale med 1 sldl., som her straks for retten blev betalt.

13. juli 1706 (s. 433)

M: Henrich Sten i Næbs Mølle betjente retten udi dommrens sted; Thomas Andersen i Jystrup Mølle i skriverens sted.

Tingmænd: Anders Nelausen, Jep Nielsen, Morten Pedersen, Mathias Andersen, Hans Andersen og Hans Mortensen af Høed; samt Peder Madsen og Christen Dinesen af Valsøllille.

Andreas Melby med kaldsmænd Jens Klog af Kidserup og Peder Jensen af Skee-Tåstrup (s. 434) har på herskabets vegne stævnet efter en skriftlig kaldseddel de pågrænsende på Skee Old, proprietarierne med deres fuldmægtige, undtagen kommunitetsøkonomus ædle Rasmus Byssing, med videre samme kaldseddels indhold, som begæres her for retten måtte læses, påskrives og udi akten blive indført, og som kaldsmændenes videre afhjemling exceperer econimus Msr. Byssing, så produceres en anden skriftlig kaldseddel med Msr. Byssings egen påskrift, at han her hid til i dag er lovligt kaldt, hvilken også begæres må læses, påskrives og udi akten indføres.

- I lige måde har samme kaldsmænd stævnet efterskrevne: Af SKEE Niels Larsen, Peder Jørgensen, Arild Arildsen, Lars Rasmussen, Peder Arildsen, Hans Hansen, SKEE HUSMÆND Niels Larsen, Mads Ottosen, Rasmus Olsen, Ole Henriksen, Hans Jørgensen, Niels Jonsen og Hans Ibsen. Af ALLINDELILLE Knud Hansen, Jens Nielsen, Hans Rasmussen, Peder Jørgensen, Lars Rasmussen, Rasmus Knudsen, Jens Rasmussen, Niels Sørensen, Hans Pedersen, Niels Christensen, Peder Knudsen, Niels Christensen, ALLINDELILLE HUSMÆND Lars Pedersen, Peder Larsen, Peder Rasmussen, Peder Madsen, Anders Larsen, Søren Jensen og Troels Skomager. Af KLARUP Hans Rasmussen. Af ABILDHUSET Peder Nielsen. Af SVALMSTRUP Hans Arildsen, Niels Hansen. (s. 435) Af STESTRUP Hans Rasmussen, Knud Nielsen, Iver Madsen, Christen Jensen, Tønne Nielsen, Niels Lucassen, Hans Rasmussen, Mads Jonsen, Hans Hermandsen, Søren Mikkelsen, Niels Pedersen, Niels Ibsen, Niels Ibsen, Mikkell Jacobsen. Af KILLINGHUSET (el. Kællingehuset?) Jøe Hansen. STESTRUP HUSMÆND Jens Hansen, Christen Tønnesen, Hans Skrædder, Ole Frederiksen, Niels Villadsen, Niels Mankelsen(?), Peder Høg, Peder Henriksen, Jens Jensen, Jørgen N: Af RYTTERHUSET Johan Jensen. Af SMEDSTRUP (el. Smidstrup) Knud Jensen, Morten Jacobsen, Søren Christensen, Lars Pedersen, Peder Rasmussen, Lars Nielsen, Jens Iversen, Anders Hansen. SMEDSTRUP HUSMÆND Rasmus Skrædder, Anders Nielsen Hollænder(?) ("Anders Nielsen Hollend"), Jens Andersen, Ole Nielsen. Af HEGNEMOSE [i Kirke Eskildstrup S.] Lars Rasmussen. Af HAMMERSHUS: Mads Arildsen. Af EBBERUP Christen Pedersen, Ole Pedersen, Rasmus Christensen, Christen Nielsen. EBBERUP HUSMÆND Simon Simonsen, Jep Nielsen. Af ÅGERUP Søren Mogensen.

- Samtlige er stævnedede for vidner at overhøre samt spørgsmål at tilsvare, hvorledes og af hvad beskaffenhed det af alders tid har været med Skee-Tåstrup mænds kvæg, når deres lille vang har ligget i fællede, at Skee-Tåstrups mænd da har haft fri græsning på olden til deres kvæg lige med andre byer, hvis marker der støder på olden.

- Dommeren tilspurgte parterne om nogen sig havde over dette stævne mål at besvære. Da er der ingen fremkommet herimod at gøre nogen protestation, hvorfor (s. 436) vidnerne stedes til forhør.

- Først fremstod Bodil Jenses, Peder Larsens hustru i Allindemagle, som vidnede at for 30 år siden boede hun i Skee-Tåstrup i den gård, som Jørgen Mogensen nu beboer, hvilken hun havde beboet i 30 år, og så længe hun boede der i byen havde hun altid fri græsning udi benævnte Skee Old til deres kvæg, når deres lille vang lå i fællede, upåanket i alle måder, så hun ej har givet ringeste skilling til græsningspenge, ej heller nogen begærte det ringeste af hende eller nogen af hendes naboer udi disse benævnte 30 år hun boede i Skee-Tåstrup.

- Hans Rasmussen i Allindelille tilspurgte vidnet, om hendes salig mand nogen tid var med, enten på emming(?) eller oldgang, hvortil vidnet svarede, at hun det ej kan erindre, enten om hendes mand var med de andre på enging(?) eller oldgang.

- Endnu fremstod Anne Larses, indsidder udi Skee-Tåstrup, som vidnede at hun udi 60 år kan mindes, såsom hun er barnefødt i fornævnte Skee-Tåstrup, at i de tider, som meldt er, har Skee-Tåstrups mænd altid haft fri græsning på olden til deres kvæg, når Skee-Tåstrups lille vang lå i fælled, og ikke har givet nogen græspenge til nogen omliggende byer som har fælled til samme old.

- Nok fremstod Søren Jensen (s. 437) af Skee-Tåstrup, som vidnede at udi 28 år han har boet i Skee-Tåstrup har hverken han eller gårdmændene givet nogen græspenge af deres kvæg, som har gået i olden, tillige på fælleden, når Lillevang var i fælled, men ovenmeldte tid har haft fri græsning udi olden og ej nogen har begæret ringeste af dem. Foruden disse overmeldte 28 år kan vidnet også erindre udi 30 år at de har haft gri græsning, nemlig Skee-Tåstrups mænd, udi olden når Lillevang var udi fælled.

- Endnu fremkom Jens Sørensen af Ordrup, som vidnede at udi 30 år kan han mindes at Skee-Tåstrup mænd har haft fri græsning udi olden når deres Lillevang lå i fælled, og har ej givet nogen græsningspenge af deres kvæg.

- Nok fremstod Lars Jensen i Mærløse, og vidnede at udi 30 år har han boet og erindrer udi Udstrup og ved at Skee-Tåstrups kvæg har gået på græsning udi olden når Lillevang var i fælled, men om de har haft fri græsning eller betant ved han ikke.

- Nok fremstod gamle Niels Knudsen af Udstrup, og vidnede (s. 438) at udi 28 år kan han sig erindre at Skee-Tåstrups mænds kvæg har gået på græsgang udi olden når deres Lillevang har ligget i fælled, og ej har hørt at Skee-Tåstrups mænd har nogen tid givet græsgangspenge af deres kvæg for det at det har gåt udi olden. Videre forklarede vidnet at sidst afvigte Kristi Himmelfartsdag kom vidnet til samtlige oldmændene udi olden, og ville have noget kvæg ind på græsning hos dem, og imidlertid hørte han at ridefogden Andreas Melby gjorde nogle spørgsmål til samtlige fangsmændene om Skee-Tåstrups mænds græsning på olden, hvor da Niels Sørensen i Allindelille svarede ridefogden på deres vegne, at han meget vel vidste at Skee-Tåstrups mænd af alders tid har haft fri græsning udi olden til deres kvæg når Skee-Tåstrups lille vang lå i fælled. Han hørte også at benævnte Niels Sørensen svarede ridefogden, at Skee-Tåstrups mænd ej tilforn har givet nogen græsgangspenge før i år 3 år og hereffter ville de have hver tredje år.

- Endnu fremstod unge Niels Knudsen [af Udstrup], Anders Mogensen og Søren Sørensen, som vidnede ord fra andet ligesom gamle Niels Knudsen før dem, undtagen udi de 28 år er dem ej nogen omvidende.

- (s. 439) De indstævnedes blev tre gange påråbt, og ingen af dem mødte herimod at svare, undtagen på velædle og velbyrdige hr. cancelliråd Severin Vildskytte til Lindholm, hans vegne, mødte i dag ridefogden Michael Jespersen Ravn ("Miccal Jespersen Rafn") og begærede på vegne af sit herskabs bonde Jens Iversen i Smedstrup at få beskrevet hvad i dag er passeret.

- Andreas Melby, på sit herskabs vegne, var i lige måde herefter tingsvidne begærende.

Hæderlige og højlærde mand magister Christen Blichfeldt udi Ringsted, ved Jens Klou i Kidserup, med kaldsmænd Ole Jensen og Hans Nielsen, begge af Valsøllille, har stævnet Jørgen Hansen teglbrænder i Høed Skov til dom at lide for hvad han til ermeldte provst Christen Blichfeldt skyldig er,

hvilken fordring i dag otte dage her udi retten under provstens hånd skal blive udlagt og til den tid det beror. Opsat til i næste uge.

20. juli 1706 (s. 439)

Tingmænd: Poul Nielsen, Jep Laursen, Larus Sørensen, Jens Sørensen og Erik Jensen af Ordrup; samt Hans Jensen og Laurs Pedersen af Valsøllille.

(s. 440) Den sag provsten i Ringsted magister Christen Blichfeldt, som i sidste uge lod kald og varsel indføre over Jørgen Hansen teglbrænder i Høed Skov, for hvad han ermeldte provst skyldig er, da som ingen i dag på provstens vegne er mødt, samme fordring at angive, efter tre ganges påråbelse, beror det på nyt stævнемål.

17. august 1706 (s. 440)

Tingmænd: Jørgen Mogensen, Hans Hansen, Søren Jensen og Hans Jørgensen af Skee-Tåstrup; Peder Mortensen og Peder Mouridsen af Ordrup; samt Erik Jensen af Jystrup.

Madame Riis, salig Thomas Bruns, forpagterske på Skjoldenæsholm, ved sin svoger Hans Rasmussen boende i Ejgård ved Stestrup, var mødt og beviste med tvende lovfaste kaldsmænd Kiervet Rasmussen af Valsøllille og Hans Jensen tjenende på Skjoldenæsholm hos velb. Madam Riis, de afhjemlede ved ed med oprakte fingre efter loven, lovligt til i dag med 8 dages varsel at have hidkaldet Jørgen Hansen teglbrænder, boende i Høed Skov, imod vidner at høre, spørgsmål at svare og dom at lide, for ulovlig jordbrud med sten at opgrave udi Skjoldenæsholms enghave, henlagt under forpagtningen, hvorudover ikke alene græsningen på ulovlig måde er henvadet og fortrådt, men end og derudover utilbørligt i gærderne for vangen har brudt gab, og derover ført noget uvundet kvæg Skjoldenæsholms forpagterske (s. 441) til stor "forlist", og derom er stævnet hjemmel at forskaffe.

- Samme kaldsmænd har også stævnet efterskrevne for at vidne: Jens Pedersen af Jystrup og Lauge Hansen ladefoged på Skjoldenæsholm, foruden andre godvillige vidner, som uden stævнемål for retten møder.

- Da efter at vidnerne var taget i ed fremstod Jens Pedersen af Jystrup, som vidnede at nu i lørdags for 14 dage siden, da Skjoldenæsholms bønder slog enghaven, gik han sammen med ladefogden, og efter ladefogden Lauge Hansens begæring fulgtes han med ham at skulle se hvorledes den indstævnedede teglbrænder har opgravet engen, tilligemed en stor del "linsteen" opbrudt og bortført igennem Skjoldenæsholms enemærke og enghave over engen, som ej var slået eller afhøstet, og ført hen til et gærde hvor hverken veje eller sti sædvanlig plejer at være, men derudover en del eng fortrådt og gærderne "forRaad", hvorudover gærderne for enghaven er nedtrådt og skade på engen, også sten lige ved gærdet overkastet, henved to læs. Vidnet så ikke at teglbrænderen enten opgravede samme sten eller bortførte dem.

- Lauge Hansen ladefoged vidnede, at foromvundne tid, da de slog i enghaven, bad han fornævnte Jens Pedersen (s. 442) af Jystrup at han ville gå hen med ham at se hvorledes Jørgen Hansen teglbrænder skal have opgravet nogle limsten der i enghaven og gået over engen ned til et gærde og dem overkastet, engen og gærder til stor skade, ligesom Jens Pedersen før ham har vidnet.

- Jørgen Hansen teglbrænders hustru, navnlig Bodil, var mødt her for retten, og tilstod at hendes mand udi denne værende høhøst, omtrent for

14 dage siden, har udi Skjoldenæsholms enghave opbrudt en del limsten, og det uden forpagterskens vilje og konsens, og som forpagtersken bærer fortrydelse derover at sligt imod hendes vilje og videnskab er gjort, erbyder bemeldte teglbrænders hustru sig på sin mands vegne at fornøje Madame Riis for hvad skade der er gjort på engen og gærder og jord, og begærer at sagen måtte optages udi to uger, hvor hun og hendes mand vil aftale dette hos Madame Riis.

- Hans Rasmussen, på Madame Riis' vegne, lod irettesættelsen til den tid bero.

24. august 1706 (s. 442)

Thomas Andersen af Jystrup Mølle betjente retten i dommerens sted.

Tingmænd: Cornelius Jensen, Jens Jensen, Casper Riis ("Casper Ryss"), Johan Nielsen, Jens Dinesen og Søren Andersen, alle af Jystrup; samt Mads Hansen af Valsøllille; og Laurs Andersen af Høed.

Ridefogden Andreas Melby, på herskabets (s. 443) vegne, var mødt med kaldsmænd Søren Jensen og Anders Benjaminsen, begge af Valsøllille, som har stævnet Peder Olsen, tjenende Peder Hansen rytterbonde i Valsømagle, imod vidner at anhøre, så og til spørgsmål at svare, angående ulovlig skovhugst han skal have øvet og hugget udi Valsømagle Skov på Jens Jensens gårds grund, Skjoldenæsholm tilhørende.

- Efter at være blevet taget i ed fremstod uden kald og varsel skovfogden Hans Pedersen af Valsøllille, som vidnede at nu i søndags næstafvigte, fjorten dage siden, om morgenen to timer efter solens opgang, kom han ud i Valsømagle Skov at ville fornemme om nogen huggede der i skoven, og det førend prædiken begyndtes. Da kom han til den indstævnedede Peder Olsen, og så at han havde nedhugget en gren af en bøg, som stod en alen eller to fra skellet inde på ryttergodsets grund, hvorudi kunne være et godt læs brændevæd, og derforuden så og at være en anden bøg indenfor skellet på Skjoldenæsholms grund, toppen ganske afhugget, halvanden "kiøfle" fra jorden, omtrent på et halvt læs, og var begge nedstævninger indfalden på Skjoldenæsholms grund, og fornævnte Peder Olsen stod og huggede fornævnte nedstævninger i stykker og havde vogn (s. 444) hos sig, som det skulle pålæsses, og han læssede så samme ved på vognen og kørte dermed til Valsømagle.

- Nok fremstod Jens Jensen af Valsømagle, som vidnede at foromvundne tid kom Hans Pedersen til ham og begærede at han ville udvise skovskellet imellem ryttergodset skove og Skjoldenæsholms grund, og da de kom ud til Snogbjerg så vidnet, at de foromvundne stævninger var nedhugget og bortført, og den tophugne stævning at være på vidnet Jens Jensens gårds grund, Skjoldenæsholm tilhørende, men den anden stævning at være hugget på Anders Pedersen rytterbondes grund, og var begge nedhugne stævninger nedfaldet på Skjoldenæsholms grund, men vidnet hverken så at Peder Olsen dem nedstævnedede eller bortførte, men Peder Olsen har selv sagt til vidnet, og nægter ikke, jo at have nedhugget den gren på ryttergodsets grund, men ikke den tophugne på Skjoldenæsholms grund.

- Den indstævnte Peder Olsen mødte ikke.

- Andreas Melby var på herskabets vegne tingsvidne begærende.

31. august 1706 (s. 444)

Thomas Andersen i Jystrup Mølle betjente retten i birkefogdens lovlige forfald.

Tingmænd: Hans Pedersen, Anders Benjaminsen, Hans Hansen, Villads Jensen, Søren Jensen og Bent Tønnesen, alle af Valsøllille; samt Lauge Hansen på Skjoldenæsholm.

(s. 445) Madame Riis forpagterske på Skjoldenæsholm, ved sin ladefoged Lauge Hansen som var mødt på madammens vegne, begærede at den sag med hende og Jørgen Hansen teglbrænder, som for 14 dage siden blev indført kald og varsel til, at den til i næste uge endnu måtte have anstand og opsættelse, til hvilken tid hun da ville gøre hendes irettesættelse, hvis de ikke imidlertid herforinden kan forenes. Opsat 14 dage.

7. september 1706 (s. 445)

Tingmænd: Søren Pedersen, Morten Pedersen, Jens Dinesen, Rasmus Henningsen og Nilaus Marquorsen af Jystrup; Jacob Jacobsen i Næs; og Kiervet Rasmussen af Valsøllille.

Madame Riis mødte ikke, ej heller nogen på hendes vegne, for at gøre den anlovede irettesættelse over Jørgen Hansen teglbrænder, hvorfor det med den sag beroer indtil Jørgen Hansen teglbrænder derimod igen bliver lovligt kaldet.

21. september 1706 (s. 445)

Tingmænd: Poul Christensen, Hans Nielsen, Peder Madsen, Jørgen Hansen og Jens Christensen af Valsøllille; Anders Nilausen, Morten Pedersen og Hans Mortensen af Høed.

Madame Riis (s. 446) ved Niels Hesselbjerg ("Niels Heselberg") på Skjoldenæsholm var mødt her for retten og begærede at hende her af retten måtte udmeldes fire ubildige dannemænd, som kunne syne og besigtige [...opmelding af fire mænd til skovsyn: formand Cornelius Jensen i Jystrup, Hans Madsen i Mortenstrup, Hans Andersen i Høed og Mads Hansen i Valsøllille; afsigt i næste uge.]

Peder Jensen i Ny Skovhuse, på sin datter K.P.D. [Karen Pedersdatters] vegne, med kaldsmænd Ole Jensen(?) og Hans Nielsen, begge af Valsøllille, (s. 447) har stævnet Hans Pedersen i Valsøllille imod vidner at høre og til spørgsmål at svare, angående nogle ord, som han skulle have sagt om Karen Pedersdatter, tjenende Laurs Skrædder i Valsøllille.

- Desuden stævnet til at vidne: Niels Laursen tjenende Poul Christensen, Christopher N. tjenende Mads Hansen, Peder Timsen tjenende Anders Benjaminsen, Peder Laursen hos sin fader Laurs Skrædder, samt Laurs Nielsen Hugger, alle af Valsøllille.

- Efter at vidnerne var taget i ed fremstod først Peder Timsen, tjenende Anders Benjaminsen i Valsøllille, som vidnede at nu sidstafvigte lørdags for 8 dage siden, da de var i Havskov at skove, på Trøjborg, hørte han at Hans Pedersen sagde til Poul Christensens karl Niels Laursen, efter at de længe havde stået og haft kort vilje med hverandre: "Jeg vil væddes med dig om en tønne øl, at der er et barn udi hende", men han nævnte ingen ved navn, hvem han mente dermed vidste vidnet ikke.

- Hans Pedersen var mødt og nægtede ikke overmeldte tid, da de skovede, at han jo sagde disse ord, som Peder Timsen har vidnet, men ej havde navngivet nogen, men ordet faldt ud imellem dem således som omvundet er.

- De indstævnedede vidnet, som ikke mødte, blev forelagt at møde i næste uge (s. 448) under deres faldsmål.

28. september 1706 (s. 448)

Tingmænd: Poul Nielsen, Jep Laursen, Laurs Sørensen, Laurs Ibsen, Ole Jensen, Poul Jensen, Ole Nielsen og Erik Jensen; alle af Ordrup.

Madame Riis forpagterske på Skjoldenæsholm, ved sin svoger Hans Rasmussen af Stestrup, var mødt og fremæskede de udmeldte fire mænd, som udi retten i sidste uge blev forelagt, angående deres medgivne taksts indhold de her for retten nu ved deres korporlige ed ville afsige, nemlig ved skovens oldens afsigelse.

- Formanden Cornelius Jensen af Jystrup, tilligemed tvende hans medfølgere Hans Madsen af Mortenstrup og Hans Andersen af Høed, var mødt, og foregav at de nok efter denne deres medgivne taksts indhold var føjelige og opvartede tvende dage på Skjoldenæsholm, og ikke kunne fares fort med deres forretning, af årsag Mads Hansen af Valsøllille ikke var mødt for sammen med dem at gøre deres forretning, ihvorvel han trede gange derom er advaret, ikke alene med formanden, men også skikket ham bud, og selv redet til ham i hans gård, og ved ermeldte Hans Rasmussen på bemeldte Madame Riis' vegne havde de tilspurgt fornævnte Mads Hansen om han ville følges med på skovene for at respektere hans K.M. ret og rettighed, hvortil han svarede "rid bort ud over gård, jeg kan ikke (s. 449) komme med førend jeg får mit korn ind", og videre ville Hans Rasmussen have sig forbeholdt hvis præntioner deraf kan flyde.

- Dommeren forelagde endnu de fire mænd, at de til i næste uge skal gøre deres afsigt.

Var mødt Sr. Jacob Brask, ridefoged på Sørupsgård, på Jørgen Poulsens af Kværkeby og Jep Pedersen sammesteds deres vegne, med kaldsmænd Anders Laursen af Kværkeby og Christian Hansen sammesteds, har stævnet Marcus Sørensen [Marquor Sørensen], husmand i Valsømagle, imod vidner at høre, spørgsmål at svare og dom at lide, angående tvend eheste han for bemeldte tvende bønder har skåret, og som nogle dage derefter er bortdøde, med videre som med vidner skal blive forklaret.

- Efter at kald og varsel således var afhjemlet fremstod unge Hans Kilde af Kværkeby, som vidnede at omtrent for tre uger siden skar Marquor Sørensen en hest for Jørgen Paulsen af Kværkeby, som døde fire dage derefter. Da samme hest var død, og natmanden af Ringsted blev begæret at tage huden af samme hest og efterse hvorledes at hesten havde været skåret, forefandtes hesten at være skåret imellem pungen og det tynde liv, en tre fingre splid hen det tynde liv til, og berettede natmanden (s. 450) at dersom det havde været det eneste bes(?) der havde været til, kunne han ikke leve, det vidnet og med god samvittighed kan sige, såsom han og er vidende at hesten med god varetægt de dage han levede derefter blev forsynet, så dersom han havde blevet skåret vel, havde han ikke død, og ved han også at samme hest var af værdi i ringeste 24 sldl, og var vidnet ikke overværende da hesten blev skåret, ikke heller ved om nogen siden den tid hesten blev skåret havde tilføjet nogen skade, ved nok at hesten er blevet forsynet med opvartning og trækning, som en hest hører i slig tilfælde.

- Christen Jensen af Kværkeby vidnede under ed ord fra andet ligesom unge Hans Kilde før ham har vidnet.

- Rasmus Ibsen af Kværkeby vidnede under ed, at foromvundne tid skar fornævnte Marquor Sørensen en anden hest for Jep Pedersen i Kværkeby, som

på femtedagen derefter døde, hvilken hest natmanden også beså, forefandt den således at være skåret fra pungen og hen ad det tynde liv til, og forklarede natmanden for vidnet, at hesten ikke kunne have levet, om han end var det eneste, for han var ej skåret ret. Vidnet var ej overværende da hesten blev skåret, men ved vel at hesten blev forsynet med [...]king, andet så han ikke, og ved vel at hesten var af værdi 16 sldl.

- Jørgen Poulsen og Jep Pedersen af Kværkeby (s. 451) var mødt i retten og erbød sig om retten så behager at gøre deres saligheds ed, at bemeldte tvende deres heste imidlertid de få dage de levede, siden de blev skåret, blev så vel forsynede med varetægt, smørelse og badning efter Marquors Sørensens anstalt, som de agter at bekendt være, så hestene ikke for deres forsømmelses skyld ved døden er afgangne, havde han skåret dem til gavns, såsom han kom selv og begærede at ville skære for dem, eftersom de havde ikke bud efter ham, og ydermere foregav at ville her udi retten efter varselets indhold i dag 14 dage fremstille M: Simon af Ringsted at give sin forklaring og sandheds vidne hvorledes samme tvende heste var skåret, derefter videre udi sagen med irettesættelse og andet kan fortføres, til hvilken tid Marquor Sørensen måtte forelægges at møde, samme at anhøre, men for resten forlanges dommerens betænkende om de to mænds edelige forklaring i dag må antages.

- Dommeren resolverede, at i fald dette skulle behøves, kan dermed til om 14 dage forblive, og M: Simon til fornævnte tidsit vidne at aflægge.

- Marquor Sørensen mødte ikke; han skal møde om 14 dage.

- Opsat 14 dage.

Peder Jensen af Nye Skovhusene, på vegne af sin datter Karen Pedersdatter (s. 452), fremstillede de tre vidner, som her i sidste uge i retten ej mødte for at aflægge deres sandhed.

- Da efter at de var taget i ed fremstod først Niels Laursen, tjenende Poul Christensen i Valsøllille, som vidnede at nu lørdag for tre uger siden var han udi Havskov på Trøjborg, da hørte han at Hans Pedersen i Valsøllille sagde til Mads Hansens tjenestekarl Christopher Henriksen "din havresæd får vel at gå i løbet i år" (?), hvortil Christopher svarede "det haver ingen for", hvorpå Hans Pedersen svarede igen "jeg vil væddes med dig om en tønne øl at der er et barn i hende", men hvem Hans Pedersen mente dermed ved han ikke, såsom han ingen navngav.

- Christopher Henriksen vidnede ord til andet ligesom Niels Laursen før ham har vudnet.

- Nok fremstod Peder Laursen og vidnede, at omtrent ved Sankt Hansdags tid kom han ind til Laurs Huggers der i Valsøllille, da sagde Laurs Hugher til vidnet "forvar dig du sætter ikke din havresæd bort", men ikke nævnte hvorfor det skulle være, og blev så derfor ej videre omtalt.

- Hans Pedersen af Valsøllille var mødt og svarede herimod, at han ej vidste noget at have sagt om Karen Pedersdatter, det hendes ærlige navn og rygte kunne (s. 453) være til forklejning, og ved ej heller andet med hende end det, som sømmeligt og skikkeligt kan være.

- Peder Jensen, på sin datters vegne, var tingsvidne begærende.

5. oktober 1706 (s. 453)

Tingmænd: Jørgen Mogensen, Hans Hansen, Søren Marquorsen og Søren Jensen af Skee-Tåstrup; Ole Olsen og Peder Mortensen af Ordrup; same Ole Andersen af Valsøllille.

Madame Riis, salig Thoms Bruns, forpagterske på Skjoldenæsholm, ved sin svoger Hans Rasmussen boende i Eggård i Stestrup, fremæskede de forhen

udmeldte fire mænd, som udi indværende efterhøst forhen til tinget er udmeldt for at takser den velsignelse af olden, som udi dette indeværende år på alle Skjoldenæsholms skove, enemærker, skovsparter, såvel og kirkeskove, alt efter deres taksts indhold.

- Hvor da formanden Cornelius Jensen af Jystrup, Hans Madsen af Mortenstrup, Hans Andersen af Høed og Mads Hansen af Valsøllille fremkom og gjorde deres afsigt således:

- Ordrup Skov 200 svins olden, Egtveds skov 5 svin, Haraldsted Kirkes skov 10 svin, Valsømagles skove, som hører til Skjoldenæsholm, med Bentskøvs Venge, 100 svin. Høeds skove 200 stk, Valsøllille skov 50 stk, Jystrups skove 20 stk. I Atterup og (s. 454) Mortenstrups skove findes intet. Højbjerg skove 2 svins olden. Gårdens skove og enemærker, tillige med kirkeskoven i Overdrevet, udi alt 100 stk. Tilsammen: 637 stk. svin.

- Er modereret på den billigste måde og for det retteste afsagt, på det vedkommende kan have fornøjelse.

- Er ikkun hvert svin afsagt for, at kan give ikkun til oldengæld af ethvert stk. 12 sk., foruden brændpenge, hvilke sekshundrede tre dusin og syv stykker svin, de fire her hver for sig ved ed her indentings bekræfter, således begindes som meldt er, at kan gives til oldengæld, foruden brændpenge, 12 sk. danske, hvilken deres afsigt Hans Rasmussen på Madame Riis' vegne begærede beskrevet.

12. oktober 1706 (s. 454)

Tingmænd: Laurs Jensen, Hans Madsen, Jens Villadsen og Christopher Olsen af Mortenstrup; Ole Pedersen i Atterup; samt Peder Sørensen og Johan Nielsen i Jystrup.

På Jørgen Poulsen og Jøp Pedersen af Kværkeby deres vegne var mødt Jacob Brask, ridefoged på Sørup, og afstod det kald og varsel, som for to uger siden blev indført over Marquor Sørensen i Valsømagle, angående to heste, som han havde skåret for fornævnte Jørgen Poulsen og Jøp pedersen, på den måde at Marquor Sørensen (s. 455) har afstået til fornævnte to mænd 2 sldl., som han havde til gode hos nogle mænd i Kværkeby, og desforuden betalte til dem 7 mk. danske, hvormed de på begge sider blev venligt og vel forligt, og har ingen prætentioner til hinanden i nogen måde, og derfor sagen uden doms afsigelse ophæves.

19. oktober 1706 (s. 455)

Jens Klog ("Jens Klou") i Valsøllille betjente retten i dommerens sted; Thomas Andersen i Jystrup Mølle som skriver i Jens Klogs sted.

Tingmænd: Cornelis Jensen, Nelaus Marquorsen, Christen Christensen, Hans Jensen, Johan Nielsen, Jøp Nielsen, Morten Pedersen og Jens Dinesen; alle af Jystrup.

På Jochum Beversen(?) rytter i Store Merløse hans vegne var mødt Søren Heined(?) på Merløsegård og beviste med kaldsmænd Jens Frandsen og Johan Lons, begge af Store Merløse og ryttere ved velbårne hr. oberst Claus Van Sees(?) livkompagni, hvilke afhjemlede ved ed med oprakte fingre efter loven lovligt til i dag at have hidkaldet Jørgen Hansen [Jørgen Hansen Skytte] i Valsøllille og skytt eved Skjoldenæsholm, til vidnesbyrd at anhøre, spørgsmål at tilsvare med videre som for retten kan forefalde, angående det slagsmål som af benævnte skytte og den anførte Jochum

Beveresen(?) den 17. september sidstforleden på benævnte Merløse mark (s. 456) på alfarvej skal være forøvet.

- I lige måde er stævnet Monsr. Peder Larsen, skovrider i Allindemagle, for at vidne og svare på spørgsmål angående samme slagsmål.

- På Jørgen Hansen Skyttes vegne var mødt Sr. Andreas Melby på Skjoldenæsholm, og forment at dette kald og varsel ej at være så gyldig og lovformelig som det burde, idet at Monsr. Søren H...(?) nu først søger at vil have tiltale til Jørgen Hansen Skytte for hvad, som kan være passeret den 17. september, da dog loven befaler, at hvem nogen haver at tiltale for gerning eller ord, skal det gøre på fersk fod og til første ting som han kan give lovlig kald og varseltil. Efterdi som det ikke er sket kunne vel gøres hindring udi det agtende vidnes føring, mens på det at Sr. Heined(?) ikke sig skal have at besværges over noget her ved retten, tilstedes ham det agtende vidne her at føre, men hvorvidt det vil gælde henstiller Sr. Andreas Melby til den, som skal dømme udi sagen, og for vidtløftighed at forekomme tilspørger Andreas Melby Msr. Peder Larsen, som skal vidne udi sagen:

- (s. 457) For det første, hvoraf det slagsmål imellem Jørgen Skytte og Jochum Beversen Rytter er kommet? For det andet, om det ikke er fælles skov hvor Jochum Beversen Rytter kom fra, at have taget eller hugget det brænde han havde på sin ryg, da både vidnet og Jørgen Skytte" kom til ham? For det tredje, om der var noget grønt træ eller brænde iblandt det Jochum Beversen havde på sin ryg at bære? For det fjerde, om ikke højbårne komtessedommen skal have part udi samme fælles skov? For det femte, om Jørgen Hansen Skytte ikke bad Jochum Beversen med gode at fly øksen fra sig? For det sjette, om Jochum Beversen ikke gjorde modværge med sin økse da Jørgen Skytte ville have pågrebet ham efter skovforordningen og ført ham til skovens ejere?

- Søren Heined, som måtte anhøre det af Monsr. Andreas Melby vidtløftige tilførte, hvorudi han formener at dette af mig indførte kald og varsel ikke skulle være lovmæssigt, af årsag at sagen for længe før indkald og varsel til vedkommende er blevet publiceret, altså vil Søren Heined formode at sligt ikke, når det til videre ekstremitet ankommer, skulle være denne sag noget hinderligt, helst efterdi som det narg(...?) (s. 458) med sagen fra den tid at slagsmålet passerede og til den tid at kald og varsel til vedkommende er blevet kundgjort, og det foruden som ermeldte Jochum Beversen, hvilken sagen er anliggende, derom at have til hans oberst højjædle og velbårne Claus von Seest(?) [Sehested?] indgivet ydmygst memorial med begæring, at obersten ham en person ville rekommandere som denne hans sag sig ville og kunne påtage og udføre, såvidt lands lov og ret kunne være tilstrækkelig, eftersom benævnte Jochum Beversen, som en fattig mand, ikke af hans ringe evne nogen procurator ellr anden person til denne hans sag at udføre kunne bekoste, da som velbemeldte hr. oberst på den af Jochum Beversen ydmygst indgivne memorial gunstig resolverede og begærede, at jeg denne hands sag mig ville antage og udføre, hvorfor jeg så hastig mig fuldmagten og begæringen blev tilstillet straks dette kald og varsel på behørigt steder lod ankyndige, altså formoder Søren Heined at dette forhen tilførte af Mr. Melby ikke på behørigt stedet kunne nyde bifald. Hvad sig angår de af Msr. Melby til Sr. Peder Larsen gjorde spørgsmål holdt Søren Heined det unødvendigt noget der imod at disputere, men begærede at Monsr. Peder Larsen måtte af retten blive fremkaldt og sit sandheds vidne edeligt at aflegge.

- (s. 459) Andreas Melby kan ikke se, at denne Monsr. Heineds vidtløftige undskyldning at være af nogen kraft eller grundet på loven, hvorfor ej

agtes nødvendigt noget derimod at svare, men allene reserverer sig til sit forrige.

- At Søren Heined må fornemme at Monsr. Andreas Melby holder det urimeligt, og fast ikke skulle være til sagens bestyrkelse, dette af Søren Heined allerede tilførte, som af Msr. Melby ikkun kaldes en undskyldning, da dog Søren Heined vil formode hans tilførte at være lovmæssigt og derfor, når sagen skal på andre behørigt stedet blive origeret, da og videre derom skal blive proponeret, og i øvrigt reserverede Søren Heined sig til sit forrige.

- Andreas Melby agtede ej videre herimod at svare, men nu som tilforn reserverede sig til sit forrige, for tidens kortheds skyld.

- Da efter at være blevet taget i ed fremstod Monsr. Peder Lauridsen skovrider af Allindemagle, og vidnede at fredagen den 17. september sidstafvigte, det vidnet sig ej rettere kan erindre, kom vidnet tilligemed Jørgen Hansen Skytte ridende op fra Store Merløse og igennem det led, som er på det gærde, som løber fra Ordrups hestevang og ned til Merløse by, kaldet Overled, (...?) (s. 460) hvor da straks indenfor leddet kom en rytter gående med to små drenge med sig, og havde rytteren og bette drenge hver, nemlig rytteren selv en byrde brænde på ryggen som var både grønt og gammelt, og drengene, som var hans sønner, havde hver et stykke eller to at bære, enten det var på vejen eller stien da de samledes erindrer vidnet sig ikke, men vidnet så at rytteren Jochum Beversen med begge sine sønner kom gående ned ad stien fra Ordrups Skov med omskrevne brænde bærende, da Jørgen og vidnet kom til benævnte Jochum Beversen på ommeldte sted, men hvor rytteren havde hugget eller sanket det ved han ikke. Men da vidnet og Jørgen Skytte kom til rytteren som førhen er omvundet, hørte vidnet at Jørgen Skytte sagde til rytteren "hvor kommer I fra med dette brænde?", hvortil rytteren svarede "jeg kommer fra skoven", hvorpå Jørgen Skytte sagde til ham "tag mig hid den økse", hvortil rytteren svarede på tysk "den får i intet", da sagde Jørgen Skytte "skal jeg af min hest, da om djævlén var i Eder skal du hid med øksen", hvorover Jørgen Skytte stod fra hesten og sagde "giv hid øksen", hvilket ikke skete. Derpå løb Jørgen Skytte til rytteren og tog en stavre fra rytteren, som han havde i hånden, og i det samme kastede rytteren brændet fra sig og havde end da øksen i hånden, og imidlertid begyndte begge sønnerne at græde, og både vidnets og Jørgen Skyttets skydehunde søgte rytteren (s. 461) og gøede, og vidnets hund, tillige med Jørgen Skyttes, sprang op på rytteren, men intén "hindsede" hundene, hvorpå vidnet slog hundene fra rytteren med sin pisk, og i samme sloges rytteren og Jørgen Skytte, rytteren med øksen og Jørgen Skytte med bøssen, og vidnet så at Jørgen Skytte slog rytteren over armen med bøssen, men hvilken arm det var ved han ikke. Han så også at rytteren Beversen slot Jørgen Skytte 2-3 gange for brystet med sin økse. Hvem som slog først af dem vidste vidnet ikke. Men efter at de således havde sloges kastede rytteren øksen fra sig, hvilken økse vidnet tog op og flyede Jørgen SKytte, og da var de skilt ad fra hverandre, og Jørgen Skytte bandt øksen til sin sadel. Samme økse var en middelmådig brændeøkse. Så stod Jørgen Skytte til sin hest, og vidnet sagde da til Jørgen Skytte "du est blodig i dit ansigt over det venstre øje", og vidnet så at Jørgen Skytte tog sit tørklæde og tørrede sig med nogle gange, men vidnet så ikke eller kan erindre at rytteren var blodig, men syntes at rytteren havde en rigt på næsen. Og som Jørgen Skytte og vidnet red bort sagde Jørgen til rytteren "der burde djævelen at besætte sådanne marade(?) hunde som går sådan og forøder vor skov, kan ske du har nu ikke det hede jern at brænde mig med, som du ville have brændt Peder Ladefoged [Peder Henningsen el. Peder Hemmingsen] med i Merløse Smedje"

- (s. 462) Søren Heined tilspurgte Peder Lauridsen Skovrider om han ikke hørte, at Jørgen Skytte sagde til Jochum Beversen Rytter, dengang de havde slogedes: "da hug skal du have, ikke for brændes skyld men fordi du slog Peder ladefoged en ørefigen i Merløse Smedke forleden år"? Vidnet hertil svarede at det var ikke alene for brændet, "mens du husker vel den gang at du ville [have] brændt Peder Ladefoged med det hede jern udi Merløse smedje". Endnu spurgte Søren Heined vidnet om han ikke hørte og så at Jørgen Skytte lagde sin bøsse til øjet og sagde til rytteren "jeg skal skyde dine ben i stykker, det var din ret, din tyske hund!", hvortil vidnet svarede, at Jørgen Skytte tog sin bøsse i hånden og vendte den lille ende mod rytteren og sagde "det var almisse at skyde dine lår eller ben i stykker på din tyske hund". Endnu tilspurgte Søren Heined vidnet om ikke de var inde i Merløse by og derfra udredet hen igennem Ulled (eller Ueled) hvor de rytteren med brændet beegnede? Hertil svarede vidnet, at han ikke ved at Jørgen Skytte den dag var nogen steder inden i byen, men red der lige igennem og ud til Ueled, som de så rytteren med brændet på det sted, som førhen er omvundet. Ydermere tilspurgte Søren Heined vidnet, om han hørte Jørgen Skytte bad rytteren at han skulle gå hjem med brændet, hvor da Jørgen Skytte ville følges til hus med rytteren, og der hans medhavende koster med vidnesbyrd at besigtige, eller og om vidnet hørte at Jørgen Skytte begærede af rytteren at han ville skaffe ham hjemmel til hans medhavende brænde? Hvilke spørgsmål at vidnet ikke hørte eller sig kan erindre at være sket eller ikke.

- Andras Melby begærede af Monsr. Peder Larsens svar på de til ham tilforn indførte og gjorde spørgsmål.

- Peder Laursen for det første svarede på spørgsmål, at ham er vitteligt, at Ordrup Skov tilhører højbårne komtesse Daneskjold, ved og at Merløse Gods' skov er fællesskove tillige med K.M. og rytterbøndergodsers tilhørende skovsparter, men vidnet vidste vel at inden vildtbane er i fornævnte Merløse skove.

- Andreas Melby tilspurgte Monsr. heined om han ville tilstå og hjemle Jochum Beversen her for retten det omvundne brænde? Søren Heined svarede på dette, at han på sin gunstige husbonds behag, efter rytteren Jochum Beversen hans til Søren Heined gjorde begæring, gav ham en seddel at han måtte udgå i Merløsegårds tilhørende skovsparter, sig der at topsnitte og sanke nogle topgrene (s. 464) og kvas, som på benævnte skovsparter af de træer kan være tilbageblevet, som både af Merløsegårds forrige herskab, så og af dens nuværende ejere til ildebrand og gavn gøres til benævnte Merløsegård kan være hjemskovet.

- Andreas Melby tilspurgte Monsr. Peder Larsen om ikke Ordrup Skovs fang er vildtbane, hvortil vidnet svarede ja, at det var vildtbane, og vidnet ved at Ordrup Skov lægger tæt op mod Merløse skove, som der hverken er grøft eller gærde imellem.

- Hrefter var begge parterne tingsvidne begærende, og som Søren Heined, på sin principals vegne, her i retten til vedkommende leverede brevpenge, efter loven, samt penge til stemplet papir, hvorfor Søren Heined ville rettens betjente her ved retten allertjenstlig have ombedt de sig med tingsvidnes forhvervelse efter loven ville lade sig efterrettelige.

9. november 1706 (s. 464): intet forrettet.

30. november 1706 (s. 464)

Tingmænd: Jep Laursen, Laurs Ibsen, Jens Sørensen, Hans Christensen, Erik Jensen, Ole Jensen og Poul Nielsen, alle af Ordrup; samt Villads Jensen af Valsøllille.

Blev tillyst at der skal holdes skifte og deling udi Tysklandshuset efter afgangne salig Niels Nielsen, som boede og døde der sammesteds, den 6. december førstkommande.

David Thomassen ("David Tommesen") af Ringsted, med kaldsmænd Laurs Pedersen og Christen Andersen af Valsølille, har stævnet Hans Andersen, husmand i Jystrup, til spørgsmål at svare for hvad han David Thomassen af Ringsted skyldig er, og derefter dom at lide.

- Hvor da ermeldte David Thomassen tiltalte for det første den 14. november 1704 ved afregning med Hans Andersen udi sit hus blev Hans Andersen skyldig penge 1 dlr. 2 mk. 6 sk.; nok derforuden for det givne kald og varsel, såvel for Davids søns rejse her til tinget som monsr. Melby abbad for bekostning at spare den tid ej blev indført, han sig godvilligen skulle ladet sig indfinde med betaling, som ikke endnu er sket, derfor penge 2 mk. Endnu har Hans Andersen to gange, tid efter anden, sat David stævning, at han skulle komme ud til ham at bekomme sin betaling, hvilket dog ikke skete af ham; for samme tvende rejser fordres 2 mk. Er tilsammen 2 sldl. 2 mk. 6 sk.

- David Thomassen satte i rette, med formening at Hans Andersen bør at betale fornævnte indførte penge [etc.]

- (s. 466) Hans Andersen var mødt her for retten og tilstod af denne søgende fordring 2 mk. til David Thomassen Hattemager at være skyldig, og ikke videre, men det er Hans Andersen vidende at Sr. David Hattemager og hans søn har gjort fire rejser herud, både til ham og tinget, men for hans skyld alene er sket, formoder derfor "memoderation" med omkostning.

- David Thomassen svarede hertil, at det af Hans Andersen ikke skal bevises hvad han foregiver angående rejser og tingfred ikke for andre at være sket end for Hans Andersens skyld og derfor, endnu som tilforn, forventer dommerens kendelse.

- Hans Andersen agtede ej mere hertil at svare.

- Efter dette var passeret blev parterne således forenede, at Hans Andersen giver David Thomassen Hattemager for de indførte fordringer in alles penge 10 mk. danske, hvorfor sagen ophæves uden doms afsigelse.

Madame Riis, salig Thomas Bruns, forpagterske på Skjoldenæsholm, ved sin svoger Sr. Hans Rasmussen af Stestrup, med kaldsmænd Lauge Hansen på Skjoldenæsholm og Hans Nielsen af Valsølille, har stævnet efterskrevne Skjoldenæsholms tjenere til spørgsmål at svare og dom at lide, for hvad de kan være skyldige til bemeldte forpagterske (s. 467) for forstrækning til deres gårde og avlings fortsættelse, nemlig:

- Hans Jensen i Jystrup, et læs halm 1 rdl., en tønde rug 1 rdl. 4 mk.

- Peder Sørensen i Jystrup, tre tønner byg 3 sldl. 3 mk. 12 sk., en tønde rug 1 rdl. 4 mk.

- Kiervet Rasmussen i Valsølille, for tre svin som han bekom af Poul Madsen i Høed, som var udlagt til fornævnte forpagterke, 1 rdl. 2 mk.; nok rester afgift af Valsølille Øre forfalden til Mikkelsdag 1705 penge 1 rdl. 2 mk.

- De indstævnede blev påråbt men mødte ikke.

- Hans Rasmussen satte udi rette med formening at enhver indførte pligtig er og bør fornævnte forindførte fordring at betale [etc.]

- De indstævnde skal møde om 14 dage.

14. december 1706 (s. 467)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Poul Madsen, Ole Marquorsen, Peder Sørensen, Christen Christensen, Erik Jensen, Morten Pedersen og Jens Dinesen; alle af Jystrup.

Peder Sørensen og Hans Jensen af Jystrup, såvel og Kiervet Rasmussen af Valsølille, (s. 468) blev endnu i dag påråbt, og ej mødte efter forelæggelse fra for to uger siden at svare, ej heller nogen på deres vegne, imod den af Madame Riis over dem indførte fordring, hvorfor blev således for ret kendt og afsagt:

- At som Madame Riis søgte og tiltalte [som før indført] tilfindes enhver af dem at betale [inden 15 dage etc.]

===== 1707 =====

11. januar 1707 (s. 468): intet forrettet.

25. januar 1707 (s. 468)

Tingmænd: Ole Marquorsen, Cornelius Jensen, Nilaus Marquorsen, Poul Madsen, Erik Jensen, Hans Jensen og Peder Sørensen, alle af Jystrup; samt Anders Nilausen i Høed.

Madame Riis ved sin svoger hans Rasmussen af Stestrup, med kaldsmænd (s. 469) Lauge Hansen på Skjoldenæsholm og Hans Nielsen Bødker i Valsølille, har stævnet efterskrevne til dom at lide for hvad de til anmeldte madamme Riis skyldige er nemlig:

- Niels Sørensen husmand i Høed, oldengæld af 4 svin à 12 sk. er 3 mk.
- Jørgen Hansen teglbrænder af Høed [Skov], oldenhæld 8 sk. item for en aftenget sag for jordbrud 2 sldl.
- Af VALSØLILLE for oldengæld: Hans Nielsen Smed 8 svin, 6 mk; Ole Christensen 16½ svin, 2 rdl. 6 sk.; Poul Christensen 18 svin, 2 rdl. 1 mk. 8 sk.; Christen Andersen 2½ svin, 1 mk. 14 sk.; Søren Jensen 22 svin, 2 rdl. 1 mk. 8 sk.; Anders Benjaminsen 9 svin, 1 rdl. 12 sk.; Hans Hansen 5 svin, 3 mk. 12 sk.; Peder Madsen 7 svin, 5 mk. 4 sk.
- Af MORTENSTRUP for oldengæld: Christopher Olsen 7 svin, 5 mk. 4 sk.; Laurs Jensen 9 svin, 6 mk. 12 sk.; Peder Ibsen 8 svin, 1 rdl.; Truid Nielsen 3 svin, 2 mk. 4 sk.; Jens Nilausen 6 svin, 4 mk. 8 sk.
- Af ATTERUP for oldengæld: Ole Pedersen 13 brændte og 4 ubrændte svin, 2 rdl. 12 sk.
- Af ORDRUP: Jens Sørensen 5 svin, 3 mk. 12 sk.; Poul Jensen 2 svin, 1 mk. 8 sk.; Hans Smed husmand 2 svin, 1 mk. 8 sk.
- Af TÅSTRUP: Christen Laursen husmand 2 svin, 1 mk. 8 sk.
- Af JYSTRUP: Jep Nielsen 4 svin, 3 mk.; Didrik Ibsen 2 svin, 1 mk. 8 sk. og 2 ungsvin, 12 sk.; Morten Skrædder 1 svin 12 sk.; Mads Jensen 1 svin 12 sk.; Peder Sørensen 1 svin 12 sk.; Jens Hansen 1 svin 12 sk.; Hans Jensen 3 svin 2 mk. 4 sk.
- Niels Madsen i Nymølle blev fordret oldengæld af 10 ubrændte svin, som han selv for retten tilstår, udi n(s. 470) næstafvigte efterhøst til Skjoldenæsholm blev "operinte"(?) à 12 sk. stykket, er 1 rdl. 8 sk.
- Rasmus Hugger af Bentskovshus er ikke stævnet.
- Mortenstrups mænd og Ole Pedersen i Atterup var mødt, og ikke ville formode nogen oldenfæld af Madame Riis at hun ville prætere af dem, såsom deres skove ikke var blevet afsagt for nogen svin, såsom ingen olden på deres skovsparter var dette år, men allene lod dem brænde at ikke fremmede lodsejere deres svin skulle optages.

- Samtlige Valsøllille mænd var mødt: Ole Christensen, Poul Christensen, Mads Hansen, Søren Jensen, Peder Madsen, Hans Smed, Hans Hansen og Anders Benjaminsen; hertil svarede, at de ville betale hinde for så mange svin, som deres skov var afsagt for, hvilket de endnu er overbødige at ville betale, men hidtil hun ej har villet imodtage, og har Madame Riis sig forbeholden at annamme oldengæld af alle husmændene der i byen og skytten og skovfogden Hans Pedersen, hvorfor de formoder at dette deres tilbud bliver imodtaget, at de nyder det efter afsigten.

- Efter at dette var passeret tilstod Hans Rasmussen, på Madame Riises vegne, angående Valsøllille boemænd har taget imod memoderation for den indstævnte oldengæld, formedelst deres beklagelse ej prætende[rer?] videre af bemeldte Valsøllille mænd, som hverken udi akten er indført å stk. svin 8 sk., som Valsøllille bomænd her for (s. 471) retten vedgik, det uden videre lovmål kontant skal og vil betale til om 8 dage i det seneste til Madame Riis uden skade.

- De øvrige indstævnedede, undtagen Niels Madsen i Ny Mølle, er Hans Rasmussen på sin principalindes vegne forårsaget at sætte udi rette, med formening enhver pligtig er og bør for det fordrende, som udi akten er indført, helst efterdi forhen er bevist efter de fire mænds afsigt hvad Skjoldenæsholms skove og enemærker under Skjoldenæsholms jordegods er underliggende, og forpagtersken ikke nær har nået det kvantum af svin, som er indebrændt, da i hvor vel Mortenstrup og Atterups mænd vægrer for at give nogen oldengæld, formedelst deres skovs ringe taksering, da forundres på hvor få bemeldte Mortenstrup og Atterups mænd ville besvære forpagtersken udi det næstafvigte efterhøst at lade indbrænde deres svin. Derforuden føres dommeren til genyse og oplysning udi sagen, at Høed og Ordrups tilliggende skove, ej heller gårdens enemærker med overdrevet, har indebrændt ej så mange svin som taksten om formelder, hvilke heller var bemeldte byers mænd forment, de jo deres indbrændte svin måtte inddrive udi Skjoldenæsholms skove og skovsparter, hvorfor endnu som tilforn påstås de indstævnedede pligtige er og bør at betale (s. 472) det fordrende, med forårsagede omkostning, og begærede dom.

- De udeblevne blev tre gange lydeligt påråbt, og mødte ikke, hvorfor dem forelægges lavdag til i næste uge at møde, om de har noget imod dette over dem indførte at svare eller afbejse.

Madame Riis, forpagterske på Skjoldenæsholm, ved sin svoger Hans Rasmussen i Stestrup, med kaldsmænd Lauge Hansen på Skjoldenæsholm og Hans Nielsen Bødker i Valsøllille, har stævnet salig Jens Jensens enke af Tåstrup med sin lavværg, så og hendes udskikkede bonde(?) Søren Jensen sammesteds, en for begge og begge for en, til spørgsmål at svare og dom at lide, for en fedekalv som undervejs på Københavnsrejsen af uforagt blev undkommet og borte, for hvilken kalv prætenderes 4 rdl. 4 mk., hvorefter Hans Rasmussen satte udi rette og formente de indstævnedede efter dommerens godtbefindende pligtige er og bør at betale forindførte kalv med forårsagede omkostning, og begæres dom.

- Christen Hansen af Tåstrup, på hans trolovede fæstemøs vegne, var mødt og foregav, at han ej kunne svare Madame Riis betaling for den indførte kalv, som hende ikke er blevet leveret, men hvad til hendes [...] Søren Jensen husmand er leveret ved han ikke, og formoder derfor at blive frikendt.

- Søren Jensen var i lige måde mødt, og beklagede sig at det var nok imod hans vilje at den (s. 473) omtvistede kalv således for ham skulle bortdø undervejs af hede, men imidlertid kalven var næsten død, kaldte han på en mand, som kom kørende, og bad ham at han ville stikke kalven, at blodet kunne løbe af ham, hvilket han også gjorde udenfor Valby, kørte så frem

og leverede den døde kalv tilligemed de tre levende til Steffen Hestekøbers udenfor Nørreport, og Steffens hustru slagtede samme kalv, og bød Søren Jensen 2 sldl. for omtvistede kalv, men han ville eller turde ikke tage derimod, men bad at bemeldte kone at hun ville selv levere dem til Madame Riis eller hendes visse bud, og formoder derfor for Madame Riis' tiltale fri at være.

- Hans Rasmussen tilspurgte Søren Jensen, om han havde nogen bevis eller attest for den afdøde kalv, som så undervejs her for retten tilstå at lade stikke ihjel, om det var for kalvens påkommende svagthed, så og om han har noget bevis at fremlægge hvor den bortkomne kalv blev af, og begærede derpå hans svar.

- Søren Jensen svarede, at han ej havde nogen attest for kalvens levering, hvilket han mente ikke gjordes fornøden, formedelst at den blev leveret på det sted tillige med de andre tre, og ikke ved om det var af hede eller anden svagthed at den blev død.

- Hans Rasmussen, endnu som tilforn, begærede dom.

- Optaget under dom til i næste uge.

1. februar 1707 (s. 473-74)

Tingmænd: Poul Nielsen, Laurs Sørensen, Laurs Ibsen, Peder Mortensen, Ole Nielsen og Poul Jensen, alle af Ordrup; same Jens Olsen af Egtved.

Den sag imellem Madame Riis forpagterske og Søren Jensen i Tåstrup optages endnu for sine visse årsager under dom til om 4 uger.

De øvrige, som af Madame Riis sidste uge blev søgt og ikke mødte, er ej nogen efter forelæggelse i dag mødt, undtagen Poul Jensen i Ordrup, som havde penge med sig til at betale, begæres derfor at ej nogen dom over ham fældes. Med de udeblevne og resterende beroer det med doms afsigelse til om 4 uger.

15. februar 1707 (s. 474): intet forrettet, retten brudt klokken 1 eftermiddag.

22. februar 1707 (s. 474)

Tingmænd: Jep Nielsen, Hans Andersen og Hans Mortensen af Høed; Søren Jensen, Mads Hansen, Bent Tønnesen, Laurs Skrædder og Hans Nielsen Bødker af Valsøllille.

Corporal Salomon Davids af Slunninge(?), ved Christen Laursen af Ringsted, med kaldsmænd Poul Christensen og Jens Hermandsen, begge (s. 475) af Ringsted, har stævnet Peder Kjeldsen Smed, boende i Bentskovshuse, til skiftebrev at høre læse, hvilket skiftebrev er oprettet efter Peder Kjeldsens salig hustru Anne Sørensdatter, og endelig derefter dom at lide, angående bemeldte Salomon Davids hustru Sara Pedersdatters arv efter bemeldte Peder Kjeldsens hustru Anne Sørensdatter.

- Med samme kaldsmænd er stævnet Madame Søbøtkers på Haraldstedgård med hendes forsvar og lavværge, såvel som også Haraldstedgård og gods' ejere, desuden fuldmægtigen Severin Bremer, om noget kunne forefalde ved sagen dem vedkommende, og om de der imod vil have noget at svare.

- Efter at kald og varsel var indført fremkom Peder Kjeldsen Smed og foregav, at dette hans datters Sara Pedersdatters efter hendes salig moder Anne Sørensdatter arvegods, er for lang tid siden taget fra ham ved

fuldmægtigen Sr. Severin Brenner, men da han tog godset fra ham fik han ingen kvittering derfor, alligevel han gjorde nogle gange erindring. Endelig fik han omsider bud, ved Iver Christensen af Sigersted, fra herredsfogden i Ringsted herred Christen Tøgersen, at Severin Bremer havde den 19. juli 169[9?] ladet løse kvittering til Ringsted herreds[...] bemeldte gods at Brenner havde udsat (s. 476) det til andre, hvorudover han søgte tinget og fik en genpart af tingprotokollen, hvoraf kan fornemmes at godset fra ham af øvrigheden er frataget og andre betroet, hvilken genpart han her nu i retten producerer, og formoder derfor for hans svogers Salomon Davids tiltale at blive fri.

- Forskrevne genpart blev i retten læst og påskrevet, og i akten skal blive indført.

- Og som Christen Laursen ved dette instrument Peder Kjeldsen her i retten har produceret må fornemme, at Madame Søbøtkers med hendes fuldmægtig har taget Sara Pedersdatters arv fra Peder Kjeldsen og betroet andre, så forlanger han ingen dom over Peder Kjeldsen her ved tingen, men vil have sin tiltale forbeholdt til vedkommende, og forlanger ikkun det som i dag her ved retten er passeret at må udfærdiges ham her af retten som et tingsvidne.

- Madame Søbøtkers, såvelsom hendes forsvar og fuldmægtig, mødte ikke, ej heller nogen på deres vegne.

I den sag imellem Madame Riis forpagterske og Christen Hansens hustru og Søren Jensen husmand i Skee-Tåstrup, er resolveret således: at eftersom sagen behøver begge parter personlige nærværelse her for retten til at besvare nogle spørgsmål (s. 477) af retten agter at gøre til dem, sagen til oplysning, så forelægges begge parterne her af retten at møde om 14 dage, de agtende spørgsmål at besvare, desuden at efterkomme hvad retten dem kan forelægge.

8. marts 1707 (s. 477)

Tingmænd: Laurs Jensen, Hans Madsen, Jens Nelausen og Truels Nielsen af Mortenstrup; Niels Christensen af Højbjerg; Ole Pedersen af Atterup; samt Peder Sørensen og Johan Nielsen af Jystrup.

Dom afsagt imellem Madame Riis contra en del Skjoldenæsholms bønder. Eftersom Madame Riis forpagterske på Skjoldenæsholm ved hendes svoger Monsr. Hans Rasmussen af Stestrup for 6 uger siden søgte og tiltalte en del af Skjoldenæsholms bønder og tjenere til dom at lide for resterende oldengæld, som de til velfornemme Madamme er skyldig, hvoraf en del er mødt til første ting og har gjort forening og afregning om den indførte fordring og oldengæld, og en del ej er mødt, hverken til første eller andet ting efter forelæggelse, for noget her imod at svare eller afbevise, hvorfor enhver af de resterende tilfindes at svare og betale til merbemeldte Madame Riis den over dem indførte fordring, alt inden 15 dage [etc.]

(s. 478) Blev læst en landstingstillysning af 2. marts 1707, om at der skal holdes skifte og deling den 11. marts efter (Buid...?) Weicharrs(?) afgangne hustru, salig Anne Marie Hansdatter udi Allindemagle.

K.M. rytterbonde Peder Hansen udi Valsømagle og Skjoldenæsholms tjener Jens Jensen sammesteds var begærende på egne og samtlige Valsømagle bymænds, så vel også Jens Olsen i Egtved, deres vegne, at dem her af retten måtte udmeldes fire uvildige dannemænd, som tillige med andre fire

uvildige dannemænd, hvilke af Ringsted herredsting bliver udmeldt, kunne syne og taksere deres fællede, kaldt Overdrevsmarken, hvor mange høveder der kunne græsses på enhver gårds grund og tønne hartkorn, foruden småt kvæg af får og svin, som derudi ikke beregnes.

- Til denne deres begæring at efterkomme blev udmeldt formand Laurs Ibsen og Laurs Sørensen af Ordrup, samt Jørgen Mogensen og Hans Hansen af Skee-Tåstrup, hvilke fire mænd her af retten forelægges at så snart taksten dem udi hænde bliver tilstillet, de da, tillige med de andre fire mænd af Ringsted herred, begiver dem på bemeldte Valsømagle fællede, nemlig Overdrevs Marken, og den nøje granske, syne og taksere hvor mange store høveder på enhver gårds grund og ejendom kan græsse, når denne mark er udi fællede, og de så forsvarligt at for retten samme de ved deres ed indentings agter at forsvare.

(s. 479) Jens Pedersen af Jystrup, på sin kones fader Kiervet Rasmussens vegne, med kaldsmænd Hans Nielsen Bødker og Niels Nielsen, begge af Valsøllille, har stævnet Ole Madsen, boende i Ny Skovhus, til dom at lide for hvad han til overmeldte Kiervet Rasmussen er skyldig blevet for en ligkiste, som Ole Madsen af ham bekommet haver, dens værdi i penge 10 mark danske. Satte udi rette og forment Ole Madsen pligtig er og bør fornævnte 2 sldl. 2 mk. at betale, med forårsagede omkostning, og det inden 15 dage, eller derfor lide nam efter loven.

- Ole Madsen mødte ikke; skal møde om 14 dage.

Som Madame Riis for 14 dage siden, tillig emed Christen Hansens hustru og Søren Jensen husmand begge af Skee-Tåstrup, her for retten er forelagt at møde til at besvare nogle spørgsmål, som til sagens oplysning udkræves, forårsages dommeren derfor at gøre det spørgsmål til madame Riis: for det første, om hun har nogen vidnesbyrd at Søren Jensen med frit forsæt har omkommet den omtvistede kalv? For det andet, om ikke Søren Jensen leverede kalven da den var stukket tillige med de levende på det sted og udi det hus ham var befalet? Og om Madame Riis ikke har søgt og fået sin betaling derfor?

- Madame Riis (s. 480) var mødt ved sin svoger Hans Rasmussen i Stestrup, og kort besvarede dommerens spørgsmål: da gives dette til oplysning at forpagtersken Madame Riis ej er obligeret at tage nogen til bevis ved sig udskikkede bud til at vidne hvorledes Madame Riis' udskikkede bud med sine varer bliver forhandlet, men langt mere om frugt(?) eller skade påkom på rejsen, da bør vedkommende bud det lovligt bevise, og det med billighed sagen kunne memodereres, men efterdi den gode dommers forelæggelse ej er efterkommet, så protesterer og for formener sig til sin forrige irettesættelse, og begærer dom.

- Søren Jensen mødte ikke.

- Christen Hansen mødte på sin hustrus vegne og refererede sig til sit forrige.

- Da blev her således for ret kendt og afsagt: Såsom Madame Riis ej har noget til bevis, at Søren Jensen af forsæt eller ved hans forsømmelse har ladet komme den omtvistede kalv til skade, og Søren Jensen beklager sig at han endelig af nød, for kalvens påkommende svaghed, nåtte nødes til at stikke kalven; Da som ingen kvittering eller bevis er fremkommet for kalvens levering, ses ikke Søren Jensen derfor ganske at kan befries, men kendes for ret, at Søren Jensen bør at betale til Madame Riis de 2 sldl., som han skulle have fået for kalven efter hans sigelse, og derforuden skaffe bevis og attest at kalven blev død leveret til Steffen Hestekøbers hustru, og det inden 15 dage, eller efter dets forløb at være nams

execution undergIVEN, (s. 481) tillige med denne proces' omkostning modereret til 3 mk.

15. marts 1707 (s. 481)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Poul Madsen, Hans Jensen, Erik Jensen, Morten Pedersen og Ole Marquorsen, alle af Jystrup; samt Hans Pedersen af Valsølille.

Jørgen Hansen Skytte af Valsølille og Niels Nielsen pottemager sammesteds var mødt her for retten, og begge foregav at de venligt og vel er forenede og forliget med hverandre, angående en fjerding eller skæppe ærter, som Niels Pottemager udi hans ubesindighed udi indeværende vinter havde Jørgen Skytte frataget, hvilke Niels Nielsen Pottemager uden nogen af Jørgen Skyttes kone, børn eller tyendes tilskyndelse /: må selv have gjort :/, så benævnte Niels Pottemager intet andet om Jørgen Skytte, hustruen, børn og tyende ved eller kan sige i nogen måde, end det som sømmeligt og ærligt kan være, hvorfor Jørgen Skytte for denne erklæring af Niels Pottemager afstår sine prætentioner og ikke regner Niels Pottemager denne hans ringe forseelse til nogen onde; hvorimod Niels Pottemager igen afstår hvad prætentioner han kunne have til Jørgen Skytte for de to ørefigner, som Jørgen Skytte gav ham udi Ole Christensens stue i mandags for 8 dage siden. Og udi fald parterne på en af siderne skulle tale noget utilbørligt om hverandre, da enhver at have sine prætentioner forbeholdne (s. 482), hvilket Jørgen Hansen Skytte begærede beskrevet.

5. april 1707 (s. 482)

Tingmænd: Ole Pedersen, Jens Jensen og Jens Laursen af Valsømagle; Anders Nilausen, Morten Pedersen, Hans Mortensen, Jens Laursen og Laurs Madsen af Høed.

Dom afsagt imellem Kiervet Rasmussen i Valsølille contra Ole Madsen i Ny Skovhuse.

- Såsom Kiervet Rasmussen i Valsølille for 4 uger siden, ved sin svigersøn Jens Pedersen af Jystrup, søgte og tiltalte Ole Madsen i Nye Skovhuse til dom at lide for 10 mk., som Ole til Kiervet er skyldig for en afhandlet ligkiste, så er ej Ole Madsen mødt til første eller andet ting efter forelæggelse, herimod noget at svare eller afbevise.
- Efter slig beskaffenhed kendes for ret, at Ole Møller bør at betale til Kiervet Rasmussen de fordrende 10 mk. danske, og denne proces' forårsagede omkostning med 4 mk. danske, og det inden 15 dage, eller efter dets forløb at lide nams execution efter loven.

Jørgen Hansen Skytte af Valsølille, med kaldsmænd Hans Nielsen og Christen Andersen sammesteds, har stævnet Niels Nielsen Pottemager i Valsølille til spørgsmål at svare og vidner at høre, så og at gøre forening, om nogle ærter, som skal være fundet på (s. 483) Jørgen Skyttes stenge(?) i Holmen nedgravet, hvor samme ærter skulle hen og hvem de skulle [tilhøre?], såsom Niels Nielsen var loen betroet og dertil havde lukkelse og lås morgen, middag og aften, hvilke ærter skal være fundet først torsdags 8 dage næstafvigte.

- Desuden er stævnet efterskrevne for at vidne og til spørgsmål at svare, nemlig Peder Nielsen i Mortenstrup, samt Jens Pedersen tjenende Jørgen Skytte, Peder Laursen og Peder Madsen af Valsølille.

- I lige måde er stævnet Niels Pottemager til at gøre forklaring hvor de første ærter er blevet af, og hvem dem bekom, som Niels Nielsen tilforn har tilstået.

- Og herom at vidne og til spørgsmål at svare er stævnet Peder Madsen og Morten Hansen af Valsøllille.

- Den indstævnede Niels Nielsen Pottemager var mødt, og sagde sig ikke at vide noget af de ærter at sige, som nu er fundet, og derpå ville gøre sin ed, om det ham måtte tillades.

- Jørgen Hansen Skytte erbød sig at gøre sin ed, at Niels Pottemager disse fundne ærter på stengene(?) har henlagt, og ingen anden, såsom Niels Pottemager var lås og lukkelse betroet imens ærterne blev aftærsket, som var omtrent 14 dage før sidste jul.

- Da efter at vidnerne var taget i ed (s. 484) fremstod Peder Nielsen af Mortenstrup, som vidnede at nu forleden torsdag for 8 dage siden, da stod vidnet i Jørgen Hansen Skyttes lo og skar hakkelse, og Jørgens dreng Jens Pedersen var på stengen og kaste kalm ned til kvæget, og råbte så ned i loen til Jørgens kone og til vidnet "se hvad jeg har her fundet", dermed slog han nogle aftærskne ærter ned på gulvet, så mange som hen ved en skæppe, men hvem dem havde oplagt vidste han ikke.

- Nok fremkom Jørgen Skyttes tjenestedring Jens Pedersen, som ikke har været til Guds bord endnu, er dog 15 år gammel, og han gjorde denne forklaring således: at foromvundne tid, torsdag 8 dage, han var på stengen at kaste halm ned til kvæget, da fandt han så mange aftærskne ærter i halmen, som han nedkastede ned på gulvet, omtrent ½ skæppe, men hvem dem har henlagt ved han ikke.

- Peder Madsen i Valsøllille vidnede, at foromvundne tid kom Jørgen Skytte til ham og bad han ville gå hjem med ham, tillige med Peder Laursen sammesteds, og da de kom ind i Jørgen Skyttes lade bad Jørgen Skytte vidnet og Peder Laursen, at de ville se nogle ærter, som blev fundet i halmen på stengen, og da vidnet indkom i stuen viste Jørgen dem så mange, som (s. 285) ½ skæppe nyt mål, stod på bordet i et sold, og bad vidnet og Peder Laursen at ville se i halmen hvor de fandtes. Da lå der nogle løse ærter end da i halmen, som var spildte, men hvem der havde henlagt samme ærter i halmen vidste vidnet ikke.

- Peder Laursen af Valsøllille vidnede ord til andet ligesom Peder Madsen før ham.

- Endnu fremstod Morten Hansen, tjenende Poul Christensen i Valsøllille, som vidnede at næste søndag før Jul om aftenen ved 10 slet, da gik han ud fra Jørgen Skyttes og ville gå hjem til sin madfaders gård. Da som vidnet kom på gaden så han at Niels Pottemager kom løbende med en "viidie" kurv foran sig med noget ærter der udi, så mange som 1 skæppe med nyt mål, og er det de ærter Niels Pottemager her udi retten den 15. marts næstafvigte selv tilstod at have taget, og som han kom til Niels Pottemager, tillige med Peder Madsen som kom fra Høed, spurgte vidnet og Peder Madsen Niels Pottemager ad hvor han ville hen med de ærter, og hvem der skulle have dem, hvortil Niels svarede vidnet, at præstebonden Niels Christensen(?) skulle have dem at så, og Peder Madsen sagde til ham "du est en hunds fort(?), du skal have så mange hug som du kunne tage", og derhos sagde "gak bort med dine (s. 486) ærter, og lad dem få dem, som de skal have", og så bad Niels Pottemager vidnet at han ville tie stille og intet tale derom, så ville han give vidnet 1 mk. til at drikke bort, og Niels Pottemager tog så ærterne med kurven og gik bort med, men hvor han gjorde af dem, eller hvem der fik dem, vidste vidnet ikke, andet end Niels Pottemager sagde han ville gå og give Jørgen Skyttes svin dem, men om han gjorde det eller ej ved vidnet ikke.

- Peder Madsen i Valsøllille vidnede ord til andet ligesom Morten Hansen før ham, og ej videre.

- Jørgen Skytte tilspurgte Niels Pottemager af hvad årsagers skyld at Peder Nielsen og hans tjenestedreng Jens Pedersen ikke måtte gå på strengen at drage halm bort mens det første rug efter ærterne var aftærsket, såvelsom mens de tærskede byg? Niels Pottemager svarede, at han ikke havde forbudt nogen at gå på stengene. Endnu blev Niels Pottemager tilspurgt hvor han gjorde af de ærter, som han havde taget og tilstod? Dertil svarede han, at han havde givet Jørgen Skyttes svin dem. Nok tilspurgte Jørgen Skytte Niels Pottemager hvorledes han kom ind og ud af hans gård samme nat da ærterne blev taget? Han svarede, at han kom ind og ud af porten. Endnu tilspurgtes Niels Pottemager om han (s. 487) havde noget på øl og mad at klage over, eller dagløn? Hvortil han svarede, at han havde intet på øl eller mad eller dagløn at klage over i nogen måder.

- Herefter var Jørgen Skytte tingsvidne begærende.

Hans Nielsen Bødker af Valsøllille fremkom for retten og vemodeligt beklagede og gav til kende, hvorledes Gud allermægtigste har hjemsøgt hans hustru Kirsten Bentsdatter med stor legemesvaghed af værk og brud udi alle hendes lemmer, så hun på 6. års tid og endnu derover er mest sengeliggende, og så elendig af brud at hun næppelig kan gå over stuegulvet, hvorover både han og hun udi deres høje alderdom er geråden i stor fattigdom og elendighed, og forårsages derfor medlidende kristne om noget til levnedsophold at anmode.

- Til dette hans foregivende at bevise fremstod Poul Christensen og Ole Christensen, begge af Valsøllill, som hver for sig vidnede i alle måder om Hans Nielsens hustrus svaghed ligesom han selv har foregivet.

- Hvorefter Hans Nielsen var tingsvidne begærende, som af det høje herskabs fuldmægtig blev tilladt.

10. maj 1707 (s. 487-488)

Tingmænd: Laurs Jensen, Christopher Olsen, Truid Nielsen, og Søren Andersen af Mortenstrup; Ole Pedersen af Atterup; samt Peder Sørensen og Johan Nielsen af Jystrup.

Blev forkyndet at der skal holdes skifte og deling udi Valsømagle efter Knud Hansens hustru, afgangne salig Karen Andersdatter, den 13. maj.

- Og skifte samme dag efter afgangne Marcus Sørensen [Marquor Sørensen] sammesteds.

7. juni 1707 (s. 488)

M: Henrich Steen tilforordnet at betjene retten i birkefogdens lovlige forfald i den sag.

Tingmænd: Jens Pedersen, Poul Madsen, Cornelius Jensen og Morten Pedersen af Jystrup; samt Poul Christensen, Hans Pedersen, Mads Hansen og Peder Madsen af Valsøllille.

På det nådige herskabs, højborne komtesse Frederikke Louise Danneskjold, hendes vegne, var mødt ridefogden Sr. Andreas Melby på Skjoldenæsholm med kaldsmænd Ole Christensen af Valsøllille og Laurs Madsen af Høed, som har stævnet samtlige Skjoldenæsholms bønder og tjenere, gård og husmænd... [oplæsning af restansregister s. 489-494, Andreas Melby satte udi rette

med formening at de indstævnte skal betale inden 15 dage etc.; de udeblevne skal møde i næste uge.]

(s. 494) Ridefogden Sr. Andreas Melby var mødt og foregav hvorledes han, på sit herskabs vegne, var forårsaget at lade føre en del vidner om Ole Olsen af Ordrup hans svaghed, såsom fornævnte Ole Olsen udi forleden vinter i hans raseri skal have henløbet til Gyrstinge sø, og der omkommet sig, og som der straks da han var udløben af sin gård blev søgt efter ham, men ej fandtes videre end hans hue, hvilken lå ved bredden af Gyrstinge Sø, den han dagligt gik med på sit hoved, hvorfor man lod straks søge efter man, men kunne dog ej finde ham, førend nu forleden den 20. maj sidstafvigte, (s. 495) da han skal være opkommet og drevet i land på Gyrstinge bys grund, og ihvorvel disse vidners føring ej gjordes nødvendig, i henseende, enhver på godset og andre uden godset, er /: desværre :/ vidende, at bemeldte Ole Olsen var blevet så rasende, så han ofte ville have omkommet sig selv, hvorfor ridefogden har måtte gøre anstalt om vagt at holde over ham, og da det lod sig anse noget til bedring md ham, er der ej holdt så yderligt vagt som tilforn om dagen, såsom Karen Jensdatter, Ole Olsens hustru, sagde selv at have opsigt til ham om dagen; dog skal sygen, da man intet tænkte, have påtaget overhånd igen, hvorpå han uforvarende er kommet af gården fra hende og har tilføjet sig denne ulykke.

- Og til dette at bevise har ermeldte ridefoged ved kaldsmænd Ole Christensen af Valsøllille og Laurs Madsen af Høed stævnet Peder Mouridsen, Poul Nielsen, Jens Sørensen, Laurs Sørensen, Erik Jensen, Poul Jensen, Ole Jensen ("Poul og Ole Jensen") og Peder Mortensen, alle af Ordrup, for at vidne.

- Desuden er stævnet Laurs Ibsen og Jep Laursen, også af Ordrup, for at gøre forklaring hvorledes Ole Olsen befandtes da han blev taget op (s. 496) af søen, såsom de ham har synet og besigtiget.

- Efter at vidnerne og synsmændene var taget i ed fremstod først Peder Mouridsen af Ordrup, som vidnede at Ole Olsen af Ordrup sidstafvigte Mikkelsdag begyndte at blive syg og rasende, så svagheden jo mere og mere tiltog, hvorfor ridefogden gjorde anstalt ved gårdens bønder, at blev nat og dag holdt vagt over ham, som vidnet har hørt af Ole Olsens folk, at Ole Olsen havde sagt "I må holde så meget vagt over mig, som I vil, så skal jeg komme mig selv", hvorfor ridefogden stedse kontinuerede med vagten over ham, men som han lod sig anse til bedring, så man ikke kunne sige han var rasende /: som han gik tit og ofte alene til og fra Merløse :/ er med vagten nogle dage ophævet. Da man mindst tænkte på det er han uforvarende næste onsdag før Nytårsdag, ved et slet efter middag, bortløbet, da han sagde sig at ville gøre lidt udi gården, og blev straks på samme time søgt efter ham, og så på fjerdedagen fandtes hans hue ved Gyrsting Sø, men Ole Olsen kunne de ikke finde, ihvorvel dagligt på vandet er søgt efter ham, førend nu 20. maj han var flydt op (s. 497) på Gyrstinges grund, hvor han da straks blev af Laurs Ibsen og Jep Laursen synet, efter herskabet for Sorø Skole ham også havde ladet syne.

- Poul Nielsen, Jens Sørensen, Laurs Sørensen, Erik Jensen, Poul og Ole Jensen og Peder Mortensen, alle af Ordrup, vidnede ord til andet ligesom Peder Mouridsen før dem.

- Dernæst fremstod Laurs Ibsen af Ordrup, som vidnede, at der blev anordnet af ridefogden ved Peder Mouridsen af ermeldte Ordrup, har han tillige med Jep Laursen synet og besigtiget Ole Olsen da han var hjemført fra Gyrstinge Sø, og der først var besigtiget af Sorø Skoles herskab. Og da befandtes således: ovenfor hans venstre bryst var et hul, så man kunne stikke en af sine mindste fingre udi, men ikke kunne se eller vide hvoraf

det var kommet, såsom intet hul var på hans klæder; og tilmed var således forrådneth, at håret på hovedet var afgået. Der var også et lille hul over den venstre arm, som han selv havde stødt sig i sin levende live på sin kakkelovn. Videre fandtes ikke at se på ham.

- Jep Laursen vidnede (s. 498) at han så og synede bemeldte Ole Olsen, og da befandtes i alle måder ligesom Laurs Ibsen før ham har vidnet.

- Ole Olsens enke Karen Jensdatter var mødt, og vemodeligt beklagede sig over denne hendes mands ulykkelige død og hændelse, og for sig og vedkommende var herefter tingsvidne begærende.

- Andreas Melby var i lige måde på herskabets vegne tingsvidne begærende beskrevet.

På herskabets vegne lod ridefogden Andreas Melby aflyse, at ingen sig tilfordrister eller understår at afføre noget af hans høje herskabs grund, så vidt loven forbyder, og er i dag hans første ting.

15. juni 1707 (s. 498)

Tinget holdt om onsdagen, første hverdag efter Pinse.

M: Henrich Steen i Næbs Mølle betjente retten i birkefogdens lovlige forfald.

Tingmænd: Ole Pedersen, Jens Jensen, Peder Jørgensen og Laurs Jensen af Valsømagle; Anders Nelausen, Jep Nielsen, Mathias Andersen og Hans Mortensen af Høed.

Fuldmægtigen Sr. Andreas Melby på Skjoldenæsholm var mødt og æskede dom over Skjoldenæsholms bønder og tjenere, som i sidste uge blev søgt og tiltale for hvad de til deres nådige herskab skyldige er [...de tilfindes at betale inden 15 dage, etc.]

(s. 499) Blev læst landstingstillysning, at der skal holdes skifte og deling uder Uggerløse efter Erik Sørensens afgangne salig hustru Maren Ibsdatter [el. Maren Jepsdatter] den 17. juni.

Nok blev tillyst at der skal holdes skifte og deling udi Ordrup den 23. juni efter Poul Jensens afgangne hustru Karen Sørensdatter (s. 500)

Andreas Melbys 2. ting om afførsel.

21. juni 1707 (s. 500); ridefogdens 3. ting om afførsel.

28. juni 1707 (s. 500)

Tingmænd: Jep Laursen, Larus Ibsen, Peder Mortensen, Knud Jensen, Niels Hansen og Poul Jensen af Ordrup; Jørgen Mogensen af Skee-Tåstrup; samt Jens Nielsen i Bækhuset.

På herskabets vegne blev ved Ole Christensen i Valsølille tillyst, at der skal holdes skifte og deling efter afgangne Ole Olsen af Ordrup nu førstkomende (s. 501) mandag den 4. juli.

5. juli 1707 (s. 501)

Tingmænd: Laurs Jensen, Hans Madsen, Christopher Olsen og Søren Andersen af Mortenstrup; Ole Pedersen af Atterup; Mads Jensen og Hans Ibsen af Jystrup; samt Tim Pedersen af Valsøllille.

Blev læst amtmand Schiønbachs åbne brev til herreds- og birkefogderne udi Merløse herred, angående broer og veje at reparere, samt grøfter og stengårders indrettelse, i lige måde om ulovligt krohold og brændevinsbrændings afskaffelse, af dato 27. juni 1707.

Afkald.

- Anders Olsen af Allindemagle var mødt her for retten på sin hustrus Karen Olufsdatters vegne, og gav det høje herskab, samt Ole Olsens enke i Ordrup Karen Jensdatter, et fuldkomment og uigenkaldeligt afkald og kvittering, for bemeldte hans hustrus fædrene og mødrene arveparter, som hende efter skifte og deling er tilfaldet, hvorfor han gav Jens Nielsen af Valsømagle hånd, som var mødt på Karen Jensdatters vegne, som hendes lavværge og fader, og takkede både (s. 502) det høje herskab og ham for god og fornøjelig betaling i alle måder, hvorfor det høje herskab, bemeldte enke og hendes lavværge af ham og hans arvinger fuldkommelig kvitteres, kravesløst udi alle optænkelige måder, hvorefter Jens Nielsen på Karen Jensdatters vegne var tingsvidne begærende.

12. juli 1707 (s. 502): intet forrettet.

9. august 1707 (s. 502)

M: Henrich Steen i Næbs Mølle i dommerens sted.

Tingmænd: Anders Nilausen, Mathias Andersen, Morten Pedersen, Hans Mortensen, Laurs Madsen og Jens Laursen af Høed; samt Jens Jensen og Jens Laursen af Valsømagle.

På herkabets vegne mødte hendes fuldmægtig Sr. Andreas Melby på Skjoldenæsholm med kaldsmænd Hans Nielsen og Bent Tønnesen, begge af Valsøllille, (s. 503) som har stævnet Hans Pedersen, tjenende Christopher Olsen i Mortenstrup, imod synsvidner at høre, spørgsmål at svare samt forklaring at gøre, hvorledes er tilgået med hans medtjener, salig Kirsten Olsdatter, som fandtes død ved "lange ris støtte" udi bygmarken på Mortenstrups mark den 21. juli sidstafvigte under en bøg, som det berettes at Hans Pedersen skal have været oppe i og nedstævnet stænge-træ til gårdens fornødenhed.

- Desuden stævnet hæderlige mand Peder Mortensen Degn i Jystrup, Niels Madsen i Nymølle, Mikkel Olsen i Mikkelborghus og Peder Jensen i Ny Skovhuse for at vidne om hvorledes de befandt ovenmeldte salig Kirsten Olsdatter, da de efter ridefogdens begæring og overværelse synede og besigtigede hendes døde legeme, og hvad der kunne være årsag til hendes død.

- End er stævnet benævnte Hans Pedersens og salig Kirsten Olsdatters madfader og madmoder, som er Christopher Olsen og hustru Margrethe Christensdatter i Mortenstrup, at de edeligt ville forklare hvad dem om hendes død kan være vidende og tilgået, såvel og at udsige om benævnte Christopher Olsen og hans hustru nogen tid har hørt (s. 504) at Hans Pedersen og salig Kirsten Olsdatter de enten har sloges, skændtes eller været uvenner imidlertid de har tjent ham.

- Da efter at vidnerne var taget i ed fremstod Peder Mortensen Degn af Jystrup, som vidnede at torsdagen den 21. juli kom Christopher Olsen af

Mortenstrup til vidnet på Jystrup gade og bad ham om at følge med ned til Peder Pedersen indsidders kone Madeleine [Magdalene el. Malene] at ville fornemme om Hans Pedersen, som tjener Christopher Olsen, ikke havde været hjemme i nat; hvortil vidnet svarede jo og gik med Christopher Olsen, og da de indkom til Peder pedersens ved middagstid tilspurgte de Peder Pedersens hustru Madeleine om hendes søn Hans Pedersen ikke havde været hjemme i nat, hvortil hun svarede nej. Videre tilspurgte Christopher hende, om hendes søn ikke havde været hjemme i nat efter sin kjole, hvortil hun også svarede nej. Nok tilspurgte Christopher Madelene, og bad hun ville sige den bare sandhed, om han havde været hjemme, "dersom han fra mig i nat med min ehe hest er bortreden, han skulle intet ondt vederfares", hvortil hun svarede nej, men Madelene tilspurgte Christopher Olsen om ikke hendes søn Hans Pedersen og Kirsten Olsdatter nogen tid havde (s. 505) haft klammeri sammen, hvortil Christopher svarede og svor ved ed, at han aldrig, ej heller hans kone, hørte de havde haft ringeste ondt ord at skifte med hverandre. Så mad Christopher Madeleine atter igen hun ville sige ham den bare sandhed. Så svarede Madelene endelig, at hendes søn var hjemme i nat og tog sin kjortel og gik bort, men hvor vidste hun ikke, og sagde derhos til Christopher "Eders pige ligger død ved Lange Ris Stente", og havde hendes søn bekendt for hende, at han var oppe i en bøg for at hugge nogle stængtræ til gårdens fornødenhed, da faldt en gren ned og slog hende ihjel. Så gik Christopher Olsen og vidnet hen og fandt pige ndød, efter Madelens Peders beretning. Derpå gik vidnet og Christopher Olsen til Skjoldenæsholm og gav ridefogden det til kende, hvorpå ridefogden bad vidnet, tillige med Niels Madsen i Nymølle, Peder Jensen i Ny Skovhuse og Mikkel Olsen i Mikkelborghus [også Mecklenburghus] at følge med sig, at syne og besigtige salig Kirsten Olsdatter, som de også udi ridefogdens overværelse gjorde og befandtes således: "da jeg kom til stedet, så jeg at salig Kirsten Olsdatter lå på sin ryg, 7 skridt fra et træ og var død, og var af samme (s. 506) træ fire grene nedhugget, hvoraf den største gren ungefer så tyk som en temmelig læs ved, var falden ned på toppen og styrtet over til den vestre side, hvor pigen lå og var død, 1½ favn fra grenenden, og så jeg på åigen at hendes pandeben var nederknuset over det venstre øje så bredt som tre fingre, og et lidet hul overfor slaget ved den højre side så lang som halvfinger lang, igennem hud og kød, men fandtes ingen bræk på pandebenet udi samme hul, sås også på den gren, der lå ved pigen, en alen fra enden, at der sad tre menneskehår, og på samme sted var mosset af grenen afskrabet, og på jorden under grenen, hvor de tre hår sad og mosset var afskrabet, stod en plads blod på jorden, så stor som en hånd bredt". Derefter befalede ridefogden at de skulle afklæde hende og besigtige over det ganske legeme, som også skete, og fandtes intet videre end som allerede er forklaret, undtagen på ryggen, som til jorden var rød på adskillige steder, og fandtes hverken stang eller hug på hende, og ikke rettere eller anderledes kan ses, end som den ommeldte gren uforvarende hende havde ihjelslået.

- Niels Madsen, Mikkel Olsen og Peder Jensen fremstod hver for sig, og vidnede (s. 507) ord til andet ligesom Peder Mortensen Degn før dem har vidnet, undtagen at de ikke var med Christopher Olsen og Peder Degn til Madelene Peders i Jystrup, men kun alene har besigtiget pigen og befundet hende således som Peder Mortensen i sit vidne har forklaret.

- Hans Pedersen var efter indstævning mødt, og forklarede således, at aftenen før omvundne tid befalede hans husbond Christopher Olsen ham, at han skulle hugge nogle stængetræ til gårdens fornødenhed, hvorpå han gik ud i skoven og kravlede op i en bøg ved Lange Rise Stette, og da han havde nedhugget tre grene og huggede på den fjerne, kom pigen gående af

stien og sang, og da han blev hende var, sagde han "Kirsten, har I høtyven?", hvortil hun svarede ja, og spurgte Hans Pedersen om hun skulle følges med til hove, men dertil svarede han "nej, drengen kommer med vogn og skal køre med mig at age hø", og bad kirsten skulle sætte høtyven ved stien og gå hjem. Han gav sig så til at hugge igen, og som grenen nedfaldt hørte han et skrig af pigen, hvorover han blev forfærdet og gik ned af træet og så at hun var slået af grenen (s. 508), han tog hende så under armen i mening at hun kun var besvimet, og holdt sit ansigt ned til hendes, hvor han fornå at hun var død og borte. Han gik så derfra og hen til drengen og fulgte ham på havremarken.

- Anders Melby tilspurgte Hans Pedersen af hvad årsag han sådan om natten med hans husbonds hest er bortredet efter at denne ulykkelige hændelse var sket? Hvortil han svarede, at han gjorde det af frygt, for han havde ikke bedre forstand.

- Christopher Olsen, på egne og hans hustrus vegne, gav til oplysning, under ed, at han aldrig, enten han eller hustru, nogen tid har hørt, at Hans Pedersen og Kirsten Olsdatter, som var Christopher Olsens halvsøster, har haft nogen tvistighed eller uenighed med hverandre, så længe de har været i hans tjeneste. Han tilstår også, at have befalet Hans Pedersen at hugge ommeldte stængetræ til gården, kunne ej heller anderledes se eller kende, end den omvundne gren har hende ihjelslået.

- Ole Nielsen og hans hustru Else Nielsdatter af Uggerløse var mødt, uden givet kald og varsel, og vemodeligt beklagede denne deres datters død og ulykke, og som de fornemmer hvorledes er tilgået, forlanger de (s. 509) herpå ej noget videre at aftale, end som i dag er passeret, hvorfor Andreas Melby, på sit høje herskabs vegne, og vedkommende var herefter tingsvidne begærende.

Erik Sørensen af Uggerløse lod læse en fuldkommen afkaldskvittering, under Christen Jørgensens egen hånd, boende i Kvanløse, på egne og tvende sine fadersøstres, nemlig Helvig og Maren Christensdatter, deres vegne, for kapital 112 sldl. 2 mk., som dem efter Erik Sørensens hustru, salig Maren Ibsdatter, ved arv og foræring er tilfaldne, alt efter kvitteringens indhold, som melder at holde Erik Sørensen og hans arvinger samt Skjoldenæsholms høje herskab og fuldmægtig Andreas Melby kræves- og skadesløs udi alle optænkelige måder, samme kvittering af dato 17. juni 1707, for retten læst og påskrevet.

30. august 1707 (s. 509)

Jens Klog i Valsøllille betjente retten efter ordre i denne sag i birkefogdens lovlige forfald; Thomas Andersen i Jystrup Mølle som skriver i Jens Klogs sted.

Tingmænd: Poul Christensen, Ole Christensen, Søren Jensen, Anders Benjaminsen, Mads Hansen, Hans Nielsen, Hans Hansen og Lars Pedersen; alle af Valsøllille.

(s. 510) For retten var mødt højbårne komtesse Frederica Louise Danneskjolds fuldmægtig Andreas Melby og fremstillede to kaldsmænd Jep Nielsen og Hans Jensen i Jystrup, som har stævnet Morten Pedersen i Høed imod restans at høre læse og dom at lide, med videre hvad for retten kan passere.

- Efter afhjemling foregav Andreas Melby at bemeldte Morten Pedersen er skyldig til hans nådige herskab, efter dom af 7. juni 1707, penge 152 rdl. 1 mk. 5 sk., hvorfor Andreas Melby på sit nådige herskabs vegne

satte udi rette, med formening bemeldte Morten Pedersen pligtig er og bør at betale denne søgende fordring til sit nådige herskab, og det inden 15 dage; og som Morten Pedersen ej efter lovens pag. 459, 1. og 2. artikler, årligt har ydet sit landgilde og skyld, derforuden og at have sin gårds fæste forbrudt, samt at betale processens omkostning med 1 rdl., og var herpå dom begærende.

- Morten Pedersen var mødt og tilstod denne fordring at være skyldig til sit herskab, som nu indførtes.

- Dom afsagt... [sagens beskaffenhed gentages] (s. 511) ...så vides herudi ham ikke at kunne befri, men kendes for ret at Morten Pedersen bør at betale til hans nådige herskab bemeldte 153 rigsdaler 1 mk. 5 sk., samt at have hans gårds fæste forbrudt, efter lovens pag. 459, 1. og 2. art., og det inden 15 dage, eller efter dets forløb at lide nam efter loven, og processens omkostning at betale med penge 1 sletdaler 8 skilling [= 1 rigsdaler].

6. september 1707 (s. 511)

Tingmænd: Poul Nielsen, Ole Jensen, Hans Christensen, Ole Nielsen, Peder Mortensen, Erik Jensen og Jep Laursen; alle af Ordrup.

Blev læst og forkyndet en landstingslysning af 31. august 1707, at skifte og deling skal holdes udi Valsøllille efter afgangne salig Anne, Thomas Jensens enke, den 16. september.

27. september 1707 (s. 512)

Jens Klog i Valsøllille betjente retten efter ridefogdens befaling i dag i birkefogdens lovlige forfald; Thomas Andersen i Jystrup Mølle i Jens Klogs sted som skriver.

Tingmænd: Cornelius Jensen, Poul Madsen, Ole Marquorsen, Hans Jensen, Johan Nielsen og Peder Sørensen, alle af Jystrup; samt Peder Troelsen [Peder Truelsen] i Krudthuset.

Blev tillyst og forkyndet, at på fredag den 30. september skal holdes skifte og deling udi Valsøllille efter afgangne Christen Andersen husmand sammesteds.

Jens Jensen af Valsømagle, med kaldsmænd Hans Jensen og Cornelius Pedersen sammesteds, har stævnet Jørgen Hansen teglbrænder i Høed Skov til dom at lide for resterende penge 3 sldl. som han ham skyldig er bleven på et par stude, han ham har afkøbt nu til Mortensdag for to år siden. Satte udi rette og formente at Jørgen bør betale [etc.]

- (s. 513) Jørgen Hansen teglbrænder mødte ikke; skal møde om 14 dage.

11. oktober 1707 (s. 513)

Jens Klog i Valsøllille i dommerens sted; Thomas Andersen i Jystrup Mølle skriver i Jens Klogs sted.

Tingmænd: Hans Hansen, Jørgen Mogensen, Søren Jensen og Christen Hansen af Skee-Tåstrup; Lars Ibsen, Peder Mouridsen og Poul jensen af Ordrup; samt Jens Pedersen i Bomhuset.

Dom afsagt imellem Jens Jensen af Valsømagle contra Jørgen Hansen Teglbrænder [...sagens beskaffenhed gentages...] da vides benævnte Jørgen Hansen Teglbrænder ikke at kunne befries, men for det fordrende og søgende krav tilfindes at betale inden 15 dage [etc.]. Jens Jensen begærede dommen beskrevet.

25. oktober 1707 (s. 514)

Tingmænd: Hans Madsen, Laurs Jensen, Christopher Olsen og Jens Nilausen af Mortenstrup; Ole Pedersen af Atterup; Niels Christensen af Højbjerg; samt Christen Christensen og Erik Jensen af Jystrup.

Hans Pedersen i Valsølille, med kaldsmænd Nilaus Pedersen i Valsølille og Hans Laursen af Skee-Tåstrup, har stævnet Søren Nielsen Skomager i Glaustrup Hus til dom at lide for resterende penge, han Hans Pedersen skyldig er, for en hest han ham har afkøbt, nemlig 13 mk. 8 sk.

- Efter afhjemlet kald og varsel satte Hans Pedersen i rette og forment, at Søren Skomager bør at betale til ham benævnte 13 mk. 8 sk., tillige med processens anvendte bekostning, og var herpå dom begærende.

- Søren Skomager blev tre gange påråbt men mødte ikke, ej heller nogen på hans vegne, her imod at svare, hvorfor ham af retten forelægges til i dag 14 dage at møde, om han her imod ville have noget at svare.

2. november 1707 (s. 514-515)

Tingmænd: Anders Nilausen, Hans Andersen, Morten Pedersen, Jep Nielsen, Mathias Andersen og Hans Mortensen af Høed; samt Hans Nielsen Hugger af Valsølille.

[Med en anden pen er mellem nogle af tingmændenes navne igen indført navnet "Morten Pedersen", derunder noget der ligner "3..g8", derefter "og han", og igen efter et større mellemrum "m[...] i den straxg".]

På K.M. amtskrivers vegne var mødt Andreas Nicolaj udi Ringsted med kaldsmænd Peder Christensen Tækker og Christen Hansen, begge af Benløse, som har stævnet Hans Pedersen, sognefoged i Valsølille, og Jep Nielsen, sognefoged i Jystrup, på samtlige sognemænds vegne, til dom at lide for bropenge til Strømvads Bros opbyggelse, og det efter en skriftlig kaldseddel, som for retten blev læst og påskrevet og udi akten ord fra ord skal blive indført.

- Efter afhjemlede kald og varsel blev irettelagt, på K.M. amtskrivers vegne, hans skriftlige indlæg, som også for retten blev læst og påskrevet og udi akten skal blive indført, og var derpå dommerens retsindige kendelse begærende.

- Hans Pedersen og Jep Nielsen var mødt, og var begærende hr. amtskriver eller ridefogden ville meddele dem en forthingelse på hvor meget enhver kunne tilkomme (s. 516), efter deres gårdes hartkorn, at betale; da skal også anlove straks samme penge at infordre, så de mener at hr. amtskriver dette uden doms ergangelse skal blive fornøjet; hvorpå dommren beroer "til tegte dag".

8. november 1707 (s. 516)

Tingmænd: Poul Christensen, Peder Madsen, Mads Hansen, Søren Jensen, Hans Nielsen Smed, Laurs Madsen og Anders Benjaminsen; alle af Valsølille.

Hans Pedersen i Valsølille var mødt, og foregav, at Søren Skomager i Glaustrup ham på den i dag 14 dage siden søgende fordring havde betalt 3 sldl., og resten til førstkomende Mortensdag at betale, hvorfor bemeldte Hans Pedersen udi denne sag afstår dom.

29. november 1707 (s. 516): intet forrettet.

20. december 1707 (s. 516-517) [fejl: "20. november"]. Cornelius Jensen af Jystrup betjente retten, men intet forrettet.

===== 1708 =====

10. januar 1708 (s. 517)

Første sogning efter julehelligt.

Andreas Melby på Skjoldenæsholm er birkefoged. Jens Klog i Valsølille er birkeskriver.

Tingmænd: Laurs Jensen, Hans Madsen, Jens Nilausen og Peder Nielsen af Mortenstrup; Ole Pedersen af Atterup; Peder Sørensen og Johan Nielsen af Jystrup; samt Hans Pedersen af Valsølille.

Sr. Søren Hehn fra Bunderupgård var mødt på sin principals, velædle hr. assessor Eylers til Bunderup- og Merløsegård, hans vegne, med kaldsmænd Simon Laursen og Jens Sørensen, begge af Store Merløse, som har stævnet den hæderlige og vellærde mand hr. Jacob Hansen Wulff, sognepræst for Uggerløse og Tåstrup menigheder, tillige med hans tjenestekarl Jep Nielsen, til vidnesbyrd at anhøre, spørgsmål at tilsvare, angående et læs bølgebrænde, som velermeldte hr. Jacob Hansen Wulffs vogn skal være antræffet (s. 518) med på vejen fra Merløse Skov den 22. december næstafvigte, hvilket læs brænde velermeldte hr. Jacob Hansen Wulff ikke efter ofte besigelse har kunne eller ville skaffe hjemmel for.

- Kaldsmændene afhjemlede indførte kald og varsel således at have givet, undtagen at de ikke havde kaldet præstens tjenestekarl, som kørte vognen, Jep Nielsen.

- Sr. Simon Trøgel, på hr. Jacob Hansen Wulfs vegne, var mødt og protesterede imod vidnesbyrds førelse, såsom hovedmanden, der sigtes for dette skovhugst, ikke var lovligt kaldt, såsom det kan være venteligt at vidnerne træfer ham og ikke hans husbond, hvilken processens måde ej turdes imod lovens pag. 29, 1. art.; thi remitteres det til den gode dommers kendelse, om vidnerne bør stedes eller ikke.

- Søren Hehn ville formode efter indførte stævnmål, at disse her for retten af Søren Heen fremstillede vidnesbyrd bliver taget til eksamination; thi hvad sig angår, at Monsr. Trøgel påstår, at ikke hovedmanden i sagen at være indciteret, så ville Søren Hehn formode at hr. Jacob Hansen Wulff jo som hovedmand i sagen kan anses, helst efterdi ssom de i dette kald og varsel mentionerede optagede heste og vogn jo er hr. Jacob Hansen Wulff tilhørende, hvorfor ej søges (s. 519) andet end at velermeldte hr. Jacob Hansen Wulff ville forskaffe nøjagtig hjemmel, hvor han dette omtvistede læs brænde har bekommet.

- Da som velermeldte hr. Jacob Hansen Wulff, efter givne stævnmål, i egen person her i retten er til stede, hvorfor Søren Heen formoder at hr. Jacob Hansen Wulff af dommeren bliver tilholdt, efter stævnmålets indhold, til dette omtvistede brænde at forskaffe fornøjelig hjemme; hvis ikke formoder Søren Hehen med kraftigste påstand, at vidnerne, som nu her

for retten er til stede, af dommeren bliver antagne til forhør, såsom at disse af Søren Hehn nu agtende vidners førelse ikke kan være hr. Jacob Hansen Wulffs karl antræffende, men kun alene hr. Jacob Hansen Wulff selv, såsom de vidner, som Søren Heen i dag i sagen agter at føre, kun er beskikkelsesvidner til hr. Jacob Hansen Wulff, hvorved er begæret at hr. Jacob ville forskaffe fornøjelig hjemmel for dette omtvistede brænde, hvor da heste og vogn uden modsigelse skal være følgagtig. Formoder derfor Søren Hehn at Sr. Trøgels gjorde påstand ikke af dommeren nyder bifald, og forvarter herpå dommerens kendelse.

- Simon Trøgel, på hr. Jacob Hansens vegne, holdt unødigt at svare noget (s. 520) imod dette af Sr. Søren Heens vidtløftige indførte, men refererede sig til sin forrige gjorde protest imod vidners førelse, hvorfor begæres endnu som før dommerens kendelse.

- Søren Hehn refererede sig til sit forrige, i visse forhåbning at dommeren gunstig konsidererer hvad af Søren Hehn forhen har ladet tilføre, som da nok deraf kan erfares, at hr. Jacob i sagen at være hovedmand, og om imod forhåbning dette af Søren Hehn indførte kald og varsel af dommeren skulle blive underkendt, så vil Søren Hehn af dommeren begære, at han gunstig ville tilholde hr. Jacob Hansen Wulff, som her for retten er til stede, i følge af loven, at give til kende om hr. Jacob Hansen Wulff vil holde denne ret for sit rette forne- og værneting, på det man kan forekomme unyttig bekostning at spare, og forvarter i alt dommerens retsindige kendelse.

- Dommeren resolverede, at såsom hr. Jacob Hansens tjenestekarl Jep Nielsen, der har kørt og hentet det ommeldte læs brænde, ej her imod er kaldt, tilstedes udi denne sag ej nogen vidners føring, førend han her imod bliver lovligt kaldt.

17. januar 1708 (s. 520-521)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Morten Pedersen, Hans Jensen, Nilaus Marquorsen, Jep Nielsen, Poul madsen, Rasmus Henningsen og Erik Jensen; alle af Jystrup.

Blev tillyst og forkyndet at den 25. januar skal holdes skifte og deling her på Skjoldenæsholm efter afgangens Niels Olsen landsoldat, som døde udi Allindemagle.

24. januar 1708 (s. 521): intet forrettet.

7. februar 1708 (s. 521)

Tingmænd: Ole Christensen, Søren Jensen, Poul Christensen, Mads Hansen, Peder Madsen, Hans Jensen og Bent Tønnesen; alle af Valsølille.

Sr. Christen Christensen af Holbæk, ved Jørgen Pedersen i Holbæk, var mødt med kaldsmænd Hans Laursen og Anders Jensen, begge af Sønderstrup, (s. 522) som har stævnet Poul Jensen af Ordrup for varer han har bekommet for penge 2 mk.; Tue Jensens eftermand Erik Jensen for penge 1 rdl. som Tue skal have bekommet varer for; Ole Nielsen Kylling indsidder, i lige måde for varer han har bekommet, for 4 mk.; alle til tingsvidners erhvervelse.

- De indstævnte mødte ikke; de skal møde om 14 dage.

14. februar 1708 (s. 522)

Tingmænd: Jep Laursen, Laurs Sørensen, Jens Sørensen, Poul Nielsen, Peder Mortensen, Hans Olsen og Ole Jensen, alle af Ordrup; samt Laurs Pedersen i Valsølille.

Sr. Andreas Broe af Kongens Haraldsted var mødt med kaldsmænd Mads Ottosen af Skee og Anders Laursen af Allindelille, som har stævnet Jens Olsen i Egtved til vidner at anhøre og på spørgsmål at svare, angående hans drengs Niels Pedersens medhandling udi (s. 523) hans tjeneste, og hvorledes han har skilt sig ved ham, og på hvad måde med hug og slag han har trakteret ham, i lige måde hvad ord ermeldte Niels Pedersen har talt i hans svaghed, og endeligt beskikkelses- og synsvidner at anhøre.

- Herom er kaldet at vidne Jens Olsens hustru Dorthe Hansdatter, tjenestekarlene Laurs Laursen og Peder Laursen, samt [Dorthe Hansdatters steddøtre] Karen Madsdatter og Ellen Madsdatter. Som synsvidner Hans Rasmussen og Rasmus Knudsen, begge af Allindelille. Og hvad andre vidner man til sagens oplysning kan have at føre.

- Hvilket kald og varsel er indført for Peder Knudsen på hans afdøde søns [Niels Pedersens] vegne.

- Jens Olsen af Egtved var mødt, at såsom han må fornemme hvorledes Peder Knudsen af Allindelille vil rejse en sag imod ham på hans afdøde søns Niels Pedersens vegne, så ville han først fornemme om Peder Knudsen giver ham sag for at være hans søns banemand. For det andet, at Peder Knudsen ville sige årsagen til denne proces. For det tredje, hvem som har instigeret eller bragt ham til denne proces.

- Peder Knudsen må fornemme om det var Jens Olsens indførte eller ikke? Hvortil Jens Olsen svarede, at han det vil tilstå til første post at svare når vidnesbyrdene bliver ført, så ses vel hvoledes sagen er.

- (s. 524) Til den anden post svarede Peder Knudsen, at han er anlediget til denne sag, at efter han var vist jorden af degnen efter præsten i Haraldsted hans befaling lod han grave en grav til sin afdøde søn Niels Pedersen på Haraldsted Kirkegård, og efter at liget i samme grav var nedsat, mente han efter hans begæring at der måtte være kastet kord på liget, hvilket blev nægtet, hvorfor kan han ikke vide, såsom ingen forbud er gjort enten af husbondens fuldmægtig eller af ham. Den tredje post svarede formedelst han ikke har kunne fået kastet jord på liget.

- Herefter blev vidnerne taget i ed, og så fremstod for retten Jens Olsens hustru Dorthe Hansdatter, som vidnede, at omtrent onsdag eller torsdag den 14. eller 15. december sidste år, da kom den afdøde Niels Pedersen og Jens Olsens barnepige Lisbeth Pedersdatter (el. Elisabeth Pedersdatter, "Lisabeth Pedersdatter") i klammeri sammen nede i kakkelovnskrogen, hvorfor ved hun ikke, og efter at de var kommet i klammeri sammen tog den afdøde Niels Pedersen en "trævegge" op og slog barnepigen i ryggen med (s. 525), så hun nær var styrtet ud af døren, hvilken "trævegge" vidnet her lagde udi retten. Da han havde slået pigen med "træveggen" i ryggen svor han i det samme og forbandede dem alle, så mange som var udi stuen. Derefter opstod hendes mand Jens Olsen og blev vred, gik hen og tog sin pisk, som vidnet her i retten fremviser, med hvilken pisk han gav drengen Niels Pedersen to eller tre slag af snerten. Da Niels Pedersen havde fået disse slag gik han hen til døren, indtil de andre folk gik til sengs, fulgte drengen ud med dem, blev så udi sin tjeneste til om lørdag middag efter de havde fået middagsmad, da han gik bort og hjem til sin fader Peder Knudsen.

- Peder Knudsen tilstod, at drengen kom hjem til ham samme aften.

- Ellers forklarede vidnet [Dorthe Hansdatter] på spørgsmål, at drengen altid siden afvigte Mikkelsdag, da han kom i hendes og hendes mands

tjeneste, har han altid gået og "hibbet" og klaget sig i sin side, at han var slået med en plovstav i sin side.

- Dorthe Hansdatter blev tilspurgt hvad årsag der har været til dette klammeri, hvortil hun svarede, at hun vidste det ikke. For det andet: da hendes mand slog Niels Pedersen med piskan, om drengen ikke da råbte om hjælp eller grød? Hvortil vidnet svarede (s. 526) at han hverken bad om hjælp eller grød en tåre, for huggene han fik var ikke så mange. For det tredje: om hun ikke vidste hvem han klagede over, der havde givet ham det slag af plovstaven? Vidnet svarede, at drengen sagde nok hvem der havde givet ham det slag, men som den person hverken er nærværende, ej heller stævnet, såsom vidnet ej har hørt personens navn ved kald og varsels indførsel, ej heller har hørt hans navn nævne, [da ville hun heller ikke nævne samme navn.]

- Laurs Laursen vidnede det samme i alle måder at være bevidst som hans madmoder Dorthe Hansdatter, og på spørgsmål svarede det samme som hun havde svaret, og forklarede ellers, at det er den samme trævæge og pisk som her i retten er fremvist.

- Karen Madsdatter vidnede det samme i alle måder som hendes stedmoder og Laurs Laursen før hende har vidnet. Ellers forklarede hun, at mandagen den 19. december blev hun hendsendt til drengens fader for at fornemme om drengen var kommet hjem, tilmed også at fornemme om Peder Knudsen ikke havde en anden dreng at lade hendes fader få igen, hvortil Peder Knudsen havde svaret "drengen er hjemkommen, og vil I have ham igen skal I få ham", men (s. 527) drengen råbte "nej, jeg kan ikke møge de fire store huse om morgenen, og han slår mig!".

- Peder Laursen og Ellen Madsdatter mødte for retten, og som de begge ej endnu har været delagtige udi alterets sakrament, blev de ejtaget udi ed, men begge disse refererede sagens beskaffenhed, og at den i alle måder er ligesom deres madmoders og Laurs Laursens vidne, og ydermere forklarede, at det er den samme pisk og trævæge, som her i retten er fremlagt.

- Christen Hansen af Bakkerup vidnede under ed, at den afdøde Niels Pedersen klagede for ham, at Jens Egtved [Jens Olsen] havde slået ham i hans side med en pisk som der var to eller tre knapper på, men vidnet hverken så at Jens Egtved slog drengen, ej heller så nogen blå eller blodige slag på drengen.

- Jens Jensen af Bakkerup vidnede ligesom hans fader. [Skal det forstås sådan, at fornævnte Christen Hansen af Bakkerup er denne Jens Jensens stedfader?]

- Karne Olsdatter vidnede i alle måder ligesom Christen Hansen og Jens Jensen førhen har vidnet.

- (s. 528) Hans Rasmussen og Rasmus Knudsen, begge af Allindelille, vidnede hver for sig under ed, at for nogen tid siden var de begæret af Peder Knudsen, som sagde at have ordre fra sin præst, at gå ned til Jens Egtved og bede ham at han ville komme hen og lægge hånden på den døde dreng. Så gik de op til Jens Egtved og sagde til ham og bad at han ville komme og lægge hånden på Peder Knudsens søn, hvortil Jens Egtved svarede, at han ville først tale med sit herskab, men kan kom aldrig. Ellers sagde Jens Olsen til dem, at han ikke nægtede at han jo gav drengen nogle slag af sin piskesnerte.

- Jens Olsen tilspurgte Peder Knudsen: da hans søn kom hjem til ham, om han da så nogen blå eller blodige slag på drengen, eller om han lod ham syne? På begge poster svarede Peder Knudsen nej.

- Monsr. Broe begærede tingsvidne beskrevet; Jens Olsen begærede genpart.

21. februar 1708 (s. 528)

Tingmænd: Peiter Mathiassen af Valsøllille; [Hans?] Hansen af Tåstrup; Jens Pedersen, Poul Jensen og Erik Jensen af Ordrup; Jens Pedersen af Bomhuset; samt Morten Pedersen og Niels Sørensen af Høed.

(s. 529) Poul Jensen af Ordrup var mødt efter forelæggelse fra 14 dage siden, og tilstod ej mere at være skyldig til Sr. Christen Christensen af Holbæk end 1 mk. 8 sk., som han lover inden 8 dage at betale. Ellers tilkendegav at han intet har været krævet derfor.

- Erik Jensen af Ordrup var i lige måde mødt, og nægtede at han ej vidste noget at være Sr. Christen Christensen skyldig, og hvad hans formand hos ham havde bekommet tvivles ikke på ved skifte efter ham er sket fornøjelse for.

Blev tillyset at skal holdes skifte og deling udi Sandvadshuset efter afgangne salig Hans Ibsen Pottemager den 29. februar.

På hr. assessor Ejlersens vegne til Bunderup var mødt Sr. Søren Heen/Heem med kaldsmænd Niels Sørensen af Tåstrup og Peder Olsen af Store Merløse, som har stævnet den erværdige, hæderlige og vellærde mand hr. Jacob Hansen Wulff, sognepræst for Tåstrup og Uggerløse menigheder, tillige med hans tjenestekarl Jep Nielsen, til vidnesbyrd og spørgsmål og dom, angående heste og vogn, hvilke velermeldte hr. Jacob Hansen Wulff tilhører og af bemeldte Jep Nielsen den 22. december sidste år kørtes på vejen fra Merløse Skov (s. 530) med et stort læs nyhugget bølgegrene på vognen, med videre, alt efter en skriftlig kaldseddels indhold af dato Merløsegård den 14. februar 1708, med begæring for retten at måtte blive læst og påskrevet, og udi akten ord fra ord ska l blive indført.

- Endnu afhjemlede samme kaldsmænd at have stævnet hæderlige og vellærde Jens Madsen, præceptor hos Hr. Jacob Hansen Wulff i Tåstrup, som forhen til Merløse herredsting i sagen har aflagt vidne, angående om han noget i dag måtte behage at svare imod vidnesbyrd, som Søren Hein på sin principals vegne i sagen her for retten agter at fremføre.

- End og beviste Søren Hein med andre kaldsmænd, navnlig Niels Hansen og Jens Pedersen, begge af Tåstrup, at have stævnet efterskrevne, som også forhen til Merløse herredsting i sagen har aflagt vidne, angående om de noget kunne have at indvende imod vidnesbyrd, som Søren Hein på sin principals vegne i dag her for retten agter at føre, nemlig: Niels Steffensen og Niels Pedersen samt Niels Bødker, alle boende i Tåstrup, ligeledes Niels Pedersen tjenende bemeldte Niels Steffensen, så og Niels Andersen boende i Have Borup.

- I lige måde beviste med kaldsmænd Jens Pedersen af Tåstrup og Peder Olsen af Merløse at have stævnet Peder Mouridsen skovfoged i Ordrup til vidnesbyrd at høre og på spørgsmål at svare, angående om han agter (s. 531) eller kan hjemle velermeldte hr. Jacob Hansen Wulff omtvistede læs bølgegrene, såsom indbemelte Jep Nielsen har skudt sig til hjemmel hos ham.

- På indstævnte velermeldte hr. Jacobs vegne var mødt, efter begæring, Børge Mogensen Bring af Holbæk, og ihvorvel han havde føjelig adgang at gøre påstand imod de indførte diverse stævнемål, såvel formedelst den irettelagte skriftlige kaldseddel, hvoraf hr. Jacob under Søren Heins hånd kopi er meddelt, som den i mangling er originalen ulig, ja end og, i samme kaldseddel at citanten er meget ubeviseligt anført, så dog for at lade se, at hr. Jacob Wulff ikke til trætte og proces inklinerer med, gerne er tilfreds om enten assessor Ejlers eller fuldmægtig kan fremføre noget til lovgyldigt forsvar ved deres forøvede med hr. Jacob Wulffs heste og vogns optagelse næstforleden 23. december 1707; af slig årsager

Bring forholdt sig hvad han ved sagens drift enten ved denne ret eller ved andre steder, på sin principals vegne, lovformeligt kunne have at inferere, og nu begærede Sr. Søren Hein ville fremkomme med hvad han efter stævne mål i sagen vil fremføre.

- Da efter at vidnerne var taget i ed fremstod, uden givet kald og varsel, Hans Hansen og gamle Niels Jensen af Tåstrup ("Torstrup"), begge hr. Assessor Ejlersens bønder og tjenere, som vidnede ved ed med oprakte fingre efter loven dem i Guds sandhed at være bevidst (s. 532), at fredagen før Juleaften imod aftenen samme dag, da var vidnerne efter assessor Ejlers begæring inde til hr. Jacob Hansen Wulffs udi Tåstrup for at fornemme om hr. Jacob eller hans karl Jep Nielsen ville sige og lægge en mands navn til, af hvem de havde fået det omtvistede læs bølgebrænde, og som præsten ikke var hjemme, talte de med tjenestekarlen Jep Nielsen, og mens de forrettede deres ærinde, som meldt er, svarede præstens kærester, at de havde selv træ i skoven, som var dem udvist, og enten de havde hugget deraf eller ikke kom ingen ved, men vidnerne berettede at de ikke talte til hr. Jacob Wulffs kærester om nogen heste og vogn, men alene kun til karlen, som foranført er, hvilket de nok mente at præstens kærester kunne høre, såsom hun svarede dertil, hvorpå vidnerne gik over til Niels Sørensen og gav deres husbond assessor Ejlers denne forretning til kende, hvorpå assessor Ejlers befalede dem at efterse brændet, som på vognen tilhørende hr. Jacob Hansen Wulff, og befandt da tre bølgegrene, af hvilke den største gren var tre spande omkring i den store ende, de øvrige var små grene, både stavre og mindre end stavre store, og noget deraf kvas, hvilket vidnerne ej til penge anslog.

- På spørgsmål af Bring svarede vidnerne, at de ej så hr. Jacobs optagne heste og vogn (s. 533) udi Merløse skov, som assessor Ejlersen tilhører. De var ej heller hosværende da hr. Jacobs heste og vogn blev anholdt, ikke heller er vidende hvor hr. Jacobs heste og vogn blev optaget.

- Søren Hejn endnu fremstillede Anders Mortensen og Niels Pedersen, begge af Store Merløse, og begge hr. Assessor Ejlersens bønder og tjenere, som vidnede hver for sig under ed, at lørdagen før Juledag, to timer før aften, da var vidnerne efter Søren Heins begæring nede udi Tåstrup til hr. Jacobs for at tale med ham og tilbyde ham heste og vogn med omtvistede læs bølgebrænde, og som de ej fornemte præsten at være til stede, talte de med præstens kærester, og gav deres ærinde til kende, hvor da præstens kærester svarede, at han kunne beholde omtvistede heste og vogn indtil det blev bevist, at det brænde var hugget på assessor Ejlers [grund], hvorpå vidnerne gik tilbage og sagde Søren hein deres forretning.

- Søren Hein, som endnu agter at føre efterskrevne i sagen at vidne, nemlig Jens Christensen, Hans Nielsen og Jens Ibsen, alle af Store Merløse, og som de ikke for lovligt forfalds skyld kunne møde i dag, begærede Søren Hein sagens anstand til om tre uger, som er den 13. marts, til hvilken tid de af Søren Hein påberåbte vidner her for retten skulle møde, deres (s. 534) vidner at aflægge.

- Opsat til 13. marts.

13. marts 1708 (s. 534)

Tingmænd: Laurs Jensen, Hans Madsen, Christopher Olsen, og Jens Nilausen af Mortenstrup; Ole Marquorsen og Nilaus Marquorsen af Jystrup; Ole Pedersen af Atterup; samt Niels Christensen af Højbjerg.

Jep Nielsen af Jystrup på egne og Mads Dinesen indsidder hos ham begge deres vegne, med kaldsmænd Johan Nielsen og Peder Sørensen, begge af

Jystrup, har stævnet Laurs Corneliussen, Peder Corneliussen, Mathias Nielsen og Ulrik Eriksen ("Wldrich Erichsen"), alle i Jystrup, imod vidner at høre, spørgsmål at svare, angående hvad ord de har haft udenfor Mads Dinesens dør næstafvigte søndag nat for otte dage siden, så og stød og slag på hans vægge og døre.

- Herom at vidne er stævet Apolone Jørgensdatter i Vievadshus og Mads Jørgensen tjenende Cornelius Jensen i Jystrup.

- Efter at dette var indført blev parterne forligt med hverandre, så at ingen vidste noget utilbørligt om hverandre i nogen måder.

Efter opsættelse og anlovning til i dag var mødt Søren Hein på sin principals assessor Eylers vegne, i den sag contra hr. Jacob Hansen Wulff i Tåstrup, angående hans heste og vogns optagelse med omtvistede læs bøgegrene.

- Søren Hein fremstillede to (s. 535) vidnesbyrd, nemlig Jens Ibsen og Jens Christensen, begge af Store Merløse, som efter Søren Heins begæring havde været i beskikkelsevis hos Peder Mouridsen skovfoged i Ordrup, hvilke to mænd fremstod og vidnede således:

- Efter at de var taget i ed fremstod Jens Ibsen og Jens Christensen og vidnede, at fredagen før sidste Jul kom Søren Hein til det ene vidne Jens Christensen i Store Merløse, som er assessor Ejlers bonde, da han stod på Merløsegård og tærskede til hove, efter at solen var gået ned og de havde tændt lys, og begærede at vidnet skulle tage en hest og møde Søren Hein til det andet vidne Jens Ibsen i Merløse, da de begge skulle følges med ham til Ordrup, de bemeldte vidner at forrette, og da de kom samtlige til Ordrup by red Søren Hein og begge vidnerne ind til skovfogdens Peder Mouridsens i Ordrup, satte deres heste udi gården og gik ind udi stuen, og som de kom ind i stuen spurgte Søren Hein Peder Mouridsen skovfoged ad, om han havde set Christophers [Christopher Olsens] vogn i Tåstrup eller præstens sammesteds, som Søren Hein berettede at have mødt dem på vejen, eller om skovfogden havde hugget noget brænde ned til præstens vogn? Hvortil skovfogden sagde nej. Skovfogden berettede også, at han ej vidste præsten havde noget træ i Ordrup Skov til udvisning, men (s. 536) vel at præsten havde tilladelse at hente nogle snittegrene og sanke brænde, og videre var dem ikke bevidst.

- Søren Hein tilspurgte vidnerne om ikke Søren Hein ved spørgsmål til Peder Mouridsen navngav præsten i Tåstrup? Vidnet Jens Christensen svarede, at han ej hørte at Søren Hein sagde til skovfogden om han havde set Christophers vogne i Tåstrup og præstens, men det andet vidne berettede at have sagt, at have sagt præsten i Tåstrup.

- Børge Mogensen forbeholdt sig hvad han imod disse to førte vidner kunne have i retten at erindre, og til eftertanke at forestille, til sine tider og steder.

- Søren Hein videre tilspurgte vidnerne om Peder Mouridsen skovfoged foregav på Søren Heins spørgsmål at præsten i Tåstruå havde lov til at hugge og sanke snit i Ordrup Skov?

- Børge Mogensen vil formode, at denne Søren Heins ulovskikkede begæring ikke af retten bliver bifaldt, helst vidnerne begge for retten havde udsagt, at de ej vidste vider ei sagen, end du om har vidnet. Tilmed er dette Søren Heins spørgsmål ganske stridigt imod vidnernes forhen aflagte vidne.

- Søren Hein vil forhåbe, at spørgsmålet til vidnerne ikke af dommeren bliver nægtet, såsom loven tillader bør at svare på spørgsmålet. Desforuden, som skovfogden Peder Mouridsen, som her for retten er til stede, ikke skal kunne undgå/vedgå, at da disse to vidner (s. 537) var i beskikkelsevis hos ham, navngav at præsten i Tåstrup havde tilladelse at

hugge eller sanke snit i Ordrup Skov, hvorfor Søren Hein vil forvente at dommeren tillader vidnerne det af Søren Hein til dem gjorte spørgsmål at besvare.

- Dommeren tilspurgte vidnerne om de vidste noget videre, end som dem er tilspurgt og de har udsagt, hvortil de svarede nej. Dommeren tillader derfor ej vidnerne igen at fragå det, som de tilforns har vidnet og tilstået, men ej nægter Monsr. Søren Hein at gøre spørgsmål til vidnerne.

- Søren Hein begærede at fuldmægtig Monsr. Børge Mogensen, om han på sin principals vegne efter stævneålets indhold vilel forskaffe hjemmel for omtvistede læs bøgerne, såfremt Søren Hein ikke skulle lade irettesættelsen påfølge.

- Børge Mogensen, på Hr. Jacob Hansen Wulffs vegne, måtte fornemme, at assessor Ejlers fuldmægtig Søren Hein påstår hjemmel for de bøgerne og kvasbrænde, som på hr. Jacobs vogn er befundet, da hans heste og vogn fredagen før sidste Jul af assessor Ejlers på alfarvej er optaget, såfremt Hein ikke skal lade irettesættelse påfølge, så ihvorvel assessor Ejlers eller hans fuldmægtig Hein hverken har eller skal kunne bevise, at præsten hr. Jacob nogen tid har ladet hugge i Merløsegårds skov, mindre bekommet det på vognen begundne brænde på ermeldte gårds skovs grund, ikke heller lov eller forordning forbyder (s. 538) hr. Jacob efter assessor Ejlers eller hans fuldmægtiges påstående i denne sag at skaffe hjemmel, som det er dem begge ganske uvedkommende, og alene udflugter hvilke de søger i mening dermed at forsvare heste og vogns optagelse fa hr. Jacob, ikke desmindre, for vidtløftighed at undgå, og for at lade se at hr. Jacob Wulff har ret med at fare, tilbød Bring sig på hr. Jacobs vegne straks her for retten at fremstille skovfogden Peder Mouridsen i Ordrup, som efter den af Skjoldenæsholms højbarne herskab samt dets fuldmægtige eller inspektør ham givne befaling forsvarligt kan hjemle hr. Jacob det på hans vogn befundne gren- og kvasbrænde, såfremt dommeren det fornødent skulle eragte.

- Søren Hein, som må fornemme at Monsr. Børge Mogensen ville fremstille Peder Mouridsen skovfoged for at hjemle hr. Jacob Hansen Wulff omtvistede brænde, da som bemeldte Peder Mouridsen forhen har fragået at han ikke havde set velermeldte hr. Jacob Hansen Wulfs heste og vogn i Ordrup Skov fredagen næst før sidste Jul, da de af assessor Ejlers blev optaget, mindre givet hr. Jacobs karl tilladelse noget brænde eller nogen grene i Ordrup Skov samme dag at nedhugge, og desforuden som ermeldte Peder Mouridsen ikke her i retten har produceret eller fremvist noget af de højædle og velbarne herskabs (s. 539) eller inspektør til ham givne ordre, at han dette omtvistede læs brænde til hr. Jacob Hansen Wulff havde eller skulle udvise, hvorfor Søren Hein ikke formoder at dommeren antager bemeldte Peder Mouridsen som hjemmel for omtvistede læs bøgerne, men vil Søren Hein formode at dommeren forelægger fuldmægtigen Børge Mogensen anden tilstrækkelig og fornøjelig hjemmel for omtvistede læs brænde, i fald Søren Hein ikke skulle efter hans forrige indførte lade irettesættelsen påfølge.

- Børge Mogensen holdt uforstående med besvaring at gennemgå dette af Søren Hein tilførte, helst den retsindige dommer nok, som skøner hvor lidet det er sagen vedkommende og at Søren Hein vil indlade sig med at efterse og (erytte...?) over det, som både er uden hans og hans herres grænser; refererede sig derfor til sit forrige indførte om hjemmel, og indlod samme under dommerens godtfindende.

- Søren Hein henskød sig til sit forrige tilførte, så formoder Søren Hein at dette af Monsr. Børge Mogensen tilbudne hjemmel ikke af dommeren bliver accepteret; thi om dommeren imod forhåbning skulle antage Peder Mouridsen til hjemmel for omtvistede læs bøgerne, så formoder Søren

Hein at dommeren ikke sligt antager førend vedkommende der imod lovligt bliver stævnet, og så begærende Søren Hein, at i fald Monsr. Børge Mogensen i dag ikke forskaffer anden hjemmel end som (s. 540) allerede anlovnet er, begærede at sagen måtte have anstand til om 14 dage, hvor da Søren Hein ville udgive hvad videre han i sagen nødigt kunne eragte, og begærede så Søren Hein at hvad allerede i sagen er passeret måtte gives beskrevet, og det til den tid som loven tillader, såsom brevpenge alt i retten er leveret.

- DOMMEREN holdt for billigt, efter Monsr. Børge Mogensens erbydelse, så og Sr. Søren Heins påståelse at skaffe hjemmel for det omtvistede læsbrænde, at Peder Mouridsen for retten fremkommer.

- Hvorefter Peder Mouridsen for retten fremkom, og ved ed med oprakte fingre efter loven vidnede, at han af hans højvelbårne herskabs inspektør og skytte Jørgen Hansen er anbefalet årligt som skovfoged at tilse, at nogle træer udi Ordrup Skov, som det behøvede, at kunne snittes, på det at træerne des bedre kunne ved magt blive, iblandt hvilke træer en del er snittede, og en del usnittede, og har hr. Jacob Wulffs karl bekommet det på hans vogn befundne gren- og kvasbrænde at foromsnittede træer, som skovfogden Peder Mouridsen forhen havde vist hr. Jacobs karl, hvor han måtte snitte grene, og var hr. Jacobs karl [...]dagen før Jul hos skovfogden i Ordrup Skov, og viste ham hvor han havde snittet (s. 541), og hvad han tog på vognen førend han læssede af de afsnittede grene, hvormed præstens karl dermed kørte hjem til hans husbond, da han samme dag med heste og vogn af assessor Ejlers på alfarvej blev optaget. Hvad angår de to af assessor Ejlers bønder førte vidner modsagde Peder Mouridsen, for såvidt at det langt anderledes og vidtløftige imellem ham og Søren Hein passerede, end de har forklaret, og at Peder Mouridsen foromvundne tid for Søren Hein og de to mænd ej gjorde (...?) stændelig udsigende om det omtvistede brænde, som han nu under ed har aflagt, var(?) årsag at han mente at det ej var Søren Heins vedkommende, ej heller det var tid at komme i beskikkelsevis efter at solen var gået ned og lys var tændt.

- Skytten Jørgen Hansen [Jørgen Hansen Skytte] mødte uden givet kald og varsel for retten, og vedstod under ed efter loven, at skovfogden Peder Mouridsen havde forevist ham det træ i Ordrup Skov, som præsten hr. Jacob Hansen Wulffs karl havde snittet de grene af, som omtvistet, og på den optagne vogn fandtes, ved hvilken besnitning samme træer ej var skade tilføjet, men mere nytte tilføjet, og videre var Jørgen Hansen ikke bevidst herom, end at Peder Mouridsen skovfoged for ham har forevist.

- Søren Hein, som nu har anhørt dette af Peder Mouridsen tilståelse for omtvistede læs bølgebrænde, for Søren Hein (s. 542) denne sinde dermed lader sig nøje, men alene kun begærer sagens anstand til om tre uger, såsom Søren Hein ikke før kan udgive hvad han i sagen nødigt kunne have, af årsag at dette her i retten passerede ej må ske førend i dag 14 dage kunne få beskrevet; formoder så Søren Hein den begærede opsættelsestid af dommeren bliver konsenteret.

- Børge Mogensen, på hr. Jacobs vegne, ville allersidst denne sinde forestille dommeren, at som assessor Ejlersen eller hans fuldmægtig Søren Hein ej her i retten har bevist, at hr. Jacob Wulffs karl med heste og vogn i Merløsegårds skov er befundet foromvundne tid før Jul, ikke heller at det på hr. Jacobs vogn, da den blev optagen, på ermeldte gårds skovs grund er hugget, men tvært imod på hr. Jacobs side er godtgjort med skovfogden Peder Mouridsen i Ordrup, at det på vognen befundne snittegrene og kvasbrænde er bekommet i Ordrup Skov på Skjoldenæsholms højbårne herskabs grund, efter anvisning, skoven uden skade, så påstås ej elene på hr. Jacobs side frikendelse for assessor Ejlers og hans fuldmægtig Søren Heins tiltale, men end og tilstrækkelig reparation og

erstatning for ved påføje påførte proces, ved nærgående sigtelse, tids- og pengespilde, (s. 543) som alt til lovmæssig påkendelse indstilles, og dom ervartes. Hvad ellers angår den af sr. Heins dilation i tre uger, synes Bring mere sker til ophold end fornødenhed, helst det på Heins side fremførte hverken er så vigtigt, ej heller det i akten passerede så vidtløftigt, at det jo i dag kunne gennegåes, for at sagen derefter til doms kunne blive optaget, for hvilken årsag Bring ej på sin principals vegne turde indvillige i den begærede opsættelse. Skulle dommeren ellers tillade ham, beføjer Bring efter loven også lovlig dilation at reservere, sit svar imod citantens anlovende ingivende.

- Søren Hein, som må fornemme at Monsr. Børge Mogensen vil disputere den af Søren Hein begærede opsættelsestid, i mening at hvad som af Søren Hein i sagen er ført ikke er så vigtigt, ej heller det passerede så vidtløftigt at det ikke straks med svar kunne gennemgås, altså var Søren Hein forårsaget for Monsr. Børge Mogensen at give til kende, at han ej var så expedit straks i sagen at svare, var derfor Søren Hein begærende at dommeren ville behage den begærede opsættelse at tillade, medmindre at Søren Hein kunne erlange det passerede beskrevet til i næste uge (s. 544), hvor da Søren Hein til om 14 dage vil indgive sit svar.

- Dommeren optog sagen til om tre uger, til hvilken tid Monsr. Søren Hein her af retten forelægges at indgive og svare hvad han videre udi sagen agter at fremføre.

3. april 1708 (s. 544)

Tingmænd: Cornelius Jensen, Poul Madesn, Erik Jensen, Christen Christensen, Didrik Ibsen og Morten Pedersen, alle af Jystrup; samt Ole Pedersen af Valsømagle.

Efter opsættelse og anlovning fra for tre uger siden til i dag var mødt Sr. Søren Hein på sin principals assessor Ejlers vegne, i den sag contra hr. Jacob Hansen Wulff i Tåstrup, angående hr. Jacob Hansen Wulfs heste og vogns optagelse med omtvistede læs bølgebrænde. Søren Hein producerede et skriftligt indlæg af Merløsegård dags dato, med begæring det for retten måtte blive læst, påskrevet og udi akten indført.

- Søren Hein, som nu ikke har til stede det udi indlægget påberåbte tingsvidne af Merløse herredsting af dato 19. januar 1708, var Søren Hein derfor af dommeren begærende, at han ville sagen optage til om 14 dage, så da bemeldte af Søren Hein påberåbte tingsvidne ufejlbarligt her udi retten dommeren til efterretning bliver produceret.

- (s. 545) På hr. Jacobs vegne var mødt hæderlige og vellærde hr. Jens Madsen Brun, præceptor hos bemeldte hr. Jacob Hansen Wulff, og i lige måde begærede opsættelse til om 14 dage, til hvilken tid han anlovede svar på Sr. Søren Heins irettelagte indlæg.

- Sagen efter begge parters begæring opsat til om 14 dage.

17. april 1708 (s. 545)

Tingmænd: Anders Nilausen, Morten Pedersen, Mathias Andersen, Jep Nielsen, Hans Andersen og Morten Pedersen [nævnt to gange] af Høed; samt Hans Jensen og Cornelius Pedersen af Valsømagle.

På hr. Jacob Hansen Wulffs vegne var mødt hr. Jens Madsen Brun, og efter anlovning producerede et indlæg imod Sr. Søren Heins for 14 dage siden indgivne irettesættelse, af dato Holbæk dags dato, som begærtes for retten måtte læses, påskrives og udi akten indføres.

- Assessor Ejlersen og hans fuldmægtig Søren Hein blev tre gange påråbt af retten, men mødte ikke, ej heller nogen på deres vegne, enten her imod at svare eller efter anlovning at fremlægge det for 14 dage siden belovede tingsvidne, hvorfor denne sag af dommeren blev optaget til doms til om 4 uger, såsom ingen af parterne udi denne sag havde noget videre at indgive.

24. april 1708 (s. 545-546): intet forrettet.

1. maj 1708 (s. 546): intet forrettet.

15. maj 1708 (s. 546)

Tingmænd: Hans Hansen, Jørgen Mogensen, Christen Hansen og Søren Marquorsen af Skee-Tåstrup; Peder Mortensen og Ole Jensen af Ordrup; Christen Christensen af Jystrup; samt Lauge Hansen på Skjoldenæsholm.

Udi den sag imellem velædle hr. assessor Ejlers til Bunderup på den ene, og hr. Jacob Hansen Wulff og hans tjenestekarl Jep Nielsen i Tåstrup på den anden side, kendes således:

- DOM: Som velædle hr. assessor Ejlersen ved sin fuldmægtig Søren Hein lader søge og tiltale den hæderlige og vellærde mand hr. Jacob Hansen Wulff og hans tjenestekarl Jep Nielsen for et læs bøgegrene, som bemeldte Jep Nielsen den 22. december sidste år skal være optaget med på vejen til Tåstrup, hvortil velbemeldte hr. assessor vil (s. 547) formode, efter sit givne kald, hr. Jacob Wulf bør forskaffe hjemmel til, og i fald sligt ikke påfølgede, påstår han efter sit skriftlige indlæg de optagne hæste og voen, med det læs bøgegrene, at være forbrudt, med videre hans irettesættelse, samt for omkostning 10 rigsdaler; her imod har hr. Jacob Wulff på egne og tjenestekarls vegne ladet svare ved Børge Mogensen af Holbæk, som har fremstillet den æskede hjemmel, nemlig skovfogden Peder Mouridsen af Ordrup, som edeligt hjemler og tilstår hr. Jacob Wulf det omtvistede læs bøgegrene, og at samme var hugget i Ordrup Skov, og eftersom hr. Jacob Wulff har forskaffet hjemmel, så vil Børge Mogensen ej alene formode, at hr. Jacob Wulff for hr. assessors tiltale bliver fridunet, men end og reparation for ibragte omkostning.

- Efter sligt lejlighed kendes således: Eftersom de af hr. assessor Ejlersens førte vidner ikke forklarer, at hr. assessor i hans skov, da hr. Jacobs heste og vogn med det læs bøgegrene er optaget, nogen skade er tilføjet, beviser, og ej at hr. Jacobs karl har været i hans skov, enten at tag enoget læs eller andet, men hr. Jacobs karl efter hr. assessors egen foregivende i hans kaldseddel har henskudt sig til hjemmel, nemlig Peder Mouridsen, da han med hans husbonds heste og vogn blev anholdt og optaget på alvej, hvilken hjemmel ikke er brusten, men her indentings edeligt er vedstået af Peder Mouridsen (s. 548); Thi vides ej hr. assessor Eylersens gjorde irettesættelse at kan følge, men hr. Jacob Wulff for hr. assessors tiltale i denne sag frikendes, og har hr. Jacob Wulff sin regres forbeholden til hr. assessor Eylersen for denne ibragte omkostning efter lovlig medfart.

12. juni 1708 (s. 548)

Jens Klog af Valsølille i dommerens sted; Thomas Andersen af Jystrup Mølle som skriver i Jens Klogs sted.

Tingmænd: Ole Christensen af Valsøllille; Christopher Olsen, Jens Nelausen, Peder Nielsen og Lars Jensen af Mortenstrup; Niels Christensen af Højbjerg; Ole Pedersen af Atterup; og Erik Jensen af Jystrup.

Sr. Christen Bang, procurator af Roskilde, på citantindens Anne Jensdatters, nu værende amme hos K.M. hofskytte udi Roskilde, hendes vegne, var mødt med kaldsmænd Mads Ottosen af Skee og Lars Pedersen af Valsøllille, som har stævnet ladefogden på Skjoldenæsholm Lauge Hansen til i dag her for retten af møde, vidner at anhøre og spørgsmål at tilsvare, til nærmere doms erholdelse så sine steder, for begangne lejermål med citantinden Anne Jensdatter udi hendes enkesæde, med videre, alt efter en skriftlig kaldseddel dateret Roskilde den 30. maj 1708 under (s. 549) Monsr. Hans Helts ("Hans Heldtz") hånd, for retten læst og påskrevet og i akten skal blive indført.

- Efter afhjemlede kald og varsel blev parterne formedelst godtfolks imellemhandling således udi venlighed forenede, at fuldmægtigen Bang og Anne Jensdatters madfader Monsr. Heldt på hendes vegne afstod vidners førelse og hvad andre prætentioner, i hvad navn det have kan, bøderne undtaget, som hun kunne have til Lauge Hansen for begangne lejermål, hvorimod Lauge Hansen tilforpligter sig her for retten at give Anne Jensdatter, til hendes barns underholdning, som de med hinanden har avlet, til Mikkelsdag førskommende, 10 sletdaler, af hvilke de 3 sldl. straks her for retten blev erlagt, så og 3 tdr. rug og 3 tdr. byg, som han lover tid efter anden til hendes og barnets ophold, nå påæskes, at betale, såvelsom hvad penge til retten skal udgives, og på det man om betaling desto bedre kan være forsikrede, har Lauge Hansen formanet sin gunstige husbond, dydædle Madame Margrethe Riis, salig Bruns, for ham at træde udi fuldkommen kautions sted, og til den ende fremskikkede hun ved sit bud hendes skriftlige missiv og kautions seddel af dags dato, under hendes hånd og segl, som blandt andet er af indhold, af velbemeldte madame efter ovenindførte forlig lover og tilstår (s. 550) hun i alle måder til vedkommende skadesløst at betale, hvilket missiv rettens skribenter tog til sig og nedlagde i rettens gemme indtil betalingen er sket, da den Madame Riis imod lovlig kvittering skal blive tilstillet, hvorpå sagen således imellem parterne er afhandlet, og ej vider skal påtale.

Hans Nilausen af Jystrup med kaldsmænd Søren Pedersen og Peder Sørensen, begge af Jystrup, har stævnet Johan Nielsen, indsidder i Jystrup, til dom at lide for hvad han til Hans Nelausen skyldig er, nemlig 8 sldl. 3 mk., som er for lånte rede penge og korn han af ham har bekommet forleden år 1707.

- Johan Nielsen mødte ikke; skal møde i næste uge.

19. juni 1708 (s. 550)

Tingmænd: Jep Nielsen, Nelaus Marquorsen, Hans Jensen, Christen Christensen, Poul Jensen, Jens Laursen og Jens Hansen; alle af Jystrup.

Johan Nielsen af Jystrup var mødt i dag efter forelæggelse, og tilstod den over ham indførte fordring til Hans Nilausen, 8 sldl. 3 mk., hvorefter Hans Nilausen satte udi rette og formente (s. 551) Johan Nielsen pligtig er og bør at betale [inden 15 dage etc. Dom afsagt: Johan Nielsen skal betale fordringen, samt sagsomkostning 1 sldl.]

Jørgen Hansen i Vievadshus, med kaldsmænd Anders Nielsen og Mads Jensen, begge af Jystrup, at stævnet Jørgen Hansen Teglbrænder i Høed Skov, imod vidner at høre og spørgsmål at svare, angående klammeri og skældsord, som Jørgen Hansen teglbrænder skal have sagt imod Jørgen Hansen i Vievadshus. - Efter at dette var indført blev parterne ved dommerens imellemhandling forenede (s. 552) og forliget, så ingen på enten af siderne har den anden noget at tiltale for hvad som er passeret, hvorfor de her for retten gjorde hverandre håndsrækning, og derhos lovede at de her efterdags ville leve fredeligt og endrægtigen tilsammen som gode naboer, hvorfor denne sag uden videre forhandling er til ende og ophævet.

21. august 1708 (s. 552)

Tingmænd: Anders Nilausen, Hans Mortensen, Jep Nielsen, Morten Pedersen og Hans Andersen af Høed; Hans Pedersen, Laurs Pedersen og Jens Pedersen af Valsølille.

Hans Rasmussen, boende udi en gård ved Stestrup, var mødt efter medgivne fuldmagt fra Sr. Poul Pedersen, som er pårørende, og irettelagde en fuldmagt af dato 11. august 1708, anlangende hans salig søn, afdøde Jacob Poulsen, som på vej udi hans majestæts rejse til Vestindien var antaget hos velædle hr. kaptajn Bannefeld på det skib kaldet Christian Quintus, hvorom forfornemmes hans fortjente løn derved, ved de gode høje herrer, efter anfordring som arving, efter bemeldte Jacob Poulsen ej kunne blive accepteret, så til dets [...] lagde Hans Rasmussen ovenmeldte fuldmagt, som her for retten blev læst, påskrevet og udi agten ord fra (s. 553) skal blive indført.

- Dernæst, på dydædle matrone Madame Riis, salig Thomas Bruns, forpagterske ved Skjoldenæsholm, ved hendes skriftlige attest her udi retten producerede, som fuldkommen tilstår og ved sin ed aflægger, at salig Jacob Poulsen er bemeldte Poul Pedersens søn, hvilken attest her for retten læst og påskrevet og udi akten ord til andet skal blive indført.

- Derfor uden fremstillede sig agtbare og velfornemme mand Sr. Niels Krag, privilegeret gæstgiver i "Ousted", som ved ed med oprakte fingre efter loven tilstod og bekræftede hans søsters irettelagte attest, så og ved at salig Jacob Poulsen, som gik ad Vestindien til på det skib Christian Qvintus, er Poul Pedersens rette søn, og Poul Pedersen at være hans rette arving.

- Hvorefter Hans Rasmussen var tingsvidne begærende.

28. august 1708 (s. 553)

M: Henrich Steen i Næbs Mølle som dommer.

Tingmænd: Ole Pedersen, Jens Jensen, Knud Hansen og Jens Laursen af Valsømagle; samt Hans Nielsen, Mads Hansen, Hans Christensen og Anders Benjaminsen af Valsølille.

Peder Madsen af Valsølille, med kaldsmænd Ole Christensen og Laurs Nielsen Hugger sammesteds (s. 554), har stævnet Bent Tønnesens hustru Bente Nielsdatter til vidner at høre og på spørgsmål at svare, angående en beskyldning som hun har beskyldt Peder Madsens hustru i Valsølille. - Efterskrevne er stævnet for at vidne og på spørgsmål at svare, nemlig: Poul Christensens hustru Kirsten, Laurs Madsens hustru Else og Anne Kiervets, alle af Valsølille.

- Efter at dette var indført blev parterne således forenede, at Bente Nielsdatter fremstod for retten og beklagede sig, at hvad hun havde udsagt om Peder Madsens hustru Sidse Christensdatter var sket i ubesindig hastighed, hvilket hun fortryder, og formoder Sidse Christensdatter det ej ilde optager, men beder hun ville være hendes ven som tilforn, efterdi hun ved ej andet med hende end det, som ærligt og kristeligt kan være, og derfor bad hende om forladelse, hvilket Sidse Christensdatter hende også tilgav, hvorpå de her for retten gjorde hverandre håndsrækning, hvorefter Peder Madsen på sin hustrus vegne var tingsvidne begærende.

25. september 1708 (s. 554-555)

Tingmænd: Hans Hansen, Jørgen Mogensen og Christen Hansen af Skee-Tåstrup; Peder Mortensen og Peder Mouridsen af Ordrup; Knud Hansen af Valsømagle; og Peder Mogensen af Allindemagle.

Madame Riis, salig Thomas Bruns, forpagterske på Skoldenæsholm, ved sin svoger, agtbare og velforstandige mand Hans Rasmussen af Eggård, var mødt her for retten, og var her af tinget fire uvildige mænd begærende at måtte udmeldes for at syne, granske og besigtige takster for alle Skjoldenæsholms skove og skovsparter og enemærker samt kirkernes, ved olden af eg og bøg [etc... dertil udmeldt formand Mathias Andersen af Høed, Ole Pedersen af Valsømagle, Poul Christensen af Valsølille og Laurs Ibsen af Ordrup; afsigt om 8 dage.]

2. oktober 1708 (s. 556)

Tingmænd: Nilaus Marquorsen, Hans Nilausen, Peder Nielsen, Poul Jensen, Jens Laursen og Morten Pedersen af Jystrup; samt Laurs Madsen og Peder Pedersen af Valsølille.

[Afsigt af oldensyn: hovedgårdens enemærker 100 svin, Valsølille skove 152, Ordrup 24, Egtved 10, Valsømagle [...4], Høed 50, Højbjerg 1 svin, Atterup intet, Mortenstrup 5, Jystrup 30; i alt 296 svins olden.]

16. oktober 1708 (s. 557)

M: Henrich Steen i Næbs Mølle i dommerens sted.

Tingmænd: Ole Pedersen, Knud Hansen, Jens Jensen og Jens Laursen af Valsømagle; Anders Nilausen, Jep Nielsen og Hans Mortensen af Høed; samt Hans Hansen af Valsølille.

Andreas Melby, ridefoged på Skjoldenæsholm, med kaldsmænd Laurs Pedersen af Valsølille og Mathias Andersen af Høed, har stævnet Niels Sørensen husmand i Høed, mod vidner at høre, spørgsmål at svare og hjemmel at skaffe for 21. "slogler" nyhugne han kom kørende med imellem Høed og Valsølille den 6. oktober næstafvigte, da Jørgen Hansen Skytte kom til ham, såvel 38 stk. "slagler" som fandtes i hans have ved huset (s. 558) og 4 halmtytte og 8 båndstager, hvilket altsammen var hugget af eg, skovæbler, tjørn, ask og hassel.

- Nok er stævnet efterskrevne for at vidne: Morten Pedersen, Jens Mortensen og Hans Andersen af Høed, samt Niels Ibsen tjenende Jørgen Hansen Skytte og Villads Jensen i Valsølille.

- Efter at vidnerne var taget i ed fremstod Niels Ibsen, tjenende Jørgen Skytte, og vidnede at forleden den 6. oktober gik vidnet med sin husbond

Jørgen Skytte og bar en hakke, en skovl og en hækrog, og ville hen at fange en grævling, hvor Jørgen Skytte da så Niels Sørensen husmand gik af Høed til og var et knippe slogler på sine skuldre, og råbte Jørgen Skytte så til Niels Sørensen at han skulle bide ham oppe, som han også gjorde. Da spurgte Jørgen Skytte ham ad hvor han havde bekommet disse slagler, og da foregav Niels Sørensen udi Svalmstrup og Skee marker. Ydermere sagde Jørgen Skytte "du skal bære disse slagler til Skjoldenæsholm", hvortil Niels Sørensen svarede "nej, må jeg ikke have dem, så må de ligge der". Dertil sagde Jørgen Skytte "du skal da bære dem til Valsølille", men Niels Sørensen svarede atter nej, hvorover Jørgen Skytte tog en hækrog fra vidnet og slog Niels Sørensen to slag med hækrogen over ryggen, så Niels Sørensen faldt baglæns tilbage på jorden (s. 559), hvorpå Jørgen Skytte sagde "du skal bære sloglerne til byen, det djævelen skal besætte dig!", og derpå red Jørgen Skytte mod Høed og råbte til Jens Mortensen at han skulle komme og hjælpe ham med Niels Sørensen til byen. Imidlertid gik Niels Sørensen en anden vej ad Høed til. Da Jørgen Skytte så det, red han ham imod og sagde "nu skalt du bide til her kommer folk for at se, hvad du est for en karl!", derpå slog Niels Sørensen tre slag til Jørgen Skyttes "skydehoppe" udi panden, og et på lænderne, med an af de rodhugne slogler, heraf (...?) Niels Sørensen at have slået tre slag på hoppen, derpå stod Jørgen Skytte af hoppen og skød sin bøsse af imod Niels Sørensens ben. Derpå slog Niels Sørensen på Jørgen Skytte med sloglen nogle slag, hvor mange ved vidnet ikke, hvorpå de for i håret på hverandre og faldt til jorden, og vidnet så at Niels Sørensen havde den ene hånd bag i Jørgen Skyttes halsklud. Så efter de var opstanden og skilt fra hverandre stod Jørgen Skytte og ravede(?) og var blå i sit ansigt af at Niels Sørensen havde holdt ham så hårdt i halskluden, og så skiltes de fra hverandre. Videre var vidnet ikke bevidst.

- Dernæst fremstod Jens Mortensen af Høed, som vidnede at foromvundne tid kom Jørgen Skytte og råbte til vidnet og bad han ville komme og hjælpe ham Niels Sørensen til byen (s. 560), og som vidnet kom gående så han at Niels Sørensen slog skydehoppen i panden og på lænderne, da skytten kastede hoppen omkring. Så steg skytten af hoppen og gik Niels Sørensen imod, og Niels slog imod Jørgen Skytte, men om han ramte ham ved vidnet ikke. Så skød skytten sin bøsse af imellem Niels Sørensens ben, og derefter for de i håret på hverandre og faldt til jorden. Vidnet så også at Jørgen Skytte var meget blå i ansigtet efter at vidnet havde vristet Niels Sørensens hånd op af halskluden og håret. Derpå skiltes de fra hverandre.

- Nok fremkom Morten Pedersen og Hans Andersen, begge af Høed, og vidnede hver for sig, at foromvundne tid var de med Jørgen Skytte udi Niels Sørensens have og fandt der 38 nyhuggede slagler samt 4 halmtve og 8 båndstager. Ved samme lejlighed var Jørgen Skytte begærende, at de ville se hvorledes han var slået af Niels Sørensen, hvilket de også gjorde, og så at Jørgen Skytte var blodig i venstre øre og kød, foruden klagede Jørgen Skytte sig for sit venstre bryst og spyttede blod. Videre vidste de ikke.

- Niels Sørensen svarede på spørgsmål, at han havde hugget alle forindførte slogler, halmtve og båndstager, men ikke på Skjoldenæsholms skovsparter.

- Hvorpå Andreas Melby (s. 561) tilspurgte Niels Sørensen, om han kunne skaffe hjemmel for de indførte slogler med videre, hvorpå Niels Sørensen svarede nej.

- Herefter at dette var passeret tilstod Niels Sørensen at have hugget forindførte slogler på Skjoldenæsholms grund, men hvad han tilforn havde

sagt, at de var hugget på Svalmstrup og Skee marker, er gjort og sagt i den mening, at han mente sig dermed at befri.

- Andreas Melby var på herskabets vegne tingsvidne begærende.

Anne Andersdatter i Haraldsted og Anders Hansen i Ortved, på egne og Karen Hansdatter udi Valsølille hendes vegne, var mødt med kaldsmænd Peder Pedersen og Anders Hansen, begge af Haraldsted, som har stævnet Kiervet Rasmussen i Valsølille og Jens Andersen i Ny Skovhus til deres sandhed at vidne, anlangende Jens Pedersen Skioldenesholm, som er gået ad Ostindien og udi foråret næstafvigte på "Malacken" [vel Malacca] i Ostindien ved døden er afgået, og hvem efter hans død kan være hans rette arving, såsom de høje herrer ved det Ostindiske Kompagni hans tilgodehavende ved kompagniet ej til hans arvinger uden tingsvidne og bevis vil lade være følgagtigt.

- (s. 562) Så til dette sandfærdigt at bevise fremkom Kiervet Rasmussen af Valsølille og vidnede under ed, at Anne Andersdatter, som er Jens Sørensens hustru i Haraldsted; Anders Hansen i Ortved; såvel Karen Hansdatter i Valsølille; at de alle tre er søskendebørn eller næstsøskendebørn til Jens Pedersen Skioldnisholm, som udi Ostindien ved døden skal vær eafgået, og vidnet ved at forbemeldte Jens Sørensens hustru Anne Andersdatter, såvel som Anders Hansen og Karen Hansdatter, er salig Jens Pedersen Skioldenisholms rette arvinger, og ingen andre eller flere findes, hverken på fædrene eller mødrene side, end forindførte tre personer.

- Jens Andersen af Nye Skovhuse vidnede ord til andet ligesom Kiervet Rasmussen.

- Arvingerne var tingsvidne begærende.

23. oktober 1708 (s. 562)

M: Henrich Steen i dommerens sted.

Tingmænd: Laurs Jensen, Hans Madsen, Jens Nilausen og Christopher Olsen af Mortenstrup; Ole Pedersen af Atterup; Niels Christensen af Højbjerg; samt Cornelius Jensen og Poul Madsen af Jystrup.

(s. 563) På herskabets vegne var mødt Sr. Andreas Melby med kaldsmænd Ole Jensen og Laurs Madsen, begge af Valsølille, som har stævnet samtlige Skjoldenæsholms bønder og tjenere [...oplæsning af restansregister s. 563-568... Andreas Melby begærer dom; de udeblevne skal møde næste uge.]

30. oktober 1708 (s. 568)

Tingmænd: Søren Jensen, Ole Christensen, Anders Benjaminsen, Hans Christensen, Laurs Pedersen, Hans Nielsen Smed, Laurs Nielsen og Ole Andersen; alle af Valsølille.

(s. 569) Peder Corneliussen i Høed, med kaldsmænd Laurs Andersen sammesteds og Christen Christensen tjenende Cornelius Jensen i Jystrup, har stævnet Didrik Ibsen i Jystrup til dom at lide for 10 mk. 12 sk. resterende tjenesteløn, som han til bemeldte Peder Corneliussen er skyldig. Satte udi rette og forment han bør betale inden 15 dage [etc.] - Didrik Ibsen mødte ikke; skal møde i næste uge.

Restanssagen opsat til næste uge.

6. november 1708 (s. 569)

Tingmænd: Jep Laursen, Laurs Ibsen, Ole Jensen og Poul Nielsen af Ordrup; Hans Pedersen i Bomhuset, Laurs Pedersen af Valsølille, Anders Laursen i Oldhuset og Jens Pedersen i Valsølille.

Restanssagen opsat til næste uge formedelst sættemerens svaghed.

13. november 1708 (s. 570)

M: Henrich Steen i dommerens sted.

Tingmænd: Nilaus Marquorsen, Erik Jensen, Hans Jensen, Poul Jensen, Jens Laursen, Hans Nilausen, Søren Andersen og Jep Nielsen; alle af Jystrup.

På K.M. amtskrivers Sr. Preben Rasmussens vegne var mødt Adser Jacobsen med kaldsmænd Anders Christensen og Hans Knudsen, begge af Ringsted Torp, som har stævnet efterskrevne til dom at lide for kongerejsers forsømmelse, nemlig: ridefogden over Skjoldenæsholm Sr. Andreas Melby på Skjoldenæsholm for et par forspændsheste og tyve vogne; den hæderlige og vellærde mand mag. Søren Ørsted sognepræst til Haraldsted med sig anneksogn, for et par forspændsheste; sognedegnen for bemeldte sogne sr. Jens Jensen for et par forspændsheste; og forpagtersken på Skjoldenæsholm Madamme Riis for et par forspændsheste; og det alt efter en skriftlig kaldseddels indhold efter amtskriverens hånd af dato 6. november 1708, for retten læst, påskrevet og i akten skal blive indført.

- (s. 571) Efter at kaldsmændene havde afhjemlet at have lovligt kaldet forindførte efter en skriftlig kaldseddel, som for retten blev læst og påskrevet, og ingen disput der imod er gjort så for at bevise at de lovligt er tilsagt fremlægges udi retten den tilsigelse af 1. november 1708, under amtskriverens Preben Rasmussens hånd, hvorpå enver har tegnet hvad tid de er tilsagte, men dog ej mødte førend fordringskabet og suiten alt var endt, hvilken tilsigelse for retten blev læst og påskrevet og udi akten skal blive indført.

- Adser Jacobsen formener, efterdi ingen af de indstævnedes kan fragå jo lovligt at være tilsagte med bemeldte forspænds heste og vogne til hans majestæt tjenstligt, men ikke mødte førend det, hvortil hestene og vognene var bestilte, alt var forbi, hvorfor amtskriveren formedelst deres udeblivelse har måtte leje andre suiten at befordre, og derfor årsages at søge sin regres hos de udeblivende personer, derfor også irectesætter at enhver af de udi kald og varsel indførte pligtige er og bør at lide (s. 572) efter forordningen af 15. april 1690, samt at betale omkostning for rejser og sinkelser, og det inden 15 dage, hvorpå han var dom begærende.

- Andreas Melby på egne og Skjoldenæsholms tjeneres vegne var mødt, og holdt det meget urimeligt at amtskriveren Sr. Preben Rasmussen ville søge sin regres og betaling hos Skjoldenæsholms bønder for hans egen forsømmelse med at tilsige de forlangende vogne, hvilket fuldkommen kan ses af den i retten producerede tilsigelsesordre, under bemeldte Preben Rasmussens hånd, som melder, at de begærede vogne skal møde den 1. november klokken 10 slet formiddag, som suiten allerede er begyndt, og de indciterede vogne og forspændsheste først var begæret og tilsagt bemeldte dato klokken halvgåen fem eftermiddag, hvor da alt skønnes det var halvsvyvende time efter de skulle have mødt at de først af hr. amtskriver blev begæret og Andreas Melby da straks har dem ladet tilsige, at de ufortøvende skulle møde med deres heste og vogne udi Ringsted hos amtskriveren for at befordre hans K.M. suite, hvilket også er sket, at de

har mødt hos bemeldte amtskriver den 2. november om morgenen, en del nogle timer før dag, og de (s. 573) andre så tidligt som det begyndte at dages, hvorfor formoder at de for hr. amtskrivers tiltale, for egen forsømmelse, bliver frifundet, og som merbemeldte vogne er mødt udi lovlig tid efter advarsel, og dog ikke er kommet udi rejse, vil Anders Melby have sig tiltale forbeholdt for slig sinkelse på behørig steder, efter lovlig medfart.

- Madamme Riis, salig Thomas Bruns, forpagterske ved Skjoldenæsholm, ved sin svoger Hans Rasmussen i Stestrup, og imod dette indførte kald og varsel og irettesættelse af K.M. amtskriver Sr. Preben Rasmussen ved hans fuldmægtig, var forårsaget at gøre spørgsmål til nærværende amtskrivers fuldmægtig hvad tid og time hans K.M. hoforeer ved (masskalls??) er kommet, og hvor mange vogne og forspændsheste hans K.M. udi en højst behøvede, måske den gemene mand tit og ofte tvært imod hans majestæts vilje er blevet tilsagt, som ikke behøvedes, så er dette at hans majrstets skulle måtte forevises hvad tid og time de underhavende skulle møde til hans majestæts tjeneste, og for resten henskyder sig til Monsr. Melbys protest, og Madame Riis ved hendes udskikkede bud med forspændsheste (s. 574) var alt i parat og henskikket til hans majst. tjenestebefordring, men som fornåm at hans majst. suite alt var over staden, og en del af de udskikkede rejsevogne kom tilbage igen, med uforrettet ærinde forføjet sig tilbage, og derpå formoder for hr. amtskrivers tiltale bør fri at være.

- På M: Søren Ørsteds vegne svares, at han med eds vidner skal bevise, at han straks da han blev tilsagt, som var om aftenen klokken 6 slet, stræbte at lade opsøge heste til befordring, og da om morgenen klokken 5 slet mødte udi Ringsted med forspændshestene ved amtstuen.

- Jens Jensen Degn udi Haraldsted var mødt og refererede sig til M: Søren Ørsteds indførte, og formoder for hr. amtskrivers tiltale bør fri at være.

- Adser Jacobsen, imod dette vidtløftige indførte, svarede nogle få ord, at som Monsr. Melby udi sit indførte synes at være det urimeligt, at amtskriveren vil søge sin regres hos de udeblevne, som ikke til rette tid mødte at befordre hans majestæts suite, hvilket ikke er at undres, ej heller kan han regnes som utimelig, Thi det var faldet amtskriveren for besværligt al[...] så mange vogne og forspændsheste (s. 575) til hans majst. suites befordring uden noget vederlag, ej heller vil formode at nogen dommer frakender ham sin retmæssige fordring. Hvad sig undskyldningerne, som Monsr. Melby fremsætter, jo ikkun at være tilsagt førend klokken 4 ½-gåen 5, da dog hans påskrift udviser på tilsigelsen at være klokken 4 slet, hvor da fra den tid ham om bemeldte vogne og forspænd kom og mødte ved amtskriverens var omtrent 12 timer, hvor da vel udi de 12 timer de bemeldte forspændsheste og vogne lettelig, om de havde mødt end 3 eller 4 timer efter advarslen, kunne have været befordret med suitens "pagasse" (passage eller bagage?), så deraf ses efter så lang respit at det ikke er amtskriverens forsømmelse, men Monsr. Melbys, af denne årsag ses ikke at Monsr. Melbys propositioner kan komme amtskriveren til nogen præjudice.

- Andreas Melby svarede her til og refererede sig til sit forrige indførte, og ville henstille til den retsindige dommer, enten de begærede vogne er lovligt og i rette tid tilsagt eller ikke, og at Monsr. Adser Jacobsen foregiver at de forlangte vogne skulle være begæret klokken 4 eftermiddag, så ses det ikke, af Melbys påtegnede hånd, anderledes end som klokken halv fem, efterdi de tvende (s. 576) advarselmænd først havde været udi Jystrup klokken 4, som ses af den producerede påskrift af hr. Peiter Abild, og de er siden kommet til Skjoldenæsholm og gjort

anfordring; holder derfor meget urimeligt og utroligt, at de kunne være både udi Jystrup og på Skjoldenæsholm på et klokkeslet, men holder det mere troligt, at kunne vel være gået en halv time imellem Jystrup og Skjoldenæsholm for advarselsbudene. Foruden gav Melby den retsindige dommer til eftertanke og erindring, at som ses og tilstås, at de forlangte vogne ej er begærede før klokken 4 eller halv 5 eftermiddag, og det allerede begyndte at mørkne, har bonden ej kunnet møde førend anden dag førend klokken 4, som er to timer før dag, hvilket Adser Jacobsen selv tilstår, såsom det om natten er mørkt, at bonden både måtte opsøge sine heste og køre om natten til amtstuen; formoder derfor som tilforn bliver frifundet, og lovligt efter advarsel er mødt.

- Adser Jacobsen svarede her imod, at såsom Monsr. Melby foregiver udi sit indførte ej at være advaret om bemeldte vogne og forspændsheste førend klokken halv fem, (s. 577) da dog hans påskrift på advarslen udviser at være en halv time tilforn, som Monsr. Melbye vel udi bemeldte halve time kunne have ladet advare nogle, om ikke det fulde kvantum, som kunne have mødt og vel fundet deres bæster ved dagen og straks derefter mødt udi Ringsted amtstue, hans majestæts suite at befordre, og resten noget derefter; thi de har haft, som Monsr. Melby foregiver i sit indførte, muligt af Adser indførte, omtrent 12 timer, men ikke af Adser vist sagt at være alene 12 timer, og om så var kunne nok været advaret, så og mødt, den liden del vogne og forspænd, helst efterdi godset er ikke så vidt adpreedt, at jo nok en time kunne forslå til så liden et antal forspænd og vogne; kan derfor ikke henregnes disse Monsr. Melbys undskyldninger, en at de synes at han vil undslå sig for at gøre hans skyldighed muligt, at han vel kan have ladet tilsige i rette tider bonden at møde, som selv derfor har taget forsømmelse og ikke straks efter tilsigen er mødt; så søges han af amtskriveren som deres forsvar og den der havde over dem at befale, at han vil søge sin regres hos bonden igen; formoder derfor at Monsr. Melbys tiltale imod amtskriveren (s. 578), som han foran beråber sig på, ej kommer ham til nogen præjudice.

- Andreas Melby hertil svarede, at Monsr. Adser Jacobsen ikke skal godtgøre eller bevise, "at jeg har undslaget mig for at gøre min skyldighed for så vidt mig herudi kunne tilkomme", og udi øvrigt agter ej videre denne gang her imod at svare, men refererer sig til sit forrige, og var begærende sagen måtte optages til om 14 dage, hvor da videre svar skal påfølge.

- Adser Jacobsen, imod Monsr. Melbys indførte, svarede, "at af dette, som han foregiver jeg ikke kan godtgøre og bevise, at han har undslaget sig for at gøre sin skyldighed, tager jeg mig den tanke, formedelst de tilsagte vogne og forspændsheste ikke efter tilsagen straks mødte", men om skylden har været hos ham, eller de som skulle køre, vides ikke, men amtskriveren søger Monsr. Melby som fuldmægtig for godset. For resten refererede sig til sin forrige irettesættelse.

- Hvad sig Madame Riis' fuldmægtiges undskyldning er, da synes ikke de kan befri hinde, helst efterdi hun ikke har mødt enten tidligt eller sent, i hvor vel hun er advaret om aftenen klokken 4, hvor (s. 579) hun vel kunne fra Skjoldenæsholm til Ringsted forskaffe et par forspændsheste inden andendagen, da en del af de andre, som havde været i Ringsted, hvor hendes heste da først var på rejsen, og efter deres udsigende, som hendes bud mødte, tog til Skjoldenæsholm igen; formoder derfor at hun bliver tilfundet efter forrige irettesættelse.

- Hans Rasmussen, på Madame Riis' vegne, kortelig svarede, at det indførte af Adser Jacobsen ej nogensinde skal godtgøres, i det at Madame Riis af modvillighed ej har mødt udi hans majestæts tjeneste den 1. november næstafvigte ved 10 slet formiddag, der dog advarslen ej før

enkom end ved 4 slet om eftermiddagen, hvor hendes karl alt var borte i København med heste og vogn, men så snart ved hjemkomsten affærdigede hun sin karl med hestene til hans K.M. allerunderdanigste affære, hvilken karl på henrejsen til Ringsted mødte og fornam af de forhen udskikkede Skjoldenæsholms tjenere, der kom tilbage igen, og berettede at hans K.M. suite var alt borte, og dermed rejste budet tilbage igen (s. 580), og formoder derfor for amtskriverens tiltale bør fri at være.

- Adser Jacobsen, mod dette Sr. Hans Rasmussens indførte, så vel som magister M: Søren Ørsted og sognedegnen Jens Jensen sædedegn i Haraldsted, syntes ej noget videre her imod at svare, men refererede sig til sit forrige, og begærede dommerens kendelse.

- Dommeren optog sagen til om 14 dage.

Dom afsagt imellem Skjoldenæsholms herskab contra Skjoldenæsholms bøner og tjenere [dom på restans: de skal betale inden 15 dage etc.]

Andreas Melby betjente retten udi denne sag.

- Dom afsagt imellem Peder Corneliussen i Høed contra Didrik Ibsen i Jystrup.

- Som Peder Corneliussen for 14 dage siden havde hidciteret Didrik Ibsen i Jystrup for 10 mk. 12 sk. resterende tjenesteløn, og Didrik Ibsen ej er mødt, enten til første ting eller andet ting, efter forelæggelse, for noget her imod at svare eller afbevise; Thi kendes for ret, at Didrik Ibsen bør at betale til Peder Corneliussen bemeldte 10 mk. 12 sk. og processens omkostning med 4 mk., og det inden femten dage, eller og at lide nam i hans bo.

27. november 1708 (s. 582)

M: Henrich Steen beordret i dommerens sted.

Tingmænd: Cornelius Jensen og Poul Madsen af Jystrup; Laurs Jensen, Hans Madsen, Jens Nilausen og Christopher Olsen af Mortenstrup; Ole Pedersen af Atterup; samt Niels Christensen af Højbjerg.

Efter anlovning fra forrige uge mødte Andreas Melby, og først refererede sig til sidste givne svar på amtskriverens indførte. For det andet refererede sig til den anden post udi den kgl. forordning om misbrug, som foregår på hans majst. rejse, som er dateret 13. maj 1707: havde amtskriveren Sr. Preben Rasmussen efterkommet den post, så havde ingen dispute været, men at lade tvende bønder udi slig en hastig rejse, som hr. amtskriver foregiver skal være, gå til fods for at sige vogne til, må amtskriveren selv vide om er forsvarligt. I slig tilfælde burde vel at bruges udridere, samt er det amtskriveren sætter i til tilsigelsesordre, at vogne og forspænd skulle møde den 1. november kl. 10 formiddag, gjorde man sig umage, kunne der muligt bevises, at de to advarselsbønder ikke kom fra amtstuen eller Ringsted førend klokken 10. Men dette lader man stå. Dette alene er sagen: vognene skal møde klokken 10 formiddag, afvarslen om samme vogne er ej sket førend klokken 4 eller halv 5 eftermiddag, og hvem forseelsen er nu hos lader Andreas Melby (s. 583) ankomme på dommerens eftertanke, og ellers formoder, som tilforn, for hr. amtskrivers påførte sag at blive fri.

- Ingen mødte på amtskriverens vegne. Opsat 3 uger.

4. december 1708 (s. 583)

Thomas Andersen i Jystrup Mølle beordret i dommerens sted.

Tingmænd: Poul Christensen, Laurs Nielsen, Hans Nielsen, Mads Hansen, Søren Jensen, Hans Christensen og Anders Benjaminsen, alle af Valsøllille; samt Laurs Ibsen af Ordrup.

Andreas Melby, med kaldsmænd Morten Pedersen og Anders Nilausen af Høed, har stævnet Peder Corneliussen, tjeneste Mathias Andersen i Høed, og Hans Mortensen sammesteds, mod vidnesbyrd at høre, spørgsmål at svare, angående en stor bøgegren på Mathias Andersens skovslod ved Lundemose, nok en anden gren afstævnet på Morten Pedersens (s. 584) skovs grund sammesteds, begge to anses at kunne være 5 læs udi, hvilket er hugget i lørdags sidstafvigte for 14 dage siden.

- Nok er stævnet vidner Hans Andersen, Sidsel Andersdatter og Morten Pedersen husmand, alle i Høed.

- Efter at de var taget i ed fremstod først Hans Andersen af Høed, som bivnede at lørdag for 14 dage siden gik han og såede en rugager, kaldet Langager, i Høed, da hørte han at en huggede med en økse og slog med en nøde(?) ved Lundemose, men hvem det var vidste vidnet ikke, men vidnet tilstod at have bekommet et læs af de nedstævnedede grene.

- Sidsel Andersdatter fremstod og vidnede herom ej noget i nogen måde at være bevidst, andet end at hun hørte der huggedes i skoven, men hvem det var er hende ubevidst.

- Morten Pedersen er i lige måde ganske bevidst om sagen, såsom han samme dag stod og tærskede for Anders Nilausen.

- Laurs Hansen, Hans Andersens søn, som ikke endnu har været til Guds bord, mødte for retten uden at aflægge ed, og foregav at sidstafvigte (s. 585) lørdag for 14 dage siden, i tusmørket, da så han at Peder Corneliussen havde nedhugget en gren på Mathias Andersens skovspart ved Lundemose, og stod og huggede i stykker på samme gren, og imidlertid så han at Mathias Andersen kom kørende med sin vogn til samme nedhugne gren, og blev der holdene med samme vogn, og dermed gik vidnet bort og ej videre var bevidst.

- Efter at dette var passeret tilstod Peder Corneliussen at han havde nedhugget den ene af disse omtvistede grene.

- Andreas Melby begærede tingsvidne.

18. december 1708 (s. 585)

M: Henrich Steen af Næbs Mølle i dommerens sted.

Tingmænd: Jep Nielsen, Mathias Andersen, Hans Andersen, Morten Pedersen, Anders Nilausen og Hans Mortensen af Høed; Hans Pedersen af Bomhuset; og Laurs Pedersen af Valsøllille.

DOM

- Som K.M. amtskriver Preben Rasmussen ved sin fuldmægtig Adser Jacobsen her til birketinget lader søge og tiltale ridefogden på Skjoldenæsholm Andreas Melby for kgl. rejsers forsømmelse, nemlig et par forspændsheste og tyve vogne; mag: Søren Ørsted i Haraldsted for et par forspændsheste; sognedegnen sammesteds (s. 586) Jens Jensen for et par forspændsheste; og forpagtersken på Skjoldenæsholm Madame Riis for et par forspændsheste; til bevis herom at de var lovligt tilsagte fremlagde Sr. Adser Jacobsen tilsigelsesbrevet under amtskriverens hånd af 1. november 1708, og efterdi forbemeldte ej haver mødt med deres heste og vogne, og amtskriveren derudover har måttet leje til suiten at befordre, påstår

derfor at de indførte bør lide efter forordningen af 15. april 1690 samt betale omkostningerne.

- Imod dette er ridefogden mødt på Skjoldenæsholms tjeneres vegne, og formener at amtskriveren ej kan have nogen regres til ham eller Skjoldenæsholms tjenere, såsom at bønderne ej kunne møde førend de blev tilsagt, efter amtskriverens tilsigelsesbrev skulle de møde den 1. november om formiddagen klokken 10, og tilsigelsen ej på Skjoldenæsholm fremvist førend om eftermiddagen over 4 samme dag, hvorefter da vognene og forspænd mødte den 2. november før dag, efter hvilken beskaffenhed han vil formode for amtskriverens tiltale at være fri, med videre hans påstående.

- De andre indciterede har også ladet noget svare til deres befrielse, og efterdi man af sagen fornemmer, at forseelsen hvorfor Skjoldenæsholms bønder og tjenere ikke er mødt i rette tide og ingen ordre set amtskriverens udskikkede end tilsigelsesbrevet i det da den 1. november om morgenen (s. 587) skulle fremvist det på Skjoldenæsholm, men taget(?) forsømmelse, og ikke dermed fremkommet førend om eftermiddagen klokken 4, hvorfor at vognene ikke efter tilsigelsesbrevet har kunne møde i rette tide, men dog siden mødte efter amtskriverens tilståelse i kaldsedlen.

- Thi vides ikke at kan tilfindes ridefogden Andreas Melby eller Skjoldenæsholms bønder og tjenere noget derfor at lide.

- Hvad sig angår forpagtersken på Skjoldenæsholm, Mag: Søren Ørsted i Haraldsted og degnen Jens Jensen sammesteds, som enhver skulle have mødt med et par forspændsheste, da som der bevises, at de er tilsagte, og de ej beviser at have ladet deres heste møde, så kan de ikke frifindes, men enhver efter forhen allegerede forordnings 3. artikel tilfindes at betale til hr. amtskriver for tvende mil, nemlig fra Ringsted til Sorø skiftested, 2 rdl. 4 mk. 6 sk., med oldermandspenge, såvel og betale forårsagede omkostning med 2 rdl.

Madame Riis på Skjoldenæsholm ved Søren Jensen sammesteds, med kaldsmænd Lauge Hansen på Skjoldenæsholm og Erik Jensen af Jystrup, har stævnet Johan Nielsen i Jystrup til dom at lide for to læs halm han forleden forår har bekommet, à læsset 1 rdl., er 2 rdl. Satte i rette og formente [at han bør betale inden 15 dage etc. Johan Nielsen mødte ikke, skal møde til første ting efter jul.]

===== 1709 =====

9. januar 1709 (s. 588)

Første ting efter Jul.

Tingmænd: Jens Pedersen og Peder Laursen i Jystrup; Hans Pedersen og Laurs Madsen af Valsøllille; Ole Jensen og Laurs Sørensen af Ordrup; samt Mads Jensen af Allindemagle.

Johan Nielsen af Jystrup mødte ikke; skal møde om 14 dage.

22. januar 1709 (s. 588)

Tingmænd: Hans Hansen, Søren Marquorsen, Jørgen Mogensen og Christen Hansen af Skee-Tåstrup; Peder Mouridsen, Peder Mortenen og Ole Jensen af Ordrup; samt Hans Pedersen af Valsøllille.

DOM

- (s. 589) Som Madame Riis for 4 uger siden lod tiltale Johan Nielsen i Jystrup for to rigsdaler han er hende skyldig blevet for to læs halm han sidstafvigte forår har bekommet, og Johan Nielsen ej har fremvist noget at han bemeldte penge har afbetalt; thi kendes for ret at Johan Nielsen betaler til Madame Riis de fordrende 2 rdl., tillige med processens omkostning 4 mk., alt inden 15 dage, eller efter dets forløb at være nams execution undergivet efter loven.

Madamme Riis, ved Thomas Andersen i Jystrup Mølle, med kaldsmænd Lauge Hansen på Skjoldenæsholm og Erik Jensen af Jystrup, har stævnet efterskrevne [...oldengæld s. 589-590... nogle er ikke mødt; beroer med irettesættelsen til næste uge.]

20. januar 1709 (s. 590)

Tingmænd: Nilaus Marquorsen, Hans Nilausen, Hans Jensen, Ole Marquorsen, Poul Jensen, Jens Laursen, Peder Nielsen og Søren Pedersen; alle af Jystrup.

Lauge Hansen var mødt på Madame Riis' vegne og foregav, at de i sidste uge indstævnede for resterende oldengæld med videre har klareret og betalt, undtagen Niels Madsen i Nymølle, Ole Jensen i Ordrup, Christen Hansen i Skee-Tåstrup og Søren Marquorsen i Skee-Tåstrup, over hvilke Lauge Hansen på Madame Riis' vegne begærer dom, og sætter udi rette enhver pligtig er og bør at betale [etc.]

- (s. 591) Efter at dette var passeret fremkom Lauge Hansen og foregav, at Christen Hansen og Søren Marquorsen i Skee-Tåstrup nu har afbetalt, hvorfor han på Madame Riis' vegne afstår dom over dem.

- Dommeren optog sagen til doms om 14 dage.

Hans Nilausen i Jystrup fremkom og gav til kende, såvel sig højligh beklagede, at hans hustru Apolone Mathiasdatter udi onsdags aften sidstafvigte fra ham er undviget og bortløben, og med sig taget et par nye mandssko, tre par strømper, et par nye skindbukser, en ny rød ulden skjorte, otte skjorter, fire halsklude, tre hampesække, et par hørlærredelagener, et par ditto pudevår, et ditto håndklæde, to messingkedler, to skæpper byggryn, fire skæpper rug, et par nye korter, en uldsaks, samt nogle alen dynevår, hør, og hamp; hvorfor han her af retten lader lyse og spørgs efter hende, om nogen godtfolk hende kunne forekomme eller blive vidende hvor hun sig opholder, det ham at give til kende, skal deres umage og omkostning blive betalt og fornøjet.

12. februar 1709 (s. 591-592)

Tingmænd: Cornelius Jensen og Poul Madsen af Jystrup; Laurs Jensen, Christopher Olsen, Peder Ibsen og Truid Nielsen af Mortenstrup; Niels Christensen i Højbjerg; samt Ole Pedersen i Atterup.

Niels Madsen af Nymølle var mødt og blev af retten tilspurgt om han havde noget imod Madame Riis' indførte over ham at svare, hvortil han svarede nej, ikke videre end hvad hans anpart af oldengæld kan være udi Mortenstrup skov og Næs' overdrev, hvor han svin har gået, og erbyder sig at ville betale, men ellers har indleveret en regning til Madame Riis på 5½ rdl. og nogle skillinger, i mening hun dermed skulle blive afbetalt.

- Dommeren optog sagen under doms til om 14 dage, om parterne imidlertid kunne blive forenede.

26. februar 1709 (s. 592)

Tingmænd: Poul Christensen, Ole Christensen, Søren Jensen, Hans Hansen, Hans Christensen, Peder Madsen og Anders Benjaminsen; alle af Valsøllille.

DOM

- Imellem Madame Riis på Skjoldenæsholm contra Niels Madsen i Nymølle og Ole Jensen i Ordrup [...de skal betale. Niels Madsen har sig forbeholden angående hans regning imod Madame Riis at søge sin regres efter lovlig medfart.]

12. marts 1709 (s. 593)

Tingmænd: Jep Nielsen, Mathias Andersen, Anders Nilausen, Hans Andersen og Hans Mortensen af Høed; Hans Nielsen, Laurs Nielsen Hugger og Mads Hansen af Valsøllille.

Hans Christensen og Poul Christensen, begge af Valsøllille, med kaldsmænd Laurs Madsen og Tim Pedersen, begge af Valsøllille, har stævnet Nilaus Pedersen, tjenende hr. Peiter i Jystrup, imod vidner at høre, spørgsmål at svare og forklaring at gøre om den halve tønne tjære, som Nilaus Pedersen skal have fået sidstafvigte høhøst.

- Nok (s. 594) er stævnet Peder Laursen i Valsøllille til at vidne hvad han om samme tjære er bevidst.

- I lige måde er stævnet Jørgen Hansen Skytte i Valsøllille, Hans Pedersen i Bomhuset, Peder Madsen i Valsøllille, Hans Hansen tjenende Ole Christensen og Ole Christensen selv sammesteds, alle til at vidne hvad ord de har hørt af Nilaus Pedersen om ermeldte tjære, så vidt Hans Christensen og Poul Christensen vedkommer.

- Efter kald og varsel var afhjemlet fremstillede sig Christen Bang, procurator af Roskilde, på Peder Laursen af Valsøllille hans vegne, og lod hos citanterne fornemme, om de i nogen måde havde at beskyldte ham for nogen tjære som skulle være stjålet fra Hans Rasmussen købmand i Roskilde for nogetid siden, at han nemlig Peder Laursen den enten skulle have stjålet, være medvidende eller i håndgerning, at de det da her for retten nu ville angive, eller og fremsige sig ej andet med ham at vide end det, som ærligt er, ej heller agter nogen vidner i dag imod ham at føre.

- Poul Christensen og Hans Christensen svarede hertil, at de ej beskyldte Peder Larsen for nogen tjære at have stjålet fra Hans Rasmussen i Roskilde, langt mindre at være medvidende om samme tjære, vidste ej heller andet med ham end ærligt og skikkeligt er, agter ej heller nogen vidner imod ham at føre.

- Ligeledes vidste Peder Laursen ej noget andet med Poul Christensen og Hans Christensen om overmeldte end det, som ærligt og kristeligt er.

- Men Poul Christensen og Hans Christensen alene agter at forhverve tingsvidne (s. 595) at de om denne tjære ej har været nogen medvidner da den blev bortstjålet, hvorpå fremstillede sig Ole Christensen af Valsøllille, som vidnede under ed, at næstforleden mandag, for 14 dage siden, var de inde hos Nilaus Pedersen i Jystrup efter begæring fra Poul Christensen og Hans Christensen af Valsøllille på deres vegne, og fornemme efter dem forekommende løse tale om han i nogen måde havde dem at beskyldte for den tjære, som han for nogen tid siden utilladelig havde bemægtiget sig til Hans Rasmussens udi Roskilde, hvortil Nilaus Pedersen svarede, at han intet vidste med dem andet end det, som ærligt, kristeligt og godt er, og at de aldrig, enten ved sig selv eller andre,

var noget vidende om den omvundne tjære, langt mindre været medvidende, håndgerningsmænd eller tilskydere derudi.

- Hans Pedersen, Peder Madsen og Jørgen Hansen Skytte, alle af Valsølille [sic, Hans Pedersen er af Bomhuset] vidnede hver for sig under ed ord til andet ligesom Ole Christensen har vidnet før dem.
- Parterne var ellers venligt og vel forligt og begærede tingsvidne beskrevet.

===== LYSNINGER =====

Fra protokollens anden ende er der indført lysninger. På grund af lette fugtskader er nogle ord svært læselige.

22. dec. 1696 lod Laurs Andersen i Vievadshus oplyse et rødt føl med gul man og rumpe, umærket og ubrændt.
- Ingen indfandt sig.

11. januar 1698 lod Poul Jensen i Ordrup oplyse en gammel hvid hest, umærket og ubrændt "det ikke er kendeligt".
- 15. februar 1698 er den indførte hvide hest vurderet af Poul Nielsen og Poul Mouridsen i Ordrup for 1 sldl. 3 mk., og kendes ej videre brændt eller mærket end som til første ting er indført.

6. december 1698 lod Niels Andersen i Bækhus oplyse en gl. lysebrun hest, lidt sokket på bagbenene og nogle hvide h... på ryggen i sadelstedet, er brændt på det "nærmere" lår, dog ikke kendeligt.
- 17. januar 1699 er denne hest vurderet af Morten Pedersen i Høed og Ole Christensen i Valsølille for 3 sldl., og findes ved lige lyd og kende som til første ting findes indført.
- 28. marts 1699 var mødt Peder Christophersen af Sorø(?) Broby og vedkendte sig denne ovenskrevne indførte gamle brune hest, og sig den til[hjemlede] med Søren Nielsen i Reven Eskildstrup på Bavelse gods, og Søren Pedersen i fornævnte Broby, som vidnede ved ed og oprakte fingre efter loven, at fornævnte brune hest er Peder Christophersens rette købte køb, og [...] til lagt i den gård som Søren Nielsen nu iboer, hvorefter bemeldte Peder Christophersen annammede samme hest.

9. januar 1700 lod Ole Pedersen i Valsømagle oplyse en lille blakhjelmet kviekalv, mærket lille mærke på bægge ørerne, som er to ridser i hvert øre. Første ting.
- Ole Pedersen i Valsømagle oplyser en lille blakhjelmet kviekalv mærket lille mærket på begge øren som er 2 ridser i [...] [2. ting]

9. januar 1700 oplyste Hans Andersen i Høed en brunstjernet hoppe, 10-11 år gammel, og har et stykke af det venstre øre, med et rødstjernet hesteføl, lidt guld ved haserne, og hoppen desligeste.

1. februar 1701 lod Hans Pedersen i Valsølille oplyse en brunstjernet og "snopt" [...], sokket på (...?) frem(...?) og det ene bagben, omtrent 12 år gl. og et rids i det højre øre.
- 22. februar 1701 var mødt Hans Pedersen og foregav at Lars Andersen i Kongsted i Merløse Sogn i Merløse herred var for 8 dage siden hos ham og vedkendte sig den indførte brunstjernede og snoppede hoppe. I lige måde haver og vedkendt sig denne indførte sortstjernede hest hos Peder Madsen, og som disse tvende mænd foregiver at fornævnte [...] heste ved dannemænd

tilholder sig samme to bæster, så har di ham dem derfor ladet være følgtige.

1. februar 1701 lod Peder Madsen i Valsøllille oplyse en [...]stjernet hest, umærket og ubrændt, og manen i foråret afskåret, omtrent 6 år gl.
- [se ovenfor]

[uden dato] Cornelius Jensen i Jystrup, på Hans Madsen i Mortenstrup hans vegne, lod oplyse tvende hvide galte, det højre øre afskåret og en ridse i stumpen.

- Til disse to hvide galte er kommet ejermand, navnlig Oluf Andersens enke i Heringløse i Hvedstrup sogn ("Huestrup Sogn") udi Sømme herred og foregiver Hans Madsen i Mortenstrup, som disse galte havde optaget, at de til ejermanden i dag 14 dage af ham er blevet leveret.

31. januar 1702 oplyste Niels Andersen i Bækhuset en blågrå blisset hesteplag udi 3. år, skåret og glasøjet på det ene øje.

31. januar 1702 lod forpagterens tjener Jørgen Christensen oplyse en gråbæltet ornegrís.

27. februar 1703 lod Jens Pedersen i Jystrup oplyse en brunblisset gammel hest, sokket på begge bagbenene og et stykke af det højre øre, hans alder er 25 år.

- 20. marts 1703, som er 4. ting, er denne overskrevne gamle hest vurderet af Cornelius Jensen og Poul Madsen, begge af Jystrup, for 1 mk. 8 sk., og fandtes ved lige lyd, mærke og alder som til første ting er indført.

7. januar 1705 lod Jørgen Hansen Skytte i Næs oplyse en mørkebrun stjernet hesteplag i 4. år, kendes ej nogen mærke eller brænde idere end på det venstre øre er et stykke rundskåret af begge sider.

- 13. januar var mødt Lars Larsen i Stenmagle og vedkendte sig overskrevne brunstjernede hesteplag og tilholdt sig den ved to mænd, navnlig Ole Andersen og Anders Olsen, begge i "Vielsted".

13. januar 1705 lod Jens Nielsen i Bækhuset oplyse en mørkebrun stjernet hesteplag, findes i lige måde som den Jørgen Hansen Skytte har oplyst.

- Samme dag var mødt Lars Larsen i Stenmagle på Sorø Gods og vedkendte sig overskrevne brune hesteplag, og tilhælede sig den tillige med den anden, som Jørgen Skytte har oplyst, ved overskrevne to mænd Ole Andersen og Anders Olsen, begge boende i Vielsted på fornævnte Sorø gods, at det var Lars Larsens opfødte bæster, og blev Lars Larsen derfor følgtige.

27. januar 1705(?), Knud Hansen i Valsømagle lader oplyse en sorthjelmet fjorgammel studekalv, mærket er et stykke af det højre øre og en (undertægt?) på samme øre, i lige måde en skarn (et skår?) underneden bagpå det venstre øre.

- Andet ting 3. febr. Tredje ting 10. februar.

- 17. februar var mødt Morten Larsen af Benløse og vedkendte sig fornævnte sorthjelmede fjorkalv og sig den tilhælede ved Lars Jensen og Jens Jespersen, begge i Benløse, at det var Morten Lauridsens egen opfødte kalv, og derfor blev den følgtig.

14. december 1706 oplyste Jørgen Hansen Skytte i Valsøllille en sortdraget fjorkalv kvirnød, mærket det venstre øre afskåret og en rist i det højre øre.

- 11. januar 1707 blev fornævnte indførte kvienøs oplyst, og er i dag 2. ting.

- 25. januar oplyst til 3. ting.

- 2. februar er denne oplyste kviekalv blevet vurderet af Ole Christensen og Peder Madsen i Valsøllille for 1 sldl. 2 mk. 8 sk.

22. februar 1707 oplyste Hans Andersen af Høed en gammel brun blisset hest, umærket og ubrændt.

- 8. marts er denne indførte hest død, efter han igen skulle have været 2. ting oplyst.

10. januar 1708 oplyste Jep Laursen i Ordrup en sortdraget studekalv, mærket det venstre øre afskåret med en skure bag i samme og det højre med en rist udi, og er i dag første ting. Andet ting. Tredje ting.

- 7. februar blev denne oplyste og indførte kalv vurderet af Laurs Sørensen og Peder Mouridsen af Ordrup for penge 3 mk.

9. januar 1709 Morten Nielsen udi Tysklandshuset lod oplyse en mørkebrun hoppe, 4 år gl., med et lille stykke af det højre øre, ubrændt.

- 26. februar 1709 er denne indførte og oplyste hoppe vedkendt og tilhjemlet af Peder Olsen, tjenende hr. Jacob Hansen Wulff sognepræst til Tåstrup og Uggerløse menigheder.